

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Canadiana

HERODOTI
HISTORIARUM LIBRI IX.
GRAECE ET LATINE.

TOMUS II.

Liber III. IV. et V. cum Varietate Lectionis.

ARGENTORATI

TYPIS PHILIPPI IACOBI DANNBACH.

LGr
H562Sc

US
HERODOTI

MUSAE

SIVE

HISTORIARUM LIBRI IX.

AD VETERUM CODICUM FIDEM

DENUO RECENSUIT

LECTIONIS VARIETATE

CONTINUA INTERPRETATIONE LATINA

ADNOTATIONIBUS

WESSELINGII ET VALCKENARII

ALIORUMQUE ET SUIS

ILLUSTRAVIT

IOHANNES SCHWEIGHAEUSER

IN ACAD. ARGENT. ET SEM. PROT. LITERAR. GRAEC. PROF.

ACADEMIAE REG. INSCRIPT. ET HUM. LITERAR. ADSCH.

TOMUS SECUNDUS.

ARGENTORATI ET PARISIIS

APUD TREUTTEL ET WÜRTZ, BIBLIOPOLAS.

MDCCCXVI.

18339

18339
27/11/91

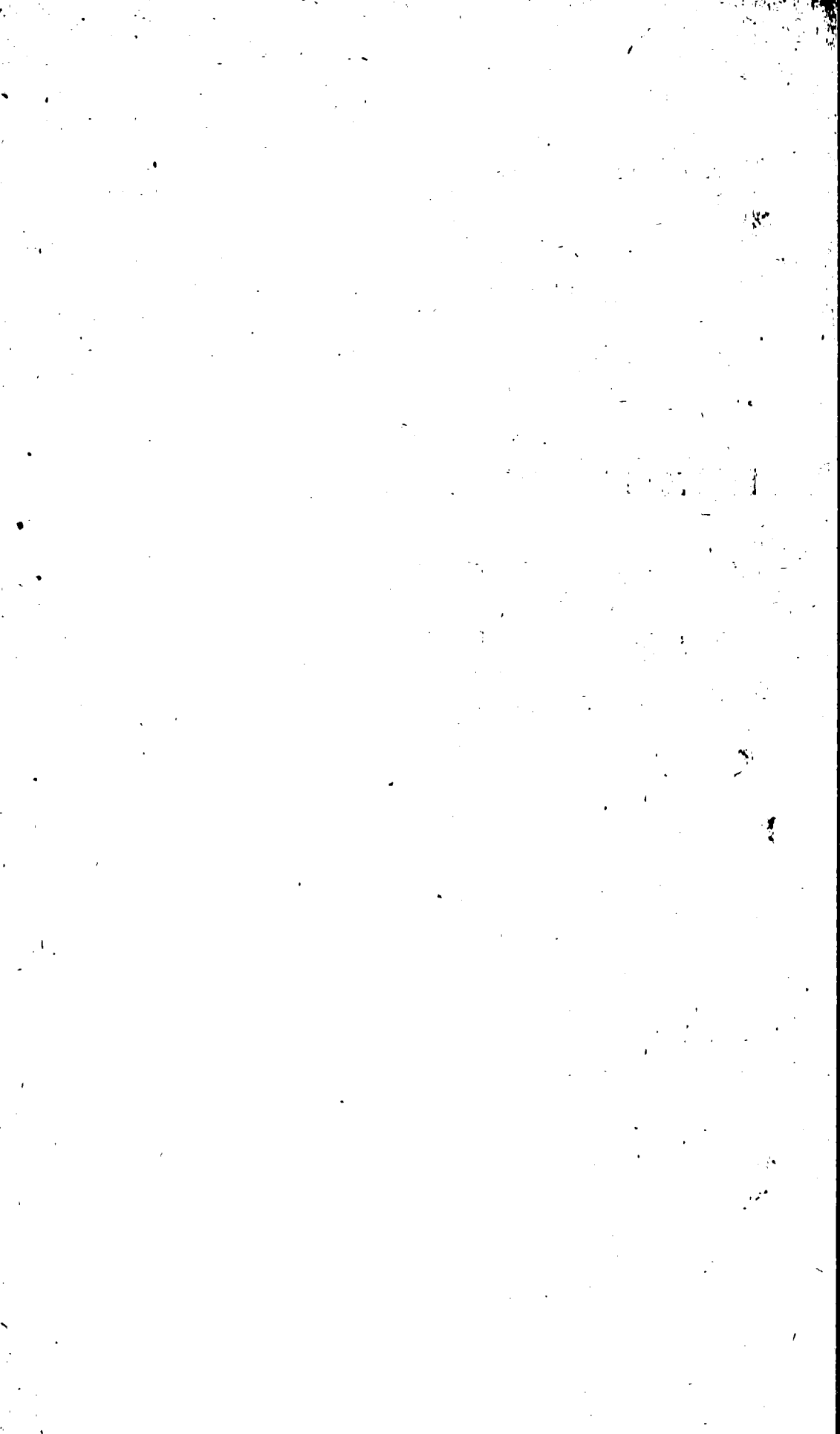
6

HERODOTI HISTORIAR.

T. II. P. I.

LIBER III. IV. ET V.

GRAECE ET LATINE.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΡΙΤΗ.

Θ Α Λ Ε Ι Α.

ἘΠΙ τοῦτον δὴ τὸν Ἀμασιν Καμβύσης ὁ Κύρου 1
ἐστρατεύετο, ἄγων καὶ ἄλλους τῶν ἥρχε, καὶ Ἑλλή-
νων Ἰωνάς τε καὶ Αἰολέας, δι' αἰτίην τοιήνδε. Πέμ-
ψας Καμβύσης εἰς Αἴγυπτον κήρυκα, αἵτεε Ἀμασιν
5 θυγατέρα· αἵτεε δὲ ἐκ βουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου, ὃς
μεμφόμενος Ἀμασιν, ἐπρήξε ταῦτα, ὅτι μιν ἐξ ἀπάν-

HERODOTI HISTORIARUM

LIBER TERTIUS.

THALIA.

(1.) **A**dversus hunc igitur *Amasin Cambyses*,
Cyri-filius, quum alios quibus imperavit, tum e Grae-
cis Ionas et Aeolenses ducens, bellum movit hac de
caussa. Misso in Aegyptum legato Cambyses filiam
Amasidis petierat uxorem: petierat autem ex Aegyp-
tii cuiusdam consilio, qui id ei suaserat infensus Ama-
Herod. T. II. P. I.

των τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἡγετῶν ἀποσπάσας ἀπὸ γυναι-
 κός τε καὶ τέκνων, ἔκδοτον ἐποίησε εἰς Πέρσας, ὅτε
 Κῦρος πέμψας παρὰ Ἀμασιν αἰτεεῖ ἡγετῶν ὀφθαλμῶν,
 ὃς εἴη ἄριστος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. ταῦτα δὲ ἐπιμεμφόμε- 10
 νος ὁ Αἰγύπτιος, ἐνήγε τῇ συμβουλῇ κελεύων αἰ-
 τέειν τὸν Καμβύσεα Ἀμασιν θυγατέρα· ἵνα ἢ δούς
 ἀνιῶτο, ἢ μὴ δούς, Καμβύσῃ ἀπέχθοιτο. ὁ δὲ Ἀμα-
 σις, τῇ δυνάμει τῶν Περσέων ἀχθόμενος, καὶ ἀρρωδέων,
 οὐκ εἶχε οὔτε δοῦναι οὔτε ἀρνήσασθαι· εὖ γὰρ ἠπίστα- 15
 το, ὅτι οὐκ ὥς γυναῖκά μιν ἐμελλε Καμβύσῃς ἔξειν,
 ἀλλ' ὥς παλλακὴν. ταῦτα δὲ ἐκλογιζόμενος, ἐποίησε
 τάδε. ἦν Ἀπρίεω τοῦ προτέρου βασιλέως θυγάτηρ κάρ-
 τα μεγάλη τε καὶ εὐειδής, μούνη τοῦ οἴκου λελειμμένη·
 οὐνομα δὲ οἱ ἦν Νίτητις. ταύτην δὲ τὴν παῖδα ὁ Ἀμα- 20
 σις κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῷ, ἀποπέμπει εἰς

sidi, quod se ex cunctis, qui in Aegypto erant, me-
 dicis selegisset quem ab uxore et liberis abstractum
 amandaret in Persas, quum Cyrus ab Amasi oculo-
 rum medicum petiisset qui esset in Aegypto optimus.
 Eo infensus Amasidi, instigaverat Cambysen ut filiam
 illius peteret; quo ille aut moerore adficeretur datâ
 filiâ, aut non datâ odium incurreret Cambysis. Ama-
 sis, Persarum potentiam graviter ferens timensque,
 et dare illam et negare perinde dubitaverat; quippe
 bene gnarus, non legitimæ uxoris, sed pellicis loco,
 habiturum eam Cambysen. Haec secum reputans,
 hancce inierat rationem. Erat Apriae filia, superioris
 regis, admodum et grandis et formosa, sola ex regia
 domo superstes; cui erat nomen Nitetis. Hanc igitur
 puellam Amasis, veste et auro exornatam, in Persas

194, 25.

Πέρσας αἰς ἑαυτοῦ θυγατέρα. μετὰ δὲ χρόνον αἰς μιν
 ἡσπάζετο, πατρώθεν οὐνομάζων, λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ
 παῖς· „ὦ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμασίου οὐ
 25 „μανθάνεις, ὅς ἐμέ σοι κόσμῳ ἀσκήσας ἀπέπεμψε,
 „αἰς ἑαυτοῦ θυγατέρα διδούς, ἐοῦσαν τῇ ἀληθείῃ
 „Ἀπρίῳ τὸν ἐκείνος, ἔοντα ἑαυτοῦ δεσπότεα, μετ'
 „Αἰγυπτίων ἐπαναστάς, ἐφόνευσε.“ Τοῦτο δὴ τὸ ἔπος
 καὶ αὕτη ἡ αἰτίη ἐγγενομένη ἤγαγε Καμβύσεια τὸν
 30 Κύρου, μεγάλως θυμωθέντα, ἐπ' Αἴγυπτον. οὕτω μὲν
 νυν λέγουσι Πέρσαι. Αἰγύπτιοι δὲ οἰκηιεύνται Καμ- 2
 βύσεια, φάμενοί μιν ἐκ ταύτης δὴ τῆς Ἀπρίῳ θυγα-
 τρὸς γενέσθαι· Κύρον γὰρ εἶναι τὸν πέμψαντα παρὰ
 Ἀμασιν ἐπὶ τὴν θυγατέρα, ἀλλ' οὐ Καμβύσεια. λέ-
 5 γοντες δὲ ταῦτα, οὐκ ὀρθῶς λέγουσι. οὐ μὴν οὐδὲ λέ-
 ληθε αὐτοὺς, (εἰ γὰρ τινες καὶ ἄλλοι, τὰ Περσέων

miserat tamquam suam filiam. Interiecto tempore
 quum eam complectens Cambyses *filiam Amasidis* sa-
 lutasset, dixerat ei puella: *Nescis, Rex, deceptum te*
esse ab Amasi, qui me hoc cultu ornatam ad te
misit, tibi que tamquam filiam dedit suam; quum
revera sim Apriae gnata, quem ille, dominum
suum, concitata Aegyptiorum seditione, interfe-
cit. Hoc verbum et haec incidens caussa Cambysen,
 Cyri filium, impulit ut vehementi ira incensus adver-
 sus Aegyptum duceret. Ita quidem Persae rem nar-
 rant. (2.) Aegyptii vero sibi vindicant *Cambysen*,
 dicentes esse eum ex hac Apriae filiâ natum: *Cyrum*
enim fuisse, non Cambysen, qui ad Amasin misset,
cuiusque filiam petiisset. At hoc quidem non ex rei
 veritate dicunt. Immo vero ne ipsos quidem latet,

6 HERODOTI HISTOR. III.

νόμιμα ὀρθῶς ἐπιστέαται καὶ Αἰγύπτιοι,) ὅτι πρῶτα
 μὲν νόθον οὐ σφί νόμος ἐστὶ βασιλεῦσαι, γνησίου πα-
 ρεόντος· αὐτὶς δὲ, ὅτι Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω
 θυγατρὸς ἦν παῖς Καμβύσης, ἀνδρὲς Ἀχαιμενίδεω, 10
 ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς Αἰγυπτίας. ἀλλὰ παρατρέπουσι τὸν
 λόγον, προσποιούμενοι τῇ Κύρου οἰκίῃ συγγενεῖς εἶναι.
 3 καὶ ταῦτα μὲν ὧδε ἔχει. Λέγεται δὲ καὶ ὅδε ὁ λό-
 γος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός· ὡς τῶν Περσίδων γυναικῶν
 ἐσελθούσά τις παρὰ τὰς Κύρου γυναῖκας, ὡς εἶδε τῇ
 Κασσανδάνῃ παρεστῶτα τέκνα εὐεῖδέα τε καὶ μεγά-
 λα, πολλῶ ἐχρᾶτο τῷ ἐπαίνῳ, ὑπερβωμάζουσα. ἡ 5
 δὲ Κασσανδάνη, ἐούσα τοῦ Κύρου γυνή, εἶπε τάδε·
 „Τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων μητέρας ἐούσαν Κῦρος ἐν
 „ἀτιμίῃ ἔχει· τὴν δ' ἀπ' Αἰγύπτου ἐπίκτητον ἐν τιμῇ

(nam Persarum instituta, si qui alii, bene norunt Ae-
 gyptii) primum, ex illorum legibus filium ex pellice
 natum non succedere in regnum, si adfuerit legiti-
 mus; deinde, ex Cassandana, Pharnaspis filia, de
 Achaemenidum stirpe, natum esse Cambysen, non ex
 illa Aegyptia: sed invertunt historiam, intercedere
 sibi adfectantes cum Cyri familia cognationem, Et
 haec quidem ita se habent. (3.) Narratur etiam alia
 fabula, mihi non credibilis, huiusmodi. Persicarum
 mulierum quampiam, ad Cyri mulieres ingressam,
 quum Cassandanae adstantes vidisset liberos formâ
 et staturâ praestantes, admiratam illos multis laudi-
 bus extulisse. Tum ei Cassandanam, Cyri uxorem,
 dixisse: *Atqui me, quum talium mater sim puero-*
rum, Cyrus tamen aspernatur; illam vero ex Ae-
gypto adventitiam in honore habet. Haec postquam

194, 55.

„τίθεται.“ Τὴν μὲν, ἀχθομένην τῇ Νιτήτι, εἰπεῖν ταῦ-
 30 τα· τῶν δέ οἱ παίδων τὸν πρεσβύτερον εἰπεῖν Καμβύ-
 σεα· „Τοιγάρ τοι, ὦ μῆτερ, ἐπεὰν ἐγὼ γένωμαι
 „ἀνὴρ, Αἰγύπτου τὰ μὲν ἄνω, κάτω θήσω· τὰ δὲ
 „κάτω, ἄνω.“ Ταῦτα εἰπεῖν αὐτὸν ἔτεα ὥς δέκα κου
 γεγονότα, καὶ τὰς γυναῖκας ἐν θούματι γενέσθαι· τὸν
 35 δὲ, διαμνημονεύοντα, οὕτω δὴ, ἐπεὶ τε ἀνδρώθῃ, καὶ
 ἔσχε τὴν βασιληίην, ποιήσασθαι τὴν ἐπ’ Αἴγυπτον
 στρατήϊν.

Συνηνείκε δὲ καὶ ἄλλο τι τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι 4
 ἐς τὴν ἐπιστράτευσιν ταύτην. ἦν τῶν ἐπικούρων τῶν
 Ἀμάσιος ἀνὴρ γένος μὲν Ἀλικαρνησσεύς, ὄνομα δέ οἱ
 Φάνης, καὶ γνώμην ἱκανὸς, καὶ τὰ πολέμια ἀλκι-
 5 μος. οὗτος ὁ Φάνης, μεμφόμενός κού τι Ἀμάσι, ἐκδι-
 δρῆσκει πλοίῳ ἐξ Αἰγύπτου, βουλόμενος Καμβύσῃ

ingemiscens ob Nitetin esset locuta, filiorum natu maxi-
 mum Cambysen, dixisse, *Itaque, mater, quum ego*
vir evasero, Aegypti summa ima ponam, et ima
summa. Hoc Cambysen dixisse decem circiter annos
 natum, mulieresque admiratione fuisse percultas: et
 illum, postquam ad virilem pervenisset aetatem, reg-
 numque esset adeptus, dicti memorem, suscepisse
 in Aegyptum expeditionem.

(4.) Acciderat vero etiam aliud quidpiam huius-
 modi, quod ad expeditionem illam momentum con-
 tulit. Erat in numero auxiliarium Amasidis vir ge-
 nere Halicarnassensis, cui Phanes nomen, homo et
 consilio praestans, et bellica virtute. Phanes hic,
 nescio qua re infensus Amasidi, navi ex Aegypto
 profugit, cupiens in colloquium venire Cambysis.

ἐλθεῖν εἰς λόγους. οἷα δὲ ἔοντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ἐπικού-
 ροισι λόγου οὐ σμικροῦ, ἐπιστάμενόν τε τὰ περὶ Αἴγυ-
 πτον ἀτρεκέστατα, μεταδιώκει ὁ Ἀμασις, σπουδὴν
 ποιούμενος ἐλεῖν. μεταδιώκει δὲ, τῶν εὐνούχων τὸν πι- 10
 στότατον ἀποστείλας τριῆρεϊ κατ' αὐτόν· ὃς αἰρᾷ μιν
 ἐν Λυκίῃ, ἐλὼν δὲ, οὐκ ἀνήγαγε εἰς Αἴγυπτον· σοφίῃ
 γὰρ μιν περιῆλθε ὁ Φάνης. καταμεθύσας γὰρ τοὺς
 Φυλάκους, ἀπαλλάσσετο εἰς Πέρσας. ὥρμημένῳ δὲ
 στρατεύεσθαι Καμβύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἀπορέοντι 15
 τὴν ἔλασιν, ὅπως τὴν ἀνδρὸν διεκπεράῃ, ἐπελθὼν Φρά-
 ζει μὲν καὶ τὰλλα τὰ Ἀμασίου πρήγματα, ἐξηγέε-
 ται δὲ καὶ τὴν ἔλασιν, ὥδε παραινέων· πέμψαντα πα-
 ρὰ τὸν Ἀραβίων βασιλέα δέεσθαι, τὴν διέξοδόν οἱ
 5 ἀσφαλέα παρασχεῖν. Μοῦνη δὲ ταύτῃ εἰσὶ Φανεραὶ

At illum, ut qui inter auxiliares haud exiguo loco
 fuisset, et quae ad Aegyptum spectabant adcuratis-
 sime cognita habuisset, persecutus est *Amasis*, stu-
 diose dans operam ut eum exciperet. Persecutus est
 autem misso, qua iter ille direxerat, eunuchorum fide-
 lissimo cum triremi. Et cepit quidem hominem eu-
 nuchus in Lycia, sed captum non reduxit in Aegyp-
 tum: nam astutia eum Phanes circumvenit, et ine-
 briatis custodibus ad Persas evasit. Ibi tunc *Cambysen*
 adiit, exercitum adversus Aegyptum ducere paran-
 tem, sed de itinere dubitantem quo pacto regionem
 aquâ carentem transmitteret; eique quum alia ad res
 Amasidis spectantia, tum itineris faciendi rationem
 exposuit, monens, *missis legatis rogaret Arabum*
regem, ut tutum ille transitum sibi praestaret.
 (5.) Patet autem hac unâ viâ ingressus in Aegyptum.

195, 84.

ἐαβολαὶ ἐς Αἴγυπτον. ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι οὐραν
 τῶν Καδύτιος πόλις, ἣ ἐστὶ Σύρων τῶν Παλαιστι-
 νῶν καλεσμένων· ἀπὸ δὲ Καδύτιος, εἰούσης πόλις (ὡς
 5 ἐμεῖ φοκέει) Σαρδίῳ οὐ πολλῷ ἐλάσσονος, ἀπὸ ταύ-
 τῆς τὰ ἐμπόρια τὰ ἐπὶ θαλάσσης μέχρι Ἰηνύσου πό-
 λιός ἐστι τοῦ Ἀραβίου· ἀπὸ δὲ Ἰηνύσου, αὐτὶς Σύρων
 μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον ὄρος
 τείνει ἐς Θάλασσαν· ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν
 10 τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφῶ κεκρύφθαι, ἀπὸ ταύτης ἤδη
 Αἴγυπτος. τὸ δὴ μεταξὺ Ἰηνύσου πόλις, καὶ Κασίου
 τε οὐρεος καὶ τῆς Σερβωνίδος λίμνης, εὖν τοῦτο οὐκ
 ὀλίγον χωρίον, ἀλλ' ὅσον τε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδὸν,
 ἀνδρὸν ἐστὶ δεινῶς. Τὸ δὲ ὀλίγοι τῶν ἐς Αἴγυπτον 6
 ναυτιλλομένων ἐννενάκασι, τοῦτο ἔρχομαι φράσω. ἐς
 Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἑλλάδος πάσης, καὶ πρὸς, ἐκ Φοι-

Nam a Phoenicia usque ad fines *Cadytis* urbis, Syro-
 rum terra est, qui Palaestini vocantur: a Cadyti (quae
 est urbs haud multo minor, ut mihi videtur, Sardi-
 bus) emporia ad mare sita, usque ad Ienysum oppi-
 dum, sunt ditionis Arabici regis: a Ienyso rursus Sy-
 rorum ditio pertinet ad Serbonidem usque lacum,
 iuxta quem Casius mons ad mare porrigitur: a Ser-
 bonide lacu, in quo occultatum Typhonem aiunt,
 ab illo iam Aegyptus est. Iam, qui inter Ienysum op-
 pidum et Casium montem Serbonidemque lacum in-
 teriectus tractus est, haud ille exiguus, sed tridui
 fere itinere in longitudinem patens, is prorsus aqua-
 rum est inops. (6.) Quod vero a paucis eorum, qui
 in Aegyptum navigare consuerunt, animadversum
 est, id ego sum expositurus. In Aegyptum ex uni-

νίκης, κέραμος ἐσάγεται πλήρης οἴνου δις τοῦ ἔτεος ἐπ' αὐ-
 στου· καὶ ἐν κεράμιον οἴνηρόν αῤῥιθμῶ κείμενον οὐκ ἔστι 5
 (ὡς λόγῳ εἰπεῖν) ἰδέσθαι. κοῦ δῆτα, εἴποι τις αὖ, ταῦ-
 τα ἀναισιμou̓νται; ἐγὼ καὶ τοῦτο Φράσω. δεῖ τὸν μὲν
 δήμαρχον ἑκάστον ἐκ τῆς ἑωυτοῦ πόλιος συλλέξαντα
 πάντα τὸν κέραμον, ἄγειν ἐς Μέμφιν· τοὺς δὲ ἐκ
 Μέμφιος ἐς ταῦτα δὴ τὰ ἄνδρα τῆς Συρίας κομίζειν, 10
 πλήσαντας ὕδατος. οὕτω ὁ ἐπιφοιτέων κέραμος, καὶ
 ἐξαιρεόμενος ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπὶ τὸν παλαιὸν κομίζεται
 7 ἐς Συρίην. Οὕτω μὲν νυν Πέρσαι εἰσὶ οἱ τὴν ἐσβο-
 λὴν ταύτην παρασκευάσαντες ἐπ' Αἴγυπτον, κατὰ δὴ
 τὰ εἰρημένα σάζαντες ὕδατι, ἐπεὶ τε τάχιστα παρέ-
 λαβον Αἴγυπτον. Τότε δὲ οὐκ ἐόντος κω ὕδατος ἐτοί-
 μου, Καμβύσης πυθόμενος τοῦ Ἀλικαρνησοῦς ξείνου, 5
 πέμψας παρὰ τὸν Ἀράβιον ἀγγέλους, καὶ δεηθεὶς τῆς

versa Graecia, et praeterea ex Phoenicia, his quotan-
 nis invehuntur figlina dolia vino repleta: verumta-
 men ne unum quidem, ut sic dicam, vinarium do-
 lium videre est ibi repositum. Ubinam ergo, quaerat
 quispiam, haec consumuntur? Hoc quoque equidem
 dicam. Quilibet praefectus populi tenetur sua ex urbe
 dolia omnia colligere, Memphique mittere: ea dein-
 de Memphi, aquâ repleta, in aridum illum Syriae
 tractum deportantur. Ita dolia idemtidem denno in
 Aegyptum invecta, ibique venum exposita, deinde
 ad priora in Syriam transportantur. (7.) Ita scilicet
 Persae, simulatque Aegypto potiti sunt, introitum
 illum in hanc regionem adpararunt, et ea qua dixi
 ratione aquis instruxerunt. At tunc temporis, quum
 nondum parata esset aqua, *Cambyses* ab *Halicarnas-*

196, 14.

ἀσφαλείης ἔτυχε, πίστις δούς τε καὶ δεξάμενος παρ' αὐτοῦ.

Σέβονται δὲ Ἀράβιοι πίστις ἀνθρώπων ὁμοῖα τοῖσι 8
 μάλιστα. ποιεῦνται δὲ αὐτὰς τρόπῳ τοιᾷδε· τῶν βου-
 λομένων τὰ πιστὰ ποιέσθαι, ἄλλος ἀνὴρ ἀμφοτέρων
 αὐτῶν ἐν μέσῳ ἑστέως, λίθῳ ὅξει τὸ ἔσω τῶν χειρῶν
 5 παρὰ τοὺς δακτύλους τοὺς μεγάλους ἐπιτάμνει τῶν
 ποιευμένων τὰς πίστις· καὶ ἔπειτα λαβὼν ἐκ τοῦ ἱμα-
 τίου ἑκατέρου κροκύδα, ἀλείφει τῷ αἵματι ἐν μέσῳ
 κειμένους λίθους ἑπτὰ· τοῦτο δὲ ποιέων, ἐπικαλέει τὸν
 τε Διόνυσον καὶ τὴν Οὐρανίην. ἐπιτελέσαντος δὲ τούτου
 10 ταῦτα, ὁ τὰς πίστις ποιησάμενος τοῖσι Φίλοισι παρεγ-
 γυᾷ τὸν ξεῖνον, ἢ καὶ τὸν ἀστὸν, ἣν πρὸς ἀστὸν ποιήηται·
 οἱ δὲ Φίλοι καὶ αὐτοὶ τὰς πίστις δικαιοῦσι σέβεσθαι.
 Διόνυσον δὲ θεὸν μῶνον καὶ τὴν Οὐρανίην ἡγεῦνται

seo hospite edoctus, missis ad Arabem nunciis, tutum transitum ab illo postulavit, et obtinuit fide data et ab illo accepta.

(7.) Colunt autem fidem Arabes, ut qui hominum maxime: dantque eam et accipiunt tali modo. Si qui volunt inter se foedus pactumve inire, vir alius, in medio stans paciscentium, acuto lapide interiorem manum utriusque illorum prope pollicem incidit: tunc sumto ex utriusque veste flocco, inungit sanguine septem lapides in medio positos; dumque id facit, Bacchum invocat et Uraniam. Hoc facto, is qui foedus pepigit, commendat suis amicis hospitem illum, sive civem, si cum cive pepigit: et amici etiam ipsi æquum censent colere fidem. *Bacchum* autem solum, et *Uraniam*, deos habent; aiuntque, se crines

εἶναι· καὶ τῶν τριχῶν τὴν κουρὴν κείρεσθαι Φασί, κα-
 τάπερ αὐτὸν τὸν Διόνυσον κεκάρθαι· κείρονται δὲ περι- 15
 τροχάλα, περιξυροῦντες τοὺς κροτάφους. οὐνομάζουσι
 δὲ τὸν μὲν Διόνυσον, Ὀρετάλ· τὴν δὲ Οὐρανίην, Ἀλι-
 9 λάτ. Ἐπεὶ ὦν τὴν πίστιν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι πα-
 ρὰ Καμβύσειω ἀπιγμένοισι ἐποίησατο ὁ Ἀράβιος,
 ἐμηχανᾶτο τοιαύδε. ἀσκούς καμῆλων πλήσας ὕδατος,
 ἐπέσαξε ἐπὶ τὰς ζωὰς τῶν καμῆλων πάσας· τοῦτο
 δὲ ποιήσας, ἤλασε ἐς τὴν ἀνυδρὸν, καὶ ὑπέμενε ἐν- 5
 θαῦτα τὸν Καμβύσειω στρατὸν. οὗτος μὲν ὁ πιθανώ-
 τερος τῶν λόγων εἶρηται· δεῖ δὲ καὶ τὸν ἥσσον πιθα-
 νόν, ἐπεὶ γε δὴ λέγεται, ῥηθῆναι. ποταμός ἐστι μέ-
 γας ἐν τῇ Ἀραβίῃ, τῷ οὐνομα Κόρυς· ἐκδίδοι δὲ οὗ-
 τος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν. ἀπὸ τοῦ- 10
 του δὴ ὦν τοῦ ποταμοῦ λέγεται τὸν βασιλέα τῶν Ἀρα-
 βίων, ραιψάμενον τῶν ὠμοβοέων καὶ τῶν ἄλλων δερ-

eodem modo tondere, quo Bacchus ipse fuerit tonsus:
 tondentur autem in orbem, circum tempora capillos
 radentes. Bacchum vero, *Orotal* nominant; Uraniam
Alilat. (9.) Postquam igitur nunciis, qui a *Cam-*
byse venerant, fidem dederat Arabs, haec est machi-
 natus. Utres ex camelorum pellibus, aquâ repletos,
 vivis omnibus camelis imposuit; eisque in *tractum*
aquâ carentem actis, exspectavit ibi Cambysen. Haec
 quidem maxime probabilis fama est: oportet vero
 etiam minus credibilem, quia et ipsa fertur, memo-
 rare. Fluvius est in Arabia magnus, cui Corys nomen,
 in Rubrum quod vocatur mare se exonerans. Ab hoc
 igitur fluvio Arabum regem, consutis bubulis aliis-
 que coriis, canalem duxisse aiunt ea longitudine, ut

197, 45.

μάτων ὀχετὸν μήκει ἐπικνεύμενον εἰς τὴν ἀνύδρον, ἀγα-
γεῖν διὰ δὴ τούτου τὸ ὕδωρ· ἐν δὲ τῇ ἀνύδρῳ μεγάλας
15 δεξαμενάς ὀρύξασθαι, ἵνα δεκόμεναι τὸ ὕδωρ σώζωσι.
ὁδὸς δ' ἔστι δυώδεκα ἡμερέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς
ταύτην τὴν ἀνύδρον. ἀγεῖν δέ μιν διὰ ὀχετῶν τριῶν εἰς
τριζὰ χωρία.

Ἐν δὲ τῷ Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου 10
ἐστρατοπεδεύετο Ψαμμήνιτος ὁ Ἀμασίος παῖς, ὑπο-
μένων Καμβύσεια. Ἀμασιν γὰρ οὐ κατέλαβε ζῶντα
Καμβύσης, ἐλάσας ἐπ' Αἴγυπτον· ἀλλὰ βασιλεύ-
5 σας ὁ Ἀμασις τέσσερα καὶ τεσσεράκοντα ἔτεα, ἀπέ-
θανε· ἐν τοῖσι οὐδὲν οἱ μέγα ἀνάρσιον πρῆγμα συνε-
νεῖχθη. ἀποθανὼν δὲ, καὶ ταριχευθεὶς, ἐτάφη ἐν τῇσι
ταφῇσι τῇσι ἐν τῷ ἱρῷ, τὰς αὐτὸς οἰκοδομήσατο. Ἐπὶ

ad aridum illum tractum pertineret, et per hunc ca-
nalem derivasse aquam; in eodem autem illo tractu
ingentes fodisse cisternas, quae reciperent aquam
servarentque. Est autem via ab illo fluvio in hunc
aridum tractum duodecim dierum: derivasseque il-
lum, aiunt, aquam per tres canales tria diversa in
loca.

(10.) Sed ad Pelusium quod vocatur ostium Nili
castra habebat *Psammenitus*, [sive is *Psamminitus*,]
Amasidis filius, Cambysem exspectans. Nec enim in
vivi amplius fuit *Amasis* quo tempore Aegyptum
cum exercitu Cambyzes invasit: sed vita functus erat,
postquam quatuor et quadraginta annos regnasset,
intra quos nullum ei magnum incommodum acciderat.
Mortuus conditusque, sepultus erat in sepulcris quae
in templo ipse construenda curaverat. Regnante vero

Ψαμμηνίτου δὲ τοῦ Ἀμάσιος βασιλεύοντος Αἰγύπτου,
 Φάσμα Αἰγυπτίοισι μέγιστον δὴ ἐγένετο· ὕσθησαν γὰρ 10
 Θῆβαι αἱ Αἰγύπτιαι, οὔτε πρότερον οὐδαμᾶ ὑσθεῖσαι,
 οὔτε ὕστερον τὸ μέχρι ἐμεῦ, ὥς λέγουσι αὐτοὶ Θηβαῖοι.
 οὐ γὰρ δὴ ἔεται τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου τὸ παράπαν·
 11 ἀλλὰ καὶ τότε ὕσθησαν αἱ Θῆβαι ψακάδι. Οἱ δὲ
 Πέρσαι, ἐπεὶ τε διεξελάσαντες τὴν ἀνυδρον, ἔζοντο πέ-
 λας τῶν Αἰγυπτίων, ὥς συμβαλέοντες, ἐνθαῦτα οἱ
 ἐπίκουροι οἱ τοῦ Αἰγυπτίου, ἐόντες ἄνδρες Ἕλληνες τε
 καὶ Κᾶρες, μεμφόμενοι τῷ Φάνῃ, ὅτι στρατὸν ἤγαγε 5
 ἐπ' Αἴγυπτον ἀλλόθροον, μηχανῶνται πρῆγμα εἰς αὐ-
 τὸν τοιόνδε. ἦσαν τῷ Φάνῃ παῖδες ἐν Αἰγύπτῳ κατα-
 λελειμμένοι· τοὺς ἀγαγόντες εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ
 εἰς οὔψιν τοῦ πατρὸς, κρητῆρα ἐν μέσῳ ἕστησαν ἀμφο-
 τέρων τῶν στρατοπέδων· μετὰ δὲ, ἀγινέοντες κατὰ ἓνα 10

in Aegypto Psammenito, maximum prodigium ac-
 cidit Aegyptiis: pluerat Thebis Aegyptiis, quod num-
 quam nec ante, nec post id tempus ad meam usque
 aetatem accidit, ut ipsi dicunt Thebani. Nam in su-
 perioribus Aegypti omnino non cadit pluvia: at tunc
 ipsis Thebis pluit stillatim. (11.) Persae, transmissa
 regione aquis carente, quum castra castris Aegyptio-
 rum opposuissent, ad congregiendum parati; ibi
 tunc auxiliares regis Aegypti, Graeci homines et Cares,
 indignati quod *Phanes* externum exercitum in Aegyp-
 tum duxisset, tale adversus eum facinus machinantur.
 Filios habebat Phanes, in Aegypto relictos: his in
 castra et in conspectum patris perductis, craterem in
 medio posuere utrorumque castrorum, et productos
 singulos deinceps pueros super craterē mactarunt:

198, 74.

ἕκαστον τῶν παίδων, ἔσφαζον ἐς τὸν κρητῆρα. διὰ πάν-
 των δὲ διεξελθόντες τῶν παίδων, οἶνόν τε καὶ ὕδωρ ἐσε-
 φόρεον ἐς αὐτόν· ἐμπιόντες δὲ τοῦ αἵματος πάντες οἱ
 ἐπικούροι, οὕτω δὴ συνέβαλον. μάχης δὲ γενομένης καρ-
 15 τερῆς, καὶ πεσόντων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων
 πλήθει πολλῶν, ἐτράποντο οἱ Αἰγύπτιοι. Θᾶυμα δὲ 12
 μέγα εἶδον, πυθόμενος παρὰ τῶν ἐπιχωρίων. τῶν γὰρ
 ὀστέων περικεχυμένων χωρὶς ἐκατέρων τῶν ἐν τῇ μάχῃ
 ταύτῃ πεσόντων· (χωρὶς μὲν γὰρ τῶν Περσέων ἐκέετο
 5 τὰ ὀστέα, ὡς ἐχωρίσθη κατ' ἀρχάς· ἐτέρωθι δὲ, τῶν
 Αἰγυπτίων·) αἱ μὲν τῶν Περσέων κεφαλαὶ εἰσι ἀσθε-
 νέες οὕτω, ὥστε εἰ θέλεις ψήφῳ μούνη βαλέειν, δια-
 τετρανέεις· αἱ δὲ τῶν Αἰγυπτίων οὕτω δὴ τι ἰσχυραὶ,
 μόγις ἀν' λίθῳ παίσας διαρρήξειας. αἴτιον δὲ τούτου τό-
 10 δε ἔλεγον, καὶ ἐμέ γ' εὐπετέως ἐπειθον, ὅτι Αἰγύπτιοι

tunc, iugulatis cunctis, vinum et aquam in craterem
 ingessere, sanguinemque illorum potarunt auxiliarii
 omnes, atque ita ad pugnandum progressi sunt. Acri
 commisso praelio, postquam utrorumque magna ce-
 cidisset multitudo, ad extremum in fugam vertuntur
 Aegyptii. (12.) Miram vero admodum rem equi-
 dem hic vidi, monitus ab indigenis. Quum ossa utro-
 rumque, qui in eo praelio ceciderunt, separatim con-
 gesta sint, (seorsim enim iacebant Persarum ossa,
 sicuti initio distincta erant; et alibi, ossa Aegyptio-
 rum:) Persarum crania ita sunt debilia, ut, si unum
 minutum calculum in ea volueris coniiicere, perfores;
 Aegyptiorum vero ita sunt valida, ut lapide percu-
 tiens aegre diffingas. Cuius rei causam dixerunt es-
 se, mihiq; facile persuaserunt, quod Aegyptii a pue-

μὲν, αὐτίκα ἀπὸ παιδίων ἀρξάμενοι, ξυρεῦνται τὰς κεφαλας, καὶ πρὸς τὸν ἥλιον παχύνεται τὸ ὀστέον. τῷτὸ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ μὴ Φαλακροῦσθαι αἰτίον ἐστὶ Αἰγυπτίων γὰρ ἂν τις ἐλαχίστους ἴδοιτο Φαλακροὺς πάντων ἀνθρώπων. τούτοις μὲν δὴ τοῦτό ἐστι αἰτίον 15 ἰσχυρὰς φορεῖν τὰς κεφαλας. τοῖσι δὲ Πέρσησι, ὅτι ἀσθενέας φορέουσι τὰς κεφαλας, αἰτίον τόδε· σκηθετοφέουσι ἐξ ἀρχῆς, πῖλους τιάρας φορέοντες. ταῦτα μὲν νυν τοιαῦτα ὄντα εἶδον· εἶδον δὲ καὶ ἄλλα ὁμοῖα τούτοις ἐν Παπρήμι, τῶν ἅμα Ἀχαιμένει τῷ Δαρείου 20 διαφθαρέντων ὑπὸ Ἰνάρῳ τοῦ Λίβυος.

- 13 Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐκ τῆς μάχης, ὡς ἐτράποντο, ἔφηνον οὐδενὶ κόσμῳ. κατειληθέντων δὲ ἐς Μέμφιν, ἐπερὶ περὶ ἀνά ποταμὸν Καμβύσης νέα Μιτυληναῖν, κήρυκα ἄγουσαν ἄνδρα Πέρσην, ἐς ὁμολογίην προκαλεόμενος

ris statim capita radunt, unde ossa in sole fiunt compacta: qua de eadem caussa fit etiam, ut non calvescant; nullus enim est populus, apud quem tam raro caput videas calvum, quam apud Aegyptios. His igitur haec caussa est, cur valida sint eorum crania. Persis autem cur sint debilia, caussa haec est, quod a pueris in umbra versantur, pileos gestantes, quos tiaras vocant. Haec igitur talia, qualia dixi, equidem vidi: vidi vero etiam his similia Papremi, in illis qui cum Achaemene, Darii filio, ab Inaro Afro occisi sunt.

(13.) Aegyptii ex praelio, ut terga vertere coacti sunt, effusâ fugâ se proripuerunt. Qui quum Memphin essent compulsi, ibique conclusi, misit ad eos per flumen Cambyses navem Mitylenaeam, in qua erat

199, 4.

- 5 Αἰγυπτίους. οἱ δὲ, ἐπεὶ τε τὴν νέα εἶδον ἐσελθοῦσαν ἐς τὴν Μέμφιν, ἐκχυβέντες ἀλέες ἐκ τοῦ τείχεος, τὴν τε νέα διέφθειραν, καὶ τοὺς ἄνδρας κρεαυρηγὸν διασπᾶσαντες, ἐφόρεον ἐς τὸ τεῖχος. καὶ Αἰγύπτιοι μὲν μετὰ τοῦτο πολιορκεῖμενοι, χρόνῳ παρέστησαν. Οἱ δὲ προσ-
- 10 ἐχέες Λίβυες, δέισαντες τὰ περὶ τὴν Αἴγυπτον γεγνότα, παρέδωκαν σφέας αὐτοὺς ἀμαχητὶ καὶ φόρον τε ἐτάξαντο, καὶ δῶρα ἔπεμπον. ὥς δὲ Κυρηναῖοι καὶ Βαρκαῖοι, δέισαντες ὁμοίως ἂν καὶ οἱ Λίβυες, ἕτερα τοιαῦτα ἐποίησαν. Καμβύσης δὲ τὰ μὲν παρὰ Λι-
- 15 βύων ἐλθόντα δῶρα, φιλοφρόνως ἐδέξατο· τὰ δὲ παρὰ Κυρηναίων ἀπικόμενα μεμφθεῖς, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, ὅτι ἦν ὀλίγα· ἔπεμψαν γὰρ δὴ πεντηκοσίας μνέας ἀργυρίου οἱ Κυρηναῖοι· ταύτας δρασσόμενος, αὐτοχειρὶ διέ-

caduceator genere Persa, qui ad deditionem faciendam hortaretur Aegyptios. At illi, ubi navem vident Memphin intransentem, de castelli muro universi effusi decurrunt, navem perdunt, hominesque in frusta discerptos in murum deportant. Et Aegyptii quidem, posthac obsessi oppugnatique, ad extremum in deditionem venerunt. Finitimi autem Libyes, Aegypti sortem veriti, non tentato armorum periculo sese tradiderunt, tributum solvere spondentes, et dona mitentes. Similiter etiam Cyrenaei et Barcaei fecerunt, eadem timentes atque Libyes. Sed Cambyses Libyum quidem dona benigne accepit: at quae a Cyrenaeis erant missa aspernatus, puto, quod exigua essent, nam quingentas argenti libras miserant Cyrenaei; has igitur, sua manu prehensas, militibus distribuendas proiecit. (14.) Decimo die, ex quo in deditio-

Herod. T. II. P. I.

B

14 σπειρε τῇ στρατιῇ. Ἡμέρη δὲ δεκάτῃ, ἀπ' ἧς παρέ-
 λαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι Καμβύσης, κατίσας ἐς
 τὸ προάστειον ἐπὶ λύμῃ τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων
 Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ, τοῦτον κατίσας
 σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι, διεπειρᾷτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, 5
 ποιέων τοιάδε. στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δου-
 λήῃ, ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσιν ὑδρήϊον συνέπεμπε
 δὲ καὶ ἄλλας παρθένας, ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώ-
 των, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ τοῦ βασιλέως. ὡς δὲ βοῇ
 τε καὶ κλαυθμῷ παρήσαν αἱ παρθένοι κατὰ τοὺς πα- 10
 τέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πατέρες ἀνεβόων τε καὶ ἀντέ-
 κλαιον, ὀρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα· ὁ δὲ Ψαμμή-
 νιτος, πραιδὼν καὶ μαθὼν, ἔκυψε ἐς τὴν γῆν. παρεξελ-
 θουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δευτέρᾳ οἱ τὸν παῖδα ἐπεμ-
 πε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίων τὴν αὐτὴν ἡλικίην 15

nem venerat castellum quod Memphi est, regem Aegyptiorum *Psammenitum*, qui sex menses regnaverat, Cambyses contumeliae caussâ cum aliis Aegyptiis residere iussit in suburbio; et animum illius tentaturus, hocce facere instituit. Filiam illius, servili vestitu indutam, hydriamque gestantem, aquatum emisit, simulque cum ea alias virgines, ex principum virorum filiabus delectas, eodem cultu vestitas quo regis filia. Quae ubi ingenti cum clamore et eiulatu in patrum conspectum venerunt, reliqui patres, conspectis filiabus ita misere adfectis, invicem clamorem eiulatumque sustulerunt; Psammenitus vero, ubi respiciens cognovit, in terram defixit oculos. Postquam praeteriissent puellae aquatum missae, secundo loco filium regis, cum aliis bis mille eiusdem aetatis Ae-

ἔχόντων, τοὺς τε αὐχένας κάλῳ δεδεμένους, καὶ τὰ
στόματα ἐγκεχαλινωμένους. ἄγοντο δὲ ποινὴν τίσοντες
Μιτυληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηϊ
ταῦτα γὰρ εἰδίκασαν οἱ βασιλῆῃσι δικασταί, ὑπὲρ ἀν-
20 δρὸς ἐκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπέλ-
λυσθαι. ὁ δὲ, ἰδὼν παρεξίοντας, καὶ μαθὼν τὸν παῖδα
ἀγεόμενον ἐπὶ θάνατον, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν πε-
ρικατημένων αὐτὸν κλαίωντων καὶ δεινὰ ποιούντων, ταύ-
τὸ ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. παρελθόνταν δὲ καὶ
25 τούτων, συνήνεκε ὥς τε τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρα ἀπη-
λκεότερον, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἑόντων, ἔχοντά τε
οὐδὲν, εἰ μὴ ὅσα πτωχός, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρα-
τιὴν, παριέναι Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος, καὶ τοὺς
ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους τῶν Αἰγυπτίων. ὁ δὲ Ψαμ-

gyptiis praeter regis oculos duci iussit, fune cir-
cum cervicem vinctos, et ora frenis coërcitos. Duce-
bantur autem hi ita, poenas luituri Mitylenaeis illis,
qui Memphi cum navī perierant: hanc enim senten-
tiam pronunciaverant regii iudices, ut pro unoquo-
que viro decem Aegyptii ex principum numero invi-
cem perirent. Et ille, etiam hos praetereuntes vi-
dens, quum ad mortem duci filium suum intellige-
ret, reliquis Aegyptiis, qui circum illum sedebant,
flentibus et lamentantibus, idem fecit quod in filia
fecerat. Denique quum et hi praeteriissent, accidit
ut homo natu grandior, qui compotor regis olim fue-
rat, nunc vero bonis omnibus exciderat, nec aliud
quidquam, nisi quantum mendicus, habebat, atque
adeo stipem a militibus rogabat, praeteriret praeter
Psammenitum, Amasidis filium, Aegyptiosque qui

μήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα, καὶ καλέσας τοῦ- 30
νόματι τὸν ἐταῖρον, ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν. Ἦσαν δ'
ἄρα αὐτοῦ Φύλακοι, οἱ τὸ ποιούμενον πᾶν ἐξ ἐκείνου
ἐπ' ἐκάστη ἐξόδῳ Καμβύσῃ ἐσήμαινον. Θωμάσας
δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιούμενα, πέμψας ἄγγελον, εἰ-
ρώτα αὐτὸν, λέγων τάδε· „Δεσπότης σε Καμβύσης, 35
„Ψαμμήνιτε, εἰρωτᾷ, διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὀρέων
„κεκακωμένην, καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον στείχοντα,
„οὔτε ἀνέβωσας, οὔτε ἀπέκλαυσας· τὸν δὲ πτωχὸν,
„οὐδέν σοι προσήκοντα, ὡς ἄλλων πυνθάνεται, ἐτίμη-
„σας;“ Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ὁ δ' ἀμείβετο 40
ταῖσδε· „ὦ παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκήτῃα ἦν μέζω κα-
„κὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν· τὸ δὲ τοῦ ἐταίρου πένθος,
„ἄξιον ἦν δακρύων· ὅς ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμόνων

in suburbio sedebant. Hunc ubi Psammenitus con-
spexit, ingentem in fletum erupit, et nomine compellans
sodalem, caput sibi planxit. Erant autem illi custodes
adpositi, qui, quidquid quaque praetereunte pompâ faceret,
observarent, et renunciarent Cambysi. Miratus igitur
Cambyses quae ille fecerat, misso nuncio, interrogavit eum
his verbis: *Dominus Cambyses ex te quaerit, Psammenite, quid sit quod
conspectâ filiâ tuâ male adfectâ, itemque conspecto filio
ad supplicium prodeunte, nec clamorem nec fletum edidisti;
mendicum vero illum, nihil ad te pertinentem, ut quidem
ex aliis cognovit, honore hoc es prosecutus?* Cui ita
interroganti, haec ille respondit: *O fili Cyri, domestica
mala maiora erant quam quae fletum exprimerent. At
sodalis huius calamitas lacrymas meretur, qui in-*

„ἐκπεσὼν, εἰς πτωχήν ἀπῖκται ἐπὶ γήραος οὐδ᾽.“
 45 Καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου, εὖ δοκέειν οἱ
 εἰρησθαι. ὡς δὲ λέγεται ὑπ' Αἰγυπτίων, δακρύειν μὲν
 Κροῖσον, ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμ-
 βύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον, δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρεόν-
 τας· αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἰκτόν τινα, καὶ αὐ-
 50 τῇα κελεύειν τὸν τέ οἱ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων
 σώζειν, καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαστείου ἀναστήσαντας,
 ἄγειν παρ' ἐαυτόν. Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὖρον οἱ με- 15
 τιώντες οὐκέτι περιεόντα, ἀλλὰ πρῶτον κατακοπέντα·
 αὐτὸν δὲ Ψαμμήνιτον ἀναστήσαντες, ἦγον παρὰ Καμ-
 βύσεια· ἔνθα τοῦ λοιποῦ διαιτᾶτο, ἔχων οὐδὲν βίαιον.
 5 εἰ δὲ καὶ ἠπιστήθη μὴ πολυπρηγμονεῖν, ἀπέλαβε ἂν
 Αἴγυπτον, ὥστε ἐπιτροπεύειν αὐτῆς. ἐπεὶ τιμᾶν ἐώθασι

gentibus opibus excidit, et in senectutis limine ad mendicitatem est redactus. Haec quum ab eodem nuncio ad Cambysen essent relata, commode dicta ei visa esse aiunt Aegyptii; atque etiam Croesum (quem secum in Aegyptum Cambyzes adduxerat) et Persas, qui aderant, lacrymasse; ipsumque Cambysen misericordia quadam fuisse tactum, protinusque iussisse, ut filius eius ex horum numero qui perire deberent eximeretur; et ipse e suburbio excitus ad se duceretur. (15.) Iam filium quidem, qui ad eum servandum missi sunt, non amplius superstitem invenerunt, ut qui primo loco fuerat caesus: sed Psammenitum ipsum, e suburbio excitum, ad Cambysen duxerunt; apud quem ille deinde vitam egit, nullam vim passus. Qui nisi compertus fuisset res novas moliri, recepturus erat Aegyptum, ita ut tamquam praefectus

Πέρσαι τῶν βασιλέων τοὺς παῖδας· τῶν, ἣν καὶ σφεων ἀποστῆωσι, ὅμως τοῖσί γε παισὶ αὐτῶν ἀποδιδούσι τὴν ἀρχήν. πολλοῖσι μὲν νυν καὶ ἄλλοις ἐστὶ σταθμώσασθαι, ὅτι τοῦτο οὕτω νενομίκασι ποιεῖν· ἐν δὲ δὴ καὶ 10 τῷδε, τῷ Λίβυος Ἰνάρω παιδί Θαννύρα, ὃς ἀπέλαβε τὴν οἱ ὁ πατὴρ εἶχε ἀρχήν· καὶ τῷ Ἀμυρταίου Πausίρι· καὶ γὰρ οὗτος ἀπέλαβε τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχήν. καίτοι Ἰνάρω τε καὶ Ἀμυρταίου οὐδαμοὶ καὶ Πέρσαις κακὰ πλέω ἐργάσαντο. νῦν δὲ μηχανώμενος κατὰ ὁ Ψαμ- 15 μῆνιτος, ἔλαβε τὸν μισθόν· ἀπιστὰς γὰρ Αἰγυπτίους ἦλω. ἐπεὶ τε δὲ ἐπαῖστος ἐγένετο, ὑπὸ Καμβύσεια αἷμα ταύρου πιὼν, ἀπέθανε παραχρῆμα. οὕτω δὲ οὗτος ἐτελεύτησε.

- 16 Καμβύσης δὲ ἐκ Μέμφιος ἀπῆκετο εἰς Σαῖν πόλιν, βουλόμενος ποιῆσαι τὰ δὴ καὶ ἐποίησε. ἐπεὶ τε γὰρ

eam esset administraturus. Nam honorare consueverunt Persae regum filios; quibus, licet patres ab illis defecerint, reddunt regnum. Id enim ita institutum eos habere, quum ex aliis multis colligi potest, tum hoc, quod Thannyrae, Inari Afri filio, regnum restitutum est, pariterque Pausiridi, Amyrtaci filio, qui et ipse paternum recepit imperium; quamvis nemo plus mali Persis fecerit, quam Inarus et Amyrtæus. Nunc *Psammenitus*, prava molitus, mercedem accepit: nam ad defectionem sollicitasse Aegyptios deprehensus est; quod quum esset compertum, tauri sanguinem bibere coactus a Cambyse, e vestigio mortuus est. Talem igitur ille vitae exitum habuit.

(16.) *Cambyses* vero *Memphi Sain urbem* profectus est, ea facturus quae etiam peregit. Nam Ama-

202, 93.

ἔσῃλθε εἰς τὰ τοῦ Ἀμάσιος οἰκία, αὐτίκα ἐκέλευε ἐκ
 τῆς ταφῆς τὸν Ἀμάσιος νέκυν ἐκφέρειν ἔξω. ὥς δὲ
 5 ταῦτά οἱ ἐπιτελέα ἐγένετο, μαστιγοῦν ἐκέλευε, καὶ
 τὰς τρίχας ἀποτίλλειν, καὶ κεντοῦν τε, καὶ τὰλλα
 πάντα λυμαίνεσθαι. ἐπεὶ τε δὲ καὶ ταῦτα ἔκαμον
 ποιεῦντες, (ὁ γὰρ δὴ νεκρὸς, ἅτε τεταριχευμένος, ἀν-
 τεῖχε τε καὶ οὐδὲν διεχέετο,) ἐκέλευσέ μιν ὁ Καμβύ-
 20 σης κατακαῦσαι, ἐντελλόμενος οὐκ ὅσια. Πέρσαι γὰρ
 θεὸν νομίζουσι εἶναι πῦρ. τὸ ὦν κατακαίειν γε τοὺς νε-
 κροὺς, οὐδαμῶς ἐν νόμῳ οὐδετέροισί ἐστι. Πέρσησι μὲν,
 δι' ὅπερ εἴρηται, θεῷ οὐ δίκαιον εἶναι λέγοντες νέμειν
 νεκρὸν ἀνθρώπου. Αἰγυπτίοισι δὲ νερόμισται, πῦρ θηρίον
 25 εἶναι ἐμφύχον, πάντα δὲ αὐτὸ κατεσθίειν τὰ περ ἀν-
 λάβη, πλησθὲν δὲ αὐτὸ τῆς βορῆς συναποθνήσκειν τῷ
 κατεσθιομένῳ. οὐκὼν θηρίοισι νόμος οὐδαμῶς σφί ἐστι

sidis aedes ingressus, protinus e sepulcro proferri
cadaver Amasidis iussit: eoque facto, flagellis illud
 caedi iussit, et capillos evelli, et stimulis pungi, et
 alijs modis ei insultari. Quae quum multo cum labore
 fecissent ministri, (nam resistebat cadaver, quippe
 conditum; ac nullo modo difflebat) comburi illud
 Cambyses iussit, nefarium iubens facinus. Etenim
 Persae deum habent ignem: itaque igne comburere
 mortuos, utrisque nefas est. Persis quidem, eam ip-
 sam ob causam quam memoravi: dicunt enim *nefas*
 esse, *cadaver hominis offerre deo*. Aegyptii vero
 censent, *vivam belluam esse ignem, quae devoret*
quidquid nacta esset, tum pabulo satiata simul cum
eo quod devoravit moriatur. Atqui nefas illis est,
 bestiis tradere cadaver; ob eamque causam illud con-

τὸν νέκυν διδόναι· καὶ διὰ ταῦτα ταριχεύουσι, ἵνα μὴ
 κείμενος ὑπὸ εὐλέων καταβρωθῇ. οὕτω δὲ οὐδετέροις
 νομιζόμενα ἐνετέλλετο ποιέειν ὁ Καμβύσης. Ὡς μὲν- 20
 τοι Αἰγύπτιοι λέγουσι, οὐκ Ἀμασις ἦν ὁ ταῦτα πα-
 θών, ἀλλὰ ἄλλος τῶν τις Αἰγυπτίων, ἔχων τὴν αὐ-
 τὴν ἡλικίην Ἀμάσι· ᾧ λυμανόμενοι Πέρσαι, ἐδόκειον
 Ἀμασιν λυμαίνεσθαι. λέγουσι γάρ, ὡς πυθόμενος ἐκ
 μαντήϊου ὁ Ἀμασις τὰ περὶ ἑαυτὸν μέλλοι ἀποθανόν- 25
 τα γίνεσθαι, οὕτω δὲ ἀκεόμενος τὰ ἐπιφερόμενα, τὸν
 μὲν ἄνθρωπον τοῦτον, τὸν μαστιγωθέντα, ἀποθανόντα
 ἔβαψε ἐπὶ τῇσι θύρῃσι ἐντὸς τῆς ἑαυτοῦ θήκης, ἑαυ-
 τὸν δὲ ἐνετείλατο τῷ παιδί ἐν μυχῷ τῆς θήκης ὡς μά-
 λιστα θεῖναι. αἱ μὲν νυν ἐκ τοῦ Ἀμάσιος ἐντολαὶ αὖ- 30
 ται, αἱ ἐς τὴν ταφὴν τε καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔχουσαι, οὐ
 μοι δοκέουσι ἀρχὴν γενέσθαι, ἄλλως δ' αὐτὰ Αἰγύ-
 πτιοι σεμνοῦν.

diunt, ne in terra iacens consumatur a vermibus. Ita-
 que, quod utrisque nefas erat, id faciendum praecep-
 tit *Cambyses*. Quamquam, ut quidem Aegyptii aiunt,
 non *Amasis* fuit cui hoc accidit; sed alius Aegyptius,
 eiusdem cum *Amasi* staturae, quem ea contumelia ad-
 ficientes Persae, *Amasidi* insultare putarunt. *Amasin*
 enim aiunt, quum ex oraculo cognosset quid sibi
 post mortem esset patiendum, quo evaderet immi-
 nentem sortem, hominem hunc, qui nunc flagellis
 caesus est, tunc temporis mortuum, suo in sepulcro
 prope ianuam sepeliisse; mandasse autem filio, ut ip-
 sum in imo sepulcri recessu deponeret. At mihi qui-
 dem videtur, mandatum tale, ad suam sepulturam
 et ad hominem istum pertinens, nullum omnino de-
 disse *Amasin*, sed falso haec iactari ab Aegyptiis.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐβουλευσατο τρι- 17
 σίας στρατηίας, ἐπὶ τε Καρχηδονίους, καὶ ἐπὶ Ἀμ-
 μωνίους, καὶ ἐπὶ τοὺς Μακροβίους Αἰθίοπας, οἰκημέ-
 νους δὲ Λιβύης ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσῃ. βουλευομένων
 5 δὲ οἱ ἔδοξε, ἐπὶ μὲν Καρχηδονίους τὸν ναυτικὸν στρα-
 τὸν ἀποστέλλειν· ἐπὶ δὲ Ἀμμωνίους, τοῦ πεζοῦ ἀπο-
 κρίναντα· ἐπὶ δὲ τοὺς Αἰθίοπας, κατόπτας πρῶτον,
 ὁψομένους τε τὴν ἐν τούτοις τοῖσι Αἰθίοψι λεγομένην
 εἶναι ἡλίου τράπεζαν, εἰ ἔστι ἀληθέως, καὶ πρὸς ταύτη
 10 τὰ ἄλλα κατοψομένους· δῶρα δὲ τῷ λόγῳ φέροντας
 τῷ βασιλεῖ αὐτέων. Ἡ δὲ τράπεζα τοῦ ἡλίου τοιγὰρ 18
 τις λέγεται εἶναι· λεμῶν ἔστι ἐν τῷ προαστείῳ, ἐπὶ-
 πλεος κρεῶν ἐφθῶν πάντων τῶν τετραπόδων· ἐς τὸν τὰς
 μὲν νύκτας ἐπιτηδεύοντας τιβέναι τὰ κρέα τοὺς ἐν τέ-
 5 λεῖ ἐκάστους ἔοντας τῶν ἀστῶν, τὰς δὲ ἡμέρας δαίνυ-

(17.) Post haec *Cambyses* triplicem meditatus est expeditionem; unam adversus *Carthaginenses*, alteram adversus *Ammonios*, tertiam adversus *Macrobios* (id est, *Longaevos*) *Aethiopes*, ad australe *Libyae* mare habitantes. Instituta deliberatione placuit ei, adversus *Carthaginenses* navalem exercitum mittere; adversus *Ammonios* terrestrium copiarum partem; ad *Aethiopus* vero primum speculatores, qui et *Solis* mensam, quae in horum *Aethiopum* terra esse dicebatur, viderent an revera esset, et reliqua explorarent; in speciem autem dona ferrent regi eorum.

(18.) Illa *Solis mensa* fertur esse huiusmodi. Pratum est in suburbio, coctis carnibus quadrupedum omnis generis repletum: eas carnes, aiunt, noctu ex instituto ibi deponi ab omnibus qui in dignitate essent

- σθαι προσιόντα τὸν βουλόμενον· Φάναι δὲ τοὺς ἐπιχω-
ρίους ταῦτα τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἐκάστοτε. ἡ μὲν
δὴ τράπεζα τοῦ ἡλίου καλεομένη, λέγεται εἶναι τοιήδε.
- 19 Καμβύση δὲ ὡς ἔδοξε πέμπειν τοὺς κατασκόπους, αὐ-
τικά μετεπέμπετο ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος τῶν Ἰχθυο-
φάγων ἀνδρῶν τοὺς ἐπισταμένους τὴν Αἰθιοπίδα γλῶσ-
σαν· ἐν ᾧ δὲ τούτους μετήϊσαν, ἐν τούτῳ ἐκέλευε ἐπὶ
τὴν Καρχηδόνα πλέειν τὸν ναυτικὸν στρατόν. Φοίνικες 5
δὲ οὐκ ἔφασαν ποιήσειν ταῦτα· ὀρκίοισί τε γὰρ μεγά-
λοισι ἐνδεδέσθαι, καὶ οὐκ αἶν ποιέειν ὅσια, ἐπὶ τοὺς
παῖδας τοὺς ἐωυτῶν στρατευόμενοι. Φοινίκων δὲ οὐ βου-
λομένων, οἱ λοιποὶ οὐκ ἀξιόμαχοι ἐγίνοντο. Καρχηδό-
νιοι μὲν νυν οὕτω δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων. 10
Καμβύσης γὰρ βίην οὐκ ἐδικαίου προσφέρειν Φοίνιξι,

civibus, interdum autem accedere quemque qui vellet,
eisque vesci; dicere autem indigenas, ipsam terram
illas quaque nocte progignere. Talis igitur esse fertur
illa Solis (quae vocatur) mensa. (19.) Ut vero spe-
culatores mittere Cambyzes constituit, statim ex Ele-
phantine urbe homines arcessivit de Ichthyophago-
rum genere; qui Aethiopiam linguam callerent. In-
terim vero, dum hi advenirent, navalem exercitum
adversus *Carthaginem* iussit navigare. At *Phoenices*,
id se facturos, negarunt: magnis quippe iuramentis
sese teneri, et nefas esse facturos, si contra suam so-
bolem militarent. Nolentibus autem *Phoenicibus*, reli-
qui pares non erant viribus: atque ita *Carthaginienses*
servitutem, quae illis a Persis imminabat, effugerunt.
Etenim vim adferre *Phoenicibus* aequum non censuit
Cambyzes, ut qui se ultro Persis tradidissent, et e qui-

203, 53.

ὅτι σφέας τε αὐτοὺς ἐδεδώκεσαν Πέρσησι, καὶ πᾶς ἐκ
 Φοινίκων ἤρτητο ὁ ναυτικός στρατός. δόντες δὲ καὶ Κύ-
 πριοι σφέας αὐτοὺς Πέρσησι, ἐστρατεύοντο ἐπ' Αἴγυ-
 γυπτον. Ἐπεὶ τε δὲ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἐλεφαν- 20
 τίνης ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἐπέμπε αὐτοὺς ἐς τοὺς
 Αἰθίοπας, ἐντειλόμενος τὰ λέγειν χρῆν, καὶ δῶρα φέ-
 ροντας, πορφύρεόν τε εἶμα, καὶ χρύσειον στρεπτόν πε-
 5 ρισαυχένιον, καὶ ψέλια, καὶ μύρου ἀλάβαστρον, καὶ
 Φοινικηίου οἴνου κάδον. Οἱ δὲ Αἰθίοπες οὗτοι, ἐς τοὺς
 ἀπέπεμπε ὁ Καμβύσης, λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ
 κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων νόμοισι δὲ καὶ ἄλλοισι
 χρᾶσθαι αὐτοὺς φασὶ κεχωρισμένοισι τῶν ἄλλων ἀν-
 10 θρώπων, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν βασιληίην τοιῶδε· τὸν
 ἂν τῶν ἀστῶν κρίνωσι μέγιστόν τε εἶναι, καὶ κατὰ τὸ
 μέγαθος ἔχειν τὴν ἰσχύν, τοῦτον ἀξιοῦσι βασιλεύειν.

bus penderent universae ipsius copiae navales. Prae-
 ter Phoenices, Cyprii quoque Persis sese tradiderant,
 et expeditionis in Aegyptum susceptae erant socii.
 (20.) Postquam ad Cambysen ex Elephantine advene-
 runt Ichthyophagi, misit eos ad Aethiopes, edoctos
 quid dicerent, et dona ferentes, purpureum ami-
 culum, et aureum torquem armillasque, et unguenti
 alabastrum, et palmei vini cadum. Dicuntur autem
 Aethiopes hi, ad quos misit Cambyeses, et staturâ
 maximi et pulcerrimi esse hominum omnium; et
 quum aliis institutis uti diversis ab aliorum homi-
 num institutis, tum hoc ad regiam dignitatem spe-
 ctante: quemcumque civium staturâ maximum iudi-
 cant et corporis viribus pro ratione praestantem,
 hunc regem esse aequum censent.

21 Ἐς τούτους δὴ ὧν τοὺς ἀνδρας ὡς ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυο-
 Φάγοι, δίδοντες τὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ αὐτέων, ἔλεγον
 τάδε· „Βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης, βουλόμενος
 „Φίλος τοι καὶ ξεῖνος γενέσθαι, ἡμέας τε ἀπέπεμψε,
 „ἐς λόγους τοι ἐλθεῖν κελεύων, καὶ δῶρα ταῦτά τοι 5
 „δίδοι, τοῖσι καὶ αὐτὸς μάλιστα ἡδεται χρεώμενος.“
 Ὁ δὲ Αἰθίοψ, μαθὼν ὅτι κατόπται ἥκοιεν, λέγει πρὸς
 αὐτοὺς τοιαῦτα· „Οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς δῶρα
 „ὑμέας ἐπέμψε φέροντας, προτιμῶν πολλοῦ ἐμοὶ ξεί-
 „νος γενέσθαι· οὔτε ὑμεῖς λέγετε ἀληθέα, ἥκετε γὰρ 10
 „κατόπται τῆς ἐμῆς ἀρχῆς. οὔτε ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐστὶ δί-
 „καιος· εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, οὔτ' ἂν ἐπεθύμησε χώρας ἄλ-
 „λης ἢ τῆς ἐωυτοῦ, οὔτ' ἂν ἐς δουλοσύνην ἀνθρώπους ἤγε
 „ὑπ' ὧν μηδὲν ἡδίκηται. νῦν δὲ αὐτῷ τόξον τόδε δίδοντες,
 „τάδε ἔπεα λέγετε· Βασιλεὺς ὁ Αἰθίοπων συμβουλεύει 15

(21.) Ad hos igitur homines ubi advenerunt Ichthyophagi, haec verba fecerunt: *Rex Persarum Cambyses, cupiens amicitiam tecum hospitiumque iungere, misit nos, iubens ut in colloquium tuum veniremus; et dona tibi dat haec, quorum usu et ipse maxime delectatur.* Quibus Aethiops, intelligens venire eos ut speculatores, in hunc modum respondit: *Neque Persarum rex eo vos misit dona ferentes, quod multum ei intersit ut mecum amicitiam iungat; nec vos vera dicitis, venistis enim ut regni mei speculatores. Nec ille vir iustus est: nam si iustus esset, non concupivisset aliam terram praeter suam, nec in servitutem redegisset homines, qui nulla illum iniuria adfecerant. Nunc illi arcum hunc tradite, haec verba dicentes: Rex Aethiopum suadet regi*

204, 84.

„τῷ Περσέων βασιλείῃ, ἐπεὶ οὕτω εὐπετέως ἔλκωσι
 „τὰ τόξα Πέρσαι ἔοντα μεγάβει τοσαῦτα, τότε ἐπ’
 „Αἰθίοπας τοὺς Μακροβίους πλήθει ὑπερβαλλόμενον
 „στρατεύεσθαι. μέχρι δὲ τούτου, θεοῖσι εἰδέναι χάριν,
 20 „οἱ οὐκ ἐπὶ νόον τρέπουσι Αἰθίοπων παῖσι γῆν ἄλλην
 „προσκτᾶσθαι τῇ ἑωυτῶν.“ Ταῦτα δὲ εἰπας, καὶ 22
 αἰεὶς τὸ τόξον, παρέδωκε τοῖσι ἤκουσι. λαβὼν δὲ τὸ
 εἶμα τὸ πορφύρεον, εἰρώτα ὅτι εἴη, καὶ ὅπως πεποιη-
 μένον. εἰπάντων δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων τὴν ἀληθινήν περὶ
 5 τῆς πορφύρης καὶ τῆς βαφῆς, δολερούς μὲν τοὺς ἀν-
 θρώπους ἔφη εἶναι, δολερά δὲ αὐτέων τὰ εἶματα. δεύ-
 τερα δὲ, τὸν χρυσοῦν εἰρώτα στρεπτόν τὸν περιαιχέ-
 νιον, καὶ τὰ ψέλια. ἐξηγεομένων δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων
 τὸν κόσμον αὐτέων, γελάσας ὁ βασιλεὺς, καὶ νομίσας
 10 εἶναί σφεα πέδας, εἶπε ὡς παρ’ ἑωυτοῖσιν εἰσι ῥωμα-

*Persarum, ut quando ita facile arcus tendere hu-
 ius molis Persae potuerint, tunc adversus Macro-
 bios Aethiopes copiis multitudine nos superanti-
 bus moveat bellum: usque eo autem diis habeat
 gratiam, quod Aethiopum filiis non induxerint
 in animum, ut praeter suam terram adquirere cu-
 piant aliam. (22.) His dictis laxavit arcum, et his
 qui venerunt tradidit. Tunc sumto purpureo amiculo
 quaesivit, quid esset, et quonam modo factum. Cui
 quum Ichthyophagi vera dixissent, de purpura, et de
 illius tinctura, dolosos esse hos homines, inquit, et
 dolosa illorum amicula. Deinde de torque collari
 et de armillis quaesivit. Quumque de hoc ornatu ex-
 posuissent Ichthyophagi, ridens rex, quum compe-
 des esse putasset, ait, apud ipsos validiores hisce*

λεώτεραι τουτέων πέδαι. τρίτα δὲ, εἰρώτα τὸ μύρον.
 εἰπάντων δὲ τῆς ποιήσιος πέρι καὶ ἀλείψιος, τὸν αὐ-
 τὸν λόγον τὸν καὶ περὶ τοῦ εἵματος εἶπε. ὥς δὲ ἐς τὸν
 οἶνον ἀπῖκετο, καὶ ἐπύθετο αὐτοῦ τὴν παίησιν, ὑπερη-
 σθεῖς τῷ πόματι, ἐπείρετο ὅ τι τε σιτέεται ὁ βασιλεὺς, 15
 καὶ χρόνον ὁκόσον μακρότατον ἀνὴρ Πέρσης ζῶει. οἱ δὲ,
 σιτέεσθαι μὲν τὸν ἄρτον εἶπαν, ἐξηγησάμενοι τῶν πυ-
 ρῶν τὴν φύσιν· ὀγδώκοντα δ' ἔτεα ζῆς πλήρωμα ἀν-
 δρὶ μακρότατον προκέεσθαι. πρὸς ταῦτα, ὁ Αἰθίοψ ἔφη,
 οὐδὲν θαυμάζειν, εἰ σιτεόμενοι κόπρον, ἔτεα ὀλίγα 20
 ζώουσι· οὐδὲ γὰρ ἂν τοσαῦτα δύνασθαι ζῶειν σφέας,
 εἰ μὴ τῷ πόματι ἀνέφερον, φράζων τοῖσι Ἰχθυοφάγοι-
 σι τὸν οἶνον· τοῦτο γὰρ ἐωυτοὺς ὑπὸ Περσέων ἐσσοῦ-
 23 σθαι. Ἀντειρομένων δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰχθυοφάγων

*compedes esse. Tertio, de unguento interrogavit; et, quum illi de confectione unguenti ac de ungendi ratio-
 ne disseruissent, idem illis, quod de amiculo, respon-
 dit. Ubi ad vinum venit, et de huius confectione ex
 illis quaesivit, valde delectatus potu, deinde interro-
 gavit, quonam cibo utatur rex, et quodnam sit ho-
 mini Persae longissimum vitae spatium? Et illi pa-
 ne vesci aiebant, naturamque tritici exponebant: oc-
 toginta vero annos, terminum dicebant esse longis-
 simum, vitae hominis propositum. Tum Aethiops,
 nil proinde mirum esse, ait, quum stercus com-
 edant, tam exiguum eos vivere annorum numerum;
 qui ne tot quidem annos vivere possent, nisi hocce
 potu sese recrearent: nempe vinum dicens: hoc
 enim uno a Persis se superari. (23.) Vicissim in-
 terrogantibus regem Ichthyophagis de vitae spatio et*

205, 14.

τῆς ζῆς καὶ διαίτης πέρι, ἔτεα μὲν ἐς εἰκοσί καὶ
 ἑκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτέων ἀπικνέεσθαι, ὑπερβαλ-
 λέειν δὲ τινὰς καὶ ταῦτα· σίτησιν δὲ εἶναι κρέα τε
 5 ἐφθά· καὶ πόμα, γάλα. θῶυμα δὲ ποιευμένων τῶν
 κατασκόπων περὶ τῶν ἐτέων, ἐπὶ κρήνην σφί ἡγήσα-
 σθαι, ἀπ' ἧς λουόμενοι, λιπαρώτεροι ἐγίνοντο, κατὰ-
 περ εἰ ἐλαίου εἴη· ὅζειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὥσπερ ἰών. ἀσθενὲς
 δὲ τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης ταύτης οὕτω δὴ τι ἔλεγον εἶναι
 10 οἱ κατάσκοποι, ὥστε μηδὲν οἶόν τε εἶναι ἐπ' αὐτοῦ ἐπι-
 πλέειν, μήτε ξύλον, μήτε τῶν ὅσα ξύλου ἐστὶ ἐλαφρό-
 τερα· ἀλλὰ πάντα σφέα χωρέειν ἐς βυσσόν. τὸ δὲ
 ὕδωρ τοῦτο εἰ σφί ἐστὶ ἀληθέως οἶόν τι λέγεται, διὰ
 τοῦτο ἂν εἶεν, τούτῳ τὰ πάντα χρεώμενοι, μακρόβιοι.
 15 ἀπὸ τῆς κρήνης δὲ ἀπαλλασσομένων, ἀγαγεῖν σφέας

de alimentorum genere; ad centum et viginti annos,
 ait, pervenire ipsorum plerosque. nonnullos vero
 etiam hunc terminum transcendere: cibum vero
 esse carnes coctas; potum, lac. Quumque miraren-
 tur speculatores quod de annorum numero dixisset,
 ad fontem ab illo ductos se esse referebant, e quo
 loti nitidiores facti fuissent, quasi olei fons esset;
 odorem autem tamquam violarum spirare illum fon-
 tem. Ita levem autem, dicebant speculatores, esse
 fontis huius aquam, ut nihil supernatare possit, ne-
 que lignum, neque quaecumque ligno sunt leviora;
 sed in fundum abire omnia. Cuius aquae si revera
 ea natura est, quae perhibetur, fuerint illi hanc ob
 causam longaevi, quod plurimum hac aqua utuntur.
 A fonte discedentes, ductos se fuisse narrabant in lo-
 cum quo vincti homines custodiebantur, ibique cum

ἐς δεσμωτήριον ἀνδρῶν, ἐνθα τοὺς πάντας ἐν πέδησι
 χρυσέῃσι δεδέσθαι. ἔστι δὲ ἐν τούτοισι τοῖσι Αἰθίοψι
 πάντων ὁ χαλκὸς σπανιώτατον καὶ τιμιώτατον. Θη-
 σάμενοι δὲ καὶ τὸ δεσμωτήριον, ἐθήσαντο καὶ τὴν τοῦ
 24 Ἡλίου λεγομένην τράπεζαν. Μετὰ δὲ ταύτην, τελευ-
 ταίας ἐθήσαντο τὰς θήκας αὐτέων, αἱ λέγονται
 σκευάζεσθαι ἐξ ὕλου, τρόπῳ τοιῷδε. ἔπειτ' ὅν νεκρὸν
 ἰσχνήνῃσι, εἴτε δὴ κατὰπερ Αἰγύπτιοι, εἴτε ἄλλως
 πως, γυψώσαντες ἅπαντα αὐτὸν, γραφῇ κοσμέουσι, 5
 ἐξομοιεύντες τὸ εἶδος ἐς τὸ δυνατόν· ἔπειτα δὲ οἱ περι-
 σταῖσι στήλην ἐξ ὕλου πεποιημένην κοίλην· ἡ δὲ σφί-
 πολλή καὶ εὐεργὸς ὀρύσσεται. ἐν μέσῃ δὲ τῇ στήλῃ
 ἐνεῶν διαφαίνεται ὁ νέκυς, οὔτε ὁδμήν οὐδεμίαν ἀχαρὴν
 παρεχόμενος, οὔτε ἄλλο ἀεικὲς οὐδέν· καὶ ἔχει πάν- 10

ctos aureis vinctos compedibus vidisse. Est enim apud
 hos *Aethiopes* aes metallorum rarissimum et pretio-
 sissimum. Inspecto carcere, etiam Solis mensam, quae
 vocatur, spectaverunt. (24.) Post hanc, ad extre-
 mum spectarunt *sepulcra* eorum, quae *e vitro* per-
 hibentur esse parata, hoc modo. Postquam arefece-
 runt cadaver, sive eadem ratione atque Aegyptii, sive
 quo alio modo, totum gypso oblinunt, et picturâ ita
 exornant, ut speciem quam maxime similem vivo
 referat; deinde cavam columnam ei circumdant ex
vitro confectam, quod apud illos magnâ copiâ et
 manu tractabile effoditur. Ita in media columna stans
 cadaver, per columnam conspicitur, nec odorem ul-
 lum spirans iniucundum, nec aliud quidquam in-
 commodi praebens: estque columna circumcirca con-
 spicua, atque adeo ipsum etiam cadaver omni ex

206, 42.

τα Φανερὰ ὁμοίως αὐτῷ τῷ νέκυϊ. ἐνιαυτὸν μὲν δὴ ἔχου-
σι τὴν στήλην ἐν τοῖσι οἰκίοισι οἱ μάλιστα προσήκοντες,
πάντων τε ἀπαρχόμενοι, καὶ θυσίας οἱ προσάγοντες·
μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκομίσαντες, ἰστάσι περὶ τὴν πόλιν.

Θεσάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι, ἀπαλλάσ- 25
σαντο ὀπίσω. ἀπαγγειλάντων δὲ ταῦτα τούτων, αὐτί-
κα ὁ Καμβύσης, ὀργὴν ποιησάμενος, ἐστρατεύετο ἐπὶ
τοὺς Αἰθίοπας· οὔτε παρασκευὴν σίτου οὐδεμίην παραγ-
5 γείλας, οὔτε λόγον ἑωυτῷ δούς, ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα τῆς
γῆς ἔμελλε στρατεύεσθαι. οἶα δὲ ἐμμανὴς τε ἐὼν καὶ
οὐ Φρενῆρης, ὥς ἤκουε τῶν Ἰχθυοφάγων, ἐστρατεύετο,
Ἑλλήνων μὲν τοὺς παρεόντας αὐτοῦ τάξας ὑπομένειν,
τὸν δὲ πεζὸν πάντα ἅμα ἀγόμενος. Ἐπεὶ τε δὲ στρα-
10 τεύόμενος ἐγένετο ἐν Θήβησι, ἀπέκρινε τοῦ στρατοῦ ὡς

parte conspicuum est. Hanc columnam per anni spa-
tium suis in aedibus servant qui cognatione proximi
sunt, rerum omnium primitias illis offerentes, alia-
que sacra facientes: deinde aedibus elatas columnas
circa urbem collocant.

(25.) Speculatores, postquam ista omnia spectas-
sent, reversi sunt. Qui ubi haec renunciarunt, pro-
tinus *Cambyses*, irâ incensus, bellum inferre *Aethio-
pibus* instituit, nullo de procuranda re frumentaria
mandato dato, nec secum cogitans in ultima terra-
rum suscipi hanc expeditionem. Sed, ut furiosus, nec
mentis compos, simulatque *Ichthyophagos* audierat,
ad bellum faciendum profectus est; Graecos, qui cum
eo erant, in Aegypto manere iubens, peditatum vero
universum secum ducens. Postquam itinere Thebas
pervenit, ablegavit de exercitu circa quinquaginta

Herod. T. II. P. I.

C

πέντε μυριάδας· καὶ τούτοις μὲν ἐνετέλλετο, Ἀμμωνίους ἑξαδραποδισαμένους, τὸ χρηστήριον τὸ τοῦ Διὸς ἐμπρῆσαι· αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν ἄγων στρατὸν, ἥϊε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. Πρὶν δὲ τῆς ὁδοῦ τὸ πέμπτον μέρος διελυθῆναι τὴν στρατιήν, αὐτίκα πάντα αὐτοὺς τὰ εἰ- 15
 χον σιτίων ἐχόμενα, ἐπελελοίπεε· μετὰ δὲ τὰ σιτία, καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα. εἰ μὲν νυν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε, καὶ ἀπῆγε ὀπίσω τὸν στρατὸν, ἐπὶ τῇ ἀρχῇθεν γενομένη ἀμαρτιάδι ἦν ἂν σοφὸς ἀνὴρ· νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιούμενος, ἥϊε 20
 αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω. οἱ δὲ στρατιῶται, ἕως μὲν τι εἶχον ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, ποιηφάγοντες διέζων· ἐπεὶ δὲ ἐς τὴν ψάμμον ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτέων τινὲς ἐργάσαντο· ἐκ δεκάδος γὰρ ἓνα σφέων αὐτέων ἀπο-
 κληράσαντες, κατέφαγον. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Καμ- 25

hominum millia, quos iussit in servitutem redigere *Ammonios*, et oraculum Iovis incendere: ipse, reliquum ducens exercitum, adversus Aethiopas perrexit. Sed, prius quam quintam confecisset itineris partem, primum, quidquid cibariorum de frumenti genere habuerant, eos defecerat; deinde, post frumentum, etiam iumenta quae comēdi possent defecere. Quae si *Cambyses* intelligens mutasset sententiam, exercitumque reduxisset; erat, post prius admissum peccatum, vir prudens futurus: nunc, nihil secum reputans, ulterius semper progressus est. At milites quamdiu e terrae solo nancisci aliquid poterant, herbas radicesque comedentes vitam sustentarunt: ubi vero in arenosa pervenere, dirum facinus nonnulli eorum instituerunt; sortiti ex se ipsis,

207, 72.

βύσης, δέισας τὴν ἀλληλοφαγίην, ἀπείς τὸν ἐπ' Αἰθίο-
 πας στόλον, ὀπίσω ἐπορεύετο, καὶ ἀπικνέεται εἰς Θή-
 βας, πολλοὺς ἀπολέσας τοῦ στρατοῦ. ἐκ Θηβέων δὲ
 καταβάς εἰς Μέμφιν, τοὺς Ἕλληνας ἀπῆκε ἀποπλέειν.

30 ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω ἐπρηξε. Οἱ δ' αὐτέων 26
 ἐπ' Ἀμμωνίους ἀποσταλέντες στρατεύεσθαι, ἐπεὶ τε
 ὀρμηθέντες ἐκ τῶν Θηβέων, ἐπορεύοντο ἔχοντες ἀγω-
 γοὺς, ἀπικόμενοι μὲν Φανεροί εἰσι εἰς Ὀασιν πόλιν,
 5 τὴν ἔχουσι μὲν Σάμιοι, τῆς Αἰσχριωνίης Φυλῆς λεγό-
 μνοι εἶναι· ἀπέχουσι δὲ ἑπτὰ ἡμερέων ὁδὸν ἀπὸ Θη-
 βέων διὰ ψάμμου· οὐνομάζεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος κατὰ
 Ἑλλήνων γλῶσσαν, Μακάρων νῆσος. εἰς μὲν δὴ τοῦ-
 10 τον τὸν χῶρον λέγεται ἀπικέσθαι τὸν στρατὸν· τὸ ἐν-
 θεῦτεν δὲ, ὅτι μὴ αὐτοὶ Ἀμμώνιοι, καὶ οἱ τούτων ἀκού-

decimum quemque comederunt. Qua re cognita *Cam-*
byses, veritus mutuam militum comesturam, omissa
 adversus Aethiopas expeditione, retrogressus est;
 multisque de exercitu amissis, Thebas iterum perve-
 nit. Quumque Thebis Memphin descendisset, Grae-
 cos cum navibus domum dimisit. Talis igitur exitus
 fuit expeditionis adversus Aethiopas susceptae. (26.)
 Qui vero ad bellum *Ammoniis* inferendum erant
 missi, hos compertum est, ducibus itineris comitatos,
Oasin oppidum pervenisse, quod Samii incolunt, qui
 de Aeschrionia tribu esse dicuntur, absuntque a The-
 his septem dierum itinere per arena faciendo: no-
 minatur autem ille locus graeco sermone *Beatorum*
insula. Hunc igitur in locum pervenisse dicitur ille
 exercitus: inde vero quid his acciderit, nisi quod
Ammonii narrant et qui ex his audiverunt, nemo

σαντες, ἄλλοι οὐδένες οὐδὲν ἔχουσι εἰπεῖν περὶ αὐτέων· οὔτε γὰρ εἰς τοὺς Ἀμμωνίους ἀπίκοντο, οὔτε ὀπίσω ἐνόστησαν. λέγεται δὲ καὶ τὰδε ὑπ' αὐτέων Ἀμμωνίων· ἐπειδὴ ἐκ τῆς Ὀάσιος ταύτης ἵεναι διὰ τῆς ψάμμου ἐπὶ σφέας, γενέσθαι τε αὐτοὺς μεταξύ κου μάλιστα 15 αὐτέων τε καὶ τῆς Ὀάσιος, ἄριστον αἰρεομένοισι αὐτέοισι ἐπιπνεῦσαι νότον μέγαν τε καὶ ἐξαίσιον, Φορέοντα δὲ θῖνας τῆς ψάμμου, καταχῶσαί σφεας, καὶ τρόπῳ τοιούτῳ ἀφανισθῆναι. Ἀμμωνιοὶ μὲν οὕτω λέγουσι γενέσθαι περὶ τῆς στρατῆς ταύτης. 20

- 27 Ἀπιγμένου δὲ Καμβύσεια εἰς Μέμφιν, ἐφάνη Αἰγυπτίοισι ὁ Ἄπις, τὸν Ἕλληνες Ἐπαφον καλέουσι. ἐπιφανέος δὲ τούτου γενομένου, αὐτίκα οἱ Αἰγύπτιοι εἴματα τε ἐφόρεον τὰ κάλλιστα, καὶ ἦσαν ἐν θαλίῃσι. ἰδὼν δὲ ταῦτα τοὺς Αἰγυπτίους ποιεῦντας ὁ Καμβύσης, 5

alius quidquam quod dicat habet; neque enim ad Ammonios pervenerunt, neque domum reversi sunt. Narrant autem soli Ammonii, quum alia, tum hoc: ab hac *Oasi* per arenosa adversus ipsos iter facientibus, quum iam fere in medio inter ipsos et Oasin essent, incidisse illis, dum prandium capiebant, vehementem et immanem ventum Notum, sabuli acervos secum abripientem; quibus illi obruti, tali modo internecione periissent. Ammonii quidem hoc narrant exercitui illi accidisse.

(27.) Quo tempore vero Memphin *Cambyses* pervenit, adparuerat Aegyptiis *Apis*, quem *Eraphum* Graeci vocant. Qui ubi repertus est, continuo Aegyptii, vestimentis induti pulcerrimis, in lautitiis erant. Quos haec agentes conspicatus *Cambyses*, prorsus exi-

πάγχυ σφέας καταδόξας, ἑαυτοῦ κακῶς πρήξαντος, χαρμόσυνα ταῦτα ποιεῖν, ἐκάλεε τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Μέμφιος· ἀπικομένους δὲ ἐς ἑψιν, εἶρετο „ὅ τι πρότερον μὲν, ἔοντος αὐτοῦ ἐν Μέμφι, ἐποίεον τοιοῦτον οὐδὲν Αἰ-
 20 γύπτιοι· τότε δὲ, ἐπεὶ αὐτὸς παρείη τῆς στρατιῆς πλη-
 θὺς τι ἀποβαλὼν;“ οἱ δὲ ἔφραζον, ὡς σφί θεὸς εἴη φα-
 νείς, διὰ χρόνου πολλοῦ ἑωθὼς ἐπιφαίνεσθαι· καὶ ὡς
 ἐπεὰν φανῇ, τότε πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κεχαρηκότες
 ὀρτάζοιεν. ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμβύσης, ἔφη ψεύδε-
 25 σθαί σφεας· καὶ ὡς ψευδομένους, θανάτῳ ἐζημίῳ.
 Ἀποκτείνας δὲ τούτους, δεύτερα τοὺς ἱεράς ἐκάλεε ἐς 28
 ἑψιν. λεγόντων δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ τῶν ἱερέων, οὐ λήσειν
 ἔφη αὐτὸν, εἰ θεὸς τις χειροῆθης ἀπιγμένος εἴη Αἰγυ-
 πτίοισι. τοσαῦτα δὲ εἶπας, ἐπάγειν ἐκέλευε τὸν Ἄπιν
 5 τοὺς ἱεράς· οἱ μὲν δὴ μετήϊσαν ἄζοντες. Ὁ δὲ Ἄπης

stimans, quod ipse male rem gessisset, eo laetos illos festa haec celebrare, praefectos ad se vocat urbis; ex
 eisque, ubi in conspectum ipsius venere, quaerit, *cur, se prius Memphi versante, nihil tale fecissent Aegyptii; at nunc, quum adisset magnâ exercitus parte amissâ?* Cui illi respondent, *deum sibi adpa-
 ruisse, qui ex multo temporis intervallo adparere idemtidem consuesset; et, quando adpareat, tum universos Aegyptios laeta festa celebrare.* Haec au-
 diens Cambyses, *mentiri eos*, ait; atque, ut menda-
 ces, ultimo supplicio adfecit. (28.) His occisis, dein
 sacerdotes in conspectum vocavit. Qui quum eadem
 dixissent; *intellecturum sese*, ait, *an deus aliquis παρῶν, duci adsuetus advenerit Aegyptiis.* Quae ubi
 dixit, adducere ad se *Apin* iussit sacerdotes: et illi

οὗτος, ὃς Ἐπαφος, γίνεται μόσχος ἐκ βοῦς ἣτις οὐκέτι
οἷη τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βάλλεσθαι γόνον.
Αἰγύπτιοι δὲ λέγουσι σέλας ἐπὶ τὴν βοῦν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ κατίσχειν, καὶ μιν ἐκ τούτου τίκτειν τὸν Ἄπιν.
Ἔχει δὲ ὁ μόσχος οὗτος, ὃς Ἄπις καλεόμενος, σημήϊα 10
τοιαῦτα· ἐὼν μέλας, ἐπὶ μὲν τῷ μετώπῳ λευκὸν τετρά-
γωνον φορεῖ· ἐπὶ δὲ τοῦ νώτου, αἰετὸν εἰκασμένον· ἐν
δὲ τῇ οὐρῇ, τὰς τρίχας διπλᾶς· ἐπὶ δὲ τῇ γλώσσῃ,
29 κᾶνθαρρον. Ὡς δὲ ἤγαγον τὸν Ἄπιν οἱ ἱερεῖς, ὁ Καμ-
βύσης, οἷα ἐὼν ὑπομαργότερος, σπασάμενος τὸ ἐγ-
χειρίδιον, θέλων τύψαι τὴν γαστέρα τοῦ Ἄπιος, παίει
τὸν μηρόν· γελάσας δὲ· εἶπε πρὸς τοὺς ἱερεῖς· „Ὡ
„κακαὶ κεφαλαὶ, τοιοῦτοι θεοὶ γίνονται, ἔναιμοί τε 5
„καὶ σαρκώδεις, καὶ ἐπατόντες σιδηρίων; ἄξιός μὲν

XXVIII. 7. βάλλεσθαι. λαβέσθαι ed. Schaeff. 11. τετράγωνον.
τρίγωνον legendum censent viri docti, et l. 12. ὑπὸ pro ἐπὶ.

abierunt adducturi. Est vero *Apis* hic, sive *Eraphus*,
iuvencus ex vacca natus quae nullum alium dehinc
concipere partum potest: dicuntque Aegyptii, fulgo-
rem de coelo in vaccam istam ineumbere, ex quo illa
Apin conceptum pariat. Habet autem hic iuvencus,
quem *Apin* vocant, notas huiusmodi: niger color est;
sed in fronte, quadratum album; in tergo, figura
aquilae; in cauda, pili duplices; in lingua, scarabaeus.
(29.) *Apin* ubi adduxerunt sacerdotes, *Cam-*
byses, haud satis mentis compos homo, strieto gladio,
quum ventrem *Apidis* vellet ferire, femur feriit; ri-
densque sacerdotes adloquens, *O prava capita!* in-
quit. *Tales ergo sunt dii, sanguine carneque in-*
structi, et ferri ictum sentientes? Dignus profecto

209, 31.

„Αἰγυπτίων οὗτός γε ὁ θεός. ἀτὰρ τοι ὑμεῖς γε σύ
 „χαίροντες γέλωτα ἐμὲ θήσεσθε.“ Ταῦτα εἶπας,
 ἐνετείλατο τοῖσι ταῦτα πρήσσουσι, τοὺς μὲν ἱεῖας ἀπο-
 10 μαστιγῶσαι, Αἰγυπτίων δὲ τῶν ἄλλων τὸν ἄν λάβωσι
 ῥατάζοντα, κτείνειν. ὅρτῃ μὲν δὴ διελέλυτο Αἰγυπτίοισι·
 οἱ δὲ ἱεῖες ἐδικαιεῦντο. ὁ δὲ Ἄπις πεπληγμένος τὸν
 μηρὸν, ἔφθινε ἐν τῷ ἱερῷ κατακείμενος. καὶ τὸν μὲν,
 τελευτήσαντα ἐκ τοῦ τραύματος, ἔθαψαν οἱ ἱεῖες λά-
 15 θρη Καμβύσειω.

Καμβύσης δὲ, ὡς λέγουσι Αἰγύπτιοι, αὐτίκα διὰ 30
 τοῦτο τὰ ἀδίκημα ἐμάνη, ἐὼν οὐδὲ πρότερον Φρενήρης.
 Καὶ πρῶτα μὲν τῶν κακῶν ἐξεργάσατο τὸν ἀδελφεὸν
 Σμέρδην, ὄντα πατρὸς καὶ μητρὸς τῆς αὐτῆς· τὸν ἀπέ-
 5 πειψε ἐς Πέρσας φθόνῳ ἐξ Αἰγύπτου, ὅτι τὸ τόξον

*Aegyptiis hicce deus! Caeterum vos non iuvabit,
 ludibrio me habuisse. His dictis, iussit hos quibus
 id negotii mandatum est, flagellis caedere sacerdotes;
 reliquorum vero Aegyptiorum quemcumque nacti
 fuissent festum celebrantem, occidere. Ita festi dies
 finem habuere apud Aegyptios, et sacerdotes multati
 sunt. Apis. vero, percussus femur, contabuit in tem-
 plo iacens: quem, mortuum ex vulnere, sacerdotes
 clam rege sepeliverunt.*

(30.) *Cambyses* vero, ut aiunt Aegyptii, e vesti-
 gio propter iniquum illud facinus furore fuit correp-
 tus, quum ne ante id tempus quidem satis compos
 fuisset mentis. Et primum quidem, post illud, fla-
 gitium in fratrem commisit *Smerdin*, qui eodem pa-
 tre eademque matre erat natus. Hunc ex Aegypto in
 Persas dimisit per invidiam, quod arcum, quem ab

μοῦνος Περσέων ὅσον τε ἐπὶ δύο δακτύλους εἴρυσε, τὸ
 παρὰ τοῦ Αἰθίοπος ἥνειακον οἱ Ἰχθυοφάγοι τῶν δὲ ἄλ-
 λων Περσέων οὐδεὶς οἶός τε ἐγένετο. Ἀποικορμένου ὦν
 ἐς Πέρσας τοῦ Σμέρδιος, ὅψιν εἶδε ὁ Καμβύσης ἐν
 τῷ ὕπνῳ τοιήνδε. ἔδοξέ οἱ ἄγγελον ἐλθόντα ἐκ Περ- 10
 σέων ἀγγέλλειν, ὡς ἐν τῷ θρόνῳ τῷ βασιλεῖ ἰσό-
 μενος Σμέρδις, τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ ψαύσειε. Πρὸς
 ὦν ταῦτα, δέισας περὶ ἐαυτοῦ μή μιν ἀποκτείνας ὁ
 ἀδελφεὸς ἄρχη, πέμπει Πρηξάσπεα ἐς Πέρσας, ὅς
 ἦν οἱ ἀνὴρ Περσέων πιστότατος, ἀποκτενεόντά μιν. ὁ 15
 δὲ, ἀναβὰς ἐς Σοῦσα, ἀπέκτεινε Σμέρδιν· οἱ μὲν λέ-
 γουσι, ἐπ' ἄγρην ἐξαγαγόντα· οἱ δὲ, ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θά-
 31 λασσαν προσαγαγόντα καταποντῶσαι. Πρῶτον μὲν
 δὴ λέγουσι Καμβύση τῶν κακῶν ἄρξαι τοῦτο· δεύτε-
 ρα δὲ ἐξεργάσατο τὴν ἀδελφεήν, ἐπισπομένην οἱ ἐς

Aethiope datum Ichthyophagi adtulerant, ille unus ex
 Persis ad duos saltem fere digitos adtraxisset, quum
 relinquorum Persarum nullus id praestare potuisset.
 Dein, quum in Persas reversus *Smerdis* esset, visum
Cambyses per somnum vidit huiusmodi. Visus illi
 est nuncius ex Perside veniens nunciare, *Smerdin in*
sella regia sedentem, capite coelum tetigisse. Quam
 ob caussam sibi timens, ne se occiso regnum occupet
 frater, Praxaspen in Persas mittit, cui Persarum maxi-
 mam fidem habebat, dato mandato ut illum occidat.
 Et Praxaspes Susa profectus occidit Smerdin, sive ve-
 natum eductum, ut alii aiunt; sive, ut alii, ad Rubrum
 deductum mare, et in eo demersum. (31.) Primo
 hoc facinore in fratrem admissio; alterum in sororem
 patravit, quae illum in Aegyptum erat secuta, quam-

Αἴγυπτον, τῇ καὶ συνοίκεε, καὶ ἦν οἱ ἀπ' ἀμφοτέρων
 5 ἀδελφεῇ. ἔγημε δὲ αὐτὴν ὧδε· οὐδαμῶς γὰρ ἐώθεσαν
 πρότερον τῇσι ἀδελφεῇσι συνοικεῖν Πέρσαι. ἡράσθη μίης
 τῶν ἀδελφεῶν Καμβύσης, καὶ ἔπειτα βουλόμενος αὐ-
 τῇ γῆμαι, ὅτι οὐκ ἐωθότα ἐπενόεε ποιῆσιν, εἶρετο κα-
 θέσας τοὺς βασιλῆιους δικαστάς, εἴ τίς ἐστι κελεύων
 10 νόμος τὸν βουλόμενον ἀδελφεῇ συνοικεῖν. Οἱ δὲ βασι-
 λῆιοι δικασταὶ κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων, ἐς
 οὓς ἀποθάνωσι, ἢ σφί παρευρεθῇ τι ἄδικον, μέχρι τού-
 του. οὗτοι δὲ τοῖσι Πέρσησι δίκας δικάζουσι, καὶ ἐξη-
 γηταὶ τῶν πατρίων θεσμῶν γίνονται, καὶ πάντα ἐς
 15 τούτους ἀνακέεσθαι. Εἰρομένου ὦν τοῦ Καμβύσεω, ὑπε-
 κρίνοντο αὐτῷ οὗτοι καὶ δίκαια καὶ ἀσφαλέα· Φάμε-
 θαι, νόμον οὐδένα ἐξευρίσκειν, ὃς κελεύει ἀδελφεῇ συν-

que habuit uxorem, quum tam a patre, quam a matre,
 soror eius esset. In matrimonium autem eam tali
 modo duxerat, quum antea neutiquam moris fuisset
 apud Persas, sorores in matrimonium ducere. Unius
 ex sororibus suis captus erat amore: quam quum
 cuperet matrimonio sibi iungere, nossetque contra
 morem fore Persarum si id faceret, vocatos ad se re-
 gios iudices interrogavit, *sit-ne lex aliqua, iubens*
ut, qui vellet, in matrimonium duceret suam so-
rorem? Sunt autem *regii Iudices* probati inter Per-
 sas viri; qui eo munere funguntur quoad vivunt, aut
 usque dum iniusti quidpiam in illis reperiatur. Hi
 Persis ius dicunt, et interpretes sunt patriarum le-
 gum, et ad eos omnia referuntur. Ad quaestionem
 igitur a Cambyse propositam responderunt hi ea quae
 et vera et tuta essent; dicentes, *nullam se legem repe-*

οικέειν ἀδελφεόν· ἄλλον μὲν τοι ἐξευρηκέναι νόμον, τῷ βασιλεύοντι Περσέων ἐξείναι ποιεῖν τὸ ἂν βούληται. οὕτω οὔτε τὸν νόμον ἔλυσαν, δέισαντες Καμβύσεα· ἵνα 20
 τε μὴ αὐτοὶ ἀπόλωνται τὸν νόμον περιστέλλοντες, παρ-
 ἐξεῦρον ἄλλον νόμον σύμμαχον τῷ Θέλοκι γαμέειν
 ἀδελφεάς. Τότε μὲν δὴ ὁ Καμβύσης ἐγήμε τὴν ἐρω-
 μένην· μετὰ μὲν τοι οὐ πολλὸν χρόνον ἔσχε ἄλλην ἀδελ-
 Φεήν. τούτων δῆτα τὴν νεωτέραν, ἐπισπομένην οἱ ἐπ' 25
 32 Αἴγυπτον, κτείνει. Ἀμφὶ δὲ τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὸς,
 ὥσπερ περὶ Σμέρδιος, λέγεται λόγος. Ἕλληνες μὲν γὰρ
 λέγουσι, Καμβύσεα συμβαλέειν σκύμνον λέοντος σκύ-
 λακι κυνός· θεωρεῖν δὲ καὶ τὴν γυναῖκα ταύτην. νικα-
 μένου δὲ τοῦ σκύλακος, ἀδελφεὸν αὐτοῦ ἄλλον σκύλα- 5
 κα, ἀπορρήξαντα τὸν δεσμὸν, παραγενέσθαι οἱ δύο

rire, quae iubeat ut frater in matrimonium ducat sororem; aliam vero reperiri legem, quae statuatur, licitum esse regi facere quidquid velit. Itaque neque legem, metu Cambysis, abrogarunt; et, ne ipsae, tuentes legem, perirent, aliam legem invenerunt, quae illi, sororem in matrimonium ducere cupienti, patrocinabatur. Igitur tunc Cambyses, quam amabat, duxit uxorem: nec vero multo post, aliam etiam sororem sibi matrimonio iunxit. Et hanc natu minorem, quae eum in Aegyptum secuta erat, interfecit. (32.) De cuius morte duplex, perinde atque de Smerdi, fama fertur. Graeci quippe narrant, commisisse Cambysen, spectante uxore, catulum leonis cum canis catulo; qui quum a leonis catulo vinceretur, alium catulum caninum, qui fuisset huius frater, rupta catenâ, illi opem tulisse; atque ita canes, quum duo

210, 89.

δὲ γενομένους οὕτω δὴ τοὺς σκύλακας ἐπικρατῆσαι τοῦ
 σκύμνου. καὶ τὸν μὲν Καμβύσεια ἤδεσθαι θεώμενον·
 τὴν δὲ, παρημένην δακρύειν. Καμβύσεια δὲ μαθόντα
 10 ταῦτο, ἐπείρεσθαι διότι δακρύοι· τὴν δὲ εἰπεῖν, ὥς ἰδοῦ-
 σθαι τὸν σκύλακα τῷ ἀδελφεῷ τιμωρήσαντα, δακρύ-
 σθαι, μνησθεῖσά τε Σμέρδιος, καὶ μαθοῦσα ὥς κείνῳ
 οὐκ εἴη ὁ τιμωρήσων. Ἕλληνες μὲν δὴ διὰ τοῦτο τὸ
 ἔπος Φασὶ αὐτὴν ἀπολέσθαι ὑπὸ Καμβύσεια. Αἰγύ-
 15 πτιοι δὲ, ὥς τραπέζῃ περικατημένων, λαβοῦσαν Θρί-
 δακα τὴν γυναῖκα περιτίλαι, καὶ ἐπανείρεσθαι τὸν ἄν-
 δρα, κότερον περιτετιλμένη ἢ Θρίδαξ, ἢ δασεῖα εἶσα,
 εἴη καλλίων. καὶ τὸν Φάναι, δασεῖαν. τὴν δ' εἰπεῖν·
 „Ταύτην μὲν τοί κοτε σὺ τὴν Θρίδακα ἐμιμήσας, τὸν
 20 „Κύρου οἶκον ἀποψιλώσας.“ Τὸν δὲ, θυμωθέντα ἐμ-

essent, leonem superasse. Haec spectantem Camby-
 sen, delectatum esse; illam vero, adsidentem, fudisse
 lacrymas. Id animadvertentem Cambysem quaesisse
 ex eo, *cur fletet?* et illam respondisse, *flere se,*
quod catulum videns opem ferentem fratri, memi-
nisset Smerdis, cogitassetque neminem esse qui
illi esset opem laturus. Hoc igitur ob dictum inter-
 lectam illam a Cambyse esse aiunt Graeci. Aegyptii
 vero narrant, quum mensae ambo adsiderent, mulie-
 rem sumtâ lactucâ folia circumcirca decerpisse, tum
 ex marito quaesisse, *sit-ne integra lactuca, an cui*
folia decerpta sint, pulcrior? Quumque is, *in-*
tegram, dixisset; reposuisse illam, *Atqui tu hano*
imitatus es lactucam, Cyri domum circumcidens.
 Et illum, ira incensum, calce pedis ei, praegnans

πηδῆσαι αὐτῇ, ἐχούσῃ ἐν γαστρὶ καὶ μιν ἐκτρώσασαν ἀποθανεῖν.

- 33 Ταῦτα μὲν ἐς τοὺς οἰκηίους ὁ Καμβύσης ἐξεμάνη, εἴτε δὴ διὰ τὸν Ἄπιν, εἴτε καὶ ἄλλως, εἴα πολλὰ ἐώθεε ἀνθρώπους κακὰ καταλαμβάνειν. καὶ γὰρ τινες καὶ ἐκ γενεῆς νοῦσον μεγάλην λέγεται ἔχειν ὁ Καμβύσης, τὴν ἰσὴν οὐνομάζουσί τινες. οὐ νῦν τοι αἰεὶ οὐδὲν ἦν, τοῦ σώματος νοῦσον μεγάλην νοσέοντος, μηδὲ τὰς 5
- 34 Φρένας ὑγιαίνειν. Τάδε δ' ἐς τοὺς ἄλλους Πέρσας ἐξεμάνη. λέγεται γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν πρὸς Πηξάσπεια, τὸν ἐτίμα τε μάλιστα, καὶ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε οὗτος, τούτου τε ὁ παῖς οἰνοχόος ἦν τῷ Καμβύσῃ, τιμὴ δὲ καὶ αὕτη οὐ σμικρὴ· εἰπεῖν δὲ λέγεται τάδε· „Πηξάσπεις, κοῖόν μέ τινα νομίζουσι Πέρσαι εἶναι ἄν- 5

quum esset, insultasse; et illam abortu facto mortuam esse.

(33.) Ita in suos saeviit *Cambyses*, in furorem actus sive propter Apin nimirum, sive alio casu, quales multae calamitates accidere hominibus solent: nam etiam a pueris gravi morbo dicitur *Cambyses* adfectus fuisse, quem *sacrum morbum* nonnulli vocant. Itaque non erat dissentaneum, ut, corpus quum gravi morbo laboraret, ne mens quidem sana esset. (34.) In reliquos vero Persas haec alia furoris edidit exempla. *Praxaspen*, quem maximo in honore habebat, qui nunciorum ad regem perferendorum munereungebatur, cuius etiam filius pincernia regis erat, qui et ipse haud exiguus honor est; illum igitur sic adlocutus fertur: *Dic mihi, Praxaspes, qualem me virum esse existimant Persae? et quos de me*

211, 18.

„ὄρα; τίνας τε λόγους περὶ ἐμέο ποιεῦνται;“ Τὸν δὲ
 εἶπεῖν· „ὦ δέσποτα, τὰ μὲν ἄλλα πάντα μεγάλως
 „ἐπαινέαι· τῇ δὲ Φιλοινή σέ φασι πλεόνως προσκее-
 10 „σθαι.“ Τὸν μὲν δὴ λέγειν ταῦτα περὶ Περσέων. τὸν
 δὲ· θυμωθέντα, τοιαύδε ἀμείβεσθαι· „Νῦν ἄρα μέ φασι
 „Πέρσαι οἶνω προσκείμενον παραφρονέειν, καὶ οὐκ εἶναι
 „νοήμονα; οὐδ’ ἄρα σφέων οἱ πρότεροί λόγοι ἦσαν ἀλη-
 „θές.“ Πρότερον γὰρ δὴ ἄρα, Περσέων οἱ συνέδρων
 15 ἑάντων καὶ Κροίσου, εἴρετο Καμβύσης, κοῖός τις δοκεῖ
 ἀνὴρ εἶναι πρὸς τὸν πατέρα τελέσαι Κῦρον· οἱ δὲ ἀμεί-
 βοντο, ὡς εἴη ἀμείνων τοῦ πατρός· τὰ τε γὰρ ἐκείνου
 πάντα ἔχειν αὐτὸν, καὶ προσεκτῆσθαι Αἴγυπτόν τε καὶ
 τὴν θάλασσαν. Πέρσαι μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγον· Κροῖσος
 20 δὲ παρεών· τε καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ κρίσει, εἶπε πρὸς
 τὸν Καμβύσεα τάδε· „Ἐμοὶ μὲν νυν, ὦ παῖ Κῦρου,

habent sermones? Tum illum respondisse: Domine, caetera omnia magnifice laudaris: sed vino aiunt te nimium indulgere. Quae quum ille de Persis dixisset, irā incensum regem haec reposuisse: Ergo nunc me Persae dicunt vino deditum desipere, nec mentis esse compotem? Igitur priores illorum sermones mendaces fuerunt. Superiore quippe tempore, quum adsiderent ei Persae atque etiam Croesus, quaesierat ex his Cambyses, qualis vir ipse videretur esse, cum patre Cyro collatus? Et illi responderant, esse patre superiorem: quippe non modo possidere quaecumque Cyrus obtinuisset, sed et insuper Aegyptum et mare tenere. Haec Persae dixerant; Croesus vero quum adesset, nec ei placeret ista comparatio, his verbis Cambysem erat adlocutus: Mihi

„οὐ δακέεις ὁμοῖος εἶναι τῷ πατέρι· οὐ γάρ κω τοί ἐστι
 „υἱὸς αἰὼν σε ἐκεῖνος κατελίπετο.“ ἤσθη τε ταῦτα ἀκού-
 σας ὁ Καμβύσης, καὶ ἐπαίνει τὴν Κροίσου κρίσιν.
 35 Τούτων δὲ ὧν ἐπιμνησθέντα, ἐργῇ λέγειν πρὸς τὸν Πρη-
 ξάσπεα· „Σὺ νῦν μάθε αὐτὸς, εἰ λέγουσι Πέρσαι
 „ἀληθέα, εἴτε αὐτοὶ λέγοντες ταῦτα παραφρανεοῦσι,
 „εἰ μὲν γὰρ τοῦ παιδὸς τοῦ σοῦ τοῦδε, ἐστεῶτος ἐν
 „τοῖσι προθύροισι, βαλὼν τύχοιμι μέσης τῆς καρδίας, 5
 „Πέρσαι φανεύονται λέγοντες αὐδέν· ἦν δὲ αἰμάρτω,
 „Φάναι Πέρσας τε λέγειν ἀληθέα, καὶ μὲ μὴ σωφρο-
 „νέειν.“ Ταῦτα δὲ εἰπόντα, καὶ διατείναντα τὸ τόξον,
 βαλέειν τὸν παῖδα· πεσόντος δὲ τοῦ παιδὸς, ἀνασχί-
 ζειν αὐτὸν κελεύειν, καὶ σκέψασθαι τὸ βλήμα· ὥς δὲ 10
 ἐν τῇ καρδίῃ εὗρεθῆναι ἐνεόντα τὸν εἶστον, εἰπεῖν πρὸς
 τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς, γελάσαντα, καὶ περιχαρῆα
 γεγόμενον· „Πρήξασπες, ὥς μὲν ἔγωγε οὐ μαίνομαι,

*quidem. ὁ Cyro nate, non videris similis esse patri,
 quum filium nondum habeas qualem te ille reli-
 quit. Quibus auditis delectatus Cambyzes erat, Croe-
 sique laudaverat iudicium. (35.) Horum igitur tunc
 recordatum illum, iratum dixisse Praxaspi: Tu nunc
 cognosce ipse, verum-ne dicant Persae, an istud
 dicentes desipiant ipsi: quod si enim filii tui in
 atrio stantis, coniectâ sagittâ, medium feriero
 cor, constabit nugae dicere Persas; sin aberrave-
 ro, dic verâ loqui Persas, meque haud sana esse
 mente. His dictis, tetendisse arcum; sagittâque feriis-
 se puerum: qui ut cecidit, secari corpus iussit, in-
 spicique vulnus; et quum in cor intrasse sagittam es-
 set repertum, ridens et supra modum gavisus, Ma-*

„Πέρσαι τε παραφρονέουσιν, δηλά τοι γέγονε. νῦν δέ
 15 „μοι εἰπὲ, τίνα εἶδες ἤδη πάντων ἀνθρώπων οὕτως ἐπί-
 „σκοπα ταξεύοντα;“ Πραξάσπεα δὲ ὀρέοντα ἄνδρα οὐ
 Φρενῆρεα, καὶ περὶ ἑαυτῷ δειμαίνοντα, εἰπεῖν· „Δέ-
 „σποτα, οὐδ' ἂν αὐτὸν ἔγωγε δοκέω τὸν θεὸν οὕτω
 „ἂν καλῶς βαλέειν.“ Τότε μὲν ταῦτα ἐξεργάσατο·
 20 ἑτέρωθι δὲ Περσέων, ὁμοῖα τοῖσι πρώτοισι, δώδεκα
 ἐπ' οὐδεμῇ αἰτίῃ ἀξιοχρεῶ ἐλὼν, ζῶντας ἐπὶ κεφαλὴν
 κατώρυξε.

Ταῦτα δὲ μιν ποιεῦντα ἐδικαίωσε Κροῖσος ὁ Λυδὸς 36
 συμβεῆσαι τοιαῦτά τοις ἔπεσι· „ὦ βασιλεῦ, μὴ πάν-
 „τα ἡλικίῃ καὶ θυμῷ ἐπίτρεπε· ἀλλ' ἴσχε καὶ κατα-
 „λαμβάνε σεαυτὸν. ἀγαθὸν τι, πρόνοον εἶναι σοφί-
 5 „δὲ ἢ προμηθίῃ. σὺ δὲ κτείνεις μὲν ἄνδρας, σεαυτοῦ

*nifestum cognovisti, inquit, Praxaspes, non me
 insanire, sed desipere Persas. Nunc vero dic mihi,
 quemnam tu nosti hominum omnium, qui ita ad
 destinatum adigat sagittam. Praxaspes, furere ho-
 minem videns, sibique timens ipsi, respondit: Do-
 mine, equidem ne deum quidem ipsum ita dextre
 ferire existimo. Tunc igitur hoc fecit Ca mby ses:
 alibi vero deinde, non dissimili ratione, duodecim
 Persas, nulla idonea caussa damnatos, vivos inverso
 capite terrâ iussit defodi.*

(36.) Quae quum ille patraret, aequum censuit
 Croesus Lydus hisce illum verbis monere: *O rex,
 ne omnia aetati iraeque indulgeas! sed contine
 atque cohibe te ipse. Bona res est providentia: et
 sapientis est, rectum consilium in tempore capere.
 At tu viros occidis, cives tuos, nulla idonea caussa*

ὁ πολήτας, ἐπ' οὐδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιοχρεῶ ἐλὼν· κτείνει
 „δὲ παῖδας. ἦν δὲ πολλὰ τοιαῦτα ποιέης, ὅρας ὅπως
 „μὴ σευ ἀποστήσονται Πέρσαι. ἐμοὶ δὲ πατὴρ σὸς
 „Κῦρος ἐνετέλλετο, πολλὰ κελεύων, σὲ ναυτετέιν, καὶ
 „ὑποτίθεσθαι ὅ τι ἂν εὕρισκω ἀγαθόν.“ Ὁ μὲν δὴ εὖ- 10
 νοίαν φαίνων συνεβούλευε οἱ ταῦτα. ὁ δ' αἰμείβετο τοῖς-
 δεῖ „Σὺ καὶ ἐμοὶ τολμᾷς συμβουλεύειν, ὃς χρηστῶς
 „μὲν τὴν σεωτοῦ πατρίδα ἐπετρόπευσας, εὖ δὲ τῷ
 „πατρὶ τῷ ἐμῷ συνεβούλευσας, κελεύων αὐτὸν Ἀρά-
 „ξέα ποταμὸν διαβάντα, ἵεναι ἐπὶ Μασσαγέτας, βου- 15
 „λομένων ἐκείνων διαβαίνειν εἰς τὴν ἡμετέραν; καὶ ἀπὸ
 „μὲν σεωτοῦ ὥλεσας, τῆς σεωτοῦ πατρίδος κακῶς
 „προστάς· ἀπὸ δὲ ὥλεσας Κῦρον, πειθόμενόν σοι. ἀλλ'
 „οὐ τι χαίρων· ἐπεὶ τοι καὶ πάλαι εἰς σὲ προφάσιός
 „τευ ἐδεόμην ἐπιλαβέσθαι.“ Ταῦτα δὲ εἶπας, ἐλάμ- 20

*damnatos; idemque pueros occidis. Quod si plura
 talia admiseris, vide ne a te Persae deficient. Mihi
 vero pater tuus iniunxit, saepe multumquehorta-
 tus, ut te monerem, tibi que consilium darem, si
 quid, quod e tuo commodo esset, reperissem. Hoc
 ille, benevolentiam significans, consilium Cambysi
 dedit; cui his verbis rex respondit: Tu etiam mihi
 consilia dare audes! qui tam praeclare tuam ad-
 ministrasti patriam, praeclareque patri meo con-
 suluisti, suadens illi, ut trajecto Araxe adversus
 Massagetas duceret, quum illi in nostram terram
 vellent traicere. Igitur et te ipsum, perdidisti,
 patriae rebus male administratis; et Cyrum per-
 didisti, qui tuum secutus est consilium: sed male
 tibi hoc cesserit, iam pridem enim occasionem*

βανε τὸ τόξον ὡς κατατοξεύσων αὐτόν. Κροῖσός δὲ ἀναδραμὼν ἔβη ἔξω· ὁ δὲ, ἐπεὶ τε τοξεῦσαι οὐκ εἶχε, ἐνετείλατο τοῖσι θεράπουσι, λαβόντας μιν ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ θεράποντες, ἐπιστάμενοι τὸν τρόπον αὐτοῦ, κα-
 25 τακρύπτουσι τὸν Κροῖσον· ἐπὶ τῷδε τῷ λόγῳ, ὥστε εἰ μὲν μεταμελήσει τῷ Καμβύσῃ, καὶ ἐπιζητήσει τὸν Κροῖσον, οἱ δὲ, ἐκφθάναντες αὐτόν, δῶρα λάμβνουνται ζῶα-
 γρια Κροῖσου· ἢ δὲ μὴ μεταμελῇται, μηδὲ ποθῇ μιν, τότε καταχρησθαι. Ἐπόθησέ τε δὴ ὁ Καμβύσης τὸν
 30 Κροῖσον οὐ πολλῷ μετέπειτα χρόνῳ ὕστερον· καὶ οἱ θεράποντες μαθόντες τοῦτο, ἐπήγγελλον αὐτῷ ὡς πε-
 ρικίη. Καμβύσης δὲ „Κροῖσῳ μὲν συνήδεσθαι, ἔφη, περιόντι· ἐκείνους μέντοι τοὺς περιποιήσαντας οὐ κατα-
 προΐξασθαι, ἀλλ’ ἀποκτενέειν.“ καὶ ἐποίησε ταῦτα.

aliquam adversus te nancisci cupiebam. His dictis, arcum prehendit, sagittam in illum emissurus. At Croesus conversus foras se proripuit: et Cambyses, quum ferire illum non potuisset, famulis imperavit ut prehensum occiderent. At famuli, qui ingenium illius nossent, occultant Croesum, haec secum reputantes, si dati mandati poeniteret Cambysen, et desiderium Croesi eum caperet, se producto illo praemia servati illius accepturos; sin in sententia rex persisteret, neque illum desideraret, tunc illum esse interfectorum. Neque multo post (sicut illi fere existimaverant) desideravit Cambyses Croesum; quo cognito famuli, superesse illum, nunciarunt. Tum vero, gaudere se quidem, ait Cambyses, quod Croesus supersit; at illos, qui eum servassent, non impune laturos, sed capite luituros. Quod et faciendum mandavit.

Herod. T. II. P. I.

D

- 37 Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα πολλὰ ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς
 ξυρμαχοὺς ἐξεμαίνετο, μένων ἐν Μέμφι, καὶ Θήκας
 τε παλαιὰς ἀνοίγων, καὶ σκεπτόμενος τοὺς νεκρούς. ἐς
 δὲ δὴ καὶ τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱερόν ἦλθε, καὶ πολλὰ τῶ-
 γάλματι κατεγέλασε. ἔστι γὰρ τοῦ Ἡφαίστου τῶ- 5
 γάλμα τοῖσι Φοινικῆίοισι Παταϊκοῖσι ἐμφερέστατον,
 τοὺς οἱ Φοίνικες ἐν τῇσι πράξεσι τῶν τριήρεων περιά-
 γουσι. ὃς δὲ τούτους μὴ ὁπώπее, ἐγὼ δὲ οἱ σημακῶν
 πυγμαίου ἀνδρὸς μίμησίς ἐστι. Ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τῶν
 Καβείρων τὸν ἱερόν, ἐς τὸ οὐ θεμιτόν ἐστι ἐσιέναι ἀλ- 10
 λον γε ἢ τὸν ἱερέα· ταῦτα δὲ τὰγάλματα καὶ ἐνέπρησε,
 πολλὰ κατασκάψας. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὁμῶς τοῦ
 Ἡφαίστου· τούτου δὲ σφεας παῖδας λέγουσι εἶναι.
- 38 Πανταχῇ ὣν μοι δῆλόν ἐστι, ὅτι ἐμάνη μεγάλως ὁ
 Καμβύσης· οὐ γὰρ ἀν' ἱεροῖσί τε καὶ νομαίοισι ἐπεχεί-

(37.) Talia igitur *Cambyses* multa, dum *Memphi* morabatur, et adversus Persas et adversus socios furiosa patravit: praeterea vetusta sepulcra aperuit, et cadavera inspexit; atque etiam templum *Vulcani* ingressus, simulacrum dei multis modis ludibrio habuit. *Vulcani* illud simulacrum simillimum est *Phoeniciis Patacis*, quos *Phoenices* in proris *triremium* circumferunt. Quos qui non vidit, ei ego significabo: est imitatio viri pygmaei. Ingressus vero etiam est *Cabirorum* templum, quod neminem fas est ingredi, nisi sacerdotem: atque horum simulacra igne etiam cremavit, multis modis ludificatus. Sunt autem haec similia *Vulcani*, cuius filios aiunt esse *Cabiros*. (38.) Quibus ex omnibus fit mihi manifestum, furore magnopere actum fuisse *Cambysen*: alioqui templis

214, 9.

ρησε καταγελᾶν. εἰ γάρ τις προβεῖη πᾶσι ἀνθρώποισι
 ἐκλέξασθαι κελεύων νόμους τοὺς καλλίστους ἐκ τῶν
 5 πάντων νόμων, διασκεψάμενοι ἂν ἐλοίατο ἕκαστοι τοὺς
 ἑαυτῶν· οὕτω νομίζουσι πολὺ τι καλλίστους τοὺς ἑαυ-
 τῶν νόμους ἕκαστοι εἶναι. οὐκ ὦν οἶκός ἐστι ἄλλον γε
 δὴ ἢ μαινόμενον ἄνδρα γέλωτα τὰ τοιαῦτα τίθεσθαι.
 Ὡς δὲ οὕτω νενομίκασι τὰ περὶ τοὺς νόμους πάντες οἱ
 10 ἄνθρωποι, πολλοῖσί τε καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρε-
 σσι σταθμῶσασθαι, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε. Δαρεῖος ἐπὶ
 τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς καλέσας Ἑλλήνων τοὺς παρεόντας,
 εἶρετο „ἐπὶ κόσῳ ἂν χρήματι βουλοίατο τοὺς πατέρας
 ἀποθνήσκοντας κατασιτέεσθαι.“ οἱ δὲ, ἐπ’ οὐδενί, ἔφα-
 15 σαν, ἔρδειν ἂν τοῦτο. Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα καλέσας
 Ἰνδῶν τοὺς καλεομένους Καλλατίας, οἱ τοὺς γονέας
 κατεσθίουσι, εἶρετο, παρεόντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ δι’

sacrisque populi ritibus non erat illusurus. Quod si
 quis enim hominibus omnibus optionem proponeret
 eligendi ex omnibus institutis ea quae optima viderentur;
 quilibet eorum, re deliberata, domestica esset praelaturus:
 adeo quisque populus suas leges longe esse optimas iudicat.
 Itaque verisimile non est, alium hominem, nisi furiosum, talia ludibrio habere.
 Statuere autem ita de suis legibus et institutis homines omnes,
 quum aliis multis intelligi documentis potest, tum hocce. *Darius*, postquam imperio
 est potitus, convocatos Graecos, qui ei aderant, interrogavit,
quam pecuniae proposita summa velent mortuos parentes comedere? Et illi, nulla conditione se id facturos, responderunt. Idem deinde ex Indis
 hos qui *Callatiae* nominantur, qui paren-

ἐρμηνέος μανθανόντων τὰ λεγόμενα· „ἐπὶ τίνι χρήμα-
 τι δηξάιαι· ἂν τελευτέοντας τοὺς πατέρας κατακαίειν
 πυρί.“ οἱ δὲ, ἀμβώσαντες μέγα, εὐφημέειν μιν ἐκέ- 20
 λευον. Οὕτω μὲν νυν ταῦτα νενόμισται· καὶ ὁρθῶς μοι
 δοκεῖ Πίνδαρος ποιῆσαι, νόμον πάντων βασιλέα
 Φήσας εἶναι.

- 39 Καμβύσειω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου, ἐποίη-
 σαντο καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατὴν ἐπὶ Σάμον τε καὶ
 Πολυκράτεα τὸν Αἰάκειος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπανα-
 στάς· καὶ τὰ μὲν πρῶτα τριχῇ δασάμενος τὴν πόλιν,
 τοῖσι ἀδελφεοῖσι Πανταγνώτῳ καὶ Συλοσῶντι ἐνειμε· 5
 μετὰ δὲ, τὸν μὲν αὐτέων ἀποκτείνας, τὸν δὲ νεώτε-
 ρον Συλοσῶντα ἐξελάσας, ἔσχε πᾶσαν τὴν Σάμον·
 ἔσχων δὲ, ξεινήν Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ συνε-

tes comedunt, ad se vocatos, praesentibus Graecis,
 et per interpretes quid ageretur intelligentibus, inter-
 rogavit, *qua mercede in se reciperent, igne cremare*
mortuos parentes? Et illi, alta voce exclamantes,
 meliora eum ominari iusserunt. Ita igitur haec consti-
 tuta sunt; recteque mihi *Pindarus* videtur cecinisse,
Legem dicens, *regem esse omnium.*

(39.) Quo tempore Cambyses Aegyptum bello ad-
 gressus est, per idem tempus *Lacedaemonii* adversus
 Samum, et *Polycratem*, Aeacis filium, expeditio-
 nem susceperunt. Is quum insurrectione factā *Samum*
 occupasset, primum trifariam distributam civitatem
 simul cum fratribus, Pantagnoto et Sylosonte; admi-
 nistraverat: dein, altero occiso, et natu minore Sylo-
 sonte insula eiecto, universam Samum imperio tene-
 bat. Quo in imperio cum Amasi, Aegypti rege, ho-

10 θήκατο, πέμπων τε δῶρα, καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ'
 ἐκείνου. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτεος
 τὰ πρήγματα αὖξετο, καὶ ἦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν
 Ἰωνίην, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. ὅκου γὰρ ἰθύσεις
 στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρει εὐτυχέως. ἔκτετο δὲ
 15 πεντηκοντέρους τε ἑκατὸν, καὶ χιλίους τοξότας· ἔφερε
 δὲ καὶ ἦγε πάντας, διακρίνων οὐδένα. τῷ γὰρ Φίλῳ
 ἔφη χαριῖσθαι μᾶλλον, ἀποδιδούς τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν
 μηδὲ λαβῶν. συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων αἰρήκεε, πολ-
 λὰ δὲ καὶ τῆς ἡπείρου ἄσπεα· ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους,
 πανστρατιῇ βοηθέοντας Μιλησίοισι, ναυμαχίῃ κρατή-
 20 σας εἴλε, οἱ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ
 πᾶσαν δεδεμένοι ὠρυξαν. Καί κως τὸν Ἀμασιν εὐ- 40
 τυχείων μεγάλως ὁ Πολυκράτης οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλὰ

spitium contraxit, dona ei mittens, et vicissim ab
 illo accipiens. Brevisque tempore ita auctae res erant
Polycratis, ut per universam Ioniam reliquamque
 Graeciam celebrarentur. Etenim quocumque cum
 exercitu proficisceretur, omnia ei feliciter cedebant.
 Habebat autem centum actuarias naves quinquaginta
 remorum, et mille sagittarios: cunctosque circum-
 circa, nullo discrimine facto, invadens, agebat fere-
 batque omnia. Nam amico, aiebat, magis se gratifi-
 caturum, si ea, quae eripuisset, eidem restitueret,
 quam si initio nihil eripuisset. Multas igitur insulas
 ceperat, multa item continentis oppida: in his Les-
 bios, quum omnibus viribus Milesiis auxilio essent
 profecti, navali pugna superatos cepit; qui deinde
 universam fossam, murum Sami ambientem, vincti
 foderunt. (40.) Amasin non latebat, ingenti felici-

οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές. πολλῶ δὲ ἔτι πλεῦνός οἱ εὐτυχίης
 γινομένης, γράψας ἐς βιβλίον τάδε, ἐπέστειλε ἐς Σά-
 μον· „ Ἀμασις Πολυκράτει ᾧδε λέγει. Ἡδὲ 5
 „ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα Φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσον-
 „ τὰ ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι,
 „ τὸ θεῖον ἐπισταμένῳ ὡς ἔστι φθονερόν. καὶ κως βαύ-
 „ λομαι, καὶ αὐτός, καὶ τῶν ἂν κήδωμαι, τὸ μὲν τι
 „ εὐτυχεῖν τῶν πρηγμάτων, τὸ δὲ προσπταίειν· καὶ 10
 „ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα, ἐναλλάξ πρήσσων, ἢ εὐ-
 „ τυχεῖν τὰ πάντα. οὐδένα γὰρ κω λόγω οἶδα ἀκού-
 „ σας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριζος,
 „ εὐτυχεῶν τὰ πάντα. Σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πειθόμενος,
 „ ποίησον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιαύδε· φροντίσας τὸ ἂν 15
 „ εὖρης εἶναι τοι πλείστου ἄξιον, καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ἀπολομέ-

tate uti Polycratem; sed ea res illi curae erat. Quum
 vero etiam multo magis augeretur prospera illius for-
 tuna, misso libello haec ad eum perscripsit: *Ama-
 sis Polycrati haec dicit. Iucundum utique est
 intelligere, virum amicum et hospitem bene agere.
 At mihi non placent tuae res nimium secundae,
 ut qui norim, invidum esse numen: ac fere cupio,
 ut et ego et hi qui mihi curae sunt, partim qui-
 dem prospero utamur rerum successu, partim
 vero etiam nonnihil offendamus; atque ita po-
 tius vitam transigamus, variante fortuna, quam
 usquequaque simus felices. Neminem enim novi,
 aut fando audiui, quin, postquam usquequaque
 prospera usus est fortuna, postremo pessimum
 funditus finem habuerit. Tu ergo, meum secutus
 consilium, adversus illam tuam nimiam felicitate*

„νω μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγῆσεις, τοῦτο ἀπόβαλε
 „οὔτω, ὅπως μηκέτι ἦξει ἐς ἀνθρώπους. ἦν τε μὴ ἐναλ-
 „λαξ ἤδη τῷ πὸ τούτου αἱ εὐτυχίαι τοι αὐταῖσι πάθαισι
 20 „προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ ἀκέο.“
 Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης, καὶ νόῳ λαβὼν 41
 ὡς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἀμασις, ἐδίζητο ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα
 τὴν ψυχὴν ἀσηθείη ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων διζήμε-
 νος δ' εὗρισκε τόδε. ἦν οἱ σφρηγὶς τὴν ἐφόρει χρυσό-
 5 δετός, σμαράγδου μὲν λίθου εὐῶσα, ἔργον δὲ ἦν Θεο-
 δώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου· ἐπεὶ ὧν ταύτην οἱ ἐδό-
 κει ἀποβαλέειν, ἐποίεε τοιαύδε. πεντηκόντερον πληρώσας
 ἀνδρῶν, ἐσέβη ἐς αὐτήν· μετὰ δὲ, ἀναγαγεῖν ἐκέ-
 λυε ἐς τὸ πέλαγος· ὡς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκὰς ἐγένε-

*tem, fac hocce: cogita quid sit quod habeas quod
 maximi tibi sit pretii, et quo amisso summa animi
 aegritudine adfectum te iri existimes; atque ita
 illud abiice, ut inter homines non amplius com-
 pareat. Quodsi posthac tibi res secundae iam non
 per vices cum ipsis infortuniis eventurae sunt, fac
 ut rebus tuis hac ratione, quam tibi propono,
 medearis. (41.) His perlectis Polycrates, intelli-
 gens bene se monere Amasin, quaesivit quidnam es-
 set ex suis cimeliis, cuius iactura maximam animo
 suo aegritudinem esset adlatura: et, rerum suarum
 inita ratione, hoc reperit. Erat ei annulus signatorius,
 quem gestabat, auro vinctus, ex smaragdo lapide,
 Theodori opus Samii, Teleclis filii. Hunc annulum
 abiicere secum constituens, fecit haecce. Actuariam
 navem quinquaginta remorum hominibus complevit;
 quam postquam et ipse conscendit, iussit illos in al-*

το, περιελόμενος τὴν σφρηγίδα, πάντων ὀρεόντων τῶν 10
 συμπλόων, ρίπτει ἐς τὸ πέλαγος· τοῦτο δὲ ποιήσας,
 ἀπέπλεε. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία, συμφορῇ ἐχρῆτο.
 42 Πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων, τάδε οἱ συνή-
 νεικε γενέσθαι. ἀνὴρ αἰλιεύς, λαβὼν ἰχθῦν μέγαν τε
 καὶ καλόν, ἡξίου μιν Πολυκράτει δῶρον δοθῆναι· Φέ-
 ρων δὴ ἐπὶ τὰς θύρας, Πολυκράτει ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν
 ἐς ὄψιν. χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου, ἔλεγε, δίδους τὸν 5
 ἰχθῦν· „ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἐλὼν, οὐκ ἐδικαίωσα
 „Φέρειν ἐς ἀγορὴν, καίπερ γε ἐὼν ἀποχειροβιώτος, ἀλ-
 „λά μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς·
 „σοὶ δὴ μιν Φέρον δίδωμι.“ Ὁ δὲ, ἡσθεὶς τοῖσι ἔπεισι,
 ἀμείβεται τοῖσδε· „Κάρτα τε εὖ ἐποίησας, καὶ χάρις 10

tum enavigare: quumque procul ab insula abessent,
 detractum de manu annulum, conspicientibus cun-
 ctis qui in navi erant, in mare proiecit. Hoc facto,
 retro navigavit: et postquam domum rediit, in moe-
 rore versatus est. (42.) At quinto aut sexto exinde
 die res ei accidit huiusmodi. Homo piscatoriam exer-
 cens, quum ingentem pulcrumque cepisset piscem,
Polycrati eum voluit dono dare: itaque ad fores regis
 illum ferens, ait velle se Polycrati in conspectum
 venire. Quod ubi illi contigit, offerens ei piscem
 dixit: *Hunc piscem, Rex, postquam ego cepi, non*
iudicavi in forum rerum venalium esse ferendum,
quamvis sim homo manu mea victum quaerens;
sed visus est mihi te tuoque imperio dignus: tibi
igitur illum adfero donoque. His verbis delectatus
Polycrates, in hunc modum homini respondit: *Re-*
cte utique fecisti, ac duplicem tibi habeo gratiam,

217, 97.

„διπλή τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καὶ σε ἐπὶ δεῖ-
 „πνον καλέομεν.“ Ὁ μὲν δὴ αἰλιεὺς, μέγα ποιεύμε-
 νος ταῦτα, ἥϊε ἐς τὰ οἰκία· τὸν δὲ ἰχθῦν τάμνοντες οἱ
 θεράποντες, εὐρίσκουσι ἐν τῇ νηδύϊ αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν
 15 Πολυκράτεος σφρηγίδα. ὡς δὲ εἰδόν τε καὶ ἔλαβον
 τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτεια·
 ἀδόντες δὲ οἱ τὴν σφρηγίδα, ἔλεγον ὅτεω τρόπῳ εὐρέ-
 θη. Τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γρά-
 φει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ποιήσαντά μιν οἷα κατα-
 λελαβήκεε· γράψας δὲ, ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε. Ἐπι- 43
 λεξάμενος δὲ ὁ Ἀμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πο-
 λυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἶη
 ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρῆγμα-
 5 τος, καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσῃν μέλλει Πολυκράτης,
 εὐτυχέων τὰ πάντα· ὃς καὶ τὰ ἀποβάλλει, εὐρίσκει.

*et orationis tuae, et doni causa: teque ad coenam
 vocamus. Piscator, magni haec faciens, domum
 abiit: famuli vero, dum piscem dissecant, reperiunt
 in eius ventre annulum Polycratis. Quem ut vide-
 runt, protinus correptum, gaudio perfusi, ad Poly-
 cratem deferunt, nunciantque quo pacto repertus sit
 annulus. Tum Polycrates, quum subiret mentem
 eius cogitatio rem esse divinam, conscripsit in libello
 omnia, quae et ipse fecisset, et quae sibi inde acci-
 dissent: libellumque illum in Aegyptum dedit per-
 ferendum. (43.) Amasis, lecto libello quem ad
 illum Polycrates miserat, intellexit, fieri non posse
 ut homo hominem e casu futuro eripiat, et male vi-
 tam finitum esse Polycratem, cui feliciter omnia
 cedant, quique etiam, quae abiecit, rursus inveniat.*

πέμψας δὲ οἱ κήρυκα εἰς Σάμον, διαλύεσθαι ἔφη τὴν
 ξεινίην. τοῦ δὲ εἵνεκα ταῦτα ἐποίηε, ἵνα μὴ, συντυχίης
 δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης,
 αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν, ὥς περὶ ξείνου ἀνδρός. 10

44 Ἐπὶ τοῦτον δὴ ὦν τὸν Πολυκράτεα, εὐτυχέοντα τὰ
 πάντα, ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι, ἐπικαλεσαμένων
 τῶν μετὰ ταῦτα Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ κτισσάντων
 Σαμίων. Πολυκράτης δὲ πέμψας παρὰ Καμβύσεια
 τὸν Κύρου, συλλέγοντα στρατὸν ἐπ' Αἴγυπτον, ἐδεή- 5
 θη ὅπως ἂν καὶ παρ' ἐωυτὸν πέμψας εἰς Σάμον, δέοιτο
 στρατοῦ. Καμβύσης δὲ ἀκούσας τούτων, προθύμως
 ἐπέμψε εἰς Σάμον, δέόμενος Πολυκράτεος στρατὸν ναυ-
 τικὸν ἅμα πέμψαι ἐωυτῷ ἐπ' Αἴγυπτον. ὁ δὲ, ἐπι-
 λέξας τῶν ἀστῶν τοὺς ὑπώπτευε μάλιστα εἰς ἐπανά- 10

XLIV. 4. πέμψας. Adiciunt alii λάβρη Σαμίων, insciis Samiis.

Itaque misso Samum praecone, *dissolvere se*, dixit
hospitium. Id autem eâ causâ fecit, ne, si ingens et
 gravis calamitas Polycrati accidisset, ipse moerore
 adficeretur hospitis causa.

(44.) Adversus hunc igitur *Polycratem*, rebus om-
 nibus felicem, bellum moverunt *Lacedaemonii*, auxi-
 lio vocati a Samiis illis, qui deinde Cydoniam in Creta
 insula coloniam condiderunt. Scilicet, quo tempore
 Cambyzes, Cyri filius, copias adversus Aegyptum
 comparavit, miserat Polycrates ad Cambysem, rogans
 ut etiam ad se Samum mitteret, a seque copias peteret.
 Quo audito, libenter Cambyzes Samum miserat, pe-
 tens ut navales copias secum mitteret adversus Aegyp-
 tum. Et ille e civibus selectos hos, quos novanda-
 rum domi rerum maxime suspectos habebat, miserat

στασιν, ἀπέπεμπε τεσσαράκοντα τριήρεσι, ἐντειλάμενος
 Καμβύσῃ ὀπίσω τούτους μὴ ἀποπέμπεσθαι. Οἱ μὲν δὲ 45
 λέγουσι τοὺς ἀποπεμφθέντας Σαμίων ὑπὸ Πολυκρά-
 τεως, οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον· ἀλλ' ἐπεὶ τε ἐγένον-
 το ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, δοῦναί σφι λόγον, καὶ σφι
 5 αἰεῖν τὸ προσωτέρω μηκέτι πλέειν· οἱ δὲ λέγουσι, ἀπι-
 κομένους τε ἐς Αἴγυπτον καὶ φυλασσομένους, ἐνθεῦτεν
 αὐτοὺς ἀποδρῆναι. καταπλέουσι δὲ ἐς τὴν Σάμον Πο-
 λυκράτης νηυσὶ ἀντιάσας, ἐς μάχην κατέστη· νικῆσαν-
 τες δὲ οἱ κατιόντες, ἀπέβησαν ἐς τὴν νῆσον· πεζοπο-
 10 χήσαντες δὲ ἐν αὐτῇ, ἐσώθησαν· καὶ οὕτω δὴ ἔπλεον
 ἐς Λακεδαίμονα. Εἰσὶ δὲ, οἱ λέγουσι τοὺς ἀπ' Αἰγύ-
 πτου νικῆσαι Πολυκράτεια· λέγοντες, ἐμοὶ δοκέειν, οὐκ
 ὀρθῶς. οὐδὲν γὰρ ἑδεε σφέας Λακεδαιμονίους ἐπικα-
 λέεσθαι, εἴπερ αὐτοὶ ἱκανοὶ ἦσαν Πολυκράτεια παρα-

cum quadraginta triremibus; mandans Cambysi, ne
 hos remitteret. (45.) Iam dicunt alii, *Samios* hos a
Polycrate missos, in *Aegyptum* non pervenisse; sed
 quum ad *Carpathum* navibus venissent, re deliberata
 statuisset non ulterius navigare: alii aiunt, venisse
 eos in *Aegyptum*, ibique fuisse observatos, sed fugâ
 inde evasisse. Qui ubi *Samum* renavigarunt, *Poly-*
crates cum navibus obviam profectus, praelium cum
 eis commisit: qua ex pugna quum superiores disces-
 sissent hi reduces, in insulam exscenderunt; at tunc,
 pedestri commisso praelio, victi fugatique sunt, atque
 ita *Lacedaemonem* navigarunt. Ac sunt quidem qui
 dicant, hos ex *Aegypto* redeuntes devicisse *Polycra-*
tem: quod, meâ quidem sententiâ, falsum est. Nil enim
 opus fuisset *Lacedaemonios* auxilio vocare, si satis

στήσασθαι. πρὸς δὲ τούτοισι, οὐδὲ λόγος αἰρέει, τῷ 15
ἐπίκουροί τε μισθωτοὶ καὶ τοξόται οἰκήϊοι ἦσαν πλήθει
πολλοὶ, τοῦτον ὑπὸ τῶν κατιόντων Σαμίων, ἑόντων ὀλί-
γων, ἐσσωθῆναι. τῶν δὲ ὑπ' ἐαυτῶ ἑόντων πολιητέων
τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ὁ Πολυκράτης ἐς τοὺς
νεωσοίκους συνειλήσας, εἶχε ἐτοίμους, ἣν ἄρα προδιδῶσι 20
οὔτοι πρὸς τοὺς κατιόντας, ὑποπρῆσαι αὐτοῖσι νεωσοί-
46 κοισι. Ἐπεὶ τε δὲ οἱ ἐξελαθέντες Σαμίων ὑπὸ Πολυ-
κράτους ἀπίκοντο ἐς τὴν Σπάρτην, καταστάντες ἐπὶ
τοὺς ἄρχοντας, ἔλεγον πολλὰ, οἷα κάρτα δεόμενοι. οἱ
δὲ σφι τῇ πρώτῃ καταστάσει ὑπεκρίναντο, τὰ μὲν
πρῶτα λεχθέντα ἐπιλεληθέναι, τὰ δὲ ὕστερα οὐ συνίε- 5
ναι. μετὰ δὲ ταῦτα, δεύτερα καταστάντες, ἄλλο μὲν
εἶπον οὐδέν, θύλακον δὲ φέροντες, ἔφασαν „τὸν θύ-

virium ipsi habuissent, quibus Polycratem ad dedi-
tionem compellerent. Ad haec minime est credibile,
cui et auxiliarium mercenariorum et propriorum
magna multitudo praesto erat, hunc a redeuntibus
Samiis, paucis numero, fuisse devictum. Praeterea
civium sibi subiectorum uxores et liberos, navalibus
inclusos, in promptu habuerat Polycrates; quos, si
illi cum redeuntibus de prodicione egissent, simul
cum navalibus igne erat crematurus. (46.) *Sami*,
a Polycrate eiecti, ut *Spartam* venerunt, introducti
ad magistratus, multa fecerunt verba, solícite admo-
dum orantes. At illi, primo hoc eis dato concilio,
responderunt: *quae prima dixissent, ea se esse obli-*
tos; quae deinde, ea non intelligere. Post haec,
iterum admissi, saccum ferentes nihil aliud dixerunt,
nisi haec verba, *Saccus farinâ indiget.* Quibus Spar-

λακον ἀλφίτων δέεσθαι. οἱ δὲ σφι ὑπεκρίναντο, τῷ
 θυλάκῳ περιεργάσθαι· βοηθέειν δ' ὧν ἔδοξε αὐτοῖσι.
 Καὶ ἔπειτα παρασκευασάμενοι ἐστρατεύοντο Λακεδαι- 47
 μόνιοι ἐπὶ Σάμον· ὡς μὲν Σάμιοι λέγουσι, εὐεργεσίας
 ἐκτίνοντες, ὅτι σφι πρότεροι αὐτοὶ νηυσὶ ἐβοήθησαν ἐπὶ
 Μεσσηνίους· ὡς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, οὐκ οὕτω
 5 τιμωρῆσαι δεομένοισι Σαμίοισι ἐστρατεύοντο, ὡς τίσα-
 σθαι βουλόμενοι τοῦ κρητῆρος τῆς ἀρπαγῆς, τὸν ἦγον
 Κροίσω, καὶ τοῦ θώρηκος τὸν αὐτοῖσι Ἀμασις ὁ Αἰ-
 γύπτου βασιλεὺς ἐπέμψε δῶρον. καὶ γὰρ θώρηκα
 ἐλήϊσαντο τῷ προτέρῳ ἔτει ἢ τὸν κρητῆρα οἱ Σάμιοι·
 10 ἔόντα μὲν λίνεον, καὶ ζώων ἐνυφασμένων συχνῶν, κε-
 κοσμημένον δὲ χρυσῷ καὶ εἰρίοισι ἀπὸ ξύλου. τῶν δὲ
 εἵνεκα θωυμάσαι ἀξίον, ἀρπεδόνῃ ἐκάστη τοῦ θώρηκος

tani responderunt, *vocabulo Saccus supersedere*
eos potuisse: opem vero ferre decreverunt. (47.)
 Deinde *Lacedaemonii*, rebus omnibus paratis, exer-
 citum *Samum* miserunt: idque, ut quidem Samii di-
 cunt, fecerunt remuneraturi beneficium, quando-
 quidem ipsis superiore tempore Samii navibus opem
 tulissent adversus Messenios: ut vero Lacedaemonii
 aiunt, non tam Samiis precantibus opem latURI expe-
 ditionem hanc susceperunt, quam punire illos cu-
 pientes, quod craterem rapuissent, ad Croesum a se
 missum, itemque thoracem, quem Lacedaemoniis
 dono miserat Amasis, rex Aegypti. Nam et thoracem
 illum, superiore anno quam craterem, Samii rapue-
 rant. Lineus is *thorax* erat, multis intextis figuris or-
 natus ex auro et lana xylina: quod vero miratu dig-
 num est, filium thoracis quodlibet, quum tenue ip-

ποιέει· εἰσὶ γὰρ λεπτὴ, ἔχει ἀρπεδόνας ἐν ἐαυτῇ τριη-
κοσίας καὶ ἐξήκοντα, πάσας Φανεράς. τοιοῦτος ἕτερος
ἔστι καὶ τὸν ἐν Λίνδῳ ἀνέθηκε τῇ Ἀθηναίῃ Ἀμασίς. 15

48 Συνεπελάβοντο δὲ τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σά-
μον, ὥστε γενέσθαι, καὶ Κορίνθιοι προθύμως. ὕβρισμα
γὰρ καὶ ἐς τούτους εἶχε ἐκ τῶν Σαρμίων γενόμενον γε-
νεῇ πρότερον τοῦ στρατεύματος τούτου, κατὰ δὲ τὸν
αὐτὸν χρόνον τοῦ κρητῆρος τῇ ἀρπαγῇ γεγονός. Κερ- 5
κυραίων γὰρ παῖδας τριηκοσίους ἀνδρῶν τῶν πρώτων,
Περίανδρος ὁ Κυψέλου ἐς Σάρδις ἀπέπεμψε παρὰ
Ἀλυάττεα ἐπ' ἐκτομῇ. προσσχόντων δὲ ἐς τὴν Σάμον
τῶν ἀγόντων τοὺς παῖδας Κορινθίων, πυθόμενοι οἱ Σά-
μιοι τὸν λόγον, ἐπ' οἷσι ἀγείατο ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν 10
τοὺς παῖδας ἐδίδασξαν ἱροῦ ἀψάσθαι Ἀρτέμιδος· μετὰ
δὲ, οὐ περιορέαντες ἀπέλκειν τοὺς ἱκέτας ἐκ τοῦ ἱεροῦ,

sum sit, in se continet fila trecenta et sexaginta, con-
spicua cuncta. Alius huic simillimus est, quem Lindi
idem Amasis Minervae dedicavit.

(48.) Operam autem suam ad hanc contra Samum
expeditionem, ut susciperetur, studiose etiam contule-
runt *Corinthii*. Etenim adversus hos quoque contume-
liam admiserant Samii proximâ ante hanc expeditio-
nem aetate, per idem tempus quo crater raptus est. *Pe-
riander*, Cypseli filius, trecentos pueros principum
ex Corcyraeis virorum Sardes ad Alyatten miserat ca-
strandos. Quos pueros qui ducebant Corinthii quum
ad Samum adpulissent, cognitâ caussâ Samii cur Sar-
des illi ducerentur, primum monuerunt pueros, ut
templum tangerent Dianae: deinde, quum a templo
abstrahi supplices hos non paterentur, Corinthii au-

σιτίων δὲ ταύς παῖδας ἐργόντων Κορινθίων, ἐποίησαντο
οἱ Σάμιοι ἑορτήν, τῇ καὶ νῦν ἐτι χρέωνται κατὰ ταύ-
15 τά. νυκτὸς γὰρ ἐπιγενομένης, ὅσον χρόνον ἰκέτευον οἱ
παῖδες, ἵστασαν χοροὺς παρθένων τε καὶ ἡθέων· ἱστάν-
τες δὲ τοὺς χοροὺς, τρωκτὰ σησάμου τε καὶ μέλιτος
ἐπαίησαντο νόμον φέρεσθαι, ἵνα ἀρπάζοντες οἱ τῶν Κερ-
κυραίων παῖδες ἔχοιεν τροφήν. ἐς τοῦτο δὲ τόδε ἐγένετο,
20 ἐς ὃ οἱ Κορίνθιοι, τῶν παιδῶν οἱ φύλακοι, οἷχοντο ἀπολι-
πόντες· τοὺς δὲ παῖδας ἀπήγαγον ἐς Κέρκυραν οἱ Σά-
μιοι. Εἰ μὲν νυν Περιάνδρου τελευτήσαντος τοῖσι Κο- 49
ρινθίοισι Φίλα ἦν πρὸς τοὺς Κερκυραίους, οἱ δὲ οὐκ ἂν
συνελάβοντο τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σάμον ταύτης
εἵνεκεν τῆς αἰτίας. νῦν δὲ αἰεὶ, ἐπεὶ τε ἔκτισαν τὴν νῆ-
5 σον, εἰσὶ διάφοροι ἑόντες ἑωυτοῖσι. τούτων ἂν εἵνεκεν
ἀπεμνησικάκεον τοῖσι Σαμίοισι οἱ Κορίνθιοι. Ἀπέπεμ-

tem eisdem alimenta negarent, festos dies institue-
runt Samii, quos etiam nunc eodem modo celebrant:
ingruente nocte, quamdiu aderant supplices pueri,
choros agebant virginum iuvenumque, constitutâ
lege, ut, qui choro interessent, bellaria secum fer-
rent ex sesamo et melle confecta, quae a pueris Cor-
cyraeis rapta comederentur. Idque tamdiu ita fece-
runt, donec custodes puerorum Corinthii, illis reli-
ctis, abierunt: tunc vero pueros Corcyram Samii re-
duxerunt. (49.) Iam, si mortuo Periandro amici-
tiam Corinthii cum Corcyraeis coluissent, non illi
hanc ob causam socii erant futuri expeditionis contra
Samum susceptae. Nunc, ex quo coloniam in insulam
illam deduxerant, perpetuo mutuae inter utrosque
durant dissensiones. Itaque illam ob causam Samiis

πε δὲ ἐς Σάρδεις ἐπ' ἐκτομῇ Περίανδρος, τῶν πρώτων
 Κερκυραίων ἐπιλέξας τοὺς παῖδας, τιμωρεύμενος· πρό-
 τεροι γὰρ οἱ Κερκυραῖοι ἤρξαν ἐς αὐτὸν πρῆγμα ἀτά-
 50 σθαλον ποιήσαντες. Ἐπεὶ τε γὰρ τὴν ἑωυτοῦ γυναῖ-
 κα Μελίσσαν Περίανδρος ἀπέκτεινε, συμφορὴν τοιήν-
 δε οἱ ἄλλην συνέβη πρὸς τῇ γεγονυίᾳ γενέσθαι. ἦσαν
 οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες, ἡλικίην ὁ μὲν, ἑπτακαίδε-
 κα, ὁ δὲ, ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγονώς. τούτους ὁ μη- 5
 τροπάτωρ Προκλῆς, ἐὼν Ἐπιδαύρου τύραννος, μετα-
 πεμφάμενος παρ' ἑωυτὸν, ἐφιλοφρονέετο, ὥς εἰκὸς ἦν,
 θυγατρὸς εὐόντας τῆς ἑωυτοῦ παῖδας. ἐπεὶ τε δὲ σφεας
 ἀπεπέμπετο, εἶπε προπέμπων αὐτούς· „Ἄρα ἴστε, ὦ
 „παῖδες, ὅς ὑμέων τὴν μητέρα ἀπέκτεινε;“ Τοῦτο τὸ 10
 ἔπος ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποίη-
 σατο· ὁ δὲ νεώτερος, τῷ οὐνόμα ἦν Λυκόφρων, ἤλγη-

Corinthii succensebant. Miserat autem Sardes *Perian-*
der castrandos pueros ex principum Corcyraeorum
 familiis lectos, poenam ab illis sumturus: nam prio-
 res Corcyraei nefarium facinus in ipsum admiserant.
 (50.) Scilicet postquam uxorem suam *Melissam* *Pe-*
riander occidit, ad priorem hanc calamitatem alia
 ei supervenit huiusmodi. Erant ei ex *Melissa* duo
 filii, alter septemdecim annos natus, alter octode-
 cim. Hos avus maternus *Procles*, *Epidauri* tyrannus,
 ad se vocatos, benigne (uti par erat) excepit, quippe
 ex ipsius filia natos. Quos ubi a se dimisit; dum illos
 deducit, ait: *Nostis-ne, filii, quis matrem vestram*
occiderit? Huius verbi frater natus maior nullam ha-
 buit rationem: minor vero, cui nomen erat *Lycoph-*
ron, hoc audito, tanto est moerore adfectus, ut,

221, 19.

πὲ ἀκούσας οὕτω, ὥστε ἀπικόμενος ἐς τὴν Κόρινθον,
 ἄτε φονέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὔτε προσεῖπε, δια-
 15 λεγομένῳ τε οὐ προσδιελέγετο, ἱστορέοντί τε λόγον οὐ-
 δένα εἰδίδου. τέλος δέ μιν, περὶ θυμῷ ἐχόμενος, ὁ Πε-
 ριάνδρος ἐξελαύνει ἐκ τῶν οἰκίῳ. Ἐξελάσας δὲ τοῦτον, 51
 ἱστέρεε τὸν πρεσβύτερον τὰ σφι ὁ μητροπάτωρ διελέχθη.
 ἡ δὲ οἱ ἀπηγγέετο, ὡς σφεας φιλοφρόνως ἐδέξατο· ἐκεί-
 νου δὲ τοῦ ἔπεος τό σφι ὁ Προκλῆς ἀποστέλλων εἶπε,
 25 ἄτε οὐ νόῳ λαβὼν, οὐκ ἐμέμνητο. Περιάνδρος δὲ, οὐ-
 δεμίην μηχανὴν, ἔφη, εἶναι μὴ οὐ σφι ἐκείνων ὑποθέ-
 σθαι τι· ἐλιπάρεε τε ἱστορέων. ὁ δὲ, ἀναμνησθεῖς, εἶπε
 καὶ τοῦτο. Περιάνδρος δὲ νόῳ λαβὼν καὶ τοῦτο, καὶ
 μαλακὸν ἐνδιδόναι βουλόμενος οὐδέν, ἧ ὁ ἐξελασθεῖς ὑπ'
 10 αὐτοῦ παῖς δίαίταν ἐποιέετο, ἐς τούτους πέμπων ἄγ-
 γελον, ἀπηγόρευε μὴ μιν δέκεσθαι οἰκίοισι. ὁ δὲ, ὅκως

quum Corinthum rediisset, patrem, ut qui matrem
 suam occidisset, nec salutaret, nec compellantem vi-
 cissim adloqueretur, nec interroganti responderet
 quidquam. Ad extremum, iram non tenens *Perian-*
der, domo eum eiecit. (51.) Hoc eiecto, quaesivit ex
 maiore natu, quid cum ipsis avus disservisset. Et ille
 exposuit, quam benigne ipsos excepisset; verbi au-
 tem illius, quod Procles eis, quum dimitteret, dixe-
 rat, nullam fecit mentionem, ut qui illud in ani-
 mum non admodum admisisset. At pater, *fieri pror-*
sus non posse, ait, *quin aliquid ipsis avus sugges-*
serit; et percontari institit. Tum recordatus iuvenis,
 id quoque dixit. Quod quum advertisset Periandri
 animum, nullā porro indulgentiā uti decrevit; ad eos-
 que, apud quos vitam agebat puer a se eiectus, misit

Herod. T. II. P. I.

E

ἀπελαυνόμενος ἔλθοι εἰς ἄλλην οἰκίην, ἀπελαύνετ' ἂν
καὶ ἀπὸ ταύτης, ἀπειλέοντός τε τοῦ Περιάνδρου τοῖσι
δεξαμένοισι, καὶ ἐξέργειν κελεύοντος. ἀπελαυνόμενος δ'
ἂν ἦε ἐπ' ἑτέραν τῶν ἐταίρων· οἱ δὲ, ἅτε Περιάνδρου 15
ἑόντα παῖδα, καίπερ δειμαίνοντες, ἄμως ἐδέκοντο.
52 Τέλος δὲ, ὁ Περιάνδρος κήρυγμα ἐποίησατο, ὃς ἂν ἢ
οἰκίοισι ὑποδέξηται μιν, ἢ προσδιαλεχθῇ, ἰρὴν ζημίην
τοῦτον τῷ Ἀπόλλωνι ὀφείλειν, ὅσῃν δὴ εἶπας. πρὸς ὧν
δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα, οὔτε τίς οἱ διαλέγεσθαι, οὔτε
οἰκίοισι δέκεσθαι ἤθελε· πρὸς δὲ, οὐδὲ αὐτὸς ἐκεῖνος 5
ἐδικαίευσεν πειρᾶσθαι ἀπειρημένου, ἀλλὰ διακαρτερέων
ἐν τῇσι στοῇσι ἐκαλινδέετο. τετάρτῃ δ' ἡμέρῃ ἰδὼν μιν
ὁ Περιάνδρος αἰλουσίῃσι τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπτωκό-

nuncium, qui ipsius verbis illis diceret, ne aedibus
puerum reciperent. Itaque inde eiectus, quoties in
aliā se domum recepisset, ex hac pariter expulsus
est, quum recipientibus minaretur pater, impera-
retque ut domo illum prohiberent. Pulsus igitur
ex aliā, ad aliā sodalium domum confugiebat: hi-
que eum, ut qui Periandri filius esset, quamvis ti-
mentes, tamen receperunt. (52.) Ad extremum pu-
blico praeconio *Periander* edixit, *quisquis eum do-
mo recepisset, aut sermones cum eo miscuisset, eum
sacram mulctam* (quam eodem edicto definiebat)
Apollini debiturum. Ex hoc igitur edicto nemo am-
plius vel colloqui cum eo vel in domum recipere vo-
luit: atque etiam ipse ne tentare quidem dignatus
est rem vetitam; sed manens in proposito, volutaba-
tur in porticibus. Quarto dein die conspicatus illum
Periander illuvie et inedia male adfectum, miseratus

222, 49.

τα, οἴκτειρε· ὑπὲρ δὲ τῆς ὀργῆς, ἥϊε ἄσσαν, καὶ ἔλε-
 10 γε· „Ω παῖ, κότερα τούτων αἰρετώτερά ἐστι, ταῦτα
 „τὰ νῦν ἔχων πρήσσεις, ἢ τὴν τυραννίδα καὶ ἀγαθὰ
 „τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, ταῦτα, ἔοντα τῷ πατρὶ ἐπιτήδεον,
 „παραλαμβάνειν; ὅς ἐὼν ἐμός τε παῖς, καὶ Κορίνθου
 „τῆς εὐδαίμονος βασιλεὺς, ἀλήτην βίον εἶλεν, ἀντι-
 15 „στατέων τε καὶ ὀργῇ χρεώμενος ἐς τὸν σε ἥμιστα ἐχρῶν.
 „εἰ γὰρ τις συμφορὴ ἐν αὐτοῖσι ἐγεγόνεε, ἐξ ἧς ὑπο-
 „ψῆν ἐς ἐμὲ ἔχεις· ἐμοί τε αὕτη γέγονε, καὶ ἐγὼ αὖ-
 „τῆς τὸ πλεῦν μέτοχός εἰμι, ὅσω αὐτὸς σφε ἐξεργα-
 „σάμην. σὺ δὲ μαθὼν ὅσω φθονέεσθαι κρέσσον ἐστὶ ἢ
 20 „οἴκτειρεσθαι, ἅμα τε ὁκοῖόν τι ἐς τοὺς τοκῆας καὶ ἐς
 „τοὺς κρέσσοντας τεθυμῶσθαι, ἀπίθι ἐς τὰ οἰκία.“
 Περὶ ἀνδρὸς μὲν τούτοισι αὐτὸν κατελάμβανε· ὁ δὲ ἄλ-
 λο μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα, ἔφη δὲ μιν ἰρὴν

est puerum, et propius accedeus, positâ irâ, his ver-
 bis est adlocutus: *Utrum, ô fili, optabilius est tibi,*
hic status quo nunc es, an ut regnum et reliqua
bona, quibus ego fruor, accipias, ea conditione ut
te patris animo adcommodes? Cum sis filius meus
et opulentæ Corinthi rex, vitam elegisti errabun-
di mendici, obsistens et irascens ei cui minime fas
est. Quod si in domo nostra accidit calamitas, ex
qua suspicionem adversus me concepisti; mihi illa
accidit, et in me cadit maxima eius pars, quum
a me hæc facta sint. Tu vero, cogitans quanto
præstet invidiam movere quam misericordiam,
simulque quale sit succensere parentibus et supe-
rioribus, domum abi. His verbis eum inhibere co-
 nanti patri nihil aliud puer respondit, nisi debere

ζημίην ὀφείλειν τῷ θεῷ, ἑωυτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. Μαλὼν δὲ ὁ Περίανδρος ὡς ἀπορόν τι τὸ κακὸν εἶη τοῦ 25 παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται, στείλας πλοῖον, ἐς Κέρκυραν· ἐπεκράτее γὰρ καὶ ταύτης. ἀποστείλας δὲ τοῦτον ὁ Περίανδρος, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα, ὡς τῶν παρέοντων οἱ πρηγμάτων ἔοντα αἰτιώτατον· καὶ εἶλε μὲν τὴν Ἐπίδαν 30 53 ρον, εἶλε δὲ αὐτὸν Προκλέα, καὶ ἐζώγρησε. Ἐπεὶ δὲ, τοῦ χρόνου προβαίνοντος, ὃ τε Περίανδρος παρηβήκεε, καὶ συνεγινώσκετο ἑωυτῷ οὐκέτι εἶναι δυνατὸς τὰ πρήγματα ἐποραῖν τε καὶ διέπειν, πέμψας ἐς τὴν Κέρκυραν, ἀπεκάλεε τὸν Λυκόφρονα ἐπὶ τὴν τυραννίδα· ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων οὐκ ἐνεώρα, ἀλλὰ οἱ κατεφαίνετο εἶναι νωθέστερος. ὁ δὲ Λυκόφρων οὐδὲ ἀνακρίσιος ἤξιωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Περίαν-

illum sacram mulctam deo, ut qui ipsum sit adlocutus. Tum intelligens Periander, insanabile et invictum esse pueri malum, instructa navi e conspectu suo illum Corcyram misit, quae et ipsa imperio eius erat subiecta. Dimisso vero puero, Proctem socerum bello petiit, ut qui praecipuus praesentium rerum auctor fuisset: cepitque Epidaurum, et ipsum Proctem, eumque vivum in custodia tenuit. (53.) Proecedente tempore, postquam consenuit Periander, animadvertitque non posse se amplius res suas inspicere et administrare, Corcyram misit, et Lycophronem ad suscipiendum regnum vocavit; nam maiorem natu videbat non esse idoneum, quippe qui manifeste hebetiore esset ingenio. At Lycophron hominem, qui ei hunc nuncium adferebat, nulla ne interroga-

222, 80.

10 δρος δὲ, περιεχόμενος τοῦ νεννίω, δεύτερα ἀπέστειλε
 αὐτὸν τὴν ἀδελφεήν, ἐωυτοῦ δὲ θυγατέρα, δοκέων
 μιν μάλιστα ταύτῃ ἀνὰ πείθεσθαι. ἀπικομένης δὲ ταύ-
 20 τῃς, καὶ λεγούσης, „ὦ παῖ, βούλεαι τὴν τε τυραννί-
 „δα ἐς ἄλλους πεσέειν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς δια-
 „Φρηθέντα μᾶλλον, ἢ αὐτὸς σφε ἀπελθὼν ἔχειν;
 25 „ἀπὸ τῶν οἰκίᾳ, παῦσαι σεωυτὸν ζημιῶν. Φιλο-
 „τιμίη, κτῆμα σκαλέον· μὴ τῷ κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ.
 „πολλοὶ τῶν δικαίων τὰ ἐπιεικέστερα προτιθέασιν πολ-
 „λοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῴα διζήμενοι, τὰ πατρῴα ἀπέβα-
 „λον. τυραννίς, χρήμα σφαλερόν· πολλοὶ δὲ αὐτῇς
 30 „ἐρασταί εἰσι· ὁ δὲ, γέρον τε ἤδη καὶ παρηβηκώς.
 „μὴ δῶς τὰ σεωυτοῦ ἀγαθὰ ἄλλοισι.“ Ἡ μὲν δὴ τὰ
 ἐπαγωγέτατα, διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἔλεγε
 πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, ὑποκρινάμενος, ἔφη οὐδαμῶς ἔχειν

tione quidem dignatus est. Tum *Periander*, cui cu-
 rae erat adolescens, iterum ad eum misit sororem,
 filiam suam, ratus huic illum maxime obsecuturum.
 Quae quum advenisset, dixissetque: *Vis-ne, fili,*
aliorum in manus venire regnum, et dissolvi do-
mus patris tui potius, quam ut ipse abeas, atque
haec teneas? Abi domum, et desine te ipsum pu-
nire. Sinistra res est obstinatio: ne malum malo
sanare coneris. Multi praeponunt iustioribus ae-
quiora lenioraque: multi iam item, materna quae-
rentes, paterna perdidierunt. Lubrica res regnum
est; multos tamen habet amatores. Ille iam senex
est, et vigorem aetatis praetergressus: ne bona
tua aliis tradas. Sic illa, a patre edocta, his ad per-
suadendum maxime idoneis fratrem est adlocuta. At

ἐς Κόρινθον, ἔστ' ἂν πυνθάνηται περιέοντα τὸν πατέρα.
 Ἀπαγγειλάσης δὲ ταύτης ταῦτα, τὸ τρίτον Περίαν-
 δρος κήρυκα πέμπει, βουλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυ- 25
 ραν ἔκειν· ἐκεῖνον δὲ ἐκέλευε ἐς Κόρινθον ἀπικόμενον,
 διάδοχον γίνεσθαι τῆς τυραννίδος. Καταινέσαντος δ' ἐπὶ
 τούτοις τοῦ παιδὸς, ὁ μὲν Περίανδρος ἐστέλλετο ἐς
 τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ παῖς οἱ ἐς τὴν Κόρινθον. μαθόντες
 δὲ οἱ Κερκυραῖοι τούτων ἕκαστα, ἵνα μὴ σφί Περίαν- 30
 δρος ἐς τὴν χώραν ἀπίκηται, κτείνουσι τὸν νεηνίσκον.
 Ἀντὶ τούτων μὲν Περίανδρος Κερκυραίου ἐτιμωρέετο.

54 Λακεδαιμόνιοι δὲ στόλῳ μεγάλῳ ὡς ἀπίκοντο, ἐπο-
 λίορκεον Σάμον. προσβαλόντες δὲ πρὸς τὸ τεῖχος, τοῦ
 μὲν πρὸς θαλάσση ἐστεῶτος πύργου κατὰ τὸ προά-
 στειον τῆς πόλιος ὑπερέβησαν· μετὰ δὲ, αὐτοῦ βοηθή-

ille, *nequaquam*, ait, *Corinthum se esse venturum, quamdiu patrem superesse cognovisset*. Quae postquam illa renunciavit, tertio *Periander* praeconem misit, qui diceret, *ipsum in Corcyram venturum, illum autem Corinthum abire iuberet ad regnum capessendum*. Quam in conditionem quum consensisset adolescens, *Periander* parabat *Corcyram* proficisci, et filius *Corinthum*. At *Corcyraei*, his rebus omnibus cognitis, ne in terram ipsorum *Periander* veniret, interfecerunt iuvenem. Hanc igitur ob causam de *Corcyraeis* ultionem *Periander* ceperat.

(54.) Iam *Lacedaemonii*, magna cum classe *Satum* profecti, urbem oppugnarunt. Et murum adgressi, turrim in suburbio mari imminentem iam transcenderant, quum, succurrente ipso *Polycrate* magna

3 σαύτος Πάλυκράτεος χεὶρὶ πολλῇ, ἀπηλάσθησαν. κα-
 τὰ δὲ τὸν ἐπάνω πύργον, τὸν ἐπὶ τῆς ῥάχιος τοῦ οὔρεος
 ἐπεόντα, ἐπέξῃλθον οἱ τε ἐπικούροι καὶ αὐτῶν Σαμίων
 συχνοί· δεξάμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπ' ὀλίγον
 χρόνον, ἔφευγον ὀπίσω· οἱ δὲ, ἐπισπόμενοι ἔκτεινον.
 Εἰ μὲν νυν οἱ παρέοντες Λακεδαιμονίων ὁμοῖοι ἐγίνοντο 55
 ταύτην τὴν ἡμέρην Ἀρχίη τε καὶ Λυκώπη, αἰρέθη ἂν
 Σάμος. Ἀρχίης γὰρ καὶ Λυκώπης μῦνοι συνεσπε-
 σόντες Φεύγουσι ἐς τὸ τεῖχος τοῖσι Σαμίοισι, καὶ ἀπο-
 5 κληισθέντες τῆς ὀπίσω ὁδοῦ, ἀπέθανον ἐν τῇ πόλει τῇ
 Σαμίων. τρίτῳ δὲ ἀπ' Ἀρχίῳ τούτου γεγονότι ἄλλῳ
 Ἀρχίῳ, τῷ Σαμίου τοῦ Ἀρχίῳ, αὐτὸς ἐν Πιτάνῃ συκ-
 εγενόμην· δῆμου γὰρ τούτου ἦν· ὃς ξείνων πάντων μᾶ-
 λιστα ἐτίμα τε Σαμίους, καὶ οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον
 10 τούνομα τεῖναι, ὅτι οἱ ὁ πατὴρ Ἀρχίης ἐν Σάμῳ

cum manu, repulsi sunt. Simul vero a superiore turri,
 quae in dorso montis erat, egressi sunt auxiliares, et
 ipsorum Samiorum ingens numerus: qui postquam
 per exiguum tempus sustinuissent Lacedaemonios,
 fugā se recipiunt; et illi insecuti, magnam caedem
 fecerunt. (55.) Quod si, qui tunc adfuerunt *Lace-*
daemonii, cuncti similes eo die fuissent Archiae et
 Lycopae, capta fuisset *Samus*. Archias enim et Ly-
 copas, quum soli cum fugientibus Samiis in urbem
 irrupissent, intercluso reditu, intra urbem a Samiis
 interfecti sunt. Equidem cum tertio ab hoc Archia,
 cui et ipsi *Archiae* nomen erat, Samii filio, Archiae
 nepoti, congressus sum Pitanae, quo de populo erat:
 qui omnium hospitem maxime Samios coluit, mihi-
 que dixit, *patri suo nomen Samii hac caussa*

ἀριστεύσας ἐτελεύτησε· τιμᾶν δὲ Σαμίους, ἔφη, διότι
 56 ταΦῆναί οἱ τὸν πάππον δημοσίῃ ὑπὸ Σαμίων. Λα-
 κεδαιμόνιοι δὲ, ὥς σφι τεσσεράκοντα ἐγεγόνεσαν ἡμέ-
 ραι πολιορκέουσι Σάμον, ἐς τὸ πρόσω τε οὐδὲν προε-
 κόπτετο τῶν πρηγμάτων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Πελο-
 πόννησον. ὥς δὲ ὁ ματαιότερος λόγος ὥρμηται, λέγεται 5
 Πολυκράτεια ἐπιχώριον νόμισμα κόψαντα πολλὸν μο-
 λύβδου, καταχυσώσαντα, δοῦναί σφι· τοὺς δὲ, δε-
 ξαμένους, οὕτω δὴ ἀπαλλάσσεσθαι. Ταύτην πρώτην
 στρατηίην ἐς τὴν Ἀσίην Λακεδαιμόνιοι Δωριέες ἐποίη-
 σαντο.

57 Οἱ δ' ἐπὶ τὸν Πολυκράτεια στρατευσάμενοι Σαμίων,
 ἐπεὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοὺς ἀπολείπειν ἔμελλον, καὶ
 αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐς Σίφνον. χρημάτων γὰρ ἐδέοντο· τὰ

fuisse impositum, quod illius pater Archias Sami fortissime pugnans occubuisset: colere se autem Samios, aiebat, quoniam avus ipsius publice a Samiis fuisset sepultus. (56.) Sed Lacedaemonii, postquam per quadraginta dies oppugnassent Samum, neque quidquam profecissent, in Peloponnesum sunt reversi. Fertur autem fama, temere quidem sparsa, quae ait, Polycratem magnum numerum patriae monetae ex plumbo cusae, sed deauratae, illis dedisse; quo accepto eos discessisse. Haec prima est expeditio, quam in Asiam Lacedaemonii, Doricae stirpis populus, susceperunt.

(57.) Hi autem ex Samiis qui Polycratem bello erant adgressi, quum in eo essent Lacedaemonii ut illos desererent, ipsi quoque abierunt, et Siphnum navigarunt. Pecuniâ enim indigebant: et florentes

δὲ τῶν Σιφνίων, πρήγματα ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον,
 5 καὶ νησιωτέων μάλιστα ἐπλούτεον, ἅτε ἔόντων αὐτοῖσι
 ἐν τῇ νήσῳ χρυσέων καὶ ἀργυρέων μετάλλων, οὕτω
 ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γινόμενων αὐτόθεν χρημά-
 των, θησαυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνακέεται, ὁμοῖα τοῖσι
 10 πλουσιωτάτοις· αὐτοὶ δὲ τὰ γινόμενα τῷ ἐνιαυτῷ ἐκά-
 στω χρήματα διενέμοντο. Ὅτε ὦν ἐποιεῦντο τὸν θη-
 σαυρὸν, ἐχρέωντο τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αὐτοῖσι τὰ πα-
 ρέοντα ἀγαθὰ οἷά τε ἔστι πολὺν χρόνον παραμένειν. ἡ
 δὲ Πυθίη ἐχρησέ σφι τάδε·
 Ἄλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ πρυτανήϊα λευκὰ γένηται,
 15 λεύκοφρύς τ' ἀγορῇ, τότε δὴ δεῖ Φράδμονος ἀνδρὸς,
 Φράσσασθαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.
 Τοῖσι δὲ Σιφνίοισι ἦν τότε ἡ ἀγορῇ καὶ τὸ πρυτανήϊον
 Παρίῳ λίθῳ ἡσκημένα. τοῦτον τὸν χρησμὸν οὐκ οἶοί 58

per id tempus erant res *Siphniorum*, ut qui prae-
 caeteris insulanis divitiis maxime valebant; quippe
 in eorum insula metalla erant auri argentique, ita
 quidem ut ex decima pecuniae illius, quae ibi confi-
 citur, thesaurus Delphis sit dedicatus, qui nil cedit
 opulentissimis: ipsi vero, quae quotannis ex metal-
 lis redibant, ea inter se distribuebant. Iidem, quo
 tempore thesaurum illum instituerunt, quaesiverunt
 ex oraculo, an praesentia bona per longum tem-
 poris spatium ipsis sint duratura? Quibus Pythia
 haec respondit:

Quum tamen in Siphno fuerint prytaneia cana,
 cana fori facies; tunc vir vaser adsit oportet,
 qui notet e ligno agmen, legatumque rubentem.
 Erat autem tunc [quum advenere Samii] et forum et

τε ἦσαν γινῶναι, οὔτε τότε ἰθὺς, οὔτε τῶν Σαμίων
 ἀπιγμένων. ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα πρὸς τὴν Σίφνον
 προσίσχον οἱ Σάμιοι, ἔπεμπον τῶν νεῶν μίαν, πρέσ-
 βεας ἄγουσαν εἰς τὴν πόλιν. τὸ δὲ παλαιὸν ἅπασαι 5
 αἱ νῆες ἦσαν μιλτηλοῖφέες· καὶ ἦν τοῦτο τὸ ἡ Πυθίη
 προηγόρευε τοῖσι Σιφνίοισι, φυλάσσειν τὸν ξύλινον
 λόχον κελεύουσα, καὶ κήρυκα ἐρυθρόν. Ἀπικόμενοι ὦν
 οἱ ἄγγελοι ἐδέοντο τῶν Σιφνίων, δέκα τάλαντά σφι
 χρῆσαι· οὐ φασκόντων δὲ χρήσειν τῶν Σιφνίων αὐτοῖ- 10
 σι, οἱ Σάμιοι τοὺς χώρους αὐτῶν ἐπόρθεον. πυθόμενοι
 δ' ἰθὺς ἦκον οἱ Σίφνιοι βοηθέοντες, καὶ συμβαλόντες
 αὐτοῖσι, ἐσσώθησαν· καὶ αὐτῶν πολλοὶ ἀπεκληίσθησαν
 τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν Σαμίων. καὶ αὐτοὺς μετὰ ταῦτα
 59 ἑκατὸν τάλαντα ἔπρηξαν. Παρὰ δὲ Ἑρμιονέων νῆσον

prytaneum Siphniorum Pario lapide excultum. (58.)
 Hoc oraculum *Siphnii*, nec tunc statim quum datum
 est, quo pertineret intellexerant, nec deinde, quum *Samii*
 advenerunt. Nam simul atque ad Siphnum *Samii*
 adpulerunt, navem unam in urbem cum legatis mise-
 runt. Erant autem olim naves omnes minio tinctae: id-
 que fuit quod Siphniis Pythia edixerat, quum *cavere*
 illos iussisset *ligneas insidias, et rubrum praeconem*.
 Advenientes igitur Samiorum legati postularunt a Si-
 phniis, ut decem talenta ipsis mutuo darent. Quod
 quum se facturos Siphnii negassent, agros eorum de-
 populati sunt Samii. Ea re cognita, protinus Siphnii
 egressi sunt, rebus suis opem laturi: sed commisso prae-
 lio inferiores discesserunt, multique eorum urbe a Sa-
 miiis sunt interclusi: quo facto, centum talenta ab illis
Samii exegerunt. (59.) Ab Hermionensibus vero,

225, 73.

ἀντὶ χρημάτων παρέλαβον, Ὑδρέην τὴν ἐπὶ Πελοπον-
 νήσῳ, καὶ αὐτὴν Τροιζηνίοισι παρακατέθεντο· αὐτοὶ δὲ
 Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ ἔκτισαν· οὐκ ἐπὶ τούτῳ πλέον-
 5 τες, ἀλλὰ Ζακυνθίους ἐξελοῦντες ἐκ τῆς νήσου. ἔμει-
 γαν δ' ἐν ταύτῃ, καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἕτεα πέντε· ὥστε
 τὰ ἱερά, τὰ ἐν Κυδωνίᾳ ὄντα νῦν, οὗτοί εἰσι οἱ ποιή-
 σαντες, καὶ τὸν τῆς Δικτύνης νηόν. ἔκτω δὲ ἕτεϊ Αἰγι-
 νῆται αὐτοὺς, ναυμαχίῃ νικήσαντες, ἠνδραποδίσαντο με-
 10 τὰ Κρητῶν· καὶ τῶν νηῶν καπρίους ἐχουσέων τὰς πρῶ-
 ρας ἠκρωτηρίασαν, καὶ ἀνέβεσαν ἐς τὸ ἱερόν τῆς Ἀθη-
 ναίης ἐν Αἰγίνῃ. Ταῦτα δὲ ἐποίησαν ἔγκοτον ἔχοντες
 Σαμίοισι Αἰγινῆται. πρότεροι γὰρ Σάμιοι, ἐπ' Ἀμ-
 Φικράτεος βασιλεύοντος ἐν Σάμῳ, στρατευσάμενοι ἐπ'
 15 Αἰγίναν, μεγάλα κακὰ ἐποίησαν Αἰγινῆτας, καὶ ἔπα-
 ϑον ὑπ' ἐκείνων. ἥ μὲν αἰτία αὕτη.

datâ pecuniâ, Hydream acceperunt insulam, Pello-
 ponnese obversam, eamque Troezeniis in depositum
 dederunt; ipsi vero *Cydoniam* in Creta condiderunt
 coloniam, quum non hoc consilio navigassent, sed
 Zacynthios insulâ eiecturi. Mansere autem ibi, et
 opibus florere per quinquennium; ita quidem, ut,
 quæ nunc templa sunt Cydoniae, ab his exstructa
 sint, atque etiam Dictynes fanum. Sexto autem anno
Aeginetae eosdem, Cretensibus iuncti, praelio na-
 vali superatos, in servitutem redegerunt; resectasque
 navium proras, quibus apri pro insignibus erant,
Aeginae in Minervae templo dedicarunt. Id fecerunt
Aeginetae, infensi *Samiis*: hi enim priores, reg-
 nante *Sami* Amphicrate, bello *Aeginae* illato multis
 malis *Aeginetas* adfecerant, sed et ipsi multa erant
 passi. Haec veteris odii caussa.

60 Ἐμήκυνα δὲ περὶ Σαμίων μάλλον, ὅτι σφι τρία
 ἐστὶ μέγιστα ἀπάντων Ἑλλήνων ἐξεργασμένα. οὐρέος
 τε ὑψηλοῦ ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιάς, τούτου
 ὄρυγμα, κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίστομον. τὸ μὲν μῆ-
 κος τοῦ ὀρύγματος, ἑπτὰ στάδιοί εἰσι· τὸ δὲ ὕψος καὶ 5
 εὖρος, ὀκτὼ ἐκάτερον πόδες. διὰ παντὸς δὲ αὐτοῦ ἄλ-
 λο ὄρυγμα εἰκοσίπηχυ βάθος ὀρώρεται, τρίπουν δὲ τὸ
 εὖρος, δι' οὗ τὸ ὕδωρ, ὀχετευόμενον διὰ σωλήνων, πα-
 ραγίνεται ἐς τὴν πόλιν, ἀγόμενον ἀπὸ μεγάλης πηγῆς.
 ἀρχιτέκτων δὲ τοῦ ὀρύγματος τούτου ἐγένετο Μεγα- 10
 ρεύς Εὐπαλῖνος Ναυστρόφου. τοῦτο μὲν δὴ ἐν τῶν τριῶν
 ἐστί. Δεύτερον δὲ, περὶ λιμένα χῶμα ἐν θαλάσῃ,
 βάθος κατὰ εἴκοσι ὀργυιέων· μῆκος δὲ τοῦ χώματος,
 μέζον δύο σταδίων. Τρίτον δὲ σφι ἐξέργασται, νηὸς.

(60.) Longiorem de Samiis sermonem feci, quoniam ab his tria maxima opera, prae reliquis omnibus Graecis, effecta sunt. Primum, in monte ad centum et quinquaginta orgyas edito, in hoc fossa ab imo monte incipiens, et per totum ita acta, ut in oppositum montis latus pateat alterum fossae orificium. Longitudo fossae septem stadiorum est: altitudo ac latitudo, octo pedum utraque. Per totam autem illius longitudinem excavata est alia fossa, triginta pedes alta, tres pedes lata, per quam aqua, ex ingenti fonte derivata, per tubos in urbem deducitur. Architectus huius fossae Eupalinus fuit Megarensis, Naustrophii filius. Hoc unum ex tribus. Alterum est opus, agger iuxta mare ductus circa portum, in altitudinem viginti orgyarum; longitudo autem aggeris, maior duobus stadiis. Tertio, templum ha-

15 μέγιστος πάντων νηῶν τῶν ἡμεῖς ἰδμεν· τοῦ ἀρχιτέκτων
 πρῶτος ἐγένετο Ροῖκος Φίλεω ἐπιχώριος. Τούτων εἵνεκεν
 μᾶλλον τι περὶ Σαμίων ἐμήκυνα.

ΚΑΜΒΥΣΗΙ δὲ τῷ Κύρου, χρονίζοντι περὶ Αἴγυ- 61
 πτον, καὶ παραφρονήσαντι, ἐπανιστέαται ἄνδρες Μά-
 γοι, δύο ἀδελφεοί· τῶν τὸν ἕτερον καταλελοίπεε τῶν
 οἰκίων μελεδωνόν ὁ Καμβύσης. οὗτος δὴ ὦν οἱ ἐπανε-
 5 στη, μαθὼν τε τὸν Σμέρδιος θάνατον, ὡς κρύπτοιο
 γενόμενος, καὶ ὡς ὀλίγοι ἦσαν οἱ ἐπιστάμενοι αὐτὸν
 Περσέων, οἱ δὲ πολλοὶ περιέοντά μιν εἰδείσαν. πρὸς
 ταῦτα βουλευσας τάδε, ἐπεχείρησε τοῖσι βασιληίοισι.
 Ἦν οἱ ἀδελφεός, τὸν εἶπά οἱ συνεπαναστῆναι, οἰκῶς
 10 μάλιστα τὸ εἶδος Σμέρδι τῷ Κύρου, τὸν ὁ Καμβύ-
 σης, ὄντα ἐωυτοῦ ἀδελφεόν, ἀπέκτεινε· ἦν τε δὴ ὁμοῖος

bent exstructum maximum omnium, quae nos novi-
 mus, templorum: cuius primus architectus fuit Rhoe-
 cus, Philis [*sive* Philae] filius, Samius. Horum caus-
 24 sermonem de Samiis paulo longiorem instituimus.
 (61.) Iam adversus *Cambysen*, diutius in Aegyp-
 to morantem insanientemque, insurrexerunt *duo fra-*
tres Magi, quorum alterum Cambyses procuratorem
 domus suae reliquerat. Hic igitur adversus illum in-
 surrexit, quum intelligeret, occultari Smerdis caedem,
 paucosque esse Persarum ad quos notitia illius per-
 venisset, plerosque vero illum credere superesse:
 haec ille reputans, regiam occupare instituit. Erat
 ei frater, quem simul cum eo insurrexisse dixi, cor-
 poris specie similis admodum Smerdi, Cyri filio,
 quem Cambyses, quum ipsius frater esset, interfece-
 rat. Erat igitur hic et facie Smerdi similis, et ipsi

εἶδες τῷ Σμέρδι, καὶ δὴ καὶ οὐνομα ταῦτό εἶχε Σμέρ-
 διν. τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ Μάγος Πατίζειθης,
 ὡς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἶσε ἄγων ἐς τὸν βασι-
 λῆϊον θρόνον. ποιήσας δὲ τοῦτο, κήρυκας τῇ τε ἄλλῃ 15
 διέπεμπε, καὶ δὴ καὶ ἐς Αἴγυπτον, προερέοντα τῷ
 στρατῷ, ὡς Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἀκουστέα εἴη τοῦ
 62 λοιποῦ, ἀλλ' οὐ Καμβύσειω. Οἱ τε δὴ ὦν ἄλλοι
 κήρυκες προηγόρευον ταῦτα, καὶ δὴ καὶ ὁ ἐπ' Αἴγυ-
 πτον ταχθεὶς, εὗρισκε γὰρ Καμβύσεια καὶ τὸν στρα-
 τὸν ἑόντα τῆς Συρίας ἐν Ἀγβατάνοισι, προηγόρευε σταῖς
 ἐς μέσον τὰ ἐντεταλμένα ἐκ τοῦ Μάγου. Καμβύσης 5
 δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐκ τοῦ κήρυκος, καὶ ἐλπίσας μιν
 λέγειν ἀληθέα, αὐτὸς τε προδεδύσθαι ἐκ Πηξάσπεος,
 (πεμφθέντα γὰρ αὐτὸν ὡς ἀποκτενέοντα Σμέρδι, οὐ
 ποιῆσαι ταῦτα,) βλέψας ἐς τὸν Πηξάσπεα, εἶπε

ΛΧΙΙ. 4. Ἀγβατάνοισι. *Libri fere omnes Ἐκβατάνοισι. Tum vero c. 64. Ἀκβατ. vel Ἀγβατ.*

quoque idem nomen *Smerdis* erat. Hunc hominem Patizeithes Magus, postquam ei persuaserat ut sibi omnia conficeret, regio in solio collocavit. Quo facto; praecones dimisit quum alias in partes, tum et in Aegyptum misit qui ediceret exercitui, *Smerdi de hinc esse parendum, Cyri filio, non Cambysi.* (62.) Itaque et alii praecones hoc edixerunt; et, qui in Aegyptum erat missus, quum Cambysen cum exercitu Ecbatanis Syriae invenisset, stans in medio proclamavit ea quae a Mago mandata habebat. Quae ubi a praecone edicta *Cambyses* cognovit, quum proditum se a Praxaspe existimaret, (hunc enim, ad interficiendum *Smerdin* missum, non exsecutum esse

227, 31.

10 „Πηξάσπες, οὕτω μοι διεπρήξαο τό τοι προσέθηκα
 „πρήγμα;“ Ὁ δὲ εἶπε, „ὦ δέσποτα, οὐκ ἔστι ταῦτα
 „ἀληθέα, ὅπως κατέ σοι Σμέρδης ἀδελφεὸς ὁ σὸς ἐπ-
 „ανεκτήκε, οὐδὲ ὅπως τι ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς νεῖκός τοι
 „ἔσται ἢ μέγα ἢ σμικρόν· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς, ποιήσας
 15 „τὰ σύ με ἐκέλευες, ἔθαψά μιν χερσὶ τῇσι ἐμεωυ-
 „τοῦ. εἰ μὲν νυν οἱ τεθνεῶτες ἀνεστήασι, προσδέκέοι τοι
 „καὶ Ἀστυάγεα τὸν Μῆδον ἐπαναστήσεσθαι· εἰ δ' ἔστι
 „ὥσπερ πρὸ τοῦ, οὐ μὴ τι τοι ἔκ γε ἐκείνου νεώτερον
 „ἀναβλαστήσει. νῦν ὦν μοι δοκέει, μεταδιώξαντας τὸν
 20 „κῆρυκα, ἐξετάζειν εἰρωτεύντας παρ' ὅτεu ἦκων προα-
 „γορεύει ἡμῖν Σμέρδης βασιλῆος ἀκούειν.“ Ταῦτα 63
 εἰπαντος Πηξάσπεος, ἤρесе γὰρ Καμβύση, αὐτίκα
 μεταδίκωτος γενόμενος ὁ κῆρυξ ἦκε. ἀπιγμένον δέ μιν

mandatum) respiciens Praxaspen, ait. *Praxaspes, ita igitur mandatum exsecutus es quod tibi iniunxeram?* Tum ille: *Non est hoc verum, domine, ut Smerdis frater tuus adversus te insurrexerit, aut ut ulla tibi ab illo contentio, sive magna, sive parva, existere possit. Nam ego ipse, tuum mandatum exsecutus, mea manu eum sepelivi. Itaque, si resurgunt mortui, exspecta ut etiam Astyages Medus adversus te sit insurrecturus: sin erit ut olim, nihil quidquam novarum rerum ab illo tibi nascetur. Quare mihi videtur, insequi nos debere praeconem, et ex eo perquirere, a quonam missus edixerit, Smerdi regi esse parendum.* (63.) Haec a Praxaspe dicta quum placuissent Cambysi, protinus missi sunt qui praeconem insequerentur reducerentque. Qui ut rediit, his verbis eum interro-

εἶρετο ὁ Πρηξάσπης τάδε· „ὦνθρωπε, φῆς γὰρ ἤκειν
 „παρὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἄγγελος· νῦν ὦν, εἶπα· 5
 „τὴν ἀληθείην, ἀπὶ χαίρων. κότερα αὐτός τοι Σμέρ-
 „δης φαινόμενος ἐς ὅψιν ἐνετέλλετο ταῦτα, ἢ τῶν τις
 „ἐκείνου ὑπηρετέων;“ Ὁ δὲ εἶπε· „Ἐγὼ Σμέρδιν μὲν
 „τὸν Κύρου, ἐξ ὅτου βασιλεὺς Καμβύσης ἤλασε ἐς
 „Αἴγυπτον, οὐκ ὡς ὅπως· ὁ δέ μοι Μάγος, τὸν Καμ- 10
 „βύσης ἐπίτροπον τῶν οἰκίων ἀπέδεξε, οὗτος ταῦτα
 „ἐνετείλατο, φὰς Σμέρδιν τὸν Κύρου εἶναι τὸν ταῦτα
 „ἐπιθέμεσον εἶπαι πρὸς ὑμέας.“ Ὁ μὲν δὴ σφί· ἔλε-
 γε, οὐδὲν ἐπικατεψευσμένος. Καμβύσης δὲ εἶπε· „Πρη-
 „ξασπες, σὺ μὲν, οἶα ἀνὴρ ἀγαθὸς ποιήσας τὸ κελευό- 15
 „μενον, αἰτίην ἐκπέφυγας· ἐμοὶ δὲ τίς ἂν εἴη Περ-
 „σέων ὁ ἐπανεστεὺς, ἐπιβατεύων τοῦ Σμέρδιος οὐνό-

gavit Praxaspes: Tu, homo, quum dicas a Smerde
 Cyri filio te nuncium venire, nunc, si mihi verum
 dixeris, salvus abito. Ipsum-ne Smerdin oculis
 tuis vidisti, qui tibi hoc mandatum dederit; an
 ab aliquo ex eius ministris illud accepisti? Tum
 ille, Ego, inquit, Smerdin Cyri filium, ex quo rex
 Cambyzes cum exercitu in Aegyptum est profe-
 ctus, nondum vidi: sed Magus, quem domus suae
 procuratorem Cambyzes constituit, hic mihi man-
 data haec dedit, dicens Smerdin esse, Cyri filium,
 qui, ut ea ad vos perferrem, imperasset. Haec illis
 homo iste dixit, a veritate nihil dissentientia. Tum
 Cambyzes: Tu quidem, Praxaspes, ait, ut vir bo-
 nus mandata mea exsecutus, culpam effugisti: at
 quis tandem ille fuerit Persarum, qui Smerdis
 nomen usurpans, adversus me insurrexit? Cui ille,

228, 60.

„ματος;“ Ὁ δὲ εἶπε· „Ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ
 „γεγονός τοῦτο, ὦ βασιλεῦ. οἱ Μάγοι εἰσὶ τοι οἱ ἐπαν-
 20 „εστέωτες, τὸν τε ἔλιπες μελεδωνόν τῶν οἰκίων, Πα-
 „τιζείῃς, καὶ ὁ τούτου ἀδελφεὸς Σμέρδις.“ Ἐνθαῦ- 64
 τα ἀκούσαντα Καμβύσεια τὸ Σμέρδιος οὐνομα, ἔτυ-
 ψε ἡ ἀληθείη τῶν τε λόγων καὶ τοῦ ἐνυπνίου· ὃς ἐδό-
 κε ἐν τῷ ὕπνῳ ἀπαγγεῖλαί τινά οἱ, ὥς Σμέρδις ἰζό-
 5 μενος ἐς τὸν βασιλῆϊον θρόνον, ψαύσειε τῇ κεφαλῇ
 τοῦ οὐρανοῦ. μαθὼν δὲ ὥς μάτην ἀπολωλεκῶς εἶη τὸν
 ἀδελφεόν, ἀπέκλαιε Σμέρδιν. ἀποκλαύσας δὲ, καὶ
 περιημεκτήσας τῇ ἀπάσῃ συμφορῇ, ἀναβράσκει ἐπὶ
 τὸν ἵππον, ἐν νόῳ ἔχων τὴν ταχίστην ἐς Σοῦσα στρα-
 10 τεύεσθαι ἐπὶ τὸν Μάγον. καὶ οἱ ἀναβράσκοντι ἐπὶ τὸν
 ἵππον, τοῦ κουλεοῦ τοῦ ἑξίφους ὁ μύκης ἀποπίπτει· γυ-

*Equidem, Rex, mihi videor, inquit, intelligere
 quid hoc rei sit. Magi sunt qui tibi insurrexerunt,
 tum is quem tu procuratorem domus tuae consti-
 tuisti, Pathizeithes, tum huius frater Smerdis.
 (64.) Ibi tunc, audito Smerdis nomine, veritas quum
 dictorum tum insomnii animum percutit Cambysis,
 cui per somnum visum erat nunciare aliquem sibi,
 Smerdin, regio in solio sedentem, capite coelum
 tetigisse. Itaque intelligens, frustra periisse fratrem,
 deploravit Smerdin: et postquam universam suam ca-
 lamitatem deplorasset lamentatusque esset, in equum
 insiliit; in animo habens, quam celerrime posset,
 Suta adversus Magum ducere exercitum. At, dum in
 equum insilit, de vagina gladii fungus [extremæ
 vaginae claustrum sive æneum vinculum, fungi
 figurā] decidit; et nudatus gladius femur ferit. Vul-
 Herod. T. II. P. I.*

μνωθὲν δὲ τὸ ξίφος παίει τὸν μηρόν. τραυματισθεὶς δὲ κατὰ τοῦτο τῇ αὐτὸς πρότερον τὸν τῶν Αἰγυπτίων θεὸν Ἄπιν ἐπληξέ, ὥς οἱ καιρὴν ἔδοξε τετύφθαι, εἶρετο ὁ Καμβύσης ὅτι τῇ πόλει οὐνομα εἴη. οἱ δὲ εἶπαν ὅτι 15 Ἀγβάτανα. τῷ δὲ ἔτι πρότερον ἐκέχρηστο ἐκ Βουτοῦς πόλιος, ἐν Ἀγβατάνοις τελευτήσκειν τὸν βίον. ὁ μὲν δὴ ἐν τοῖσι Μηδικαῖσι Ἀγβατάνοις ἐδόκει τελευτήσκειν γηραιὸς, ἐν τοῖσι οἱ ἦν πάντα τὰ πρήγματα· τὸ δὲ χρηστήριον τοῖσι ἐν Συρίῃ Ἀγβατάνοις ἔλεγε ἄρα. καὶ 20 δὴ ὥς τότε ἐπειρεόμενος ἐπύθετο τῆς πόλιος τὸ οὐνομα, ὑπὸ τῆς συμφορῆς τῆς τε ἐκ τοῦ Μάγου ἐκπεπληγμένος, καὶ τοῦ τραώματος, ἐσωφρόνησε· συλλαβὼν δὲ τὸ θεοπρόπιον, εἶπε· „Ἐνθαῦτα Καμβύσεια τὸν Κύρου „ἐστὶ πεπρωμένον τελευτᾶν.“ 25

65 Τότε μὲν τσαῦτα· ἡμέρησι δὲ ὕστερον ὥς εἴκοσι με-

neratus igitur *Cambyses* eadem parte, qua ipse antea deum *Aegyptiorum* *Apin* percusserat, quum letale vulnus accepisse sibi videretur, quaesivit *quodnam nomen esset oppido?* Et illi *Agbatana* dixerunt. Erat ei autem superiori tempore oraculi responsum ex *Buto* urbe adlatum, *Agbatanis illum moriturum*: unde sibi persuaserat, *Agbatanis Mediae*, ubi ei rerum omnium summa erat, senem sese vita functurum; at nimirum *Agbatana Syriae* dixerat oraculum. Itaque, postquam tunc percunctatus oppidi nomen cognovit, consternatus calamitate quae et ex *Mago* ei imminebat, et ex vulnere, resipuit; intelligensque oraculi responsum, ait: *Hic loci fatale est vitam finire Cambysen, Cyri filium.*

(65.) Neque tunc plura; sed deinde, interiectis fere

229, 90.

ταπεμψάμενος Περσέων τῶν παρεόντων τοὺς λογίμω-
 τάτους, ἔλεγέ σοι ταῦδε· „ὦ Πέρσαι, καταλελάβη-
 „κέ με, τὸ πάντων μάλιστα ἐκρύπτον πρηγμάτων,
 5 „τοῦτο ἐς ὑμέας ἐκΦῆναι. ἐγὼ γάρ, ἐὼν ἐν Αἰγύπτῳ,
 „ἔδον ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, τὴν μηδαμᾶ ὄφελον ἰδεῖν.
 „ἔδόκεον δέ μοι ἄγγελον, ἐλθόντα ἐξ οἴκου, ἀγγέλλειν,
 „ὥς Σμέρδις ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆϊον θρόνον, ψαύ-
 „σειε τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ. δείσας δὲ μὴ ἀπαιρε-
 10 „θῶ τὴν ἀρχὴν πρὸς τοῦ ἀδελφικοῦ, ἐποίησα ταχύ-
 „τερα ἢ σοφώτερα· ἐν τῇ γὰρ ἀνθρωπότηϊ φύσει οὐκ
 „ἐνῆν ἄρα, τὸ μέλλον γίνεσθαι ἀποτρέπειν· ἐγὼ δέ, ὁ
 „μάταιος, Πρηξάσπεα ἀποπέμπω ἐς Σοῦσα ἀποκτε-
 „νέοντα Σμέρδιν. ἐξεργασθέντος δὲ κακοῦ τοσούτου,
 15 „ἀδελῶς διαιτώμην, οὐδαμᾶ ἐπιλεξάμενος μὴ κοτέ τίς
 „μοι, Σμέρδιος ὑπαραιρημένου, ἄλλος ἐπανασταίῃ

viginti diebus, convocatis ad se spectatissimis qui ade-
 rant Persarum, haec ad eos verba fecit: *Eo redactus*
sum, ὁ Persae, ut rem vobis eam, quam omnium
maxime occultavi, debeam aperire. Quum in Aegyp-
to essem, vidi nocturnam visionem, quam utinam
nunquam vidissem! Visum erat mihi, venientem
domo nuncium renunciare, Smerdin, regio in solio
sedentem, capite coelum tetigisse. Itaque veritus, ne
imperium mihi a fratre raperetur, properantiora
feci quam prudentiora: nec enim naturae hominis
datum est, avertere id quod sit eventurum: ego vero
fatus Praxaspen Susa mitto, qui Smerdin interfici-
at. Quo tanto admissio facinore, securus vitam egi,
nullo pacto cogitans fore, ut, occiso Smerdi, alius
quisquam hominum mihi insurgat. Sed ab eius quod

„ἀνθρώπων. παντὸς δὲ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι ἀμαρ-
 „τῶν, ἀδελφεοκτόνος τε, οὐδὲν δέον, γέγονα, καὶ τῆς
 „βασιληΐης οὐδὲν ἥσσον ἐστέρημαι. Σμέρδης γὰρ δὴ ἦν
 „ὁ Μάγος, τὸν μοι ὁ δαίμων προέφαινε ἐν τῇ ὄψει 20
 „ἐπαναστήσεσθαι. Τὸ μὲν δὴ ἔργον ἐξέργασταί μοι,
 „καὶ Σμέρδιν τὸν Κύρου μηκέτι ὑμῖν ἔοντα λογίζεσθε·
 „οἱ δὲ ὑμῖν Μάγοι κρατέουσι τῶν βασιληϊῶν, τὸν τε
 „ἐλίπον ἐπίτροπον τῶν οἰκίῶν, καὶ ὁ ἐκείνου ἀδελφεὸς
 „Σμέρδης. τὸν μὲν νυν μάλιστα χρῆν, ἐμεῦ αἰσχυρὰ 25
 „πρὸς τῶν Μάγων πεπονηότος, τιμωρέειν ἐμοί, οὗτος
 „μὲν ἀνοσίῳ μόρῳ τετελεύτηκε ὑπὸ τῶν ἐαυτοῦ οἰκιῆ-
 „τάτων. Τούτου δὲ μηκέτι ἔοντος, δεύτερα τῶν λοιπῶν
 „ὑμῖν, ὦ Πέρσαι, γίνεται μοι ἀναγκαιότατον ἐντέλ-
 „λεσθαι, τὰ θέλω μοι γενέσθαι, τελευτῶν τὸν βίον. 30
 „καὶ δὴ ὑμῖν τάδε ἐπισκῆπτω, θεοὺς τοὺς βασιληΐους

*futurum erat notione prorsus aberrans, praeter
 ius et fas fratrem occidi, et nihilo minus regno
 sum privatus. Smerdis enim Magus fuit, quem
 contra me insurrecturum esse deus mihi signifi-
 caverat. Patratum igitur a me facinus est; vosque
 sic existimate, non amplius in vivis esse Smerdin:
 sed Magi vobis regiam occuparunt, is quem ego
 procuratorem domus meae reliqui, et frater eius
 Smerdis. Iam, quem maxime oportuerat vicem
 meam, qui haec indigna a Magis patior, ulcisci;
 is nefaria caede, a proximis patratâ, vitam fini-
 vit. Qui quum amplius non sit, secundo loco sum-
 ma me necessitas urget, ut de caeteris vos, Persae,
 quae nunc, quum vitam finio, mihi a vobis fieri
 volo, moneam. Itaque hoc nempe, deos regios obte-*

229, 21.

„ἐπικαλέων, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, καὶ μάλιστα Ἀχαι-
 „μενιδέων τοῖσι παρεοῦσι, μὴ περιιδεῖν τὴν ἡγεμονίην
 „αὐτῆς ἐς Μήδους περιελθοῦσαν· ἀλλ', εἴτε δόλῳ ἔχου-
 35 „σι αὐτὴν κτησάμενοι, δόλῳ ἀπαιρεθῆναι ὑπὸ ὑμέων·
 „εἴτε καὶ σθένει τεῶ κατεργασάμενοι, σθένει κατὰ τὸ
 „καρτερόν ἀνασώσασθαι. καὶ ταῦτα μὲν ποιεῦσι ὑμῖν
 „γῆ τε καρπὸν ἐκφέρει, καὶ γυναῖκές τε καὶ ποίμνια
 „τίκτοιν, εὐοῦσι ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον ἐλευθέροισι· μὴ
 40 „ἀνασώσαμένοισι δὲ τὴν ἀρχὴν, μὴδ' ἐπιχειρήσασι
 „ἀνασώζειν, τὰ ἐναντία τούτοις ἀρέομαι ὑμῖν γενέ-
 „σθαι· καὶ πρὸς ἔτι τούτοις, τὸ τέλος Περσέων ἐκά-
 „στω ἐπιγενέσθαι οἷον ἐμοὶ ἐπιγέγονε.“ Ἄμα τε εἶπας
 ταῦτα ὁ Καμβύσης, ἀπέκλαιε πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ πρῆ-
 ξιν. Πέρσαι δ' ὡς τὸν βασιλέα εἶδον ἀνακλαύσαντα, 66
 πάντες τὰ τε ἐσθῆτος ἐχόμενα εἶχον, ταῦτα κατηρεῖ-

*status, vobis iniungo, et in universum cunctis,
 et maxime his qui ex Achaemenidum stirpe adestis,
 ne principatum ad Medos iterum redire patiamini;
 sed, sive illi dolo eum obtinuerunt, dolo eis
 eripiat; sin vi quadam illum sibi pararunt, vi
 et armis recuperetis. Atque, hoc quidem si fece-
 rit, et terra vobis fructum ferat, et uxores et
 greges uberem edant prolem, et libertate in omne
 futurum tempus fruamini! Sin non recuperaveri-
 tis, nec conati fueritis recuperare, contraria ho-
 rum vobis precor, et hoc amplius, ut Persarum
 unicuique finis vitae, qualis mihi, eveniat. Simul
 haec locutus Cambyses, universam suam sortem de-
 ploravit. (66.) Tum Persae, regem videntes edere
 ploratum, universi quidquid vestium habebant dis-*

κοντο, καὶ οἰμωγῇ ἀφθόνῳ διεχρέωντο. μετὰ δὲ ταῦτα, ὡς ἐσφακέλισέ τε τὸ ὀστέον, καὶ ὁ μηρὸς τάχιστα ἐσάπη, ἀπήνεικε Καμβύσεια τὸν Κύρου, βασιλεύσαν- 5
 τα μὲν τὰ πάντα ἑπτὰ ἔτεα καὶ μῆνας πέντε, ἅπαι-
 δα δὲ τὸ παράπαν ἔοντα ἑρσηνος καὶ θήλεος γόνου.
 Περσέων δὲ τοῖσι πάρεοῦσι ἀπιστὴ πολλὴ ὑπεκέχυτο,
 τοὺς Μάγους ἔχειν τὰ πρήγματα· ἀλλ' ἠπιστέατο ἐπὶ
 διαβολῇ εἰπεῖν Καμβύσεια, τὰ εἶπε περὶ τοῦ Σμέρ- 10
 διος θανάτου, ἵνα οἱ ἐκπολεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν.
 οὔτοι μὲν νυν ἠπιστέατο Σμέρδιν τὸν Κύρου βασιλέα
 ἀνεστεῶτα· δεινῶς γὰρ καὶ ὁ Ποηξάσπης ἕξαρκος ἦν
 μὴ μὲν ἀποκτεῖναι Σμέρδιν· οὐ γὰρ ἦν οἱ ἀσφαλές,
 Καμβύσεια τετελευτηκότος, Φάναι τὸν Κύρου υἱὸν ἀπο- 15
 λωλέκεναι αὐτοχειρίῃ.

LXVI. 13. ἀνεστεῶτα. ἐνεστεῶτα ed. Reiz. et seqq. ex coniect.

cerpere, immensumque edere eiulatum coeperunt. Et haud multo post, carie corroso osse, et in putredinem abeunte femore, e vivis ereptus est *Camby-
 ses*, Cyri filius, postquam annos omnino septem et
 quinque menses regnasset, nec ullam prolem, nec
 masculam, nec foemincam, reliquisset. At, qui ade-
 rant Persae, persuadere sibi nullo pacto potuerunt,
 Magos rerum esse potitos; sed Cambysem existimarunt
 calumniae caussa haec dixisse quae de morte Smer-
 dis dixerat, quo Persicum omne genus ad bellum ad-
 versus illum concitaretur. Hi igitur existimabant,
 Smerdin Cyri filium insurrexisse regnumque occu-
 passe: nam praefracte etiam negabat Praxaspes, a se in-
 terfectum esse Smerdin; nec enim tutum ei erat, mor-
 tuo Cambyse fateri, Cyri filium ipsius manu periisse.

Ὁ ΜΕΝ ΔΗ Μάγος, τελευτήσαντος Καμβύσεω, 67
 ἀδεῶς ἐβασίλευσε, ἐπιβατεύων τοῦ ἐμωνύμου Σμέρ-
 διος τοῦ Κύρου, μῆνας ἑπτὰ τοὺς ἐπιλοίπους Καμβύση
 εἰς τὰ ὀκτὼ ἔτεα τῆς πληρώσιος. ἐν τοῖσι ἀπεδέξατο
 68 εἰς τοὺς ὑπηκόους πάντας εὐεργεσίας μεγάλας, ὥστε
 ἀποθανόντος αὐτοῦ πόθον ἔχειν πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ,
 πάρεξ αὐτῶν Περσέων. διαπέμψας γὰρ ὁ Μάγος εἰς
 πᾶν ἔθνος τῶν ἡρχε, προεῖπε ἀτελήϊν εἶναι στρατηίης
 καὶ φόρου ἐπ' ἔτεα τρία. προεῖπε μὲν δὴ ταῦτα αὐτί-
 κα ἐνιστάμενος εἰς τὴν ἀρχήν. Ὀγδόῳ δὲ μηνὶ ἐγέ- 68
 νετο κατάδηλος τρόπῳ τοιῷδε. Ὀτάνης ἦν, Φαρνάσπεω
 μὲν παῖς, γένει δὲ καὶ χρήμασι ὁμοῖος τῷ πρώτῳ Περ-
 σέων. οὗτος ὁ Ὀτάνης πρῶτος ὑπέπτευσε τὸν Μάγον,
 69 οἷς οὐκ εἶη ὁ Κύρου Σμέρδης, ἀλλ' ὅσπερ ἦν· τῇδε

(67.) *Magus igitur, Smerdis nomen usurpans, mortuo Cambyse, per septem menses, qui Cambysi ad complendum octavum annum defuerunt, secure regnavit: intra quod tempus cunctos imperio Persarum subiectos ingentibus adfecit beneficiis, ita ut eundem mortuum desiderarent omnes Asiæ populi, ipsis Persis exceptis. Dimissis enim per omnes, quibus imperavit, populos praeconibus, edixerat, per triennium immunes fore omnes, quum a militia, tum a tributo. Atque hoc edictum protinus promulgaverat, simulatque insurrectione facta iniit regnum.*

(68.) *At octavo mense, quisnam esset, tali modo compertum est. Fuit Otanes, Pharnaspis filius, genere et opibus par ei qui primus esset inter Persas. Hic Otanes primus suspectum habuit Magum; non esse Smerdin Cyri filium, sed eum qui erat, inde coniciens, quod numquam ex arce egrederetur, nec ullum*

συμβαλλεόμενος, ὅτι τε οὐκ ἐξεφοίτα ἐκ τῆς ἀκροπό-
 λιος, καὶ ὅτι οὐκ ἐκάλεε ἐς ὄψιν ἑαυτῷ οὐδένα τῶν
 λογίμων Περσέων. ὑποπτεύσας δέ μιν, ἐποίηε τάδε.
 Ἔσχε αὐτοῦ ὁ Καμβύσης θυγατέρα, τῇ οὐνομαί ἦν
 Φαιδίμη· τὴν αὐτὴν δὴ ταύτην εἶχε τότε ὁ Μάγος, καὶ 10
 ταύτῃ τε συνοίκεε, καὶ τῇσι ἄλλῃσι πάσῃσι τῇσι τοῦ
 Καμβύσεω γυναῖξί. πέμπων δὴ ὧν ὁ Ὀτάνης παρὰ
 ταύτην τὴν θυγατέρα, ἐπυνθάνετο παρ' ὅτεω ἀνθρώπων
 κοιμῶτο, εἴ τε μετὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου, εἴ τε μετὰ
 ἄλλου τευ. ἡ δέ οἱ ἀντέπεμπε, Φαμένη οὐ γινώσκιν· 15
 οὔτε γὰρ τὸν Κύρου Σμέρδιν ἰδέσθαι οὐδαμᾶ, οὔτε
 ὅστις εἴη ὁ συνοικέων αὐτῇ εἰδέναι. ἔπεμπε δεύτερα ὁ
 Ὀτάνης, λέγων· „Εἰ μὴ αὐτὴ Σμέρδιν τὸν Κύρου
 „γινώσκεις, σὺ δὲ παρὰ Ἀτόσσης πύθευ ἕτεω τού-
 „τω συνοικέει αὐτὴ τε ἐκείνη, καὶ σὺ. πάντως γὰρ δὴ 20

ex nobilibus Persis in conspectum suum vocaret.
 Ea suspicione ductus, hocce instituit facere. Filiam
 eius, cui Phaedima nomen erat, in uxoribus habue-
 rat Cambyses: eamdemque perinde tunc Magus ha-
 bebat, cum eaque pariter atque cum aliis Cambysis
 uxoribus consuetudinem habebat. Ad hanc igitur
 filiam suam misit Otanes, quaerens ex ea, *quisnam*
homo esset cum quo concumberet? utrum Smerdis
Cyri filius, an alius quispiam? Cui illa responsum
 remisit, *nescire se; nec enim Cyri filium Smerdin*
umquam vidisse, nec scire quis sit cum quo con-
cumbat. Tum iterum ad eandem mittens Otanes,
 ait: *Si Smerdin Cyri filium non nosti, at tu ab*
Atossa percunctare, quonam cum viro et illa con-
cumbat et tu! Nam illa utique fratrem novit suum.

231, 82.

„κου τὸν γε. ἐαυτῆς ἀδελφεὸν γινώσκει.“ Ἀντιπέμπει
 πρὸς ταῦτα ἡ Θυγάτηρ· „Οὔτε Ἀτόσση δύναμαι εἰς
 „λόγους ἐλθεῖν, οὔτε ἄλλην οὐδεμίην ιδέσθαι τῶν συγ-
 „κατημένων γυναικῶν· ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα οὗτος ὦν-
 25 „θρῶπος, ὅστις κοτὲ ἐστὶ, παρέλαβε τὴν βασιληίην,
 „διέσπειρε ἡμέας, ἄλλην ἄλλῃ τάξας.“ Ἀκούοντι δὲ 69
 ταῦτα τῷ Ὀτάνῃ, μᾶλλον κατεφαίνεται τὸ πρῆγμα.
 τρίτην δὲ ἀγγελίην ἐσπέμπει παρ' αὐτὴν, λέγουσαν
 ταῦτα· „ὦ Θύγατερ, δεῖ σε, γεγονυῖαν εὖ, κίνδυνον
 5 „ἀναλαβέσθαι τὸν ἂν ὁ πατὴρ ὑποδύνην κελεύῃ. εἰ
 „γὰρ δὴ μὴ ἐστὶ ὁ Κύρου Σμέρδης, ἀλλὰ τὸν κα-
 „ταδοκέω ἐγὼ, οὐ τοι μιν, σοὶ τε συγκοιμώμενον, καὶ
 „τὸ Περσέων κράτος ἔχοντα, δεῖ χαίροντα ἀπαλλάσ-
 „σειν, ἀλλὰ δοῦναι δίκην. νῦν ὦν ποιήσον τάδε· ἐπεὰν
 10 „σοι συνεύδῃ, καὶ μάθῃς αὐτὸν κατυπνωμένον, ἄφα-

Respondit ad haec filia: *Neque Atossae ego possum
 in colloquium venire, neque alii ulli mulieri ex
 his quae mecum hic una habitant: nam simulat-
 que hic homo, quisquis est, occupavit regnum, dis-
 seminavit nos, alii aliam sedem adsignans.* (69.)

Haec audienti Otani magis etiam manifesta facta res
 est. Itaque tertio ad illam nuncium mittit, his verbis:
*Oportet te, filia, quum bene nata sis, periculum
 suscipere quod pater te adire iubet. Quod si enim
 hic non est Cyri filius Smerdis, sed is quem ego
 esse existimo; non debet ille, quod tecum concum-
 bat, et Persarum teneat imperium, impune ferre,
 sed meritam luere poenam. Nunc igitur fac hoc-
 ce; quando tecum cubuerit, tuque eum somno so-
 pitum intellexeris, palpa eius aures. Quod si com-*

„σον αὐτοῦ τὰ ὦτα. καὶ ἦν μὲν Φαίνηται ἔχων ὦτα,
 „νόμιζε σεαυτὴν Σμέρδι τῷ Κύρου συνοικεῖν· ἦν δὲ μὴ
 „ἔχων, σὺ δὲ τῷ μάγῳ Σμέρδι.“ Ἀντιπέμπει πρὸς
 ταῦτα ἡ Φαιδίμη, Φαμένη „κινδυνεύσειν μεγάλως· ἦν
 ποιῇ ταῦτα. ἦν γὰρ δὴ μὴ τυγχάνῃ τὰ ὦτα ἔχων, 15
 ἐπίλαμπτος δὲ ἀφάσσουσα ἔσται, εὖ εἰδέναι ὥς αἰ-
 στώσει μιν. ὅμως μέντοι ποιήσῃ ταῦτα.“ ἡ μὲν δὴ
 ὑπεδέξατο ταῦτα τῷ πατρὶ κατεργάσασθαι. τοῦ δὲ Μά-
 γου τούτου τοῦ Σμέρδιος Κύρος ὁ Καμβύσεω ἄρχων
 τὰ ὦτα ἀπέτεμε ἐπ’ αἰτίῃ δὴ τινι οὐ σμικρῇ. Ἡ ὧν δὴ 20
 Φαιδίμη αὕτη, ἡ τοῦ Ὀτάνεω θυγάτηρ, πάντα ἐπι-
 τελέουσα τὰ ὑπεδέξατο τῷ πατρὶ, ἐπεὶ τε αὐτῆς μέ-
 ρος ἐγένετο τῆς ἀπίξις παρὰ τὸν Μάγον, ἐν περιτροπῇ
 γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες Φοιτεύουσι τοῖσι Πέρσησι, ἐλθοῦσα
 παρ’ αὐτὸν ἡῦδε. ὑπνωμένου δὲ καρτερῶς τοῦ Μάγου, 25

*pertus fuerit aures habere. puta te cum Cyri Smerdi
 concumbere: sin aures eum non habere deprehen-
 des, magus Smerdis est quicum concumbis. Ad
 haec renunciari Phaedima iubet, ingens se adire peri-
 culum, si id faciat. Si forte enim aures ille non
 habeat, ipsa autem deprehendatur palpans, satis
 se scire, fore ut ab illo trucidetur: attamen im-
 perata facturam. Sic illa, hoc se effecturam, patri
 recepit. Mago nempe huic Smerdi Cyrus, Cambysis
 filius, tum regnans, graviolem quamdam ob culpam
 praeceidi aures iusserat. Haec igitur Phaedima, Otanis
 filia, cuncta exsequens quae patri receperat, quum ad
 illam rediisset ordo intrandi ad Magum, (per vices
 enim apud Persas uxores ad maritum intrant) cubi-
 culum ingressa cum eo concubuit: et postquam gravi*

232, 14.

ἤφασσε τὰ ὦτα. μαθοῦσα δὲ οὐ χαλεπῶς, ἀλλ' εὐ-
πετέως, οὐκ ἔχοντα τὸν ἄνδρα ὦτα, ὥς ἡμέρη τάχιστα
ἐγεγόνει, πέμψασα ἐσήμηνε τῷ πατρὶ τὰ γενόμενα.

Ὁ δὲ Ὀτάνης παραλαβὼν Ἀσπαθίνην καὶ Γω- 70
βρύην, Περσέων τε πρώτους ἔοντας καὶ ἑαυτῷ ἐπιτη-
δεωτάτους ἐς πίστιν, ἀπηγῆσατο πᾶν τὸ πρῆγμα· οἱ
δὲ καὶ αὐτοὶ ἄρα ὑπόπτευνόν οὕτω τοῦτο ἔχειν. ἀνενεί-
5 κantos δὲ τοῦ Ὀτάνεω τοὺς λόγους, ἐδέξαντο· καὶ ἔδοξε
σφι, ἕκαστον ἄνδρα Περσέων προσεταιρίσασθαι τοῦτον,
τῷ πιστεύει μάλιστα. Ὀτάνης μὲν νυν εἰτάγεται Ἰν-
ταφέρνεα· Γωβρύης δὲ, Μεγάβυζον· Ἀσπαθίνης δὲ,
Υδάρνεα. γεγονότων δὲ τούτων ἕξ, παραγίνεται ἐς τὰ
10 Σοῦσα Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπεος, ἐκ Περσέων ἥκων· τού-
των γὰρ δὴ ἦν οἱ ὁ πατὴρ ὑπαρχος. ἐπεὶ ὦν οὗτος ἀπί-

somno Magus sopitus erat, aures eius palpavit. Utque
haud aegre, sed facile, cognovit auribus carere homi-
nem, simulatque dies adfuit, ad patrem misit, rem-
que ei significavit.

(70.) Tum *Otanes*, adsumto *Aspathine* et *Gobria*,
primariis inter Persas viris, maximeque idoneis qui-
bus fidem haberet, totam rem his enarravit: atque hi
etiam ipsi suspicati erant, ita se rem habere. Quibus
quum deinde rationes suas exposuisset, adsentiti sunt
ambo: constitueruntque hi tres, ut ipsorum quisque
unum virum Persam, cui maxime fidem haberet,
sibi legeret socium. Proponit igitur *Otanes* pro sua
parte *Intaphernem*; *Gobryas*, *Megabyzum*; *Aspathi-*
nes, *Hydarnen*. Ita quum sex essent, advenit *Susa Da-*
rius, *Hystaspis filius*, ex Perside veniens, cui re-
gioni pater ipsius erat praefectus. Qui ubi advenit,

κετο, τοῖσι ἐξ τῶν Περσέων ἔδοξε καὶ Δαρεῖον προσε-
 71 ταιρίσασθαι. Συνελθόντες δὲ οὔτοι, ἔοντες ἑπτά, ἐδί-
 δασάν σφισι πίστις καὶ λόγους. ἐπεὶ τε δὲ ἐς Δαρεῖον
 ἀπῆκετο γνώμην ἀποφαίνεσθαι, ἔλεγέ σφι τάδε· „Ἐγὼ
 „ταῦτα ἔδοκεον μὲν αὐτὸς μοῦνος ἐπίστασθαι, ὅτι τε
 „ὁ μάγος εἴη ὁ βασιλεύων, καὶ Σμέρδης ὁ Κύρου τε- 5
 „τελεύτηκε· καὶ αὐτοῦ τούτου εἵνεκεν ἦκω σπουδῇ, ὥς
 „συστήσων ἐπὶ τῷ Μάγῳ θάνατον. ἐπεὶ τε δὲ συνήνει-
 „κε, ὥστε καὶ ὑμέας εἰδέναι, καὶ μὴ μοῦνον ἐμέ, ποιέειν
 „αὐτίκα μοι δοκέει, καὶ μὴ ὑπερβάλλεσθαι· οὐ γάρ
 „ἄμεινον.“ Εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ὀτάνης· „ὦ παῖ 10
 „Ἵστασπεος, εἰς τε πατρὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἐκφαίνειν
 „ἑοικας σεαυτὸν ἔοντα τοῦ πατρὸς οὐδὲν ἥσσω. τὴν
 „μέντοι ἐπιχείρησιν ταύτην μὴ οὕτω συντάχυνε ἀβού-
 „λως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ σωφρονέστερον αὐτὴν λάμβανε·

placuit reliquis sex Persis, Darium etiam socium sibi
 adsciscere. (71.) Hi septem igitur congressi, fidem
 sibi dant invicem, et sermones conferunt. Ubi ad
Darium venit ordo sententiae dicendae, ait ille: *Ego*
hoc solus cognitum habere putabam, regnare Ma-
gum, et vita excessisse Smerdin, Cyri filium: at-
que ad hoc ipsum dedita opera huc me contuli, ut
mortem Mago pararem. Quandoquidem vero acci-
dit, ut et vos rem compertam habeatis! non ego
solus; videtur mihi res e vestigio peragenda, ne-
que differenda: nec enim hoc melius fuerit. Ad
haec Otanes: O fili Hystaspis! ait: forti viro patre
genitus es; et videris ostendere, nihil te patre esse
inferiorem. Verumtamen hanc rem noli ita prae-
propere et inconsulto adgredi; sed consideratius

15 „δεῖ γὰρ πλεῦνας γενομένους, οὕτω ἐπιχειρεῖν.“ Λέ-
 γει πρὸς ταῦτα Δαρεῖος· „Ἄνδρες οἱ παρεόντες,
 „τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἐξ Ὀτάνεω εἰ χρησέσθε, ἐπί-
 „στασθε ὅτι ἀπολέεσθε κάκιστα. ἐξοίσει γὰρ τις πρὸς
 „τὸν Μάγον, ἰδίῃ περιβαλλόμενος ἑαυτῷ κέρδεα. μά-
 20 „κιστα μὲν νυν ὠφείλετε ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι
 „ποιεῖν ταῦτα· ἐπεὶ τε δὲ ὑμῖν ἀναφέρειν εἰς πλεῦ-
 „νας ἐδόκεε, καὶ ἐμοὶ ὑπερέθεσθε, ἢ ποιέωμεν σήμε-
 „ρον, ἢ ἴστε, ὑμῖν ὅτι ἦν ὑπερπῆσῃ ἢ νῦν ἡμέρη, ὥς
 „οὐκ ἄλλος φθὰς ἐμεῦ κατήγορος ἔσται, ἀλλὰ σφεας
 „αὐτὸς ἐγὼ κατερέω πρὸς τὸν Μάγον.“ Λέγει πρὸς 72
 ταῦτα Ὀτάνης, ἐπειδὴ ὥρα σπερχόμενον Δαρεῖον·
 „Ἐπεὶ τε ἡμέας συνταχύνειν ἀναγκάζεις, καὶ ὑπερ-
 „βάλλεσθαι οὐκ ἔᾶς, ἴθι ἐξηγέο αὐτὸς ὅτεω τρόπῳ

*illam capesse. Plures simus oportet; et sic deinde rem adgrediamur! Tum Darius: Viri qui hic ad-
 estis, inquit: si ea ratione utemini quae ab Otane
 est proposita, scitote pessime vos esse perituros.
 Deferet enim aliquis rem ad Magum, privatim
 sibi lucrum quaerens. Debebatis quidem maxime
 vos soli, cum nemine alio consilium communi-
 cantes, rem conficere: quoniam vero mecum com-
 municastis, aut hoc ipso die rem exsequamur,
 aut scitote, si hunc unum diem siveritis elabi,
 non alium accusatorem me praeventurum esse,
 sed me ipsum nomina vestra ad Magum esse dela-
 turum. (72.) Ita ardentem Darium videns Otanes:
 Quoniam igitur, inquit, adeo propere rem nos
 exsequi cogis, nec differre pateris; age dic nobis
 ipse, quonam pacto intrabimus regiam, illosque*

„πάρειμεν ἐς τὰ βασιλήϊα, καὶ ἐπιχειρήσομεν αὐτοῖ- 5
 „σι. Φυλακὰς γὰρ δὴ διεστέωσας οἰδᾶς κου καὶ αὐ-
 „τὸς, εἰ μὴ ἰδῶν, ἀλλ' ἀκούσας· ἅς τέω τρόπῳ πε-
 „ρήσομεν;“ Ἀμείβεται Δαρεῖος τοῖσδε· „Ὅτάνη, ἣ
 „πολλὰ ἐστὶ τὰ λόγῳ μὲν οὐκ οἶά τε δηλῶσαι, ἔργῳ
 „δὲ· ἄλλα δ' ἐστὶ τὰ λόγῳ μὲν οἶά τε, ἔργον δὲ οὐ- 10
 „δὲν ἀπ' αὐτῶν λαμπρὸν γίνεται. ὑμεῖς δὲ ἴστε, Φυ-
 „λακὰς τὰς κατεστέωσας, εὐούσας οὐδὲν χαλεπὰς πα-
 „ρελθεῖν. τοῦτο μὲν γὰρ, ἡμέων ἑόντων τοίων, οὐδεὶς
 „ὅστις οὐ παρήσει· τὰ μὲν κου καταιδεόμενος ἡμέας,
 „τὰ δὲ κου καὶ δειμαίνων. τοῦτο δὲ, ἔχω αὐτὸς σκῆ- 15
 „ψιν εὐπρεπεστάτην, τῇ πάρειμεν· Φὰς ἄρτι τε ἤκειν
 „ἐκ Περσέων, καὶ βούλεσθαί τι ἔπος παρὰ τοῦ πα-
 „τρὸς σημῆναι τῷ βασιλεῖ. ἔνθα γὰρ τι δεῖ ψεῦδος

adgrediemur? Custodias enim esse dispositas tu etiam ipse (puto) nosti, si non visu, auditu certe: quas quo pacto superabimus? Cui Darius respondit: Multa sunt, Otanes, quae verbis non facile est demonstrare, sed re ipsa atque opere: sunt rursus alia, verbis quidem expeditu facilia, sed unde factum nullum praeclarum existit. No- stis autem vos, per dispositas illas custodias nulla difficultate transire nos posse. Quum enim simus hac dignitate viri, nemo non transire nos patie- tur, partim reverentiâ ductus, partim timore. Praeterea vero ego ipse praetextum maxime ido- neum habeo, cur illos adeamus; dicens ex Perside me adesse. velleque quidpiam, quod a patre mihi mandatum sit, regi significare. Etenim, si men- dacium aliquod dicendum est, dicatur. Eodem qui-

234, 74.

„λέγεσθαι, λεγέσθω. τοῦ γὰρ αὐτοῦ γλιχόμεθα, οἵ τε
 20 „ψευδόμενοι, καὶ οἱ τῇ ἀληθείᾳ διαχρεώμενοι. οἱ μὲν
 „γε ψεύδονται τότε, ἑπεὶ τὶ μέλλωσι, τοῖσι ψεύδεσι
 „πείσαντες, κερδήσεσθαι· οἱ δ' ἀληθίζονται, ἵνα τι τῇ
 „ἀληθείᾳ ἐπισπάσωνται κέρδος, καὶ τι μᾶλλον σφισι
 „ἐπιτράπηται. οὕτω οὐ ταῦτ' ἀσκεόντες, ταῦτοῦ πε-
 25 „ρεχόμεθα. εἰ δ' ἐμὴν κερδήσεσθαι μέλλοιεν, ὁμοίως
 „ἂν ὅτε ἀληθίζομενος, ψευδὴς εἴη, καὶ ὁ ψευδόμενος,
 „ἀληθής. ὅς ἂν μὲν νυν τῶν πυλουργῶν ἐκὼν παρή,
 „αὐτῶ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσται· ὅς δ' ἂν ἀντιβαί-
 „νειν πειράται, δεικνύσθω ἐνθαῦτα ἐὼν πολέμιος· καὶ
 „ἔπειτα ὠσάμενοι ἔσω, ἔργου ἐχώμεθα.“ Λέγει Γω- 73
 βρύης μετὰ ταῦτα· „Ἄνδρες Φίλοι, ἡμῖν κοτε κάλ-
 „λιν παρέξει ἀνασώσασθαι τὴν ἀρχήν, ἢ, εἰ γε μὴ

dem tendimus, et mendaces, et veraces: hi falsum dicunt, si falsa persuadendo commodum aliquod sunt percepturi; illi vera loquuntur, ut per veritatem lucrum quoddam faciant, utque maius aliquid illis dehinc committatur. Ita, diversus vias sequentibus, idem nobis finis propositus est. Si nihil commodi exspectaretur; alter (homo mendax) qui (lucris causa) verum loquitur, mentiretur; alter (homo verax) qui (commodi causa) mentitur, verum dicturus erat. Quisquis ergo ex portarum custodibus ultro nos admiserit, is posthac fructum facti percipiet; qui vero se nobis opponere conabitur, is eo ipso hostis declaratus esto, nosque deinde vi penetrabimus intus, et opus adgrediemur. (73.) Post haec Gobryas, Umquam-ne, inquit, viri amici, honestius possemus recuperare

„οἷοί τε ἐτόμεθα αὐτὴν ἀναλαβέειν, ἀποθανέειν; ὅτε
 „γε ἀρχόμεθα μὲν, ἔόντες Πέρσαι, ὑπὸ Μήδου ἀν- 5
 „δρὸς Μάγου, καὶ τούτου ὧτα οὐκ ἔχοντος. ὅσοι τε
 „ὑμέων Καμβύσῃ νοσέοντι παρεγένοντο, πάντως κου
 „μέμνησθε τὰ ἐπέσκηψε Πέρσῃσι τελευτῶν τὸν βίον,
 „μὴ πειρεωμένοισι ἀνακτᾶσθαι τὴν ἀρχήν· τὰ τότε
 „οὐκ ἐνεδεκόμεθα, ἀλλ' ἐπὶ διαβολῇ ἐδοκέομεν εἰπεῖν 10
 „Καμβύσεα. Νῦν ὦν τίθεμαι ψῆφον, πείθεσθαι Δα-
 „ρεῖω, καὶ μὴ διαλύεσθαι ἐκ τοῦ συλλόγου τοῦδε ἄλ-
 „λοθι ἰόντας, ἢ ἐπὶ τὸν Μάγον ἰθείως.“ Ταῦτα εἶπε
 Γαβρύης· καὶ πάντες ταῦτα αἶνεον.

74 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐβουλεύοντο, ἐγένετο κατὰ συν-
 τυχήν τάδε. Τοῖσι Μάγοις ἐδόξε βουλευομένοις Πρη-
 ξάσπεα φίλον προσθέσθαι, ὅτι τε ἐπεπόνθεε πρὸς Καμ-

*imperium, aut, si recipere illud non licuerit no-
 bis, honestius mori, quam nunc, ubi nobis, viris
 Persis, Medus homo Magus imperat, isque mutila-
 tus auribus. Et quicumque vestrum aegrotanti ad-
 fuistis Cambysi, utique meministis, puto, quae ille,
 quum finiret vitam, iniunxit Persis, imprecatusque
 est non connitentibus recuperare imperium: quae
 nos tunc quidem non admittebamus, sed per calum-
 niam dici a Cambyse putabamus. Nunc igitur
 censeo, Dario esse obtemperandum, neque ex hoc
 coetu aliorum discedendum, nisi recta adversus
 Magum. Haec dicenti Gobryae, omnes sunt adsensi.*

(74.) Dum hi ita deliberant, per idem tempus ac-
 cidit forte hocce. Placuerat deliberantibus *Magis*,
 amicum sibi conciliare *Praxaspen*, tum quoniam
 indigna ille erat passus a Cambyse, qui filium eius

βύσει ἀνάρσια, ὅς οἱ τὸν παῖδα τοξεύσας ἀπολαλέ-
 5 κεε· καὶ διότι μῦθος ἠπίστατο τὸν Σμέρδιοξ τοῦ Κύ-
 ρου θάνατον, αὐτοχειρὴ μιν ἀπολέσας· πρὸς δ' ἔτι,
 ὄντα ἐν αἴνῃ μεγίστη τὸν Πρηξάσπεα ἐν Πέρσῃσι. τού-
 των δὴ μιν εἵνεκεν καλέσαντες, Φίλον προσεκτέωντο,
 πίστι τε λαβόντες καὶ ὀρκίοισι, ἥ μὲν ἔξειν παρ' ἐω-
 10 τῶ, μὴδ' ἐξοίσειν μηδενὶ ἀνθρώπων τὴν ἀπὸ σφέων
 ἀπάτην ἐς Πέρσας γεγονοῦσαν· ὑπισχνεύμενοι τὰ πάν-
 τα οἱ μυρία δώσειν. ὑποδεκομένου δὲ τοῦ Πρηξάσπεω
 ποιῆσαι ταῦτα, ὡς ἀνέπεισάν μιν οἱ Μάγοι, δεύτερα
 προσέφερον, αὐτοὶ μὲν Φάμενοι Πέρσας πάντας συγ-
 15 καλέσειν ὑπὸ τὸ βασιλῆϊον τείχος, κεῖνον δ' ἐκέλευον
 ἀναβάντα ἐπὶ πυργὸν ἀγορευσαι, ὡς ὑπὸ τοῦ Κύρου
 Σμέρδιοξ ἀρχονται, καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου. ταῦτα δὲ
 οὕτω ἐνετέλλοντο, ὡς πιστοτάτου δῆθεν ὄντος αὐτοῦ ἐν

sagitta transfixum interfecerat; tum quod unus idem
 mortem noverat Smerdis, Cyri filii, quippe qui sua
 manu eum occidisset; praeterea quod summa aucto-
 ritate erat apud Persas. His igitur rationibus inducti,
 vocatum ad se *Praxaspen*, operam dederunt ut
 amicum sibi adiungerent, fide data et iuramentis
 eum obstringentes, *apud se habiturum nec ulli ho-*
mini aperturum malam fraudem qua illi adversus
Persas uterentur; pollicentes ei, infinitis modis cu-
 mulate se eum remuneraturos. Id quum se facturum
Praxaspes recepisset, sicut ei persuadere conati erant
Magi, secundo loco aliud ei proposuerunt: *convoca-*
turos se, aiebant, *universos Persas sub regiae mu-*
ris, illumque iusserunt conscensa turri concionari,
regi illos a Smerdi, Cyri filio, nec ab alio. Hoc
Herod. T. II. P. I. G

Πέρσῃσι, καὶ πολλάκις ἀποδεξαμένου γνώμην ὡς πε-
 ρεῖν ὁ Κύρου Σμέρδης, καὶ ἐξαρνησαμένου τὸν Φόνον 20
 75 αὐτοῦ. Φαμένου δὲ καὶ ταῦτα ἐτοίμου εἶναι ποιέειν
 τοῦ Πρηξάσπεω, συγκαλέσαντες Πέρσας οἱ Μάγοι,
 ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ πύργον, καὶ ἀγορεύειν ἐκέλευον.
 Ὁ δὲ, τῶν μέντοι ἐκεῖνοι προσεδέοντο αὐτοῦ, τούτων μὲν
 ἐκὼν ἐπελήθετο· ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ Ἀχαιμένεος, ἐγενε- 5
 λόγησε τὴν πατριὴν τὴν Κύρου· μετὰ δὲ, ὡς ἐς τοῦτον
 κατέβη, τελευτῶν ἔλεγε ὅσα ἀγαθὰ Κῦρος Πέρσας
 πεποιήκοι· διεξελθὼν δὲ ταῦτα, ἐξέφαινε τὴν ἀληθείην,
 Φάμενος πρότερον μὲν κρύπτειν· οὐ γὰρ οἱ εἶναι ἀσφα-
 λές λέγειν τὰ γενόμενα· ἐν δὲ τῷ παρόντι ἀναγκαίην 10
 μιν καταλαμβάνειν φαίνειν. καὶ δὴ ἔλεγε, τὸν μὲν
 Κύρου Σμέρδιν ὡς αὐτὸς, ὑπὸ Καμβύσειω ἀναγκαζό-

ei mandabant, ut qui summa fide esset apud Persas,
 quique saepe professus esset *vivere Smerdin, Cyri
 filium*, caedemque illius pernegasset. (75.) Post-
 quam et hoc se facturum *Praxaspes* dixit, *Magi*,
 convocatis Persis, iusserunt eum conscendere turrim,
 et concionari. At ille quidem, quae ab his rogatus
 erat, eorum ultro oblitus, exordio sumto ab Achae-
 mene, genus recensuit Cyri; et postquam ad hunc
 descendit oratio, ad extremum beneficia omnia a
 Cyro in Persas collata commemoravit. Quibus expo-
 sitis, aperuit *veritatem*, quam adhuc a se occulta-
 tam esse, ait, *quum non tutum sibi fuisset, id*
quod factum sit edicere; in praesentia autem ne-
 cessitate se cogi, ut verum declaret. Dixit igitur, se
 ipsum, coactum a Cambyse, *Smerdin Cyri filium*
necasse, et *Magos* esse qui nunc regnum teneant.

235, 32.

μενος, ἀποκτείνει, τοὺς Μάγους δὲ βασιλεύειν. Πέρ-
 σῃσι δὲ πολλὰ ἐπαρησάμενος, εἰ μὴ ἀνακτησαίαιτο
 15 ὀπίσω τὴν ἀρχὴν, καὶ τοὺς Μάγους τισαίαιτο, ἀπῆκε
 ἑαυτὸν ἐπὶ κεφαλὴν φέρεσθαι ἀπὸ τοῦ πύργου κάτω.
 Πρηξάσπης μὲν νυν, ἑὸν τὸν πάντα χρόνον ἀνὴρ δόκι-
 μος, οὕτω ἐτελεύτησε.

Οἱ δὲ δὴ ἑπτὰ τῶν Περσέων, ὡς ἐβουλευσάντο αὐ- 76
 τῖκα ἐπιχειρεῖν τοῖσι Μάγοισι, καὶ μὴ ὑπερβάλλεσθαι,
 ἦσαν εὐξάμενοι τοῖσι θεοῖσι, τῶν περὶ Πρηξάσπεια
 πρηχθέντων εἰδότες οὐδέν. ἔν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ στεί-
 5 χοντες ἐγίνοντο, καὶ τὰ περὶ Πρηξάσπεια γεγονότα
 ἐκπυνθάνοντο. ἐνθαῦτα ἐκστάντες τῆς ὁδοῦ, ἐδίδosan αὐ-
 τὶς σφισι λόγους· οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Ὀτάνην, πάγχυ
 κελεύοντες ὑπερβαλέσθαι, μηδὲ οἰδεόντων τῶν πρηγμα-
 των, ἐπιτίθεσθαι· οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Δαρεῖον, αὐτίκα τε
 10 ἵεναι, καὶ τὰ δεδογμένα ποιέειν, μηδὲ ὑπερβάλλεσθαι.

Denique multa imprecatus Persis, ni regnum recu-
 perarent, poenasque a Magis sumerent, de turri se
 praecipitem deiecit. Hunc finem *Praxaspes* habuit,
 quum per totam vitam spectata fide vir fuisset.

(76.) Septem quos dixi Persae, postquam decre-
 verunt protinus adgredi *Magos*, neque rem differre,
 perrexerunt deos precati, prorsus ignari eorum quae
 circa *Praxaspen* acta erant. Sed dimidium viae pro-
 gressi, rem comperiunt. Itaque de via declinantes,
 quid faciendum deliberant: et *Otanes* quidem, om-
 nino differendum inceptum censuit, neque in hac
 rerum perturbatione adgrediendum: *Darius* vero,
 protinus eundem esse, et exsequendum decretum. Qui

ὠθιζομένων δ' αὐτῶν, ἐφάνη ἱρήκων ἑπτὰ ζεύγεα, δύο
 αἰγυπτιῶν ζεύγεα διώκοντά τε καὶ τίλλοντα καὶ ἀμύσ-
 στοντα. ἰδόντες δὲ ταῦτα οἱ ἑπτὰ, τὴν τε Δαρείου πάν-
 τες αἶνεον γνώμην, καὶ ἔπειτα ἦσαν ἐπὶ τὰ βασι-
 77 λήϊα, τεθαρσηκότες τοῖσι ὄρνισι. Ἐπιστᾶσι δὲ ἐπὶ
 τὰς πύλας ἐγένετο οἷόν τι Δαρείῳ ἡ γνώμη ἔφερε· κα-
 ταιδεόμενοι γὰρ οἱ Φύλακοι ἄνδρας τοὺς Περσέων πρῶ-
 τους, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ὑποπτεύοντες ἐξ αὐτῶν ἔσε-
 σθαι, παρέσαν, θείῃ πομπῇ χρεωμένους· οὐδ' ἐπει- 5
 ρῶτα οὐδεῖς. ἐπεὶ τε δὲ παρῆλθον εἰς τὴν αὐλὴν, ἐνέ-
 κυρσαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρουσι εὐνούχοισι, οἱ
 σφέας ἰστόρεον ὅ τι θέλοντες ἤκοιεν· καὶ ἅμα ἰστο-
 ρέοντες τούτους, τοῖσι πλουρηῶσι ἀπείλεον, ὅτι σφέας
 παρῆκαν· ἴσχον τε βουλομένους τοὺς ἑπτὰ εἰς τὸ πρόσω 10
 παριέναι. οἱ δὲ, διακελευσάμενοι, καὶ σπασάμενοι τὰ

dum inter se altercantur, adparent septem accipitrum
 paria, insectantium duo paria vulturum, vellican-
 tiumque ea, et fodicantium. Quibus conspectis, sep-
 temviri cuncti collaudant *Darii* sententiam et ad re-
 giam pergunt, augurio freti. (77.) Qui ubi ad por-
 tam venerunt, accidit id quod Darius pro sententia
 dixerat: custodes reveriti primarios ex Persis viros,
 ac nihil mali ab eis suspicati, transire eos passi sunt,
 veluti divinitus missos; neque quisquam eos interro-
 gavit. Postquam vero in aulam progressi sunt, inci-
 dunt in eunuchos quorum munus est nuncios ad re-
 gem deferre: hique ex eis, quid velint, cuius rei caus-
 sâ veniant, quaerunt; simulque portae custodibus,
 quod eos admiserint, minas intentant, denique pro-
 gredi volentes septemviros prohibent. At illi, sese

336, 62.

ἔγχειρίδια, τούτους μὲν τοὺς ἰσχοντας αὐτοῦ ταύτη
 συγκεντέουσι· αὐτοὶ δὲ ἤϊσαν δρόμῳ εἰς τὸν ἀνδρεῶνα.
 Οἱ δὲ Μάγοι ἔτυχον ἀμφοτέροι τήνικαῦτα ἔοντες τε 78
 ἔσω, καὶ τὰ ἀπὸ Πρηξάσπειω γενόμενα ἐν βουλῇ ἔχον-
 τες. ἐπεὶ ὦν εἶδον τοὺς εὐνούχους τεβορυβημένους τε καὶ
 βοῶντας, ἀνά τε ἔδραμον πάλιν ἀμφοτέροι, καὶ, ὡς
 ἔμαθον τὸ ποιούμενον, πρὸς αἰκὴν ἐτράποντο. ὁ μὲν
 δὴ αὐτέων φθάνει τὰ τόξα κατελόμενος· ὁ δὲ, πρὸς
 τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο. ἐνθαῦτα δὲ συνέμισγον ἀλλή-
 λουσι. τῷ μὲν δὴ τὰ τόξα ἀναλαβόντι αὐτέων, ἔοντων
 τε ἀγχοῦ τῶν πολεμίων, καὶ προσκειμένων, ἦν χρη-
 80 στα οὐδέν. ὁ δ' ἕτερος τῇ αἰχμῇ ἡμύνετο, καὶ ταῦτο
 μὲν Ἀσπαθίνην παίει εἰς τὸν μηρὸν, τοῦτο δὲ ἸνταΦέρ-
 νεα εἰς τὸν ὀφθαλμόν· καὶ ἐστερήθη μὲν τοῦ ὀφθαλ-
 μοῦ ἐκ τοῦ τρώματος ὁ ἸνταΦέρνης, οὐ μέντοι ἀπέθανε

invicem cohortati, strictis gladiis, hos qui illos pro-
 hibere conantur, e vestigio trucidant, et cursu in
 conclave contendunt. (78.) Erant forte tunc intus
Magi ambo; et de his quae a Praxaspe acta erant
 consultabant. Qui ubi eunuchos viderunt consterna-
 tos clamantesque, vicissim et ipsi prosiluerunt ambo;
 et, postquam cognoverunt quid rei esset, ad virtu-
 tem sunt conversi. Alter raptim arcum capit, hastam
 alter prehendit: committiturque ibi pugna. Et is qui-
 dem, qui arcum sumserat, cominus instantibus ho-
 stibus, nihil in eo praesidii invenit: alter vero, hastâ
 se defendens, primum *Aspathinem* percussit in
 femur, tum *Intaphernem* in oculum; et oculum qui-
 dem ex vulnere amisit Intaphernes, nec tamen mor-
 tuus est. Dum alter ex *Magis* hos vulnerat, interim

γε. τῶν μὲν δὴ Μάγων οὔτερος τραυματίζει τούτους· ὁ δὲ ἕτερος, ἐπεὶ τέ οἱ τὰ τόξα οὐδὲν χρηστὰ ἐγένετο, 15 ἦν γὰρ δὴ θάλαμος ἐσέχων ἐς τὸν ἀνδρεῶνα, ἐς τοῦτον καταφεύγει, θέλων αὐτοῦ προσθεῖναι τὰς θύρας· καὶ οἱ συνεσπίπτουσι τῶν ἐπτά δύο, Δαρεῖος τε καὶ Γωβρύης. συμπλακέντος δὲ Γωβρύεω τῷ Μάγῳ, ὁ Δαρεῖος ἐπεστεῶς ἠπόρει, οἷα ἐν σκέτῃ προμηθεόμενος 20 μὴ πλήξῃ τὸν Γωβρύην. ὁρῶν δὲ μιν ἄργον ἐπεστεῶτα ὁ Γωβρύης, εἶρετο ὅτι οὐ χαῖται τῇ χειρὶ· ὁ δὲ εἶπε· „Προμηθεόμενος σέο, μὴ πλήξω.“ Γωβρύης δὲ ἀμείβετο· „ὦλε καὶ δι' ἀμφοτέρων τὸ ξίφος.“ Δαρεῖος δὲ πειθόμενος, ὥσέ τε τὸ ἐγχειρίδιον, καὶ ἔτυχέ 25 κως τοῦ Μάγου.

- 79 Ἀποκτείναντες δὲ τοὺς Μάγους, καὶ ἀποταμόντες αὐτέων τὰς κεφαλὰς, τοὺς μὲν τραυματίας ἐωυτῶν αὐτοῦ λείπουσι, καὶ ἀδυνασίης εἵνεκεν, καὶ φυλακῆς τῆς

alter, quum ei arcus nihil prodesset, esset autem cubiculum conclavi contiguum, in hoc confugit, ianua clausurus. Sed duo ex septemviris, *Darius* et *Gobryas*, simul irrumpunt, et *Magum* Gobryas medium corripit: at colluctantibus adstans Darius, ferire cunctatur, quippe in tenebris metuens ne *Gabryam* feriat. Quem ille ita otiosum videns adstantem, *Quidni manu*, inquit, *uteris?* cui Darius, *tibi timens*, ait, *ne te feriam*. Et Gobryas, *Etiam per ambo adige*, inquit, *ferrum!* Cui parens Darius ferrum adegit, et forte fortuna *Magum* transfixit.

(79.) *Interfectis Magis*, abscissisque eorum capitibus, duo vulnerati ex septemviris ibi relinquuntur, quum infirmitatis caussa, tum arcis custodiendae:

237, 93.

ἀκροπόλιος· οἱ δὲ πέντε αὐτέων ἔχοντες τῶν Μάγων τὰς
 5 κεφαλὰς, ἔθρον ἔξω, βοῇ τε καὶ πατάγῳ χορεύοντες,
 καὶ Πέρσας τοὺς ἄλλους ἐπεκαλέοντο, ἐξηγεόμενοι τε
 τὸ πρῆγμα, καὶ δεικνύοντες τὰς κεφαλὰς καὶ ἅμα
 ἔκτεινον πάντα τινὰ τῶν Μάγων τὸν ἐν ποσὶ γινόμενον.
 Οἱ δὲ Πέρσαι, μαθόντες τό τε γεγονός ἐκ τῶν ἑπτὰ,
 10 καὶ τῶν Μάγων τὴν ἀπάτην, ἐδικαίουν καὶ αὐτοὶ ἑτε-
 ρα τοιαῦτα ποιεῖν· σπασάμενοι δὲ τὰ ἐγχειρίδια, ἔκτει-
 νον ὅκου τινὰ Μάγον εὕρισκον· εἰ δὲ μὴ νύξ ἐπελθοῦσα
 ἔσχε, ἔλιπον αὖ οὐδένα Μάγον. Ταύτην τὴν ἡμέρην θε-
 ραπεύουσι Πέρσαι κοινῇ μάλιστα τῶν ἡμερέων· καὶ ἐν
 15 αὐτῇ ὁρτὴν μεγάλην ἀνάγουσι, ἣ κέκληται ὑπὸ Περ-
 σέων *Μαγοφόνια*· ἐν τῇ Μάγον οὐδένα ἔξεστι φανῆναι
 εἰς τὸ φῶς, ἀλλὰ κατ' οἴκους ἑωυτούς οἱ Μάγοι ἔχουσι
 τῇ ἡμέρην ταύτην.

reliqui quinque, capita Magorum gestantes, foras
 currunt, ingentem clamorem strepitumque cientes;
 convocatisque Persis, quid gestum sit, exponunt,
 capitaque ostendunt; simul, quicumque eis obvi-
 us fit de Magorum genere, hunc interficiunt. Tum Per-
 sae, cognita Magorum fraude, et re a septemviris
 gesta, aequum et ipsi censuere paria facere; strictis-
 que gladiis, ubicumque Magum quemdam offende-
 rent, hunc trucidarunt: ac, nisi superveniens nox
 eos inhibuisset, nullum Magum reliquum erant fa-
 cturi. Hunc diem publice colunt Persae maxime die-
 tum omnium, eoque die ingens celebrant festum,
 quod *Magophonia* a Persis vocatur; quo die nulli
 Mago licet in publicum prodire, sed intra domos
 cuncti se continent.

80 Ἐπεὶ τε δὲ κατέστη ὁ Θόρυβος, καὶ ἐκτὸς πέντε
 ἡμερέων ἐγένετο, ἐβουλευόντο οἱ ἐπαναστάντες τοῖσι
 Μάγοισι περὶ τῶν πρηγμάτων πάντων· καὶ ἐλέχθησαν
 λόγοι ἄπιστοι μὲν ἐνίοισι Ἑλλήνων, ἐλέχθησαν δ' ὦν.
 Ὅτανης μὲν ἐκέλευε εἰς μέσον Πέρσησι καταθεῖναι τὰ 5
 πρήγματα, λέγων τάδε· „Ἐμοὶ δοκεῖ, ἓνα μὲν ἡμέων
 „μουνάρχον μηκέτι γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἡδὺ, οὔτε ἀγα-
 „θόν. εἶδετε μὲν γὰρ τὴν Καμβύσεια ὕβριν ἐπ' ὅσον
 „ἐτέξῃλε, μετεσχήκατε δὲ καὶ τῆς τοῦ μάγου ὕβριος.
 „Κῶς δ' ἂν εἴη χρήμα κατηρημένον μουναρχίᾳ, τῇ 10
 „ἔξεστι ἀνευθύνα ποιέειν τὰ βούλεται; καὶ γὰρ ἂν τὸν
 „ἀριστον ἀνδρῶν πάντων, σπάντα εἰς ταύτην τὴν ἀρχὴν,
 „ἐκτὸς τῶν ἐωρότων νοημάτων στήσειε. ἐγγίνεται μὲν
 „γὰρ οἱ ὕβρις ὑπὸ τῶν παρεόντων ἀγαθῶν, φθόνος δὲ

(80.) Sedato tumultu, interiectis quinque diebus, hi qui Magos invaserant, de summa rerum deliberarunt: habitique sunt sermones, incredibiles quidem Graecis nonnullis, habiti tamen utique. Et Otanes quidem, *imperium summum Persis in medio deponendum* censens, haec verba fecit. *Mihi videtur*, inquit, *non amplius debere unum e nobis summā imperii potiri: nec enim iucundum hoc fuerit, nec bonum. Videtis enim, Cambysis contumelia quousque progressa sit, et Magi insolentiam estis experti. Et quo pacto bene composita res fuerit unius imperium? cui licet, nulli rationi reddendae obnoxio, facere quidquid libuerit. Tale quidem imperium, si viro etiam omnium optimo committatur, extra consuetos animi sensus facile eum abripiet. Nam praesentes opes insolentiam*

238, 28.

15 „ἀρχῇθεν ἐμφύεται ἀνθρώπῳ. δύο δ' ἔχων ταῦτα, ἔχει
 „πᾶσαν κακότητα· τὰ μὲν γὰρ, ὕβρι κεκορημένος,
 „ἔρδει πολλά καὶ ἀτάσθαλα· τὰ δὲ, Φθόνῳ. καίτοι
 „ἄνδρα γε τύραννον, ἄφθονον ἔδει εἶναι, ἔχοντά γε
 „πάντα τὰ ἀγαθὰ· τὸ δ' ὑπεναντίον τούτου ἐς τοὺς
 20 „πολήτας πέφυκε. Φθονεῖ γὰρ τοῖσι ἀρίστοισι πε-
 „ριουσί τε καὶ ζώουσι, χαίρει δὲ τοῖσι κακίστοισι τῶν
 „ἀστῶν, διαβολὰς δὲ ἄριστος ἐνδέκεσθαι. ἀναρμωστό-
 „τατον δὲ πάντων· ἦν τε γὰρ αὐτὸν μετρίως θωυμά-
 „ζης, ἄχθεται ὅτι οὐ κάρτα θεραπεύεται· ἦν τε θε-
 25 „ραπεύῃ τις κάρτα, ἄχθεται ἅτε θωπί. τὰ δὲ δὴ
 „μέγιστα ἔρχομαι ἐρέων· νόμαιά τε κινεῖ πάτρια, καὶ
 „βιάται γυναῖκας, κτείνει τε ἀκρίτους. Πλῆθος δὲ ἄρ-

ei ingenerant; invidia autem principio innata est homini. Et haec duo habens, omnem habet pravitatem: alia enim scelestas multa, insolentiâ repletus, faciet; alia, invidiâ. Quamquam virum in regia dignitate constitutum oportebat utique invidiâ vacare, quippe bonis rebus omnibus abundantem. At contrarium huius ei accidere adversus eives solet: invidet enim optimis quibusque, quod supersint vivantque; et gaudet pessimis, horumque adversus illos calumnias facillime admittit. Quod vero maxime omnium incongruum est: si modice eum admiraris, aegre fert quod non summopere colatur; si quis eum summopere colit, offenditur, adulatorem esse existimans. Denique, ut dicam quae sunt maxima: instituta mutat patria, vim adfert mulieribus, occidit iniudicatos. At populi imperium, primum, nomen habet omnium

„χεν, πρῶτα μὲν, οὐνομα πάντων κάλλιστον ἔχει, ἰσο-
 „νομίην. δεύτερα δὲ, τούτων, τῶν ὁ μούναρχος, ποιεῖ οὐ-
 „δέν. πάλω μὲν ἀρχὰς ἄρχει, ὑπεύθυνον δὲ ἀρχὴν ἔχει, 30
 „βουλευματα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει. Τίθεμαι
 „ῶν γνώμην, μετέντας ἡμέας μουναρχίην, τὸ πλῆθος
 „ἀέξειν· ἐν γὰρ τῷ πολλῷ ἐνὶ τὰ πάντα.“ Ὀτάνης μὲν
 81 δὴ ταύτην τὴν γνώμην ἐσέφερε. Μεγάβυζος δὲ ὀλι-
 γαρχίῃ ἐκέλευε ἐπιτράπειν, λέγων τάδε· „Τὰ μὲν
 „Ὀτάνης εἶπε, τυραννίδα παύων, λελέχθω καί μοι ταῦ-
 „τα· τὰ δ' ἐς τὸ πλῆθος ἀνωγε φέρειν τὸ κράτος, γνώ-
 „μης τῆς ἀρίστης ἡμάρτηκε. ὁμίλου γὰρ ἀχορήϊου οὐδέν 5
 „ἔστι ἀξυνετώτερον, οὐδὲ ὑβριστότερον. καί τοι, τυράννου
 „ὑβρίν φεύγοντας ἀνδρας, ἐς δήμου ἀκολάστου ὑβρίν

honestissimum, iuris aequalitatem. Deinde, eorum quae patrat is qui unus imperat, nihil facit. Sorte gerit imperia et magistratus; potestatem habet rationi reddendae obnoxiam; consilia omnia ad commune civium refert. Quare sic ego censeo, misso facto unius imperio, multitudini imperium potestatemque esse permittendam: num in multitudine insunt omnia. Hanc Otanes sententiam dixit. (81.) Tum Megabyzus, censeas paucorum imperio res esse permittendas, in hunc modum est locutus. Quae Otanes de abolenda regia potestate dixit, eadem mihi quoque dicta sunt: quod vero ad multitudinem deferri iussit imperium, ab optima sententia aberravit. Nam inutili turba nihil est insipientius, nihilque insolentius. Atqui hoc neutiquam ferendum, ut, qui regis contumeliam effugere cupimus, iidem in plebis indomitae inci-

239, 57.

„πιδέειν, έστὶ οὐδαμῶς ἀνασχετόν. ὁ μὲν γάρ, εἴ τι
 „ποιέει, γινώσκων ποιεῖ· τῷ δὲ οὐ γινώσκειν ἐνι. καὶ
 10 „γὰρ ἂν γινώσκοι, ὅς οὐτ' ἐδιδάχθη, οὔτε οἶδε καλὸν
 „οὐδὲν, οὐδ' οἰκῆϊον; ὠθέει τε ἐμπεσὼν τὰ πρήγματα
 „ἀνευ νόου, χειμάρρῳ ποταμῷ ἵκελος; Δῆμῳ μὲν νυν,
 „οἱ Πέρσησι κακὸν νοέουσι, οὔτοι χράσθων. ἡμεῖς δὲ,
 „ἀνδρῶν τῶν ἀρίστων ἐπιλέξαντες ὁμιλίην, τού-
 15 „τοις περιθέωμεν τὸ κράτος· ἐν γὰρ δὴ τούτοις καὶ
 „αὐτοὶ ἐνεσόμεθα. ἀρίστων δὲ ἀνδρῶν οἶκος ἀρίστα βου-
 „λεύματα γίνεσθαι.“ Μεγάβυζος μὲν δὴ ταύτην γνώ-
 μην ἐσέφερε. Τρίτος δὲ Δαρεῖος ἀπεδείκνυτο γνώμην, 82
 λέγων· „Ἐμοὶ δὲ τὰ μὲν εἶπε Μεγάβυζος, ἐς τὸ πλῆ-
 „θος ἔχοντα, δοκεῖ ὀρθῶς λέξαι· τὰ δ' ἐς ὀλιγα-

damus contumeliam. Nam ille, si quid facit, intelligit tamen quid sit quod facit: at plebi ne hoc quidem inest, ut intelligat. Quo enim pacto intelligat, quum nec didicerit nec noverit honestum aut conveniens quidquam, et deproperet negotia, cum impetu sine mente irruens, torrenti flumini similis? Populari igitur statu hi utantur, qui Persis male cupiunt: nos vero optimorum virorum seligamus societatem, cui imperium deferamus; quorum nempe in numero nos quoque erimus ipsi. Optimorum autem virorum consentaneum est optima etiam esse consilia. Haec est sententia a Megabyzo in medium proposita. (82.) Tertio loco Darius dixit sententiam, his usus verbis: Mihi vero, quae Megabyzus dixit ad multitudinem spectantia, ea recte dixisse videtur; quae vero ad oligarchiam spectant, non recte.

„χίν, οὐκ ἐρῶς. Τριῶν γὰρ προκειμένων, καὶ πάν- 5
 „των τῶν λέγω ἀρίστων ἐόντων, δήμου τε ἀρίστου, καὶ
 „ὀλιγαρχίης, καὶ μονάρχου, πολλῷ τοῦτο πρόχειν
 „λέγω. ἀνδρὸς γὰρ ἐνὸς τοῦ ἀρίστου οὐδὲν ἄμεινον ἂν
 „Φανείη· γνώμη γὰρ τοιαύτη χρεώμενος, ἐπιτροπεύοι
 „ἂν ἀμωμήτως τοῦ πλήθους· σιγῶτό τε ἂν βουλευμα- 10
 „τα ἐπὶ δυσμενέας ἀνδρας οὕτω μάλιστα. ἐν δὲ ὀλι-
 „γαρχίῃ, πολλοῖσι ἀρετὴν ἐπασκέουσι ἐς τὸ κοινόν,
 „ἔχθρα ἴδια ἰσχυρὰ Φιλέει ἐγγίνεσθαι. αὐτὸς γὰρ ἕκα-
 „στος βουλόμενος κορυφαῖος εἶναι, γνώμησί τε νικᾷν,
 „ἐς ἔχθρα μεγάλα ἀλλήλοισι ἀπικνέονται. ἐξ ὧν στά- 15
 „σις ἐγγίνονται· ἐκ δὲ τῶν στασιῶν, Φόνος· ἐκ δὲ τοῦ
 „Φόνου, ἀπέβη ἐς μοναρχίην· καὶ ἐν τούτῳ διέδεξε,

*Nam si tria proposita sint, et quodque eorum, quae
 dico, in suo genere optimum, optimus status
 popularis, optima oligarchia, et monarcha op-
 timus; horum trium hoc postremum reliquis
 longe praeferendum esse autumo. Etenim unius
 viri imperio qui sit optimus nihil profecto melius
 queat reperiri: optimo quippe consilio utens, in-
 culpatu administrabit res multitudinis, et ea ra-
 tione consilia adversus male animatos capta, ta-
 cilia maxime habebuntur. In oligarchia vero, quum
 plures sint virtutem in commune exercentes, va-
 lidae privatim inimicitiae exsistere amant: etenim,
 dum quisque cupit esse princeps, vultque ut sua
 sententia vincat, in magnas incidunt inimicitias:
 tum ex inimicitiis existunt seditiones, ex seditio-
 nibus caedes, et ex caedibus ad unius imperium
 res redit: atque ita adparet, quanto sit hic status*

240, 86.

„ὅσω ἐστὶ τοῦτο ἀρίστον. Δήμου τε αὖ ἀρχοντος, ἀδύ-
 „νατα μὴ οὐ κακότητα ἐγγίνεσθαι. κακότητος τοίνυν
 20 „ἐγγινομένης ἐς τὰ κοινὰ, ἔχθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεται
 „τοῖσι κακοῖσι, Φιλίαι δὲ ἰσχυραί· οἱ γὰρ κακοῦντες
 „τὰ κοινὰ, συγκύψαντες ποιεῦσι. τοῦτο δὲ τοιοῦτο γί-
 „νεται, ἐς ὃ ἂν προστάς τις τοῦ δήμου τοὺς τοιούτους
 „παύσῃ. ἐκ δὲ αὐτῶν θωυμάζεται οὗτος δὴ ὑπὸ τοῦ
 25 „δήμου· θωυμαζόμενος δὲ, ἂν ὧν ἐφάνη μούναρχος
 „ἑὼν· καὶ ἐν τούτῳ δημοῖ καὶ οὗτος ὥς ἡ μουναρχίη
 „κράτιστον. Ἐνὶ δὲ ἐπεὶ πάντα συλλαβόντα εἰπεῖν,
 „κόθεν ἡμῖν ἡ ἐλευθερίη ἐγένετο; καὶ τεῦ δόντος; κέτε-
 „ρα παρὰ δήμου, ἢ ὀλιγαρχίης, ἢ μουνάρχου; Ἐχω
 30 „τοίνυν γνώμην, ἡμέας ἐλευθερωθέντας διὰ ἓνα ἄνδρα,

*melior. Rursus, imperante plebe, fieri non potest
 quin pravitas se insinuet: pravitate vero in repu-
 blica gliscente, inimicitiae quidem inter pravos
 non existunt, sed validae amicitiae: nam, qui rei
 publicae male faciunt, conspirantes id agunt: atque
 hoc ita succedit, usque dum existat aliquis populi
 patronus, qui hisce finem imponat. Eo fit igitur,
 ut hunc talem miretur populus; et mox eidem,
 quem populus miratur, summa imperii defertur:
 atque ita rursus hic idem ostendit, unius impe-
 rium esse optimum. Ut autem uno verbo omnia
 complectar, unde nobis libertas exstitit? quis nobis
 eam dedit? populus-ne, an oligarchia, an unus
 imperans? Est igitur mea haec sententia, quum
 per unum virum in libertatem simus vindicati,
 ut hanc imperii formam tueamur, adhaec patria*

„τὸ τοιοῦτο περιστέλλειν· χωρὶς τε τούτου, πατρίους
 „νόμους μὴ λυεῖν ἔχοντας εὖ· οὐ γὰρ ἄμεινον.“

- 83 Γνώμαι μὲν δὴ τρεῖς αὗται προεκέατο· οἱ δὲ τέσσε-
 ρες τῶν ἑπτά ἀνδρῶν προσέβητο ταύτη. Ὡς δὲ ἐσώθη
 τῇ γνώμῃ ὁ Ὀτάνης, Πέρσησι ἰσονομίην σπεύδων ποιῆ-
 σαι, ἔλεξε ἐς μέσον αὐτοῖσι τάδε· „Ἄνδρες στασιῶ- 5
 „ται, δῆλα γὰρ δὴ ὅτι δεῖ ἓνα γέ τινα ἡμέων βασι-
 „λέα γενέσθαι, ἥτοι κλήρω γε λαχόντα, ἢ ἐπιτρε-
 „ψάντων τῶ Περσέων πλήθει τὸν ἂν ἐκεῖνοι ἔλονται,
 „ἢ ἄλλῃ τινὶ μηχανῇ. Ἐγὼ μὲν νυνὶ ὑμῖν οὐκ ἐναγα-
 „νιεύμαι· οὔτε γὰρ ἄρχειν, οὔτε ἄρχεσθαι, ἐβέλω.
 „ἐπὶ τούτῳ δὲ ὑπεξίσταμαι τῆς ἀρχῆς, ἐπ’ ᾧ τε ὑπ’ 10
 „οὐδενὸς ὑμέων ἄρξομαι, οὔτε αὐτὸς ἐγὼ, οὔτε οἱ ἀπ’
 „ἐμεῦ αἰεὶ γινόμενοι.“ Τούτου εἰπαντος ταῦτα, ὥς

*ne aboleamus instituta bene habentia; nec enim
 hoc utile nobis fuerit.*

(83,) Tres igitur istae sententiae fuerunt proposi-
 tae; et reliqui quatuor ex septemviris huic postremae
 adhaeserunt. Ut vero succumbere suam sententiam
 vidit *Otanes*, qui iuris aequitatem inter Persas stu-
 duerat stabilire, ita in collegarum medio locutus
 est: *Viri socii, adparet igitur necesse esse, ut
 unus e nobis rex creetur, sive is sorte lectus, sive
 Persis permittamus arbitrium eligendi quem illi
 voluerint, sive qua alia ratione. At equidem vobis-
 cum in contentionem non descendam, nec enim
 imperare volo, nec parere imperio. Itaque hac
 conditione ego vobis cedo imperio, ut nullius ve-
 strum imperio sim subiectus, nec ego ipse, nec
 ex meis posteris quisquam. Quae quum ille dixis-*

240, 17.

συνεχώρεον οἱ ἐξ ἐπὶ τούτοις, οὗτος μὲν δὴ σφί οὐκ
 ἐνηγωνίζετο, ἀλλ' ἐκ τοῦ μέσου κατήστο. Καὶ νῦν
 15 αὕτη ἡ οἰκὴ διατελέει μούνη ἐλευθέρη ἐοῦσα Περσέων,
 καὶ ἄρχεται τσαῦτα ὅσα αὕτῃ θέλει, νόμους οὐκ
 ὑπερβαίνουσα τοὺς Περσέων. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἑπτὰ 84
 ἐβουλευόντο ὡς βασιλέα δικαιοτάτα στήσονται· καὶ
 σφί ἐδοξε, Ὀτάνῃ μὲν, καὶ τοῖσι ἀπὸ Ὀτάνεω αἰεὶ
 γινομένοις, ἢν ἐς ἄλλον τινα τῶν ἑπτὰ ἔλθῃ ἡ βασι-
 5 λήϊ, ἐξαίρετα δίδοσθαι ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ἔτεος ἐκά-
 στου, καὶ τὴν πᾶσαν δωρεὴν ἣ γίνεται ἐν Πέρσῃσι τι-
 μιωτάτῃ. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ἐβούλευσάν οἱ δίδοσθαι ταῦ-
 τα, ὅτι ἐβούλευσέ τε πρῶτος τὸ πρῆγμα, καὶ συνέ-
 στησε αὐτούς. ταῦτα μὲν δὴ Ὀτάνῃ ἐξαίρεται. Τάδε
 10 δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβούλευσαν· παριέναι ἐς τὰ βασιλῆϊα

set, reliqui sex postulatis eius sunt adsensi; et ille
 cum his in contentionem non descendit, sed ex eo-
 rum medio discessit. Atque ad hunc diem familia
 haec, una ex cunctis Persis, sui iuris esse perseverat,
 neque paret imperio nisi quatenus vult ipsa, caete-
 rum leges non transgrediens Persarum. (84.) Inde
 reliqui ex septemviris consultantes de rege acquissi-
 ma conditione constituendo, decreverunt, ut *Otanes*,
 eiusque in omne futurum tempus posterī, si alii cui-
 piam ex septem viris regia obtingeret dignitas, emi-
 nenter prae caeteris Medica veste quotannis, omnibus-
 que muneribus quae apud Persas honorificentissima
 habentur, donaretur. Haec Otani extra ordinem con-
 ferenda decreverunt eo, quod is primus rem propo-
 suerat, et ad deliberandum illos convocaverat. In
 commune vero haec placuere: cuique ex septemviris,

πάντα τὸν βουλόμενον τῶν ἑπτὰ ἄνευ ἐσαγγελέος, ἢ μὴ τυγχάνη εὐδῶν μετὰ γυναικὸς βασιλεύς· γαμέειν δὲ μὴ ἐξεῖναι ἄλλοθεν τῷ βασιλεῖ ἢ ἐκ τῶν συνεπαστάντων. περὶ δὲ τῆς βασιληΐης ἐβούλευσαν τοιόνδε· ὅτεν ἂν ὁ ἵππος ἡλίου ἐπανατέλλοντος πρῶτος φθέγξηται ἐν τῷ προαστείῳ, αὐτῶν ἐπιβεβηκότων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιληίην. 15

- 85 Δαρεῖω δὲ ἦν ἵπποκόμος, ἀνὴρ σοφός, τῷ οὐνομα ἦν Οἰβάρης. πρὸς τοῦτον τὸν ἄνδρα, ἐπεὶ τε διελύθησαν, ἔλεξε Δαρεῖος τάδε· „Οἰβάρης, ἡμῖν δέδοκται „περὶ τῆς βασιληΐης ποιέειν κατὰ τάδε· ὅτεν ἂν ὁ ἵππος πρῶτος φθέγξηται ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι, αὐτῶν „ἐπαναβεβηκότων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιληίην. νῦν „ῶν, εἴ τινα ἔχεις σοφίην, μηχανῶ ὥς ἂν ἡμεῖς σχῶμεν τοῦτο τὸ γέρας, καὶ μὴ ἄλλος τις.“ Ἀμείβεται 6

qui vellet, licitum fore intrare regiam *sine internuncio*, nisi forte cum uxore rex concumberet: praeterea, non licere regi aliunde uxorem ducere nisi ex coniuratorum familia. De ratione vero constituendi regis hoc decreverunt, ut, cuius equus oriente sole primus hinnitum edidisset in suburbio, ipsis insidentibus, is regnum obtineret.

(85.) Erat *Dario* equorum custos, callidus homo, cui nomen *Oebares*. Huic homini, postquam e concilio discesserunt, dixit *Darius*: *Oebares, quod ad regnum spectat, hoc facere decrevimus: cuius equus inter solis ortum, nobis insidentibus, primus hinnitum ediderit, illum regem fore. Tu igitur si quod nosti artificium, fac ut nobis obtingat haec dignitas, non alii cuiquam.* Cui *Oebares* respondit: *Si in*

241, 46.

Οὐβάρης τοῖσδε· „Εἰ μὲν δὴ, ὦ δέσποτα, ἐν τούτῳ
 10 „τοί ἐστι ἢ βασιλέα εἶναι ἢ μὴ, θάρσσει τούτου εἵνεκεν,
 „καὶ θυμὸν ἔχει ἀγαθόν· ὡς βασιλεὺς οὐδεὶς ἄλλος
 „πρὸ σεῦ ἔσται· τοιαῦτα ἔχω φάρμακα.“ Λέγει Δα-
 ρεΐης· „Εἰ τοίνυν τι τοιοῦτον ἔχεις σόφισμα, ὦρῃ μὴ-
 15 „χανᾶσθαι, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι· ὡς τῆς ἐπιούσης
 „ἡμέρης ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἐστι.“ Ἀκούσας ταῦτα ὁ Οὐ-
 βάρης, ποιεῖ τοιόνδε· ὡς ἐγένετο ἡ νύξ, τῶν θηλέων
 ἵππων μίην, τὴν ὁ Δαρείου ἵππος ἔστεργε μάλιστα,
 ταύτην ἀγαγὼν ἐς τὸ προάστειον, κατέδησε, καὶ ἐπὶ-
 20 γαγε τὸν Δαρείου ἵππον· καὶ τὰ μὲν πολλὰ περιῆγε
 ἀγχοῦ τῇ ἵππῳ, ἐγχοίμπτων τῇ θηλέῃ· τέλος δέ,
 ἐπῆκε ὀχεῦσαι τὴν ἵππον. Ἄμ' ἡμέρῃ δὲ διαφωσκού- 86
 ση, οἱ ἕξ, κατὰ συνθήκαντο, παρῆσαν ἐπὶ τῶν ἵπ-
 πων. διεξελαυνόντων δὲ κατὰ τὸ προάστειον, ὡς κατὰ

*hoc situm est, here, ut tu rex sis aut non sis, confi-
 de huius rei caussa, et bono animo esto: nec enim
 alius prae te rex erit; talia habeo medicamenta. Re-
 ponit Darius: Quod si ergo tale quoddam habes com-
 mentum, adest tempus quo illud pares, nec diffe-
 ras; in crastinum enim certamen nobis est pro-
 positum. Quibus auditis, haec machinatur Oeba-
 res. Ut ingruit nox, ex equabus unam, quam prae
 caeteris amabat Darii equus, in suburbium ductam
 adligat; dein adductum Darii equum aliquamdiu
 circa illam circumducit, paulatim adpropinquans;
 ad extremum, ut illam ineat, admittit. (86.) Simul
 atque dies illuxit, aderant sex viri equis insidentes,
 sicut inter eos convenerat. Qui dum per suburbium
 vehuntur, ubi ad eum locum venerunt quo proxima
 Herod. T. II. P. I.*

τοῦτο τὸ χωρίον ἐγίνοντο ἵνα τῆς παροιχομένης νυκτὸς
κατεδέδετο ἡ Θήλεα ἵππος, ἐνθαῦτα ὁ Δαρείου ἵππος 5
προσδραμὼν ἐχρεμέτισε· ἅμα δὲ τῷ ἵππῳ τοῦτο ποιή-
σαντι, ἀστραπή ἐξ αἰθρίας καὶ βροντὴ ἐγένετο. ἐπιγε-
νόμενα δὲ ταῦτα τῷ Δαρείῳ, ἐτελέωσέ μιν, ὥσπερ ἐκ
συνθέτου τευ γενόμενα· οἱ δὲ, καταβορόντες ἀπὸ τῶν
87 ἵππων, προσεκύνηον τὸν Δαρεῖον ὡς βασιλῆα. Οἱ μὲν
δὲ Φασὶ τὸν Οἰβάρεα ταῦτα μηχανήσασθαι. οἱ δὲ,
τοιαδεῖ (καὶ γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρω λέγεται ὑπὸ Περ-
σέων) ὡς τῆς ἵππου ταύτης τῶν ἄρθρων ἐπιψάυσας
τῇ χειρὶ, ἔχοι αὐτὴν κρύψας ἐν τῇσι ἀναξυρίσι· ὡς δὲ 5
ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι ἀπίεσθαι μέλλειν τοὺς ἵππους,
τὸν Οἰβάρεα τοῦτον ἐξείραντα τὴν χεῖρα, πρὸς τοῦ Δα-
ρείου ἵππου τοὺς μυκτῆρας προσενεῖκαι· τὸν δὲ, αἰσθό-
μενον, Φριμάξασθαι τε καὶ χρεμετίσαι.

88 ΔΑΡΕΪΌΣ τε δὴ, ὁ Ὑστάσπεος, βασιλεὺς ἀπε-

nocte adligata fuerat equa, ibi adcurrrens Darii equus
hinnitum edidit: et eodem temporis momento fulgur
atque tonitru sereno de coelo exstitit. Atque haec, Da-
rio veluti ex composito quodam supervenientia, au-
spicium consummarunt: et reliqui quinque, ex equis
desilientes, ut regem *Darium* adoraverunt. (87.)
De *Oebare* duplex apud Persas fama fertur; aliis id
eum, quod dixi, fecisse narrantibus; aliis hocce:
genitalia equae sua manu eum attrectasse, manumque
in subligaculis occultasse; dein, quum oriente sole
in eo essent equi ut procederent, exsertam manum
naribus equi Darii admovisse; moxque hunc, ad
odoris sensum, infremuisse hinnitumque edidisse.

(88.) DARIUS igitur, *Hystaspis filius*, rex renun-

242. 77.

δέδεκτο· καὶ οἱ ἦσαν ἐν τῇ Ἀσίῃ πάντες κατήκοοι, πλην Ἀραβίων, Κύρου τε καταστρεψαμένου, καὶ ὕστερον αὐτῆς Καμβύσεω. Ἀράβιοι δὲ οὐδαμᾶ κατήκουσαν 5 ἐπὶ δουλοσύνῃ Πέρσῃσι, ἀλλὰ ξεῖνοι ἐγένοντο, παρέντες Καμβύσεα ἐπ' Αἴγυπτον· αἰκόντων γὰρ Ἀραβίων, οὐκ ἂν ἐσβάλοιεν Πέρσαι ἐς Αἴγυπτον. Γάμους τε τοὺς πρώτους ἐγάμει Πέρσῃσι ὁ Δαρεῖος, Κύρου μὲν δύο θυγατέρας, Ἀτοσσάν τε καὶ Ἀρτυστῶνῃν· τὴν μὲν 10 Ἀτοσσαν, προσυνοικήσασαν Καμβύσῃ τε τῷ ἀδελφεῷ, καὶ αὐτῆς τῷ Μάγῳ· τὴν δὲ Ἀρτυστῶνῃν, παρθένον. ἑτέραν δὲ, Σμέρδιος τοῦ Κύρου θυγατέρα, ἔγημε, τῇ οὐνομα ἦν Πάρμυς. ἔσχε δὲ καὶ τὴν τοῦ Ὀτάνεω θυγατέρα, ἣ τὸν Μάγον καταδήλον ἐπαίησε. δυνάμιός τε 15 πάντα οἱ ἐπιπλέατο. Πρῶτον μὲν νυν τύπον ποιησάμενος λίθινον, ἔστησε· ζῶον δὲ οἱ ἐνῆν, ἀνὴρ ἱππεύς· ἐπέ-

ciatus est: omnesque Asiae populi, Arabibus exceptis, imperio eius paruerunt, a Cyro primo subacti, ac dein rursus a Cambyse. Arabes vero numquam in servitutem sunt redacti, sed hospites erant et amici, qui Cambysi transitum in Aegyptum praestiterunt; nam invitis Arabibus numquam in Aegyptum penetrare Persae potuissent. Matrimoniaque Darius iniit nobilissima inter Persas, cum duabus Cyri filiabus, Atossa et Artystone; quarum illa quidem ante Cambysis uxor fuerat, fratris sui, deinde rursus Magi; Aristone vero virgo erat: praeterea Smerdis filiam, Cyri filii, uxorem duxit, cui nomen erat Parmys: habuitque etiam Otanis filiam, quae Magum proderat. Quumque iam omni ex parte stabilita esset eius potentia, primum monumentum statuit lapi-

γραψε δὲ γράμματα λέγοντα τάδε· ΔΑΡΕΙΟΣ Ὁ
 ὙΣΤΑΣΠΕΟΣ ΣΥΝ ΤΕ ΤΟΥ ἵΠΠΟΥ ΤΗ· ἈΡΕ-
 ΤΗ (τὸ οὖνομα λέγων) ΚΑΙ ΟἴΒΑΡΕΟΣ ΤΟΥ ἵΠ-
 ΠΟΚΟΜΟΥ, ἔκτευσάτο τὴν Περσέων βα- 20
 89 ΣΙΑΝΗΝ. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐν Πέρσῃσι, ἀρχὰς
 κατεστήσατο εἴκοσι, τὰς αὐτοὶ καλέουσι σάτρα-
 πῆϊας. καταστήσας δὲ τὰς ἀρχὰς, καὶ ἄρχοντας
 ἐπιστήσας, ἐτάξατο Φόρους οἱ προσιέναι κατὰ ἔθνεά
 τε, καὶ πρὸς τοῖσι ἔθνεσι τοὺς πλησιοχώρους προστασ- 5
 σων, καὶ ὑπερβαίνων τοὺς προσεχέας, ἄλλοισι ἄλλα
 ἔθνεα τὰ ἐκαστέρῳ νέμων. Ἀρχὰς δὲ καὶ Φόρων πρὸς-
 οδὸν τὴν ἐπέτεον κατὰ τάδε διεῖλε. τοῖσι μὲν αὐτέων
 ἀργύριον ἀπαγινέουσι, εἴρητο Βαβυλωνίον σταβμὸν τὰ-
 λαντον ἀπαγινέειν· τοῖσι δὲ χρυσίον ἀπαγινέουσι, Εὐ- 10

deum, cui figura insculpta erat, vir equo insidens,
 cum inscriptione huiusmodi: DARIUS HYSTASPIS FI-
 LIUS EQUI VIRTUTE (nomen equi hīc erat adscri-
 ptum) ET OEBARIS EQUORUM CUSTODIS REGNUM PER-
 SARUM OBTINUIT. (89.) His domi peractis, *impe-*
rium in *praefecturas* distribuit, *viginti* numero,
 quas *satrapias* illi vocant. Quibus constitutis prae-
 fecturis, nominatisque singularum praefectis, *tributa*
 ordinavit, quae ei e singulis populis redirent; ita qui-
 dem ut aliis populis finitimos populos adtribueret,
 et finitimos hos praetermittens [*scil. nomina eorum*
in viginti praefecturarum numero praetermittens]
 aliis rursus populis alios remotiores adtribueret.
 Praefecturas autem et annua tributa hoc modo con-
 stituit. Quibus imperatum est argentum adferre, his
 praedictum erat, ut Babylonico pondere talentum ad-

243, 7.

βοεικόν. τὸ δὲ Βαβυλώνιον τάλαντον δύναται Εὐβοί-
 δας ἐβδομήκοντα μνέας. Ἐπὶ γὰρ Κύρου ἀρχόντος,
 καὶ αὐτὶς Καμβύσειω, ἣν κατεστηκὸς οὐδὲν φόρου πέρι,
 ἀλλὰ δῶρα ἀγίνεον. διὰ δὲ ταύτην τὴν ἐπίταξιν τοῦ
 15 φόρου, καὶ παραπλήσια ταύτῃ ἄλλα, λέγουσι Πέρ-
 σαι, ὡς Δαρεῖος μὲν ἦν κάπηλος· Καμβύσης δὲ, δε-
 σπότης· Κῦρος δὲ, πατήρ· ὁ μὲν, ὅτι ἐκαπήλευε πάν-
 τα τὰ πρήγματα· ὁ δὲ, ὅτι χαλεπὸς τε ἦν καὶ ὀλί-
 γωρος· ὁ δὲ, ὅτι ἥπιός τε, καὶ ἀγαθὰ σφι πάντα
 ἐμηχανήσατο. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰώνων, καὶ Μαγνητῶν 90
 τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ Αἰολέων, καὶ Καρῶν, καὶ Λυ-
 κίων, καὶ Μιλυέων, καὶ Παμφύλων, εἰς γὰρ ἦν οἱ τε-
 ταγμένος φόρος οὗτος, προσήϊε τετρακόσια τάλαντα
 5 ἀργυρίου. ὁ μὲν δὴ πρῶτος οὗτός οἱ νομὸς κατεστήκεε.

ferrent; quibus aurum imperatum, hi Euboicum ad-
 ferrent talentum: valet autem Babylonium talentum
 Euboicas libras septuaginta. Nam Cyro imperante,
 atque etiam dein Cambyse, de tributo pendendo
 nihil erat constitutum, sed dona adferebant. Itaque
 propter hanc tributorum impositionem, et alia huic
 similia, aiunt Persae, *institorem fuisse Darium;*
Cambysem vero, dominum; Cyrum, patrem fuisse.
Darium enim, ut institorem administrasse reg-
num; Cambysem durum fuisse et superbum; Cy-
rum vero mitem, qui omnē bonorum genus ipsis
parasset. (90.) Ab Ionibus igitur, et Magnetibus
 Asiam incolentibus, et Aeolensibus, et Caribus, et
 Lyciis, et Milyensibus, et Pamphylis, (quibus in
 commune unum erat tributum impositum) quadrin-
 genta redibant argenti talenta: haec *prima* erat *prae-*
fectura. A Mysis vero, et Lydis, et Laconiis, et Ca-

Ἀπὸ δὲ Μυσῶν, καὶ Λυδῶν, καὶ Λασονίων, καὶ Κα-
 βαλίων, καὶ Ὑγεννέων, πεντακόσια τάλαντα. νομὸς
 δεύτερος οὗτος. Ἀπὸ δὲ Ἑλλησποντίων, τῶν ἐπὶ δεξιά
 ἐσπλέοντι, καὶ Φρυγῶν, καὶ Θρηίκων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ,
 καὶ Παφλαγόνων, καὶ Μαριανδυνῶν, καὶ Συρίων, ἐξή- 10
 κοντα καὶ τριηκόσια ἦν τάλαντα φόρος. νομὸς τρίτος
 οὗτος. Ἀπὸ δὲ Κιλικίων, ἵπποι τε λευκοὶ ἐξήκοντα καὶ
 τριηκόσιοι, ἐκάστης ἡμέρης εἰς γινόμενος, καὶ τάλαντα
 ἀργυρίου πεντακόσια· τούτων τεσσαράκοντα μὲν καὶ ἑκα- 15
 τὸν ἐς τὴν Φρυγέουσαν ἵππον τὴν Κιλικίην χώραν ἀναί-
 σιμοῦτο, τὰ δὲ τριηκόσια καὶ ἐξήκοντα Δαρείῳ ἐφοί-
 91 τα. νομὸς τέταρτος οὗτος. Ἀπὸ δὲ Ποσειδηίου πόλιος,
 τὴν Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω οἴκισε ἐπ' οὐροισι τοῖσι
 Κιλικίων τε καὶ Σύρων, ἀρξάμενον ἀπὸ ταύτης μέχρι
 Αἰγύπτου, πλὴν μοίρης τῆς Ἀραβίων, ταῦτα γὰρ ἦν

XC. 7. Ὑγεννέων. *Suspectum nomen.* Αὐτενέων nonnulli.

baliis, et Hygennensibus, quingenta talenta: *altera*
 haec praefectura. Ab Hellespontiis, ad dextram intro
 naviganti, et Phrygibus, et Thracibus Asiam incolen-
 tibus, et Paphlagonibus, et Mariandynis, et Syriis,
 trecenta sexaginta talenta tributum nomine redibant:
tertia haec praefectura. A Cilicibus trecenti sexaginta
 equi candidi, unus in diem, et quingenta argenti ta-
 lenta; quorum talentorum centum et quadraginta in
 equitatum insumebantur, qui Ciliciam provinciam
 custodiebat, reliqua trecenta et sexaginta ad Darium
 mittebantur: *quarta* haec praefectura. (91.) A Po-
 sideo urbe, quam Amphilocho condidit, Amphiarai
 filius, in Cilicum et Syrorum confinibus, ab hac in-
 cipiendi usque ad Aegyptum (excepta Arabum di-

244, 36.

5 ἀτελέα, πενήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν.
 ἔστι δὲ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ Φοινίκη τε πᾶσα, καὶ Συ-
 ρίη ἢ Παλαιστίνη καλεομένη, καὶ Κύπρος. νομὸς πέμ-
 πτος οὗτος. Ἀπ' Αἰγύπτου δὲ, καὶ Λιβύων τῶν προσε-
 χέων Αἰγύπτῳ, καὶ Κυρήνης τε καὶ Βάρκης, (ἐς γὰρ
 10 τὸν Αἰγύπτιον νομὸν αὐταὶ ἐκεκοσμέατο,) ἑπτακόσια
 προσήιε τάλαντα, πάρεξ τοῦ ἐκ τῆς Μοίριος λίμνης γι-
 νομένου ἀργυρίου, τὸ ἐγένετο ἐκ τῶν ἰχθύων. τούτου τε δὴ
 χωρὶς τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοῦ ἐπιμετρούμενου σίτου, προσ-
 ήιε ἑπτακόσια τάλαντα· πρὸς γὰρ, δύο καὶ δέκα μυ-
 45 ριάσι, Περσέων τε τοῖσι ἐν τῷ Λευκῷ τείχεϊ τῷ ἐν Μέμ-
 Φι κατοικημένοισι, καταμετρέουσι, καὶ τοῖσι τούτων
 ἐπικούροισι. νομὸς ἕκτος οὗτος. Σατταγύδαι δὲ, καὶ
 Γανδάριοι, καὶ Δαδίκαι τε καὶ Ἀπαρύται, ἐς τῷτὸ

XCI. 14. πρὸς γὰρ. Alii σίτου γὰρ. Ibid. μυριάσι. An μυ-
 ριάδας? centum et viginti millia medimnorum frumenti.

tionem, quae tributum erat immunitatis) tributum im-
 positum erat trecentorum quinquaginta talentorum. Est
 autem in hac praefectura Phoenice omnis, et Palaes-
 tina quae vocatur Syria, et Cyprus: quinta haec
 praefectura. Ex Aegypto vero, et Afris Aegypti fini-
 timis, et ex Cyrene et Barce, (nam et hae Aegyptia-
 cae praefecturae erant adtributae) septingenta redi-
 bant talenta, praeter pecuniam quod ex Moeridis
 lacu ex piscibus redibat: praeter hanc, inquam, pec-
 uniam, ac praeter demensum frumentum, septin-
 genta redibant talenta; nam insuper frumentum me-
 diuntur duodecim myriadibus Persarum, qui in Alba
 arce Memphi habitant, horumque auxiliaris: sexta
 haec praefectura. Sattagydae, Gandarii, Dadicae et
 Aparytae, in unam praefecturam, quae septima est,

τεταγμένοι, ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν τάλαντα προσέ-
 φερει· νομὸς οὗτος ἐβδομος. ἀπὸ Σούσων δὲ, καὶ 20
 τῆς ἄλλης Κισσίων χώρας, τριηκόσια· νομὸς ὄγδοος
 92 οὗτος. Ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ, καὶ τῆς λοιπῆς Ἀσσυ-
 ρίης, χίλια οἱ προσήϊε τάλαντα ἀργυρίου, καὶ παῖδες
 ἑκτομῖαι πεντακόσιοι· νομὸς εἵνατος οὗτος. Ἀπὸ δὲ Ἀγ-
 βατάνων καὶ τῆς λοιπῆς Μηδικῆς, καὶ Παρικανίων,
 καὶ Ὀρθοκορυβαντίων, πεντήκοντά τε καὶ τετρακόσια 5
 τάλαντα· νομὸς δέκατος οὗτος. Κάσπιοι δὲ καὶ Παι-
 σίκαι, Παντίμαθοί τε καὶ Δαρεῖται, ἐς τὸντο συμ-
 φέροντες, διηκόσιχ τάλαντα ἀπαγίνεον. νομὸς ἐνδέ-
 κατος οὗτος. Ἀπὸ Βακτριανῶν δὲ μέχρι Αἰγλῶν, ἐξή-
 κοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν. νομὸς δυα- 10
 93 δέκατος οὗτος. Ἀπὸ Πακτυϊκῆς δὲ, καὶ Ἀρμενίων,
 καὶ τῶν προσεχέων μέχρι τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου, τε-

contributi, centum septuaginta conferebant talenta.
 Ex Susis et reliqua Cissiorum regione, trecenta talenta
 redibant: *octava* haec praefectura. (92.) Ex Babylo-
 ne reliquaue Assyria mille argenti talenta redibant
 Dario, et castrati pueri quingenti: *nona* haec prae-
 fectura. Ex Agbatanis et reliqua Medica provincia,
 et Paricaniis et Orthocorybantibus, quadringenta
 quinquaginta talenta: *decima* haec praefectura. Cas-
 pii et Pausicae, tum Pantimathi et Daritae, unâ con-
 tributi, talenta conferebant ducenta; *undecima* haec
 praefectura. A Bactrianis ad Aeglos usque tributum
 pendebatur trecentorum et sexaginta talentorum;
duodecima haec praefectura. (93.) Ex Pactyica et
 ex Armeniis horumque finitimis usque ad Euxinum
 Pontum, quadringenta talenta: *decima tertia* haec

245, 65.

τρακόσια τάλαντα. νομὸς τρίτος καὶ δέκατος οὗτος.
 Ἀπὸ δὲ Σαγαρτίων, καὶ Σαραγγέων, καὶ Θαμαναίων,
 5 καὶ Οὐτίων, καὶ Μύκων, καὶ τῶν ἐν τῇσι νήσοισι οἰ-
 κούντων τῶν ἐν τῇ Ἐρυθρῇ Θαλάσσει, ἐν τῇσι τοὺς
 ἀνασπάστους καλεομένους κατοικίζει βασιλεὺς, ἀπὸ
 τούτων πάντων ἑξακόσια τάλαντα ἐγένετο Φόρος. νο-
 μὸς τέταρτος καὶ δέκατος οὗτος. Σάκαι δὲ καὶ Κά-
 10 ὕπιοι πεντήκοντα καὶ διηκόσια ἀγίνεον τάλαντα. νο-
 μὸς πέμπτος καὶ δέκατος οὗτος. Πάρθοι δὲ, καὶ Χο-
 ράσμιοι, καὶ Σόγδοι τε καὶ Ἀρειοί, τριηκόσια τάλαντα.
 νομὸς ἕκτος καὶ δέκατος οὗτος. Παρικάνιοι δὲ, καὶ 94
 Αἰθίοπες οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας, τετρακόσια τάλαντα ἀπα-
 γίνεον νομὸς ἑβδομος καὶ δέκατος οὗτος. Ματινηοῖσι
 δὲ, καὶ Σάσπειροι, καὶ Ἀλαροδίοισι διηκόσια ἐπετέ-
 5 τακτο τάλαντα. νομὸς ὄγδοος καὶ δέκατος οὗτος. Μό-
 σχοισι δὲ, καὶ Τιβαρηνοῖσι, καὶ Μάκρωσι, καὶ Μοσ-

XCIII. 9. Κάσπιοι. Κάσπειροι ed. Reiz. ex coniect.

praefectura. A Sagartiis, et Sarangis, et Tamanceis,
 et Utiis, et Mycis, et ex Rubri maris insulis, quas
 his, qui *relegati* vocantur, habitandas rex adsignat,
 ex his omnibus sexcenta talenta tributii nomine coge-
 bantur: *decima quarta* haec praefectura. Sacae et Cas-
 pii ducenta quinquaginta contulerunt talenta: prae-
 fectura haec *decima quinta*. Parthi vero et Choras-
 mii, et Sogdi et Arei, trecenta talenta: *decima sexta*
 praefectura. (94.) Paricanii et Aethiopes Asiam in-
 colentes, quadringenta conferebant talenta: praefectu-
 ra haec *decima septima*. Matienis, Saspiribus et Ala-
 rodiis ducenta imposita talenta erant: praefectura haec
decima octava. Moschis et Tibarenis et Macronibus,
 et Mossynoecis et Maribus trecenta imperata talenta:

συνοίκιοισι, καὶ Μαρσί, τριηκόσια τάλαντα προείρητο.
 νομὸς εἵνατος καὶ δέκατος οὗτος. Ἰνδῶν δὲ πλῆθος τε
 πολλῶ πλεῖστόν ἐστι πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀνθρώ-
 πων, καὶ Φόρον ἀπαγίνεον πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, 10
 ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα ψήγματος. νομὸς εἰκο-
 95 στός οὗτος. Τὸ μὲν δὴ ἀργύριον τὸ Βαβυλωνίον πρὸς
 τὸ Εὐβοικὸν συμβαλλεόμενον τάλαντον, γίνεται τεσ-
 σεράκοντα καὶ πεντακόσια καὶ εἰνακισχίλια τάλαντα.
 τὸ δὲ χρυσίον τρισκαίδεκάστασιον λογιζόμενον, τὸ ψή-
 γμα εὐρίσκεται ἐὼν Εὐβοικῶν ταλάντων ὀγδῶκοντα 5
 καὶ ἑξακοσίων καὶ τετρακισχιλίων. τούτων ὧν πάντων
 συντιθεμένων τὸ πλῆθος, Εὐβοικὰ τάλαντα συνελέ-
 γετο ἐς τὸν ἐπέτειον Φόρον Δαρείῳ μύρια καὶ τετρακισ-
 χίλια καὶ πεντακόσια καὶ ἐξήκοντα· τὸ δ' ἔτι τού-
 96 των ἔλασσον ἀπιεῖς, οὐ λέγω. Οὗτος Δαρείῳ προσήϊε

XCIV. 7. Μαρσί. Vulgo Μάρδοισι. Alii Μάρσσοισι vel Μαρσσίσι.

XCV. 2 seq. τεσσαρ. καὶ πεντ. Unus cod. ὀγδῶκοντα καὶ ὀκτακόσια.

praefectura haec *decima nona*. Indorum populus
 longe frequentissimus omnium quos novimus homi-
 num est, et tributum hi pependerunt pro ratione alio-
 rum omnium, trecenta et sexaginta talenta ramento-
 rum auri: *vicesima* haec praefectura. (95.) Iam
 Babylonicum argentum si cum Euboico conferatur,
 fuerint talenta novies mille quingenta et quadragin-
 ta. Aurum vero si tredecuplum aestimetur, reperit-
 ur ramentum illud valere talenta quater mille sex-
 centa et octoginta. Quibus cunctis in unam summam
 collectis, tributum nomine colligebantur Dario quot-
 annis Euboicorum talentorum quatuordecim millia
 cum quingentis et sexaginta; ut minorem numerum
 mittam, qui hanc summam excedit. (96.) Hoc tri-

246, 96.

Φόρος ἀπὸ τε τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Λιβύης ὀλιγαχόθεν. προϊόντος μὲντοι τοῦ χρόνου, καὶ ἀπὸ νήσων προσήϊε ἄλλος Φόρος, καὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ μέχρι Θρῆσσης οἰκημένων. Τοῦτον τὸν Φόρον θησαυρίζει ὁ βασιλεὺς τρόπῳ τοιῷδε. εἰς πίθους κεραμένους τήξας κατεγχεῖ· πλήσας δὲ τὸ ἄγγος, περιαιρέει τὸν κέραμον. ἔπειτ' ἀνὰ δευτέρῃ χρημάτων, κατακίπτει τοσοῦτο ὅσου ἂν ἐκάστοτε δέηται.

Αὗται μὲν νυν ἀρχαί τε ἦσαν, καὶ Φόρων ἐπιτάξεις. 97 ἡ Περσίς δὲ χώρα μούνη μοι οὐκ εἴρηται δασμοφόρος· ἀτελέα γὰρ Πέρσαι νέμονται χώραν. Οἶδε δὲ Φόρον μὲν οὐδένα ἐτάχθησαν φέρειν, δῶρα δὲ ἀγίνεον. Αἰθίο-
5 πες οἱ πρόσουροι Αἰγύπτῳ, τοὺς Καμβύσης ἐλαύνων ἐπὶ τοὺς Μακροβίους Αἰθίοπας κατεστρέψατο· οἱ περὶ τε Νύσῃν τὴν ἰρὴν κατοίκηνται, καὶ τῷ Διονύσῳ ἀνά-

butum Dario ex Asia redibat, et ex exigua Africae parte. Sed procedente tempore etiam aliud ei tributum ex insulis rediit, et ab his qui Europam incolunt usque ad Thessaliam. Hoc tributum tali modo rex in thesauris recondit. Liquefactum metallum in dolia fictilia infundit, et repleto vase frangit testam. Dein, quando pecuniâ indigat, tantumdem cudendum curat, quantum usus postulat.

(97.) Hae igitur sunt praefecturae, et taxationes tributorum. *Persidem* vero regionem solam in tributariarum numero non nominavi; hanc enim a tributis immunem incolunt Persae. Porro impositum quidem tributum non pendebant, sed *dona ferebant* hi. *Aethiopes* Aegypto contermini, quos Cambyses, quum adversus Macrobios Aethiopas arma ferret,

γουσι τὰς ἐρτάς. οὗτοι οἱ Αἰθίοπες, καὶ οἱ πλησιό-
 χωροι τούτοις, σπέρματι μὲν χρέωνται τῷ αὐτῷ τῷ
 καὶ οἱ Καλαντίαι Ἰνδοί· οἰκήματα δὲ ἐκτῆνται κατὰ- 10
 γαία. οὗτοι συναμφοτέροι διὰ τρίτου ἔτεος ἀγίνεον,
 ἀγινέουσι δὲ καὶ τὸ μέχρη ἐμεῦ, δύο χοίνικας ἀπύρου
 χρυσοῦ, καὶ διηκοσίας Φάλαγγας ἐβένου, καὶ πέντε
 παῖδας Αἰθίοπας, καὶ ἐλέφαντες ὀδόντας μεγάλους
 εἴκοσι. Κόλχοι δὲ ἐτάξαντο ἐς τὴν δωρεὴν, καὶ οἱ προσ- 15
 εχέες μέχρη τοῦ Καυκάσιος οὐρεος· ἐς τοῦτο γὰρ τὸ
 οὖρος ὑπὸ Πέρσῃσι ἀρchetαι· τὰ δὲ πρὸς βορρῇν ἀνεμον
 τοῦ Καυκάσιος, Περσέων οὐδὲν ἔτι φροντίζει. οὗτοι ὦν
 δῶρα, τὰ ἐτάξαντο, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ διὰ πεντετηρίδος
 ἀγίνεον, ἑκατὸν παῖδας, καὶ ἑκατὸν παρθένους. Ἀρά- 20
 βιοὶ δὲ χίλια τάλαντα ἀγίνεον λιβανωτοῦ ἀνὰ πᾶν

subegit; qui circa sacram Nysam habitant, et Baccho
 dies festos celebrant. Hi Aethiopes, et horum finiti-
 mi, semine utuntur eodem quo Calantiae Indi, do-
 mos autem habent subterraneas. Hi simul ambo ter-
 tio quoque anno adferebant, adferuntque etiam ad
 meam usque aetatem, duo choenices auri ignem non
 experti, et ducentos truncos ebeni, et quinque pue-
 ros Aethiopes, et viginti magnos dentes elephantor-
 um. *Colchi* vero pacti sunt de dono ferendo, et ho-
 rum finitimi usque ad Caucasum montem: nam us-
 que ad hunc montem pertinet Persarum imperium;
 qui vero ad septemtrionem sunt Caucasi, hi nil am-
 plius curant Persas. Hi igitur dona, de quibus pacti
 sunt, ad meam usque memoriam quinto quoque
 anno adferebant, centenos pueros, virginesque cen-
 tenas. *Arabes* vero [*Arabii* dicuntur Nostro] quot-

ἔτος. Ταῦτα μὲν οὗτοι δῶρα, πάρεξ τοῦ Φόρου, βασιλεῖ ἐκόμιζον.

Τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν πολλὸν οἱ Ἴνδοι, ἀπ' οὗ 98
τὸ ψῆγμα τῷ βασιλεῖ τὸ εἰρημένον κομίζουσι, τρόπῳ
τοιῷδε κτέωνται. Ἔστι τῆς Ἰνδικῆς χώρας τὸ πρὸς ἥλιον
ἀνίσχοντα ψάμμος. τῶν γὰρ ἡμεῖς ἴδμεν, τῶν καὶ
5 πέρα ἀτρεκές τι λέγεται, πρῶτοι πρὸς ἡῶ καὶ ἡλίου
ἀνατολὰς οἰκέουσι ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἴνδοι.
Ἰνδῶν γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ ἐρημὴ ἐστὶ, διὰ τὴν ψάμ-
μον. Ἔστι δὲ πολλὰ ἔθνηα Ἰνδῶν, καὶ οὐκ ὁμόφωνα
σφισι. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, νομάδες εἰσὶ· οἱ δὲ, οὗ. οἱ
10 δὲ ἐν τοῖσι ἔλεσι οἰκέουσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἰχθύας
σιτέονται ὤμους, τοὺς αἰρέουσι ἐκ πλοίων καλαμίνων
ἐρμεώμενοι. καλάμου δὲ ἐν γόνυ πλοῖον ἕκαστον ποιέε-
ται. οὗτοι μὲν δὴ τῶν Ἰνδῶν φορέουσι ἐσθῆτα Φλοῖνην

annis mille adferebant thuris talenta. Haec igitur,
praeter tributum, dona hi regi ferebant.

(98.) *Auri* autem copiam illam, ex qua regi ra-
menta, quae dixi, adferunt *Indi*, tali modo nan-
ciscuntur. Quae terra inde ab India versus orientem
solem porrigitur, ea prorsus sabulosa est. Nam eo-
rum, quos nos novimus, populorum, de quibus certi
quidpiam traditur, primi versus orientem solem *Indi*
sunt: post Indos enim orientem versus deserta terra
est propter sabulum. Sunt autem plures *Indorum po-*
puli, diversis linguis utentes. Et eorum alii noma-
des sunt; alii non sunt. Sunt etiam qui in paludibus
habitant fluminis, vescunturque crudis piscibus; quos
capiunt, navigiis ex arundine confectis insectantes:
quodlibet navigium ex uno genu arundinis confe-
ctum. Hi *Indi* vestem gestant ex scirpo; quam, post-

ἦν, ἔπεα δ' ἐκ τοῦ ποταμοῦ Φλαῦν ἀμήσασσι καὶ πό-
 ψωσι, τὸ ἐνθεύτεν Φορμοῦ τρόπον καταπλέξαντες, ὡς 15
 99 θώρηκα ἐνδυνέουσι. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἡῶ οἰκέον-
 τες τούτων, νομάδες εἰσὶ, κρεῶν ἐδεσται ὠμῶν· καλέον-
 ται δὲ Παδαῖοι. νομαίοισι δὲ τοιοῖσδε λέγονται χρᾶ-
 σθαι. ὃς ἂν κάμη τῶν ἀστῶν, ἦν τε γυνή, ἦν τε ἀνὴρ,
 τὸν μὲν ἄνδρα ἄνδρες οἱ μάλιστά οἱ ὀμιλέοντες κτείνου- 5
 σι, Φάμενοι, αὐτὸν τηκόμενον τῇ νούσῳ, τὰ κρέα σφίσι
 διαφθείρεσθαι. ὁ δὲ, ἄπαρνος ἐστὶ μὴ μὲν νοσέειν· οἱ
 δὲ, οὐ συγγινωσκόμενοι, ἀποκτείναντες κατευωχέονται.
 ἦν δὲ γυνή κάμη, ὡσαύτως αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστα
 γυναῖκες ταῦτά τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὸν γὰρ δὴ ἐς 10
 γῆρας ἀπικόμενον θύσαντες, κατευωχέονται. ἐς δὲ τού-
 του λόγον οὐ πολλοὶ τινες αὐτέων ἀπικνέονται· πρὸ γὰρ
 100 τοῦ τὸν ἐς νοῦσον πίπτοντα πάντα κτείνουσι. Ἐτέρων

quam scirpum (*phleum*) e flumine demessuerunt tu-
 deruntque, plectunt deinde in storeae modum, et
 tamquam thoracem induunt. (99.) Alii ex *Indis*,
 his ab oriente habitantes, nomades sunt; cruda carne
 vescentes, qui *Padaei* vocantur. Instituti hi utun-
 tur huiusmodi. Quando quis morbo laborat civium,
 sive mulier, sive vir, tunc virum viri maxime fami-
 liares occidunt, dicentes, si morbo consumeretur,
 carnem ipsis corruptum iri. At ille negat se aegro-
 tare; hi vero, non adsentientes, interficiunt eum epu-
 lanturque. Quando mulier aegrotat, similiter mulie-
 res maxime necessariae idem faciunt quod viris viri.
 Nam et, qui ad senectutem pervenit, eum mactant,
 carneque eius vescuntur: haud multi autem illorum
 eo perveniunt; nam antea quemcumque morbo quo-

δέ ἐστὶ Ἰνδῶν ὁδὲ ἄλλος τρόπος· οὔτε κτείνουσι οὐδὲν
 ἔμψυχον, οὔτε τι σπεύρουσι, οὔτε οἰκίας νομίζουσι ἐκτῆ-
 σθαι· ποιηφαγέουσι δὲ, καὶ αὐτοῖσιν ἐστὶ ὅσον κέγχρος
 5 τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινό-
 μενον· τὸ συλλέγοντες, αὐτῇ κάλυκι ἔψουσί τε καὶ
 σπένονται. ὃς δ' ἂν ἐς νοῦσον αὐτέων πέσῃ, ἐλθὼν ἐς
 τὴν ἔρημον κέεται· Φροντίζει δὲ οὐδεὶς οὔτ' ἀποθανόντος,
 οὔτε κάμνοντος. Μίξις δὲ τούτων τῶν Ἰνδῶν τῶν κα- 101
 τέλεξα πάντων, ἐμφανής ἐστι, κατάπερ τῶν προβά-
 των· καὶ τὸ χρῶμα Φορέουσι ὁμοῖον πάντες καὶ πα-
 ραπλήσιον Αἰθίοψι. ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν, τὴν ἀπένται ἐς
 5 τὰς γυναῖκας, οὐ, κατάπερ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων,
 ἐστὶ λευκὴ, ἀλλὰ μέλαινα, κατάπερ τὸ χρῶμα· τοιαύ-
 τῃ δὲ καὶ Αἰθίοπες ἀπένται θορῇ. οὔτοι μὲν τῶν Ἰν-

dam correptum interficiunt. (100.) Aliorum *Indo-*
rum alius mos est huiusmodi. Nec occidunt anima-
 tum quidquam, nec sementem faciunt, nec domos
 solent possidere: herbis vescuntur; estque eis semen
 quoddam, milii fere magnitudine, folliculo inclu-
 sum, sponte e terra nascens, quod colligunt, et cum
 folliculo elixum comedunt. Si quis ex eis in mor-
 bum incidit, abit in desertum, ibique iacet; neque
 quisquam aut mortuum curat, aut aegrotum. (101.)
 Omnes hi, quos commemoravi, *Indi* foeminis mis-
 centur publice, veluti pecudes; et colorem habent
 similem maxime Aethiopibus. Semen autem ipso-
 rum genitale non, quemadmodum aliorum homi-
 num, album est, sed nigrum, sicut corporis color:
 tale vero etiam semen genitale Aethiopes edunt. Hi

δῶν ἑκαστέρῳ τῶν Περσέων οἰκέουσι, καὶ πρὸς νότου ἀνέμου· καὶ Δαρείου βασιλῆος οὐδαμᾶ ὑπήκουσαν.

- 102 Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν Κασπατύρῳ τε πόλι καὶ τῇ Πακτυϊκῇ χώρῃ εἰσὶ πρόσουροι, πρὸς ἄρκτου τε καὶ βορέῳ ἀνέμου κατοικημένοι τῶν ἄλλων Ἰνδῶν, οἱ Βακτρίοισι παραπλησίην ἔχουσι δίαιταν. οὗτοι καὶ μαχιμᾶτατοί εἰσι Ἰνδῶν, καὶ οἱ ἐπὶ τὸν χρυσὸν στελλόμενοι 5 εἰσὶ οὗτοι. κατὰ γὰρ τοῦτό ἐστι ἐρημίη διὰ τὴν ψάμμον· ἐν δὲ ᾧ τῇ ἐρημίῃ ταύτῃ καὶ τῇ ψάμμῳ γίνονται μύρμηκες, μεγάλα ἔχοντες κυνῶν μὲν ἐλάσσονα, ἀλωπέκεων δὲ μέζονα. εἰσὶ γὰρ αὐτέων καὶ παρὰ βασιλεῖ τῶν Περσέων, ἐνθεῦτεν θηρευθέντες. οὗτοι ᾧ οἱ 10 μύρμηκες, ποιεύμενοι οἴκησιν ὑπὸ γῆν, ἀναφορέουσι τὴν ψάμμον, κατὰπερ οἱ ἐν τοῖσι Ἑλλησι μύρμηκες, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον· εἰσὶ δὲ καὶ αὐτοὶ εἶδος ὁμοιότα

Indi longius a Persis habitant, meridiem versus; neque umquam Darii paruerunt imperio.

(102.) Alii vero *Indi* Caspatyro urbi et Pactyicae regioni sunt finitimi, a septemtrione reliquorum Indorum habitantes, qui vitae ratione utuntur Bactrianis simili. Hi sunt Indorum bellicosissimi, iidemque qui ad conquirendum *aurum* proficiscuntur. Est enim ibi deserta regio propter sabulum: et in hoc nimirum deserto atque sabulo sunt *formicae*, magnitudine non quidem tanta quanta canum, sed tamen *maiores vulpibus*: quarum nonnullae aluntur apud regem Persarum, in illa regione a venatoribus captae. Hae igitur *formicae*, sub terra habitantes, egerunt sabulum eodem modo sicut in Graecia *formicae*; quibus etiam specie corporis simillimae sunt. *Sabu-*

τοι. ἡ δὲ ψάμμος ἡ ἀναφερομένη ἐστὶ χρυσῖτις. Ἐπὶ
 15 δὴ ταύτην τὴν ψάμμον στέλλονται εἰς τὴν ἐρήμον οἱ
 Ἰνδοὶ, ζευζάμενος ἕκαστος καμήλους τρεῖς, σειρηφό-
 ρον μὲν ἐκατέρωθεν ἔρσενά παρέλκειν, θήλεαν δὲ, εἰς
 μέσον· ἐπὶ ταύτην δὴ αὐτὸς ἀναβαίνει, ἐπιτηδεύσας
 ὅπως ἀπὸ τέκνων ὡς νεωτάτων ἀποσπάσας ζεύξῃ. αἱ
 20 γὰρ σφι κάμηλοι ἵππων οὐκ ἥσσονες εἰς ταχύτητα εἰσι·
 χωρὶς δὲ, ἄχθεα δυνατώτεραι πολλὸν φέρειν. Τὸ μὲν 103
 δὴ εἶδος ὁκοῖόν τι ἔχει ἡ κάμηλος, ἐπισταμένοισι τοῖσι
 Ἕλλησι οὐ συγγράφω· τὸ δὲ μὴ ἐπιστέαται αὐτῆς,
 τοῦτο φράσω. κάμηλος ἐν τοῖσι ὀπισθίοισι σκέλεσι ἔχει
 5 τέσσερας μηρούς, καὶ γούνατα τέσσερα· τὰ δὲ αἰδοῖα,
 διὰ τῶν ὀπισθίων σκελέων πρὸς τὴν οὐρὴν τετραμμένα.
 Οἱ δὲ δὴ Ἰνδοὶ τρόπῳ τοιούτῳ καὶ ζεύξει τοιαύτῃ χρεώ- 104
 μενοι, ἐλαύνουσι ἐπὶ τὸν χρυσὸν, λελογισμένως ὅπως

lum autem quod ab illis egeritur, *auriferum* est.
 Ad hoc igitur colligendum profecturi Indi iungunt
 quisque tres camelos, funalem utrimque marem, qui
 a latere trahant; in medio foeminam, dans operam
 ut a pullis quam recentissime natis abstractam iun-
 gat: hanc ipse conscendit. Sunt enim cameli equis
 velocitate non inferiores, insuper vero ad onera fe-
 renda multo validiores. (103.) Iam, species qui-
 dem qualis sit cameli, Graecis satis gnaris non de-
 scribam: quod vero de eo ignoratur vulgo, hoc di-
 cam. Camelus in posterioribus cruribus quatuor ha-
 bet femora et quatuor genua; veretrum vero inter
 posteriora crura caudam versus spectans. (104.)
 Hoc igitur modo, talique utentes vectura, ad colli-
 gendum aurum proficiscuntur Indi, temporis ratio-

ἂν καυμάτων τῶν θερμωτάτων ἑόντων ἔσονται ἐν τῇ
 ἀρπαγῇ· ὑπὸ γὰρ τοῦ καύματος οἱ μύρμηκες ἀφα-
 νέες γίνονται ὑπὸ γῆν. Θερμώτατος δὲ ἐστὶ ὁ ἥλιος τοῦ- 5
 τοῖσι τοῖσι ἀνθρώποισι τὸ ἐωθινόν· οὐ, κατὰπερ τοῖσι
 ἄλλοις, μεσαμβρίας· ἀλλ' ὑπερτείλας, μέχρις οὗ
 ἀγορῆς διαλύσιος. τοῦτον δὲ τὸν χρόνον καίει πολλῶ
 μᾶλλον, ἢ τῇ μεσαμβρίῃ τὴν Ἑλλάδα, οὕτως ὥστ'
 ἐν ὕδατι λόγος αὐτοῦς ἐστὶ βρέχεσθαι τηνικαῦτα. με- 10
 σοῦσα δὲ ἡ ἡμέρη, σχεδὸν παραπλησίως καίει τοὺς τε
 ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τοὺς Ἰνδοὺς. ἀποκλιναμένης δὲ
 τῆς μεσαμβρίας, γίνεται σφί οἱ ἥλιος κατὰπερ τοῖσι
 ἄλλοις· ὁ ἐωθινός· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἐπιὼν ἐπὶ μᾶλλον
 ψύχει, ἐς ὃ ἐπὶ δυσμῇσι ἑὼν, καὶ τὸ κάρτα ψύχει. 15
 105 Ἐπεὶ δὲ ἔλθωσι ἐς τὸν χῶρον οἱ Ἰνδοὶ, ἔχοντες θυ-

nem ita ineuntes ut eâ diei horâ, qua ferventissimi
 sunt aestus, illud rapiant: fervente enim aestu sub
 terra conduntur formicae. Ardentissimus autem his
 hominibus sol est tempore matutino; non, ut aliis
 hominibus, medio die; sed ab eo tempore quo ad
 aliquam altitudinem in cœlo pervenit, usque dum
 tempus est a foro discedendi. Per id tempus multo
 magis ibi ardet sol, quam in Graecia medio ipso
 die; ita ut dicantur illi tunc aquâ madere. Medio vero
 die similiter fere sol ardet alios homines atque Indos.
 Postquam de medio coelo declinavit sol, talem ibi
 vim habet, qualem alibi matutinus. Reliquum coeli
 spatium percurrens, magis magisque friget; donec,
 ubi ad occasum pervenit, admodum etiam friget.
 (105.) Postquam ad locum Indi pervenerunt, culeos,
 quos secum adtulere, sabulo complent, et quam pri-

249, 15.

λάκια, ἐμπλήσαντες ταῦτα τῆς ψάμμου, τὴν ταχίστην ἐλαύνουσι ὀπίσω. αὐτίκα γὰρ οἱ μύρμηκες, ὁδμῇ (ὡς δὴ λέγεται ὑπὸ Περσέων) μαθόντες, διώκουσι· 5 εἶναι δὲ ταχυτῆτα οὐδενὶ ἑτέρῳ ὁμοῖον, οὕτω ὥστε, εἰ μὴ προλαμβάνειν τῆς ὁδοῦ τοὺς Ἰνδοὺς ἐν ᾧ τοὺς μύρμηκας συλλέγεσθαι, οὐδένα ἂν σφῶν ἀποσώζεσθαι. τοὺς μὲν νυν ἔρσενας τῶν καμήλων (εἶναι γὰρ ἥσσονας 10 θεῖν τῶν θηλέων) καὶ παραλύεσθαι, ἐπελκομένους οὐκ ὁμοῦ ἀμφοτέρους· τὰς δὲ θηλέας, ἀναμιμησκομένας τῶν ἑλπον τέκνων, ἐνδιδόναι μαλακὸν οὐδέν. Τὸν μὲν δὴ πλέω τοῦ χρυσοῦ οὕτω οἱ Ἰνδοὶ κτῶνται, ὡς Περσαι Φασι. ἄλλος δὲ σπανιώτερός ἐστι, ἐν τῇ χώρῃ, ὀρυσσόμενος.

Αἱ δ' ἐσχατιαί κως τῆς οἰκουμένης τὰ κάλλιστα 106 ἔλαχον, κατὰπερ ἡ Ἑλλάς τὰς ὥρας πολλόν τι καλ-

CV. 10. οὐκ. *Pavium probō, κού pro οὐκ legentem.*

num sese recipiunt. Protinus enim formicae, odore (ut aiunt Persae) illos sentientes, persequuntur; velocitate autem hanc bestiam alias omnes ita aiunt superare, ut nisi, dum congregantur formicae, viam interim Indi praeciperent, nullus eorum salvus esset evasurus. Iam mares quidem camelos, quum sint ad currendum foeminis inferiores, viribus aiunt deficere, et segnius quodammodo sequi utrumque; foeminas vero, recordantes pullorum domi relictorum, nihil molliter de cursu remittere. Maiorem igitur auri partem hac ratione, ut quidem Persae narrant, nanciscuntur Indi: aliud rarius est aurum, quod ex metallis effoditur.

(106.) *Extremae terrarum partes, nescio quo pacto, res praestantissimas sunt sortitae, quemad-*

λιστα κεκραμένας ἔλαχε. τοῦτο μὲν γὰρ, πρὸς τὴν ἑω
 ἐσχάτη τῶν οἰκομένων ἡ Ἰνδική ἐστι, ὥσπερ ὀλίγον
 πρότερον εἶρηκα. ἐν ταύτῃ, τοῦτο μὲν, τὰ ἐμψυχα τε 5
 τράποδά τε καὶ τὰ πετηνὰ πολλῶ μέζω ἢ ἐν τοῖσι
 ἄλλοισι χωρίοις ἐστι, πάρεξ τῶν ἵππων· τούτῳ δὲ ἐσ-
 σοῦνται ὑπὸ τῶν Μηδικῶν, Νισαίων δὲ καλευμένων
 ἵππων. τοῦτο δὲ, χρυσὸς ἀπλετος αὐτόθι ἐστί· ὁ μὲν,
 ὀρυσσόμενος· ὁ δὲ, καταφορεύμενος ὑπὸ ποταμῶν· ὁ 10
 δὲ, ὥσπερ ἐσήμενα, ἀρπαζόμενος. τὰ δὲ δένδρεα τὰ
 ἄγρια αὐτόθι φέρει καρπὸν εἶσα, καλλονῇ τε προφέ-
 ροντα καὶ ἀρετῇ τῶν ἀπὸ τῶν οἴων· καὶ ἐσθῆτι οἱ Ἰν-
 107 δοὶ ἀπὸ τούτων τῶν δένδρεων χρέωνται. Πρὸς δ' αὖ
 μεσαμβρίας ἐσχάτη Ἀραβίη τῶν οἰκομένων χωρέων
 ἐστί· ἐν δὲ ταύτῃ λιβανωτός τέ ἐστι μούνη χωρέων πα-

modum Graecia coeli temperiem longe praestantissi-
 mam sortita est. Est enim ab una parte, orientem
 versus, extrema regionum habitatarum Indica, ut
 paulo ante dixi. In hac igitur, partim, animantes
 quadrupedes atque volucres insunt longe quam in
 reliquis regionibus grandiores, equis exceptis; nam
 magnitudine superantur Indorum equi a Medicis, qui
Nisaei vocantur. Partim vero, auri immensa ibi co-
 pia est; aliud effossum, aliud per flumina devectum,
 aliud ita ut memoravi subreptum. Ibidem porro ar-
 bores agrestes pro fructu *lanam* edunt, pulcritudine
 et reliqua virtute ovinam lanam superantem: et vesti-
 mentis Indi ex his arboribus utuntur. (107.) Rur-
 sus, meridiem versus, extrema alia habitatarum re-
 gionum *Arabia* est. In hac vero una regionum om-
 nium thus nascitur, et myrrha, et casia, et cinna-

250, 42.

σέων Φυόμενος, καὶ σμύρνη, καὶ κασίη, καὶ κιννάμω-
 5 μον, καὶ λάδανον. ταῦτα πάντα, πλὴν τῆς σμύρνης,
 δυσπετέως κτέωνται οἱ Ἀράβιοι. Τὸν μὲν γε λιβανω-
 τὸν συλλέγουσι, τὴν στύρακα θυμιῶντες, τὴν ἐς Ἑλ-
 ληνας Φοίνικες ἐξάγουσι· ταύτην θυμιῶντες λαμβά-
 νουσι. τὰ γὰρ δένδρεα ταῦτα τὰ λιβανωτοφόρα ὅφιος
 10 ὑπόπτεροι, μικροὶ τὰ μεγάλα, ποικίλοι τὰ εἶδεα, φυ-
 λάσσουσι, πλήθει πολλοὶ περὶ δένδρον ἕκαστον· οὗτοι
 οἵπερ ἐπ' Αἴγυπτον ἐπιστρατεύονται. οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ
 ἀπελαύνονται ἀπὸ τῶν δενδρέων, ἢ τῆς στύρακος τῷ
 καπνῷ. Λέγουσι δὲ καὶ τὸδε Ἀράβιοι, ὡς πᾶσα ἂν 108
 γῆ ἐπίμπλατο τῶν ὀφίων τούτων, εἰ μὴ γίνεσθαι κατ'
 αὐτοὺς οἷόν τι κατὰ τὰς ἐχίθνας ἡπιστάμην γίνεσθαι.
 Καὶ πως τοῦ Θεοῦ ἡ προνοία, ὥσπερ καὶ οἶκός, ἔστι
 5 ἐοῦσα σοφή. ὅσα μὲν γὰρ ψυχὴν τε δειλὰ καὶ ἐδά-

momum, et ladanum. Haec quidem omnia, *myrrham*
 si excipias, non sine labore nanciscuntur Arabes. *Thus*
 quidem colligunt, styracem adolentes, quae in Grae-
 ciam a Phoenicibus importatur. Styrace, inquam,
 incensâ thus nanciscuntur: arbores enim thuriferas
 custodiunt alati serpentes, exiguo corpore, variegata
 specie, ingenti numero arborem quamque circumse-
 dentes; iidem qui Aegyptum veluti hostile agmen
 invadunt. Nulla vero alia re, nisi styracis fumo, hi ab
 arboribus illis abiguntur. (108.) Aiunt vero etiam
 Arabes, universam terram his serpentibus oppletum
 iri, nisi illis accideret id quod compertum habeo
 viperis accidere. Et recte puto dixerim, Dei provi-
 dentiam, ut est consentaneum, vere esse sapientem.
 Nam, quae et timidæ indolis sunt animalia, et quae

διμα, ταῦτα μὲν πάντα πολύγονα πεποίηκεν, ἵνα μὴ ἐπιλίπη κατεσθιόμενα· ὅσα δὲ σχέτλια καὶ ἀνηρά, ὀλιγόγονα. τοῦτο μὲν, ὅτι ὁ λαγὸς ὑπὸ παντὸς θηρεύεται θηρίου καὶ ὄρνιθος καὶ ἀνθρώπου, οὕτω δὴ τι πολύγονόν ἐστι, ἐπικυΐσκεται μοῦνον πάντων θηρίων· καὶ 10 τὸ μὲν δασὺ τῶν τέκνων ἐν τῇ γαστρὶ· τὸ δὲ, ψιλόν· τὸ δὲ, ἄρτι ἐν τῇσι μήτρησι πλάσσεται· τὸ δὲ, ἀναιρέεται. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτό ἐστι. ἡ δὲ δὴ λέαινα, ἐὼν ἰσχυρότατον καὶ θρασύτατον, ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ τίκτει ἐν· τίκτουςα γάρ, συνεκβάλλει τῷ τέκνῳ τὰς μήτρας. 15 τὸ δὲ αἴτιον τούτου τόδε ἐστὶ· ἐπεὰν ὁ σκύμνος ἐν τῇ μήτρῃ ἐὼν ἀρχῇται διακινεόμενος, ὁ δὲ, ἔχων ὄνυχας θηρίων πολλὸν πάντων ὀξύτατους, ἀμύσσει τὰς μήτρας· αὐξανόμενός τε δὴ πολλῷ μᾶλλον ἐσικνέεται καταγνάφῳ· πέλας τε δὴ ὁ τόκος ἐστὶ, καὶ τὸ πα- 20

esculenta, ea omnia foecunda admodum fecit, ne adsiduo esu genus eorum intereat; quae vero prava et malefica, parum foecunda. Sic, ut hoc utar, lepus, quem venatur fera omnis et avis et homo, ita foecundus est, ut leporis foemina una sit ex omnibus animantibus quae superfoetet, et alium foetum iam pilis vestitum in utero gerat, alium nudum, alium tantum quod formatum, alium nunc maxime concipiat. Et haec quidem huius natura est. E contrario leaena, quum sit animalium validissimum, idemque ferocissimum, non nisi semel parit in vita; nam, dum partum edit, simul uterum eiicit. Cuius rei haec caussa est: quando catulus in utero sese incipit movere, tum vero, quoniam unguis habet longe omnium acutissimos, fodiat uterum, augescensque mul-

βαίαν λείπεται αὐτέων ὑγιᾶς οὐδὲ ἐν. Ὡς δὲ καὶ 109
 αἱ ἔχιδναί τε, καὶ οἱ ἐν Ἀραβίοισι ὑπόπτεροι ὄφεις,
 εἰ ἐγίνοντο ὡς ἡ φύσις αὐτοῖσι ὑπάρχει, οὐκ ἂν ἦν
 βιώσιμα ἀνθρώποισι. νῦν δ', ἐπεὰν θορνύωνται κατὰ
 5 ζεύγεα, καὶ ἐν αὐτῇ ἥ ὁ ἔρσην τῇ ἐκποιήσει, ἀπιευ-
 μένου αὐτοῦ τὴν γονὴν, ἡ θήλεα ἀπτέται τῆς δειρῆς,
 καὶ ἐμφῦσα, οὐκ ἀνίει πρὶν ἂν διαφάγη. ὁ μὲν δὴ
 ἔρσην ἀποθνήσκει τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ. ἡ δὲ θήλεα τί-
 σιν τοιήνδε ἀποτίνει τῷ ἔρσενι τῷ γονεῖ τιμωρόντα ἔτι
 10 ἐν τῇ γαστρὶ ἔοντα τὰ τέκνα, διεσθίει τὴν μήτραν. δια-
 φαγόντα δὲ τὴν νηδὺν αὐτῆς, οὕτω τὴν ἐκδυσιν ποιεέ-
 ται. οἱ δὲ ἄλλοι ὄφεις, ἔοντες ἀνθρώπων οὐ δηλήμονες,
 τίκτουσί τε ὡὰ, καὶ ἐκλέπουσι πολλόν τι χρῆμα τῶν
 τέκνων. αἱ μὲν δὴ νυν ἔχιδναί κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν
 15 εἰσὶ· οἱ δὲ ὑπόπτεροι ἔοντες, ἀβρόοι εἰσὶ ἐν τῇ Ἀραβίῃ,

to magis penetrat lacerando; ad extremum, quando
 partus instat, nihil amplius sani in utero superest.
 (109.) Similiter vero etiam viperæ et alati in Arabia
 serpentes, si tanta copia nascerentur quanta per suam
 naturam possent, non esset vivendum hominibus.
 Nunc, quando per paria ad coitum libidine concitan-
 tur, dum in eo mas est ut genitale semen emittat,
 collum eiusprehendit foemina, et innixa non prius
 dimittit quam perroserit. Atque ita quidem mas
 moritur: foemina autem talem mari dat poenam.
 Patrem paruuli ulciscences, dum adhuc in utero sunt,
 matricem corrodunt, atque etiam ipsum ventrem cor-
 rodentes, ita in lucem prodeunt. At caeteri serpentes,
 qui hominibus non sunt noxii, ova pariunt, et mag-
 nam foetuum copiam excludunt. Iam viperæ quidem

καὶ οὐδαμῇ ἄλλῃ· κατὰ τοῦτο δοκέουσι πολλοὶ εἶναι.

- 110 Τὸν μὲν δὴ λιβανωτὸν τοῦτον οὕτω κτῶνται Ἀράβιοι·
τὴν δὲ κασίην, ὧδε. ἐπεὰν καταδήσωνται βύρῃσι καὶ
δέρμασι ἄλλοισι πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον, πλήν
αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν, ἔρχονται ἐπὶ τὴν κασίην. ἡ δὲ
ἐν λίμνῃ φύεται οὐ βαθέη· περὶ δὲ αὐτὴν καὶ ἐν αὐτῇ 5
αὐλίζεταιί κου θηρία πτερωτὰ, τῇσι νυκτερίσι προσεί-
κελα μάλιστα, καὶ τέτριγε δεινὸν, καὶ ἐς ἀλκὴν ἀλ-
κιμα. τὰ δὲ ἀπαμυνομένους ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, οὕτω
111 δρέπειν τὴν κασίην. Τὸ δὲ δὴ κιννάμωμον ἐτι τούτων
θωμαστώτερον συλλέγουσι. ὅκου μὲν γὰρ γίνεται, καὶ
ἦτις μιν γῇ ἢ τρέφουσά ἐστι, οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν· πλήν
ὅτι, λόγῳ οἰκότες χρεώμενοι, ἐν τοισίδε χωρίοισι Φασί-
τινες αὐτὸ φύεσθαι, ἐν τοῖσι ὁ Διόνυσος ἐτράφη. ὅρ- 5

ubivis terrarum reperiuntur: alati vero serpentes universi in Arabia sunt, nec usquam alibi; ea ratione frequentes esse videntur.

(110.) Thus igitur, de quo verba facere coeperam, ista ratione Arabes nanciscuntur: *casiam* vero hoc modo. Toto corpore atque facie, solis oculis exceptis, bubulis aliisque coriis tecti, ad colligendam casiam exeunt. Nascitur haec autem in palude non admodum alta, circa quam et in qua stabulantur bestiae alatae, vespertilionibus maxime similes, diro modo stridentes, et viribus praevalentes. Has ab oculis abigentes, casiam metunt. (111.) *Cinnamomum* vero mirabiliiori etiam modo colligunt. Etenim, quo loco illud nascatur, quaeve terra illud alat, ignorant; nisi quod, probabilem sequentes rationem, in eis regionibus nasci illud aiunt, in quibus Bacchus educatus est. Nar-

253, 4.

νίβας δὲ λέγουσι μεγάλας φορέειν ταῦτα τὰ κάρφεια,
 τὰ ἡμεῖς ἀπὸ Φοινίκων μαθόντες κιννάμωμον καλέο-
 μεν· φορέει δὲ τὰς ὀρνίθας ἐς νεοσσιὰς, προσπεπλασ-
 μένας ἐκ πηλοῦ πρὸς ἀποκρήμνοισι οὖρεσι, ἔνθα πρὸς-
 10 βασιν ἀνθρώπων οὐδεμίην εἶναι. πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς
 Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε· βοῶν τε καὶ ὄνων τῶν ἀπο-
 γινομένων καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων τὰ μέλεα δια-
 ταμόντας ὡς μέγιστα, κομίζειν ἐς ταῦτα τὰ χωρία·
 καὶ σφρα γέντας ἀγχοῦ τῶν νεοσσιέων, ἀπαλλάσ-
 15 σεσθαι ἐκὰς αὐτέων· τὰς δὲ ὀρνίθας καταπετεωμένας,
 τὰ τῶν ὑποζυγίων μέλεα ἀναφορέειν ἐπὶ τὰς νεοσσιὰς·
 τὰς δὲ, οὐ δυναμένας ἴσχειν, καταρρήγνυσθαι ἐπὶ γῆν·
 τοὺς δὲ, ἐπιόντας, συλλέγειν οὕτω τὸ κιννάμωμον·
 συλλεγόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας
 χώρας. Τὸ δὲ δὴ λήδανον, τὸ καλέουσι Ἀράβιοι λάδα· 112

rant autem, ingentes aves adferre hos bacillos, quos
 nos a Phoenicibus edocti *cinnamomum* vocamus:
 inferri eos autem ab illis avibus in nidos, e luto ad-
 stractos ad montium praecipitia, ad quae nullus ho-
 mini accessus pateat. Adversus haec igitur tali arti-
 ificio uti Arabes: boum et asinorum aliorumque iu-
 mentorum cadavera, in frusta quam maximae molis
 dissecta, congerere eos in haec loca; eisque in vici-
 nia nidorum depositis, procul inde recedere: tum
 volucres descendentes, iumentorum illorum membra
 tollere et in nidos comportare; hos autem, quum su-
 stinere onus non possint, rumpi et in terram deci-
 dere: tunc adcurrentes homines, cinnamomum col-
 ligere; quod, ab his ita collectum, dein in alias re-
 giones transportetur. (112.) *Ledanum* vero [*nempe*

νον, ἔτι τούτου θωυμασιώτερον γίνεται· ἐν γὰρ δυσοδ-
μοτάτῳ γινόμενον, εὐωδέστατόν ἐστι. τῶν γὰρ αἰγῶν
τῶν τράγων ἐν τοῖσι πώγῳσι εὐρίσκεται ἐγγινόμενον,
οἷον γλοιὸς, ἀπὸ τῆς ὕλης. χρήσιμον δ' ἐς πολλὰ τῶν 5
μύρων ἐστὶ θυμιῶσί τε μάλιστα τοῦτο Ἀράβιοι.
113 Τοσαῦτα μὲν θυωμάτων πέρι εἰρήσθω· ἀπόζει δὲ τῆς
χώρης τῆς Ἀραβίης θεσπέσιον ὡς ἡδύ. Δύο δὲ γένεα
οἷων σφί ἐστι θώυματος ἄξια, τὰ οὐδαμόλι ἐτέρωθί
ἐστι. τὸ μὲν αὐτέων ἕτερον ἔχει τὰς οὐράς μακράς,
τριῶν πηχέων οὐκ ἐλάσσονας· τὰς εἴ τις ἐπέιη σφί 5
ἐπέλκειν, ἔλκεα αὖ ἔχοιεν, ἀνατριβομενέων πρὸς τῇ
γῇ τῶν οὐρέων. νῦν δ' ἅπας τις τῶν ποιμένων ἐπίστα-
ται ξυλουργεῖν ἐς τοσοῦτο· ἀμαξίδα γὰρ ποιεῦντες,
ὑποδέουσι αὐτὰς τῇσι οὐρῇσι, ἐνὸς ἐκάστου κτήνεος τὴν
οὐρὴν ἐπὶ ἀμαξίδα ἐκάστην καταδέοντες. τὸ δὲ ἕτερον 10

sic, λήδανον, *vulgo Graeci et ipse etiam Herodotus vocat*] quod *ladanum* Arabes nominant, modo adhuc mirabiliore, quam cinnamonum, comparatur. Reperitur in loco teterrime olente, ipsum suavissime olens: in hircorum enim barbis reperitur, veluti viscum, adhaerens e frontibus. Est autem utile ad multa unguentorum genera; et ad suffitum hoc maxime utuntur Arabes. (113.) Haec quidem de aromatibus et suffimentis hactenus: spirat autem terra Arabia suavissimum et divinum quemdam odorem. Duo sunt ibidem *ovium* genera miratu digna, quae nulla in alia regione reperiuntur. Alterum genus caudas habet praelongas, tribus non breviores cubitis: quas si illae sinerentur post se trahere, ulcera haberent, caudis ad terram adtritiss. Nunc pastorum quisque artem fa-

γένος τῶν ὄϊων τὰς αὐρὰς πλατέας Φορέουσι, καὶ ἐπὶ
 πῆχυν πλατος. Ἀποκλινομένης δὲ μεσαμβρίας παρῇ- 114
 κει πρὸς δύοντα ἥλιον ἡ Αἰθιοπία χώρα, ἐσχάτη τῶν
 οἰκεομένων· αὕτη δὲ χρυσὸν τε Φέρει πολλόν, καὶ ἐλέ-
 φαντας ἀμφιλαφέας, καὶ δένδρεα πάντα ἄγρια, καὶ
 5 ἔβενον, καὶ ἀνδρας μεγίστους καὶ καλλίστους καὶ μα-
 κροβιωτάτους.

Αὗται μὲν νυν ἐν τε τῇ Ἀσίῃ ἐσχατιαί εἰσι καὶ ἐν 115
 τῇ Λιβύῃ. Περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν πρὸς ἐσπέ-
 ρην ἐσχατιέων ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν· οὔτε γὰρ
 ἔγωγε ἐνδέκομαι Ἡριδανόν τινα καλέεσθαι πρὸς βαρ-
 5 βάρων ποταμὸν, ἐκιδόντα ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς βο-
 ρῇν ἄνεμον, ἀπ' ὅτεν τὸ ἤλεκτρον Φοιτᾶν λόγος ἐστὶ.

brilem in tantum callet, ut exiguum plaustrum fa-
 bricetur, quod caudae subligatur: cuiusque pecudis
 caudae suum subligatur plaustellum. Alterum genus
 ovium caudas gerit latas; usque ad cubiti latitudi-
 nem. (114.) Ubi meridiana coeli plaga versus occi-
 dentem solem inclinatur, ibi protenditur *Aethiopia*,
 ab hac parte regio extrema terrarum. Haec aurum fert
 frequens, et vastos elephantos, vastarumque arborum
 agrestium omne genus, et ebum, et homines sta-
 turâ maximos et pulcerrimos et maxime longaevos.

(115.) Hae sunt igitur in Asia et in Libya extre-
 mae terrarum regiones. Iam de *Europae* quidem
 versus occidentem *extremis*, quod pro accurate
comperto dicam, non habeo. Neque enim adsentior,
Eridanum aliquem fluvium nominari a barbaris,
 qui in mare boreale influat; a quo ad nos *electrum*
 venire fama est; neque *insulae* mihi cognitae sunt

οὔτε νήσους οἶδα Κασσιτερίδας εἰσάσας, ἐκ τῶν ὁ κασσίτερος ἡμῖν Φοιτᾶ. τοῦτο μὲν γὰρ, ὁ Ἡριδανὸς, αὐτὸ κατηγορεύει τοῦ ὕνομα, ὡς ἐστὶ Ἑλληνικόν, καὶ οὐ τι βαρβαρικόν, ὑπὸ ποιητέῳ δέ τινος ποιηθέν· τοῦτο δὲ, οὐδὲ 10
 νὸς αὐτόπτεω γενομένου οὐ δύναμαι ἀκοῦσαι, τοῦτο μελετῶν, ὅπως θαλάσσιά ἐστι τὰ ἐπέκεινα τῆς Εὐρώπης. ἐξ ἐσχάτης δ' ὧν ὁ τε κασσίτερος ἡμῖν Φοιτᾶ,
 116 καὶ τὸ ἤλεκτρον. Πρὸς δὲ ἄρκτου τῆς Εὐρώπης πολλῷ τι πλεῖστος χρυσὸς φαίνεται ἑὸν· ὅπως μὲν γινόμενος, οὐκ ἔχω οὐδὲ τοῦτο ἀτρεκέως εἶπαι· λέγεται δὲ ὑπ' ἐκ τῶν γρυπῶν ἀσπάζειν Ἀριμασπούς, ἄνδρας μουννοφθαλμούς. 5
 πείθομαι δὲ οὐδὲ τοῦτο, ὅπως μουνόφθαλμοι ἄνδρες φύονται, φύσιν ἔχοντες τὴν ἄλλην ὁμοίην τοῖσι ἄλλοις ἀνθρώποις. Αἱ δὲ ὧν ἐσχάτια

Cassiterides, unde stannum adfertur. Partim enim ipsum hoc nomen *Eridanus* se prodit graecum esse, neutiquam barbaricum, nempe a poeta aliquo fictum: partim, quamvis studiose id egerim, tamen a nemine, qui ipse suis oculis vidisset, comperire potui, ultra Europam [septemtrionem versus] mare esse. Ab extrema quidem certe Europa et stannum nobis venit et electrum. (116.) In septentrionalibus vero Europae partibus maximam quamdam reperiri *auri* copiam, satis compertum est: at, id quo pacto adquiratur, ne hoc quidem certo dicere valeo: fama est autem, *gryphibus* illud subripere *Arimaspos*, homines *unoculos*. At mihi ne hoc quidem persuadetur, esse homines naturâ unoculos, reliquam naturam aliis hominibus similem habentes. Sed, quod initio dixi, videntur utique extremitates terrae, quae reli-

οἶκασι, πηρικληΐουσαι τὴν ἄλλην χώραν καὶ ἐντὸς ἀπέργουσαι, τὰ κάλλιστα δοκέοντα ἡμῖν εἶναι καὶ
 10 σπανιώτατα, ἔχειν αὗται.

Ἔστι δὲ πεδῖον ἐν τῇ Ἀσίῃ περικεκλημένον οὐρεῖ πάν- 117
 τοθεν, διασφάγες δὲ τοῦ οὐρεὸς εἰσι πέντε. τοῦτο τὸ
 πεδῖον ἦν μὲν ποτε Χορασμίων, ἐν οὐροῖσι ἐὼν τῶν Χο-
 ρασμίων τε αὐτέων καὶ Υρκανίων, καὶ Πάρθων, καὶ
 5 Σαραγγέων, καὶ Θαμαναίων· ἐπεὶ τε δὲ Πέρσαι
 ἔχρουσι τὸ κράτος, ἔστι τοῦ βασιλῆος. ἐκ δὴ ὧν τοῦ περι-
 κληϊόντος οὐρεὸς τούτου ῥέει ποταμὸς μέγας, οὐνομα δέ
 οἱ ἐστὶ Ἀκης. οὗτος πρότερον μὲν ἄρδεσκε, διαλελαμ-
 μένος πενταχοῦ, τῶν εἰρημένων τούτων τὰς χώρας, διὰ
 10 διασφάγος ἀγόμενος ἐκάστης ἐκάστοισι. ἐπεὶ τε δὲ
 ὑπὸ τῷ Πέρσῃ εἰσὶ, πεπόνθασι τοιόνδε. Τὰς διασφά-
 γας τῶν οὐρέων ἐνδείμας ὁ βασιλεὺς, πύλας ἐπ' ἐκά-

quam omnem terram circumdant et intus interclu-
 dunt, eas res possidere, quae et praestantissimae esse
 vulgo putantur et rarissimae.

(117.) Est in Asia campus, monte undique clau-
 sus; montis autem quinque sunt divortia. Hic cam-
 pus olim *Chorasmiorum* erat, estque in confinibus
 ipsorum *Chorasmiorum* et *Hyrcaniorum* et *Partho-*
rum et *Sarangarum* et *Thamanaeorum*: ex quo vero
Persae obtinuerunt imperium, rex eum possidet. Ex
 monte campum claudente profluit ingens *fluvius*,
 cui nomen *Aces*. Is fluvius prius, in quinque alveos
 divisus, populorum quos dixi irrigabat agros, ad
 singulos populos per singulas montis fauces deriva-
 tus: ex quo vero sub Persa est haec regio, calami-
 tas illis accidit huiusmodi. Montium fauces obstruxit

στη διασφάγι ἑστήσε' ἀποκεκλημένον δὲ τοῦ ὕδατος
 τῆς διεξόδου, τὸ πεδίον τὸ ἐντὸς τῶν οὐρέων, πέλαγος
 γίνεται, ἐνδιδόντος μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος δὲ οὐδα- 15
 μῃ ἐξήλυσιν. οὗτοι ὦν, οἳ περ ἔμπροσθεν ἐώθεσαν χρᾶ-
 σθαι τῷ ὕδατι, οὐκ ἔχοντες αὐτῷ χρᾶσθαι, συμφορῇ
 μεγάλη διαχρέωνται. τὸν μὲν γὰρ χειμῶνα ὕει σφι ὁ
 θεὸς, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι· τοῦ δὲ
 θέρους σπείροντες μελίνην καὶ σήσαμον, χρηίσκοντο τῷ 20
 ὕδατι. ἐπεὰν ὦν μηδὲν σφι παραδίδωται τοῦ ὕδατος,
 ἐλθόντες ἐς τοὺς Πέρσας αὐτοὶ τε καὶ γυναῖκες, στάν-
 τες κατὰ τὰς θύρας τοῦ βασιλέως, βοᾶσι ὠρυόμενοι.
 ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖσι δεομένοισι αὐτέων μάλιστα ἐντέλ-
 λεται ἀνοίγειν τὰς πύλας τὰς ἐς τοῦτο φερούσας· 25
 ἐπεὰν δὲ διάκορος ἢ γῆ σφέων γένηται πίνουσα τὸ
 ὕδωρ, αὗται μὲν αἱ πύλαι ἀποκληθίσκονται, ἄλλας δ'
 ἐντέλλεται ἀνοίγειν ἄλλοισι τοῖσι δεομένοισι μάλιστα

rex, et ad singulas fauces portam construxit. Ita, exitu
 aquae intercluso, *ex campo* factum est *pelagus*, in-
 fluente fluvio, et exitum nusquam habente. Hi igitur
 populi, antea aquis illius fluvii soliti uti, nunc ubi
 non amplius illis uti possunt, ingenti premuntur in-
 commodo. Nam hyeme quidem pluit ibi, sicut in
 aliis regionibus: at aestate, postquam panicum et
 sesamum severunt, aquâ illâ indigebant. Igitur,
 quandoquidem eis nunc haec intercluditur, veniunt
 ad Persas, viri et mulieres, stantesque ad regis por-
 tam, ingenti clamore ululant. Et rex eis, qui aquâ
 maxime indigent, iubet aperiri portam ad hos ducen-
 tem: quorum postquam satis aquarum terra bibit,
 claudi eam portam iubet, et aliam aperiri his qui e

256, 94.

τῶν λοιπῶν. ὥς δὲ ἐγὼ οἶδα ἀκούσας, χρήματα με-
 30 γάλα πρησόμενος ἀνοίγει, πάρειξ τοῦ φόρου. ταῦτα
 μὲν δὴ ἔχει οὕτω.

Τῶν δὲ τῷ Μάγῳ ἐπανάστάντων ἑπτὰ ἀνδρῶν, 118
 ἓνα αὐτῶν ἸνταΦέρνεα κατέλαβε, ὑβρίσαντα τάδε,
 ἀποθανεῖν αὐτίκα μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. ἤθελε ἐς τὰ
 βασιλῆϊα ἐσελθὼν χρηματίσασθαι τῷ βασιλεῖ· καὶ
 5 γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος οὕτω εἶχε τοῖσι ἐπανασταῶσι τῷ
 Μάγῳ, ἔσοδον εἶναι παρὰ βασιλέα ἀνευ ἀγγέλου, ἣν
 μὴ γυναικὶ τυγχάνη μισγόμενος ὁ βασιλεύς. οὐκ ᾔ-
 δὴ ἸνταΦέρνης ἐδικαίει οὐδένα οἱ ἐσαγγεῖλαι· ἀλλ',
 ὅτι ἦν τῶν ἑπτὰ, ἐσιέναι ἤθελε. ὁ δὲ πύλουρος καὶ ὁ
 10 ἀγγελιφόρος οὐ περιώρεον, φάμενοι τὸν βασιλέα γυ-
 ναικὶ μίσγεσθαι. ὁ δὲ ἸνταΦέρνης, δοκέων σφέας ψεύ-

reliquorum numero maxime aquâ indigent. Ut vero
 auditu equidem cognovi, nunnisi ingenti pecunia
 praeter tributum exacta aperiri iubet. Et haec qui-
 dem ita se habent.

(118.) Uni e septem viris, qui adversus Magum
 conspiraverant, *Intapherni*, accidit ut periret brevi
 post oppressos Magos, talī patrato facinore. Voluit
 hic regiam ingredi, cum rege collocuturus: quippe
 (ut dixi) ita convenerat inter coniuratos, ut ad re-
 gem ingredi eis licerei absque internuntio, nisi forte
 cum uxore rex concumberet. Itaque aequum cen-
 suerat Intaphernes, ut absque internuntio intraret,
 utpote qui e septem virorum numero esset. Sed iani-
 tor atque internuntius prohibuerunt; dicentes, cum
 uxore concumbere regem. Tum ille, falso id ab his
 dici ratus, haecce patravit: stricio acinace, aures utri-

δεα λέγειν, ποιέει τοιάδε· σπασάμενος τὸν ἀκινάκεια,
 ἀποτάμνει αὐτῶν τὰ τε ὦτα καὶ τὰς ῥίνας· καὶ ἀνεί-
 ρας περὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου, περὶ τοὺς αὐχένας
 119 σφέων ἔδησε, καὶ ἀπῆκε. Οἱ δὲ τῷ βασιλεῖ δεικνύ-
 σι ἑαυτούς, καὶ τὴν αἰτίην εἶπον, δι' ἣν πεπονθότες εἴη-
 σαν. Δαρεῖος δὲ, ἀρρωδήσας μὴ κοινῷ λόγῳ οἱ ἐξ
 πεπονηκότες ἔωσι ταῦτα, μεταπεμπόμενος ἕνα ἕκα-
 στον, ἀπεπειράτο γνώμης, εἰ συνέπαινοί εἰσι τῷ πεπονη- 5
 μένῳ. ἐπεὶ τε δὲ ἐξέμαθε ὡς οὐ σὺν ἐκείνοισι εἴη ταῦτα
 πεπονηκώς, ἔλαβε αὐτόν τε τὸν ἸνταΦέρνεα, καὶ τοὺς
 παῖδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς οἰκήσιους πάντας· ἐλπίδας
 πολλὰς ἔχων, μετὰ τῶν συγγενέων μιν ἐπιβουλευεῖν
 οἱ ἐπανάστασιν· συλλαβὼν δὲ σφεας, ἔδησε τὴν ἐπὶ 10
 θανάτῳ. Ἡ δὲ γυνὴ τοῦ ἸνταΦέρνεος Φοιτεύουσα ἐπὶ
 τὰς θύρας τοῦ βασιλῆος, κλαίεσκε ἂν καὶ ὀδυρέσκετο·

que et nares praececidit, easque circa frenum equi ad-
 nexas cervicibus eorum circumdedit, atque ita homi-
 nes dimisit. (119.) Qui quum se regi ostendissent,
 caussamque cur hoc essent passi exposuissent; tum
Darius, veritus ne communi consilio sex viri hoc
 fecissent, singulos ad se vocavit, sententiamque eo-
 rum, probarent-ne factum, exploravit. Ubi cogno-
 vit, non communicato cum illis consilio rem factam
 esse, ipsum Intaphernem eiusque filios et familiares
 omnesprehendit; non fere dubitans, illum cum suis
 propinquis rebellionem esse moliturum: prehensos
 in vincula coniecit, extremoque supplicio destina-
 vit. Tunc uxor Intaphernis, ad fores regis idem-
 tidem accedens, plorabat lamentabaturque: idque

257, 23.

ποιεῦσα δὲ αἰεὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο, τὸν Δαρεῖον ἐπεισε οἰ-
 κτεῖραί μιν. πέμψας δὲ ἄγγελον, ἔλεγε τάδε· „Ω
 15 „γύναι, βασιλεὺς τοι Δαρεῖος διδοῖ ἓνα τῶν δεδεμένων
 „οἰκητῶν ῥύσασθαι, τὸν βούλει ἐκ πάντων.“ Ἡ δὲ,
 βουλευσαμένη, ὑπεκρίνατο τάδε· „Εἰ μὲν δὴ μοι δι-
 „δοῖ βασιλεὺς ἑνὸς τὴν ψυχὴν, αἰρέομαι ἐκ πάντων
 „τὸν ἀδελφεόν.“ Πυθόμενος δὲ Δαρεῖος ταῦτα, καὶ
 20 θωμάσας τὸν λόγον, πέμψας ἠγόρευε· „Ω γύναι,
 „εἰρωτᾷ σε βασιλεὺς, τίνα ἔχουσα γνώμην, τὸν ἄν-
 „δρα τε καὶ τὰ τέκνα ἐγκαταλιποῦσα, τὸν ἀδελφεόν
 „εἴλευ περιεῖναι τοι· ὃς καὶ ἀλλοτριώτατός τοι τῶν
 „παιδῶν, καὶ ἥσσον κεχαρισμένος τοῦ ἀνδρός ἐστι.“
 25 Ἡ δ' ἀμείβετο τοῖσδε· „Ω βασιλεῦ, ἀνὴρ μὲν μοι
 „ἂν ἄλλος γένοιτο, εἰ δαίμων ἐθέλοι, καὶ τέκνα ἄλ-
 „λα, εἰ ταῦτα ἀποβάλοιμι· πατὴρ δὲ καὶ μητὴρ

continenter faciens, ad misericordiam commovit Da-
 rium; qui misso ad eam nuncio haec ei nunciari ius-
 sit: *Mulier, rex Darius unum ex vinctis propin-*
quis tibi concedit eximendum, quem tu ex omnibus
selegeris. Et illa, re deliberata, respondit: *Si mihi*
ergo rex unius vitam concedit, seligo ex omnibus
meum fratrem. Quo cognito responso, miratus Da-
 rius, remisit ad eam qui diceret: *Mulier, quaerit*
ex te rex, quidnam tibi consilii sit, quod omisso
marito filiisque fratrem elegeris, cuius tibi vita
donaretur; quum tibi ille sit minus propinquus
quam filii, et minus iucundus quam maritus. Re-
 spondit illa: *Rex, maritus mihi alius esse poterit,*
si deus voluerit; filiique alii, quando hos amisero.
At, quum pater meus materque non amplius sint

οὐκ ἔτι μεν ζώντων, ἀδελφεὸς ἂν ἄλλος οὐδενὶ τρό-
 πῳ γένοιτο. ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρεωμένη, ἔλεξα ταῦ-
 τα.“ Εὐ τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρείῳ εἰπεῖν ἡ γυνή, καὶ 30
 οἱ ἀπῆκε τοῦτόν τε τὸν παραιτέτο, καὶ τῶν παίδων
 τὸν πρεσβύτατον, ἡσθεῖς αὐτῇ· τοὺς δὲ ἄλλους ἀπέκτεινε
 πάντας. τῶν μὲν δὴ ἑπτὰ εἰς αὐτίκα τρόπῳ τῷ εἰρη-
 μένῳ ἀπολώλεε.

120 ΚΑΤΑ δέ κού μάλιστα τὴν Καμβύσει νούσον ἐγέ-
 νετο τάδε. Ὑπὸ Κύρου κατασταθεῖς ἦν Σαρδίων ὑπαρ-
 χος Ὀροΐτης, ἀνὴρ Πέρσης. οὗτος ἐπεθύμησε πρῆγμα-
 τος οὐκ ὀσίου· οὔτε γάρ τι παθὼν οὔτε ἀκούσας μά-
 ταιον ἔπος πρὸς Πολυκράτεος τοῦ Σαμίου, οὔτε ἰδὼν 5
 πρότερον, ἐπεθύμει λαβὼν αὐτὸν ἀπολέσαι· ὥς μὲν
 οἱ πλεῖνες λέγουσι, διὰ τοιήνδε τινα αἰτίην. ἐπὶ τῶν

*in vivis, frater mihi alius nullo pacto esse poterit.
 Hac usa sententiâ, istud dixi.* Quae quum regi
 visa essent commode ab illa dicta, delectatus con-
 donavit ei fratrem quem deprecata erat, insuperque
 filiorum natu maximum; reliquos vero universos
 interfecit. Unus igitur e septemviris mox eo, quo
 dixi, modo periit.

(120.) Quo tempore Cambyzes morbo laboravit,
 eodem fere tempore accidit hocce. *Oroetes* Persa,
 Sardium praeses constitutus a Cyro, facinus animo
 agitavit nefarium: etenim *Polycratem* Samium,
 a quo nec facto ullo, nec dicto quopiam iniurioso
 fuerat laesus, quemque nec viderat umquam antea,
 hunc capiendi interficiendique cupido eum incess-
 rat: idque, ut plerique tradunt, talem ob causam.
 Ad regis portam quum sedisset hic *Oroetes*, et alius

258, 53.

βασιλῆος θυρέων κατήμενον τόν τε Ὀροίτην καὶ ἄλ-
 λον Πέρσην, τῷ οὐνομα εἶναι Μιτροβάτεια, νομοῦ ἄρ-
 10 χοντα τοῦ ἐν Δασκυλείῳ, τούτους ἐκ λόγων ἐς νείκεα
 συμπεσέειν. κρινομένων δὲ περὶ ἀρετῆς, εἰπεῖν τὸν Μι-
 τροβάτεια τῷ Ὀροίτῃ, προφέροντα· „Σὺ γὰρ ἐν ἄν-
 „δρὸς λόγῳ, ὃς βασιλεῖ νῆσον Σάμον πρὸς τῷ σῷ
 „νομῷ προσκειμένην οὐ προσεκτήσαο, ὥστε δὴ τι ἐοῦ-
 15 „σαν εὐπετέα χειρωθῆναι; τὴν τῶν τις ἐπιχωρίων πεν-
 „τεκαίδεκα ὀπλίτησι ἐπαναστὰς ἔσχε, καὶ νῦν αὐτῆς
 „τυραννεύει.“ Οἱ μὲν δὴ μὴν Φασι τοῦτο ἀκούσαντα,
 καὶ ἀλγῆσαντα τῷ ὀνειδέϊ, ἐπιθυμῆσαι οὐκ οὕτω τὸν
 εἶπαντα ταῦτα τίσασθαι, ὡς Πολυκράτεια πάντως ἀπο-
 20 λέσαι, δι' ὃν τινα κακῶς ἤκουσε. Οἱ δὲ ἐλάχιστονες 121
 λέγουσι, πέμψαι Ὀροίτεια ἐς Σάμον κήρυκα, ὅτεν

Persa, cui Mitrobates nomen, praeses praefecturae
 cuius caput Dascyleum oppidum est; hi ambo ex fa-
 miliaribus sermonibus in contentionem dicuntur in-
 cidisse. Et Mitrobatem quidem, quum de virtute inter
 se disceptarent, Oroetae cum exprobratione dixisse:
Tu vero in virorum numero habere, qui Samum
insulam, tuae praefecturae proximam, in Regis
potestatem non redegisti; quum sit subactu ita
facilis, ut indigenarum aliquis, cum quindecim
armatis insurgens, ea potitus sit, atque etiam
nunc in ea dominetur! Dicunt igitur, hunc his au-
 ditis, aegre ferentem exprobrationem, cupivisse non
 tam vindictam capere de eo qui haec illi dixisset,
 quam omnino Polycratem perdere, propter quem
 male audisset. (121.) Sunt pauciores nonnulli qui
 tradant, misisse Oroeten praekonem Samum, nescio

δὴ χρήματος δεησόμενον· οὐ γὰρ ὦν δὴ τοῦτό γε λέ-
 γεται· καὶ τὸν Πολυκράτεα τυχεῖν κατακείμενον ἐν
 ἀνδρεῶνι, παρεῖναι δέ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τὸν Τηϊόν· 5
 καὶ κως, εἴτ' ἐκ προνοίης αὐτὸν κατηλογέοντα τὰ Ὀροί-
 τεω πρήγματα, εἴτε καὶ συντυχίῃ τις τοιαύτη ἐπεγέ-
 νετο· τὸν τε γὰρ κήρυκα τὸν Ὀροίτεω παρελθόντα δια-
 λέγεσθαι, καὶ τὸν Πολυκράτεα, τυχεῖν γὰρ ἐπεστραμ-
 μένον πρὸς τὸν τοῖχον, οὔτε τι μεταστραφῆναι, οὔτε 10
 122 ὑποκρίνασθαι. Αἰτίαι μὲν δὴ αὗται διφάσαι λέγον-
 ται τοῦ θανάτου τοῦ Πολυκράτεος γενέσθαι· πάρεστι
 δὲ πείθεσθαι ὁκοτέρῃ τις βούλεται αὐτέων. Ὁ δὴ ὦν
 Ὀροίτης, ἰζόμενος ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑπὲρ Μαιανδρου πο-
 ταμοῦ οἰκημένη, ἔπεμπε Μύρσον τὸν Γύγεω, ἄνδρα Λυ- 5
 δὸν, ἐς Σάμον ἀγγελίην φέροντα, μαθὼν τοῦ Πολυκρά-
 τεος τὸν νόον. Πολυκράτης γὰρ ἐστὶ πρῶτος τῶν ἡμεῖς
 ᾧμεν Ἑλλήνων, ὃς θαλασσοκρατέειν ἐπειονήθη, πάρεξ

quid petiturum: (nec enim hoc memoriae proditur:)
Polycratem autem tunc in exhedra forte decubuisse,
 adfuisseque ei *Anacreontem* Teium: atque (sive con-
 sulto res *Oroetae* aspernatus sit, sive casu ita accide-
 rit) quum accedens *Oroetae* praeco verba fecisset,
Polycratem versus murum tunc forte conversum, nec
 sese versus illum paulisper convertisse, nec responsum
 homini dedisse. (122.) Sic caussa *mortis Polycratis*
 duplici modo traditur: licetque cuilibet eam, quam
 voluerit, probare. *Oroetes* igitur, *Magnesiae* resi-
 dens ad *Maecandrum* fluvium sitae, *Myrsum* *Gygae*
 filium, *Lydum* hominem, *Samum* misit, nuncium fe-
 rentem, quo animum *Polycratis* exploraret. Etenim
Polycrates primus fuit, quem novimus, ex Graecis,

Μίνωός τε τοῦ Κνωσσίου, καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος πρότε-
 10 ρος τούτου ἦρξε τῆς θαλάσσης· τῆς δὲ ἀνθρωπίνης
 λεγομένης γενεῆς Πολυκράτης ἐστὶ πρῶτος, ἐλπίδας
 πολλὰς ἔχων Ἰωνίης τε καὶ νήσων ἄρξιν. μαθὼν ὦν
 ταῦτά μιν διανοεόμενον ὁ Ὀροίτης, πέμψας ἀγγελίην,
 ἔλεγε τάδε· „ΟΡΟΙΤΗΣ ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙ ΩΔΕ ΛΕ-
 15 „ΓΕΙ. Πυνθάνομαι ἐπιβουλεύειν σε πρήγμασι μεγά-
 „λῃσι, καὶ χρήματά τοι οὐκ εἶναι κατὰ τὰ Φρονήμα-
 „τα. σὺ νῦν ᾧδε ποιήσας, ὀρώσεις μὲν σεαυτὸν, σώσεις
 „δὲ καὶ ἐμέ. ἐμοὶ γὰρ βασιλεὺς Καμβύσης ἐπιβου-
 „λεύει θάνατον, καὶ μοι τοῦτο ἐξαγγέλλεται σαφη-
 20 „νέως. σὺ νῦν ἐμὲ ἐκκομίσας, αὐτὸν καὶ χρήματα,
 „τὰ μὲν αὐτέων αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ ἐμὲ ἔα ἔχειν.
 „εἵνεκέν τε χρημάτων, ἄρξεις ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος.

qui maris obtinere imperium molitus sit; Minoëm
 si excipias, et si quis alius ante hunc mari domi-
 natus est. Ex *hominum* quidem, quae vocatur, *aetate*
 primus Polycrates est, qui magnam spem habuerit
 fore ut Ioniae et insularum obtineat imperium. Hoc
 eum animo agitare intelligens Oroetes, misso nuncio,
 haec ei dixit. *Oroetes Polycrati haec dicit.*
Intellexi te magnas res moliri, nec vero pro talibus
consiliis satis instructum esse pecunia. Nunc tu,
si hocce feceris, et tuas res augebis, et me quoque
servabis. Mortem mihi meditatur Cambyses, et hoc
satis pro certo mihi renunciatur. Tu ergo et me
ipsum fac ex hac terra educas, et pecunias meas
exportes; et harum quidem partem tu tene, par-
tem me patere habere: harum pecuniarum ope uni-
versae Graeciae obtinebis imperium. Quod si pecu-

„εἰ δέ μοι ἀπιστέεις τὰ περὶ τῶν χρημάτων, πέμψον
 „ὅστις τοι πιστότατος τυγχάνει ἐὼν, τῷ ἐγὼ ἀποδέ-
 123 „ξω.“ Ταῦτα ἀκούσας ὁ Πολυκράτης, ἤσθη τε καὶ
 ἐβούλετο καὶ κως, ἰμείρετο γὰρ χρημάτων μεγάλως,
 ἀποπέμπει πρῶτα κατοψόμενον Μαιάνδριον Μαιαν-
 δρίου, ἄνδρα τῶν αὐτῶν, ὅς οἱ ἦν γραμματιστής· ὃς
 χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων, τὸν κόσμον τὸν ἐκ 5
 τοῦ ἀνδρεῶνος τοῦ Πολυκράτους, ἐόντα ἀξιοθέτητον, ἀνέ-
 θεκε πάντα εἰς τὸ Ἡραῖον. Ὁ δὲ Ὀροίτης, μαθὼν τὸν
 κατάσκοπον ἐόντα προσδόκιμον, ἐποίηε τοιάδε. λάρνα-
 κας ἑκτὰ πληρώσας λίθων, πλὴν κάρτα βραχέος τοῦ
 περὶ αὐτὰ τὰ χεῖλεα, ἐπιπολῆς τῶν λίθων χρυσὸν ἐπέ- 10
 βαλε· καταδήσας δὲ τὰς λάρνακας, εἶχε ἐτοίμας.
 ἐλθὼν δὲ ὁ Μαιάνδριος, καὶ θεησάμενος, ἀπήγγειλε
 124 τῷ Πολυκράτει. Ὁ δὲ, πολλὰ μὲν τῶν μαντίων ἀπα-

*niarum caussa fidem mihi non habueris, mitte
 qui tibi erit fidissimus, cui ego monstrabo. (123.)*
 His auditis gavisus *Polycrates*, accepit conditio-
 nem; quumque pecuniarum admodum esset cupi-
 dus, misit primum speculandi caussa *Maeandrium*,
Maeandrii filium, ex civium numero, qui scriba eius
 erat; eundem qui haud multo post ornamenta
 omnia exhedrae *Polycratis*, spectatu utique digna,
 in *Iunonis* templo dedicavit. *Oroetes* postquam co-
 gnovit exspectari speculatorem, hoc egit. Cistas octo
 lapidibus complevit, brevi spatio excepto circa oras,
 super lapides vero aurum coniecit: tum obsignatus
 cistas in parato habuit. Et *Macandrius* ubi advenit,
 spectavitque, renunciavit *Polycrati*. (124.) Tum ille,

259, 13.

γορευόντων, πολλὰ δὲ τῶν Φίλων, ἐστέλλετο αὐτόσε·
 πρὸς δὲ, καὶ ἰδούσης τῆς θυγατρὸς ὅψιν ἐνυπνίου τοιήν-
 δε· ἐδόκεε οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ ἡέρι μετέωρον ἔοντα,
 5 λούσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διὸς, χρίεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου.
 ταύτην ἰδοῦσα τὴν ὅψιν, παντοίῃ ἐγένετο μὴ ἀποδημῆ-
 σαι τὸν Πολυκράτεα παρὰ τὸν Ὀροίτεα· καὶ δὴ καὶ
 ἰόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πεντηκόντερον, ἐπεφημίζετο. ὁ δὲ
 οἱ ἠπείλησε, ἢν σῶς ἀπονοστήσῃ, πολλὸν μιν χρόνον
 10 παρθενεύεσθαι. ἡ δὲ ἡρήσατο ἐπιτελέα ταῦτα γενέσθαι·
 βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ τοῦ πα-
 τρὸς ἑστερεῖσθαι. Πολυκράτης δὲ, πάσης συμβουλίας 125
 ἀλογήσας, ἔπλεε παρὰ τὸν Ὀροίτεα, ἅμα ἀγόμενος
 ἄλλους τε πολλοὺς τῶν ἐταίρων, ἐν δὲ δὴ καὶ Δημο-

CXXIV. 2. αὐτόσε. αὐτὸς ἀπέναι codd. nonnulli.

quantumvis dehortantibus vatibus atque etiam ami-
 cis, ipse eo proficisci paravit. Adhaec filia eius per
 quietem tale viderat insomnium. Visus ei erat pater
 in aëre sublimis esse, et lavari a Iove, inungi vero
 a sole. Hoc quum ei oblatum esset visum, quovis
 modo contendebat, ne ad Oroetem pater proficisce-
 retur: atque etiam, dum ille actuariam navem con-
 scendebat, ominosis illum verbis est prosecuta. Tum
 ille ei minatus est, *quando salvus-rediisset, bene*
multos annos illam virginem mansuram: et illa
 precata est, *ut rata haec fiant; malle se enim per-*
dium virginitatem servare, quam patre privari.
 (125.) Polycrates itaque, spreto omni consilio, ad
 Oroetem navigavit, quum alios multos comites se-
 cum ducens, tum in his Democedem, Calliphontis
 filium, Crotoniatam, professione medicum, qui ar-

κῆδεα τὸν Καλλιφῶντος, Κροτωνιήτην, ἄνδρα ἡτρεν-
 τε εὐόντα, καὶ τὴν τέχνην ἀσκέοντα ἀρίστα τῶν κατ' 5
 ἑωυτόν. Ἀπικόμενος δὲ εἰς τὴν Μαγνησίην ὁ Πολυκρά-
 τής, διεφθάρη κακῶς, οὔτε ἑωυτοῦ ἀξίως οὔτε τῶν
 ἑωυτοῦ Φρονημάτων· ὅτι γὰρ μὴ οἱ Συρηκοσίων γενό-
 μενοι τύραννοι, οὐδὲ εἰς τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν τυράν-
 νῶν ἀξίός ἐστι Πολυκράτει μεγαλοπρεπεῖην συμβλη- 10
 θῆναι. ἀποκτείνας δὲ μιν οὐκ ἀξίως ἀπηγήσιος Ὀροί-
 τής, ἀνεσταύρωσε. τῶν δὲ οἱ ἐπομένων ὅσοι μὲν ἔσαν
 Σάμιοι, ἀπῆκε, κελεύων σφέας ἑωυτῷ χάριν εἰδέναι,
 εὐόντας ἐλευθέρους· ὅσοι δὲ ἔσαν ξεῖνοί τε καὶ δοῦλοι
 τῶν ἐπομένων, ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ποιεύμενος εἶχε. 15
 Πολυκράτης δὲ ἀνακρεμάμενος, ἐπετέλεε πᾶσαν τὴν
 ὥψιν τῆς θυγατρὸς· ἐλοῦτο μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Διὸς ὅκως
 υἱοί, ἐχρίετο δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀνιείς αὐτὸς ἐκ τοῦ σώ-

tem hanc dexterrime prae caeteris per eam aetatem
 exercebat. Postquam vero Magnesium Polycrates per-
 venit, misere periit, supplicio et persona ipsius in-
 digno, et ingenio: nam, exceptis Syracusiorum ty-
 rannis, ne unus quidem ex aliis graeci generis ty-
 rannis magnificentia cum Polycrate conferri mere-
 tur. Foedo modo et narratu indigno occisum, cruci
 Oroetes adfixit: quicumque vero ex comitibus illius
 Samii erant, hos dimisit, gratiam sibi habere iubens,
 quod libertatem servarent: quotquot vero peregrini
 aut servi in comitatu eius fuerant, hos vinctos manci-
 piorum loco habuit. Sic *Polycrates ex cruce suspen-*
sus universam filiae visionem explevit: lavabatur
 enim ab Iove, quando pluebat; et inungebatur a
 sole, humorem ipse e corpore emittens. Igitur cu-

260, 43.

ματός ἱκμάδα. Πολυκράτεος μὲν δὴ αἱ πολλαὶ εὐτυ-
 20 χίαι ἐς τοῦτο ἐτελεύτησαν, τῇ οἱ Ἄμασις ὁ Αἰγύπτου
 βασιλεὺς προεμαντεύσατο.

Χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Ὀροίτεα Πολυκρά- 126
 τεος τίσιες μετῆλθον. μετὰ γὰρ τὸν Καμβύσεω θάνα-
 τον, καὶ τῶν Μάγων τὴν βασιληίην, μένων ἐν τῇσι
 Σάρδισι Ὀροίτης, ὠφέλει μὲν οὐδὲν Πέρσας, ὑπὸ
 5 Μήδων ἀπαραιρημένους τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ
 ταραχῇ κατὰ μὲν ἔκτεινε Μιτροβάτεα τὸν ἐκ Δασκυ-
 λείου ὑπαρχον, ὅς οἱ ὠνείδισε τὰ ἐς Πολυκράτεα ἔχον-
 τα· κατὰ δὲ τοῦ Μιτροβάτεω τὸν παῖδα Κρανάσπην,
 ἄνδρας ἐν Πέρσῃσι δοκίμους. ἄλλα τε ἐξύβρισε παν-
 10 τοῖα, καὶ τινα ἀγγαρήϊον Δαρείου ἐλθόντα παρ' αὐ-
 τὸν, ὡς οὐ πρὸς ἡδονὴν οἱ ἦν τὰ ἀγγελλόμενα, κτείνει
 μιν ὀπίσω κομιζόμενον, ἄνδρας οἱ ὑπείσας κατ' οὐδόν·
 ἀποκτείνας δὲ μιν, ἠφάνισε αὐτῷ ἵππῳ. Δαρεῖος δὲ 127.

mulatae Polycratis felicitates hunc habuere finem,
 quemadmodum ei Amasis Aegypti rex ominatus erat.

(126.) Haud vero multo post etiam *Oroeten* dirae
 Polycratis ultrices sunt persecutae. Nam mortuo Cam-
 byse, regnantibus Magis, Sardibus manens Oroetes,
 nihil iuverat rem Persarum, quum eis imperium esset
 a Medis ademptum: sed in illa rerum perturbatione
 Mitrobaten interfecit, Dascylei praefectum, qui ei
 istud de Polycrate exprobraverat; Mitrobatae item
 filium Granaspen occidit, ambo spectatos inter Persas
 viros; tum et alia multa insolentius gessit, et equitan-
 tem Darii nuncium, quum parum grata ipsi essent
 quae ille nunciaverat, redeuntem collocatis in via insi-
 diatoribus occidit, et cadaver cum ipso equo ex homi-

ὥς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, ἐπεθύμει τὸν Ὀροίτεα τίσασθαι, πάντων τε τῶν ἀδικημάτων εἵνεκεν, καὶ μάλιστα Μιτροβάτεω καὶ τοῦ παιδός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἰθείης στρατὸν ἐπ' αὐτὸν οὐκ ἐδόκεε πέμπειν, ἅτε οἱ οἰδεόντων ἐτι 5 τῶν πρηγμάτων, καὶ νεωστὶ ἔχων τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν Ὀροίτεα μεγάλην τὴν ἰσχὺν πυνθανόμενος ἔχειν τὸν χίλιοι μὲν Περσέων ἐδορυφόρεον, εἶχε δὲ νομὸν τὸν τε Φρύγιον καὶ Λύδιον καὶ Ἰωνικόν. Πρὸς ταῦτα δὴ ὦν ὁ Δαρεῖος τάδε ἐμηχανήσατο. συγκαλέσας Περσέων 10 τοὺς δοκιμωτάτους, ἔλεγέ σφι τάδε· „ὦ Πέρσαι, „τίς ἂν μοι τοῦτο ὑμέων ὑποστάς ἐπιτελέσειε σοφίη, „καὶ μὴ βίῃ τε καὶ ὁμίλῳ; ἔνθα γὰρ σοφίης δέει, „βίης ἔργον οὐδέν. ὑμέων δὴ ὦν τίς μοι Ὀροίτεα ἢ „ζῶντα ἀγάγοι, ἢ ἀποκτείνειε; ὃς ὠφέλησε μὲν κω 15

num conspectu removit. (127.) *Darius* vero, postquam imperium obtinuit, poenas cupiebat ab *Oroete* sumere, quum reliquorum omnium flagitiorum causa, tum maxime propter *Mitrobatae* eiusque filii caedem. Ex aperto vero copias contra eum mittere parum consultum ei videbatur, quippe rebus domi nondum satis tranquillis, et imperio recens inito; tum quod magnam illi esse potentiam cognoverat, ut cui mille praesto essent Persici generis satellites, quique *Phrygiam*, *Lydiam* atque *Ioniam* provincias obtineret. Quae reputans *Darius*, hancce iniit rationem. Convocatis Persarum spectatissimis, his verbis eos est adlocutus: *Quis mihi e vobis, Persae, recipiet astu se hoc effecturum, non vi et armatorum manu? Nam ubi prudentiâ opus est, ibi vim adhibere nil adtinet. Vestrum igitur quis mihi Oroeten aut vivum*

261, 74.

„Πέρσας οὐδὲν, κακὰ δὲ μεγάλα ἔργε· τοῦτο μὲν,
 „δύο ἡμέων ἥστωσε, Μιτροβάτεά τε καὶ τὸν παῖδα
 „αὐτοῦ· τοῦτο δὲ, καὶ τοὺς ἀνακαλέοντας αὐτὸν, καὶ
 „πεμπομένους ὑπ’ ἐμεῦ, κτείνει, ὕβριν οὐκ ἀνάσχετον
 20 „Φαίνων. πρὶν τι ὦν μέζον ἐξεργάσασθαι μιν Πέρσας
 „κακὸν, καταλαμπτέος ἐστὶ ἡμῖν θανάτω.“ Δα- 128
 ρεῖος μὲν ταῦτα ἐπειρώτα· τῷ δὲ ἄνδρες τρηκόντα ὑπέ-
 στησαν, αὐτὸς ἕκαστος ἐβέλων ποιεῖν ταῦτα. ἐρίζον-
 τας δὲ Δαρεῖος κατελάμβανε, κελεύων πάλλεσθαι·
 5 παλλομένων δὲ, λαγχάνει ἐκ πάντων Βαγαῖος ὁ Ἀρ-
 τόντεω. λαχὼν δὲ ὁ Βαγαῖος, ποιέει τοιαύδε· βιβλία
 γραψάμενος πολλὰ, καὶ περὶ πολλῶν ἔχοντα πρηγ-
 μάτων, σφρηγῖδά σφι ἐπέβαλε τὴν Δαρεῖου· μετὰ
 δὲ, ἥϊε ἔχων ταῦτα εἰς τὰς Σάρδεις. ἀπικόμενος δὲ,

*adduxerit, aut interfecerit? qui de Persis adhuc ni-
 hil bene meruit, sed magnis eos malis adfecit: qui et
 duo e nobis, Mitrobaten eiusque filium, trucidavit,
 et nuncios a me ad illum evocandum missos inter-
 imit, denique insolentiam nullo modo ferendam
 ostentat. Quare, priusquam maius aliquod malum
 Persis infligat, morte nobis occupandus est. (128.)*

Hoc quum Darius ab illis quaesisset, triginta viri se
 offerebant, quorum unusquisque recipiebat, velle
 se solum rem effectam dare. Quos inter se conten-
 dentes cohibuit Darius, sortiri iubens: quod ubi illi
 fecere, sors prae omnibus Bagaeum contigit, Artontae
 filium. Is igitur sorte ad rem suscipiendam designa-
 tus, hanc rationem iniit. Libellos plures conscripsit,
 variis de rebus agentes, quibus sigillum imposuit
 Darii: dein cum his libellis Sardes proficiscitur. Quo

καὶ Ὀροίτεω ἐς ὅψιν ἐλθὼν, τῶν βιβλίων ἐν ἑκάστον 10
 περιαιρέμενος, ἐδίδου τῷ γραμματιστῇ τῷ βασιλήϊῳ
 ἐπιλέγεσθαι γραμματιστὰς δὲ βασιλήϊους οἱ πάντες
 ὑπαρχοὶ ἔχουσι. ἀποπειρεώμενος δὲ τῶν δορυφόρων, ἐδί-
 δου τὰ βιβλία ὁ Βαγαῖος, εἰ ἐνδεξαίετο ἀπόστασιν 15
 ἀπὸ Ὀροίτεω. ὁρέων δὲ σφεας τὰ τε βιβλία σεβομέ-
 νους μεγάλως, καὶ τὰ λεγόμενα ἐκ τῶν βιβλίων ἔτι
 μεζόνως, διδοῖ ἄλλο, ἐν τῷ ἐνῆν ἔπεα τάδε· „Ω
 „Πέρσαι, βασιλεὺς Δαρεῖος ἀπαγορεύει ὑμῖν μὴ δο-
 „ρυφορέειν Ὀροίτεᾱ.“ Οἱ δὲ, ἀκούσαντες τούτων,
 μετήκάν οἱ τὰς αἰχμάς. ἰδὼν δὲ τοῦτό σφεας ὁ Βα- 20
 γαῖος πειδομένους τῷ βιβλίῳ, ἐνθαῦτα δὴ θαρσύνσας,
 τὸ τελευταῖον τῶν βιβλίων διδοῖ τῷ γραμματιστῇ, ἐν
 τῷ ἐγγέγραπτο· „Βασιλεὺς Δαρεῖος Πέρσησι τοῖσι ἐν

postquam advenit, in conspectum Oroetae progressus, singulos deinceps libellos, detracto sigillo, scribae regio tradidit praelegendos: omnibus quippe provinciarum praefectis adsunt regii scribae. Libellos istos Bagaeus tradebat explorandae sententiae caussa satellitum, an ad deficientum ab Oroeta parati essent futuri. Quos ubi vidit magna veneratione prosequi libellos, maiorique etiam veneratione prosequi ea quae e libellis praelegebantur, alium tradidit libellum, in quo haec erant scripta: *Persae, rex Darius vobis edicit, ne amplius apud Oroetem satellitum fungamini officio.* Et illi, his auditis, lanceas coram eo deposuerunt. Tum vero Bagaeus, videns illos in hac re obtemperantes libello, fidenter postremum libellorum scribae tradidit, in quo scriptum erat: *Rex Darius Persas, qui Sardibus sunt, iubet occidere*

„Σάρδισι ἐντέλλεται κτείνειν Ὀροίτεα.“ Οἱ δὲ δορυ-
 25 φόροι ὥς ἤκούσαν ταῦτα, σπασάμενοι τοὺς ἀκινά-
 κειας, κτείνουσι παραυτίκα μιν. Οὕτω δὴ Ὀροίτεα τὸν
 Πέρσην Πολυκράτεος τοῦ Σαμίου τίσιες μετῆλθον.

Ἀπικομένων δὲ καὶ ἀνακομισθέντων τῶν Ὀροίτεω 129
 χρημάτων εἰς τὰ Σοῦσα, συνήνεικε χρόνῳ οὐ πολλῷ
 ὕστερον βασιλέα Δαρεῖον, ἐν ἄγρῃ θηρῶν ἀποθρώσκον-
 τα ἀπὸ ἵππου, στραφῆναι τὸν πόδα. καὶ κως ἰσχυρο-
 5 τέρως ἐστράφη· ὁ γὰρ οἱ ἀστράγαλος ἐξεχώρησε ἐκ
 τῶν ἄρθρων. νομίζων δὲ καὶ πρότερον περὶ ἑαυτὸν ἔχειν
 Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας εἶναι πρῶτους τὴν ἱητρικὴν,
 τούτοισι ἐχοῖτο. οἱ δὲ, στρεβλοῦντες καὶ βιώμενοι τὸν
 πόδα, κακὸν μέζον ἐργάζοντο. ἐπ' ἑπτὰ μὲν δὴ ἡμέ-
 10 ρας καὶ ἑπτὰ νύκτας ὑπὸ τοῦ παρεόντος κακοῦ ὁ Δα-
 ρεῖος ἀγρυπνήσι εἶχετο· τῇ δὲ δὴ ὀγδόῃ ἡμέρῃ ἔχοντί

Oroetem. Quo audito, protinus satellites strinxerunt acinaces, illumque interfecerunt. Tali igitur modo Oroeten persecutae sunt Dirae Polycratis ultrices Samii.

(129.) Postquam Oroetae res familiaris Susa esset transportata, ibique iam aderat; accidit haud multo post, ut *Dario* regi, inter venandum ex equo desili-
 lienti, pes distorteretur. Et graviori quodam modo distortus est; nam astragalus ex articulis exierat. Ita-
 que, quum etiam antea existimasset adesse sibi me-
 dicos Aegyptios, primarios in arte medicandi viros,
 hisce usus est. At illi torquentes pedem vimque
 magnam adferentes, malum auxerunt. Postquam igi-
 tur totos septem dies septemque noctes insomnes
 egisset; octavo die graviter admodum laboranti *Dario*

οἱ Φλαύρως, παρακούσας τις πρότερον ἔτι ἐν Σάρδισι
 τοῦ Κροτωνιήτεω Δημοκίδεος τὴν τέχνην, ἀγγέλλει τῷ
 Δαρείῳ· ὁ δὲ ἄγειν μιν τὴν ταχίστην παρ' ἐωυτὸν ἐκέ-
 λευσε. τὸν δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν τοῖσι Ὀροίτεω ἀνδραπόδοις 15
 ὅκου δὴ ἀπημελημένον, παρῆγον ἐς μέσον, πέδας τε
 130 ἔλκοντα, καὶ ῥάκεσι ἐσθημένον. Σταθέντα δὲ ἐς μέ-
 σον εἰρώτα ὁ Δαρεῖος, τὴν τέχνην εἰ ἐπίσταιτο. ὁ δ' οὐκ
 ὑπεδέκετο, ἀρρωδέων μὴ ἐωυτὸν ἐκφῆνας, τὸ παράπαν
 τῆς Ἑλλάδος ἢ ἀπεστερημένος. κατεφάνη δὲ τῷ Δα-
 ρεῖῳ τεχνάζειν ἐπιστάμενος· καὶ τοὺς ἀγαγόντας αὐ- 5
 τὸν, ἐκέλευσε μάστιγας τε καὶ κέντρα παραφέρειν ἐς
 τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἐνθάῦτα δὴ ὦν ἐκφαίνει, Φᾶς ἀτρε-
 κέως μὲν οὐκ ἐπίστασθαι, ὁμιλήσας δὲ ἰητρῷ, Φλαύ-
 ρως ἔχειν τὴν τέχνην. μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπέτρεψε, Ἑλ-
 ληνικοῖσι ἱήμασι χρεώμενος, καὶ ἥπια μετὰ τὰ ἰσχυρὰ 10

nunciat quispiam, se olim Sardibus Crotoniatae *Democedis* artem forte audivisse laudari: rexque illum quam primum ad se adduci iussit. Qui ut inter Oroetae mancipia repertus est nescio ubi neglectus, producitur in medium, compedes trahens, et laceros pannos indutus. (130.) In medio stantem interrogat rex, an artem calleret: at ille negavit, veritus ne, si cognosceretur, nulla ipsi spes reliqua foret in Graeciam umquam redeundi. *Darius* vero satis intelligens dissimulare hominem, et gnarum esse artis; flagella et stimulos iussit in medium proferri. Tum ille professus ait, accurate quidem se artem non callere, sed aliquantulam eius notitiam habere ex consuetudine quam cum medico quodam habuisset. Deinde, quum rex se illi permisisset, graecanicis adhibit

263, 35.

προσάγων, ὕπνου τέ μιν λαγχάνειν ἐποίεε, καὶ ἐν χρό-
 νῳ ὀλίγῳ ὑγίειά μιν ἔοντα ἀπέδεξε, οὐδαμᾶ ἔτι ἐλπί-
 ζοντα ἀρτίπουν ἔσεσθαι. Δωρέεται δὴ μιν μετὰ ταῦτα
 ὁ Δαρεῖος πεδέων χρυσέων δύο ζεύγεσι. ὁ δὲ μιν ἐπεί-
 ρετο, εἰ οἱ διπλήσιον τὸ κακὸν ἐπίτηδες νέμει, ὅτι μιν
 ὑγίειά ἐποίησε. ἥσθεῖς δὲ τῷ ἐπεὶ ὁ Δαρεῖος, ἀποπέμ-
 πει μιν παρὰ τὰς ἑωυτοῦ γυναῖκας. παράγοντες δὲ οἱ
 εὐνοῦχοι, ἔλεγον πρὸς τὰς γυναῖκας, ὡς βασιλεῖ οὗ-
 τος εἴη ὃς τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε. ὑποτύπτουσα δὲ αὐ-
 τῶν ἐκάστη Φιάλη, τοῦ χρυσοῦ σὺν θήκῃ ἐδωρέετο
 Δημοκῆδεα οὕτω δὴ τι δαψιλεῖ δωρεῇ, ὡς τοὺς ἀπο-
 πύπτοντας ἀπὸ τῶν Φιαλέων στατῆρας ἐπόμενος ὁ οἰ-
 κέτης, τῷ οὐνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο, καὶ οἱ χρῆμα
 πολλόν τι χρυσοῦ συνελέχθη.

medicamentis, et lenibus post vehementiora admotis,
 effecit ut et somnum caperet rex, et brevi tempore
 sanum incolumemque praestitit, quum numquam
 ille rectum pedis usum se recepturum sperasset. Inde
 duobus paribus aurcarum compedum donatus a Dario
Democedes, quaerit ex rege, *an consulto duplex*
malum ipsi reddat propterea, quod sanum illum
praestitisset? Quo verbo delectatus Darius, ad ux-
 ores suas eum ablegavit; quibus eunuchi, eum pro-
 ducentes, dicebant, *esse hunc qui vitam regi reddi-*
disset. Et earum unaquaeque, phialâ [aurum e cista]
 hauriens, tam largo auri munere simul cum theca
 [cum ipsa phiala] *Democeden* donavit, ut famulus,
 qui eum sequebatur, cui nomen erat Sciton, ex sub-
 lectis stateribus qui de phialis in terram deciderant,
 ingentem auri vim sibi collegerit.

- 131 Ὁ δὲ Δημοκίδης οὗτος, ὧδε ἐκ Κρότωνος ἀπιγμέ-
 νος, Πολυκράτει ὤμιλησε. πατρὶ συνείχετο ἐν Κρότωνι,
 ὀργὴν χαλεπῶ· τοῦτον ἐπεὶ τε οὐκ ἐδύνατο Φέρειν,
 ἀπολιπὼν, οἶχετο εἰς Αἴγιναν. καταστάς δὲ εἰς ταύτην,
 τῷ πρώτῳ ἔτει ὑπερεβάλετο τοὺς πρώτους ἰητροὺς, 5
 ἀσκευῆς περ ἐὼν, καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν ὅσα περὶ τὴν
 τέχνην ἐστὶ ἐργαλῆϊα. καὶ μιν δευτέρῳ ἔτει ταλάντου
 Αἰγινῆται δημοσίῃ μισθεῦνται· τρίτῳ δὲ ἔτει Ἀθηναῖοι,
 ἑκατὸν μνέων· τετάρτῳ δὲ ἔτει Πολυκράτης δυῶν τα-
 λάντων. οὕτω μὲν ἀπῆκετο εἰς τὴν Σάμον. Καὶ ἀπὸ 10
 τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἤκιστα Κροτωνιῆται ἰητροὶ εὐδοκί-
 μησαν· ἐγένετο γὰρ ὧν τοῦτο ὅτε πρῶτοι μὲν Κροτω-
 νιῆται ἰητροὶ ἐλέγοντο ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι· δεύτε-
 ροι δὲ, Κυρηναῖοι. κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ χρόνον καὶ Ἀρ-
 132 γεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων πρῶτοι. Τότε δὲ

(131.) *Democedes* hic tali ratione, relicta Croto-
 ne, in Polycratis pervenerat familiaritatem. Crotone
 premebatur a patre difficili et iracundo: quem quum
 ferre non posset, relicto eo Aeginam abiit. Ibi quum
 sedem suam fixisset, primo anno primarios supera-
 vit medicos, imparatus licet, et instrumentis omni-
 bus carens quibus ad eam artem exercendam vulgo
 utuntur. Itaque secundo anno Aeginetae publice eum
 talento conduxerunt; tertio anno Athenienses, centum
 minis; quarto vero anno Polycrates duobus talentis.
 Hoc modo Samum venerat. Et inde ab hoc viro ma-
 xime inclaruerunt *Crotoniatae medici*. Fuit enim
 tempus quum primarii in Graecia medici dicerentur
 esse Crotoniatae; tum secundi ordinis, *Cyrenaei*.
 Per idem tempus Argivi primarii inter Graecos mu-

264, 67.

ὁ Δημοκίδης ἐν τοῖσι Σούσοισι ἐξησάμενος Δαρεῖον, οἶκόν τε μέγιστον εἶχε, καὶ ὁμοτράπεζος βασιλεῖ ἐγγόνες· πλὴν τε ἐνὸς τοῦ ἐς Ἑλλήνας ἀπιέναι, πάντα 5 τὰ ἄλλα οἱ παρῆν. καὶ τοῦτο μὲν, τοὺς Αἰγυπτίους ἡτροὺς, οἱ βασιλέα πρότερον ἰῶντο, μέλλοντας ἀνασκολοπιεῖσθαι, διότι ὑπὸ Ἑλλήνος ἡτροῦ ἐσσώθησαν, τούτους, βασιλέα παραιτησάμενος, ἐρρύσατο· τοῦτο δὲ, μάντιν Ἡλεῖον Πολυκράτει ἐπισπόμενον, καὶ ἀπη- 10 μελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοις, ἐρρύσατο. ἦν δὲ μέγιστον πρῆγμα Δημοκίδης παρὰ βασιλεῖ.

Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα, τάδε ἄλλα συνέ- 133
νεικε γενέσθαι. Ἀτόσση, τῇ Κύρου μὲν θυγατρὶ, Δαρείου δὲ γυναικὶ, ἐπὶ τοῦ μαστοῦ ἔφου Φῦμα· μετὰ δὲ, ἐκραγὲν, ἐνέμετο πρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν

sici ferebantur. (132.) Tunc vero *Democedes*, postquam *Darium* persanavit, maximam *Susis* domum habuit, et regis fuit commensalis: denique, praeterquam quod in *Graeciam* redire non licuit, omnium rerum copia adfluebat. Idem *Aegyptios* medicos, qui regem prius curaverant, et nunc in eo erant ut regis iussu palis transfigerentur, quoniam a Graeco medico fuissent superati, hos a rege deprecatus conservavit: item *Eleum* vatem, qui, *Polycratem* secutus, nunc inter mancipia neglectus latebat, servitute liberavit. Plurimum enim apud regem *Democedes* valebat.

(133.) Haud vero ita multo post, aliud quidpiam forte fortuna accidit huiusmodi. *Atossae*, *Cyri* filiae, uxori *Darii*, ortus erat in mamma tumor; qui postquam erupit, latius serpebat. Quamdiu minor erat

ἔλασσον, ἢ δὲ, κρύπτουσα καὶ αἰσχυνομένη, ἔφραζε 5
 οὐδενί· ἐπεὶ τε δὲ ἐν κακῷ ἦν, μετεπέμψατο τὸν Δη-
 μοκῆδεα, καὶ οἱ ἐπέδεξε. ὁ δὲ, Φᾶς ὑγίεια ποιήσιν,
 ἐξορκοῖ μιν, ἢ μὲν οἱ ἀντυπουργήσιν ἐκείνην τοῦτο τὸ
 ἂν αὐτῆς δεηθῇ· δεήσεσθαι δὲ οὐδενὸς τῶν ὅσα ἐς αἰ-
 134 σχύνην ἐστὶ Φέροντα. Ὡς δὲ ἄρα μιν μετὰ ταῦτα
 ἰώμενος ὑγίεια ἀπέδεξε, ἐνθαῦτα δὴ διδασχβεῖσα ὑπὸ
 τοῦ Δημοκῆδεος ἢ Ἀτοσσα, προσέφερε ἐν τῇ κοίτῃ Δα-
 ρεῖῳ λόγον τοιόνδε· „ὦ βασιλεῦ, ἔχων δύναμιν το-
 „σαύτην, κάτῃσαι, οὔτε τι ἔθνος προσκτώμενος οὔτε δύ- 5
 „ναμιν Πέρσῃσι. οἶκός δέ ἐστι ἄνδρα, καὶ νέον, καὶ
 „χρημάτων μεγάλων δεσπότην, φαίνεσθαι τι ἀποδει-
 „κνύμενον, ἵνα καὶ Πέρσαι ἐκμάθωσι ὅτι ὑπ' ἀνδρός
 „ἄρχονται. ἐπ' ἀμφοτέρω δέ τοι Φέρει ταῦτα ποιέειν,
 „καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ἐπιστέωνται ἄνδρα εἶναι τὸν 10

tumor, occultabat eum Atossa, prae pudore nemini
 indicans: ubi vero iam male erat adfecta, accersito
Democedi tumorem monstravit. Et ille, sanitati se
 eam restitutum professus, persuadet reginae, ut in-
 terposito iureiurando ipsi promitteret, *vicissim ip-
 sam illi in eo quod oraturus esset* (nihil autem se
 petituturum adfirmat quod dedecus adferre possit)
operam suam esse collaturam. (134.) Deinde,
 quum adhibitis remediis sanam *Democedes* praestitis-
 set, tum ab illo edocta *Atossa* his verbis *Darium*, dum
 cubitum eunt, adlocuta est: *Tantis, o Rex, quum
 sis viribus instructus, otiosus sedes; nec populum
 ullum aut potentiam adquiris Persis. Aequum est
 tamen, ut vir et aetate florens, et magnarum opum
 dominus, aliquod factum a se gestum ostendas, quo*

265, 97.

„προεστέωτα, καὶ ἵνα τρίβωνται πολέμῳ, μηδὲ σχο-
 „λὴν ἄγοντες, ἐπιβουλεύωσί τοι. νῦν γὰρ ἂν τι καὶ
 „ἀποδέξαιο ἔργον, ἕως νέος εἰς ἡλικίην· αὐξανόμενῳ
 „γὰρ τῷ σώματι συναύξονται καὶ αἱ Φρένες· γηρά-
 15 „σκοντι δὲ συγγηράσκουσι, καὶ ἐς τὰ πρήγματα πάν-
 „τα ἀπαμβλύνονται.“ Ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἐκ διδαχῆς
 ἔλεγε. ὁ δ' ἀμείβεται τοῖσδε· „ὦ γυναῖ, πάντα ὅσα
 „περ αὐτὸς ἐπινοέω ποιήσῃν, εἴρηκας. ἐγὼ γὰρ βεβού-
 „λευμαι, ζεύξας γέφυραν, ἐκ τῆσδε τῆς ἡπείρου ἐς
 20 „τὴν ἐτέρην ἡπείρον ἐπὶ Σκύθας στρατεύεσθαι· καὶ ταῦ-
 „τα ὀλίγου χρόνου ἔσται τελεύμενα.“ Λέγει Ἀτοσ-
 σα τὰδε· „Ὅρα νυν, ἐς Σκύθας μὲν τὴν πρώτην ἰέναι
 „ἔασον· οὗτοι γὰρ, ἐπεὰν σὺ βούλῃ, ἔσονται τοι. σὺ
 „δὲ μοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύεσθαι· ἐπιθυμέω γάρ,

Persae etiam intelligant, a viro se regi. Duobus autem modis tibi hoc facere conducet, ut et Persae sciant virum esse qui illis praesit, et ut ipsi bellis occupentur, ne, dum otium agunt, tibi insidientur. Nunc enim praeclarum aliquod edere facinus licet, dum viget aetas; nam augescente corpore augentur et animi vires; senescente autem corpore, etiam ingenium senescit, et ad res omnes hebetatur. Quae quum illa, ut erat edocta, dixisset, in hunc modum Darius respondit: Quae ego ipse facere destinaveram, ea tu omnia, uxor, dixisti. Constitutum enim habeo, duabus continentibus ponte iunctis, ex nostra continente in alteram transgredi, et Scythis bellum inferre: atque haec brevi effecta dabo. Tum Atossa, Ecce nunc! ait, adversus Scythas primum proficisci omitte: hi enim, quandoque volueris, in tua erunt potestate: at tu

„λόγῳ πυνθανομένη, Λακαίνας τέ μοι γενέσθαι Θερ- 25
 „παίνας καὶ Ἀργείας καὶ Ἀττικάς καὶ Κορινθίας.
 „ἔχεις δὲ ἄνδρα ἐπιτηδεώτατον ἀνδρῶν πάντων δέξαι
 „τε ἕκαστα τῆς Ἑλλάδος καὶ κατηγήσασθαι, τοῦτον
 „ὅς σευ τὸν πόδα ἐξήσατο.“ Ἀμείβεται Δαρεῖος·
 „ὦ γύναι, ἐπεὶ τοίνυν τοι δοκέει τῆς Ἑλλάδος ἡμέας 30
 „πρῶτα ἀποπειρᾶσθαι, κατασκόπους μοι δοκέει Περ-
 „σέων πρῶτον ἄμεινον εἶναι, ὁμοῦ τούτῳ τῷ σὺ λέ-
 „γεις, πέμψαι εἰς αὐτούς· οἱ μαθόντες καὶ ἰδόντες ἕκα-
 „στα αὐτῶν, ἐξαγγελέουσι ἡμῖν. καὶ ἔπειτα, ἐξεπι-
 135 „στάμενος, ἐπ' αὐτούς τρέψομαι.“ Ταῦτα εἶπε· καὶ
 ἅμα ἔπος τε, καὶ ἔργον ἐποίηε. ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα
 ἡμέρῃ ἐπέλαμψε, καλέσας Περσέων ἄνδρας δοκίμους
 πεντεκαίδεκα, ἐνετέλλετό σφι, ἐπομένους Δημοκῆδεϊ,

mihi in Graeciam suscipe expeditionem: cupio enim, de quibus fando audiui, Lacaeas et Argivas et Atticas atque Corinthias habere famulas. Est autem tibi praesto vir omnium maxime idoneus, qui cuncta tibi in Graecia demonstret et viae dux sit; is qui tuum pedem sanavit. Respondit Darius: Quoniam igitur tibi placet, mulier, ut Graeciam statim experiamur, consultius mihi videtur exploratores primum, unâ cum hoc quem tu dicis, eo mittere; qui, postquam res Graecorum cunctas cognoverint spectaverintque, nobis sint renunciaturi. Ac deinde, rebus omnibus recte cognitis, arma contra illos convertam. (135.) Haec ille dixit: et dictum factum. Simul ac enim dies illuxit, quindecim probatos ex Persis viros vocat, eisque dat manda-

5 διεξελθεῖν τὰ παραβαλάσσια τῆς Ἑλλάδος· ὅκως τε
μὴ διαδρήσεται σφεας ὁ Δημοκῆδης, ἀλλὰ μιν πάν-
τως ὀπίσω ἀπάξουσιν. ἐντειλάμενος δὲ τούτοις ταῦτα,
δεύτερα καλέσας αὐτὸν Δημοκῆδεα, ἐδέετο αὐτοῦ, ὅκως
ἐξηγησάμενος πᾶσαν καὶ ἐπιδέξας τὴν Ἑλλάδα τοῖσι
10 Πέρσῃσι, ὀπίσω ἦξει. δῶρα δὲ μιν τῷ πατρὶ καὶ τοῖσι
ἀδελφεοῖσι ἐκέλευε πάντα τὰ ἐκείνου ἐπιπλα λαβόντα
ἄγειν, Φὰς ἄλλα οἱ πολλαπλήσια ἀντιδώσειν· πρὸς
δὲ, ἐς τὰ δῶρα ὀλκάδα οἱ ἔφη συμβαλέεσθαι, πλῆ-
σας ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἅμα οἱ πλεύσεσθαι. Δα-
25 ρεῖος μὲν δὴ, δοκέειν ἐμοὶ, ἀπ' οὐδενὸς δολεροῦ νόου
ἐπαγγέλλετό οἱ ταῦτα. Δημοκῆδης δὲ, δέισας μὴ εὖ
ἐκπειρῶτο Δαρεῖος, οὐ τι ἐπιδραμῶν πάντα τὰ διδόν-

tum, ut Democeden comitantes maritima Graecia
loca lustrent, nec vero committant ut ab ipsis pro-
fugiat Democedes, sed omnino illum reducant. Haec
postquam his mandata dedit, dein ipsum vocat Demo-
ceden, illumque orat, ut, postquam itineris dux
in Graeciam Persis illis fuisset, totamque eis de-
monstrasset, ad se revertatur; iubetque eum, ut
sua omnia quae moveri possent secum sumat, et
dono adferat patri fratribusque; quorum loco se
illi alia multis partibus copiosiora in vicem da-
turum confirmat; praeterea ad transferenda dona
onerariam navem se ei adtributurum, ait, omni-
genis bonis refertam, quae simul cum eo sit navi-
gatura. Darius igitur, ut mihi videtur, nullo do-
loso consilio haec ei est pollicitus. Democedes vero,
veritus ne se rex tentaret, non cupide oblata omnia
arripuit: sed, res suas, ait, Susis se relicturum,

μένα ἐδέκετο· ἀλλὰ, τὰ μὲν ἑωυτοῦ κατὰ χώραν, ἔφη, καταλείψειν, ἵνα ὀπίσω σφέα ἀπελθὼν ἔχοι· τὴν μὲν τοι ὀλκάδα, τὴν οἱ Δαρεῖος ἐπαγγέλλετο εἰς τὴν δωρεὴν 20 τοῖσι ἀδελφεοῖσι, δέκεσθαι ἔφη. ἐντειλάμενος δὲ καὶ τούτῳ ταῦτα ὁ Δαρεῖος, ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν.

- 136 Καταβάντες δὲ οὕτω εἰς Φοινίκην, καὶ Φοινίκης εἰς Σιδῶνα πόλιν, αὐτίκα μὲν τριήρεας δύο ἐπλήρωσαν, ἅμα δὲ αὐτῇσι καὶ γαυλὸν μέγαν, παντοίων ἀγαθῶν. παρεσκευασμένοι δὲ πάντα, ἔπλεον εἰς τὴν Ἑλλάδα· προσίσχοντες δὲ, αὐτῆς τὰ παραβαλάσσια 5 ἐθθεῦντο, καὶ ἀπεγράφοντο· εἰς δὲ, τὰ πολλὰ αὐτῆς καὶ οὐνομαστότατα θησάμενοι, ἀπίκοντο τῆς Ἰταλίας εἰς Τάραντα. Ἐνθαῦτα δὲ ἐκ ῥηστῶν τῆς Δημοκίδεος, Ἀριστοφιλίδης τῶν Ταραντίνων ὁ βασιλεὺς, τούτο μὲν

ut post reditum eas haberet; onerariam autem navem, quam ei promitteret Darius ad dona fratribus perferenda, accipere se, ait. Haec igitur mandata postquam et Persis et Democedi Darius dedit, ad mare eos dimisit.

(136.) Itaque hi quum in Phoenicem et Phoenices urbem Sidonem descendissent, protinus duas triremes instruxerunt, simulque cum his ingentem gaulum (onerariam navem) omni bonorum genere impleverunt; rebusque cunctis praeparatis, in Graeciam navigarunt. Quo ubi adpulerunt, oras omnes contemplati sunt descripseruntque: deinde, postquam pleraque et maxime notabilia spectarunt, Tarentum in Italiam pervenerunt. Ibi vero Democedi indulgens Aristophilides, rex Tarentinorum, et gubernacula

10 τὰ πηδάλια παρέλυσε τῶν Μηδικῶν νεῶν· τοῦτο δὲ,
αὐτοὺς τοὺς Πέρσας ἔρξε, ὡς κατασκόπους δῆθεν εὐόν-
τας. Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐπασχον, ὁ Δημοκῆδης εἰς
τὴν Κρότωνα ἀπικνέεται. ἀπὶ γυμνίου δὲ ἤδη τούτου εἰς
τὴν ἐαυτοῦ, ὁ Ἀριστοφιλίδης ἔλυσε τοὺς Πέρσας, καὶ
15 τὰ παρέλαβε τῶν νεῶν, ἀπέδωκέ σφι. Πλέοντες δὲ ἐν- 137
θεύτην οἱ Πέρσαι, καὶ διώκοντες Δημοκῆδεα, ἀπικνέον-
ται εἰς τὴν Κρότωνα· εὐρόντες δὲ μιν ἀγοράζοντα, ἄπτον-
το αὐτοῦ. τῶν δὲ Κροτωνιητέων οἱ μὲν, καταρρώδον-
5 τες τὰ Περσικὰ πρήγματα, προῖέναι ἐτοῖμοι ἔσαν· οἱ δὲ
ἀντάπτοντό τε, καὶ τοῖσι σκυτάλοισι ἔπαιον τοὺς Πέρ-
σας, προῖσχομένους ἔπεα τάδε· „ Ἄνδρες Κροτωνιῆται,
„ ὁράτε τὰ ποιεέτε· ἄνδρα βασιλῆος δρηπέτην γενόμε-
„ νον ἐξαίρεσθε. κῶς ταῦτα βασιλῆϊ Δαρεΐῳ ἐκχρήσει
10 „ περιῦβρίσθαι; κῶς δὲ ὑμῖν τὰ ποιεύμενα ἔξει κα-

navium Medicarum solvi iussit, et ipsos Persas deti-
nuit, tamquam speculatores: interimque, dum illis
hoc accidit, *Democedes* Crotonem abiit. Qui post-
quam domum ad suos pervenit, Persas Aristophili-
des custodiâ emisit, et, quae de navibus eorum de-
merat, illis restituit. (137.) Inde Persae navibus
profecti, Democeden persequentes, Crotonem perve-
nerunt: ubi quum eum in foro invenissent versan-
tem, manus ei iniecerunt. Ibi tum Crotoniatarum alii,
Persarum opes veriti, tradere illum parati erant: alii
vero Persis vicissim manus iniicientes, fustibus eos
percutiebant. Quibus illi haec verba proferebant:
Viri Crotoniatae, videte quid faciatis! hominem,
qui Regis servus fugitivus est, eripitis. Quomodo
rex Darius patienter feret tali contumelia adfisci?

„λῶς, ἣν ἀπέλησθε ἡμέας; ἐπὶ τίνα δὲ τῆσδε προτέ-
 ρην στρατευσόμεθα πόλιν; τίνα δὲ προτέρην ἀνδραπο-
 δίσξασθαι πειρησόμεθα;“ Ταῦτα λέγοντες, τοὺς Κρο-
 τωνιήτας οὐκ ὦν ἔπειθον· ἀλλ' ἐξαιρέβεντες τε τὸν Δη-
 μοκῆδεα, καὶ τὸν γαυλὸν τὸν ἅμα ἄγοντο ἀπαιρε- 15
 θέντες, ἀπέπλεον ὀπίσω εἰς τὴν Ἀσίην, οὐδ' ἔτι ἐζή-
 τησαν τὸ προσωτέρω τῆς Ἑλλάδος ἀπικόμενοι ἐκμα-
 θεῖν, ἐστερημένοι τοῦ ἡγεμόνος. Τοσόνδε μέντοι ἐνετεί-
 λατό σφι Δημοκῆδης ἀναγομένοισι, κελεύων εἰπεῖν
 Δαρεῖω σφέας, ὅτι ἄρμостαι τὴν Μίλωνος θυγατέρα 20
 Δημοκῆδης γυναῖκα. τοῦ γὰρ δὴ παλαιστῆω Μίλωνος
 ἦν οὐνομα πολλὸν παρὰ βασιλῆϊ. κατὰ δὴ τοῦτό μοι
 δοκέει σπεῦσαι τὸν γάμον τοῦτον, τελέσας χρήματα
 μεγάλα Δημοκῆδης, ἵνα Φανῇ πρὸς Δαρείου ἑὼν καὶ
 138 ἐν τῇ ἐαυτοῦ δόκιμος. Ἀναχθέντες δὲ ἐκ τῆς Κρότω-

et quo pacto vobis impune abibit facinus, si nobis illum eripueritis? Cui prius, quam huic civitati, bellum inferemus? quam priorem sub iugum mittere conabimur? Haec illi dicentes non moverunt Crotoniatas: sed, erepto sibi Democede, atque etiam gaULO spoliati, quem adduxerant, in Asiam sunt reversi; neque porro Graeciam adire aliasque Graeciae partes cognoscere cupivere, duce privati. Hoc tamen eis abeuntibus mandatum Democedes dedit, nunciarent Dario, *Democeden filiam Milonis sibi despondisse uxorem*. Erat enim apud regem celebre Milonis nomen luctatoris: atque hac nimirum de caussa videtur mihi Democedes, magna vi pecuniae erogata, properasse hoc matrimonium, ut adpareret Dario, esse ipsum etiam in patria spectatum virum. (138.) Cro-

νος οἱ Πέρσαι, ἐκπίπτουσι τῇσι νηυσὶ ἐς Ἰηπυγίην καὶ
 σφέας, δουλεύοντας ἐνθαῦτα, Γίλλος ἀνὴρ Ταραντῖνος
 Φυγὰς ρυσάμενος, ἀπήγαγε παρὰ βασιλέα Δαρεῖον.
 5 ὁ δὲ ἀντὶ τούτων ἐτοῖμος ἦν δίδόναι τοῦτο ὅ τι βούλοιτο
 αὐτός. Γίλλος δὲ αἰρέεται κάτοδόν οἱ ἐς Τάραντα γε-
 νέσθαι, προαπηγησάμενος τὴν συμφορὴν. ἵνα δὲ μὴ
 συνταράξῃ τὴν Ἑλλάδα, ἣν δι' αὐτὸν στόλος μέγας
 πλὴν ἐπὶ τὴν Ἰταλίην, Κνιδίους μούρους ἀποχρᾶν οἱ,
 10 ἔφη, τοὺς κατὰγοντας γίνεσθαι δοκέων, ἀπὸ τούτων,
 ὄντων τοῖσι Ταραντίνιοισι φίλων, μάλιστα δὴ τὴν κά-
 τῳδόν οἱ ἔσεσθαι. Δαρεῖος δὲ ὑποδεξάμενος ἐπετέλεε·
 πέμψας γὰρ ἄγγελον ἐς Κνίδον, κατὰγειν σφέας ἐκέ-
 λευε Γίλλον ἐς Τάραντα. πειθόμενοι δὲ Δαρείῳ Κνί-
 15 διοι, Ταραντίνους οὐκ ὦν ἐπειθον, βίην δὲ ἀδύνατοι ἦσαν

tone profecti Persae, cum navibus in Iapygiam [Apu-
 liam] eiecti sunt: ubi quum in servitutem essent re-
 ducti, *Gillus* eos liberavit, exsul Tarentinus, et ad
 regem Darium reduxit. Pro quo beneficio quum ei,
 quidquid postulasset, dare paratus rex esset; *Gillus*,
 exposita sua calamitate, petiit ut in patriam Taren-
 tum ex exsilio restitueretur. Ne autem Graeciam
 conturbaret, si propter ipsum magna classis in Ita-
 liam navigaret, *Cnidios solos*, ait, *ad se reducen-*
dum sufficere; ratus, ab his maxime, quippe Taren-
 tinorum amicis, reditum sibi procuratum iri. Id Da-
 rius recepit ei, et promisso stetit: misso enim ad
 Cnidios nuncio, imperavit his ut Tarentum reduce-
 rent *Gillum*. Sed Cnidii, Dario obsequentes, Taren-
 tinis ut eum reciperent non persuaserunt; ad vim vero
 adhibendam parum validi erant. Ita igitur hae res

προσφέρειν. Ταῦτα μὲν νυν οὕτω ἐπρήχθη· οὔτοι δὲ πρῶ-
τοι ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπίκοντο Πέρσαι,
καὶ οὔτοι διὰ τοιόνδε πρῆγμα κατάσκοποι ἐγένοντο.

- 139 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα, Σάμον βασιλεὺς Δαρεῖος αἰ-
ρεῖι, πολίων πασέων πρῶτην Ἑλληνίδων καὶ βαρβά-
ρων, διὰ τοιήνδε τινα αἰτίην. Καμβύσεω τοῦ Κύρου
στρατευομένου ἐπ' Αἴγυπτον, ἄλλοι τε συχνοὶ εἰς τὴν
Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ὥς οἶκος, κατ' 5
ἐμπορίην· οἱ δὲ, στρατευόμενοι· οἱ δὲ τινες, καὶ αὐτῆς
τῆς χώρας θεταί· τῶν ἦν καὶ Συλοσῶν ὁ Αἰάκεος,
Πολυκράτεος τε ἐὼν ἀδελφεός, καὶ Φεύγων ἐκ Σά-
μου. Τοῦτον τὸν Συλοσῶντα κατέλαβε εὐτυχίη τις
τοιήδε. λαβὼν χλανίδα καὶ περιβαλόμενος πυρρὴν, 10
ἡγόραζε ἐν τῇ Μέμφι· ἰδὼν δὲ αὐτὸν Δαρεῖος, δο-
ρυφόρος τε ἐὼν Καμβύσεω, καὶ λόγου οὐδενός κω με-

gestae sunt: hique primi fuere Persae, qui ex Asia in
Graeciam venere, et talem ob causam speculatum
erant missi.

(139.) Post haec *Samum* cepit rex *Darius*: est-
que haec prima ex urbibus vel Graecorum vel bar-
barorum, quae sub illius imperio vi capta est. Capta
est autem tali ex causa. Quo tempore Cambyses ex-
peditionem in Aegyptum suscepit, frequentes Graeci
in Aegyptum venerant; alii (ut consentaneum est)
negotiandi causa, alii militandi, alii solummodo
spectandae gratia regionis. Horum in numero *Sylo-*
son erat, Aeacis filius, frater Polycratidis, Samo exsu-
lans. Huic Sylosonti, talis quaedam oblata fortuna
est. Sumto rutilo pallio, hoc circumdatus obambula-
bat Memphi in foro: quem ubi conspexit *Darius*,

γάλου, ἐπεθύμησε τῆς χλανίδος, καὶ αὐτὴν προσελ-
 θὼν ἀνέετο. ὁ δὲ Συλοσῶν, ὁρέων τὸν Δαρεῖον μεγά-
 15 λως ἐπιθυμέοντα τῆς χλανίδος, θείῃ τύχῃ χρεώμενος,
 λέγει· „Ἐγὼ ταύτην πωλέω μὲν οὐδενὸς χρημάτων·
 „δίδωμι δὲ ἄλλως, εἴ περ οὕτω δεῖ γενέσθαι πάντως
 „τοί.“ Αἰνέσας ταῦτα ὁ Δαρεῖος, παραλαμβάνει τὸ
 εἶμα. Ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν ἠπίστατό οἱ τοῦτο ἀπο- 140
 λωλέναι δι' εὐηθίην. ὥς δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος
 Καμβύσης τε ἀπέθανε, καὶ τῷ Μάγῳ ἐπανεστήσαν οἱ
 ἑπτὰ, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ Δαρεῖος τὴν βασιληίην ἔσχε·
 5 πυνθάνεται ὁ Συλοσῶν, ὥς ἡ βασιληίη περιεληλύθει ἐξ
 τοῦτον τὸν ἄνδρα, τῷ κοτὲ αὐτὸς ἔδωκε ἐν Αἰγύπτῳ
 δεηθέντι τὸ εἶμα. ἀναβὰς δὲ ἐς τὰ Σοῦσα, ἔζετο ἐς
 τὰ πρόθυρα τῶν βασιλῆος οἰκίων, καὶ ἔφη Δαρεῖου

qui satelles tunc erat Cambysis, nec ullo dum no-
 mine clarus; cupidine pallii captus, adit Sylosontem,
 illud mercaturus. Syloson, vehementer cupidum ami-
 culi videns Darium, divino quodam instinctu ait:
Equidem hoc pallium nullo vendo pretio: do tibi
vero gratis, si omnino ita tuum illud fieri cupis.
 Quo laudato responso, accipit pallium Darius. (140.)
 Iamque existimabat Syloson, se propter nimiam animi
 bonitatem amiculum hoc perdidisse. Interiecto vero
 tempore, postquam mortuo Cambyse adversus Ma-
 gum coniuraverant septemviri, et ex septem virorum
 numero *Darius* regnum obtinuerat; rescivit *Sylo-*
sōn, in manus eiusdem viri translisse regnum, cui
 olim ipse in Aegypto amiculum, cuius ille fuisse cu-
 pidus, dono dedisset. Itaque Susa adscendit, sedens-
 que in vestibulo aedium regiarum, ait, se *de Dariō*

εὐεργέτης εἶναι. ἀγγέλλει ταῦτα ἀκούσας ὁ πυλαιο-
 ρὸς τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ, θωυμάσας λέγει πρὸς αὐτόν 10
 „Καὶ τίς ἐστὶ Ἑλλήνων εὐεργέτης, ὃ ἐγὼ προαιδεύ-
 „μαι, νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων; ἀναβέβηκε δ' ἢ
 „τις ἢ οὐδεὶς κω παρ' ἡμέας αὐτῶν. ἔχω δὲ χρέος.
 „εἰπεῖν οὐδὲν ἀνδρὸς Ἑλληνος. ὅμως δὲ αὐτὸν παρά-
 „γετε ἔσω, ἵνα εἰδῶ τί θέλων λέγει ταῦτα.“ Πα- 15
 ρῆγε ὁ πυλαιορὸς τὸν Συλοσῶντα· στάντα δὲ ἐς μέσον
 εἰρώτευν οἱ ἐρμηνεὺς τίς τε εἴη, καὶ τί ποιήσας, εὐερ-
 γέτης Φησὶ εἶναι βασιλῆος. εἶπε ὦν ὁ Συλοσῶν πάν-
 τα τὰ περὶ τὴν χλανίδα γεγόμενα, καὶ ὡς αὐτὸς εἴη
 κείνος ὁ δοῦς. ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Δαρεῖος· „ὦ 20
 „γενναϊότατε ἀνδρῶν, σὺ κείνος εἶ, ὃς ἐμοὶ οὐδεμίην
 „ἔχοντί κω δύναμιν ἔδωκας, εἰ καὶ σμικρά; ἀλλ'

bene meruisse. Id ubi audivit portae custos, renun-
 ciavit regi; et ille miratus, ait secum ipse: *Quis*
tandem Graecus est, qui bene de me meruerit, cui
ego gratiam debeam, qui nuper modo regnum ob-
tinui? Vix unus aut nullus adhuc ex illa gente
ad me adscendit: neque quidquam dicere possum
quod Graeco cuicumque homini debeam. Verum ta-
men producite eum intro, ut sciam quid sibi velit
homo, quod istud dicat. Introducit ianitor Sylo-
 sontem; stantemque in medio interrogant interpre-
 tes, *quis sit: quove facto bene se de Rege meruisse*
dicat. Exponit igitur ille rem omnem ad amiculum
 spectantem; adfirmatque *se illum esse qui ei illud*
dono dederit. Tum rex, *O liberalissime hominum,*
 ait, *tu ergo ille es, qui mihi nullam dum potesta-*
tem habenti donum dedisti? quod etsi exiguum,

270. 45.

„ὦν ἴση γέ ἡ χάρις ὁμοίως ὥς εἰ νῦν κοθέν τι μέγα
 „λάβοιμι. ἀνθ' ὧν τοι χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἄπλετον
 25 „δίδωμι, ὥς μή ποτέ τοι μεταμελήσει Δαρεῖον τὸν
 „Υστάσπεος εὖ ποιήσαντι.“ Λέγει πρὸς ταῦτα ὁ
 Συλοσῶν. „Ἐμοὶ μήτε χρυσόν, ὦ βασιλεῦ, μήτε
 „ἄργυρον δίδου, ἀλλ' ἀνασωσάμενός μοι δὸς τὴν πα-
 „τρίδα Σάμον· τὴν νῦν, ἀδελφεοῦ τοῦ ἐμοῦ Πολυκρά-
 30 „τεος ἀποθανόντος ὑπὸ Ὀροίτεω, ἔχει δοῦλος ἡμέτερος·
 „ταύτην μοι δὸς ἄνευ τε φόνου καὶ ἑξανδραποδίστιος.“
 Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος, ἀπέστειλλε στρατιήν τε καὶ 141
 στρατηγὸν Ὀτάνεα, ἀνδρῶν τῶν ἐπτά γενόμενον ἐν-
 τειλάμενος, ὅσων ἐδεήθη ὁ Συλοσῶν, ταῦτά οἱ ποιεῖν
 ἐπιτελέα. καταβαὶς δὲ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ὁ Ὀτάνης,
 5 ἔστειλλε τὴν στρατιήν.

Τῆς δὲ Σάμου Μαιάνδριος ὁ Μαιανδρίου εἶχε τὸ 142

*tamen prorsus aequale est beneficium, ac si nunc
 magnum quidpiam alicunde accipiam. Pro quo
 tibi ego ingens auri argentique pondus reddo, ne
 umquam te poeniteat, Dario Hystaspis filio bene-
 ficium contulisse. Ad haec Syloson: Nec auro me,
 Rex, nec argento dona: sed patriam meam Samum
 serva, mihique redde; quam nunc, postquam fra-
 ter meus Polycrates ab Oroete interfectus est,
 tenet servus noster. Hanc mihi da, a caedibus et
 servitute liberatam. (141.) His auditis, Darius exer-
 citum misit ducemque Otanen, unum e numero sep-
 tem virorum, cui mandat ut omnia effecta det quae
 Syloson petiisset. Itaque ad mare descendit Otanes,
 exercitumque contraxit.*

(142.) *Sam* i tunc imperium tenebat *Maeandrius*,

κράτος· ἐπιτροπαίην παρὰ Πολυκράτεος λαβὼν τὴν
 ἀρχὴν· τῷ δικαιοτάτῳ ἀνδρῶν βουλομένῳ γενέσθαι, οὐκ
 ἐξεγένετο. Ἐπειδὴ γάρ οἱ ἐξαγγέλλῃ ὁ Πολυκράτεος
 θάνατος, ἐποίηε τοιαῦδε. πρῶτα μὲν, Διὸς Ἐλευθερίου 5
 βωμὸν ἰδρύσατο, καὶ τέμενος περὶ αὐτὸν αὖρισε τοῦτο,
 τὸ νῦν ἐν τῷ προαστήϊῳ ἐστί. μετὰ δὲ, ὥς εἰ ἐπεποιήτο,
 ἐκκλησίην συναγείρας πάντων τῶν ἀστῶν, ἔλεξε τάδε·
 „Ἐμοὶ, ὡς ἴατε καὶ ὑμεῖς, σκῆπτρον καὶ δύναμις πα-
 „σα ἢ Πολυκράτεος ἐπιτέτραπται, καὶ μοι παρέχει 10
 „νῦν ὑμέων ἀρχεῖν· ἐγὼ δὲ, τὰ τῷ πέλας ἐπιπλήσ-
 „σω, αὐτὸς κατὰ δύναμιν οὐ ποιήσω. οὔτε γάρ μοι
 „Πολυκράτης ἤρεσκε δεσπόζων ἀνδρῶν ὁμοίων ἑαυτοῦ,
 „οὔτε ἄλλος ὅστις τοιαῦτα ποιεῖ. Πολυκράτης μὲν
 „νυν ἐξέπλησε μοῖρην τὴν ἑαυτοῦ· ἐγὼ δὲ εἰς μέσσην 15

Maeandrii filius, cui cura regni a Polycrate fuerat com-
 missa. Hic, quum voluisset vir esse omnium iustissi-
 mus, perficere propositum non potuerat. Postquam
 enim nunciatus ei interitus erat Polycratis, haecce
 fecit. Primum, *Iovis Liberatoris* aram constituit, et
 templum circa illam designavit, hoc ipsum quod etiam
 nunc est in suburbio. Dein, hoc perfecto, concione
 convocata civium omnium, haec apud eos verba fecit,
Mihi, ut etiam nostis ipsi, sceptrum Polycratidis
atque potestas omnis commissa est: nihilque nunc
prohibet, quo minus regnum in vos capessam. At,
quod in aliis ego reprehendo, id quoad in me est,
non faciam ipse: nec enim mihi Polycrates placuit,
in viros sibi pares dominium exercens; nec alius
quisquam, qui hoc facit. Polycrates igitur nunc
fatum suum explevit: ego vero, regnum in medio

270, 74.

„τὴν ἀρχὴν τιθεῖς, ἰσονομίην ὑμῖν προαγορεύω. Τοσά-
 „δε μέντοι δικαίῳ γέρεα ἐμεωυτῷ γενέσθαι· ἐκ μὲν γε
 „τῶν Πολυκράτεος χρημάτων, ἐξαίρετα ἕξ τάλαντά
 „μοι γενέσθαι· ἱρῶσύνην δὲ πρὸς τούτοις αἰρεῦμαι αὐ-
 20 „τῷ τ' ἐμοὶ, καὶ τοῖσι ἀπ' ἐμεῦ αἰεὶ γινομένοις, τοῦ
 „Διὸς τοῦ Ἐλευθερίου· τῷ αὐτὸς τε ἱρὸν ἰδρυσάμην,
 „καὶ τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν περιτίθηναι.“ Ὁ μὲν δὴ ταῦ-
 τα τοῖσι Σαμίοις ἐπαγγέλλετο· τῶν δὲ τις ἐξανα-
 στας εἶπε· „Ἀλλ' οὐδ' ἄξιός ἐστι σύ γε ἡμέων ἀρχεῖν,
 25 „γεγονώς τε κακὸς καὶ ἐὼν ὀλεθρὸς· ἀλλὰ μᾶλλον
 „ὅπως λόγον δώσεις τῶν μετεχειρίσας χρημάτων.“
 Ταῦτα εἶπε, ἐὼν ἐν τοῖσι ἀστοῖσι δόκιμος, τῷ οὐνόματι 143
 ἦν Τελέσαρχος. Μαιάνδριος δὲ, νόῳ λαβὼν, ὡς, εἰ
 μετήσει τὴν ἀρχὴν, ἄλλος τις ἀντ' αὐτοῦ τύραννος κα-
 ταστήσεται, οὐδ' ἔτι ἐν νόῳ εἶχε μετιέναι αὐτήν. ἀλλ'

deponens, iuris aequabilitatem vobis pronuncio.
Aequum tamen censeo, ut haecce mihi praemia
honoresque tribuantur: ex pecuniis Polycratis
praecipua sex talenta: tum sacerdotium mihi meis-
que in omne tempus posteris postulo Iovis Libe-
ratoris, cui et templum ego dedicavi, et [cuius no-
mine] libertatem vobis trado. Haec quum a Samiis
Maeandrius postulasset, surgens aliquis ait: At non
tu dignus es qui nobis imperes, pravus qui fuisti
et pestifer homo; quin potius dignus es qui pecu-
niarum, quas administrasti, reddas rationem.
 (143.) Haec dixit homo spectatus inter cives, cui
 erat nomen Telesarchus. Tum vero Maeandrius, se-
 cum reputans, si dominatum ipse deponeret, fore ut
 alius quispiam in ipsius locum tyrannus constitua-

ὡς ἀνεχώρησε εἰς τὴν ἀκρόπολιν, μεταπεμπόμενος ἕνα 5
 ἕκαστον, ὡς δὴ λόγον τῶν χρημάτων δάσων, συνέλα-
 βέ σφεας καὶ κατέδησε. οἱ μὲν δὲ ἐδέδεάτο· Μαιάν-
 δριον δὲ μετὰ ταῦτα κατέλαβε νοῦσος. ἐλπίζων δέ μιν
 ἀποθανέεσθαι ὁ ἀδελφεὸς, τῷ οὐνομα ἦν Λυκάρητος,
 ἵνα εὐπετεστέρως κατάσχη τὰ ἐν τῇ Σάμῳ πρήγμα- 10
 τα, κατακτείνει τοὺς δεσμώτας πάντας. οὐ γὰρ δὴ,
 ὡς οἴκασι, ἐβουλέατο εἶναι ἐλεύθεροι.

- 144 Ἐπειδὴ ὦν ἀπίκοντο εἰς τὴν Σάμον οἱ Πέρσαι, κα-
 τάγοντες Συλοσῶντα, οὐ τε τίς σφι χεῖρας ἀνταίρε-
 ται, ὑπόσπονδοί τε ἔφασαν εἶναι ἐτοῖμοι οἱ τοῦ Μαιαν-
 δρίου στασιῶται, καὶ αὐτὸς Μαιάνδριος, ἐκχωρήσαι
 ἐκ τῆς νήσου. κατανέσαντος δ' ἐπὶ τούτοις Ὀτάανω 5

tur, ne quidem amplius deponere potestatem decre-
 vit. Sed, postquam in arcem est reversus, singulos
 deinceps ad se vocavit, quasi rationem redditurus
 administratae pecuniae; eosque comprehensos, in
 vincula coniecit. Qui dum ita in custodia servantur,
 posthaec Maeandrius in morbum incidit. Tunc frater
 eius, cui nomen erat Lycaretus, moriturum illum
 ratus, quo facilius ipse rerum *Sami* potiretur, vin-
 ctos cunctos interfecit. Nec enim, ut videtur, vo-
 luerant illi [ea conditione quam eis Lycaretus propo-
 suit] liberari.

(144.) Iam postquam Persae *Samum* venerunt,
Sylosontem in regnum restitutori, nemo manus con-
 tra eos sustulit: sed, qui Maeandrio favebant, atque
 ipse etiam *Maeandrius*, professi sunt, *paratos se*
esse data fide excedere insulâ. Quam conditionem

271, 4.

καὶ σπεισαμένον, τῶν Περσέων οἱ πλείστου ἄξιοι θρό-
νους θέμενοι, κατεναντίον τῆς ἀκροπόλεως ἐκατέατο.

Μαιανδρίῳ δὲ τῷ τυράννῳ ἦν ἀδελφεὸς ὑπομαργότερος, 145
τῷ οὐνομα ἦν Χαρίλεως· οὗτος ὁ τι δὴ ἐξαμαρτῶν, ἐν
γοργύρῃ ἐδέδετο· καὶ δὴ τότε ἐπακούσας τε τὰ πρησ-
σόμενα, καὶ διακύψας διὰ τῆς γοργύρης, ὡς εἶδε τοὺς
Πέρσας εἰρηναίως κατημένους, ἐβόα τε καὶ ἔφη λέ-
γων, Μαιανδρίῳ θέλειν ἐλθεῖν ἐς λόγους. ἐπακούσας
δὲ ὁ Μαιάνδριος, λύσαντας αὐτὸν ἐκέλευε ἄγειν παρ'
ἑαυτόν. ὡς δὲ ἄχθη τάχιστα, λοιδορέων τε καὶ κακί-
ζων μιν, ἀνέπειθε ἐπιθέσθαι τοῖσι Πέρσησι, λέγων τοιά-
10 δε· „Ἐμὲ μὲν, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ἔοντα σεωυτοῦ ἀδελ-
„φεόν, καὶ αἰδικήσαντα οὐδὲν ἄξιον δεσμοῦ, δήσας γορ-
„γύρης ἡζιώσας· ὀρέων δὲ τοὺς Πέρσας ἐκβάλλοντάς

quum probasset *Otanes*, fidemque dedisset et acce-
pisset; Persarum nobilissimi, positis sellis, ex ad-
verso arcis residebant. (145.) Erat Maeandrio ty-
ranno frater haud satis compos mentis, nomine Cha-
rilaus; qui, quod nescio quid deliquerat, in subter-
raneo carcere vinctus erat. Hic tunc, postquam quae
gerebantur audivit, et per carceris fenestram prospe-
ctans Persas vidit tranquille sedentes, clamavit, di-
cens *velle se in colloquium venire Maeandrii*. Quo
audito, Maeandrius vinculis eum solvi iussit, ad se-
que adduci. Et ille, simulatque adductus est, incre-
pans fratrem et ignavum adpellans, persuadere ei
conatus est, ut in Persas impetum faceret, his usus
verbis. *Me vero*, inquit, *ὁ hominum pessime, tuum*
fratrem, *qui nihil deliqui quod vinculis dignum*
esset, ad vincula et subterraneum carcerem con-

Herod. T. II. P. I.

M

„τε σε καὶ ἄνοικον ποιεῦντας, οὐ τολμᾶς τίσασθαι,
 „οὕτω δὴ τι ἔοντας εὐπετέας χειρωθῆναι; Ἄλλ', εἴ τι
 „σύ σφεας καταρρώδηκας, ἐμοὶ δὲ τοὺς ἐπικούρους, 15
 „καὶ σφεας ἐγὼ τιμωρήσομαι τῆς ἐνθάδε ἀπίξιος· αὐ-
 „τὸν δέ σε ἐκπέμψαι ἐκ τῆς νήσου ἐτοῖμός εἰμι.“
 146 Ταῦτα ἔλεξε ὁ Χαρίλεως. Μαϊάνδριος δὲ ὑπέλαβε
 τὸν λόγον· ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο ἀφροσύ-
 νης ἀπικόμενος, ὡς δόξαι τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν περιέσε-
 σθαι τῆς βασιλῆος, ἀλλὰ φθονήσας μᾶλλον Συλο-
 σῶντι, εἰ ἀπονητὶ ἐμελλε ἀπολαύψεσθαι ἀκέραιον τὴν 5
 πόλιν. ἐρεβίσας ὦν τοὺς Πέρσας, ἔθελε ὡς ἀσθενέστα-
 τα ποιῆσαι τὰ Σάμια πρῆγματα, καὶ οὕτω παρα-
 δίδόναι· εὖ ἐξεπιστάμενος, ὡς παθόντες οἱ Πέρσαι κα-
 κῶς, προσεμπικρανέεσθαι ἐμελλον τοῖσι Σαμίοισι· ἐι-

*demnasti: Persas vero quum videas te eiicientes et
 in exsilium agentes, non audes poenam ab illis
 repetere, licet ita facile opprimi possint. Quod si
 tu illos perhorrescis, at mihi da auxiliares, et
 ego ab illis ob terrae nostrae invasionem poenas
 sumam: teque ipsum paratus sum ex insula di-
 mittere. (146.)* Haec a Charilao dicta probavit Mae-
 andrius; ut mihi quidem videtur, non quod eo stul-
 titiae venisset, ut existimaret suas copias superiores
 futuras copiis regis; sed potius invidens Sylosonti,
 si civitatem salvam et integram nullo labore obtinuis-
 set. Itaque, irritando Persas, voluit res Samiorum
 quam maxime infirmas reddere, atque ita urbem tra-
 dere: bene quippe gnarus, si male acciperentur Per-
 sae, tanto magis eos exasperatum iri adversus Sa-
 mios; et notum sibi exitum habens, per quem tuto

- 10 δῶς τε ἑαυτῶ ἀσφαλέα ἔκθυσιν εὐῶσαν ἐκ τῆς νήσου
τότε, ἔπειν αὐτὸς βούληται· ἐπεποίητο γάρ οἱ κρυπτὴ
διώρυξ, ἐκ τῆς ἀκροπόλεως φέρουσα ἐπὶ θάλασσαν.
Αὐτὸς μὲν δὴ ὁ Μαιάνδριος ἐκπλέει ἐκ τῆς Σάμου·
τοὺς δὲ ἐπικούρους πάντας ὀπλίσας ὁ Χαρίλεως, καὶ
15 ἀναπετάσας τὰς πύλας, ἐξῆκε ἐπὶ τοὺς Πέρσας, οὔτε
προσδεκομένους τοιοῦτο οὐδὲν, δοκούντας τε δὴ πάντα
συμβεβάναι. ἐμπεσόντες δὲ οἱ ἐπίκουροι, τῶν Περ-
σῶν τοὺς διφροφορευμένους τε καὶ λόγου πλείστου ὄν-
τας ἔκτεινον. καὶ οὗτοι μὲν ταῦτα ἐποίουν, ἡ δὲ ἄλλη
20 στρατιὴ ἡ Περσικὴ ἐπεβοήθει· πεζεύμενοι δὲ οἱ ἐπί-
κουροι, ὀπίσω κατειλήθησαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Ὅτ᾽ 147
νῆς δὲ ὁ στρατηγὸς, ἰδὼν πάθος μέγα Πέρσας πεπον-
θότας, ἐντολὰς τε, τὰς Δαρεΐος οἱ ἀποστέλλων ἐνε-
τέλλετο, μήτε κτείνειν μηδένα Σαμίων, μήτε ἀνδρα-
5 ποδίζεσθαι, ἀπαθεία τε κακῶν ἀποδοῦναι τὴν νῆσον

ex insula evadere; simulatque voluisset, posset: effo-
diendum enim sibi curaverat occultum cuniculum,
ex arce ad mare ducentem. Ipse igitur Maeandrius
Samo navi egreditur: Charilaus vero auxiliares cun-
ctos armis instructos, apertis portis, adversus *Persas*
educit, nihil tale exspectantes, omniaque convenisse
existimantes. Et auxiliares, impetu facto, nobiles
Persas sellis insidentes interficiunt. Dum vero hi id
faciunt, suppetias interim adcurrunt reliquae *Persa-*
rum copiae: a quibus repulsi auxiliares, in arce sunt
conclusi. (147.) Otanes vero dux, ingentem videns
calamitatem, quam passi erant *Persae*, neque man-
data ignorans, quae illi Darius, quum eum *Samum*
mitteret, dederat, ne *Samiorum* quemquam vel oc-

Συλοσῶντι· τουτέων μὲν τῶν ἐντολέων μεμνημένος ἐπε-
 λανθάνετο· ὁ δὲ παρήγγειλε τῇ στρατιῇ, πάντα τὸν ἄν-
 λάβωσι, καὶ ἄνδρα καὶ παῖδα, ὁμοίως κτενέειν. ἐν-
 θαῦτα τῆς στρατιῆς οἱ μὲν τὴν ἀκρόπολιν ἐπολίорκεον,
 οἱ δὲ ἔκτεινον πάντα τὸν ἐμποδὼν γινόμενον, ὁμοίως ἔν 10
 148 τε ἱρῶ καὶ ἔξω ἱροῦ. Μαιάνδριος δ' ἀποδράς ἐκ τῆς
 Σάμου, ἐκπλέει ἐς Λακεδαίμονα· ἀπικόμενος δ' ἐς
 αὐτήν, καὶ ἀνενεικάμενος τὰ ἔχων ἐξεχώρησε, ἐποίηε
 τοιαῦδε. ὅπως ποτήρια ἀργύρεά τε καὶ χρύσεια προθεῖτο,
 ὁ μὲν θεράποντες αὐτοῦ ἐξέσμων αὐτά· ὁ δὲ ἄν τὸν 5
 χρόνον τοῦτον τῷ Κλεομένει τῷ Ἀναξανδρίδῃ ἐν λό-
 γοις ἑὼν, βασιλεύοντι Σπάρτης, προῆγέ μιν ἐς τὰ οἰ-
 κία. ὅπως δὲ ἴδοιτο Κλεομένης τὰ ποτήρια, ἀπεθώμυζέ-
 τε καὶ ἐξεπλήσσετο· ὁ δὲ ἄν ἐκέλευε αὐτέων ἀποφέρει-

*cideret vel in servitutem redigeret, sed immunem
 malorum insulam traderet Sylosonti; mandata
 ista lubens volens oblitus est, edixitque exercitui,
 quemcumque nacti essent, sive virum, sive puerum,
 eum perinde interficerent. Ibi tum militum alii op-
 pugnarunt arcem, alii vero obvium quemque inter-
 fecerunt, nullo discrimine sive sacro in loco, sive in
 profano. (148.) Maeandrius, Samo profugiens,
 Lacedaemonem navigavit. Quo postquam pervenit,
 resque, quas secum advexerat, in hospitium transfe-
 rendas curavit, hocce instituit facere. Pocula subinde
 exponebat aurea et argentea, eaque extergebant fa-
 muli: et ille per idem tempus cum Cleomene, Ana-
 xandridae filio, rege Spartanorum, sermones miscens,
 secum in hospitium illum ducebat; ubi quum pocula
 videns Cleomenes admiratione stuperet, ille eum*

10 σθαι αὐτὸν ὅσα βούλοιτο. τοῦτο καὶ δις καὶ τρίς εἶπαν-
 τος Μαιανδρίου, ὁ Κλεομένης δικαιοτάτος ἀνδρῶν γίνε-
 ται· ὅς λαβεῖν μὲν διδόμενα οὐκ ἐδικαίει· μαθὼν δὲ, ὡς
 ἄλλοισι δίδους τῶν ἀστῶν εὐρήσεται τιμωρίην, βὰς ἐπὶ
 τοὺς ἐφόρους, ἄμεινον εἶναι ἔφη τῇ Σπάρτῃ, τὸν ξεῖνον
 15 τὸν Σάμιον ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἵνα
 μὴ ἀναπέισῃ ἢ αὐτὸν, ἢ ἄλλον τινὰ Σπαρτιηγέων,
 κακὸν γενέσθαι. οἱ δ' ὑπακούσαντες, ἐξεκέρηξαν Μαιάν-
 δριον. Τὴν δὲ Σάμον σαγηνεύσαντες οἱ Πέρσαι, πα- 149
 ρίδosan Συλοσῶντι, ἐρήμον ἐοῦσαν ἀνδρῶν. ὑστέρῳ μὲν-
 τοι χρόνῳ καὶ συγκατοίκισε αὐτὴν ὁ στρατηγὸς Ὀτά-
 νης, ἐκ τε ὄψιος ὀνείρου, καὶ νούσου ἢ μιν κατέλαβε
 5 νοσῆσαι τὰ αἰδοῖα.

Ἐπὶ δὲ Σάμον στρατεύματος ναυτικοῦ οἰχομέ- 150

iubebat ex his secum auferre quaecumque voluisset.
 Id quum bis aut ter Maeandrius dixisset, iustissimus
 vir fuit Cleomenes; qui accipere oblata dedignatus,
 quum animadverteret, si aliis eadem offerret, auxilia
 eum inventurum, ephoros adiit, dixitque, *ex usu
 esse Spartaе, ut Samius hospes Peloponneso egre-
 diatur; ne aut se aut alium ex Spartanis corrup-
 pat.* Qua re audita, ephori per praeconem abire
 Macandrium iusserunt. (149.) Persae vero *Samum*,
 veluti verriculo captam, hominibusque nudatam, Sy-
 losonti tradiderunt. Insequente vero tempore dux
 Otanes eandem incolis rursus frequentavit, viso no-
 cturno monitus, et morbo laborans, quo pudenda eius
 erant adfecta.

(150.) Postquam navalis exercitus Samum erat pro-
 fectus, *Babyloniі* a Persis defecerunt, rebus om-

νου, Βαβυλώνιοι ἀπέστησαν, κάρτα εὖ παρεσκευασμέ-
 νοι. ἐν ὧσιν γὰρ ὁ τε Μάγος ἦρχε, καὶ οἱ ἑπτὰ ἑπὶ
 ἐστήσαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ταραχῇ ἐς
 τὴν πολιορκίην παρεσκευάδατο· καὶ κως ταῦτα ποιεῦν 5
 τες ἐλάνθανον. Ἐπεὶ τε δὲ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ἀπέστησαν,
 ἐποίησαν τοιόνδε· τὰς μητέρας ἐξελόντες, γυναῖκα ἑκα-
 στος μίην προσεξαίρετο, τὴν ἐβούλετο, ἐκ τῶν ἐρωτοῦ
 οἰκίῶν· τὰς δὲ λοιπὰς ἀπάσας συναγαγόντες, ἀπέπνι-
 ξαν· τὴν δὲ μίην ἑκάστος σιτοποιὸν ἐξαίρετο. ἀπέπνι- 10
 ξαν δὲ αὐτάς, ἵνα μὴ σφεῶν τὸν σῖτον ἀναισιμώσωσι.
 151 Πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Δαρεῖος, καὶ συλλέξας ἀπα-
 σαν τὴν ἐωυτοῦ δύναμιν, ἐστρατεύετο ἐπ' αὐτούς. ἐπε-
 λάσας δὲ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα, ἐπολιόρκει, φροντίζου-
 τας οὐδὲν τῆς πελιορκίης. ἀναβαίνοντες γὰρ ἐπὶ τοὺς
 προμαχεῶνας τοῦ τείχεος οἱ Βαβυλώνιοι, κατωρχέοντο, 5

nibus bene admodum praeparatis. Nam quo tempore
 Magus regnavit, et adversus eum septem viri insurrexe-
 runt, per omne id tempus, per illamque rerum pertur-
 bationem, ad tolerandam obsidionem sese praepara-
 verant. Et initio quidem occulte quodammodo id fe-
 cerant. Ex quo autem de professo descivere, haecce
 fecerunt. Matribus exceptis, et una ex uxoribus quam
 quisque sua e domo exemptam voluerat, reliquas omnes
 mulieres congregatas suffocarunt; unam autem, quam
 dixi, eximebat quisque quae panem conficeret. Suffo-
 carunt autem illas, ne frumentum ipsorum consu-
 merent. (151.) His rebus cognitis *Darius*, contra-
 ctis universis suis copiis, adversus eos profectus est;
 admotoque exercitu, obsedit urbem. At obsidio-
 nem pro nihilo habebant *Babylonii*; nam in pro-

καὶ κατέσκαπτον Δαρεῖον καὶ τὴν στρατιὴν αὐτοῦ. καὶ
 τις αὐτῶν εἶπε τοῦτο τὸ ἔπος· „Τί κάτησθε ἐνθαῦτα,
 „ὦ Πέρσαι, ἀλλ' οὐκ ἀπαλλάσσεσθε; τότε γὰρ αἰ-
 „ρήσετε ἡμέας, ἐπεὰν ἡμίονοι τέκωσι.“ Τοῦτο εἶπε τῶν
 10 τῶν Βαβυλωνίων, οὐδαμᾶ ἐλπίζων ἂν ἡμίονον τεκεῖν.
 Ἐπταὶ δὲ μηνῶν καὶ ἐνιαυτοῦ διεληλυθότος ἤδη, ὁ Δα- 152
 ρεῖος τε ἥσχαλλε, καὶ ἡ στρατιὴ πᾶσα, οὐ δυνατὴ
 εἶσα ἐλεῖν τοὺς Βαβυλωνίους· καὶ τοὶ πάντα σοφίσ-
 ματα καὶ πάσας μηχανὰς ἐπεποιήκει ἐς αὐτοὺς Δα-
 5 ρεῖος. ἀλλ' οὐδ' ὥς ἐδύνατο ἐλεῖν σφέας, ἄλλοισί τε
 σοφίσμασι πειρησάμενος, καὶ δὴ καὶ τῷ Κῦρος εἰλέ-
 σθεις, καὶ τούτῳ ἐπειρήθη. ἀλλὰ γὰρ δεινῶς ἔσαν ἐν
 φυλακῇσι οἱ Βαβυλώνιοι, οὐδέ σφεις οἷός τε ἦν ἐλεῖν.
 Ἐνθαῦτα, εἰκοστῷ μηνί, Ζωπύρῳ τῷ Μεγαβύζου τού- 153

pugnacula muri adscendentes tripudiabant, irride-
 bantque Darium et eius exercitum; unusque eorum
 hoc verbum emisit: *Quid hinc sedetis, Persae; quid-
 ni abitis? tunc enim nos capietis, quando mulae
 pepererint.* Hoc dixit Persarum aliquis, existimans
 numquam mulam parituram. (152.) Integer annus
 iam et septem menses erant elapsi, taedioque adfe-
 ctus erat *Darius* eiusque exercitus, quod expugnare
 urbem non valerent. Nam omnibus licet artificijs
 omnibusque machinamentis adversus eos adhibitis,
 nihil *Darius* profecerat. Tentaverat autem et alia ar-
 tificiorum genera, et illud etiam quo *Cyrus* urbem
 ceperat: sed ita diligenter custodias agebant Baby-
 lonii, ut capi nullo pacto potuerint.

(153.) Ibi tum, quum vicesimus ageretur mensis,
Zopyro Megabyzi filio huius, qui e septem virorum

του, ὃς τῶν ἐπτά ἀνδρῶν ἐγένετο τῶν τὸν Μάγον κατε-
 λόντων, τούτῳ Μεγαβύζου παιδί Ζωπύρῳ ἐγένετο τέ-
 ρας τόδε· τῶν οἱ σιτοφόρων ἡμιόνων μίη ἔτεκε. ὥς δέ αἱ
 ἐξαγγέλθη, καὶ ὑπὸ ἀπιστίας αὐτὸς ὁ Ζώπυρος εἶδε 5
 τὸ βρέφος, ἀπείπας τοῖσι δούλοισι μηδενὶ φράζειν τὸ
 γεγονός, ἐβουλεύετο. καὶ οἱ πρὸς τὰ τοῦ Βαβυλωνίου
 ῥήματα, ὃς κατ' ἀρχαῖς ἔφησε, ἐπεὰν περ ἡμίονοι τέ-
 κωσι, τότε τὸ τεῖχος αἰλώσεσθαι, πρὸς ταύτην τὴν φή-
 μιν Ζωπύρῳ ἐδόκεε αἰλώσιμος εἶναι ἢ Βαβυλῶν· σὺν 10
 γὰρ θεῷ ἐκεῖνόν τε εἰπεῖν, καὶ ἑαυτῷ τεκεῖν τὴν ἡμίο-
 154 νον. Ὡς δέ οἱ ἐδόκεε μόρσιμον εἶναι ἤδη τῇ Βαβυ-
 λῶνι αἰλίσκεσθαι, προσελθὼν Δαρείῳ ἀπεπυνθάνετο, εἰ
 περὶ πολλοῦ κάρτα ποιεέται τὴν Βαβυλῶνα εἰλεῖν. πυ-
 θόμενος δέ ὡς πολλοῦ τιμῶτο, ἄλλο ἐβουλεύετο, ὅπως

numero fuit a quibus Magus interemtus est, huic,
 inquam, Megabyzi filio Zopyro tale obtigit prodigi-
 um: una ex ipsius mulis frumentum vehentibus
 peperit. Quod quum Zopyro esset renunciatum, et
 ille, ut qui fidem nuncio non adhiberet, pullum ipse
 spectasset, imperavit servis ut nemini edicerent fa-
 ctum, secumque deliberavit. Recordatus igitur Baby-
 lonii illius verbum, qui initio dixerat, *tunc Babylo-
 nem captum iri, quum mulae pepererint*, ex huius
 verbi omen colligebat, capi nunc Babylonem posse:
 nec enim illum sine dei numine id dixisse, et sibi
 nunc mulam peperisse. (154.) Quum igitur in fatis
 esse illi videretur, ut nunc Babylon caperetur, *Da-
 rium* adiens quaesivit ex eo, *an utique maximi fa-
 ceret capi Babylonem*. Accepto responso, maximi
 id facere regem; secundo loco secum deliberavit,

275, 21.

5 αὐτός τε ἔσται ὃ ἐλὼν αὐτήν, καὶ ἑωυτοῦ τὸ ἔργον
 ἔσται· κάρτα γὰρ ἐν τοῖσι Πέρσῃσι αἱ ἀγαθοεργίαι ἐς
 τὸ πρόσω μεγάθεος τιμῶνται. Ἄλλω μὲν νυν οὐκ ἐφρά-
 ζετο ἔργῳ δυνατὸς εἶναί μιν ὑποχειρίην ποιῆσαι, εἰ δ'
 ἑαυτὸν λωβησάμενος αὐτομολήσῃε ἐς αὐτούς. Ἐνθαῦτα
 10 ἐν ἑλαφρῷ ποιησάμενος, ἑαυτὸν λωβᾷται λῶβην ἀνή-
 κέστον· ἀποταμῶν γὰρ ἑωυτοῦ τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα,
 καὶ τὴν κόμην κακῶς περικείρας, καὶ μαστιγῶσας,
 ἦλθε παρὰ Δαρεῖον. Δαρεῖος δὲ κάρτα βαρέως ἤνεικε, 155
 ἰδὼν ἄνδρα δοκιμώτατον λελωβημένον· ἔκ τε τοῦ θρό-
 νου ἀναπηδήσας, ἀνέβωσέ τε καὶ εἵρέτό μιν, ὅστις εἴη
 ὁ λωβησάμενος, καὶ ὅ τι ποιήσαντα. ὁ δὲ εἶπε· „Οὐκ
 5 „ἔστι οὗτος ὠνὴρ ὅτι μὴ σὺ, τῷ ἔστι δύναμις τοσαύτη
 „ἐμὲ δὴ ὧδε διαβεῖναι· οὔτε τις ἀλλοτρίων, ὧ βασιλεῦ,

quo pacto ipse esset qui illam caperet, ipsiusque hoc facinus esset futurum: nam apud Persas praecipue res praeclare gestae maximis honoribus rependuntur. Nulla vero alia ratione fieri posse, ut illam in potestatem redigeret, iudicavit, nisi si se ipse mutilasset, atque ita ad illos transfugisset. Ibi tum, parvi hoc pendens, insanabili mutilatione se ipse adficit: quippe abscissis naribus auribusque, comâ male tonsâ, flagellis item laceratus, regem adit. (155.) *Darius*, ubi virum nobilissimum ita vidit mutilatum, gravissime adfectus, e solio subsiliens exclamat, ex eoque quaerit, *quis eum ita mutilaverit, quave de caussa?* Cui *Zopyrus* respondit: *Non est is alius nisi tu, qui tantam habes potestatem, ut ego hoc modo sim adfectus. Nec vero alienus quispiam, ô Rex,*

„τάδε ἔργασται, ἀλλ' αὐτὸς ἐγὼ ἐμεαυτὸν δεινὸν τι
 „ποιούμενος Ἀσσυρίους Πέρσησι καταγελαῖν.“ Ὁ δ'
 ἀμείβετο „ὦ σχετλιάτατε ἀνδρῶν, ἐργῶ τῷ αἰσχί-
 „στῳ οὐνομα τὸ κάλλιστον ἔθευ, Φὰς διὰ τοὺς πολιορ- 10
 „κευμένους σεαυτὸν ἀνηκέστως διαθεῖναι· τί δ', ὦ μά-
 „ταιε, λελωβημένου σεῦ, θᾶσσον οἱ πολέμιοι παρα-
 „στήσονται; κῶς οὐκ ἐξέπλωσας τῶν Φρενῶν, σεαυτὸν
 „διαφθείρας;“ Ὁ δὲ εἶπε „Εἰ μὲν τοὶ ὑπερετίθεα
 „τὰ ἐμελλον ποιήσῃν, οὐκ ἂν με περιεΐδες· νῦν δ' ἐπ' 15
 „ἐμεαυτοῦ βαλόμενος, ἐπρηξα. ἤδη ὦν, ἣν μὴ τῶν σῶν
 „δεήσῃ, αἰρέομεν Βαβυλῶνα. Ἐγὼ μὲν γάρ, ὡς ἔχω,
 „αὐτομολήσω ἐς τὸ τεῖχος, καὶ φήσω πρὸς αὐτοὺς,
 „ὡς ὑπὸ σεῦ τάδε πέπονθα· καὶ δοκέω, πείσας σφέας
 „ταῦτα ἔχειν οὕτω, τεύξεσθαι στρατιῆς. σὺ δέ, ἀπ' 20

me ita adfecit, sed ego ipse, indignatus Assyriis Persas deridentibus. Tum Darius; O miserrime hominum, ait; foedissimo facto pulcerrimum nomen imposuisti, quum te profitearis propter hos, quos obsidemus, te ipsum tam insanabili modo adfecisse. Quò vero pacto, stulte, quod tu ita mutilatus sis, eo citius in potestatem redigentur hostes? Anne mente es alienatus, qui te ita perdidisti? Respondit ille: Atqui, si tecum communicassem quae facturus eram, tu me prohibuisses: nunc privato id feci consilio. Iam ergo, nisi tu nobis defueris, capiemus Babylonem. Nam ego, ita ut sum adfectus, ad murum pro transfuga me conferam, dicens a te me haec esse passum: et puto, quum rem ita se habere illis persuaserò, exercitum mihi commissum iri. Tu vero, a quo die ego

276, 51.

„ ἥς αὖ ἡμέρης ἐγὼ ἐσέλθω ἐς τὸ τεῖχος, ἀπὸ ταύτης
 „ ἐς δεκάτην ἡμέρην, τῆς σεαυτοῦ στρατῆς, τῆς οὐ-
 „ δεμῆς ἔσται ὥρη ἀπολλυμένης, ταύτης χιλίους τά-
 „ ξον κατὰ τὰς Σεμιράμιος καλεόμενας πύλας· μετὰ
 25 „ δὲ αὐτίς, ἀπὸ τῆς δεκάτης ἐς ἐβδόμην, ἄλλους μοι
 „ τάξον δισχιλίους κατὰ τὰς Νινίων καλεόμενας πύ-
 „ λας· ἀπὸ δὲ τῆς ἐβδόμης διαλείπειν εἴκοσι ἡμέρας,
 „ καὶ ἔπειτα ἄλλους κάτισον, ἀγαγὼν κατὰ τὰς Χαλ-
 „ δαίων καλεόμενας πύλας, τετρακισχιλίους. ἐχόντων
 30 „ δὲ μήτε οἱ πρότεροι μηδὲν τῶν ἀμυνούντων, μήτε οὐ-
 „ ται, πλὴν ἐγχειριδίων· τοῦτο δὲ ἑᾶν ἔχειν. μετὰ δὲ
 „ τὴν εἰκοστὴν ἡμέρην, ἰθέως τὴν μὲν ἄλλην στρατιὴν
 „ κελεύειν περίξ προσβάλλειν πρὸς τὸ τεῖχος, Πέρσας
 „ δὲ μοι τάξον κατὰ τε τὰς Βηλίδας καλεόμενας πύ-
 35 „ λας καὶ Κισσίας. ὥς γὰρ ἐγὼ δοκέω, ἐμεῖο μεγά-

*murum ero ingressus, decimo inde die de illa co-
 piarum tuarum parte, cuius iacturam minime
 aegre laturus sis, mille homines contra portam
 colloca quae Semiramidis vocatur. Deinde rursus
 septimo die ab illo decimo, alios bis mille contra
 Niniam, quae vocatur, colloca portam. Ab hoc
 vero septimo die intermitte dies viginti, deinde
 quater mille contra Chaldaeam, quam vocant, duc
 portam, ibique locum capere iube. Nec vero prio-
 res, neque hi, aliud quo se tueantur habeant prae-
 ter gladios: hoc uno telo armati sint. Post illum
 vero vicesimum diem continuo reliquum exercitum
 iube murum circumcirca adgredi: Persas autem
 mihi ad Belidam, quam vocant, et ad Cissiam
 colloca portam. Nam, ut equidem puto, post-*

„λα ἔργα ἀποδεξαμένου, τὰ τε ἄλλα ἐπιτρέψονται
 „ἐμοὶ Βαβυλωνίοι, καὶ δὴ καὶ τῶν πυλέων τὰς βα-
 „λανάγρας. τὸ δ' ἐνθεῦτεν, ἐμοί τε καὶ Πέρσῃσι με-
 „λήσει τὰ δεῖ ποιεῖν.“

- 156 Ταῦτα ἐντειλάμενος, ἥϊε ἐπὶ τὰς πύλας· ἐπιστρεφόμενος, ὡς δὴ ἀληθῶς αὐτόμολος. ὁρῶντες δὲ ἀπὸ τῶν πύργων οἱ κατὰ τοῦτο τεταγμένοι, κατέτρεχον κάτω καὶ ὀλίγον τι παρακλίναντες τὴν ἑτέραν πύλην, εἰρω-
 τεον τίς τε εἴη, καὶ ὅτευ δεόμενος ἦκοι. ὁ δὲ σφι ἠγό- 5
 ρευσ, ὡς εἴη τε Ζώπυρος, καὶ αὐτομολοί ἐς ἐκείνους.
 ἦγον δὴ μιν οἱ πυλouroi, ταῦτα ὡς ἤκουσαν, ἐπὶ τὰ
 κοινὰ τῶν Βαβυλωνίων. καταστάς δὲ ἐπ' αὐτὰ, κα-
 τοικτίζετο, Φὰς ὑπὸ Δαρείου πεπονθέναι τὰ ἐπεπόνθει
 ὑπ' ἐαυτοῦ· παθέειν δὲ ταῦτα διότι συμβουλευσαι οἱ 10
 ἀπανιστάναι τὴν στρατιὴν, ἐπεὶ τε οὐδεὶς πόρος ἐφαί-

*quam praeclara edidero facta, et reliqua meae fidei
 committent Babylonii, et portarum obices. Exin-
 de meum erit et Persarum, curare ut quae ex usu
 sint faciamus.*

(156.) Haec postquam mandavit, ad portam per-
 rexit; subinde retro conversus, tamquam vere trans-
 fuga. Quem ubi conspexerunt qui in turribus specu-
 landi caussa, stationem habebant, raptim descendunt,
 et paululum reclinatâ alterâ portae alâ interrogant,
quis sit, quave caussâ adveniat? Et ille, *Zopyrum*
se esse, dixit, et ut transfugam ad eos venire. Quo
 audito, portae custodes in curiam Babyloniorum
 eum duxerunt: ubi coram senatu constitutus, sortem
 suam deplorans, ait, *a Dario se haec* (quae sibi ipse
 inflixerat) *esse passum, eo quod illi suasisset abdu-*

νετο τῆς αἰλώσιος. „Νῦν τε, ἔφη λέγων, ἐγὼ ὑμῖν,
 „ὦ Βαβυλώνιοι, ἤκω μέγιστον ἀγαθὸν, Δαρείῳ δὲ
 „καὶ τῇ στρατιῇ καὶ Πέρσῃσι μέγιστον κακόν. οὐ γὰρ
 15 „δὴ, ἐμέ γε ὧδε λωβησάμενος, καταπροιῆται ἐπί-
 „σταμαι δ' αὐτοῦ πάσας τὰς διεξόδους τῶν βουλευ-
 „μάτων“ Τοιαῦτα ἔλεγε. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ὄρεοντες 157
 ἄνδρα τῶν ἐν Πέρσῃσι δοκιμώτατον ρίνος τε καὶ ὠτων
 ἐστέρημένον, μαστίγι τε καὶ αἵματι ἀναπεφυρμένον,
 πύγχυ ἐλπίσαντες λέγειν μιν ἀληθεῖα, καὶ σφι ἤκειν
 5 σύμμαχον, ἐπιτράπεσθαι ἐτοῖμοι ἔσαν τῶν ἐδέετο σφέων.
 ἐδέετο δὲ στρατιῆς. Ὁ δὲ, ἐπεὶ τε αὐτέων τοῦτο παρέ-
 λαβε, ἐποίηε τὰ περ τῷ Δαρείῳ συνεθήκατο. ἐξαγα-
 γὰν γὰρ τῇ δεκάτῃ ἡμέρῃ τὴν στρατιὴν τῶν Βαβυλω-
 νίων, καὶ κυκλωσάμενος τοὺς χιλίους, τοὺς πρώτους

*cere exercitum, quandoquidem nulla via capien-
 dae urbis ostenderetur. Et nunc ego (sic dicere
 perrexit) ad vos, Babylonii, venio, maximo vobis
 commodo futurus, Dario autem eiusque exercitui
 et Persis maximo detrimento. Nec enim nimirum
 impune ille feret, qui hoc me modo mutilavit: ex-
 ploratas autem habeo omnes consiliorum ipsius
 vias. (157.) Quae ubi ille locutus est, videntes
 Babylonii virum inter Persas nobilissimum, naribus
 auribusque mutilatum, et cruore ex flagellis inquina-
 tum, prorsus existimaverunt vera cum dicere, et ut
 socium sibi advenire. Itaque parati erant ei indul-
 gere quae ab ipsis postulasset; postulabat autem ar-
 matorum manum. Tum vero ille, postquam copias
 impetravit, ea facere instituit de quibus illi cum Da-
 rio convenerat. Decimo die, educto Babyloniorum*

ἐνετείλατο Δαρείῳ τάξαι, τούτους κατεφόνευσε. μα- 10
 θόντες δέ μιν οἱ Βαβυλωνῖοι τοῖσι ἔπεσι τὰ ἔργα πα-
 ρεχόμενον ὁμοῖα, πάγχυ περιχαρές ὄντες, πᾶν δὴ ἐτοι-
 μοὶ ἔσαν ὑπηρετέειν. ὁ δὲ, διαλιπὼν ἡμέρας τὰς συγ-
 κειμένας, αὐτὶς ἐπιλεξάμενος τῶν Βαβυλωνίων, ἐξή-
 γαγε καὶ κατεφόνευσε τῶν Δαρείου στρατιωτέων τοὺς 15
 δισχιλίους. ἰδόντες δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἔργον οἱ Βαβυλω-
 νιοι, πάντες Ζώπυρον εἶχον ἐν στόμασι αἰνέοντες. ὁ δὲ,
 αὐτὶς διαλιπὼν τὰς συγκειμένας ἡμέρας, ἐξήγαγε ἐς
 τὸ προειρημένον· καὶ κυκλωσάμενος κατεφόνευσε τοὺς
 τετρακισχιλίους. ὥς δὲ καὶ τοῦτο κατέργαστο, πάντα 20
 δὴ ἦν ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι Ζώπυρος, καὶ στρατάρ-
 158 χης τε οὗτός σφι καὶ τειχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο. Προσ-
 βολὴν δὲ Δαρείου κατὰ τὰ συγκείμενα ποιευμένου πέ-
 ριξ τὸ τείχος, ἐνθαῦτα δὴ πάντα τὸν δόλον ὁ Ζώπυρος

exercitu mille illos, quos primos certo loco locare
 mandaverat Dario, circumdatos interfecit. Iamque
 intelligentes Babylonii, factis eum verba aequare,
 in omnibus ei parere erant parati. Tum ille, inter-
 lecto dierum numero de quo convenerat, iterum se-
 lectos Babyloniorum eduxit, et bis mille illos, quos
 supra dixi, Darii milites interfecit. Igitur hoc etiam fa-
 ctum ubi viderunt *Babylonii*, omnium ore *Zopyrus*
 celebrabatur. At ille rursus, intermisso definito die-
 rum numero, in locum constitutum copias eduxit, et
 circumdatos quater mille interfecit. Qua denuo re ge-
 sta, iam omnia *Zopyrus* apud Babylonios erat, et
 imperii summa et muri custodia eidem permissa est.
 (158.) Deinde vero, ut ex composito *Darius* murum
 circumcirca oppugnare est adgressus, ibi tum *Zopy-*

278, 12.

ἐξέφαινε. οἱ μὲν γὰρ Βαβυλώνιοι ἀναβάντες ἐπὶ τὸ
 5 τείχος, ἠμύναντο τὴν Δαρείου στρατιὴν προσβάλλου-
 σάν· ὁ δὲ Ζώπυρος τὰς τε Κισσίας καὶ Βηλίδας κα-
 λεαμένας πύλας ἀναπετάσας, ἐσῆκε τοὺς Πέρσας ἐς
 τὸ τείχος. τῶν δὲ Βαβυλωνίων οἱ μὲν εἶδον τὸ ποιηθὲν,
 οὗτοι ἔφευγον ἐς τοῦ Διὸς τοῦ Βήλου τὸ ἱρόν· οἱ δὲ οὐκ
 10 εἶδον, ἔμενον ἐν τῇ ἐωυτοῦ τάξει ἕκαστος, ἐς ὃ δὴ καὶ
 οὗτοι ἔμαθον προδεδομένοι.

Βαβυλὼν μὲν νυν οὕτω τὸ δεύτερον αἰρέθη. Δαρεῖος δὲ 159
 ἐπεὶ τε ἐκράτησε τῶν Βαβυλωνίων, τοῦτο μὲν σφειν
 τὸ τείχος περιεῖλε, καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπέσπασε·
 τὸ γὰρ πρότερον ἐλὼν Κῦρος τὴν Βαβυλῶνα, ἐποίησε
 5 τούτων οὐδέτερον· τοῦτο δὲ, ὁ Δαρεῖος τῶν ἀνδρῶν τοὺς
 κορυφαίους μάλιστα ἐς τρισχιλίους ἀνεσκολόπισε, τοῖ-
 σι δὲ λοιποῖσι Βαβυλωνίοισι ἀπέδωκε τὴν πόλιν οἰκέειν.

rus dolum universum nudavit. Nam, dum Babylonii
consenso muro repellere oppugnantem Darii exer-
citum conantur, Zopyrus interim apertâ Cissiâ et Be-
lidâ portâ Persas intra murum recepit. Quod factum
qui viderunt Babylonii, hi in Iovis Beli templum
confugerunt: qui vero non viderunt, in suo quisque
manserunt ordine, donec et hi proditos se esse intel-
lexerunt.

(159.) Igitur hoc modo *capta* iterum *Babylon*
 est. *Darius* vero, urbe potitus, et murum eius diruit,
 et portas omnes detraxit; quorum nihil *Cyrus* fece-
 rat, postquam primum *Babylonem* cepit. Adhaec ex
 primariis civibus ter mille admodum e palis suspendi
Darius iussit; reliquis vero *Babyloniis* urbem reddi-
 dit habitandam. Quo veromulieres haberent *Babylono-*

ὡς δ' ἔξουσιν γυναῖκας οἱ Βαβυλώνιοι, ἵνα σφί γένηται
 ὑπογίνηται, τάδε Δαρεῖος προῖδὼν ἐποίησε· τὰς γὰρ
 ἑωυτῶν, ὡς καὶ κατ' ἀρχὰς δεδήλωται, ἀπέπνιξαν 10
 οἱ Βαβυλώνιοι, τοῦ σίτου προορέωντες· ἐπέταξε τοῖσι
 περιόικοις ἔθνεσι γυναῖκας εἰς Βαβυλῶνα κατιστάναι,
 ὅσας δὴ ἐκάστοις ἐπιτάσσω, ὥστε πέντε μυριάδων
 τὸ κεφαλαίωμα τῶν γυναικῶν συνῆλθε· ἐκ τούτων δὲ
 160 τῶν γυναικῶν οἱ νῦν Βαβυλώνιοι γεγόνασι. Ζωπύρου
 δὲ οὐδεὶς ἀγαθοεργίην Περσέων ὑπερεβάλετο παρὰ Δα-
 ρεῖῳ κριτῇ, οὔτε τῶν ὕστερον γενομένων, οὔτε τῶν πρό-
 τερον, ὅτι μὴ Κῦρος μοῦνος· τούτῳ γὰρ οὐδεὶς Περ-
 σέων ἡξίωσε κω ἑαυτὸν συμβαλέειν. Πολλάκις δὲ 5
 Δαρεῖον λέγεται γνώμην τήνδε ἀποδέξασθαι, ὡς βού-
 λοιτο ἂν Ζώπυρον εἶναι ἀπαθεία τῆς αἰκεῖης μᾶλλον,
 ἢ Βαβυλῶνάς οἱ εἴκοσι πρὸς τῇ εὐούσῃ προσγενέσθαι.

nii, et soboles eis subnasceretur, (quandoquidem,
 ut initio expositum est, suas suffocaverant Babylonii,
 rei frumentariae consulentes) tali ratione initâ Darius
 providit: circum habitantibus populis imperavit, ut
 mulieres Babylonem, certum cuique populo nume-
 rum definiens, mitterent. Ita mulierum summa, quae
 convenerunt, fuit millium quinquaginta; quibus e
 mulieribus prognati sunt qui nunc sunt Babylonii.
 (160.) Dario vero iudice, nemo Persarum, nec eo-
 rum qui ante, nec qui post fuerunt, melius de Persis
 meritis est quam *Zopyrus*, uno *Cyro* excepto: nam
 cum hoc se conferre nemo adhuc Persarum ausus
 est. Fertur autem saepius hanc sententiam declarasse
 Darius, *malle se, Zopyrum indigna illa mutila-
 tione non esse adfectum, quam viginti Babylones*

ἐτίμησε δέ μιν *μεγάλως*· καὶ γὰρ δῶρά οἱ ἀνὰ πᾶν
 10 ἔτος ἐδίδου ταῦτα τὰ Πέρσῃ· ἔστι τιμιώτατα, καὶ
 τὴν Βαβυλῶνά οἱ ἔδωκε ἀτελεᾶ νέμεσθαι μέχρι τῆς
 ἐκείνου ζῆς· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέδωκε. Ζωπύρου δὲ
 τούτου γίνεται *Μεγάβυζος*, ὃς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντία Ἀθη-
 ναίων καὶ τῶν συμμάχων ἐστρατήγησε· *Μεγαβύζου*
 15 δὲ τούτου γίνεται *Ζώπυρος*, ὃς ἐς Ἀθήνας αὐτομόλῃσεν
 ἐκ Περσέων.

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ Γ΄.

sibi ad eam quae nunc est accedere. Magnifice au-
 tem illum honoravit: nam et munera illi quotannis
 tribuit ea, quae honorificentissima sunt apud Persas,
 et Babylonem eidem, quoad victurus esset, admini-
 strandam concessit, ita ut nullum tributum regi pen-
 deret; et alia multa insuper munera ei contulit.
 Zopyri huius filius fuit *Megabyzus* ille, qui in Ae-
 gypto dux exercitus fuit adversus Athenienses atque
 socios: huiusque Megabyzi filius fuit *Zopyrus* is,
 qui ad Athenienses transfugit a Persis.

FINIS LIBRI TERTII
 HISTORIARUM HERODOTI.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ.

ΜΕΤΑ' δὲ τὴν Βαβυλῶνος αἵρεσιν ἐγένετο ἐπὶ
Σκύθας αὖ τοῦ Δαρείου ἑλασις. Ἀνθεύσης γὰρ τῆς
Ἀσίης ἀνδράσι, καὶ χρημάτων μεγάλων συπτόντων,
ἐπεθύμησε ὁ Δαρεῖος τίσασθαι Σκύθας, ὅτι ἐκεῖνοι πρό-
τεροι, ἐσβαλόντες ἐς τὴν Μηδικὴν, καὶ νικῆσαντες μά- 5

Cap. I. l. 2. αὖ τοῦ nostra de coniectura. Vulgo omnes αὐτοῦ
Δαρείου.

HERODOTI HISTORIARUM

LIBER QUARTUS.

MELPOMENE.

(1.) CAPTA Babylone, iam adversus *Scythas* expeditionem *Darius* suscepit. Quum enim viris floreret Asia, et magnae redirent pecuniae, cupido incessit *Darium* poenas sumendi ab *Scythis*, quod illi, in-cursione facta in Medicam terram, et praelio victis

χη τοὺς ἀντιουμένους, ὑπῆρξαν ἀδικίης. Τῆς γὰρ ἄνω
 Ἀσίης ἦρξαν, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, Σκύθαι
 ἕτεα θυῶν δέοντα τριήκοντα. Κιμμερίους γὰρ ἐπιδιώ-
 κοντες ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίην, καταπαύσαντες τῆς
 10 ἀρχῆς Μηδάους· οὗτοι γὰρ, πρὶν ἢ Σκύθας ἀπικέσθαι,
 ἦρχον τῆς Ἀσίης. Τοὺς δὲ Σκύθας ἀποδημήσαντας
 ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἕτεα, καὶ διὰ χρόνου τοσούτου κα-
 τιώντας ἐς τὴν σφετέρην, ἐξεδέξατο οὐκ ἐλάσσων πόνος
 τοῦ Μηδικοῦ· εὗρον γὰρ ἀντιουμένην σφι στρατιὴν οὐκ
 15 ὀλίγην. αἱ γὰρ τῶν Σκυθέων γυναῖκες, ὥς σφι οἱ ἄν-
 δρες ἀπῆσαν χρόνον πολλόν, ἐφοίτεον παρὰ τοὺς δού-
 λους. Τοὺς δὲ δούλους οἱ Σκύθαι πάντας τυφλοῦσι, 2
 τοῦ γάλακτος εἶνεκεν τοῦ πίνουσι, ποιεῦντες ᾧδε· ἐπεὰν
 Φυσητῆρας λάβωσι ὀστεῖνους, αὐλοῖσι προσημφερεστά-

adversariis, priores initium fecissent iniuriarum.
 Etenim, ut supra docui, per duodetriginta annos
Scythae superioris Asiae tenuerant imperium: quippe
 persequentes Cimmericos, irruptione in Asiam facta,
 Medos imperio exuerant, qui ante Scytharum adven-
 tum imperaverant Asiae. Scythas autem, postquam
 octo et viginti annos domo abfuerant, et tam longo
 interiecto tempore in patriam erant reversuri, excepit
 non minor, quam Medicus fuerat, labor: offenderunt
 enim occurrentem sibi exercitum haud exiguum.
 Scilicet uxores Scytharum, dum per longum tempo-
 ris spatium domo aberant viri, cum servis habuerunt
 consuetudinem. (2.) Servos autem cunctos excaecant
Scythae, lactis caussa, cuius potu utuntur. Emul-
 gent vero lac hoc modo: fistulas sumunt osseas, tibiis
 simillimas; quibus in equarum genitalia insertis,

τους, τούτους ἐσθέντες ἐς τῶν θηλέων ἵππων τὰ ἄρθρα,
 Φυσῶσι τοῖσι στόμασι· ἄλλοι δὲ, ἄλλων Φυσεόντων, 5
 ἀμέλγουσι. Φασὶ δὲ τοῦδε εἵνεκα τοῦτο ποιεῖν· τὰς
 φλέβας τε πίμπλασθαι Φυσεωμένας τῆς ἵππου, καὶ
 τὸ οὖθαρ κατίεσθαι. ἐπεὰν δὲ ἀμέλξωσι τὸ γάλα,
 ἐσχέαντες ἐς ξύλινα ἀγγήια κοῖλα, καὶ περιστίζαν-
 τες κατὰ τὰ ἀγγήια τοὺς τυφλοὺς, δονέουσι τὸ γάλα. 10
 καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ἐπιστάμενον ἀπαρύσαντες, ἡγεῦνται
 εἶναι τιμιώτερον· τὸ δ' ὑπιστάμενον, ἥσσον τοῦ ἑτέρου.
 τούτων μὲν εἵνεκα ἅπαντα τὸν ἂν λάβωσι οἱ Σκύθαι,
 3 ἐκτυφλοῦσι· οὐ γὰρ ἀρόται εἰσὶ, ἀλλὰ νομάδες. Ἐκ
 τούτων δὴ ὧν σφι τῶν δούλων καὶ τῶν γυναικῶν ἐπε-
 τράφη νεότης· οἱ ἐπεὶ τε ἔμαθον τὴν σφετέρην γένεσιν,
 ἠντιοῦντο αὐτοῖσι κατιοῦσι ἐκ τῶν Μήδων. καὶ πρῶτα
 μὲν τὴν χώραν ἀπετάμοντο, τὰ φρον ὀρυζάμενοι εὐρέαν. 5

II. 9. περιστίζαντες. Alii περιστήσαντες.

sufflant ore; et dum alter sufflat, alter mulget. Id ea
 caussa se facere aiunt, quod venae equarum ita infla-
 tae repleantur, et deprimantur ubera. Postquam emul-
 sere lac, in cava vasa lignea infundunt, illudque
 caecorum operâ, circum vasa collocatorum, agitant:
 tum, quod supernatat, id desuper exhauriunt, ex-
 quisitius aestimantes; quod subsidit, minoris aesti-
 mant altero. Huius operae caussa, quemcumque bello
 capiunt Scythae, eum excaecant: nec enim aratores
 sunt, sed pastores. (3.) Ex his igitur servis et ex
 Scytharum uxoribus prognata erat iuventus: qui,
 cognitâ sua origine, illis ex Media redeuntibus sese
 opposuerunt. Ac primum quidem regionem interce-
 perunt latâ ductâ fossâ, quae a Tauricis montibus ad

κατατείνουσιν ἐκ τῶν Ταυρικῶν οὐρέων ἐς τὴν Μαιώ-
 τιν λίμνην, ἥπερ ἐστὶ μεγίστη· μετὰ δὲ, πειρεωμένους
 ἐσβάλλειν τοῖσι Σκύθησι ἀντικατιζόμενοι ἐμάχοντο.
 γινόμενης δὲ μάχης πολλάκις, καὶ οὐ δυναμένων οὐδὲν
 10 πλέον ἔχειν τῶν Σκυθέων τῇ μάχῃ, εἰς αὐτῶν ἔλεξε
 τάδε· „Οἷα ποιῶμεν; ἄνδρες Σκύβαι. δούλοισι ταῖσι
 „ἡμετέροισι μαχόμενοι, αὐτοὶ τε ἐλάσσονες κτεινόμενοι
 „γινόμεθα, καὶ ἐκείνους κτείνοντες ἐλασσόνων τὸ λοιπὸν
 „ἄρξομεν. νῦν ὦν μοι δοκεῖ αἰχμᾶς μὲν καὶ τόξα
 15 „μετεῖναι λαβόντα δὲ ἕκαστον τοῦ ἵππου τὴν μά-
 „στιγα, ἵεναι ἄσπον αὐτῶν. μέχροι μὲν γὰρ ὤρεον.
 „ἡμέας ὅπλα ἔχοντας, οἱ δὲ ἐνόμιζον ὁμοῖοί τε καὶ
 „ἐξ ὁμοίων ἡμῖν εἶναι· ἐπεὰν δὲ ἴδωνται μάλιστα
 „ἀντὶ ὅπλων ἔχοντας, μαθόντες ὥς εἰσι ἡμέτεροι δοῦ-
 20 „λοι, καὶ συγγινόντες τοῦτο, οὐκ ὑπομενέουσι,“ Ταῦ-4

Maeotin vastissimam paludem pertinebat. Deinde
 conantibus introire Scythis, oppositis castris, repu-
 gnarunt. Frequentibus commissis praeliis, quum ni-
 hil Scythae pugnando proficerent, unus ex eis haec
 verba fecit: *Quidnam rei facimus, Scythae? Cum*
servis nostris pugnantes interficimur ipsi minui-
murque; et, illos si interficimus, paucioribus dein-
de imperabimus. Mihi videtur, omissis hastis et
sagittis, unumquemque nostrum debere flagellum
sumere equi sui, atque ita adversus istos pergere.
Quamdiu nos viderunt arma gestantes, similes esse
nostrum et ex similibus se genitos putarunt: qui
si nos viderint armorum loco flagellis instructos,
intelligent servos se esse nostros; et conditionis
suae conscii, nos non sustinebunt. (4.) Haec ubi

τα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι, ἐποίουν ἐπιτελέα. οἱ δ' ἐκ-
 πλαγέντες τῷ γινομένῳ, τῆς μάχης τε ἐπελάβοντο,
 καὶ ἔΦευγον. Οὕτω οἱ Σκύθαι τῆς τε Ἀσίας ἤρξαν,
 καὶ ἐξελαθέντες αὐτὶς ὑπὸ Μήδων, κατῆλθον τρόπῳ 5
 τοιούτῳ εἰς τὴν σφετέρην. τῶν δὲ εἵνεκα ὁ Δαρεῖος τίσα-
 σθαι βουλόμενος, συνήγειρε ἐπ' αὐτοὺς στράτευμα.

5 Ὡς δὲ Σκύθαι λέγουσι, νεώτατον ἀπάντων ἐθνέων
 εἶναι τὸ σφέτερον· τοῦτο δὲ γενέσθαι ὧδε. ἄνδρα γενέ-
 σθαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, εὐούση ἐρήμῳ, τῷ οὐνο-
 μα εἶναι Ταργίταον· τοῦ δὲ Ταργιτάου τούτου τοὺς
 τοκέας λέγουσι εἶναι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, 5
 λέγουσι δ' ὧν, Δία τε καὶ Βορυσθέneos τοῦ ποταμοῦ
 θυγατέρα. γένεος μὲν τοιούτου δὴ τινος γενέσθαι τὸν
 Ταργίταον· τούτου δὲ γενέσθαι παῖδας τρεῖς, Λειπό-
 ξαῖν, καὶ Ἀρπόξαῖν, καὶ νεώτατον Κολάξαῖν. Ἐπὶ

audiverunt Scythae, effecta dederunt: et illi, per-
 culsi facto, omissâ pugnâ, fugam arripuerunt. Ita *Scy-
 thae*, Asiae imperio potiti, rursusque a Medis eiecti,
 suam in terram isto modo rediere: eâque caussâ
 poenas ab illis sumere cupiens *Darius*, exercitum
 adversus eos contraxit.

(5.) SCYTHAE, ut ipsi aiunt, gens sunt novissima
 omnium: originemque gentis hanc fuisse narrant.
 Primum hominem in illa terra, quae deserta tunc fuis-
 set, natum esse, cui nomen fuerit *Targiteus*. Huius
 Targitai parentes fuisse aiunt, parum mihi credibilia
 narrantes, aiunt vero utique, Iovem et Borysthenis
 fluvii filiam. Tali igitur genere ortum esse Targi-
 taum: huic autem filios fuisse tres, Leipoxain, et
 Arpoxain, minimumque natu *Colaxain*. His reg-

10 ταύτων ἀρχόντων, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φερόμενα χρύσεια
 ποιήματα, ἄροτρον τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ Φιά-
 λην, πεσέειν εἰς τὴν Σκυθικὴν. καὶ τῶν ἰδόντα πρῶτον
 τὸν πρεσβύτατον, ἄσπον ἰέναι, βουλόμενον αὐτὰ λα-
 βεῖν· τὸν δὲ χρυσὸν, ἐπιόντος, καίεσθαι· ἀπαλλαχθέν-
 15 τος δὲ τούτου, προσιέναι τὸν δεύτερον, καὶ τὸν αὐτῷ
 ταῦτα ποιεῖν. τοὺς μὲν δὴ καίόμενον τὸν χρυσὸν ἀπώ-
 σασθαι. τρίτῳ δὲ τῷ νεωτάτῳ ἐπελθόντι κατασβῆναι,
 καὶ μὴ ἐκεῖνον κομίσαι εἰς ἑαυτοῦ· καὶ τοὺς πρεσβυ-
 τέρους ἀδελφούς, πρὸς ταῦτα συγγνόντας, τὴν βα-
 σιλῆην πᾶσαν παραδούναι τῷ νεωτάτῳ. Ἀπὸ μὲν δὲ 6
 Λειποξάϊος γεγονέναι τούτους τῶν Σκυθῶν, οἱ Αὐχά-
 ται γένος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξάϊος,
 οἱ Κατίαραι τε καὶ Τράσπιες καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ
 6 νεωτάτου αὐτέων τοὺς βασιλῆας, οἱ καλέονται Παρα-

VI. 5. τοὺς βασιλῆας vet. libri omnes. τοῦ βασιλῆος edd. re-
 cent. ex coniect. τοὺς βασιλῆους conl. Wess.

nantibus, de coelo delapsa aurea instrumenta, ara-
 trum et iugum et bipennem et phialam, decidisse
 in Scythicam terram. Et illorum natu maximum,
 qui primus conspexisset, propius accedentem capere
 ista voluisse; sed, eo accedente, aurum arsisse. Quo
 digresso, accessisse alterum, et itidem arsisse aurum.
 Hos igitur ardens aurum repudiasse; accedente vero
 natu minimo fuisse exstinctum, huncque illud do-
 mum suam contulisse: qua re intellecta, fratres ma-
 iores ultro universum regnum minimo natu tradi-
 disse. (6.) Iam a Leipoxai progenitum esse aiunt
 illum Scythicum populum, qui *Auchatae* vocantur:
 a medio vero fratrum hos, qui *Catiari* et *Traspies*:

λάται· σύμπασι δὲ εἶναι οὐνομα Σκολότους, τοῦ βασιλῆος ἐπωνυμίην. Σκύθας δὲ Ἕλληνες οὐνόμασαν. 7 Γεγονέναι μὲν νῦν σφέας ὥδε λέγουσι οἱ Σκύθαι· ἔτεα δὲ σφι, ἐπεὶ τε γεγόνασι, τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλῆος Ταργιτάου ἐς τὴν Δαρείου διάβασιν τὴν ἐπὶ σφέας, χιλίων οὐ πλέω, ἀλλὰ τοσαῦτα. Τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν ἱρὸν φυλάσσουσι οἱ 5 βασιλῆες ἐς τὰ μάλιστα, καὶ θυσίησι μεγάλῃσι ἱλασκόμενοι μετέρχονται ἀνὰ πᾶν ἔτος. ὃς δ' ἂν ἔχων τὸν χρυσὸν τὸν ἱρὸν ἐν τῇ ὁρτῇ ὑπαίθριος κατακοιμηθῇ, οὗτος λέγεται ὑπὸ Σκυθέων οὐ διεναιυτίξιν· δίδοσθαι δὲ οἱ διὰ τοῦτο ὅσα ἂν ἵππων ἐν ἡμέρῃ μίῃ περιελάσῃ αὐ- 10 τός. Τῆς δὲ χώρας εὐρύτης μεγάλης, τριφασίας τὰς βασιληίας τοῖσι παισὶ τοῖσι ἑαυτοῦ καταστήσασθαι

a natu minimo vero Reges, [*sive* Regios] qui *Paralatae* nominantur: universis vero commune nomen esse *Scolotos*, de regis nomine. *Scythas* vero Graeci nominarunt. (7.) Hac igitur origine se ortos aiunt Scythae: annos autem, ex quo ortum cepissent, a primo rege Targitao usque ad Darii in Scythiam transitum, in universum elapsos aiunt mille admodum, non amplius, sed hunc ipsum annorum numerum. Sacrum autem illud aurum custodiunt Reges summâ curâ; et quotannis conveniunt, maioribus sacrificiis illud placantes. Dicuntque Scythae, si quis festis illis diebus aurum hoc tenens obdormiverit sub dio, hunc non transigere illum annum; ob eamque causam dono ei dari tantum, quantum ille uno die equo vectus circumire potuisset. Quum sit autem ampla terra, tria regna aiunt *Colaxain* filiis suis constituuisse;

Κολάξαι· καὶ τούτων μίην μεγίστην ποιῆσαι, ἐν τῇ
τὸν χρυσὸν φυλάσσεσθαι. Τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βο-
15 ρῆν λέγουσι ἄνεμον τῶν ὑπεροίκων τῆς χώρας, οὐκ οἶά τε
εἶναι ἐτι προσατέρω οὔτε ὄραν, οὔτε διεξιέναι, ὑπὸ πτε-
ρῶν κεχυμένων· πτερῶν γὰρ καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν ἥερα
εἶναι πλέον, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἀποκλήιοντα τὴν ὄψιν.

Σκύβαι μὲν ᾧδε ὑπὲρ σφέων τε αὐτέων, καὶ τῆς χώ- 8
ρης τῆς κατύπερθε λέγουσι· Ἑλλήνων δὲ οἱ τὸν Πόν-
τον οἰκέοντες, ᾧδε. Ἡρακλέα, ἐλαύνοντα τὰς Γηρυό-
νεω βοῦς, ἀπικέσθαι ἐς γῆν ταύτην εὐῦσαν ἐρήμην, ἣν
5 τινα νῦν Σκύβαι νέμονται. Γηρυόνεα δὲ οἰκέειν, ἔξω τοῦ
Πόντου κατοικημένον, τὴν οἱ Ἕλληνες λέγουσι Ἐρύ-
θραιαν νῆσον, τὴν πρὸς Γηδείροις τοῖσι ἔξω Ἡρακλείων
στηλέων ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ. τὸν δὲ Ὠκεανὸν λόγῳ μὲν
λέγουσι, ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων ἀρξάμενον, γῆν περὶ

ex eisque unum regnum fecisse maximum, in quo au-
rum illud servetur. Quae loca versus septentrionem
sita sunt supra eos qui superiores Scythiae partes in-
colunt, ea ulterius spectari aut peragrari non posse
aiunt, propter diffusas plumas: plumis enim et terram
et aërem esse oppletum, hisque intercludi prospectum.

(8.) Ista quidem Scythae de se ipsis, et de regio-
ne quae supra ipsorum ditione sita est, narrant:
Graeci vero ultra Pontum habitantes haecce. *Her-
oulem*, aiunt, Geryonis boves agentem, in hanc ter-
ram venisse, tunc desertam, quam nunc *Scythae* ha-
bitant; Geryonem autem extra Pontum habitasse in-
sulam illam, quam *Erytheam* Graeci vocant, prope
Gades extra Herculis columnas in Oceano. Oceanum
autem, ab ortu solis initium capientem, universam

πᾶσαν ῥέειν, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀποδεικνῦσι. ἐνθεῦτεν τὸν 10
 Ἡρακλέα ἀπικέσθαι ἐς τὴν νῦν Σκυθίην χώραν καλεο-
 μένην. καταλαβεῖν γὰρ αὐτὸν χειμῶνά τε καὶ κρυμὸν
 ἐπειρυσάμενον δὲ τὴν λεοντὴν, κατυπνῶσαι τὰς δὲ οἱ
 ἵππους, τὰς ἀπὸ τοῦ ἄρματος, νεμομένας ἐν τούτῳ
 9 τῷ χρόνῳ ἀφανισθῆναι θείῃ τύχῃ. Ὡς δ' ἐγερθῆναι 15
 τὸν Ἡρακλέα, δίζησθαι πάντα δὲ τὰ τῆς χώρας ἐπε-
 ξελθόντα, τέλος ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ὑλαίην καλεομένην
 γῆν. ἐνθαῦτα δὲ αὐτὸν εὑρεῖν ἐν ἀντρώ μιξοπάρθενόν τινα
 Ἐχιδναν διφυέα τῆς τὰ μὲν ἄνω ἀπὸ τῶν γλουτέων, 5
 εἶναι γυναικὸς τὰ δὲ ἑνερθεν, ὄφιός. ἰδόντα δὲ καὶ
 θωμάσσαντα, ἐπείρεσθαι μιν εἴ κου ἴδοι ἵππους πλα-
 ναμένας τὴν δὲ φάναι, ἐωυτὴν ἔχειν, καὶ οὐκ ἀποδώ-
 σειν ἐκείνῳ πρὶν ἢ οἱ μιχθῆναι τὸν δὲ Ἡρακλέα μιχ-

circumfluere terram, verbis quidem adfirmant, re
 autem ipsa non demonstrant. Inde igitur Herculem
 in eam regionem, quae Scythia nunc vocatur, perve-
 nisse. Nempe, ingruente tempestate geluque, quum
 adducta super se pelle leonina obdormivisset, equas
 de curru ipsius, interim pascentes, divina quadam
 sorte evanuisse. (9.) Tum *Herculem*, ubi experge-
 factus est, quaesisse equas; et, peragrata universa
 regione, postremo in *Hylaeam* (Sylvosam) quae
 vocatur terram pervenisse, ibique in antro semivir-
 ginem quamdam *Echidnam* (vipera) invenisse
 mixtae naturae: superiora quippe, inde a natibus,
 foeminae fuisse, inferiora vero serpentis. Hanc quum
 conspexisset miratusque esset, quaesisse ab ea, *an*
equas alicubi vidisset oberrantes? Cui illam, *se*
ipsam eas habere, respondisse; nec vero illi reddi-

284, 29.

- 10 θῆναι ἐπὶ τῷ μισθῷ τούτῳ. κείνην τε δὴ ὑπερβαλέ-
 σθαι τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἵππων, βουλομένην ὥς πλεῖ-
 στον χρόνον συνεῖναι τῷ Ἡρακλεῖ· καὶ τὸν, κομισάμε-
 νον, ἐθέλειν ἀπαλλάσσεσθαι. τέλος δέ, ἀποδιδούσαν
 αὐτὴν εἰπεῖν. „Ἴππους μὲν δὴ ταύτας ἀπικομένης
 15 „ἐνθάδε, ἔσωσά τοι ἐγώ· σῶστρά τε σὺ παρέσχες,
 „ἐγὼ γὰρ ἐκ σεῦ τρεῖς παῖδας ἔχω. τούτους, ἐπεὰν
 „γένωνται τροφίαι, ὅ τι χρηὴ ποκείν, ἐξηγέο σύ· εἴτε
 „αὐτοῦ κατοικίζω, χώρης γὰρ τῆσδε ἔχω τὸ κράτος
 „αὐτῇ, εἴτε ἀποπέμπω παρὰ σέ.“ Τὴν μὲν δὴ ταῦ-
 20 τα ἐπειρωτᾶν· τὸν δὲ λέγουσι πρὸς ταῦτα εἰπεῖν·
 „Ἐπεὰν ἀνδρωθέντας ἴδῃαι τοὺς παῖδας, τάδε ποιεῖ-
 „σα οὐκ ἂν αἰμαρτάνοις. τὸν μὲν ἂν ὀράς αὐτέων τόδε
 „τὸ τόξον ὧδε διατεινόμενον, καὶ τῷ ζωστήρι τῷδε

*turam, nisi secum concubuisset. Et Herculem
 hac mercede cum illa coiisse: at illam distulisse
 equarum redditionem, quum cuperet quam diutis-
 sime consuetudinem cum Hercule habere. Ad extre-
 mum, quum hic cuperet receptis abire equis, reddi-
 tis illis dixisse eam: *Has equas, quum huc venis-
 sent, tibi ego servavi: tuque servatarum solvisti
 pretium. Concepi enim ex te tres filios: qui quando
 adoleverint, quid iis faciam, tu doce; hac-ne in
 terra, cuius ego sola teneo imperium, sedes illis
 tribuam; an ad te dimittam. Cui haec interro-
 ganti, illum in hunc modum aiunt respondisse:
 Postquam eos virilem videris aetatem ingressos,
 recte feceris si haecce institueris. Quem tu illo-
 rum videris arcum hunc hoc modo tendentem, et
 hoc cingulo sese ita cingentem, ei hanc terram**

κατὰ τὰδε ζωννύμενον, τοῦτον μὲν τῇσδε τῆς χώρας
 „οικήτορα ποιεῦ· ὅς δ' ἂν τουτέων τῶν ἔργων τῶν ἐν- 25
 „τέλλομαι λίπηται, ἔκπεμπε ἐκ τῆς χώρας. καὶ ταῦ-
 „τα ποιεῦσα, αὐτὴ τε εὐφρανέαι, καὶ τὰ ἐντεταλ-
 10 „μένα ποιήσεις.“ Τὸν μὲν δὴ εἰρύσαντα τῶν τόξων
 τὸ ἕτερον, δύο γὰρ δὴ φορέειν τέως Ἡρακλέα, καὶ τὸν
 ζωστήρα προδέξαντα, παραδοῦναι τὸ τόξον τε καὶ τὸν
 ζωστήρα, ἔχοντα ἐπ' ἀκρῆς τῆς συμβολῆς Φιάλην
 χρυσέην· δίδοντα δὲ, ἀπαλλάσσεσθαι. τὴν δ', ἐπεὶ οἱ 5
 γενομένους τοὺς παῖδας ἀνδρωθῆναι, τοῦτο μὲν σφι οὐ-
 νόματα θέσθαι· τῷ μὲν, Ἀπάθυρσον, αὐτέων· τῷ δ'
 ἐπομένῳ, Γελωνόν· Σκύθην δὲ, τῷ νεωτάτῳ· τοῦτο δὲ,
 τῆς ἐπιστολῆς μεμνημένην αὐτὴν, ποιῆσαι τὰ ἐντεταλ-
 μένα. καὶ δὴ δύο μὲν οἱ τῶν παίδων, τὸν τε Ἀγάθυρσον 10
 καὶ τὸν Γελωνόν, οὐκ οἴους τε γενομένους ἐξικέσθαι πρὸς
 τὸν προκείμενον ἀέθλον, οἴχεσθαι ἐκ τῆς χώρας, ἐκ-

*tribue habitandam; qui vero haec, quae dico, fa-
 cere non potuerit, eum ex hac terra emitte. Hoc
 ubi feceris, et ipsa laetaberis, et mandata mea per-
 egeris. (10.) Herculem igitur alterum ex arcubus
 (duos enim ad id tempus gestasse) adduxisse, et ap-
 tandi cinguli rationem praemonstrasse: traditoque
 dein et arcu et cingulo, quod in extrema commis-
 sura auream habuisset phialam, abiisse. Tum illam,
 postquam filii ex ea nati ad virilem pervenissent aeta-
 tem, nomina primum eis imposuisse; uni, Agathyrso;
 alteri, Gelono; novissimo, Scythae: deinde dati man-
 dati memorem, exsecutam esse mandata. Et duos
 quidem ex filiis, Agathyrsum et Gelonum, quum
 proposito certamini impares fuissent, terrâ exoes-*

βληθέντας ὑπὸ τῆς γεναμένης· τὸν δὲ νεώτατον αὐ-
τέων Σκύθην, ἐπιτελέσαντα, καταμεῖναι ἐν τῇ χώρῃ.

25 καὶ ἀπὸ μὲν Σκύθω τοῦ Ἡρακλέος γενέσθαι τοὺς αἰεὶ
βασιλῆας γινομένους Σκυθέων· ἀπὸ δὲ τῆς Φιάλης,
ἔτι καὶ ἐς τὸδε Φιάλας ἐκ τῶν ζωστήρων φορέειν Σκύ-
θας. τὸ δὲ μῦθον μηχανήσασθαι τὴν μητέρα Σκύθη.
ταῦτα δὲ Ἕλληνων οἱ τὸν Πόντον οἰκέοντες λέγουσι.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ἔχων ὧδε, τῷ μάλιστα 11
λεγομένῳ αὐτὸς πρόσκειμαι. Σκύθας τοὺς νομάδας,
οἰκέοντας ἐν τῇ Ἀσίῃ, πολέμῳ πιεσθέντας ὑπὸ Μασ-
σαγετέων, οἴχεσθαι διαβάντας ποταμὸν Ἀράξια ἐπὶ
5 γῆν τὴν Κιμμερίην· τὴν γὰρ νῦν νέμονται Σκύθαι, αὐ-
τῇ λέγεται τὸ παλαιὸν εἶναι Κιμμερίων. τοὺς δὲ Κιμ-
μερίους, ἐπιόντων Σκυθέων, βουλευέσθαι, ὡς στρατοῦ

sisse, a matre expulsos. Natu vero minimum eorum,
Scytham, qui rem perfecisset, in terra illa mansisse:
ab illoque Scythæ, Herculis filio, genus ducere qui-
cumque dein reges fuerint Scytharum; et ab illa phia-
la Scythas ad hanc usque ætatem phialas gestare ex
cingulo suspensas. Hoc igitur solummodo matrem
huic Scythæ parasse. Et hæc quidem Graeci narrant
Pontum adcolentes.

(11.) Est vero etiam alia narratio, ita habens; cui
potissimum equidem adsentior. Scilicet, *Scythas no-
mades* (pastores) Asiam incolentes, bello pressos a
Massagetis, traiecto Araxe fluvio in terram abiisse
Cimmeriorum: quam enim nunc terram Scythæ te-
nent, ea olim Cimmeriorum fuisse traditur. Cimmerios
autem, invadentibus terram ipsorum Scythis, quum
deliberarent, utpote ingente irruente exercitu, diver-

ἐπιόντος μεγάλου· καὶ δὴ τὰς γνώμας σφέων κεχω-
 ρισμέναι, ἐντόνους μὲν ἀμφοτέραις, ἀμείνω δὲ τὴν τῶν
 βασιλῶν· τὴν μὲν γὰρ δὴ τοῦ δήμου φέρειν γνώμην, ὥς 10
 ἀπαλλάσσεσθαι πρῆγμα εἴη, μηδὲ πρὸς πολλοὺς δεό-
 μενον κινδυνεύειν· τὴν δὲ τῶν βασιλῶν, διαμάχεσθαι
 περὶ τῆς χώρας τοῖσι ἐπιοῦσι. οὐκ ἔβηκεν πείθεσθαι
 οὔτε τοῖσι βασιλεῦσι τὸν δῆμον, οὔτε τῷ δήμῳ τοὺς βα-
 σιλῆας. τοὺς μὲν δὴ ἀπαλλάσσεσθαι βουλευέσθαι ἀμα- 15
 χητὶ, τὴν χώραν παραδόντας τοῖσι ἐπιοῦσι· τοῖσι δὲ βα-
 σιλεῦσι δόξαι ἐν τῇ ἐαυτῶν κέεσθαι ἀποθανόντας, μηδὲ
 συμφεύγειν τῷ δήμῳ· λογισαμένους ὅσα τε ἀγαθὰ
 πεπόνθασι, καὶ ὅσα φεύγοντας ἐκ τῆς πατρίδος κακὰ
 ἐπίδοξα καταλαμβάνει. ὥς δὲ δόξαι σφι ταῦτα, δια- 20
 στάντας, καὶ ἀριθμὸν ἴσους γενομένους, μάχεσθαι πρὸς
 ἀλλήλους· καὶ τοὺς μὲν, ἀποθανόντας πάντας ὑπ'

sas abiisse in sententias; fortiter quidem propugna-
 tam utramque, fortiolem vero eam pro qua reges
 stabant. Populi enim fuisse sententiam, excedendum
 terrâ, neque adversus plures adeundum periculum:
 regum vero, pro terra utique dimicandum cum inva-
 dentibus. Atqui nec regibus populum voluisse parere,
 nec reges populo. Itaque his fuisse constitutum, non
 tentatâ pugnâ abire, et invadentibus permittere ter-
 ram: regibus vero placuisse, sua potius in patria oc-
 cumbentes sepeliri, quam cum plebe aufugere; repu-
 tantes quantis bonis essent frui, et quantis malis se
 pressum iri consentaneum esset, si ex patria profu-
 gissent. Talis quum fuisset utrorumque sententia, di-
 visis agminibus, numero utrimque paribus, inter se
 mutuo pugnam civisse; et hos quidem, qui a regum

286, 91.

ἐαυτῶν, θάψαι τὸν δῆμον τῶν Κιμμερίων παρὰ πο-
 ταμὸν Τύρην· καὶ σφεων ἔτι δῆλός ἐστι ὁ τάφος. Θά-
 25 ψαντας δὲ, οὕτω τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς χώρας ποιέεσθαι·
 Σκύθας δὲ ἐπελθόντας, λαβεῖν ἐρήμην τὴν χώραν. Καὶ 12
 νῦν ἐστὶ μὲν ἐν τῇ Σκυθικῇ Κιμμέρια τείχεα, ἐστὶ
 δὲ Πορθμῆϊα Κιμμέρια· ἐστὶ δὲ καὶ χώρα οὐνομα Κιμ-
 μέρη· ἐστὶ δὲ Βόσπορος, Κιμμέριος καλεόμενος. Φαί-
 5 νονται δὲ οἱ Κιμμέριοι, Φεύγοντες εἰς τὴν Ἀσίην τοὺς
 Σκύθας, καὶ τὴν χερσονήσον κτίσαντες, ἐν τῇ νῦν
 Σινώπῃ πόλις Ἑλλάς οἰκισται. Φανεροὶ δὲ εἰσι καὶ
 οἱ Σκύθαι διώξαντες αὐτοὺς, καὶ ἐσβαλόντες εἰς γῆν
 τὴν Μηδικήν, ἀμαρτόντες τῆς οδοῦ. οἱ μὲν γὰρ Κιμ-
 10 μέριοι αἰεὶ τὴν παρὰ Θάλασσαν ἔφευγον· οἱ δὲ Σκύ-
 θαι, ἐν δεξιῇ τὸν Καύκασον ἔχοντες, ἐδίωκον. εἰς ὃ

partibus stetissent, a popularibus suis interfectos esse
 cunctos, sepultosque a plebe *Cimmeriorum* ad Tyram
 fluvium, ubi ad hunc diem conspicitur illorum sepul-
 crum; quibus sepultis, plebem terrâ excessisse; super-
 venientes vero *Scythas* desertam terram occupasse.
 (12.) Est autem ad hunc diem in Scythica terra *Cim-
 merium castellum*; est et *Cimmerium portorium*;
 est item regio cui *Cimmeria* nomen; est *Bosporus*,
Cimmerius cognominatus. Satis vero etiam constat,
Cimmerios, quum a *Scythis* expulsi in *Asiam* se reci-
 perent, peninsulam illam colonis frequentasse, in
 qua nunc *Sinope*, graeca civitas, condita est: constat-
 que etiam, *Scythas*, quum illos persequerentur, et
Medicam terram invaderent, a via aberrasse. *Cimme-
 rii* enim fugientes, semper secundum mare progressi

ἑσέβαλον ἐς τὴν Μηδικὴν γῆν, ἐς μεσόγαίαν τῆς ὁδοῦ
τραφέντες. οὗτος δὲ ἄλλος ξυνὸς Ἑλλήνων τε καὶ βαρ-
βάρων λεγόμενος λόγος εἴρηται.

- 13 Ἐφη δὲ Ἀριστεύης ὁ Καυστροβίου, ἀνὴρ Προκοννήσιος,
ποιέων ἔπεα, ἀπικέσθαι ἐς Ἴσσηδόνας, Φοιβόλαμπτος
γενόμενος· Ἴσσηδόνων δὲ ὑπεροικέειν Ἀριμασπούς, ἄν-
δρας μουνοφθάλμους· ὑπὲρ δὲ τούτων, τοὺς χρυσοφύ-
λακας Γρύπας· τούτων δὲ, τοὺς Ὑπερβορέους, κατή- 5
κοντας ἐπὶ θάλασσαν. τούτους ὦν πάντας πλὴν Ὑπερ-
βορέων, ἀρξάντων Ἀριμασπῶν, αἰεὶ τοῖσι πλησιοχώροισι
ἐπιτίθεσθαι· καὶ ὑπὸ μὲν Ἀριμασπῶν ἐξωθέεσθαι ἐκ τῆς
χώρης Ἴσσηδόνας· ὑπὸ δὲ Ἴσσηδόνων, Σκύθας· Κιμ-
μερίους δὲ, οἰκέοντας ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσῃ, ὑπὸ Σκυ- 10
θέων πιεζομένους, ἐκλείπειν τὴν χώραν. Οὕτω οὐδὲ οὗτος
14 συμφέρεται περὶ τῆς χώρας ταύτης Σκύθησι. Καὶ ὅθεν

sunt; Scythae vero Caucasō ad dextram relicto eos
sunt persecuti, itinere in mediterranea converso.
Haec est altera narratio, in qua referenda Graecis
convenit cum barbaris.

(13.) Sed *Aristeus*, *Caustrobii* filius, *Proconnesius*, in epico carmine ait, *Phoebi* instinctu se ad *Issedonas* pervenisse; super *Issedonibus* vero habitare *Arimaspos*, homines unoculos; super his auri custodes *Grypas*; ulterius *Hyperboreos*, ad mare pertinentes. Hos igitur cunctos, exceptis *Hyperboreis*, initio facto ab *Arimaspis*, bellum constanter inferre finitimis: et ab *Arimaspis* quidem sedibus suis pelli *Issedonas*, ab *Issedonibus* vero *Scythas*; *Cimmerios* vero, ad australe mare habitantes, pressos a *Scythis*, terram suam deseruisse. Ita ne huic quidem de hac regione convenit cum *Scythis*. (14.) Quae patria

287, 21.

μὲν ἦν Ἀριστεύης, ὁ ταῦτα ποιήσας, εἴρηται· τὸν δὲ περὶ
 αὐτοῦ ἤκουον λόγον ἐν Προκοννήσῳ καὶ Κυζίκῳ, λέξω.
 Ἀριστεὴν γὰρ λέγουσι, ὄντα τῶν ἀστῶν οὐδενὸς γέ-
 5 νος ὑποδεέστερον, ἐσελθόντα ἐς κναφήϊον ἐν Προκοννήσῳ,
 ἀποθανεῖν· καὶ τὸν κναφέα κατακλήϊσαντα τὸ ἐργαστή-
 ριον, οἷχεσθαι ἀγγελέοντα τοῖσι προσήκουσι τῷ νεκρῷ.
 ἐσκεδασμένου δὲ ἦδη τοῦ λόγου ἀνὰ τὴν πόλιν ὡς τεθνηκῶς
 εἶη ὁ Ἀριστεύης, ἐς ἀμφοισβασίας τοῖσι λέγουσι ἀπι-
 10 κτεέσθαι ἄνδρα Κυζικηνόν, ἦκοντα ἐξ Ἀρτάκης πόλιος,
 φάντα συντυχεῖν τέ οἱ ἴοντι ἐπὶ Κυζίκου, καὶ ἐς λό-
 γους ἀπικέσθαι. καὶ τοῦτον μὲν ἐντεταμένως ἀμφοισ-
 βητέειν· τοὺς δὲ προσήκοντας τῷ νεκρῷ ἐπὶ τὸ κναφήϊον
 παρῆναι, ἔχοντας τὰ πρόσφορα, ὡς ἀναιρησομένους.
 15 ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ οἰκήματος, οὔτε τεθνεῶτα, οὔτε ζῶν-

fuerit huius Aristeae, qui ista versibus descripsit,
 dictum est: commemorabo vero etiam id, quod de
 eodem in Proconneso et Cyzico narratum audiui.
Aristeam, narrant, nulli civium nobilitate generis
 secundum, quum fullonis ingressus esset officinam,
 ibidem mortuum esse; et fullonem, occlusâ officinâ,
 ad propinquos, mortui perrexisse, rem nunciaturum.
 Quumque iam rumor pervulgatus esset per urbem,
 mortuum esse *Aristeam*; controversiam his qui id
 dicebant movisse civem Cyzicenum, ex Artaca op-
 pido venientem, adfirmantemque *obviam se illi ve-*
nisse Cyzicum versus eunti, cum eoque sermones
miscuisse. Dum hic ita cum contentione disceptat,
 interim propinquos mortui ad fullonis adfuisse offi-
 cinam, secum adferentes quae usui essent ad tollen-
 dum mortuum: sed aperto conclavi, nec mortuum

Herod. T. II. P. I.

O

τα φαίνεσθαι Ἀριστέην. μετὰ δὲ, ἐβδόμῳ ἔτει Φανέντα αὐτὸν εἰς Προκόννησον, ποιῆσαι τὰ ἔπεα ταῦτα τὰ νῦν ὑπ' Ἑλλήνων Ἀριμάσπεα καλέεται ποιήσαντα δὲ, ἀφανισθῆναι τὸ δεύτερον. ταῦτα μὲν αἱ πόλεις 15 αὗται λέγουσι. Τὰδε δὲ οἶδα Μεταποντίνοισι τοῖσι ἐν Ἰταλίῃ συγκυρήσαντα μετὰ τὴν ἀφάνισιν τὴν δευτέραν Ἀριστέῳ ἔτεσι τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίοισι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος ἐν Προκοννήσῳ τε καὶ Μεταποντίῳ εὐρισκον. Μεταποντινοὶ Φασι, αὐτὸν Ἀριστέην, Φανέντα 5 σφι εἰς τὴν χώραν, κελεῦσαι βωμὸν Ἀπόλλωνι ιδρύσασθαι, καὶ Ἀριστέῳ τοῦ Προκοννησίου ἐπινομίην ἔχοντα ἀνδριάντα παρ' αὐτὸν ἰστάναι. Φάναι γάρ, σφι τὸν Ἀπόλλωνα Ἰταλιωτέων μούνοισι δὴ ἀπικέσθαι εἰς τὴν

XV. 3. τριηκοσίοισι. *Alii* διηκοσίοισι, ducentesimo.

Aristeam, nec vivum, comparuisse. Septimo vero post anno rursus Proconnesum venisse, et carmen illud composuisse, quod a Graecis nunc *Arimaspea* nominatur: post id tempus autem iterum e conspectu hominum evanuisse. Ista quidem narrant illae civitates. (15.) Hoc vero scio *Metapontinis* in Italia accidisse, anno postquam iterum evanuerat *Aristeas* trecentesimo quadragesimo, quemadmodum confereudo quae et Proconnesi et Metaponti narrantur reperi. Aiunt Metapontini, *Aristeam* sibi sua in terra adparuisse, iussisque ipsos aram statuere Apollini, et statuam iuxta illam aram ponere, quae nominaretur *Aristeae Proconnesii*. Dixisse enim, in solam ipsorum, ex omnibus *Italiois*, regionem venisse *Apollinem*; et se, qui nunc *Aristeas* sit, illum esse

287, 50.

20 χάριν, καὶ αὐτός οἱ ἐπείσθαι ὁ νῦν ἐὼν Ἀριστέης· τότε
 δέ, ὅτε εἶπετο τῷ Θεῷ, εἶναι κόραξ. καὶ τὸν, εἴπαντα
 ταῦτα, ἀφανισθῆναι. σφέας δέ, Μεταποντιῖνοι λέγουσι,
 εἰς Δελφοὺς πέμψαντας, τὸν Θεὸν ἐπειρωτᾶν ὅτι τὸ
 φᾶσμα τοῦ ἀνθρώπου εἴη. τὴν δὲ Πυθίην σφέας κε-
 15 λεύειν πείθεσθαι τῷ φάσματι· πειθομένοιαι δέ, ἄμεινον
 συνοίσεσθαι. καὶ σφέας δεξαμένους ταῦτα, ποιῆσαι
 ἐπιτελέει. Καὶ νῦν ἔστηκε ἀνδρίας ἐπωνυμίην ἔχων Ἀρι-
 στέω, παρ' αὐτῷ τῷ ἀγάλματι τοῦ Ἀπόλλωνος, πέ-
 ριξ δὲ αὐτὸν δάφναι ἐστᾶσι· τὸ δὲ ἄγαλμα ἐν τῇ
 20 ἀγορῇ ἵδρυται. Ἀριστέω μὲν νυν περὶ τοσαῦτα εἰρήσθω.
 Τῆς δὲ γῆς, τῆς περὶ ὁδὸς ὁ λόγος ὤρμηται λέγε- 16
 σθαι, οὐδεὶς οἶδε ἀτρεκέως ὅτι τὸ κατύπερθε ἐστί. οὐδενὸς
 γὰρ δὴ αὐτόπτεω, εἰδέναι Φαμένου, δύναμαι πυθέ-
 σθαι· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Ἀριστέης, τοῦ περ ὀλίγω πρότερον

*comitatum; fuisse autem tunc, quum illum seque-
 retur, corvum. His dictis, illum evanuisse. Aiunt
 autem Metapontini, se Delphos misisse qui consule-
 rent oraculum, quodnam illud esset hominis spe-
 ctrum? respondisseque Pythiam, parendum esse
 spectri mandatis; id si fecissent, bene eis cessurum.
 Se igitur, accepto hoc responso, exsecutos esse man-
 data. Atque nunc stat Metapontii in foro statua, quam
 Aristeae statuam vocant, iuxta ipsam Apollinis sta-
 tuam collocata, et lauri arbores illam circumstant.
 Sed haec de Aristeae hactenus dicta sunt.*

(16.) REGIONE ea, de qua hunc sermonem facere
 institui, quid sit superne ulterius, nemo adcurate no-
 vit. Neminem quippe, qui suis id oculis conspexisse
 affirmaret, potui reperire: etenim ne *Aristeas* qui-

τούτων μνήμην ἐποιεῦμην, οὐδὲ οὗτος προσωτέρω Ἰσσηδό- 5
 νων, ἐν αὐτοῖσι τοῖσι ἔπεσι ποιέων, ἔφησε ἀπικέσθαι·
 ἀλλὰ τὰ κατύπερθε ἔλεγε ἀκοῇ, φὰς Ἰσσηδόνας εἶναι
 τοὺς ταῦτα λέγοντας. Ἄλλ' ὅσον μὲν ἡμεῖς ἀτρεκέως
 ἐπὶ μακρότατον οἰοί τ' ἐγενόμεθα ἀκοῇ ἐξικέσθαι, πᾶν
 17 εἰρήσεται. Ἀπὸ τοῦ Βορυσθενεϊτέων ἐμπορίου, τοῦτο
 γὰρ τῶν παραβαλασσίων μεσαίτατόν ἐστι πάσης τῆς
 Σκυθίας, ἀπὸ τούτου πρῶτοι Καλλιπίδαι νέμονται, ἐόν-
 τες Ἕλληνες Σκύθαι· ὑπὲρ δὲ τούτων, ἄλλο ἔθνος, οἱ
 Ἀλάζωνες καλέονται. οὗτοι δὲ καὶ οἱ Καλλιπίδαι τὰ 5
 μὲν ἄλλα κατὰ ταῦτα Σκύθησι ἐπασκέουσι, σῖτον δὲ
 καὶ σπείρουσι καὶ σιτέονται, καὶ κρίμμυα καὶ σκόρο-
 दा καὶ φακοὺς καὶ κέγχρους. Ὑπὲρ δὲ Ἀλαζώνων
 οἰκέουσι Σκύθαι ἀροτῆρες, οἱ οὐκ ἐπὶ σιτῇσι σπείρουσι

dem, cuius modo mentionem feci, ne hic quidem
 ultra Issedonas pervenit, ut in carmine suo ipse profi-
 tetur; sed, quae de eis narrat qui supra hos habitant,
 ea fando accepta narravit, dicens *Issedonas esse qui*
id tradant. Sed nos quidem, quoad longissime auditu
 cognoscere adcurate potuimus, omnia referemus. (17.)
 A Borysthenitarum emporio, quod in medio maxime
 universae orae maritimae *Scythiae* situm est; ab hoc,
 inquam, primi *Callipidae* habitant, qui sunt Graeci
Scythae: tum super his alius populus, qui vocantur
Alazones. Hi atque *Callipidae* in caeteris quidem *Scy-*
tharum instituta sequuntur, frumentum vero et serunt
 et comedunt, itemque cepas et allium et lentem et
 milium. Supra *Alazones Scythae* habitant *aratores*;
 qui frumentum serunt, non in cibi usum, sed ven-

20 τὸν σῖτον, ἀλλ' ἐπὶ πρήσει. τούτων δὲ κατ' ἑπείγεσσι οἰ-
 κέουσι Νευροί. Νευρῶν δὲ τὸ πρὸς βορρῇν ἄνεμον, ἐρῆ-
 μος ἀνθρώπων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. ταῦτα μὲν παρὰ τὸν
 Ὑπανν ποταμὸν ἐστὶ ἔθνεα, πρὸς ἐσπέρας τοῦ Βορυ-
 σθέneos. Ἀτὰρ διαβάντι τὸν Βορυσθέnea, ἀπὸ θαλάσ- 18
 σης πρῶτον μὲν ἡ Ὑλαίη. ἀπὸ δὲ ταύτης ἀνω οἰκέουσι
 Σκύθαι γεωργοί, τοὺς Ἕλληνας οἱ οἰκέοντες ἐπὶ τῷ
 Ὑπᾶν ποταμῷ καλέουσι Βορυσθενίτας, σφέας δὲ αὐ-
 5 τοὺς, Ὀλβιοπολίτας. οὗτοι ἂν οἱ γεωργοὶ Σκύθαι νέ-
 μονται, τὸ μὲν πρὸς τὴν ἑω, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδοῦ, κα-
 τήκοντες ἐπὶ ποταμὸν τῷ ὀνόματι κεῖται Παντικᾶπης·
 τὸ δὲ πρὸς βορρῇν ἄνεμον, πλὴν ἀπὸ τὸν Βορυσθέnea
 ἡμερῶν ἑνδεκα. ἡ δὲ κατ' ἑπείγεσσι τούτων ἐρῆμός ἐστι
 10 ἐπὶ πᾶλλον. μετὰ δὲ τὴν ἐρῆμον Ἀνδροφάγοι οἰκέουσι,
 ἔθνος ἐὼν ἴδιον, καὶ οὐδαμῶς Σκυθικόν. τὸ δὲ τούτων

dendi caussa. Super his *Neuri* habitant: a *Neuris* vero
 septemtrionem versus, deserta terra est, quoad nos
 novimus. Hi sunt populi iuxta *Hypanin* fluvium, ab
 occidente *Borysthenis*. (18.) Trans *Borysthenem*,
 prima a mari regio *Hylaea* est. Supra hanc proximi
 habitant *Scythae agricolae*, quos Graeci *Hypanin*
 fluvium adcolentes *Borysthenitas* nominant, ipsi au-
 tem se *Olbiopolitas*. Hi igitur *Scythae agricolae* ad
 orientem *Borysthenis* habitant ad trium iter dierum,
 pertinentque usque ad fluvium cui nomen *Pantica-*
pes; versus septemtrionem vero, undecim dierum iter
 adverso flumine navigantibus. Iam supra hos longe
 lateque deserta regio est. Post desertum vero *An-*
drophagi habitant, proprius populus, neutiquam
Scythicus. Supra hos vero iam verum desertum, nec

κατύπερθε, ἐρήμος ἤδη ἀληθέως, καὶ ἔθνος ἀνθρώπων
 19 οὐδέν, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἑω γεωργῶν
 τούτων Σκυθέων, διαβάντι τὸν Παντικαπην ποταμὸν,
 Νομάδες ἤδη Σκύθαι νέμονται, οὔτε τι σπεύροντες οὐ-
 δέν, οὔτε ἀρουῦντες· ψιλὴ δὲ δενδρέων πᾶσα αὕτη γῆ,
 πλὴν τῆς Ὑλαίης. οἱ δὲ Νομάδες οὔτοι τὸ πρὸς τὴν 5
 ἑω, ἡμερέων τεσσέρων καὶ δέκα ὁδόν, νέμονται χώρην
 20 κατατείνουσιν ἐπὶ ποταμὸν Γέρρον. Πέρην δὲ τοῦ
 Γέρρου ταῦτα δὴ τὰ καλούμενα Βασιλήϊα ἐστί, καὶ
 Σκύθαι οἱ ἀριστοί τε καὶ πλείστοι, καὶ τοὺς ἄλλους
 νομίζοντες Σκύθας δούλους σφετέρους εἶναι. κατήκουσι
 δὲ οὔτοι, τὸ μὲν πρὸς μεσαμβρίην, εἰς τὴν Ταυρικὴν· 5
 τὸ δὲ πρὸς ἡῶ, ἐπὶ τε τάφρον, τὴν δὴ οἱ ἐκ τῶν τυ-
 Φλῶν γενόμενοι ὠρυξαν, καὶ ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Μαίη-
 τίδος τὸ ἐμπόριον, τὸ καλεῖται Κρημνοί· τὰ δὲ αὐτῶν

ullus hominum populus, quoad novimus. (19.) Ab oriente vero agricolarum istorum Scytharum, trans Panticapen fluvium, *Nomades Scythae* degunt, qui neque serunt quidquam, nec arant: estque arboribus nuda universa haec regio, exceptâ *Hylaeâ*. Nomades autem hi, orientem versus, terram tenent per quatuordecim dierum iter patentem ad *Gerrhum* usque fluvium. (20.) Trans *Gerrhum* haec est quae *Regia terra* vocatur, quam Scythae nobilissimi tenent et numerosissimi, qui reliquos Scythas servos suos esse reputant. Pertinentque hi, meridiem versus, ad *Tauricam*; versus orientem vero, ad fossam illam quam caecorum filii duxerunt, et ad emporium Maeotidis paludis quod *Cremni* vocatur; partim etiam ad *Tanain* flumen pertinent. Quae supra *regios Scythas*

κατήκουσι ἐπὶ ποταμὸν Τάναϊν. Τὰ δὲ κατύπερθε
10 πρὸς βορρῇν ἀνεμον τῶν βασιληῶν Σκυθέων οἰκέουσι
Μελάγχλαινοι, ἄλλο ἔθνος, καὶ οὐ Σκυθικόν. Με-
λαγχλαίων δὲ τὸ κατύπερθε, λίμναι, καὶ ἐρημός
ἐστὶ ἀνθρώπων, κατόσον ἡμεῖς ἴδμεν.

Τάναϊν δὲ ποταμὸν διαβάντι, οὐκέτι Σκυθικὴ, ἀλλ' 21
ἡ μὲν πρώτη τῶν λαξίων, Σαυροματέων ἐστὶ οἱ ἐκ
τοῦ μυχοῦ ἀρξάμενοι τῆς Μαιήτιδος λίμνης, νέμονται
τὸ πρὸς βορρῇν ἀνεμον, ἡμερέων πεντεκαίδεκα ὁδόν, πᾶ-
5 σαν ἐοῦσαν ψιλὴν καὶ ἀγρίων καὶ ἡμέρων δενδρέων.
ὑπεροικέουσι δὲ τούτων, δευτέρην λάξιν ἔχοντες, Βου-
δῖνοι, γῆν νεμόμενοι πᾶσαν δασέην ὕλη παντοίῃ. Βου- 22
δῖνων δὲ κατύπερθε πρὸς βορρῇν, ἐστὶ πρώτη μὲν ἐρη-
μος, ἐπ' ἡμερέων ἑπτὰ ὁδόν· μετὰ δὲ τὴν ἐρημον, ἀπο-
κλίνοντι μᾶλλον πρὸς ἀπηλιώτην ἀνεμον, νέμονται Θυσ-

ad septemtrionem vergunt, ea *Melanchlaeni* tenent;
diversae stirpis populus, non *Seythicus*. Supra *Me-*
lanchlaenos vero, paludes sunt, et terra hominibus
vacua, quantum nos quidem novimus.

(21.) Trans *Tanain* fluvium non amplius *Scythica*
terra, sed prima regio *Sauromatarum* est; qui ab inti-
mo *Macotidis* paludis recessu initium capientes, tenent,
septemtrionem versus, terram in quindecim dierum
iter patentem, arboribus omnibus, tam cultis, quam
agrestibus, nudam. Tum supra hos habitant *Budini*,
insequentem tenentes regionem, arborum omni ge-
nere frequentem. (22.) Supra *Budinos*, versus sep-
temtrionem, primo desertum est, per quinque die-
rum iter. Post desertum vero, magis orientem versus,
Thyssagetae habitant, numerosa gens et propria,

σαγέται, ἔθνος πολλὸν καὶ ἴδιον· ζώουσι δὲ ἀπὸ θήρης. 5
 Συνεχέες δὲ τούτοις ἐν τοῖσι αὐτοῖσι τόποισι κατοικη-
 μένοι εἰσὶ τοῖσι οὐνομα κεῖται Ἰϋρκαί, καὶ οὗτοι ἀπὸ
 θήρης ζῶντες τρέπω τοῖαδε. λοχᾶ, ἐπὶ δένδρεον ἀνα-
 βάς· (τὰ δὲ ἐστὶ πυκνὰ ἀνα πάσαν τὴν χώραν) ἵππος
 δὲ ἐκάστῳ, δεδιδαγμένος ἐπὶ γαστέρα κεῖσθαι ταπει- 10
 νότητος εἵνεκα, ἐτοῖμός ἐστι, καὶ κύων· ἐπεὰν δὲ ἀπὸ
 τὸ θηρίον ἀπὸ τοῦ δένδρεου, τοξεύσας καὶ ἐπιβάς ἐπὶ
 τὸν ἵππον διώκει, καὶ ὁ κύων ἔχεται. Ὑπὲρ δὲ του-
 τέων, τὸ πρὸς τὴν ἡῶ ἀποκλίνοντι οἰκέουσι Σκυθαί ἄλ-
 λοι, ἀπὸ τῶν βασιλήϊων Σκυθέων ἀποστάντες, καὶ 15
 23 οὕτω ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χώρον. Μέχρι μὲν δὴ
 τῆς τούτων τῶν Σκυθέων χώρας, ἐστὶ ἡ καταλεχθεῖ-
 σα πάντα, πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγεις· τὸ δ' ἀπὸ
 τούτου, λιθώδης τ' ἐστὶ καὶ τρηχέη. διεξελόντι δὲ καὶ

venatione victitans. His contigui eodem in tractu ha-
 bitant qui *Iyrcae* vocantur, et ipsi venatione victi-
 tantes tali modo. Arborem conscendit venator, ibi-
 que in insidiis latet: frequentes autem per totam illam
 regionem arbores sunt. Sub arbore praesto est equus,
 in ventrem procumbere edoctus, quo quam minime e
 terra emineat, et iuxta equum canis. Ubi ex arbore
 feram homo conspexit, arcu ferit, moxque illam con-
 scenso equo persequitur, et canis inhaeret vestigiis.
 Supra hos rursus, orientem spectantes, habitant alii
Scythae, qui ab *regiis Scythis* defecerunt; et haec in
 loca migrarunt. (23.) Ad horum igitur usque *Scy-*
tharum regionem, universa quam descripsimus terra
 plana est et humilis: ab inde vero petrosa et aspera.
 Peragrato autem huius asperae terrae longo tractu;

290, 43.

5 τῆς τρηχέης χώρον πολλόν, οἰκέουσι ὑπώρεαν οὐρέων
 ὑψηλῶν ἀνθρώποι· λεγόμενοι εἶναι πάντες Φαλακροί, ἐκ
 γενεῆς γινόμενοι, καὶ ἔρσενες καὶ θήλειαι ὁμοίως, καὶ
 σμιοί, καὶ γένεια ἔχοντες μεγάλα· Φωνὴν δὲ ἰδίην ἔν-
 10 δρέων· ποντικὸν μὲν οὖνομα τῷ δενδρέῳ ἀπὸ τοῦ ζῶσι,
 μέγαθος δὲ κατὰ συκὴν μάλιστά κη· καρπὸν δὲ Φο-
 ρέει κυάμῳ ἴσον, πυρῆνα δὲ ἔχει. τοῦτο ἐπεὶ γένηται
 πέπον, σακκέουσι ἱματίοισι· ἀπορρέει δ' ἀπ' αὐτοῦ πα-
 χὺ καὶ μέλαν· οὖνομα δὲ τῷ ἀπορρέοντί ἐστι ἄσχυ.
 15 τοῦτο καὶ λείχουσι, καὶ γάλακτι συμμίσγοντες πί-
 νουσι· καὶ ἀπὸ τῆς παχύτητος αὐτοῦ τῆς τρυγὸς πα-
 λάθας συντιθέασι, καὶ ταύτας σιτέονται. πρόβατα γάρ
 σφι οὐ πολλά ἐστί· οὐ γάρ τι σπουδαῖαι νομαὶ αὐ-
 τόθι εἰσὶ. Ὑπὸ δενδρέῳ δὲ ἕκαστος κατοίκεται· τὸν μὲν

radices altorum montium habitant homines, qui inde
 a nativitate *calvi* sunt omnes, mares pariter atque
 foeminae, et *simo naso mentoque oblongo*. Peculiari
 lingua utuntur, vestem autem gestant Scythicam:
 caeterum arborum fructu vitam sustentant. *Ponticum*
 nomen arboris est, qua victitant, fici admodum ma-
 gnitudine: fructum fert autem fabae similem, nu-
 cleum intus habentem. Hunc fructum, postquam ma-
 turuit, pannis excolant; et, quod ab eo defluit cras-
 sum et nigrum, quod *aschy* adpellant, id et lingunt,
 et laete mixtum potant: ex faecum vero crassitudine
massas conficiunt, quibus vescuntur. Pecorum enim
 non magna illis copia est, quippe pascua ibi parum
 sunt eximia. Quilibet pater familiās sub arbore ha-
 bitat; hieme quidem, arborem tegens tegmine ex

χειμῶνα, ἐπεὰν τὸ δένδρεον περικαλύψῃ πύλῳ στεγνῷ 20
 λευκῷ· τὸ δὲ θέρους, ἄνευ πύλου. Τούτους οὐδεὶς ἀδι-
 κέει ἀνθρώπων· ἱροὶ γὰρ λέγονται εἶναι· οὐδέ τι ἀρήϊον
 ὄπλον ἐκτέαται καὶ, τοῦτο μὲν, τοῖσι περιοικέουσιν
 οὗτοί εἰσι οἱ τὰς διαφορὰς διαιρέοντες· τοῦτο δὲ, ὃς ἂν
 Φεύγων καταφύγῃ ἐς τούτους, ὑπ' οὐδενὸς ἀδικέεται. 25
 οὐνομα δὲ σφί ἐστι Ἀργιππαῖοι.

24 Μέχρι μὲν νυν τῶν Φαλακρῶν τούτων, πολλὴ πε-
 ριφάνεια τῆς χώρας ἐστὶ, καὶ τῶν ἐμπροσθεν ἐθνέων.
 καὶ γὰρ Σκυθέων τινὲς ἀπικνέονται ἐς αὐτούς, τῶν οὐ
 χαλεπὸν ἐστὶ πυνθέσθαι, καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐκ Βορυ-
 σθένεός τε ἐμπορίου καὶ τῶν ἄλλων Ποντικῶν ἐμπα- 5
 ρίων. Σκυθέων δὲ οἱ ἂν ἔλθωσι ἐς αὐτούς, δι' ἑπτὰ
 25 ἑρμηνέων καὶ δι' ἑπτὰ γλωσσέων διαπρήσσονται. Μέ-
 χρι μὲν δὴ τούτων γινώσκεται. τὸ δὲ τῶν Φαλακρῶν

lana coctili; aestate vero, absque tegmine. His ho-
 minibus nemo mortalium iniuriam infert; sacri enim
 habentur; nec arma ulla bellica habent. Iidem et
 finitimorum dirimunt controversias; et, si quis pa-
 triâ profugiens ad hos confugit, a nemine laeditur.
 Nomen his est *Argippaei*.

(24.) Iam usque ad *calvos* hos satis cognita haec
 terra est; et, qui ante hos habitant populi, satis noti.
 Nam et Scytharum nonnulli ad illos commeant, e
 quibus haud aegre licet cognoscere, et Graecorum
 nonnulli ex Borysthenis emporio, et ex aliis Ponticis
 emporiis. Scythae vero, qui ad illos commeant, per
 septem interpretes septemque linguas negotia sua per-
 agunt. (25.) Ut vero ad hos usque cognita terra est,
 sic, qui ultra calvos illos habitent, liquido adfirmare

291, 74.

κατύπερθε οὐδείς ἀτρεκέως οἶδε φράσται· οὐρεα γὰρ ὑψη-
 λὰ ἀποτάμνει ἄβατα, καὶ οὐδείς σφρα ὑπερβαίνει. οἱ
 5 δὲ Φαλακροὶ οὗτοι λέγουσι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέ-
 γοντες, οἰκέειν τὰ οὐρεα αἰγίποδας ἄνδρας· ὑπερβάντι
 δὲ τούτους, ἄλλους ἀνθρώπους, οἱ τὴν ἐξάμνηον καθεύ-
 δουσι, τοῦτο δὲ οὐκ ἐνδέχομαι τὴν ἀρχήν. Ἀλλὰ τὸ
 μὲν πρὸς ἧῶ τῶν Φαλακρῶν γινώσκεται ἀτρεκέως, ὑπὸ
 10 Ἰσσηδόνων οἰκεόμενον· τὸ μὲν τοι κατύπερθε πρὸς βορῆν
 ἄνεμον, οὐ γινώσκεται, οὔτε τῶν Φαλακρῶν, οὔτε τῶν
 Ἰσσηδόνων, εἰ μὴ ὅσα αὐτέων τούτων λεγόντων. Νό- 26
 μοισι δὲ Ἰσσηδόνες τακισίῳ λέγονται χρᾶσθαι. Ἐπεὰν
 ἀνδρὶ ἀποθάνῃ πατὴρ, οἱ προσήκοντες πάντες προσάγουσι
 πρόβατα· καὶ ἔπειτα ταῦτα θύσαντες, καὶ κατατα-
 5 μόντες τὰ κρέα, καταταμνουσὶ καὶ τὸν τοῦ δεχομένου
 τελευτῶτα γονέα· ἀναμίζαντες δὲ πάντα τὰ κρέα, δαῖτα

nemo potest: nam praealti praeruptique montes, quos
 nemo transscendit, praeccludunt iter. Narrant autem
 calvi, quod mihi quidem non persuadetur, *habitari*
illos montes ab hominibus capripedibus: tum ul-
tra hos degere alios homines, qui per sex menses
dormiant; quod equidem nullo pacto admitto. Quae
 calvis ab oriente sita regio, ea quidem, ut ab Issedonibus habitata, satis cognita est: quae vero supra
 hanc ad septemtrionem vergit, cognita non est, nec
 calvis istis, nec Issedonibus, nisi quatenus hi ipsi
 narrant. (26.) *Issedones* autem huiusmodi uti in-
 stitutis perhibentur. Quando cuiquam pater mortuus
 est, propinqui cuncti adducentes pecudes ad eum
 conveniunt: quibus mactatis et in frusta concisis,
 mortuum etiam patrem hospitis in frusta concidunt,

προτιθέαται. τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ψιλώσαντες καὶ ἐκκαθήραντες, καταχρυσοῦσι καὶ ἔπειτα ἅτε ἀγάλματι χρέωνται, θυσίας μεγάλας ἐπετέους ἐπιτελέοντες. παῖς δὲ πατρὶ τοῦτο ποιέει, κατὰπερ οἱ Ἕλληνες 10 τὰ γενέσια. ἄλλως δὲ δίκαιοι καὶ οὗτοι λέγονται εἶναι· ἰσοκρατέες δὲ ὁμοίως αἱ γυναῖκες τοῖσι ἀνδράσι. γινώσκονται μὲν δὴ καὶ οὗτοι.

- 27 Τὸ δὲ ἀπὸ τούτων τὸ κατ' ὑπερθε, Ἰσσηδόνες εἰσὶ οἱ λέγοντες, τοὺς μουνοφθάλμους ἀνθρώπους καὶ τοὺς χρυσοφύλακας Γρύπας εἶναι· παρὰ δὲ τούτων Σκύθαι παραλαβόντες λέγουσι· παρὰ δὲ Σκυθέων ἡμεῖς οἱ ἄλλοι νενομίκαμεν, καὶ οὐνομάζομεν αὐτοὺς Σκυθιστὶ Ἀριμασπούς· ἄριμα γὰρ ἐν καλέουσι Σκύθαι, σπ οὗ 5
- 28 δὲ τὸν ὀφθαλμόν. Δυσχείμερος δὲ αὕτη ἡ καταλεχ-

mixtisque cunctis carnibus epulum exhibent. Caput vero depilatum expurgatumque inaurant, eoque pro sacro vase utuntur, quando annua magna sacrificia peragunt. Hoc apud illos filius patri praestat; quemadmodum Graeci diem, quo defunctus est pater, festum agunt. Caeterum hi quoque homines iusti esse dicuntur: mulieres autem apud eos aequam cum viris potestatem habent. Igitur hi etiam noti sunt.

(27.) Quod vero ad regionem spectat supra hos sitam, Issedones sunt qui narrant, *habitare ibi homines* quos dixi *unoculos*, et *Grypas auri custodes*: et fabulam ab Issedonibus traditam repetunt Scythae, nosque alii a Scythis accepimus, et nominamus scythico vocabulo *Arimaspos*; *arima* enim Scythae *unum* nominant, *spu* autem *oculum*. (28.) Universa autem haec terra, quam descripsimus, adeo

292, 4.

Θεῖσα πᾶσα χώρα οὕτω δὴ τί ἐστι· ἔνθα τοὺς μὲν ὀκτὼ
 τῶν μηνῶν ἀφόρητος οἶος γίνεται κρυμὸς, ἐν τοῖσι ὕδωρ
 ἐκχέας, πηλὸν οὐ ποιήσεις· πῦρ δὲ ἀνακαίων, ποιή-
 5 σεις πηλόν. ἡ δὲ θάλασσα πηγνυται, καὶ ὁ Βόσπο-
 ρος πᾶς ὁ Κιμμέριος· καὶ ἐπὶ τοῦ κρουστάλλου οἱ ἐν-
 τὸς τὰφρου Σκύθαι κατοικημένοι στρατεύονται, καὶ
 τὰς ἀμάξας ἐπελαύνουσι πέρην εἰς τοὺς Σινδούς. οὕτω
 μὲν δὴ τοὺς ὀκτὼ μῆνας διατελέει χειμῶν ἑὼν· τοὺς δ'
 10 ἐπιλοίπους τέσσερας ψύχρα αὐτόθι ἐστί. Κεχώρισται
 δὲ αὐτός ὁ χειμῶν τοὺς τρόπους πᾶσι τοῖσι ἐν ἄλλοις
 χωρίοις γινομένοις χειμῶσι· ἐν τῷ τὴν μὲν ὠραίην οὐκ
 ὑεὶ λόγου ἄξιον οὐδέν· τὸ δὲ θέρος, ὕων οὐκ αἰνίει. βρον-
 ταί τε ἡμὸς τῇ ἄλλῃ γίνονται, τηνικαῦτα μὲν οὐ γίνον-
 15 ται, θέρεος δὲ ἀμφιλαφείας· ἣν δὲ χειμῶνος βροντῇ

XXVIII. 7. στρατεύονται. στραγγεύονται, morantur, ed. Borh.

rigida premitur *hyeme*, ut octo menses duret intole-
 rabile gelu; in quo si aquam in terram effundas, non
 facias lutum; sed, ignem si accenderis, lutum facias.
 Atque etiam mare constringitur glacie et totus Cim-
 merius Bosphorus: et super glacie militant Scythae,
 et plaustis in ulteriora ad Sindos vehuntur. Ita so-
 lidos octo menses hyems durat, reliquosque quatuor
 ibidem frigus obtinet. Est autem huius hiemis indo-
 les longe diversa ab eis quae in caeteris regionibus
 omnibus obtinent: nam pluendi tempore [*alii* verno
 tempore *intelligunt*] nihil ibi pluit quo sit ullius
 momenti, aestate autem pluere non desinit: et, quan-
 do alibi tonitrua incidunt, ibi nulla sunt; sin hyeme
 coelum tonat, pro miraculo solet haberi. Item terrae
 motus si existit in Scythica terra, sive aestate, sive

γίνεται, ὥς τέρας νενόμισται θαυμάζεσθαι. ὥς δὲ καὶ, ἢν σεισμὸς γένηται ἢν τε θέρους ἢν τε χειμῶνος ἐν τῇ Σκυθικῇ, τέρας νενόμισται. ἵπποι δὲ ἀνεχόμενοι φέρουσι τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἡμίονοι δὲ καὶ ὄνοι οὐκ ἀνέχονται τὴν ἀρχὴν· τῇ δὲ ἄλλῃ ἵπποι μὲν ἐν κρυμῶ 20 ἐστεῶτες ἀποσφακελίζουσι, ὄνοι δὲ καὶ ἡμίονοι ἀνέχον- 29 ται. Δοκέει δέ μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον διὰ ταῦτα οὐ φύειν κέρεα αὐτόθι. μαρτυρεῖ δέ μου τῇ γνώμῃ καὶ Ὀμήρου ἔπος ἐν Ὀδυσσείῃ, ἔχον ὥδε·

Καὶ Λιβύην, ὅθι τ' ἄρονες ἄφαρ κεραὶ τελέθουσι. ὀρθῶς εἰρημένον, ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ παραγίνεσθαι 5 τὰ κέρεα. ἐν δὲ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ οὐ φύει κέρεα τὰ κτήνεα ἀρχὴν, ἢ φύοντα φύει μόγις. ἐνθαῦτα 30 μὲν νυν διὰ τὰ ψύχεα γίνεται ταῦτα. Θαυμάζω δὲ, (προσθήκας γὰρ δὴ μοι ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς ἐδίξηντο,)

hyeme, prodigii loco est. Porro hyemem illam tolerant equi; asini vero et muli neutiquam tolerant: alibi contra equi in gelu stantes tabescunt, asini vero et muli tolerant gelu. (29.) Videtur autem mihi eadem de caussâ ibidem boum generi mutilo cornua non enasci: sententiaeque meae adstipulatur illud *Homeri* verbum in *Odyssea*, ubi ait:

Et Libyen, ubi sunt cornuti protinus agni.

Quod recte dictum est, in locis calidis cito enasci cornua: contra ubi valida obtinent frigora, ibi autem prorsus non enascuntur pecoribus cornua; aut, si nascuntur, pusilla manent. Ibi ergo propter frigora hoc ita se habet. (30.) Atque hoc loco subit mirari (nam digressiones ab initio amavit mea narratio) quid sit quod in universo *Eleo* agro non possint

294, 35.

ὅτι ἐν τῇ Ἠλείῃ πάσῃ χώρῃ οὐ δυνάεσθαι γίνεσθαι ἡμίονοι, οὔτε ψυχροῦ τοῦ χῶρου ἔόντος, οὔτε ἄλλου Φανε-
 5 ροῦ αἰτίου οὐδενός. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Ἠλεῖοι ἐκ κατάρης
 τευ οὐ γίνεσθαι σφι ἡμιόνους. ἀλλ' ἐπεὰν προσίῃ ἡ ὥρῃ
 καύσκεισθαι τὰς ἵππους, ἐξελαύνουσι ἐς τοὺς πλησιοχώ-
 ρους αὐτάς· καὶ ἔπειτά σφι ἐν τῇ τῶν πέλας ἐπιείσιν
 τοὺς ὄνους, ἐς οὓς ἂν σχῶσι αἱ ἵπποι ἐν γαστρί· ἔπει-
 τα δὲ ὀπίσω ἀπελαύνουσι. Περὶ δὲ τῶν πτεράων, τῶν 31
 Σκύθαι λέγουσι ἀνάπλεων εἶναι τὸν ἥερα, καὶ τούτων
 εἵνεκα οὐκ οἶά τε εἶναι οὔτε ἰδεῖν τὸ πρόσω τῆς ἡπείρου,
 οὔτε διεξιέναι, τήνδε ἔχω περὶ αὐτέων τὴν γνώμην. τὰ
 5 κατύπερθε ταύτης τῆς χώρης αἰεὶ νίφεται, ἐλάσσονι δὲ
 τοῦ Θέρεος ἢ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ καὶ οἰκός. ἤδη ὦν
 ὅστις ἀγχόθεν χιόνα ἀδρὴν πίπτουσαν εἶδε, οἶδε τὸ λέ-
 γω. εἴκει γὰρ ἡ χιών πτεροῖσι καὶ διὰ τὸν χειμῶνα

*mulī nasci; quum nec frigida sit regio; nec alia ulla
 adpareat caussa. Aiunt quidem Elei, ex imprecatione
 quadam non nasci apud se mulos: itaque, quum ad-
 est tempus quo gravidæ fiunt equæ, ad finitimos eas
 agunt, et in alieno agro asinos ad eas admittunt:
 deinde postquam conceperunt, retro agunt. (31.)
 Quod vero ad plumas adtinet, quibus plenum esse
 aërem Scythæ dicunt, ob eamque caussam in ulte-
 riora nec prospectum nec transitum patere, de
 his ego ita sentio. In locis quæ sunt supra hanc
 (quam commemoravi) terram constanter nix cadit;
 minus quidem frequens aestate, ut consentaneum est,
 quam hyeme. Iam, qui copiosam cadentem nivem
 cominus vidit, is quid dicam novit. Similis est enim
 nix plumis: et propter hanc hiemen, quum sit talis*

τοῦτον, ἔόντα τοιοῦτον, αἰοίκητα τὰ πρὸς βορρῇν ἔσται
τῆς ἡπείρου ταύτης. τὰ ὦν πτερὰ, εἰκάζοντας, τὴν χιό- 10
να τοὺς Σκύθας τε καὶ τοὺς περιοίκους δοκέω λέγειν.

Ταῦτα μὲν νυν, τὰ λέγεται μακρότατα, εἴρηται.

- 32 Ὑπερβορέων δὲ περὶ ἀνθρώπων οὔτε τι Σκύθαι λέ-
γουσι, οὔτε τινὲς ἄλλοι τῶν ταύτῃ οἰκημένων, εἰ μὴ
ἄρα Ἰσσηδόνες. ὥς δ' ἐγὼ δοκέω, οὐδ' οὔτοι λέγουσι οὐ-
δέν· ἔλεγον γὰρ ἂν καὶ Σκύθαι, ὥς περὶ τῶν μονοφ-
θάλμων λέγουσι. Ἄλλ' Ἡσιόδῳ μὲν ἔστι περὶ Ὑπερ- 5
βορέων εἰρημένα, ἔστι δὲ καὶ Ὀμήρῳ ἐν Ἐπιγόνοισι,
εἰ δὴ τῷ ἔόντι γε Ὀμηρος ταῦτα τὰ ἔπεα ἐποίησε.

- 33 Πολλῶν δέ τι πλείιστα περὶ αὐτέων Δῆλιοι λέγουσι,
Φάμενοι ἱρὰ ἐνδεδεμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν, ἐξ Ὑπερ-

qualem dixi, habitari non possunt loca huius conti-
nentis ad septemtrionem pertinentia. Itaque *plumas*
quas dicunt, propter similitudinem, *nivem* dici a Scy-
this eorumque finitimis arbitror. Atque haec quidem,
quae de remotissimis terris narrantur, hactenus e
nobis commemorata sunt.

(32.) De *Hyperboreis* vero hominibus nec Scythae
loquuntur, nec alii ulli, qui istas regiones incolunt,
nisi forsitan Issedones. At ne hi quidem, ut mihi vi-
detur, de illis quidquam memorant: alioqui enim
Scythae quoque de eisdem narrant, quemadmodum
de unoculis. Sed Hesiodus de *Hyperboreis* locutus
est, atque etiam Homerus in *Epigonis*, si modo vere
auctor huius carminis Homerus est. (33.) Longe
vero plurima de his *Delii* narrant; dicentes, *sacra*
stramini triticeo illigata, ex Hyperboreis delata,

βορέων φερόμενα, ἀπικνέεσθαι εἰς Σκύθας· ἀπὸ δὲ
 Σκυθῶν ἤδη δεκομένους αἰεὶ τοὺς πλησιохώρους ἐκά-
 5 στοὺς, κομίζεν αὐτὰ τὸ πρὸς ἐσπέρης ἐκαστάτω ἐπὶ
 τὸν Ἀδρίην· ἐνθεῦτεν δὲ πρὸς μεσαμβρίην προπεμπόμε-
 να πρῶτους Δωδωναίους Ἑλλήνων δέκεσθαι· ἀπὸ δὲ
 ταυτέων καταβαίνειν ἐπὶ τὸν Μηλιέα κόλπον, καὶ δια-
 παρεύεσθαι εἰς Εὐβοίαν· πόλιν τε εἰς πόλιν πέμπειν, μέ-
 10 χρι Καρύστου· τὸ δ' ἀπὸ ταύτης, ἐκλιπεῖν Ἀνδρον· Κα-
 ρυστίους γὰρ εἶναι τοὺς κομίζοντας εἰς Τήνον· Τηνίους
 δὲ, εἰς Δῆλον. ἀπικνέεσθαι μὲν νυν ταῦτα τὰ ἱρὰ οὕτω
 λέγουσι εἰς Δῆλον. πρῶτον δὲ τοὺς Ὑπερβορέους πέμ-
 ψαι φερούσας τὰ ἱρὰ δύο κόρας, τὰς οὐνομάζουσι Δῆ-
 15 λιοι εἶναι Ὑπερόχην τε καὶ Λαοδίκην· ἅμα δὲ αὐτῇσι
 ἀσφαλὴς εἵνεκεν πέμψαι τοὺς Ὑπερβορέους τῶν ἀστῶν
 ἀνδρας πέντε πόμπους, τούτους οἱ νῦν Περφερέες κα-
 λέονται, τιμὰς μεγάλας ἐν Δήλῳ ἔχοντες. ἐπεὶ δὲ

venire ad Scythas; a Scythis vero accipere ea popu-
 lum quemque deinceps habitantem versus occiden-
 tem, usque ad Adriaticum sinum: inde meridiem
 versus mitti, et primos ex Graecis Dodonaeos ea acci-
 pere; ab his descendere ad sinum Maliacum, et in
 Euboeam transire, ibique de civitate ad civitatem
 mitti usque Carystum; inde denique, praetermissâ
 Andro insulâ, ab ipsis Carystiis *Delum* deferri. Eo
 modo *Delum* pervenire sacra ista dicunt. Primo au-
 tem Hyperboreos aiunt duas misisse virgines sacra
 haec ferentes, quarum nomen *Delii* aiunt fuisse Hy-
 perochen et Laodicen; simulque cum his tutelae
 caussâ comites misisse quinque viros de suis, hos
 qui nunc *Perpherees* vocantur: qui summos *Deli* ho-

τοῖσι Ὑπερβορέοισι τοὺς ἀποπεμφθέντας ὀπίσω οὐκ ἀπονοστέειν, δεινὰ ποιευμένους εἰ σφέας αἰεὶ καταλάμ- 20
ψεται, ἀποστέλλοντας μὴ ἀποδέκεσθαι, οὕτω δὲ φέ-
ροντας εἰς τοὺς οὖρους τὰ ἱρὰ ἐνδεδεμένα ἐν πυρῶν κα-
λάμῃ, τοῖς πλησιοχώροις ἐπισκῆπτειν, κελεύοντας προ-
πέμπειν σφέα ἀπὸ ἐωυτῶν εἰς ἄλλο ἔθνος. καὶ ταῦτα
μὲν οὕτω προπεμπόμενα, ἀπικνέεσθαι λέγουσι εἰς Δῆ- 25
λον. Οἶδα δὲ αὐτὸς τούτοισι ἱροῖσι τόδε παιεύμενον
προσφερές· τὰς Θρηϊκίας καὶ τὰς Παιονίδας γυναῖκας,
ἐπεὰν θύωσι τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Βασιλῇῃ, οὐκ ἄνευ πυ-
ρῶν καλάμης ἐχούσας τὰ ἱρὰ. καὶ ταῦτα μὲν δὴ οἶδα
34 ταύτας ποιεύσας. Τῇσι δὲ παρθένοισι ταύτησι τῇσι
ἐξ Ὑπερβορέων τελευτησάσῃσι ἐν Δήλῳ, κείρονται καὶ
αἱ κόραι καὶ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μὲν, πρὸ γάμου
πλόκαμον ἀποταμνόμεναι, καὶ περὶ ἄτρακτον εἰλίξα-

nores obtinent. Quum vero hi ab illis missi non re-
verterentur ad suos, graviter ferentes Hyperboreos,
semper sibi accidere ut non reciperent quos misis-
sent; eâ caussâ sacra illa triticeo stramini illigata
non nisi ad fines suos pertulisse, finitimisque man-
dasse, ut sua e terra ad alium populum ea deferrent:
atque ita haec gradatim missa, aiunt, Delum perve-
nisse. Novi autem equidem simile quoddam hisce
sacris sacrum peragi a Thracicis Paeonicisque mulieri-
bus: hae enim, quando *Dianae Reginae* diem festum
celebrant, non sine triticeo stramine sacra faciunt.
Hoc illarum novi equidem institutum. (34.) In ho-
norem autem harum *virginum Hyperborearum*, quae
Deli mortuae dicuntur, caput tondent et puellae et
pueri Deliorum; et illae quidem ante nuptias praeci-

295, 95.

5 και, ἐπὶ τὸ σῆμα τιθεῖσι· (τὸ δὲ σῆμά ἐστι ἔσω ἐς
 τὸ Ἀρτεμίσιον εἰσόντι ἀριστερῆς χειρός· ἐπιπέφυκε δὲ
 οἱ ἐλαίη·) οἱ δὲ παῖδες τῶν Δηλίων, περὶ χλόην τινα
 εἰλίζαντες τῶν τριχῶν, προτιθεῖσι καὶ οὗτοι ἐπὶ τὸ σῆ-
 μα. αὗται μὲν δὴ ταύτην τὴν τιμὴν ἔχουσι πρὸς τῶν
 10 Δήλου οἰκητέρων. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ, καὶ τὴν Ἀργὴν 35
 τε καὶ τὴν Ὀπιν, εὐσας παρθένας ἐξ Ὑπερβορέων,
 κατὰ τοὺς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους πορευομένας, ἀπι-
 κέσθαι ἐς Δῆλον ἔτι πρότερον Ὑπερόχης τε καὶ Λαο-
 5 δίκης. ταύτας μὲν νυν τῇ Εἰλειθυίᾳ ἀποφερούσας ἀντὶ
 τοῦ ἀκυτέκου τὸν ἐτάξαντο φόρον ἀπικέσθαι· τὴν δὲ
 Ἀργὴν τε καὶ τὴν Ὀπιν ἅμα αὐτοῖσι τοῖσι θεοῖσι ἀπι-
 κέσθαι λέγουσι, καὶ σφι τιμὰς ἄλλας δεδόσθαι πρὸς
 σφέων· καὶ γὰρ ἀγείρειν σφι τὰς γυναῖκας, ἐπονομα-
 10 ζούσας τὰ οὐνόματα ἐν τῷ ὕμνῳ, τὸν σφι Ὠλὴν ἀνὴρ

sum cincinnum, et fuso circumvolutum, in earum
 sepulcro deponunt: (est autem illud sepulcrum in
 Dianae templo, intranti ad sinistram; in eoque nata
 est oliva arbor:) pueri vero Deliorum herbis qui-
 busdam capillos circumvolvunt, et hos pariter super
 sepulcro deponunt. Hunc honorem illae a Deli inco-
 lis consequuntur. (35.) Narrant autem iidem, *Ar-
 gen* quoque atque *Opin*, virgines ex Hyperboreis,
 itinere per eosdem populos facto, Delum venisse
 prius etiam quam Hyperochen et Laodicen: et has
 quidem venisse tributi ferendi caussa, quod Lucinae
 pro maturato partu pactae fuissent; Argin vero et
 Opin simul cum Diis aiunt advenisse, hisque alios
 honores a se esse tributos; his enim stipem corro-
 gare mulieres, nomina earum invocantes in hymno

Λύκιος ἐποίησε· παρὰ δὲ σφέων μαθόντας νησιώτας τε καὶ Ἴωνας, ὑμνέειν Ὠπὶν τε καὶ Ἀργην, ὀνομάζοντάς τε καὶ ἀγείροντας· (οὗτος δὲ ὁ Ὠλὴν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παλαιούς ὕμνους ἐποίησε, ἐκ Λυκίης ἐλθὼν, τοὺς ἀειδομένους ἐν Δήλῳ) καὶ τῶν μηρίων καταγιζο- 15 μένων ἐπὶ τῷ βωμῷ τὴν σποδὸν, ταύτην ἐπὶ τὴν θήκην τῆς Ὠπιδίος τε καὶ Ἀργῆς ἀναισιμοῦσθαι ἐπιβαλλομένην. ἡ δὲ θήκη αὐτέων ἐστὶ ὅπισθε τοῦ Ἀρτεμισίου, πρὸς ἧν τετραμμένη, ἀγχοτάτω τοῦ Κηίων ἱστοητορίου.

36 Καὶ ταῦτα μὲν Ὑπερβορέων πέρι· εἰρήσθω. τὸν γὰρ περὶ Ἀβάριος λόγον τοῦ λεγομένου εἶναι Ὑπερβορέω οὐ λέγω, λέγων ὡς τὸν οἷστος περιέφερε κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν, οὐδὲν σιτεόμενον. Εἰ δὲ εἰσὶ τινες Ὑπερβόρειοι ἄνθρωποι, εἰσὶ καὶ ὑπερνότιοι ἄλλοι. γελῶ δὲ ὀρέων Γῆς 5

eo, quem ipsis *Olen*, vir Lycius, composuit; et a se edoctos Insulanos etiam et Ionas Opin et Argen carmine celebrare, nomen illarum invocantes, stipemque eisdem corrogantes: (idem vero *Olen*, e Lycia Delum veniens, alia etiam prisca carmina confecit, quae Deli canuntur:) et cineres ex femoribus in ara crematis omnes sepulcro Opis et Arges iniici. Est autem illarum sepulcrum post Dianae templum, orientem versus, proxime coenaculum Ceorum. (36.) Atque haec quidem de *Hyperboreis* dicta sunt. Nam de *Abaride* fabulam, qui Hyperboreus fuisse perhibetur, taceo; nec memoro quo pacto hunc sagitta per universam terram circumvexerit, nihil cibi capientem. Quod si vero sunt *Hyperborei* quidam homines, fuerint etiam alii *Hypernotii*. Rideo autem quum multos iam video describentes *Terrae circuitus*,

297, 24.

περιόδους γράψαντας πολλοὺς ἤδη, καὶ οὐδένα νόον
 ἔχοντας ἐξηγησάμενον· οἱ Ὠκεανόν τε ῥέοντα γράφουσι
 πέριξ τὴν γῆν, εὐῶσαν κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ τέρνου· καὶ
 τὴν Ἀσίην τῇ Εὐρώπῃ ποιούντων ἴσην. ἐν ὀλίγοις γὰρ
 10 ἐγὼ δηλώσω μέγαθός τε ἐκάστης αὐτέων, καὶ οἷή τις
 ἔστι ἐς γραφὴν ἐκάστη.

[ΑΣΙΗΝ] ΠΕΡΣΑΙ οἰκέουσι, κατήκοντες ἐπὶ τὴν 37
 νοτίην θάλασσαν, τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην. τούτων δ'
 ὑπεροικέουσι πρὸς βορέῳ ἀνέμου, Μῆδοι· Μήδων δέ,
 Σάσπειρες· Σασπείρων δέ, Κόλχοι, κατήκοντες ἐπὶ
 5 τὴν βορήϊν θάλασσαν, ἐς τὴν Φάσις ποταμὸς ἐκδιδῶι.
 ταῦτα τέσσαρα ἔθνηα οἰκεῖ ἐκ θαλάσσης ἐς θαλάσ-
 σαν. Ἐνθεῦτεν δέ, τὸ πρὸς ἐσπέρης, ἀκταὶ διΦάσιαι 38

XXXVI. 10. ποιούντων. ποιεῦσι Edd. vet.

XXXVII. 1. ἈΣΙΗΝ ignorant vulgo omnes, quod vocab. ex
 coniect. adieci.

nec eorum ullum rectam rationem habentem, quam
 ducem sequatur: qui Oceanum describunt, quasi ter-
 ram undique circumfluat, quam rotundam fingunt
 velut ex torno; et Asiam aequalem faciunt Europae.
 Nam eūdem brevibus verbis et magnitudinem
 utriusque harum terrarum declarabo, et qualis fere
 sit utriusque figura.

(37.) ASIAM Persae incolunt, ad australem mare
 pertinentes, quod Rubrum vocatur. Supra hos, sep-
 temtrionem versus, Medi habitant; supra Medos Sa-
 spires; supra Saspiribus Colchi, ad boreale mare per-
 tinentes, in quod Phasis fluvius influit. Hi quatuor
 populi ab altero mari habitant ad alterum. (38.)
 Inde ex eadem Asia, versus occidentem, duae orae

ἀπ' αὐτῆς κατατείνουσι ἐς θάλασσαν, τὰς ἐγὼ ἀπη-
 γήσομαι. ἔνθεν μὲν ἡ ἀκτὴ ἡ ἐτέρη, τὰ πρὸς βορῇν ἀπὸ
 Φάσιος ἀρξαμένη, παρατέταται ἐς θάλασσαν παρὰ
 τε τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, μέχρι Σιγείου 5
 τοῦ Τρωϊκοῦ· τὰ δὲ πρὸς νότον, ἡ αὐτὴ αὕτη ἀκτὴ
 ἀπὸ τοῦ Μυριανδρικοῦ κόλπου, τοῦ πρὸς Φοινίκη κει-
 μένου, τείνει τὰ ἐς θάλασσαν μέχρι Τριοπίου ἄκρης.
 οἰκέει δ' ἐν τῇ ἀκτὴ ταύτῃ ἔθνεα ἀνθρώπων τριήκοντα.
 39 αὕτη μὲν νυν ἡ ἐτέρη τῶν ἀκτέων. Ἡ δὲ δὴ ἐτέρη,
 ἀπὸ Περσέων ἀρξαμένη, παρατέταται ἐς τὴν Ἐρυθρὴν
 θάλασσαν· ἡ τε Περσικὴ, καὶ ἡ ἀπὸ ταύτης ἐκδε-
 κομένη Ἀσσυρίη, καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίης ἡ Ἀραβίη. λήγει
 δὲ αὕτη (οὐ λήγουσα εἰ μὴ νόμῳ) ἐς τὸν κόλπον τὸν 5
 Ἀράβιον, ἐς τὸν Δαρεῖος ἐκ τοῦ Νείλου διώρυχα ἐσή-

XXXVIII. 2. ἀπ' αὐτῆς. ἀπ' ἀντίης ed. Reiz. et Borh. ex
 coniect.

porriguntur in mare, quas ego describam. Altera ora,
 in boreali parte a Phasi incipiens, in mare excurrit
 secundum Pontum et Hellespontum, usque ad Troi-
 cum Sigeum: in parte meridionali, eadem ora ini-
 tium capit a Myriandrio sinu, ad Phoenicen sito,
 et in mare porrigitur usque ad Triopium promon-
 torium. Hanc oram triginta incolunt hominum po-
 puli: et haec quidem altera est earum quas dixi ora-
 rum. (39.) Altera vero ora, a Perside incipiens, in
 Rubrum mare porrigitur; estque Persica, tum hanc
 excipiens Assyriaca, et post Assyriacam Arabica ora.
 Desinit autem haec ora (non quidem vere desinens,
 sed solummodo ex usu loquendi) in sinu Arabico, in
 quem Darius fossam ex Nilo duxit. Iam a Perside

γαγε. Μέχρι μὲν νυν Φοινίκης ἀπὸ Περσέων, χῶρος
 πλατὺς καὶ πολλὸς ἐστὶ· τὸ δ' ἀπὸ Φοινίκης παρήκει
 διὰ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἡ ἀκτὴ αὕτη παρὰ τε Συ-
 10 ρίην τὴν Παλαιστίνην, καὶ Αἴγυπτον, ἐς τὴν τελευτᾷ·
 ἐν τῇ ἐβνεί ἐστι τρία μοῦνα. Ταῦτα μὲν ἀπὸ Περσέων
 τὰ πρὸς ἐσπέρας τῆς Ἀσίας ἔχοντά ἐστι. Τὰ δὲ κα- 40
 τ' ὑπερθε Περσέων, καὶ Μήδων, καὶ Σασπείρων, καὶ
 Κόλχων, τὰ πρὸς ἡῶ τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλοντα, ἐν-
 θεν μὲν ἡ Ἐρυθρὴ παρήκει θάλασσα· πρὸς βορρῶν δὲ
 5 ἡ Κασπίη τε θάλασσα, καὶ ὁ Ἀραξὺς ποταμὸς,
 ῥέων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. μέχρι δὲ τῆς Ἰνδικῆς οἰκέ-
 ται Ἀσίῃ· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, ἐρῆμὸς ἥδη τὸ πρὸς τὴν
 ἑω, οὐδ' ἔχει οὐδεὶς φράσαι οἷον δὴ τί ἐστι. Τοιαύτη
 μὲν καὶ τοσαύτη ἡ Ἀσίη ἐστί.

Ἡ δὲ Λιβύη ἐν τῇ ἀκτῇ τῇ ἐτέρῃ ἐστὶ· ἀπὸ γὰρ 41

usque ad Phoenicem lata et ampla regio est: a Phoe-
 nice vero haec ora per mare Nostrum (mediterra-
 neum) secundum Syriam Palaestinam ad Aegyp-
 tum porrigitur, ubi desinit: hancque oram non nisi
 tres incolunt populi. Hae sunt Asiae regiones, Persis
 ab occidente sitae. (40.) Quae vero ultra Persas
 et Medos Saspiesque et Colchos versus orientem so-
 lem spectant, secundum ea, ab altera parte, (a meri-
 die) Rubrum mare porrigitur, a septemtrione vero
 Caspium mare et Araxes fluvijs, qui contra solem
 orientem fluit. Non ultra Indiam vero habitatur Asia:
 quae inde versus orientem spectant, deserta regio
 est; quae qualis sit, nemo dicere potest. Talis igitur
 ac tanta Asia est.

(41.) *Libya* in alterâ earum, quas dixi, orarum

Αἰγύπτου Λιβύη ἤδη ἐκδέκεται. κατὰ μὲν νυν Αἴγυ-
 γτον ἡ ἀκτὴ αὕτη στεινὴ ἐστὶ· ἀπὸ γὰρ τῆσδε τῆς
 θαλάσσης εἰς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν, δέκα μυριάδες
 εἰσὶ ὀργυιέων· αὗται δ' ἂν εἶεν χίλιοι στάδιοι. τὸ δὲ 5
 ἀπὸ τοῦ στεينوῦ τούτου, κάρτα πλατεῖα τυγχάνει ἐου-
 42 σα ἡ ἀκτὴ, ἣτις Λιβύη κέκληται. Θαυμάζω ὦν τῶν
 διουρισάντων καὶ διελόντων Λιβύην τε καὶ Ἀσίην καὶ
 Εὐρώπην· οὐ γὰρ σμικρὰ τὰ διαφέροντα αὐτέων ἐστὶ.
 μήκει μὲν γὰρ παρ' ἀμφοτέρας παρήκει ἡ Εὐρώπη·
 εὐρεος δὲ πέρι, οὐδὲ συμβαλέειν ἀξίη φαίνεται μοι εἶναι. 5
 Λιβύη μὲν γὰρ δηλοῖ ἑαυτὴν, εὐῶσα περίρρυτος, πλὴν
 ὅσον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀσίην οὐρίζει· Νεκὼ τοῦ Αἰγυ-
 πτίων βασιλῆος πρώτου τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, καταδέξαν-
 τος. ὃς ἐπεὶ τε τὴν διώρυχα ἐπαύσατο ὀρύσσων τὴν ἐκ

est: est enim Libya Aegypto contigua. Iam ad Ae-
 gyptum quidem angusta haec ora est: nam ab hoc
 (citeriore) mari ad mare Rubrum sunt centum millia
 orgyarum, quae mille admodum stadia conficiunt.
 Inde ab his vero angustiis, spatiosa fit haec ora, quae
 Libya vocatur. (42.) Miror autem hos, qui univer-
 sam terram in tres partes dividunt atque distinguunt,
 Libyam, Asiam, et Europam: nec enim exigua inter
 has est differentia. Nam longitudine quidem secun-
 dum utramque (Asiam et Africam) porrigitur Euro-
 pa: quod vero ad latitudinem eius adtinet, ne licet
 quidem collationem instituere. [*sive*, coniecturam
 facere.] Nam *Africa* quidem ipsa se declarat, *esse*
circumfluum, ex quo primus, quem novimus, *Neco*
 rex Aegyptiorum rem demonstravit. Hic enim, post-
 quam desiit fossam fodere, quae ex Nilo in sinum

298, 79.

10 τοῦ Νείλου διέχουσιν ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον, ἀπέ-
 πεμψε Φοίνικας ἄνδρας πλοίοισι, ἐντειλάμενος ἐς τὸ
 ὀπίσω δι' Ἡρακληῶν στηλέων διεκπλέειν ἕως ἐς τὴν
 βορρῆην θάλασσαν, καὶ οὕτω ἐς Αἴγυπτον ἀπικνέεσθαι.
 Ὁρμηθέντες ὧν οἱ Φοίνικες ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης,
 15 ἔπλεον τὴν νοτίην θάλασσαν. ὅπως δὲ γίνοιτο Φθινόπωρον,
 πρᾶσισχοντες ἂν σπεύρεσκον τὴν γῆν, ἵνα ἐκάστοτε τῆς
 Λιβύης πλέοντες γινοιάτο, καὶ μένεσκον τὸν ἄμητον
 θερίσαντες ὃ ἂν τὸν σῆτον, ἔπλεον ὥστε δύο ἑτέων διεξ-
 ελθόντων, τρίτῳ ἑτεῖ κάμψαντες Ἡρακληΐας στήλας,
 20 ἀπίκοντο ἐς Αἴγυπτον. καὶ ἔλεγον, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ,
 ἄλλω δὲ δὴ τῶ, ὡς περιπλώοντες τὴν Λιβύην, τὸν
 ἥλιον ἔσχον ἐς τὰ δεξιὰ. οὕτω μὲν αὕτη ἐγνώσθη τὸ
 πρῶτον. Μετὰ δὲ, Καρχηδόνιοί εἰσι οἱ λέγοντες. ἐπεὶ 43

Arabium dirigebatur, viros *Phoenices* navibus emisit,
 dato mandato, ut per *Herculeas columnas* renaviga-
 rent in mare quod *Libyae a septemtrione* est, atque
 ita in *Aegyptum* reverterentur. Igitur *Phoenices*, ex
 Rubro mari profecti, per australe mare navigarunt:
 et, quando adveniebat autumnus, adpulsis ad terram
 navibus, quamcumque ad *Libyae* regionem tunc per-
 venissent, in ea sementem faciebant, messemque ex-
 spectabant: deinde, messo frumento, navibus ulte-
 rius pergebant. Ita, duobus elapsis annis, tertio an-
 no, itinere per *Herculeas columnas* flexo, in *Aegyptum*
 pervenerunt. Dixeruntque, quod mihi quidem
 non persuadetur, sed fortasse alii cuiquam, *quum*
Libyam circumnavigarent, habuisse se solem a
 dextra. Hoc modo primum cognita *Libya* est.
 (43.) Post hos, *Carthaginienses* idem adfirmant:

Σατάσπης· γε ὁ Τεάσπιος, ἀνὴρ Ἀχαιμενίδης, οὐ περιέπλωσε Λιβύην, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεμφθεὶς· ἀλλὰ δείσας τό τε μῆκος τοῦ πλόου καὶ τὴν ἐρημίην, ἀπῆλθε ὀπίσω, οὐδ' ἐπετέλεσε τὸν ἐπέταξέ οἱ ἡ μήτηρ ἄεθλον. 5
 Θυγατέρα γὰρ Ζωπύρου τοῦ Μεγαβύζου ἐβίησατο παρθένον· ἔπειτα μέλλοντος αὐτοῦ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην ἀνασκολοπιεῖσθαι ὑπὸ Ξέρξεω βασιλῆος, ἡ μήτηρ τοῦ Σατάσπεος, ἐοῦσα Δαρείου ἀδελφεῇ, παραιτήσατο, Φᾶσά οἱ αὐτὴ μέζω ζημίην ἐπιθήσειν ἥπερ ἐκείνον· Λι- 10
 βύην γάρ οἱ ἀνάγκην ἔσεσθαι περιπλῶειν, ἐς ὃ ἂν ἀπίκηται, περιπλέων αὐτήν, ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. συγχωρήσαντος δὲ Ξέρξεω ἐπὶ τούτοισι, ὁ Σατάσπης ἀπὸ κόμενος ἐς Αἴγυπτον, καὶ λαβὼν νέα τε καὶ ναύτας παρὰ τούτων, ἔπλεε παρὰ Ἡρακλήϊας στήλας. διεκ- 15

[scilicet, *compertum sibi esse, circumnavigari Libyam posse.*] Nam Sataspes quidem, Theaspis filius, de Achaemenidum stirpe, non circumnavigavit Libyam, quamquam ob id ipsum emissus: sed, quum longitudine itineris, tum solitudine territus, retrogressus est, neque laborem implevit a matre sibi iniunctum. Is filiae Zopyri virgini vim intulerat, nepti Megabyzi: quam ob culpam quum in eo esset ut a Xerxe e palo suspenderetur, mater Sataspis, soror Darii, deprecata est supplicium, dicens *graviolem se poenam illi inflicturam; imposituram quippe ei necessitatem circumnavigandi Libyam, donec ea circumnavigata in Arabium sinum pervenissent.* Quam in conditionem postquam Xerxes consensit, Sataspes in Aegyptum profectus, accepta ab Aegyptiis navi nautisque, ad Herculeas navigavit columnas:

299, 8.

πλώσας δὲ, καὶ κάμψας τὸ ἀκρωτήριον τῆς Λιβύης,
 τῷ οὐνομα Σολόεις ἐστὶ, ἔπλεε πρὸς μεσαμβρίην· πε-
 ρήσας δὲ θάλασσαν πολλὴν ἐν πολλοῖσι μήνεσι, ἐπεὶ
 τε τοῦ πλεῦνος αἰεὶ ἔδεε, ἀποστρέψας ὀπίσω, ἀπέπλεε
 20 εἰς Αἴγυπτον. Ἐκ δὲ ταύτης ἀπικόμενος παρὰ βασι-
 λῆα Ξέρξεα, ἔλεγε Φᾶς τὰ προσωτάτω ἀνθρώπους
 σμικροὺς παραπλέειν, ἐσθῆτι Φοινικῇ διαχρεωμένους·
 οἱ, ὅπως σφεῖς καταγοῖατο τῇ νῆϊ, Φεύγεσκον πρὸς
 τὰ οὖρα, λείποντες τὰς πόλεις· αὐτοὶ δὲ ἀδικέειν οὐ-
 25 δὲν ἐσιόντες, πρόβατα δὲ μῦνα ἐξ αὐτέων λαμβά-
 νειν. τοῦ δὲ μὴ περιπλώσαι Λιβύην παντελῶς, αἴτιον
 τόδε ἔλεγε· τὸ πλοῖον τὸ πρόσω οὐ δυνατόν ἐτι προβαί-
 νειν, ἀλλ' ἐνίσχεσθαι. Ξέρξης δὲ οὐ οἱ συγγινώσκων
 λέγειν ἀληθέα, οὐκ ἐπιτελέσαντά τε τὸν προκειμένον

hisque transmissis, circumvectus Africae promonto-
 rium, cui *Soloeis* nomen est, meridiem versus navi-
 gavit: et permultum maris pluribus mensibus emen-
 sus, quum maior semper itineris pars conficienda
 superesset, retro navigavit, in Aegyptumque est
 reversus. Ex qua quum ad Xerxem regem rediisset,
 narravit, *in remotissimis locis praeter homines se*
navigasse staturâ minutos, veste e palmae foliis
utentes; qui, quando ipsi navem ad terram adpulis-
sent, relictis oppidis in montes profugissent: se vero
eum suis, oppida illorum ingressum, nullâ iniu-
riâ incolis inlatâ, pecora solummodo eorum abe-
gisse. Quod autem Libyam non penitus circumna-
 vigasset, causam hanc esse aiebat: *navem non po-*
tuisse ulterius progredi, sed fuisse inhibitam. Xer-
 xes autem, intelligens vera eum non dicere, quod

αἶθλον, ἀνεσκολόπισε, τὴν ἀρχαίην δίκην ἐπιτιμῶν. τοῦ- 30
του δὲ τοῦ Σατάσπεος εὐνοῦχος ἀπέδρη ἐς Σάμον,
ἐπεὶ τε ἐπύθετο τάχιστα τὸν δεσπότεα τετελευτηκότα,
ἔχων χρήματα μεγάλα, τὰ Σάμιος αἰὴρ τατέσχε·
τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὐνομα, ἐκὼν ἐπιλήθομαι.

- 44 Τῆς δὲ Ἀσίας τὰ πολλὰ ὑπὸ Δαρείου ἐξευρέθη· ὃς
βουλόμενος Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δεύτερος οὗ-
τος ποταμῶν πάντων παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν
εἰδέναι τῇ ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, πέμπει πλοίοισι ἄλ- 5
λους τε τοῖσι ἐπίστευε τὴν ἀληθείην ἐρέειν, καὶ δὴ καὶ
Σκύλακα ἄνδρα Καρυανδέα. οἱ δὲ, ἐρμηθέντες ἐκ Κα-
σπατύρου τε πόλιος καὶ τῆς Πακτυϊκῆς γῆς, ἔπλεον
κατὰ ποταμὸν πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐς θά-
λασσαν· διὰ θαλάσσης δὲ πρὸς ἐσπέρην πλέοντες,

impositum laborem non esset exsecutus, pristinâ poe-
nâ adfectum e palo suspendit. Huius Sataspis eunu-
chus, audita domini morte, propere Samum confugit,
ingentes secum ferens pecunias, quas intervertit civis
quidam Samius; cuius nomen, cognitum mihi qui-
dem, volens obliviscor.

(44.) *Asiae* vero plurima pars [quae ante inco-
gnita erat] a Dario pervestigata est. Is quum cognos-
cere voluisset, ubinam *Indus* fluvius, unus post Ni-
lum fluviorum omnium qui crocodilos alat, in mare
se evolvat; cum navibus et alios misit, quos verum
relaturos iudicabat, tum *Scylacem* in primis, civem
Caryandensem. Hi igitur ex Caspatyro oppido et
Pactyica regione profecti, secundo fluvio orientem
solem versus in mare navigarunt: tum per mare oc-
cidentem versus navigantes, trigesimo mense eum

20 τριηκοστῷ μηνὶ ἀπικνεύονται ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, ὅθεν ὁ
 Αἰγυπτίων βασιλεὺς τοὺς Φοίνικας, τοὺς πρότερον εἶπα,
 ἀπέστειλε περιπλῶειν Λιβύην. μετὰ δὲ τούτους περι-
 πλώσαντας, Ἰνδοὺς τε κατεστρέψατο Δαρεῖος, καὶ τῇ
 θαλάσῃ ταύτῃ ἐχρᾶτο. οὕτω καὶ τῆς Ἀσίας πλὴν τὰ
 25 πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, τὰ ἄλλα ἀνεύρηται ὁμοῖα πα-
 ρεχομένη τῇ Λιβύῃ. Ἡ δὲ Εὐρώπῃ πρὸς οὐδαμῶν 45
 φανερὴ ἐστὶ γινωσκόμενη, οὔτε τὰ πρὸς ἥλιον ἀνατέλ-
 λοντα, οὔτε τὰ πρὸς βορρῇν, εἰ περιέρυτός ἐστι· μήκεν
 δὲ γινώσκεται παρ' ἀμφοτέρας παρήκουσα. Οὐδ' ἔχω
 5 συμβαλέσθαι, ἐπ' ὅτεν μὴ εἴσῃ γῆ οὐνόματα τρι-
 φάσια κέεται, ἐπωνυμίας ἔχοντα γυναικῶν, καὶ οὐ-
 ρίσματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐτέθη,
 καὶ Φάσις ὁ Κόλχος· (οἱ δὲ Τάναιν ποταμὸν τὸν Μαίη-
 την καὶ Πορθμήϊα τὰ Κιμμέρια λέγουσι) οὐδὲ τῶν

in locum pervenerunt, unde rex Aegyptiorum Phoe-
 nices illos, de quibus supra dixi, emisit Libyam cir-
 cumnavigaturos. Qua confecta navigatione Indos
 subegit Darius, et mari illo usus est. Atque ita Asiae,
 praeter eam partem quae Indis ab oriente est, reli-
 qua cognita sunt; compertumque est, Asiam simi-
 lia exhibere atque Africam. (49.) Europa autem
 a nemine plane cognita est; neque compertum ha-
 bemus an aut ab oriente aut a septemtrione circum-
 flua sit: illud novimus, secundum Libyam Asiamque
 esse illam porrectam. Nec vero coniecturâ adsequi
 possum, cur, quum una sit terra, tribus illa nomini-
 bus distinguatur, a mulierum nominibus desumptis,
 terminique eidem ponantur, Nilus fluvius Aegyptius,
 et Phasis Colchicus; pro quo quidem alii Tanaim

διουρισάντων τὰ οὐνόματα πυθέσθαι, καὶ ὅθεν ἔθεντο 10
 τὰς ἐπωνυμίας. ἡ δὲ γὰρ Λιβύη μὲν ἐπὶ Λιβύης λέ-
 γεται ὑπὸ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἔχειν τὸ οὐνομα, γυ-
 ναικὸς αὐτόχθονος· ἡ δὲ Ἀσίη ἐπὶ τῆς Προμηθέος γυ-
 ναικὸς τὴν ἐπωνυμίην. καὶ τούτου μὲν μεταλαμβάνον-
 ται τοῦ οὐνόματος Λυδοὶ, Φάμενοι ἐπὶ Ἀσίῳ, τοῦ 15
 Κότυος, τοῦ Μάνεω, κεκληῆσθαι τὴν Ἀσίην, ἀλλ'
 οὐκ ἐπὶ τῆς Προμηθέος Ἀσίης· ἀπ' ὅτευ καὶ τὴν ἐν
 Σάρδισι Φυλὴν κεκληῆσθαι Ἀσιάδα. Ἡ δὲ δὴ Εὐρώπη
 οὔτε εἰ περιρρύτος ἐστὶ γινώσκεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώ-
 πων· οὔτε ὁκόθεν τὸ οὐνομα ἔλαβε τοῦτο, οὔτε ὅστις 20
 οἱ ἦν ὁ θέμενος φαίνεται· εἰ μὴ ἀπὸ τῆς Τυρίας φήσο-
 μεν Εὐρώπης λαβεῖν τὸ οὐνομα τὴν χώραν, πρότερον δὲ
 ἦν ἄρα ἀνώνυμος, ὥσπερ αἱ ἕτεραι. ἀλλ' αὕτη γε ἐκ

fluvium Macoticum ponunt, et Cimmeria Porthmea :
 neque nomina potui comperire eorum qui hanc di-
 stributionem instituerunt, nec cur ista nomina his
 regionibus imposuerint. Nam *Libyam* quidem pleri-
 que Graeci aiunt a *Libya*, muliere indigenâ, nomen
 invenisse; *Asiam* vero a cognomine uxoris Prome-
 thei. At nomen hoc sibi vindicant Lydi; perhibentes,
 a Cotyis filio, Manis nepote, cui *Asias* nomen fuit,
 nominatam *Asiam* fuisse, non a Promethei uxore
 Asia: ab eodemque etiam Sardibus tribum *Asiadem*
 ducere nomen. Sed *Europa*, quemadmodum, an cir-
 cumflua sit, nulli hominum compertum est; sic nec,
 unde hoc nomen acceperit, aut quis ei illud imposue-
 rit, adparet: nisi dicamus, a *Tyria Europa* nomen
 invenisse hanc regionem, antea vero caruisse nomine,
 quemadmodum duae reliquae. At hanc quidem ex

τῆς Ἀσίας τε φαίνεται εἰσῆσαι, καὶ οὐκ ἀπικομένη ἐς
25 τὴν γῆν ταύτην ἢ τις νῦν ὑπὸ Ἑλλήνων Εὐρώπῃ καλέε-
ται, ἀλλ' ὅσον ἐκ Φοινίκης ἐς Κρήτην, ἐκ Κρήτης δὲ
ἐς Λυκίην. Ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· τοῖσι
γὰρ νομιζομένοισι αὐτέων χρησόμεθα.

Ὁ ΔΕ ΠΟΝΤΟΣ ὁ Εὐξείνιος, ἐπ' ὃν ἐστρατεύετο 46
Δαρεῖος, χωρέων πασέων παρέχεται, ἔξω τοῦ Σκυθι-
κοῦ, ἔθνεα ἀμαθέστατα. οὔτε γὰρ ἔθνος τῶν ἐντὸς τοῦ
Πόντου οὐδὲν ἔχομεν προβαλέσθαι σοφίης πέρι, οὔτε
5 ἀνδρα λόγιον οἶδαμεν γεγόμενον, πάρεξ τοῦ Σκυθικοῦ
ἔθνους, καὶ Ἀναχάρσιος. Τῷ δὲ Σκυθικῷ γένει ἐν μὲν
τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπείων πρηγμάτων σοφώτατα
πάντων ἐξεύρηται, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· τὰ μέντοι ἄλλα
οὐκ ἄγαμαι. τὸ δὲ μέγιστον οὕτω σφι ἀνεύρηται,

Asia fuisse constat, neque in hanc terram, quam
Europam Graeci vocant, pervenisse: nec enim ultra
Cretam ex Phoenice pervenit, ex Creta vero in Ly-
ciam. Atque haec hactenus dicta sunt: caeterum nos
eisdem nominibus utemur, quae sunt usu recepta.

(46.) *Pontus Euxinus*, in quem *Darius* expedi-
tionem suscepit, prae regionibus omnibus populos
habet incultissimos, si Scythicam gentem excipias.
Neque enim populum ullum ex his, qui citra Pontum
habitant, possumus sapientiae caussa memorare, nec
viri novimus qui eruditionis nomine claruerit, nisi
Scythicum populum, et in hoc Anacharsin. *Scythica*
autem *gens* unum, quod maximum est in rebus hu-
manis, prae caeteris omnibus, quos novimus, homi-
nibus sapientissime invenit: caetera tamen eiusdem
non laudo. Maximum illud, quod dico, ita ab his

ὥστε ἀποφυγέειν τε μηδένα ἐπελθόντα ἐπὶ σφέας, μή 10
 βουλομένους τε ἐξευρεθῆναι, καταλαβεῖν μὴ οἶόν τε εἶναι.
 τοῖσι γὰρ μήτε ἄστεα μήτε τείχεα ἢ ἐκτισμένα, ἀλ-
 λὰ Φερέοικοι ἔοντες, πάντες ἕωςι ἵπποτοξόται, ζῶντες
 μὴ ἀπ' ἀρότου, ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων, οἰκήματά τε σφι
 ἢ ἐπὶ ζευγέων, κῶς οὐκ ἂν εἴησαν οὗτοι ἄμαχοί τε καὶ 15
 47 ἄποροι προσμίσγειν; Ἐξεύρηται δέ σφι ταῦτα, τῆς τε
 γῆς εὐούσης ἐπιτηδέης, καὶ τῶν ποταμῶν ἔοντων σφι
 συμμαχῶν. ἡ τε γὰρ γῆ εὐούσα πεδιάς αὕτη, ποιῶ-
 δης τε καὶ εὐυδρός ἐστι ποταμοί τε δι' αὐτῆς ῥέουσι
 οὐ πολλῶν τῶν ἀριθμὸν ἐλάσσονες τῶν ἐν Αἰγύπτῳ διω- 5
 ρύχων. ὅσοι δὲ οὐνομαστοί τε εἰσι αὐτέων, καὶ προσ-
 πλωτοὶ ἀπὸ θαλάσσης, τούτους οὐνομανέω. Ἴστρος
 μὲν, πεντάστομος· μετὰ δὲ, Τύρης τε καὶ Ὑπανίς·

inventum est, ut et nemo qui illos bello invaserit,
 effugere possit; et ut ipsi, si nolint reperiri, a nemine
 possint deprehendi. Nam, qui nec oppida nec castella
 exstructa habent, sed, domos suas secum ferentes,
 sagittarii equites sunt cuncti, non aratro victitantes;
 sed pecoribus, domos suas plaustis circumvehentes;
 quo pacto hi non essent invicti, atque etiam aditu
 perquam difficiles? (47.) Est autem hoc ab illis in-
 ventum, quum opportunitate terrae, tum fluviorum
 adiumento: est enim terra haec plana, herbida, et
 irrigua; fluviique illam perfluunt non multo paucio-
 res numero, quam canales sunt in Aegypto. Quorum
 fluviorum, qui et notabiliores sunt, et a mari adna-
 vigari possunt, eos recensebo. Sunt autem *Ister*,
 quinque ostiis patens, dein *Tyras*, et *Hypanis*, et
Borysthenes, et *Panticapes*, et *Hypacyris*, et *Ger-*

καὶ Βορυσθένης, καὶ Παντικάπης, καὶ Ὑπάκυρις, καὶ
10 Γέρρος, καὶ Τάναϊς. ῥέουσι δὲ οὗτοι κατὰ τὰδε.

Ἰστρος μὲν, ἐὼν μέγιστος ποταμῶν πάντων τῶν 48
ἡμεῖς ἴδμεν, ἴσος αἰεὶ αὐτὸς ἐωυτῷ ῥέει καὶ θέρους καὶ
χειμῶνος. πρῶτος δὲ τὸ ἀπ' ἐσπέρας τῶν ἐν τῇ Σκυ-
θικῇ ῥέων, κατὰ τοιόνδε μέγιστος γέγονε, ποταμῶν
5 καὶ ἄλλων ἐς αὐτὸν ἐκδιδόντων. εἰσὶ δὲ οἷδε οἱ μέγαν
αὐτὸν ποιεῦντες· διὰ μὲν γε τῆς Σκυθικῆς χώρας πέντε
μὲν οἱ ῥέοντες, τὸν τε Σκύθαι Πέρατα καλέουσι, Ἑλ-
ληνες δὲ Πυρετόν· καὶ ἄλλος, Τιαραντός· καὶ Ἀραρός
τε, καὶ Νάπαρις, καὶ Ὀρδησσός. ὁ μὲν πρῶτος λεχ-
10 θεὶς τῶν ποταμῶν, μέγας, καὶ πρὸς ἡῶ ῥέων ἀνακοι-
νοῦται τῷ Ἰστρῷ τὸ ὕδωρ· ὁ δὲ δεύτερος λεχθεὶς, Τια-
ραντός, πρὸς ἐσπέρας τε μᾶλλον, καὶ ἐλάσσων. ὁ δὲ
δὴ Ἀραρός τε καὶ ὁ Νάπαρις καὶ ὁ Ὀρδησσός, διὰ

XLVIII. 4 seq. ποταμῶν καὶ ἄλλων. Fors. πολλῶν καὶ ἄλλων.

l. 7. μὲν οἱ. μόνοι ed. Reiz. et Borh.

thus, et *Tanais*. Est autem horum cursus huius-
modi.

(48.) *Ister*, fluviorum omnium, quos novimus,
maximus, semper sibi ipse aequalis fluit et aestate
et hyeme. Ab occasu venit, primusque est qui Scy-
thicam adluit terram: ob id omnium maximus, quod
alii multi in eum influunt. Qui illum augent, hi
sunt: primum quinque, qui Scythicam terram per-
fluunt: is quem Scythae *Porata*, Graeci vero *Pyre-*
ton vocant; tum deinde *Tiarantus*; porro *Ararus*,
et *Naparis*, et *Ordessus*. Quem primo loco nomina-
vi, is magnus est, et ad orientem fluens aquam suam
cum Istro miscet: alter, *Tiarantus*, magis ab occi-

Herod. T. II. P. I.

Q

μέσου τούτων ἰόντες, ἐσβάλλουσι ἐς τὸν Ἰστρον. οὗτοι
 μὲν αὐτογενεές ποταμοὶ Σκυθικοὶ συμπληθύνουσι αὐτόν. 15
 49 Ἐκ δὲ Ἀγαθύρσων Μάρις ποταμὸς ῥέων συμμίσγεται
 τῷ Ἰστροῦ. ἐκ δὲ τοῦ Αἴμου τῶν κορυφῶν τρεῖς ἄλλοι
 μεγάλοι, ῥέοντες πρὸς βορρῇν ἄνεμον, ἐσβάλλουσι ἐς
 αὐτόν, Ἀτλας, καὶ Αὔρας, καὶ Τίβισις· διὰ δὲ Θρη-
 κῆς καὶ Θρηίκων τῶν Κροβύζων ῥέοντες, Ἀθρυς, καὶ 5
 Νόης, καὶ Ἀρτάνης, ἐκδιδοῦσι ἐς τὸν Ἰστρον· ἐκ δὲ
 Παιόνων καὶ εὐρεος Ῥοδόπης, Σκίος ποταμὸς, μέσον
 σχίζων τὸν Αἴμον, ἐσδιδοῖ ἐς αὐτόν. ἐξ Ἰλλυριῶν δὲ
 ῥέων πρὸς βορρῇν ἄνεμον Ἀγγρος ποταμὸς, ἐσβάλλει
 ἐς πεδίον τὸ Τριβαλλικόν, καὶ ἐς ποταμὸν Βρόγγον· 10
 ὁ δὲ Βρόγγος ἐς τὸν Ἰστρον. οὕτω ἀμφοτέρους, ἔοντας

XLIX. 2 seq. ἄλλοι οὐ μεγάλοι corrigi vir doctus, fluvii non
 magni. L. 7. Σκίος. Alii Κίος vel Κίος. Forsan Ἠσκιος.

dente, estque minor: Ararus vero et Naparis et Or-
 dessus, medium inter hos cursum tenentes in Istrum
 influunt. Hi sunt fluvii in ipsa Scythia oriundi, qui
 Istrum augment. (49.) Miscet autem suam aquam
 cum Istro *Maris* etiam fluvius, ex Agathyrsis de-
 currens. Tum ex Haemi montis verticibus tres alii
 magni fluvii, septemtrionem versus decurrentes, in
 eundem influunt, *Atlas*, *Auras*, et *Tibisis*: per
 Thraciam vero et Crobyzos Thracas fluentes *Athrys*
 et *Noës* et *Artanes* Istro miscentur: porro ex Paeo-
 nia et monte Rhodope decurrens *Sciüs* fluvius, me-
 diumque scindens Haemum, in eundem Istrum in-
 fluit. Tum ex Illyriis versus septemtrionem fluens
Angrus fluvius in campum labitur Triballicum, at-
 que inde in Brongum fluvium, *Brongus* vero in

303, 25.

μεγάλους, ὁ Ἰστρος δέκεται. ἐκ δὲ τῆς κατύπερθε χώ-
 ρης Ὀμβροίκων, Κάρπις ποταμὸς, καὶ ἄλλος Ἀλπις
 ποταμὸς, πρὸς βορῇν ῥέοντες ἄνεμον, καὶ οὗτοι ἐκδι-
 15 δοῦσι ἐς αὐτόν. ῥέει γὰρ δὴ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης ὁ
 Ἰστρος, ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν, οἱ ἔσχατοι πρὸς ἡλίου
 δυσμέων μετὰ Κύνητας οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ
 ῥέων δὲ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης, ἐς τὰ πλάγια τῆς
 Σκυθίας ἐσβάλλει. Τούτέων ὦν τῶν καταλεχθέντων, 50
 καὶ ἄλλων πολλῶν συμβαλλομένων τὸ σφέτερον ὕδωρ,
 γίνεται ὁ Ἰστρος ποταμῶν μέγιστος. ἐπεὶ ὕδωρ γε ἐν
 πρὸς ἐν συμβάλλειν, ὁ Νεῖλος πλήθει ἀποκρατεῖ· ἐς
 5 γὰρ δὴ τοῦτον οὔτε ποταμὸς, οὔτε κρήνη οὐδεμίη ἐσδι-
 δοῦσα, ἐς πληθὺς οἱ συμβάλλεται. ἴσος δὲ αἰεὶ ῥέει
 ἐν τε θερεὶ καὶ χειμῶνι ὁ Ἰστρος, κατὰ τοιόνδε τι,

Istrum: ita ambo, iam satis magnos, excipit Ister.
 Ex regione vero super Umbris sita oriens *Carpis*
 fluvius, et alius *Alpis* fluvius, versus septemtrionem
 fluentes, in eundem se exonerant. Universam enim
 Europam *Ister* perfluit, initium sumens ex *Celtis*,
 qui populorum omnium Europae extremi/versus oc-
 cidentem habitant post Cynetas: totamque Europam
 emensus, Scythiam a latere adluit. (50.) His igitur,
 quos recensui, fluviis, aliisque praeterea multis,
 aquam suam miscentibus, fluviorum maximus fit
Ister. Nam si solius per se aquam cum Nili aqua
 conferas, copiâ illum superat *Nilus*: in hunc enim
 nullus alius fluvius, immo ne fontis quidem rivulus
 influit, qui eum augeat. Quod vero constanter sibi
 ipse aequalis fluat Ister tam aestate quam hyeme, id
 tali quadam ex causa, ut mihi videtur, efficitur.

ὥς ἐμοὶ δοκέει. τοῦ μὲν χειμῶνος, ἐστὶ ὅσος πέρ ἐστι, ὀλίγω τε μέζων τῆς ἐαυτοῦ Φύσιος γίνεται· ὕεται γὰρ ἡ γῆ αὕτη τοῦ χειμῶνος πάμπαν ὀλίγω, νιφετῷ δὲ 10 πάντα χρέεται. τοῦ δὲ θέρους ἡ χιὼν ἡ ἐν τῷ χειμῶνι πεσοῦσα, εἰσοῦσα ἀμφιλαφῆς, τηκομένη πάντοθεν ἐσθιδοῖ ἐς τὸν Ἰστρον· αὕτη τε δὴ ἡ χιὼν ἐσθιδούσα ἐς αὐτὸν, συμπληθύνει, καὶ ὄμβροι πολλοί τε καὶ λάβροι σὺν αὐτῇ· ὕει γὰρ δὴ τὸ θέρος. ὅσῳ δὲ πλεόν ἐπ' ἐαυ- 15 τὸν ὕδαρ ὁ ἥλιος ἐπέλκεται ἐν τῷ θέρει ἢ ἐν τῷ χειμῶνι, τοσούτῳ τὰ συμμίσγόμενα τῷ Ἰστρῷ, πολλὰ πλῆσιά ἐστι τοῦ θέρους ἢ περ τοῦ χειμῶνος· ἀντιτιθέμενα δὲ ταῦτα, ἀντιστήκωσις γίνεται, ὥστε ἴσον μιν αἰεὶ φαίνεσθαι ὄντα.

- 51 Εἰς μὲν δὴ τῶν ποταμῶν τοῖσι Σκύθῃσί ἐστι ὁ Ἰστρος· μετὰ δὲ τοῦτον, Τύρης· ὃς ἀπὸ βορέῳ μὲν ἀνέμου

Hyeme tantus est fere, quantus est suâ naturâ, paulo quidem maior. Hyeme enim parum admodum pluit in hac regione; nix maxime omnia obtinet. Aestate vero, liquefacta ingens nivis copia, quae per hyemem cecidit, undique in Istrum dilabitur: et haec proinde nix, simulque frequentes vehementesque imbres, in illum confluentes, augent fluvium: nam aestate ibidem pluit. Quanto maiorem itaque aquae copiam sol aestate adtrahit, quam hyeme; tanto copiosiores per aestatem, quam per hyemen, sunt aquae quae cum Istro miscentur. Quibus invicem oppositis, existit aequilibrium; unde semper sibi par apprehenditur hic fluvius.

(51.) Primus igitur *Scytharum* fluvius *Ister*: post hunc vero *Tyras* est. Is a septemtrione progrediens,

ὀρμᾶται, ἀρχεται δὲ ῥέων ἐκ λίμνης μεγάλης, ἣ οὐ-
 ρίζει τὴν τε Σκυθικὴν καὶ τὴν Νευρίδα γῆν. ἐπὶ δὲ τῷ
 5 στόματι αὐτοῦ κατοίκηνται Ἕλληνες, οἱ Τυρίται κα-
 λέονται. Τρίτος δὲ Ὑπανίς ποταμὸς ὀρμᾶται μὲν 52
 ἐκ τῆς Σκυθικῆς, ῥέει δὲ ἐκ λίμνης μεγάλης, τὴν πέριξ
 κέμονται ἵπποι ἄγριοι λευκοί. καλεῖται δ' ἡ λίμνη αὐ-
 τὴ ὀρθῶς, μήτηρ Ὑπάνιος. ἐκ ταύτης ὦν ἀνατέλλων ὁ
 5 Ὑπανίς ποταμὸς, ῥέει ἐπὶ μὲν πέντε ἡμερῶν πλόον
 βραχὺς, καὶ γλυκὺς ἔτι ἀπὸ δὲ τούτου, πρὸς θα-
 λάσσης τεσσέρων ἡμερῶν πλόον, πικρὸς αἰνῶς. ἐκδι-
 δοῖ γὰρ ἐς αὐτὸν κρήνη πικρὴ, οὕτω δὲ τι εὐοῦσα πικρὴ,
 ἣ μεγάβει σμικρὴ εὐοῦσα, κινᾷ τὸν Ὑπανιν, ἐόντα
 10 ποταμὸν ἐν ὀλίγοις μέγαν. ἔστι δὲ ἡ κρήνη αὕτη ἐν
 οὖροις χώρης τῆς τε ἀροτήρων Σκυθέων καὶ Ἀλαζώ-
 νων· σὺνομα δὲ τῇ κρήνῃ, καὶ ὅθεν ῥέει τῷ χώρῳ, Σκυ-

fluere incipit ex magno lacu, quae in confinibus est
 Scythicae et Neuridis terrae. Ad eius ostium autem
 habitant Graeci, qui *Tyritae* vocantur. (52.) Tertius
 fluvius, *Hypanis*, in ipsa Scythia oritur; effluitque
 e lacu, circa quem feri equi pascuntur albi: nomen
 lacui merito inditum, *Mater Hypanios*. Ex hoc igitur
 ortum capiens Hypanis, per quinque dierum na-
 vigationem brevis fluit, et dulcis adhuc: inde vero,
 ad quatuor dierum a mari navigationem, amarus ad-
 modum: influit enim in eum fons amarus, ita qui-
 dem amarus, ut, quamquam exiguus, inficiat tamen
 sapore suo Hypanin, fluvium inter minores magnum.
 Est autem hic fons in confinibus terrae Scytharum
 agricolarum et Alazonum: nomen fonti, et ipsi loco
 unde fluit, Scythicâ linguâ *Exampaeus*, Graecorum

Θιστὶ μὲν, Ἐξαμπαῖος· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, Ἰραὶ ὁδοί. συνάγουσι δὲ τὰ τέρματα ὃ τε Τύρης καὶ ὃ Ἵπανις κατὰ Ἀλάζωνας· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, 15 ἀποστρέψας ἑκάτερος ῥέει εὐρύναν τὸ μέσον.

- 53 Τέταρτος δὲ, Βορυσθένης ποταμός· ὃς ἐστὶ μέγιστός τε μετὰ Ἰστρου τούτων, καὶ πολυαρκέστατος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, οὔτι μόνον τῶν Σκυθικῶν ποταμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, πλὴν Νείλου τοῦ Αἰγυπτίου· τούτῳ γὰρ οὐκ εἰά τέ ἐστι 5 συμβαλέειν ἄλλον ποταμόν, τῶν δὲ λοιπῶν Βορυσθένης ἐστὶ πολυαρκέστατος. ὃς νομάς τε καλλίστας καὶ εὐκομιδεστάτας κτήνεσι παρέχεται, ἰχθύας τε ἀρίστους διακρίδων καὶ πλείστους· πίνεσθαί τε ἡδιστός ἐστι· ῥέει τε καθαρὸς παρὰ Θολεροῖσι. σπόρος τε παρ' αὐτὸν 10 ἄριστος γίνεται· ποίη τε, τῇ οὐ σπείρεται ἡ χεῖρη, βα-

vero sermone *Sacrae viae*. In Alazonum regione modico a se invicem intervallo fluunt Tyras et Hypanis; deinde vero cursum uterque inflectit, latius intervalum in medio relinquens.

(53.) Quartus fluvius *Borysthenes* est, maximus horum post Istrum, idemque uberrimus, ut mea fert sententia, non modo Scythicorum fluminum, sed et aliorum omnium, Nilo Aegyptio excepto: cum hoc enim conferri nullus alius fluvius potest, reliquorum vero uberrimus Borysthenes est. Praebet enim pascua pecoribus pulcerrima et optime curata: praebet pisces longe optimos et copiosissimos; estque potatu dulcissimus; fluit limpidus in vicinia turbidorum; seges iuxta eum fit optima; et, ubi non seritur terra, ibi herba nascitur altissima; ad ostium

θυγάτη' ἄλεις τε ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ αὐτόματοι
 πηγνύνται ἀπλετοὶ κήτεά τε μεγάλα ἀνάκανθα, τὰ
 ἀντακαίωνες καλέουσι, παρέχεται ἐς ταρίχευσιν, ἄλ-
 15 λα τε πολλὰ θωυμάσται ἄξια. Μέχρι μὲν νυν Γέρρου
 χώραν, ἐς τὸν τεσσεράκοντα ἡμερέων πλόος ἐστὶ, γι-
 νώσκεται ῥέων ἀπὸ βορέω ἀνέμου· τὸ δὲ κατύπερθε δι'
 ὧν ῥέει ἀνθρώπων, οὐδεὶς ἔχει φράσαι. Φαίνεται δὲ
 ῥέων δι' ἐρήμου ἐς τῶν γεωργῶν Σκυθέων τὴν χώραν·
 20 οὔτοι γὰρ οἱ Σκύθαι παρ' αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἡμερέων
 πλόον νέμονται. μούνου δὲ τούτου τοῦ ποταμοῦ καὶ
 Νείλου οὐκ ἔχω φράσαι τὰς πηγὰς· δοκέω δὲ, οὐδὲ
 οὐδεὶς Ἑλλήνων. Ἀγχοῦ τε δὴ θαλάσσης ὁ Βορυσθένης
 ῥέων γίνεται, καὶ οἱ συμμίσγεται ὁ Ὑπανίς, ἐς τὸ αὐτὸ
 25 ἔλος ἐκιδούς. τὸ δὲ μεταξὺ τῶν ποταμῶν τούτων ἐὼν

LIII. 16. τεσσεράκοντα. τεσσερεσκαίδεκα ed. Reiz. et Borh. ex
 coniect.

eius sal concrevit sponte; et cete ibi praebebat fluvius
 ingentia, quos *antacaeos* vocant, qui sale conduntur;
 denique alia multa miratu digna. Usque ad lo-
 cum, cui *Gerrhus* nomen, ad quem navigatio est
 quadraginta dierum, compertum est a septemtrione
 fluere hunc amnem: ulterius vero per quos homi-
 nes fluat, dicere nemo potest. Constat autem, per
 desertum fluere in Scytharum agricolarum regionem:
 hi enim iuxta illum ad decem dierum navigationem
 habitant. Huius unius fluvii atque Nili indicare fon-
 tes non possum: pyto autem, nec ullum posse Grae-
 corum. Ubi haud procul a mari fluit Borysthenes, ibi
 ei miscetur Hypanis, et in eundem lacum se exone-
 rat. Quod ibi inter utrumque fluvium interiacet veluti

ἔμβολον τῆς χώρας, Ἰππόλεω ἄκρη καλέεται· ἐν δὲ αὐτῷ ἱερὸν Δήμητρος ἐνίδρυσται· πέρην δὲ τοῦ ἱεροῦ ἐπὶ τῷ Ὑπάνι Βορυσθενεΐται κατοίκηνται. ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τούτέων τῶν ποταμῶν.

- 54 Μετὰ δὲ τούτους πέμπτος ποταμὸς ἄλλος, τῷ οὐνομα Παντικᾶπης. ῥεεῖ δὲ καὶ οὗτος ἀπὸ βορέω τε καὶ ἐκ λίμνης, καὶ τὸ μεταξὺ τούτου τε καὶ τοῦ Βορυσθέneos νέμονται οἱ γεωργοὶ Σκυθαί· ἐκδίδοι δὲ ἐς τὴν Ὑλαίην παραμειψάμενος δὲ ταύτην, τῷ Βορυσθενεΐ 5
55 συμμίσγεται. Ἐκτος δὲ Ὑπάκυρις ποταμός· ὃς ὁρμάται μὲν ἐκ λίμνης, διὰ μέσων δὲ τῶν νομαδῶν Σκυθῶν ῥέων, ἐκδίδοι κατὰ Καρκινίτιν πόλιν, ἐς δεξιὴν ἀπέργων τὴν τε Ὑλαίην καὶ τὸν Ἀχιλλεΐον κα-
56 λεόμενον Δρόμον. Ἐβδομος δὲ Γέρρος ποταμός· ἀπὲσχισται μὲν ἀπὸ τοῦ Βορυσθέneos, κατὰ τοῦτο τῆς χώ-

rostrum terrae, *Hippolai promontorium* vocatur, in quo Dianae templum exstructum: ultra id templum vero ad Hypanin Borysthenitae habitant. Haec sunt quae de his fluviis memoranda habui.

(54.) Post hos quintus est fluvijs, cui nomen *Panticapes*. Etiam hic a septemtrione fluit, et ex lacu ortum capit; interiectamque inter hunc et Borysthenem regionem incolunt Scythae Agricolae: dein tunc Hylaeam permeat, qua transmissa Borystheni miscetur. (55.) Sextus fluvijs, *Hypacyris*, postquam e lacu exiit, et per medios Scythas Nomades fluxit, ostium habet prope Carcinitin oppidum, a dextra relinquens Hylaeam et Achilleum qui vocatur Dromon. (56.) Septimus fluvijs, *Gerrhus*, ex Borysthene exit circa illam regionis partem, us-

306, 15.

ρης ἐς ὃ γινώσκεται ὁ Βορυσθένης· ἀπέσχισται μὲν νυν
ἐκ τούτου τοῦ χώρου, οὐνομα δὲ ἔχει τόπερ ὁ χῶρος αὐ-
5 τος, Γέρρος· ρέων δ' ἐς Θάλασσαν, οὐρίζει τὴν τε τῶν
Νομάδων χώραν, καὶ τὴν τῶν βασιληίων Σκυθέων· ἐκ-
διδόι δὲ ἐς τὸν Ὑπάκυριν. Ὅγδοος δὲ δὴ Τάναϊς 57
ποταμός· ὃς ῥέει τὰ ἀνέκαθεν ἐκ λίμνης μεγάλης ὀρ-
μεώμενος, ἐκδιδόι δὲ ἐς μέζω ἔτι λίμνην καλεομένην
Μαιήτην, ἣ οὐρίζει Σκύθας τε τοὺς βασιλεῖς καὶ
5 Σαυρομάτας. ἐς δὲ Ταναιὶν τοῦτον ἄλλος ποταμός ἐσ-
βάλλει, τῷ οὐνομά ἐστι Ὑργις. Τοῖσι μὲν δὴ οὐ- 58
νομαστοῖσι ποταμοῖσι οὕτω δὴ τι οἱ Σκύθαι ἐσκευάδα-
ται. Τοῖσι δὲ κτήνεσι ἡ ποίη ἀναφυομένη ἐν τῇ Σκυθι-
κῇ, ἔστι ἐπιχολωτάτη πασέων πσιέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν
5 ἀνοιγομένοισι δὲ τοῖσι κτήνεσι ἔστι σταθμῶσασθαι, ὅτι
τοῦτο οὕτω ἔχει.

que ad quam cognitus Borysthenes est; inde a Bory-
sthene distinctus, nomen habet idem quod loci no-
men est, qui locus ipse *Gerrhus* nominatur. Versus
mare fluens, disternit Nomadum regionem a Regio-
rum Scytharum terra: influit autem in Hypacyrin.
(57.) Octavus fluvijs *Tanais*, in superioribus re-
gionibus ex magno lacu ortus, influit in maiorem la-
cum qui *Maeotis* vocatur, qui Regios Scythas a Sau-
romatis dividit. In hunc Tanain vero incidit alius
fluvijs cui nomen est *Hyrgis*. (58.) Ita igitur no-
bilissimis fluvijs instructi Scythae sunt. Herbae autem,
quae in Scythica nascuntur terra, omnium quae no-
bis innotuerunt maxime hanc vim habent, ut bilem
pecoribus augeant: quod ita esse, ex apertis pecori-
bus colligere licet.

59 Τὰ μὲν δὴ μέγιστα οὕτω σφι εὐπορά ἐστι. τὰ δὲ
λοιπὰ νόμαια κατὰ τὰδε σφι διακέεται. Θεοὺς μὲν
μόνους τοῦσδε ἱλάσκονται· Ἰστίην μὲν μάλιστα ἐπὶ
δὲ, Δία τε καὶ Γῆν, νομίζοντες τὴν Γῆν τοῦ Διὸς εἶναι
γυναικα· μετὰ δὲ τούτους, Ἀπόλλωνα τε καὶ οὐρανίην 5
Ἀφροδίτην, καὶ Ἡρακλέα, καὶ Ἄρεα. τούτους μὲν
πάντες οἱ Σκύθαι νενομίκασι· οἱ δὲ καλεόμενοι βασι-
λῆιοι Σκύθαι καὶ τῷ Ποσειδέωνι θύουσι. οὐνομάζεται
δὲ Σκυθιστί, Ἰστίη μὲν, Ταβιτί· Ζεὺς δὲ ὀρθότατα,
κατὰ γνώμην γε τὴν ἑμὴν, καλεῖται Παπαῖος· Γῆ 10
δὲ, Ἀπία· Ἀπόλλων δὲ, Οἰτόσυρος· οὐρανίη δὲ Ἀφροδί-
τη, Ἀρτίμπασα· Ποσειδέων δὲ, Θαμιμασάδας. ἀγάλ-
ματα δὲ καὶ βωμοὺς καὶ θοὺς οὐ νομίζουσι ποιῆεν,
60 πλὴν Ἀρεῖ· τούτῳ δὲ νομίζουσι. Θυσίῃ δὲ ἡ αὐτὴ
πᾶσι κατέστηκε περὶ πάντα τὰ ἰσὰ ὁμοίως, ἐρδομένη

(59.) Istis igitur maximis commodis quum abun-
dent *Scythae*, caeterum *institutis utuntur huius-*
modi. Deos solos placant hosce: Vestam quidem ma-
xime: insuper vero Iovem et Terram, existimantes
Terram Iovis esse uxorem: post hos vero, Apollinem,
et coelestem Venerem, et Herculem, et Martem. Hos
igitur universi colunt *Scythae*: Regii vero qui vo-
cantur *Scythae* Neptuno etiam sacra faciunt. Nomi-
natur autem *Scythico* sermone Vesta quidem *Tabiti*;
Iupiter vero rectissime, meâ quidem sententiâ, *Pa-*
raeus vocatur; Terra vero, *Apia*; Apollo, *Oetosy-*
rus; coelestis Venus, *Artimpasa*; Neptunus, *Tha-*
mimasadas. Statuas vero et aras et templa erigere
non habent in usu, nisi Marti: huic uni erigunt.
(60.) Sacrorum faciendorum in omnibus sacrificiis

308. 44.

ᾧδε. τὰ μὲν ἱρήϊον αὐτὸ ἐμπεποδισμένον τοὺς ἐμπροσθίους
 πόδας ἔστηκε· ὁ δὲ θύων, ὅπισθε τοῦ κτήneos ἐστεῶς,
 5 σπᾶσας τὴν ἀρχὴν τοῦ στρόφου, καταβάλλει μιν·
 πίπτοντος δὲ τοῦ ἱρήϊου, ἐπικαλέει τὸν θεὸν τῷ ἂν θύῃ·
 καὶ ἔπειτα βρόχῳ περὶ ᾧν ἔβαλε τὸν αὐχένα, σκυ-
 ταλίδᾳ δὲ ἐμβαλὼν περιάγει, καὶ ἀποπνίγει· οὔτε
 πῦρ ἀνακαύσας, οὔτε καταρξάμενος, οὔτ' ἐπισπείσας·
 10 ἀποπνίξας δὲ καὶ ἀποδείρας, τράπεται πρὸς ἔψῃσιν.

Τῆς δὲ γῆς τῆς Σκυθικῆς αἰνῶς ἀξύλου εὐούσης, ᾧδε 61
 σφι ἐς τὴν ἔψῃσιν τῶν κρεῶν ἐξεύρηται. ἐπεὰν ἀποδεί-
 ρωσι τὰ ἱρήϊα, γυμνοῦσι τὰ ὀστέα τῶν κρεῶν· ἔπειτα
 ἐσβάλλουσι, ἣν μὲν τύχῳσι ἔχοντες, ἐς λέβητας ἐπι-
 5 χωρίους, μάλιστα Λεσβίῳσι κρητῆρσι προσεικέλους,
 χωρὶς ἢ ὅτι πολλῷ μέζοντας· ἐς τούτους ἐσβάλλοντες,

eadem est ratio, huiusmodi. Stat victima, anteriores pedes constrictos habens: tum is qui sacra facit, pone stans, adtrahit principium funis, atque ita prosternit pecus. Idem, dum cadit victima, deum illum invocat cui sacra facit: tum laqueum cervici circumiicit, et insertum laqueo fustem circumagens, strangulat victimam, non igne incenso, non auspicatus, nulla libatione facta. Sed postquam strangulavit victimam, excoriavitque, ad coquendum se confert. (61.) Quum autem ligno admodum careat Scythica terra, coquendarum carnum huiusmodi ratio ab illis inventa est. Postquam excoriarunt victimas, ossa carnibus nudant: tum, si forte ad manus sunt lebetes, quales in illa terra conficiuntur, Lesbii crateribus fere similes, nisi quod multo maiores; in hos iniiciunt carnes,

ἔψουσι ὑποκαίοντες τὰ ὀστέα τῶν ἱρήϊων. ἦν δὲ μὴ σφῆ
 παρῇ λέβης, οἱ δὲ ἐς τὰς γαστέρας τῶν ἱρήϊων ἐσ-
 βάλλοντες τὰ κρέα πάντα, καὶ παραμίζαντες ὕδωρ,
 ὑποκαίουσι τὰ ὀστέα. τὰ δὲ αἵθεται κάλλιστα· αἱ δὲ 10
 γαστέρες χωρέουσι εὐπετέως τὰ κρέα ἐφιλωμένα τῶν
 ὀστέων. καὶ οὕτω βοῦς τε ἑαυτὸν ἐξέψει, καὶ τᾶλλα
 ἱρήϊα ἑαυτὸ ἕκαστον. Ἐπεὰν δὲ ἐψηθῇ τὰ κρέα, ὁ θύ-
 σας, τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγχνων ἀπαρξάμενος,
 ῥίπτει ἐς τὸ ἔμπροσθεν. θύουσι δὲ καὶ τᾶλλα πρόβα- 15
 τα, καὶ ἵππους μάλιστα.

62 Τοῖσι μὲν δὴ ἄλλοισι τῶν θεῶν οὕτω θύουσι, καὶ
 ταῦτα τῶν κτηνέων. τῷ δὲ δὴ Ἄρηϊ ᾧδε. Κατὰ νομοὺς
 ἐκάστοισι τῶν ἀρχήϊων ἐσίδρυταί σφί' Ἄρης ἱρὸν τοιόν-
 δε. Φρυγᾶνων Φάκελοι συννενέαται ὅσον τ' ἐπὶ σταδίου

easque succensis inferne pecorum ossibus elixant:
 quod si non adest illis lebes, tum vero carnes omnes
 in alvum victimae iniiciunt, aquamque admiscent,
 atque ita ossa infra succendunt. Optime autem ar-
 dent ossa; et alvus victimae facile capit carnes ossi-
 bus nudatas. Atque ita bos, aut aliud quodlibet pecus,
 se ipsum elixat. Postquam elixae sunt carnes, tunc is
 qui sacrum facit, a carnium et viscerum prosectis au-
 spicatur, ante se ea proiciens. Immolant autem et
 alia pecora, sed maxime equos.

(62.) Caeteris igitur diis *Scythae* ita, ut dixi, sacri-
 fificant, et haec pecora immolant. *Marti* vero *sacra* in
 hunc modum instituunt. In singulis praefecturis, quo
 loco convenire solent magistratus, ibi *Martis tem-
 plum* erectum est huiusmodi. Congeruntur sarmento-
 rum fasces, ex quibus fit cumulus in longitudinem la-

5 τρεῖς μῆκος καὶ εὖρος, ὕψος δὲ ἔλασσον· ἄνω δὲ τοῦ-
 του, τετράγωνον ἀπέδον πεποίηται· καὶ τὰ μὲν τρία
 τῶν κώλων ἐστὶ ἀπότομα, κατὰ δὲ τὸ ἐν, ἐπιβατόν.
 ἕτερος δὲ ἐκάστου αἰμάξας πεντήκοντα καὶ ἑκάτον ἐπι-
 νέουσι Φρυγάνων· ὑπονοστέει γὰρ δὴ αἰεὶ ὑπὸ τῶν χει-
 10 μάνων. Ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ ὄγκου ἀκινάκης σιδήρεος
 ἵδρυται ἀρχαῖος ἐκάστοισι, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τοῦ Ἀρηος
 • τὸ ἄγαλμα· τούτῳ δὲ τῷ ἀκινάκει θυσίας ἐπετείουσι
 προσάγουσι προβάτων καὶ ἵππων. καὶ δὴ καὶ τοῖσδ'
 ἐτι πλέω θύουσι ἢ τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι. Ὅσους δ'
 15 ἂν τῶν πολεμίων ζωγρήσωσι, ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν
 ἀνδρα ἓνα θύουσι, τρόπῳ οὐ τῷ αὐτῷ, ᾧ καὶ τὰ πρό-
 βата, ἀλλ' ἑτεροῖω. ἐπεὰν γὰρ οἶνον ἐπισπείσωσι κα-
 τὰ τῶν κεφαλῶν, ἀποσφάζουσι τοὺς ἀνθρώπους ἐς

·LXII. 10. ὄγκου. *Plures codd.* σηκοῦ, sacello, sacro septo.

titudinemque trium fere stadiorum; altitudo quidem minor. Super hoc cumulo fit planities quadrata, cuius tria latera abrupta sunt, ab uno quarto latere patet adscensus. Quotannis centum et quinquaginta plaustra sarmentorum adcumulant: illa enim per vim tempestatum subsidunt. Super quoque horum tumulorum erigitur vetustus *acinaces ferreus*, estque hoc *Martis simulacrum*; eidemque acinaci quotannis offerunt victimas pecorum et equorum: atque his ipsis (acinacibus) plures victimas immolant, quam reliquis diis. Quos captivos faciunt ex hostibus, ex eorum numero centesimum quemque virum mactant; non eodem modo quo pecora, sed diverso. Postquam vinum super capita hominum profuderunt, iugulant eos super vase: deinde sanguinem in sar-

ἀγγος· καὶ ἔπειτα ἀνενείκοντες ἄνω ἐπὶ τὸν ὄγκον τῶν
Φρυγάνων, καταχέουσι τὸ αἷμα τοῦ ἀκινάκεος. ἄνω 20
μὲν δὴ φορέουσι τοῦτο· κάτω δὲ παρὰ τὸ ἱρὸν ποιεῦσι
τάδε. τῶν ἀποσφαγόντων ἀνδρῶν τοὺς δεξιούς ὤμους
πάντας ἀποτάμνοντες σὺν τῇσι χερσὶ, εἰς τὸν ἥερα ἰεῖσι·
καὶ ἔπειτα καὶ τὰ ἄλλα ἀπέρξαντες ἱρήϊα ἀπαλλάσ-
σονται· χεῖρ δὲ, τῇ ἂν πέσῃ, κέεται, καὶ χωρὶς ὁ νεκρός. 25

63 Θυσίαι μὲν νυν αὐταὶ σφι κατεστέασι. οὐδὲ οὗτοι
οὐδὲν νομίζουσι, οὐδὲ τρέφειν τὸ παράπαν ἐν τῇ χώρῃ
θέλουσι.

64 Τὰ δ' εἰς πόλεμον ἔχοντα ᾧδ' σφι διακέεται. Ἐπεὶ
τὸν πρῶτον ἄνδρα καταβάλλῃ ἀνὴρ Σκυῆης, τοῦ αἷμα-
τος ἐμπίνει. ὅσους δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τουτέων
τάς κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ· ἀπενείκας μὲν
γὰρ κεφαλὴν, τῆς λήϊης μεταλαμβάνει τὴν ἂν λά- 5
βωσι· μὴ ἐνείκας δὲ, οὐ. ἀποδείρει δὲ αὐτὴν τρόπῳ

mentorū tumultum portant, et super acinace effun-
dunt. Hoc superne peracto, infra iuxta templum haec
faciunt. Iugulatorum hominum dextros lacertos om-
nes, cum manibus praecisos, in aërem proiiciunt:
et deinde, reliquis caesis hostiis, abeunt. Quocum-
que cecidit manus, ibi iacet; et seorsim cadaver.
(63.) Haec est apud eos sacrificiorum ratio. Suibus
autem nullo modo utuntur, omninoque eas alere
sua in terra nolunt.

(64.) *Institutis ad bellum spectantibus utuntur*
huiusmodi. Quem primum ex hostibus prostravit vir
Scytha, eius potat sanguinem. Quotquot in praelio
interfecit, horum capita ad regem perfert: adlato
enim capite, fit praedae particeps quam fecerunt;
non adlato vero, partem nullam capit. Caput autem

τοιῶδε. περιταμῶν κύκλῳ περὶ τὰ ὦτα, καὶ λαβόμε-
 νος τῆς κεφαλῆς ἐκσεύει· μετὰ δὲ, σαρκίσας βοὸς
 πλευρῇ, θέπει τῇσι χερσὶ ὀργήσας δὲ αὐτὸ, ἅτε χει-
 10 ρόμακτρον ἐκτῆται· ἐκ δὲ τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου τὸν
 αὐτὸς ἐλαύνει, ἐκ τούτου ἐξάπτει, καὶ ἀγάλλεται. ὃς
 γὰρ ἂν πλεῖστα δέρματα χειρόμακτρα ἔχῃ, ἀνὴρ ἀρι-
 στος οὗτος κέκριται. πολλοὶ δὲ αὐτέων ἐκ τῶν ἀπο-
 15 δερμάτων καὶ χλαίνας ἐπείνυσθαι ποιεῦσι, συρράπτον-
 τες κατὰ περ βαίτας. πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν τὰς
 δεξιὰς χεῖρας, νεκρῶν ἐόντων, ἀποδείραντες αὐτοῖσι ὄνυ-
 ξι, καλύπτρας τῶν φαρετρέων ποιεῦνται. δέρμα δὲ ἀν-
 θρώπου, καὶ παχὺ καὶ λαμπρὸν, ἦν ἄρα, σχεδὸν
 δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. πολλοὶ δὲ
 20 καὶ ὅλους ἀνδρας ἐκδείραντες, καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύ-

pelle nudat hoc modo. In orbem circumcidit cutim
 circa aures; dein prehensam excutit de capite: tum,
 postquam carnem costâ bovillâ deterisit, subigit pel-
 lem manibus; atque ita mollitâ utitur tamquam mani-
 tili, et ex freno equi, quo vehitur, suspendit gloria-
 turque. Nam qui plurima mantilia ex hostium pelli-
 bus habet, is fortissimus censetur. Multi eorum etiam
 ex detractis hisce pellibus laenas, quas induant, confi-
 ciunt, consarcinantes illas in modum coriaccæ vestis
 pastoritiæ. Multi item dexterâ manus occisorum ho-
 stium cum ipsis unguibus excoriant, et ex huiusmodi
 pellibus opercula conficiunt pharetrarum. Est autem
 pellis humana et spissa et candida, ita quidem, ut,
 si modo de albo homine sit, candoris splendore alia
 omnia coria superet. Multi etiam totos homines ex-
 coriant, et super lignis extentos equis circumvehunt.

λων, ἐπ' ἵππων περιδέρουσι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω σφι
 65 νενόμισται. Αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς, οὐ τι πάντων,
 ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῦσι τάδε. ἀποπρισας ἕκα-
 στος πᾶν τὸ ἔνερθε τῶν ὀφρύων, ἐκκαθαίρει· καὶ ἦν
 μὲν ἢ πένης, ὃ δὲ ἔξωθεν ὤμοβοέην μούνην περιτείνας,
 οὕτω χραῖται· ἦν δὲ ἢ πλούσιος, τὴν μὲν ὤμοβοέην πε- 5
 ριτείνει, ἔσωθεν δὲ περιχρυσώσας, οὕτω χραῖται ποτη-
 ρίῳ· ποιεῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκῆϊων, ἦν σφι διά-
 φοροι γένωνται, καὶ ἦν ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ
 βασιλεῖ. ξείνων δὲ οἱ ἐλθόντων τῶν ἀν' λόγον ποιέηται,
 τὰς κεφαλὰς ταύτας παραφέρει, καὶ ἐπιλέγει, ὥς 10
 οἱ ἔοντες οἰκῆϊοι πόλεμον προσεθήκαντο, καὶ σφεων αὐ-
 66 τὸς ἐπεκράτησε, ταύτην ἀνδραγαθίην λέγοντες. Ἀπαξ
 δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου ὁ νομάρχης, ἕκαστος ἐν τῷ

Haec ita apud illos usu recepta sunt. (65.) Ipsi
 autem capitibus, non utique omnium, sed inimicis-
 simorum, hocce faciunt. Quod infra supercilia est, id
 totum serrâ abscindunt; et expurgato cranio, si pau-
 per homo est, nonnisi extrinsecus corium superindu-
 cit bovinum, et sic utitur pro poculo: sin dives est,
 bovinum quidem pariter superinducit corium, intus
 vero cranium deaurat, atque ita pro poculo utitur.
 Faciunt idem etiam familiaribus, quando inter ipsos
 orta discordia est, atque regis iudicio alter alteri in
 potestatem est traditus. Quod si cui deinde advenit
 hospes, cuius rationem quampiam habet, huic ille
 haec capita profert, memorans *fuisse hos olim sibi*
adversarios, deinde bellum sibi intulisse; se vero
eis discessisse superiorem. Haec tamquam fortia
 facta narrant. (66.) Semel quotannis quisque prae-

ἑαυτοῦ νομῶ, κινῶ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουσι τῶν
 Σκυθῶν τοῖσι ἂν ἄνδρες πολέμιοι ἀραιρημένοι ἔωσι.
 5 τοῖσι δ' ἂν μὴ κατεργασμένον ἢ τοῦτο, οὐ γέονται τοῦ
 οἴνου τούτου, ἀλλ' ἠτιμωμένοι ἀποκατέαται· ὄνειδος δέ
 σφί ἐστι μέγιστον τοῦτο. ὅσοι δὲ ἂν αὐτῶν καὶ κάρτα
 πολλοὺς ἄνδρας ἀναιρηκότες ἔωσι, οὗτοι δὲ σύνδυο κύ-
 λικας ἔχοντες, πίνουσι ὁμοῦ.

Μάντιες δὲ Σκυθῶν εἰσὶ πολλοὶ, οἱ μαντεύονται 67
 ῥάβδοις ἰτείνῃσι πολλῇσι ᾧδε. ἐπεὰν Φακέλους ῥάβ-
 δων μεγάλους ἐνείκωνται, θέντες χαμαὶ, διεξελίσσουσι
 αὐτοὺς· καὶ ἐπὶ μίαν ἐκάστην ῥάβδον τιθέντες, θεσπί-
 5 ζουσι ἅμα τε λέγοντες ταῦτα, συνειλέουσι τὰς ῥάβ-
 δους ὀπίσω, καὶ αὐτὶς κατὰ μίαν συντιθεῖσι. αὕτη μὲν
 σφι ἡ μαντικὴ πατρῴη ἐστί. Οἱ δὲ Ἐνάρρες, οἱ ἄν-
 δρόγυνοι, τὴν Ἀφροδίτην σφι λέγουσι μαντικὴν δοῦναι.

fectus in sua praefectura vini craterem miscet, de
 quo bibunt *Scythae* omnes quotquot sunt qui hostes
 interfecerunt: qui nihil tale ediderunt, hi vinum hoc
 non gustant, sed seorsim sine honore sedent: idque
 apud illos maxima ignominia habetur. Qui vero ma-
 gnum quemdam hominum occiderunt numerum, hi
 iuncta bina pocula habentes, ex utroque bibunt.

(67.) *Vatum* apud *Scythas* ingens numerus est;
 qui salignis virgis divinant hoc modo. Magnos cum fe-
 runt baculorum fasces: hos humi positos dissolvunt,
 et singulis baculis separatim positos sortes edunt:
 dumque sortes edunt, rursus convolvunt baculos,
 iterumque singulos componunt. Haec divinandi ratio
 illis a maioribus tradita est. *Enarees* vero, semiviri
 illi, *Venerem* sibi dedisse aiunt divinandi artem,

Φιλύρης ὧν Φλοιῶ μαντεύονται. ἔπεα νὴν Φιλύρην τρί-
 χα σχίσῃ, διαπλέκων ἐν τοῖσι διακτύλοισι τοῖσι ἐω- 10
 68 τοῦ, καὶ διαλύων, χρᾶ. Ἐπεὰν δὲ βασιλεὺς ὁ Σκυ-
 θέων κάμῃ, μεταπέμπεται τῶν μαντίων ἄνδρας τρεῖς
 τοὺς εὐδοκιμέοντας μάλιστα, οἱ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ
 μαντεύονται· καὶ λέγουσι οὗτοι ὥς τὸ ἐπίπαν μάλι-
 στα τάδε, ὥς τὰς βασιληΐας ἰστίας ἐπιόρηκε ὅς καὶ 5
 ὅς, λέγοντες τῶν αἰστῶν τὸν ἂν δὴ λέγωσι. τὰς δὲ βα-
 σιληΐας ἰστίας νόμος Σκύθησι τὰ μάλιστα ἐστὶ ὁμνύ-
 ναι τότε, ἔπεα νὴν τὸν μέγιστον ὅρκον ἐθέλωσι ὁμνύναι.
 αὐτίκα δὲ διαλελαμμένος ἄγεται οὗτος τὸν ἂν δὴ Φῶσι
 ἐπιορκῆσαι· ἀπιγμένον δὲ ἐλέγχουσι οἱ μάντιες, ὥς 10
 ἐπιορκήσας φαίνεται ἐν τῇ μαντικῇ τὰς βασιληΐας
 ἰστίας, καὶ διὰ ταῦτα ἀλγέει ὁ βασιλεὺς· ὁ δὲ ἀρνεέ-
 ται, οὐ Φάμενος ἐπιορκῆσαι, καὶ δεινολογέεται. ἀρνεομέ-

Hi interiore tiliae cortice vaticinantur. Tiliam trifa-
 riam scissam digitis suis implicat vates, rursusque
 solvens vaticinatur. (68.) Quando morbo laborat
 rex *Scytharum*, vocat ad se e vatibus tres viros prae-
 caeteris probatos, qui praedicto modo divinant: et
 dicunt hi plerumque, *hunc aut illum civem*, quem
 nominatim designant, *regios Lares peierasse*. Mo-
 ris est autem apud Scythas, quando maximum inter-
 ponere iusiurandum volunt, ut *per regiones Lares*
 iurent. Protinus igitur ille homo, quem hi peierasse
 dicunt, corripitur adduciturque: et in medio stantem
 arguunt vates, *per divinationem compertum esse*,
peierasse illum regiones Lares, eaque caussâ aegro-
tare regem. Tum ille negat factum, contenditque
se non peierasse, et lamentatur. Quo inficiente,

νου δὲ τούτου, ὁ βασιλεὺς μεταπέμπεται ἄλλους δι-
 15 πλησίους μάντιας. καὶ ἦν μὲν μιν καὶ οὗτοι, ἐσφρέωντες
 εἰς τὴν μαντικὴν, καταδήσῃσι ἐπιρκῆσαι, τοῦ δὲ ἰθέως τὴν
 κεφαλὴν ἀποτάμνουσι καὶ τὰ χεῖματα αὐτοῦ διαλαγ-
 χάνουσι οἱ πρῶτοι τῶν μαντίων· ἦν δὲ οἱ ἐπελθόντες μάν-
 τίες ἀπολύσῃσι, ἄλλοι πάρεισι μάντιες, καὶ μάλα
 20 ἄλλοι. ἦν ὧν οἱ πλεῖνες τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσῃσι, δέ-
 δοκται τοῖσι πρῶτοις τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀπόλλυ-
 σθαι. Ἀπολλῦσι δῆτα αὐτοὺς τρόπῳ τοιῷδε· ἐπεὰν 69
 ἄμαξαν Φρυγῶν πλησῃσι, καὶ ὑποζεύξῃσι βοῦς,
 ἐμπεδήσαντες τοὺς μάντιας, καὶ χέρας ὀπίσω δῆσαν-
 τες, καὶ στομῶσαντες, κατειργνῦσι εἰς μέσα τὰ Φρυ-
 5 γανα· ὑποπρήσαντες δὲ αὐτὰ, ἀπικίῃσι φοβήσαντες
 τοὺς βοῦς. πολλοὶ μὲν δὲ συγκατακαίονται τοῖσι μάν-
 τισι βόες, πολλοὶ δὲ περικεκαυμένοι ἀποφεύγουσι,

LXIX. 2. *Plures codd.* ἄμαξαν καμάρης Φρυγ.

duplum numerum aliorum vatum rex arcessit: qui
 si et ipsi, sortibus inspectis, eundem periurii ar-
 guunt, e vestigio priores vates caput hominis prae-
 cidunt, bonaque eius inter se dividunt. Quod si hi,
 qui supervenerunt, illum absolvunt, alii adsunt,
 iterumque alii: quorum si maior numerus absolvit
 hominem, tum decretum est, ut primi ex vatibus ipsi
 morte plectantur. (69.) Supplicium autem de illis
 sumunt hoc modo. Plaustrum replent sarmentis, bo-
 vesque iungunt; tum compedibus vinctos vates, ma-
 nibus in tergus religatis, oreque obstructo, in media
 sarmenta infulciunt; et igne sarmentis subiecto ter-
 ritant agitantque boves. Et multi quidem boves si-
 mul cum vatibus igne absumuntur; multi vero am-

ἐπεὰν αὐτέων ὁ ῥυμὸς κατακαυθῇ. κατακαίουσι δὲ
 τρώπῳ τῷ εἰρημένῳ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας τοὺς μάντιας,
 ψευδομάντιας καλέοντες. τοὺς δ' ἂν ἀποκτείνει βασι- 10
 λεὺς, τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει, ἀλλὰ πάντα
 70 τὰ ἔρσena κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικεῖ. Ὅρκια
 δὲ ποιεῦνται Σκύθαι ὧδε, πρὸς τοὺς ἂν ποιέωνται. ἐς
 κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγχέαντες, αἷμα συμ-
 μίσγουσι τῶν τὰ ὅρκια ταμνομένων, τύψαντες ὁπέατι ἢ
 ἐπιταμόντες μαχαίρῃ σμικρὸν τοῦ σώματος· καὶ ἔπει- 5
 τα ἀποβάψαντες ἐς τὴν κύλικα ἀκινάκεα, καὶ οἷστους,
 καὶ σάγαριν, καὶ ἀκόντιον. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι,
 κατεύχονται πολλὰ, καὶ ἔπειτα ἀποπίνουσι αὐτοὶ τε
 οἱ τὸ ὅρκιον ποιεῦμενοι, καὶ τῶν ἐπομένων οἱ πλείστου
 ἀξιοί.

busti, cremato temore, aufugiunt. Eodem modo etiam
 alias ob culpas comburunt vates, *falsos vates* adpel-
 lantes. Quos vero interficit rex, eorum ne liberis
 quidem parcit, sed mares omnes occidit; solae foe-
 minae illaesae abeunt. (70.) *Foedus* quando feriunt
Scythae, hoc ritu utuntur. Postquam grande in po-
 culum fictile infuderunt vinum, subulâ percutiunt
 aut cultello incidunt corporis aliquam partem eorum
 qui foedus faciunt, eorumque sanguinem cum vino
 miscent: deinde in calicem intingunt acinacem, sa-
 gittas, sagarin, et iaculum. His peractis, multa ad-
 precantur; ac deinde calicem ebibunt et hi ipsi, qui
 foedus faciunt, et ex comitibus hi qui prae aliis digni-
 tate eminent.

Ταφαὶ δὲ τῶν βασιλῆων ἐν Γέρροισι εἰσὶ, ἐς ὃ ὁ Βορύ- 71
 σθένης ἐστὶ προσπλωτός. ἐνθαῦτα, ἐπεὰν σφι ἀποθάνῃ ὁ
 βασιλεὺς, ὄρυγμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον.
 ἐτοῖμον δὲ τοῦτο ποιήσαντες, ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν,
 5 κατακεκρωμένον μὲν τὸ σῶμα, τὴν δὲ νηδὺν ἀνασχι-
 σθεῖσαν, καὶ καθαρθείσαν, πλέην κυτέρου κεκομμένου
 καὶ θυμῆματος καὶ σελίνου σπέρματος καὶ ἀνήσου,
 συνερραμμένην ὀπίσω, καὶ κομίζουσι ἐν ἀμάξῃ ἐς ἄλ-
 λο ἔθνος. οἱ δ' ἂν παραδέξωνται κομισθέντα τὸν νεκρὸν,
 10 ποιεῦσι τὰ περ οἱ βασιλῆιοι Σκύθαι· τοῦ ὠτός ἀπο-
 τάνονται, τρίχας περικείρονται, βραχίονας περιτάμ-
 νονται, μέτωπον καὶ ῥῖνα καταμύσσονται, διὰ τῆς τε
 ἀριστερῆς χειρὸς οἴστους διαβυνέονται. ἐνθεῦτεν δὲ κομί-
 ζουσι ἐν ἀμάξῃ τὸν νέκυν τοῦ βασιλέως ἐς ἄλλο ἔθνος
 15 τῶν ἀρχουσὶ· οἱ δὲ σφι ἔπονται, ἐς τοὺς πρότερον ἤλ-

(71.) *Sepulcra regum in Gerrhis sunt, eo loco quousque adverso Borysthene navigari potest. Ibi, quando rex Scytharum e vivis decessit, ingentem fossam fodiunt quadratam. Quia perfecta, corpore incerato, alvo primum incisa et expurgata, dein cypero odorato minutim conciso et suffimento et apii semine et anetho [sive aniso] repleta, rursusque consuta, sumunt cadaver, et plaustro ad alium populum devehunt. Tum hi, ad quos ita devectum pervenit cadaver, idem faciunt quod regii Scythae: partem auris sibi amputant, capillos tondent, brachia circumcirca incidunt, frontem nasumque fodicant, et per sinistram manum sagittas transfigunt. Tum ex hac regione ad alium populum, cui imperant, cadaver regis plaustro devehunt; et hi, ad quos illud*

Θον. ἔπειτ' ἀνὰ πάντας περιέλθωσι τὸν νέκυν κομίζοντες, ἐν Γέρροις ἔσχατα κατοικημένοις εἰσι τῶν ἐθνῶν τῶν ἀρχόνσι, καὶ ἐν τῇσι ταφῇσι. καὶ ἔπειτα, ἔπειτ' ἀνὰ θῶσι τὸν νέκυν ἐν τῇσι θήκησι ἐπὶ στιβάδος, παραπήξαντες αἰχμὰς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ νεκροῦ, ξύλα ὑπερτεί- 20 νοῦσι, καὶ ἔπειτα ῥίψι καταστεγάζουσι. ἐν δὲ τῇ λοιπῇ εὐρυχωρίῃ τῆς θήκης, τῶν παλλακῶν τε μὴν ἀποπνίξαντες θάπτουσι, καὶ τὸν οἰνοχόον, καὶ μάγειρον, καὶ ἵπποκόμον, καὶ διήκονον, καὶ ἀγγελιφόρον, καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπαρχὰς, καὶ Φιά- 25 λας χρυσέας· ἀργύρῳ δὲ οὐδὲν οὐδὲ χαλκῷ χρέωνται· ταῦτα δὲ ποιήσαντες, χοῦσι πάντες χῶμα μέγα, ἀμιλλεσόμενοι, καὶ προθυμεόμενοι ὡς μέγιστον ποιῆ- 72 σαι. Ἐνιαυτοῦ δὲ περιφερόμενου, αὐτὶς ποιεῦσι τοιόνδε. λαβόντες τῶν λοιπῶν θεραπόντων τοὺς ἐπιτηδεωτά-

primum pervenit, sequuntur. Postquam per omnes *Scythiae* populos pervexerunt cadaver, iam in *Gerrhis* sunt, extremo eorum quibus imperant populorum, ubi est sepulturae locus. Ibi tum cadaver, toro impositum, in sepulcro deponunt; et hastis utrimque circa cadaver defixis, superne ligna intendunt, ac deinde cratibus contegunt. In reliquo vero sepulcri spatio unam ex pellicibus strangulatam sepeliunt, et pincernam, et coquum, et equisonem, et ministrum, et internuncium, et equos, et aliorum omnium primitias, et phialas aureas: argento enim et aere non utuntur. His rebus peractis, humum certatim adgerunt, magnumque studium adhibent ut tumulum erigant quam maximum. (72.) Circumacto anno, hocce agunt. Ex reliquis regis famulis (sunt autem hi *Scythae* indige-

τους· οἱ δὲ εἰσι Σκύθαι ἐγγενέες· οὗτοι γὰρ δὴ θερα-
 πεύουσι τοὺς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ, ἀργυρά-
 5 νητοι δὲ οὐκ εἰσὶ σφι θεράποντες· τουτέων ὧν τῶν διη-
 κόνων ἐπεὰν ἀποπνίξωσι πεντήκοντα, καὶ ἵππους τοὺς
 καλλιστεύοντας πεντήκοντα, ἐξελόντες αὐτέων τὴν κοι-
 λίην, καὶ καθήραντες, ἐμπιπλάσι ἀχύρων, καὶ συρ-
 ράπτουσι· αἰψίδος δὲ ἥμισυ ἐπὶ ξύλα δύο στήσαντες
 10 ὕπτιον, καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ τῆς αἰψίδος ἐπ' ἕτερα δύο,
 καταπήξαντες τρόπῳ τοιούτῳ παλλὰ ταῦτα· ἔπειτα
 τῶν ἵππων κατὰ τὰ μήκεα ξύλα παχέα διελάσαντες
 μέχρι τῶν τραχήλων, ἀναβιβάζουσι αὐτοὺς ἐπὶ τὰς
 αἰψίδας· τῶν δὲ, αἱ μὲν πρότεραι αἰψίδες ὑπέχουσι
 15 τοὺς ὤμους τῶν ἵππων· αἱ δὲ ὀπίσθε παρὰ τοὺς μη-
 ροὺς τὰς γαστέρας ὑπολαμβάνουσι· σκέλεα δὲ ἀμ-
 φότερα κατακρέμαται μετέωρα· χαλινούς δὲ καὶ στό-
 μα ἐμβαλόντες ἐς τοὺς ἵππους, κατατείνουνσι ἐς τὸ

nae, nam famulantur regi quoscumque ille iussit;
 nec habent servos aere emtos) ex reliquis igitur fa-
 mulis quinquaginta maxime idoneos, et totidem nu-
 mero equos praestantissimos, strangulant; quos, exem-
 tis intestinis, expurgataque alvo, paleis implent: tum
 dimidiatum rotæ circulum super duobus lignis su-
 pinum statuunt, et alterum rotæ dimidium super
 aliis duobus lignis; eodemque modo multa defigunt.
 Deinde equos, quorum per corpora secundum lon-
 gitudinem spissa ligna traiecta sunt, super istis di-
 midiatiss circulis collocant ita, ut anteriores semi-
 circuli humeros equorum, posteriores ventrem pro-
 pe femora sustineant, crura vero utrimque suspensa
 haereant. Denique frena et habenas equis iniiciunt,
 habenasque antrosum tensas palo adligant. Postre-

πρόσθεν αὐτέων, καὶ ἔπειτα ἐκ πασσάλων δέουσι. τῶν
 δὲ δὴ νεηνίσκων τῶν ἀποπεπνιγμένων τῶν πεντήκοντα 20
 ἓνα ἕκαστον ἀναβιβάζουσι ἐπὶ τὸν ἵππον, ὧδε ἀνα-
 βιβάζοντες· ἐπεὰν νεκροῦ ἑκάστου παρὰ τὴν ἀκάνθαν
 ξύλον ὀρθὸν διελάσῃσι μέχρι τοῦ τραχήλου, κάτωθεν
 δὲ ὑπερέχει τοῦ ξύλου τούτου, τὸ ἐς τέρμον πηγνύου-
 σι τοῦ ἐτέρου ξύλου τοῦ διὰ τοῦ ἵππου. ἐπιστήσαν- 25
 τες δὲ κύκλῳ τὸ σῆμα ἱππέας τοιούτους, ἀπελαύνουσι.
 73 Οὕτω μὲν τοὺς βασιλῆας θάπτουσι. τοὺς δὲ ἄλλους
 Σκύθας, ἐπεὰν ἀποθάνωσι, περιάγουσι οἱ ἀγχοτά-
 τω προσήκοντες κατὰ τοὺς Φίλους ἐν ἀμάξεσι κειμέ-
 νους· τῶν δὲ ἕκαστος ὑποδεκόμενος εὐωχέει τοὺς ἐπομέ-
 νους, καὶ τῷ νεκρῷ πάντων παρατιθεῖ τῶν καὶ τοῖσι 5
 ἄλλοισι. ἡμέρας δὲ τεσσαράκοντα οὕτω οἱ ἰδιῶται πε-
 ριάγονται, ἔπειτα θάπτονται. Θάψαντες δὲ οἱ Σκύ-
 θαι, καθαίρονται τρόπῳ τοιῷδε. σμησάμενοι τὰς κε-

mo quinquaginta strangulatorum iuvenum quemque
 equo imponunt; idque faciunt ligno recto per cor-
 pus secundum spinam dorsi usque ad cervicem trans-
 fixo, cuius ligni pars inferior eminens inseritur fora-
 mini, quod est in altero ligno per equi corpus trans-
 iecto. Huiusmodi equites postquam circa monumen-
 tum in orbem constituerunt, discedunt.

(73.) Tali igitur ratione reges sepeliunt. Alios au-
 tem *Scythas*, quum decesserunt, circumvehunt co-
 gnatione proximi, plaustreis impositos, ad amicos.
 Et horum quisque lauto epulo excipit comitantes,
 mortuoque eadem adponit quae caeteris. Per qua-
 draginta dies ita circumvehuntur privati, deinde
 sepeliuntur. Postquam mortuum sepeliverunt Scy-

Φαλαῖς καὶ ἐκπλυνάμενοι, ποιεῦσι περὶ τὸ σῶμα τὰδε·
 10 ἔπειαν ξύλα στήσωσι τρία ἐς ἄλληλα κεκλιμένα, περὶ
 ταῦτα πέλους εἰρηνέους περιτείνουσι· συμφράζαντες δὲ
 ὡς μάλιστα, λίθους ἐκ πυρὸς διαφανέας ἐσβάλλουσι ἐς
 σκάφην κεκλήνην ἐν μέσῳ τῶν ξύλων τε καὶ τῶν πέλων.
 Ἔστι δὲ σφι κάνναβις Φυομένη ἐν τῇ χώρῃ, πλὴν πα- 74
 χύτης καὶ μεγάθεος, τῷ λίνῳ ἐμφερεστάτη· ταύτη
 δὲ πολλῷ ὑπερφέρει ἢ κάνναβις. αὕτη καὶ αὐτομάτη
 καὶ σπειρομένη φύεται· καὶ ἐξ αὐτῆς Θρήϊκες μὲν καὶ
 5 εἴματα ποιεῦνται τοῖσι λινέοις ὁμοιότατα· οὐδ' ἂν,
 ὅστις μὴ κάστα τρίβων εἴη αὐτῆς, διαγνοίη, λίνου ἢ
 καννάβιός ἐστι· ὃς δὲ μὴ εἶδὲ καὶ τὴν καννάβίδα, λίνεον
 δοκήσει εἶναι τὸ εἶμα. Ταύτης ὧν οἱ Σκύθαι τῆς καν- 75
 νάβιος τὸ σπέρμα ἔπειαν λάβωσι, ὑποδύνουσι ὑπὸ

thae, hoc modo lustrantur. Postquam caput smegmate terserunt, et gnaviter lavarunt, corpori faciunt hocce: tria ligna statuunt, versus se invicem inclinata; circum hæc laneos pileos praetendunt; quos ubi quam artissime inter se iunxerunt, in suppositum in medio lignorum pileorumque alveolum lapides coniciunt igne candentes. (74.) Nascitur autem in hac terra *cannabis*, lino simillima, si crassitiem et magnitudinem excipias, quibus quippe cannabis longe superat linum. Et sponte haec nascitur, et sata: ex eaque Thraces vestimenta etiam conficiunt, lineis simillima; quae, nisi quis admodum sit usu peritus, non dignoscat ex lino-ne sint, an ex cannabi; qui vero *cannabin* numquam vidit, lineum esse vestimentum putabit. (75.) Huius igitur *cannabis semen* sumunt *Scythae*, et, postquam sub pileos su-

τοὺς πῖλους, καὶ ἔπειτα ἐπιβάλλουσι τὸ σπέρμα ἐπὶ
 τοὺς διαφανέας λίθους τῷ πυρὶ· τὸ δὲ θυμῖται ἐπι- 5
 βαλλόμενον, καὶ αἰτμίδα παρέχεται τοσαύτην, ὥστε
 Ἑλληνικὴ οὐδεμίῃ ἂν μιν πυρὶν ἀποκρατήσῃ· οἱ δὲ
 Σκύθαι, ἀγάμενοι τῇ πυρὶν, ὠρύονται. τοῦτό σφι ἀντὶ
 λουτροῦ ἐστὶ· οὐ γὰρ δὴ λούνται ὕδατι τὸ παράπαν
 τὸ σῶμα. Αἱ δὲ γυναῖκες αὐτέων, ὕδωρ παραχέουσαι,
 κατασώχουσι περὶ λίθον τρηχὺν τῆς κυπαρίσσου, καὶ 10
 κέδρου, καὶ λιβαίνου ξύλου· καὶ ἔπειτα τὸ κατασω-
 χόμενον τοῦτο, παχὺ ἔον, καταπλάσσουνται πᾶν τὸ
 σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον. καὶ ἅμα μὲν εὐωδὴ σφέας
 ἀπὸ τούτου ἴσχει, ἅμα δὲ ἀπαιρέουσαι τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ
 τὴν καταπλαστὺν, γίνονται καθαραὶ καὶ λαμπραί. 15
 76 Ξεινικοῖσι δὲ νομαίοισι καὶ οὗτοι αἰνῶς χρᾶσθαι Φεύ-
 γουσι, μή τι γε ὧν ἀλλήλων, Ἑλληνικοῖσι δὲ καὶ ἤκι-

bierunt, semen hoc lapidibus igne candentibus ini-
 ciunt: quod dum ita adoletur, vaporem diffundit
 tantum, ut graecanica nulla *assa desudatio* eum
 superet: et *Scythae*, delectati hac desudatione, ulu-
 latum tollunt: estque hoc illis balnei loco, nam aquâ
 omnino non lavant corpus. Mulieres vero eorum in
 aspero lapide, adfusâ aquâ, conterunt ligni frusta
 cypressi, cedri, et thuriferae arboris: deinde isto de-
 trito, quod crassum est, oblinunt totum corpus at-
 que faciem. Id eis simul suavem conciliat odorem;
 simulque, postquam postridie abstulerunt hoc cata-
 plasma, mundaе sunt et nitidae.

(76.) Peregrinorum institutorum usum etiam hi
 vehementer aversantur, ne inter se ipsos quidem al-
 ter Scythicus populus alterius sequi instituta susti-

στα, ὡς διέδεξαν Ἀναχάρσει τε, καὶ δεύτερα αὐτὶς Σκύ-
 λη. Τοῦτο μὲν γὰρ Ἀνάχαρσις, ἐπεὶ τε γῆν πολλὴν
 5 θεωρήσας, καὶ ἀποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην πολ-
 λὴν, ἐκομίζετο ἐς ἥθεα τὰ Σκυθέων, πλέων δὲ δι' Ἑλ-
 λησπόντου, προσίσχει ἐς Κύζικον, καὶ, εὔρε γὰρ τῇ
 Μητρὶ τῶν Θεῶν ἀνάγοντας τοὺς Κυζικηνούς ὀρθὴν κάρ-
 τα μεγαλοπρεπέως, εὔξατο τῇ Μητρὶ ὁ Ἀνάχαρσις,
 10 ἣν σῶς καὶ ὑγιὲς ἀπονοστήσῃ ἐς ἑαυτοῦ, θύσειν τε κα-
 τὰ ταῦτά κατὰ τὰ ὅρα τοὺς Κυζικηνοὺς πειϋντας,
 καὶ παννυχίδα στήσειν. ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὴν Σκυθι-
 κήν, καταδύς ἐς τὴν καλεομένην Ὑλαίην· ἥ δ' ἔστι
 μὲν παρὰ τὸν Ἀχιλλεῖον Δρόμον, τυγχάνει δὲ πᾶσα
 15 ἐοῦσα δένδρεων παντοίων πλέῃ· ἐς ταύτην δὴ καταδύς
 ὁ Ἀνάχαρσις, τὴν ὀρθὴν πᾶσαν ἐπετέλεε τῇ Θεῷ, τύμ-

net, sed maxime a Graecorum ritibus abhorrent;
 quod in *Anacharside*, et deinde iterum in *Scyla*,
 ostenderunt. *Anacharsis* enim, postquam multas
 spectaverat terras, et multa ibi sapientiae ediderat
 specimina, Scytharum ad sedes reversurus, per Hel-
 lespontum navigans, ad Cyzicum adpulit. Ibi quum
 Cyzicenos offendisset Matri deorum festum celebra-
 ntes sane quam magnificum, Matri votum fecit Ana-
 charsis, *si salvus sospesque domum redisset, se*
eodem modo, quo a Cyzicenis fieri vidisset, sacra
ei facturum, pervigiliumque instituturum. Tum
 postquam in Scythicam terram pervenit, in *Hylaea*
 se abdens, quae est regio prope Achillis dromon,
 estque tota arboribus varii generis referta; in hac se
 abdens Anacharsis, omnem festi caerimoniam deae
 absolvit, tympano etiam utens, et imagines gestans

πανόν τε ἔχων, καὶ ἐκδησάμενος ἀγάλματα. καὶ τῶν
 τις Σκυθέων καταφρασθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα,
 ἐσήμηνε τῷ βασιλεῖ Σαυλίῳ· ὁ δὲ, καὶ αὐτὸς ἀπικό-
 μενος, ὡς εἶδε τὸν Ἀνάχαρσιν ποιεῦντα ταῦτα, τοξεύ- 20
 σας αὐτὸν ἀπέκτεινε. Καὶ νῦν, ἣν τις εἴρηται περὶ Ἀνα-
 χάρσιος, οὗ Φασί μιν Σκύθαι γινώσκουσιν, διὰ τοῦτο ὅτι
 ἐξεδήμησέ τε ἐς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ξεινικοῖσι ἔθεσι διε-
 χρήσατο. Ὡς δ' ἐγὼ ἤκουσα Τίμνεω, τοῦ Ἀριαπί-
 θεος ἐπιτρέπου, εἶναι αὐτὸν Ἰδανθύρσου τοῦ Σκυθέων 25
 βασιλέος πάτρων, παῖδα δὲ εἶναι Γνούρου, τοῦ Λύκου,
 τοῦ Σπαργαπίθεος. εἰ ὦν ταύτης ἦν τῆς οἰκίης ὁ Ἀνά-
 χαρσις, ἴστω ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ ἀποθανών. Ἰδάνθυρ-
 σος γὰρ ἦν παῖς Σαυλίου· Σαύλιος δὲ ἦν ὁ ἀποκτεί-
 77 νας Ἀνάχαρσιν. Καίτοι τινὰ ἤδη ἤκουσα λόγον ἄλ-
 λον ὑπὸ Πελοποννησίων λεγόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ Σκυ-

ex pectore suspensas. Quae agentem animadvertens
 quidam Scythae, regi Saulio rem indicavit: et ille,
 adveniens ipse, Anacharsin haec agentem videns,
 excussâ sagittâ interfecit. Et nunc, si quis quaerit de
Anacharside, aiunt Scythae, *se illum non nosse*,
 propterea quod in Graeciam peregrinatus, et peregrini-
 nis usus est institutis. Ut vero equidem ex Timna au-
 divi, tutore [*sive* praefecto] Ariapithis, fuit *Anachar-*
sis patruus Idanthyrsi, regis Scytharum, filius autem
 Gnuri, nepos Lyci, pronepos Spargapithis. Qui si
 ex hac fuit familia, sciat a fratre se esse interfectum.
 Indanthysus enim filius fuit Saulii, Saulius autem
 interfecit Anacharsin. (77.) Quamquam alium etiam
 sermonem audiavi, quem Peloponnesii narrant, dicen-
 tes, a rege Scytharum missum Anacharsin, Graeciae

θείων βασιλῆος Ἀνάχαρσις ἀποπεμφθεὶς, τῆς Ἑλ-
λάδος μαθητὴς γένοιτο· ὀπίσω τε ἀπονοστήσας, Φαίη
5 πρὸς τὸν ἀποπέμψαντα, Ἕλληνας πάντας ἀσχόλους
εἶναι ἐς πᾶσαν σοφίην, πλὴν Λακεδαιμονίων· τούτοισι
δὲ εἶναι μούνισι σωφρόνως δοῦναί τε καὶ δέξασθαι λό-
γον. ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος ἄλλως πέπαισται ὑπ'
αὐτῶν Ἑλλήνων. ὁ δ' ὦν ἀνὴρ, ὥσπερ πρότερον εἰρέθη,
10 διεφθάρη· Οὗτος μὲν νυν οὕτω δὴ τι ἐπρήξε δια ξεινικά
τε νόμαια καὶ Ἑλληνικὰς ὁμιλίας.

Πολλοῖσι δὲ κάρτα ἔτεσι ὕστερον Σκύλης, ὁ Ἀρια- 78
πείθεος, ἔπαθε παραπλήσια τούτῳ. Ἀριαπείθει γὰρ τῷ
Σκυθέων βασιλεῖ γίνεται μετ' ἄλλων παίδων Σκύλης·
ἐξ Ἰστριηνῆς δὲ γυναικὸς οὗτος γίνεται, καὶ οὐδαμῶς
5 ἐγχωρήσας τὸν ἢ μήτηρ αὐτὴ γλῶσσαν τε Ἑλλάδα καὶ
γράμματα ἐδίδαξε. μετὰ δὲ, χρόνῳ ὕστερον, Ἀρια-

discipulum fuisse: eumque, postquam domum esset
reversus, dixisse ei qui illum miserat, *Graecos uni-
versos in omni genere scientiarum artiumque occu-
pari, exceptis Lacedaemoniis: hos vero solos hoc
habere, prudens consilium et dare posse, et accipere.*
At haec fabula temere ab ipsis Graecis per ludum
narratur. Hic igitur vir eo, quo dixi, modo periit:
idque ei accidit propter externos ritus et Graecani-
cas consuetudines.

(78.) Multis autem admodum interiectis annis
Scylas. Ariapithis filius, simili usus est fato. Ari-
apithes, Scytharum rex quum alios habuerat filios,
tum Scylam; natum ex muliere non indigena, sed
Istriana, quae eum ipsa graeco sermone graecis-
que literis erudivit. Tempore interiecto, Ariapithes

πείθης μὲν τελευτᾷ δόλῳ ὑπὸ Σπαργαπίθεος τοῦ
 Ἀγαθύρσων βασιλῆος· Σκύλης δὲ τὴν τε βασιλῆϊν
 παρέλαβε, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς, τῇ οὐνομα
 ἦν Ὀποιή. ἦν δὲ αὕτη ἡ Ὀποιή ἀστὴ, ἐξ ἧς ἦν Ὀρι- 10
 κος Ἀριπείθει παῖς. βασιλεύων δὲ Σκυθέων ὁ Σκύ-
 λης, διαίτῃ μὲν οὐδαμῶς ἡρέσκετο Σκυθικῇ, ἀλλὰ
 πολλὸν πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ μᾶλλον τετραμμένος ἦν ἀπὸ
 παιδεύσιος τῆς ἐπεπαίδευτο. ἐποίεε τε τοιοῦτο· εὖτε
 ἀγάγοι τὴν στρατὴν τὴν Σκυθέων ἐς τὸ Βορυσθενείτεων 15
 ἄστν, (οἱ δὲ Βορυσθενείται οὗτοι λέγουσι σφέας αὐτοὺς
 εἶναι Μιλησίους,) ἐς τούτους ὅκως ἔλθοι ὁ Σκύλης,
 τὴν μὲν στρατὴν καταλείπεσκε ἐν τῷ προαστείῳ, αὐ-
 τὸς δὲ ὅκως ἔλθοι ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὰς πύλας ἐγ-
 κληίσσειε, τὴν στολὴν ἀποθέμενος τὴν Σκυθικὴν, λάβε- 20
 σκε ἂν Ἑλληνίδα ἐσθῆτα. ἔχων δ' ἂν ταύτην, ἡγού-

per dolum occiditur a Spargapithe, Agathyrsum
 rege, et Scylas in regnum successit; et uxorem pa-
 tris, cui Opoea nomen, matrimonio sibi iunxit. Fuit
 autem haec Opoea civis Scythica, ex eaque natus
 Ariapithi erat filius Oricus. Regnum igitur Scytharum
 adeptus *Scylas*, vitae ratione Scythica neutiquam de-
 lectabatur, sed ad instituta magis inclinabat Graeco-
 rum, propter disciplinam qua erat institutus. Itaque
 tali usus est ratione. Quando Scytharum exercitum
 ad Borysthenitarum urbem ducebat, (Borysthenitae
 hi autem sese dicebant esse Milesios) ad hos igitur
 quoties veniebat Scylas, exercitu in suburbio reli-
 cto, ipse urbem ingressus, clausis portis, deposito
 Scythico cultu, Graecanicum induebat vestimentum.
 Hoc indutus in foro versabatur, nullo satellite nullo-

317, 45.

ραζε, οὔτε δορυφόρων ἐπομένων, οὔτε ἄλλου οὐδενός·
 τὰς δὲ πύλας ἐφύλασσον, μή τις μιν Σκυθέων ἴδοι
 ἔχοντα ταύτην τὴν στολὴν· καὶ τὰλλα ἐχρᾶτο διαίτη
 25 Ἑλληνικῇ, καὶ θεοῖσι ἱρὰ ἐποίεε κατὰ νόμους τοὺς
 Ἑλλήνων. ὅτε δὲ διατρίψει μῆνα ἢ πλέον τούτου,
 ἀπαλλάσσετο, ἐνδὺς τὴν Σκυθικὴν στολὴν. ταῦτα ποίεε-
 σκε πολλάκις· καὶ οἰκία τε ἐδείματο ἐν Βορυσθένει,
 καὶ γυναῖκα ἔγημε ἐς αὐτὰ ἐπιχωρίην. Ἐπεὶ τε δὲ 79
 ἔδεέ οἱ κακῶς γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ προφάσιος τοῖησ-
 δε. ἐπεθύμησε Διονύσῳ Βακχεῖῳ τελεσθῆναι· μέλλοντι
 δέ οἱ ἐς χεῖρας ἄγεσθαι τὴν τελετὴν, ἐγένετο Φᾶσμα
 5 μέγιστον. ἦν οἱ ἐν Βορυσθενείτων τῇ πόλι οἰκίης μεγά-
 λης καὶ πολυτελέος περιβολή, (τῆς καὶ ὀλίγω τι πρό-
 τερον τούτων μνήμην εἶχον,) τὴν πέριξ λευκοῦ λίθου

que alio comitatu stipatus: portae autem interim custo-
 diebantur, ne quis Scythae eum conspiceret hoc cultu
 utentem: tum vero et reliquam sequebatur vitae ra-
 tionem Graecanicam, et diis more Graecorum sacra
 faciebat. Sic ibi per mensem aut etiam amplius mo-
 ratus, Scythicâ iterum sumtâ veste discedebat. Atque
 hoc saepius faciebat, et aedes sibi etiam in Borysthe-
 nide urbe curaverat exstruendas, et uxorem indige-
 nam duxit, quae aedes illas habitabat. (79.) Quum
 autem esset in fatis ut male ei res cederet, accidit
 hoc tali ex occasione. *Dionysii Bacchii sacris cu-*
piverat initiari: quumque iam in eo esset ut initia
 ei traderentur, maximum incidit prodigium. Erant
 ei in urbe Borysthenitarum magnificae et vasto circu-
 itu aedes, quarum etiam paulo ante feci mentionem;
 circa quas circumcirca sphinges et grypes stabant

σφίγγες τε καὶ γρύπες ἕστασαν· ἐς ταύτην ὁ θεὸς ἐνέσκηψε βέλος· καὶ ἡ μὲν κατεκάρη πᾶσα. Σκύλης δὲ οὐδὲν τούτου εἶνεκα ἥσσον ἐπετέλεσε τὴν τελετήν. 10 Σκύθαι δὲ τοῦ βακχεύειν πέρι Ἕλλησι ὀνειδίζουσι· οὐ γάρ Φασι οἶκός εἶναι θεὸν ἐξευρίσκειν τοῦτον ὅστις μαίνεσθαι ἐνάγει ἀνθρώπους. Ἐπεὶ τε δὲ ἐτελέσθη τῷ Βακχεῖω ὁ Σκύλης, διεπρήστευσε τῶν τις Βορυσθενεϊτέων πρὸς τοὺς Σκύθας, λέγων· „Ἡμῖν γὰρ καταγελάτε, 15 „ὦ Σκύθαι, ὅτι βακχεύομεν καὶ, ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνει· νῦν οὗτος ὁ δαίμων καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλέα „λελάβηκε, καὶ βακχεύει, καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ μαίνονται. εἰ δέ μοι ἀπιστέετε, ἔπεσθε, καὶ ὑμῖν ἐγὼ „δείξω.“ Εἶποντο τῶν Σκυθέων οἱ προεστέωντες· καὶ αὐ- 20 τοὺς ἀναγαγὼν ὁ Βορυσθενεΐτης, λάβρη ἐπὶ πύργον κα-

LXXIX. 14. διεπρήστευσε) διεπίστευσε ms. Arch. διεπερίσσευσε ed. Reiz. ex coniect. Forsan διεδρήστευσε, profugit.

ex candido marmore: in has aedes deus telum iaculatus est, et totae igne consumtae sunt: *Scylas* vero nihilo minus propterea initiationem absolvit. Probro autem Graecis vertunt *Scythae* bacchandi ritum; aiuntque, *non esse rationi consentaneum, talem reperiri deum, qui homines in furorem agat*. Absoluta initiatione, *Borysthenitarum* aliquis *Scythis* rem effutivit, dicens: *Vos nobis irridetis, Scythae, quod Bacchanalia agamus, quodque Deus nos corripiat: nunc hic Deus regem quoque corripuit vestrum; isque bacchatur, a Deo in furorem actus. Quod si mihi fidem non habetis, sequimini; et ego vobis ostendam*. Secuti sunt *Scytharum* procures, quos *Borysthenita* clam in turrin deduxit,

τεῖσε. ἐπεὶ τε δὲ παρήϊε σὺν τῷ θιάσῳ ὁ Σκύλης,
 καὶ εἰδὼν μιν βακχεύοντα οἱ Σκύβαι, κάρτα συμφορὴν
 μεγάλην ἐποιήσαντο· ἐξελθόντες δὲ, ἐσήμαινον πάσῃ
 τῇ στρατιῇ τὰ ἴδοιεν. Ὡς δὲ μετὰ ταῦτα ἐξήλαυνε 80
 ὁ Σκύλης ἐς ἡβέα τὰ ἑαυτοῦ, οἱ Σκύβαι προστησάμε-
 νοι τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Ὀκταμασάδην, γεγονότα ἐκ
 τῆς Τήρεω θυγατρὸς, ἐπανιστέατο τῷ Σκύλῃ. ὁ δὲ,
 5 μαθὼν τὸ γινόμενον ἐπ' ἑαυτῷ, καὶ τὴν αἰτίην δι' ἣν
 ἐποιέετο, καταφεύγει ἐς τὴν Θρηίκην. πυθόμενος δὲ ὁ
 Ὀκταμασάδης ταῦτα, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Θρηίκην·
 ἐπεὶ τε δὲ ἐπὶ τῷ Ἰστρῷ ἐγένετο, ἠντίασάν μιν οἱ Θρηί-
 κες. μελλόντων δὲ αὐτέων συνάψειν, ἔπεμψε Σιτάλ-
 10 κης παρὰ τὸν Ὀκταμασάδην, λέγων τοιαύδε· „Τί δεῖ
 „ἡμέας ἀλλήλων πειρηθῆναι; εἷς μὲν μευ τῆς ἀδελ-
 „φεῆς παῖς, ἔχεις δέ μευ ἀδελφεόν. σύ τ' ἐμοὶ ἀπό-

ibique residere iussit. Quumque praeteriret rex cum
 bacchantium choro, bacchabundum videntes Scythae,
 ingentis calamitatis loco habuerunt; egressique, uni-
 verso exercitui, quae viderant, indicarunt. (80.)
 Deinde, postquam ad lares suos Scylas reversus est,
 ducem sibi constituentes Scythae fratrem eius Octa-
 masaden, Terei filia natum, a Scyla defecerunt. Et
 ille, ubi, quid adversus se gereretur, et qua de
 caussa, cognovit, in Thraciam profugit. Quo cogni-
 to, Octamasades arma adversus Thraciam movit; et
 quum ad Istrum pervenisset, obviam ei Thraces ve-
 nerunt. Iamque in eo erant ut ad manus venirent,
 quum ad Octamasaden nuncium Sitalcas misit, qui ei
 diceret: *Quid opus est, ut armorum fortunam invi-
 cem experiamur? Tu meae sororis es filius; habes*

„δος τοῦτον, καὶ ἐγὼ σοὶ τὸν σὸν Σκύλην παραδίδωμι“
 „στρατιῇ δὲ μήτε σὺ κινδυνεύσης, μήτ' ἐγώ.“ Ταῦτά
 οἱ πέμψας ὁ Σιτάλκης ἐπεκηρυκεύετο· ἦν γὰρ παρὰ 15
 τῷ Ὀκταμασάδῃ ἀδελφεὸς Σιτάλκεω, πεφευγὼς τοῦ-
 τον. ὁ δὲ Ὀκταμασάδης καταινέει ταῦτα· ἐκδίδους
 δὲ τὸν ἑαυτοῦ μήτρωα Σιτάλκη, ἔλαβε τὸν ἀδελφεὸν
 Σκύλην. καὶ Σιτάλκης μὲν παραλαβὼν τὸν ἀδελ-
 φεὸν, ἀπήγετο· Σκύλεω δὲ Ὀκταμασάδης αὐτοῦ 20
 ταύτῃ ἀπέταμε τὴν κεφαλὴν. Οὕτω μὲν περιστέλλου-
 σι τὰ σφέτερα νόμαα Σκύβαι, τοῖσι δὲ παρακτωμέ-
 νοισι ξεινικούς νόμους τοιαῦτα ἐπιτίμια δίδουσι.

- 81 Πλῆθος δὲ τὸ Σκυθέων οὐκ οἷός τε ἐγεγόμεν ἄτρε-
 κέως πυθέσθαι, ἀλλὰ διαφόρους λόγους περὶ τοῦ ἀριθ-
 μοῦ ἤκουον· καὶ γὰρ κάρτα πολλοὺς εἶναί σφεας, καὶ

*autem apud te meum fratrem. Trade mihi hunc, et
 ego tibi tuum fratrem Scylam tradam. Armorum
 vero discrimen nec tu adeas, nec ego. Haec per
 caduceatorem ei dicenda curavit: erat enim apud
 Octamasaden frater Sitalcae profugus. Et Octamasades,
 probata hac conditione, Sitalcae avunculum
 suum tradidit, et ab illo fratrem suum Scylam recepit.
 Inde Sitalcas acceptum fratrem secum abduxit:
 Scylae vero Octamasades ibidem illico caput praecidit.
 Ita sua instituta tuentur Scythae, et hanc mercedem
 solvunt his qui externos ritus adsciscunt.*

(81.) *Multitudo* quanta sit *Scytharum*, pro certo non potui comperire; sed dissentientes de eorum numero audiui sermones: aliis numerosam admodum esse gentem dicentibus, aliis exiguam, si de vere nominatis *Scythis* quaceras. Verumtamen hoc

ὀλίγους, ὡς Σκυθας εἶναι. τοσόνδε μέντοι ἀπέφαινόν μοι
 5 εἰς ὄψιν. Ἔστι μεταξὺ Βορυσθένεος τε ποταμοῦ καὶ
 Ὑπάνιος χώρος, οὐνομα δὲ οἱ ἐστὶ Ἐξαμπαῖος· τοῦ
 καὶ ὀλίγον τι πρότερον τούτων μνήμην εἶχον, Φάμενος
 ἐν αὐτῷ κρήνην ὕδατος πικροῦ εἶναι, ἀπ' ἧς τὸ ὕδωρ
 ἀπορρέον τὸν Ὑπανιν ἀποτον ποιεῖν. ἐν τούτῳ τῷ χώ-
 10 ρῷ κέεται χαλκήϊον, μεγάθει καὶ ἐξαπλήσιον τοῦ ἐπὶ
 τῷ στόματι τοῦ Πόντου κρητῆρος, τὸν Πausanίης ὁ
 Κλεομβρότου ἀνέθηκε. ὃς δὲ μὴ εἶδὲ κω ταῦτον, ὥδε
 δηλώσω· ἐξακοσίους ἀμφορέας εὐπετέως χωρεῖ τὸ ἐν
 Σκυθήσι χαλκήϊον. πάχος δὲ τὸ Σκυθικὸν τοῦτο χαλ-
 15 κήϊόν ἐστι δακτύλων ἕξ. τοῦτο ὧν ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι
 ἀπὸ ἀρδίων γενέσθαι· βουλόμενον γὰρ τὸν σφέτερον
 βασιλέα, τῷ οὐνομα εἶναι Ἀριαντάν, τούτον βουλό-

LXXXI. 17 seq. τοῦτον βουλόμενον etc. Verbum βουλόμ. ex con-
 iect. h. l. adiectum est. Vera forsitan fuerit scriptura haec,
 τούτων εἶδεναι τὸ πλ. τ. Σκυθέων, κελεύειν μιν etc.

mihī oculis subiecerunt. Est inter Borysthenem flu-
 vium et Hypanin locus, cui nomen *Exampraeus*,
 cuius etiam paulo ante feci mentionem, quum dice-
 rem esse ibi amarae aquae fontem, ex quo aqua in
 Hypanin influens impotabilem hunc fluvium reddat.
 Ibi loci positum est ahenum, amplitudine sexcuplum
 crateris illius, quem in ostio Ponti Pausanias, Cleom-
 broti filius, dedicavit. Qui hunc non vidit, ei rem
 hoc modo declarabo: sexcentas facile amphoras capit
 illud in Scythia ahenum: crassitudo autem eiusdem
 sex est digitorum. Hoc igitur ahenum narrant indi-
 genae ex sagittarum acuminibus esse confectum. Re-
 gem quippe ipsorum, nomine Ariantan, quum vel-

μενον εἰδέναι τὸ πλῆθος τῶν Σκυθέων, κελεύειν μὲν
 πάντας Σκύθας ἄρδιον ἕκαστον μῖνον ἀπὸ τοῦ οἷστοῦ
 κομίσαι· ὃς δ' ἂν μὴ κομίσῃ, θάνατον ἀπείλξει. κα- 20
 μισθῆναι τε δὴ χρῆμα πολλὸν ἄρδιων, καὶ οἱ δόξαι
 ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσαντι λιπέσθαι· ἐκ τούτων
 δὴ μιν τὸ χαλκῆϊον ποιῆσαι τοῦτο, καὶ ἀναθεῖναι ἐς
 τὸν Ἑξαμπαῖον τοῦτον. ταῦτα δὴ περὶ τοῦ πλῆθους τοῦ
 82 Σκυθέων ἤκουον. Θωυμάσια δὲ ἡ χώρα αὐτῆς οὐκ
 ἔχει, χωρὶς ἢ ὅτι ποταμούς τε πολλῶ μεγίστους, καὶ
 ἀριθμὸν πλείστους. ὃ δὲ ἀποθαυμάσαι ἄξιον καὶ πάρεξ
 τῶν ποταμῶν, καὶ τοῦ μεγάλους τοῦ πεδίου, παρέ-
 χεται, εἰρήσεται ἵχνος Ἡρακλέος φαίνουσι ἐν πέτρῃ 5
 ἐνεόν, τὸ οἶκε μὲν βήματι ἀνδρός, ἔστι δὲ τὸ μέγας
 δίπηχυ, παρὰ τὸν Τύρην ποταμόν. Τοῦτο μὲν νυν

let numerum nosse Scytharum, universos Scythas
 iussisse quemque unum teli spiculum conferre: si
 quis non contulisset, ei comminatum esse mortem.
 Comportata igitur ingente spiculorum copia, visum
 ei esse ex his monumentum, quod relinqueret, cu-
 rare conficiendum. Itaque ex illis spiculis ahenum
 hoc conficiendum illum curasse, idque in hoc Exam-
 paeo dedicasse. Haec de Scytharum numero relata
 audiui. (82.) Caeterum mirabilia nulla habet haec
 regio; nisi quod fluvios possidet longe maximos, et
 numero plurimos. Unam tamen rem, praeter fluvios,
 et praeter planitiei amplitudinem, miratu dignam
 commemorabo. Monstrant Scythae *Herculis vesti-*
gium petrae impressum iuxta Tyram fluvium, quod
 pedi quidem viri est simile, sed longitudine bicu-
 bitali. Et haec quidem ita se habent: redeo autem ad

τοιοῦτο ἐστὶ. ἀναβήσομαι δὲ εἰς τὸν κατ' ἀρχαῖς ἥϊα
λέξαν λόγον.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΟΜΕΝΟΥ Δαρείου ἐπὶ τοὺς 83
Σκύθας, καὶ ἐπιπέμποντος ἀγγέλους ἐπιτάξοντας
τοῖσι μὲν πεζὸν στρατὸν, τοῖσι δὲ νέας παρέχειν, τοῖσι
δὲ ζεύγνυσθαι τὸν Θρηίκιον Βόσπορον Ἀρτάβανος ὁ
5 Ὑστάσπεος, ἀδελφεὸς ἐὼν Δαρείου, ἔχρηζε μηδαμῶς
αὐτὸν στρατηγὴν ἐπὶ Σκύθας ποιέεσθαι, καταλέγων
τῶν Σκυθέων τὴν ἀπορίην. ἀλλ', οὐ γὰρ ἔπειθε συμ-
βουλευὼν οἱ χρηστὰ, ὁ μὲν ἐπέπαυτο ὁ δὲ, ἐπειδὴ οἱ
τὰ πάντα παρεσκεύαστο, ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν ἐκ Σού-
σων. Ἐνθαῦτα τῶν Περσέων Οἰόβαζος ἐδεήθη Δα- 84
ρείου, τριῶν ἐόντων οἱ παίδων, καὶ πάντων στρατευομέ-
νων, ἵνα αὐτῷ καταλειφθῆναι. ὁ δὲ οἱ ἔφη, ὡς φίλοι
ἐόντι, καὶ μετρίων δεομένῳ, πάντας τοὺς παῖδας κα-

eam narrationem, quam initio adgressus eram ex-
ponere.

(83.) Bellum quum *Darius* adversus *Scythas* pa-
raret, nunciosque dimitteret, qui aliis comparandum
pedestrem exercitum, aliis suppeditandas naves, aliis
ponte iungendum Bosporum Thracicum imperarent;
Artabanus interim, *Hystaspis* filius, frater *Darii*,
oravit eum, ut expeditionem adversus *Scythas* ne-
quaquam susciperet, causam interserens inopiam
Scytharum. Qui quidem, ubi nihil profecit utilia illi
suadendo, ad extremum destitit: *Darius* vero, post-
quam omnia parata habuit, *Susis* exercitum eduxit.
(84.) Ibi tunc *Persarum* aliquis, *Oeobazus*, quum
tota haberet filios in bellum proficiscentes, petiit a
rege, ut unus eorum apud se relinqueretur. Cui ille,

ταλείψειν. ὁ μὲν δὴ Οἰόβαζος περιχαρὴς ἦν, ἐλπίζων τοὺς υἱέας στρατηγὴς ἀπολελύσθαι· ὁ δὲ ἐκέλευσε τοὺς ἐπεστεῶτας, ἀποκτεῖναι πάντας τοὺς Οἰοβάζου παῖδας. καὶ οὗτοι μὲν ἀποσφραγέντες, αὐτοῦ ταύτη ἐλίποντο.

- 85 Δαρεῖος δὲ ἐπεὶ τε πορευόμενος ἐκ Σούσων ἀπίκετο τῆς Καλχηδονίης ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵνα ἔξευκτο ἡ γέφυρα, ἐνθεῦτεν ἐσβάς ἐς νέα, ἐπλεε ἐπὶ τὰς Κυανέας καλυμμένας, τὰς πρότερον πλαγκτὰς Ἑλληνές φασὶ εἶναι. ἐξόμενος δὲ ἐπὶ τῷ ἱρῶ, ἐβηεῖτο τὸν Πόντον, ἔοντα ἀξιοθέητον. πελαγέων γὰρ αἰπάντων πέφυκε θυμασιώτατος· τοῦ τὸ μὲν μῆκος στάδιοι εἰσι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι· τὸ δὲ εὖρος, τῇ εὐρύτατος αὐτὸς ἑαυτοῦ, στάδιοι τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. τούτου τοῦ πελά-

LXXXV. 5. ἱρῶ. ἱκρίω, super tabulato, ed. Bork.

ut homini amico, et modica petenti, respondit, omnes se ei relicturum. Quo responso vehementer gavisus Oeobazus, speravit militiae missionem habere filios: at rex imperat adstantibus, ut omnes interficiant Oeobazi filios; atque ita illi interfecti, ibidem relinquebantur.

(85.) Susis profectus *Darius*, postquam in Calchedoniam ditionem ad *Bosporum* pervenit, ubi pons iunctus erat, inde conscensa navi ad *Cyaneas* quae vocantur *insulas* navigavit, quas olim errabundas fuisse Graeci perhibent. Ibi ad templum residens spectavit *Pontum*, spectatu sane dignum, et pelagorum omnium maxime mirabile. Longitudo eius undecim millium et centum stadiorum est: latitudo, ubi maxima, stadiorum ter mille et trecentorum,

- 10 γεὸς τὸ στόμα ἐστὶ, εὖρος τέσσερες στάδιοι· μῆκος δὲ τοῦ στόματος, ὁ αὐχὴν, τὸ δὴ Βόσπορος κέκληται, κατ' ὃν δὴ ἔβηκετο ἡ γέφυρα, ἐπὶ σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐστὶ. τείνει δ' ἐς τὴν Προποντίδα ὁ Βόσπορος. Ἡ δὲ Προποντις, εὐῶσα εὖρος μὲν σταδίων πεντακοσίων, 15 μῆκος δὲ τετρακοσίων καὶ χιλίων, καταδιδοῖ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, εὐὸντα στεινοῦντι μὲν ἑπτὰ σταδίους, μῆκος δὲ τετρακοσίου. ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ἐς χάρμα πελάγεος, τὸ δὴ Αἰγαῖον καλεῖται. Μεμέτρηται 86 δὲ ταῦτα ὧδε. νηὺς ἐπίπαν μάλιστ' αὖ κατανύει ἐν μακρημερίῃ ὀργυιάς ἑπτακισμυρίας, νυκτὸς δὲ, ἑξακισμυρίας. ἥδη ὦν ἐς μὲν Φάσιν ἀπὸ τοῦ στόματος, 5 (τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ Πόντου μακρότατον,) ἡμερέων ἑννέα πλόος ἐστὶ, καὶ νυκτῶν ὀκτώ· αὗται, ἑνδεκα μυριάδες καὶ ἑκατὸν ὀργυιέων γίνονται· ἐκ δὲ τῶν ὀρ-

Ostium huius pelagi quatuor stadia patet in latitudinem: longitudo ostii, collum, quod *Bosporus* vocatur, in quo iunctus pons erat, centum et viginti stadiorum est: pertinetque Bosporus ad Propontidem. *Propontis* vero, quindecim stadia patens in latitudinem, et mille quadringenta in longitudinem, in *Hellespontum* influit; cuius latitudo septem stadia metitur; longitudo vero quadringenta stadia. Influit autem Hellespontus in mare apertius hoc, quod *Aegaeum* vocatur. (86.) Dimensa autem ista sunt hoc modo. Navis longiori die navigans conficit plerumque orgyas fere septuagies mille, noctu vero sexagies. Est autem a Ponti orificio usque ad Phasin (quae maxima longitudo huius maris) novem dierum octoque noctium navigatio: unde conflunt centum et unde-

γυιέων τουτέων, στάδιοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοί
 εἰσι. εἰς δὲ Θερμισκύρην τὴν ἐπὶ Θερμώδοντι ποταμῷ
 ἐκ τῆς Σινδικῆς, (κατὰ τοῦτο γὰρ ἐστὶ τοῦ Πόντου 10
 εὐρύτατον,) τριῶν τε ἡμερέων καὶ δύο νυκτῶν πλάος·
 αὗται δὲ, τρεῖς μυριάδες καὶ τριήκοντα ὀργυιέων γίνον-
 ται, στάδιοι δὲ τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. Ὁ μὲν νυν
 Πόντος οὗτος καὶ Βόσπορος τε καὶ Ἑλλήσποντος οὕτω
 τέ μοι μεμετρέαται, καὶ κατὰ τὰ εἰρημένα πεφύκασι. 15
 Παρέχεται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος οὗτος, ἐκδιδούσαν
 εἰς ἑαυτὸν, οὐ πολλῷ τέῳ ἐλάσσῳ ἑαυτοῦ· ἡ Μαίητις
 τε καλεῖται, καὶ μήτηρ τοῦ Πόντου.

87 Ὁ δὲ Δαρεῖος, ὡς ἐθήησατο τὸν Πόντον, ἐπλεε
 ὀπίσω ἐπὶ τὴν γέφυραν, τῆς ἀρχιτέκτων ἐγένετο Μαν-
 δροκλῆς Σάμιος. Θηησάμενος δὲ καὶ τὸν Βόσπορον,
 στήλας ἕστησε δύο ἐπ' αὐτῷ, λίθου λευκοῦ, ἑνταμὼν

cim myriades orgyiarum; quo ex numero orgyiarum
 colliguntur stadia undecies mille et centum. Ad The-
 miscyram vero, quae est ad Thermodontem fluvium,
 a Sindica regione (qua est maxima Ponti latitudo)
 trium dierum et unius noctis navigatio est: unde
 conficiuntur triginta tres myriades orgyiarum, stadia
 vero ter mille et trecenta. Pontus igitur hic et Bos-
 porus ita a me dimensi sunt; et ea, quam dixi, eo-
 rum ratio est. Offert vero idem Pontus etiam lacum
 qui in eum influit, haud multo minorem ipso. *Moeo-
 tis palus* vocatur is lacus, et *Mater Ponti*.

(87.) Postquam Pontum contemplatus est *Darius*,
 retro navigavit ad *pontem*; cuius architectus fuit
Mandrocles Samius. Deinde postquam *Bosporum*
 etiam spectavit, duas in ipsa ora eius *columnas*

321, 92.

5 γράμματα, ἐς μὲν τὴν Ἀσσύρια, ἐς δὲ τὴν Ἑλληνικὰ, ἔθνεα πάντα ὅσα περ ἦγε· ἦγε δὲ πάντα τῶν ἤρχε·
 τούτων μυριάδες ἐξηριθμήθησαν, χωρὶς τοῦ ναυτικοῦ,
 ἐβδομήκοντα σὺν ἱππεῦσι· κῆες δὲ ἑξακόσiai συνελέχθησαν. Τῇσι μὲν νυν στήλησι ταύτησι Βυζάντιοι, κο-
 10 μίσαντες ἐς τὴν πόλιν ὕστερον τούτων, ἐχρήσαντο πρὸς
 τὸν βωμὸν τῆς Ὀρθωσίης Ἀρτέμιδος, χωρὶς ἐνὸς λίθου· οὗτος δὲ κατελείφθη παρὰ τοῦ Διονύσου τὰν νηὸν
 ἐν Βυζαντίῳ, γραμμάτων Ἀσσυρίων πλέος. Τοῦ δὲ
 Βοσπόρου ὁ χῶρος τὸν ἐξευξε βασιλεὺς Δαρεῖος, ὡς
 15 ἐμοὶ δοκέειν συμβαλλομένῳ, μέσον ἐστὶ Βυζαντίου τε
 καὶ τοῦ ἐπὶ στόματι ἱοῦ. Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα, 88
 ἥσθεις τῇ σχεδίῃ, τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτῆς Μανδροκλέα
 τὸν Σάμιον ἐδωρήσατο πᾶσι δέκα. ἀπ' ὧν δὴ Μανδρο-

posuit candido ex lapide, quibus incisa erant, alteri Assyriis literis, alteri Graecis, populorum omnium nomina quos ducebat: ducebat autem omnes, qui imperio ipsius erant subiecti. Numerus autem hominum erat, exceptis classiariis, septingenta millia unā cum equitibus: naves autem collectae erant sexcentae. Columnas istas post id tempus Byzantii in urbem suam transportarunt, eisque usi sunt ad aram Dianae Orthosiae, uno lapide excepto, qui iuxta Bacchi templum prope Byzantium relictus est, Assyriis literis oppletus. *Locus* autem Bospori, *quem ponte iunxit Darius*, ut mihi quidem coniectanti videtur, medius est inter Byzantium et templum quod ad ostium. (88.) Deinde gavisus ponte Darius, architectum illius Mandroclem Samium donavit denis rebus omnibus: quibus de muneribus Mandro-

κλέης ἀπαρχὴν, ζῶα γραψάμενος πᾶσαν τὴν ζεύξιν
τοῦ Βοσπόρου, καὶ βασιλέα τε Δαρεῖον ἐν προεδρίῃ 5
κατήμενον, καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαβαίνοντα, ταῦτα
γραψάμενος, ἀνέθηκε ἐς τὸ Ἥραιον, ἐπιγράψας τὰδε·

Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε

Μανδροκλέης Ἥρῃ μνημόσυνον σχεδῆς·

αὐτῷ μὲν στέφανον περιθείς, Σαμίοισι δὲ κῦδος, 10

Δαρείου βασιλέος ἐκτελέσας κατὰ νοῦν.

ταῦτα μὲν νυν τοῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν μνημόσυνα
ἐγένετο.

- 89 Δαρεῖος δὲ δωρησάμενος Μανδροκλέα, διέβαινε
ἐς τὴν Εὐρώπην, τοῖσι Ἴωσι παραγγέλλας πλέειν ἐς
τὸν Πόντον, μέχρι Ἰστρου ποταμοῦ· ἐπεὰν δὲ ἀπί-
κωνται ἐς τὸν Ἰστρον, ἐνθαῦτα αὐτὸν περιμένειν, ζευ-
γύντας τὸν ποταμόν. τὸ γὰρ δὴ ναυτικὸν ἦγον Ἴωνες 5
τε καὶ Αἰολεές καὶ Ἑλλησπόντιοι. Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς

cles, primitiarum nomine, in Iunonis templo pictu-
ram dedicavit, in qua totus pons, et rex in solio
praesidens, et universus exercitus pontem transiens,
omnia haec descripta erant, subiectâ inscriptione hu-
iusmodi:

Piscosum Bosporum qui iunxit Mandrocles

Iunoni dedicavit pontis monumentum;

coronam sibi, Samiis gloriam comparans

opere ex Regis mente perfecto.

Hoc fuit monumentum huius viri, qui pontem illum
iunxerat.

(89.) Donato Mandrocle, *Darius* in Europam
transiit, mandato dato Ionibus ut in Pontum navi-
garent usque ad Istrum fluvium: classem enim duce-

322, 23.

στρατὸς τὰς Κυανέας διεκπλώσας, ἔπλεε ἰθὺ τοῦ
 Ἰστρου· ἀναπλώσας δὲ ἀνὰ τὸν ποταμὸν δυῶν ἡμερέων
 πλὸν ἀπὸ θαλάσσης, τοῦ ποταμοῦ τὸν αὐχένα, ἐκ
 10 τοῦ σχίζεται τὰ στόματα τοῦ Ἰστρου, ἐξεύγνυε. Δα-
 ρεῖος δὲ, ὡς διέβη τὸν Βόσπορον κατὰ τὴν σχεδίην,
 ἐπορεύετο διὰ τῆς Θρηίκης· ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ Τεάρου
 ποταμοῦ τὰς πηγὰς, ἐστρατοπεδεύσατο ἡμέρας τρεῖς.
 Ὁ δὲ Τέαρὸς λέγεται ὑπὸ τῶν περιόικων εἶναι ποτα- 90
 μῶν ἄριστος, τὰ τε ἄλλα ἐς ἄκεσιν φέροντα, καὶ δὴ
 καὶ ἀνδράσι καὶ ἵπποισι ψάωρην ἀκέσασθαι· εἰσὶ δὲ
 αὐτοῦ αἱ πηγαὶ δυῶν δέουσαι τεσσαρῆκοντα, ἐκ πέτρης·
 5 τῆς αὐτῆς ρέουσαι· καὶ αἱ μὲν αὐτέων, εἰσὶ ψυχραὶ·
 αἱ δὲ, θερμαί. ὁδὸς δ' ἐπ' αὐτάς ἐστι ἴση ἐξ Ηραίου
 τε πόλιος τῆς παρὰ Περὶνθῶ, καὶ ἐξ Ἀπολλωνίης τῆς
 ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, δυῶν ἡμερέων ἑκατέῃ. ἐκδιδού

bant Iones et Aeoles et Hellespontii. Navalis igitur
 exercitus, Cyaneas insulas praetervectus, recta ver-
 sus Istrum navigavit: et adverso flumine bidui iter
 a mari emensus, collum fluvii, ubi in diversa ostia
 scinditur Ister, ponte iunxit. Darius vero, traiecto
 per pontem Bosporo, per Thraciam iter fecit: quum-
 que ad Teari fluvii fontes pervenisset, triduo ibi
 stativa habuit. (90.) *Tearus* hic *fluvius* ab adcolis
 perhibetur fluviorum esse optimus, quum ad alios
 sanandos morbos, tum ad scabiem curandam et ho-
 minum et equorum. Fontes eius sunt duodequadra-
 ginta, ex eadem rupe fluentes: quorum alii frigidi
 sunt, alii calidi. Iter ad illos fontes aequale est ex
 Heraeo oppido, quod ad Perinthum est, et ex Apol-
 lonia quae est ad Pontum Euxinum, utrimque bidui

δὲ ὁ Τέαρος αὐτός ἐς τὸν Κοντάδεσδον ποταμὸν. ὁ δὲ
 Κοντάδεσδος, ἐς τὸν Ἀγριάνην· ὁ δὲ Ἀγριάνης, ἐς τὸν 10
 91 Ἐβρον· ὁ δὲ, ἐς θάλασσαν τὴν παρ' Αἰνῶ πάλι. Ἐπὶ
 τοῦτον ὦν τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος ὁ Δαρεῖος, ὡς ἐστρα-
 τοπεδεύσατο, ἡσθεὶς τῷ ποταμῷ, στήλην ἕστησε καὶ ἐν-
 θαῦτα, γράμματα ἐγγράψας, λέγοντα τάδε· ΤΕΑ-
 ΡΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙ ὙΔΩΡ ἈΡΙΣΤΟΝ 5
 ΤΕ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΣΤΟΝ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΠΑΝ-
 ΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ· ΚΑΙ ἘΠ' ΑΥΤΑΣ ἈΠΙΚΕ-
 ΤΟ ἙΛΑΤΝΩΝ ἘΠΙ ΣΚΥΘΑΣ ΣΤΡΑΤΟΝ.
 ἌΝΗΡ ἈΡΙΣΤΟΣ ΤΕ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ ΠΑΝ-
 ΤΩΝ ἈΝΘΡΩΠΩΝ, ΔΑΡΕΙΟΣ Ὁ ὙΣΤΑ 10
 ΣΠΕΟΣ, ΠΕΡΣΕΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ
 ἨΠΕΙΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ταῦτα δὴ ἐνθαῦτα ἐγρά-
 92 Φη. Δαρεῖος δὲ ἐνθεῦτεν ὁρμηθεὶς, ἀπίκητο ἐς ἄλλαν.

iter. Influit autem Tearus in Contadesdum fluvium;
 Contadesdus vero in Agrianen, Agrianes in Ebrum,
 Ebrus vero in mare se exonerat prope Aenum oppi-
 dum. (91.) Ad hunc igitur fluvium postquam pervenit
 Darius, delectatus fluvio, cippum etiam ibi posuit,
 cum inscriptione in hanc sententiam: *Teari flu-
 vii fontes aquam fundunt fluviorum om-
 nium praestantissimam et pulcerrimam:
 et ad hos fontes venit, exercitum adver-
 sus Scythas ducens, vir omnium homi-
 num praestantissimus et pulcerrimus,
 Darius Hystaspis filius, Persarum rex
 et universae continentis.* Haec ibi inscripta
 erant. (92.) Inde profectus Darius, ad alium flu-
 vium pervenit, cui nomen *Artiscus*, qui per Odrysas

ποταμὸν, τῷ οὐνομα Ἀρτισκός ἐστι, ὃς διὰ Ὀδρυσέων
ῥέει. ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος, ἐποίησε
τοιόνδε. ἀποδέξας χωρίον τῇ στρατιῇ, ἐκέλευε πάντα
5 ἄνδρα λίθον ἓνα παρεξίοντα τιθέναι ἐς τὸ ἀποδεδεγμέ-
νον τοῦτο χωρίον. ὥς δὲ ταῦτα ἡ στρατιὴ ἐπετέλεσε,
ἐνθαῦτα κολωνοὺς μεγάλους τῶν λίθων καταλιπὼν,
ἀπέλαυε τὴν στρατιήν.

Πρὶν δὲ ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸν Ἴστρον, πρῶτους αἰρέει 93
Γέτας τοὺς ἀθανατίζοντας. οἱ μὲν γὰρ δὴ τὸν Σαλμυ-
δησσὸν ἔχοντες Θρηῖκες, καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίης τε καὶ
Μεσαμβρίας πόλιος οἰκημένοι, καλεύμενοι δὲ Σκυρ-
5 μιᾶδαι, καὶ Νιψαῖοι, ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρέ-
δσαν Δαρείῳ· οἱ δὲ Γέται, πρὸς ἀγνωμοσύνην τραπό-
μενοι, αὐτίκα ἐδουλώθησαν, Θρηϊκῶν ἑόντες καὶ γεν-
ναιότατοι καὶ δικαιοτάτοι. Ἀθανατίζουσι δὲ τόνδε τὸν 94

fuit. Ad hunc fluvium postquam pervenit, hocce
instituit facere. Designans locum quemdam, iussit
ut quilibet vir de exercitu, dum eum locum prae-
teriret, unum lapidem ibidem deponeret. Quod
quum ab omnibus esset factum, ingentibus lapidum
tumulis ibi relictis, exercitum ulterius promovit.

(93.) Priusquam vero ad Istrum pervenisset,
primos *Getas* vi subegit, illos qui se *immortales*
praedicant. Nam, qui Salmydessum incolunt Thra-
ces, et qui super Apollonia et Mesembria oppido se-
des habent, qui Scyrmiadae et Nipsaei nominantur,
sine pugna se Dario tradiderant. *Getae* vero, obsti-
nate resistentes, mox in servitutem sunt redacti,
quum quidem essent Thracum et nobilissimi et iustis-
simi. (94.) Immortales autem hi sese praedicant

τρόπον· αὐτὲ ἀποθνήσκειν· ἑαυτοὺς νομίζουσι, ἰέναι τε
τὸν ἀπολλύμενον παρὰ Ζάλμοξιν δαίμονα. οἱ δὲ αὐ-
τέων τὸν αὐτὸν τοῦτον νομίζουσι Γεβελείζιν. Διὰ πεν-
τετηρίδος δὲ τὸν πάλω λαχόντα αἰεὶ σφρων αὐτέων 5
ἀποπέμπουσι ἄγγελον παρὰ τὸν Ζάλμοξιν, ἐντελλό-
μενοι τῶν ἂν ἐκάστοτε δέωνται. πέμπουσι δὲ ὧδε· οἱ
μὲν αὐτέων ταχθέντες, ἀκόντια τρία ἔχουσι· ἄλλοι δὲ
διαλαβόντες τοῦ ἀποπεμπομένου παρὰ τὸν Ζάλμοξιν
τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀνακινήσαντες αὐτὸν, με- 10
τέωρον ῥιπτεῦσι ἐς τὰς λόγχας. ἦν μὲν δὴ ἀποθάνη
ἀναπαρεῖς, τοῖσι δὲ ἴλεως ὁ θεὸς δοκέει εἶναι. ἦν δὲ
μὴ ἀποθάνη, αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἄγγελον, φάμεκοί
μιν ἄνδρα κακὸν εἶναι. αἰτιησάμενοι δὲ τοῦτον, ἄλλον
ἀποπέμπουσι· ἐντέλλονται δὲ ἔτι ζῶντι. Οὗτοι οἱ αὐ- 15
τοὶ Θρηῖκες καὶ πρὸς βροντὴν τε καὶ ἀστραπὴν τοξεύουσι·

hoc modo. *Non mori sese putant, sed hac ex vita
decedentes ad Zalmoxin deum ire; quem eum-
dem nonnulli Gebeleizin invocant. Quinto vero quo-
que anno unum e suorum numero, sorte lectum,
nuncium mittunt ad Zalmoxin, mandata ei dantes
de his rebus quas tunc maxime desiderant. Mittunt
autem hoc modo. Ordine stant alii, tria iacula tenen-
tes: alii pedibus manibusque prehensum hunc, qui
ad Zalmoxin amandatur, vibrantes sursum coniiciunt,
ut in hastas incidat. Qui si transfixus moritur, tunc
illis propitius videtur esse Zalmoxis: sin non mo-
ritur, in culpa ponunt ipsum nuncium, dicentes
pravum esse hominem; loco huius vero quem caus-
santur, alium mittunt, cui etiam nunc vivo dant
mandata. Iidem Thraces, quum tonat fulguratque;*

τες ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀπειλεῦσι τῷ θεῷ, οὐδένα
 ἄλλον θεὸν νομίζοντες εἶναι εἰ μὴ τὸν σφέτερον. Ὡς 95
 δὲ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν τὸν Ἑλλήσποντον οἰκεόντων
 Ἑλλήνων καὶ Πόντον, τὸν Ζάλμοξιν τοῦτον, ἔοντα ἄν-
 5 θρωπον, δουλεῦσαι ἐν Σάμῳ· δουλεῦσαι δὲ Πυθα-
 γόρῃ τῷ Μνησάρχου· ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸν, γεγόμενον ἐλεύ-
 θερον, χρήματα κτήσασθαι συχνά· κτησάμενον δὲ,
 ἀπελθεῖν ἐς τὴν ἑωυτοῦ. ἅτε δὲ κακοβίων τε ἔοντων τῶν
 Θρηίκων καὶ ὑπαφρονεστέρων, τὸν Ζάλμοξιν τοῦτον
 ἐπιστάμενον διαίταν τε Ἰάδα, καὶ ἥβρα βαθυτέρα ἢ
 10 κατὰ Θρηίκας, οἷα Ἑλλησί τε ὁμιλήσαντα, καὶ Ἑλ-
 λήνων οὐ τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ, κατα-
 σκευάσασθαι ἀνδρεῶνα, ἐς τὸν πανδοκεύοντα τῶν ἀστῶν
 τοὺς πρώτους, καὶ εὐωχέοντα, ἀναδιδάσκειν ὥς οὔτε
 αὐτὸς οὔτε οἱ συμπόται αὐτοῦ, οὔτε οἱ ἐκ τουτέων αἰεὶ

sagittas sursum adversus coelum contorquent, mini-
 tantes deo: nec enim alium deum censent nisi suum.
 (95.) Ut vero a Graecis accepi ad Hellespontum et
 Pontum habitantibus, homo fuit hic *Zalmoxis*, ser-
 vitutem serviens Sami; *servus* autem fuit *Pythago-
 rae*, Mnesarchi filii. Deinde vero manumissum, aiunt,
 magnas sibi comparasse pecunias, hisque instructum,
 domum rediisse. Quum vero et misere viverent Thra-
 ces, et parum cultis essent ingeniis; *Zalmoxin* hunc,
 vitae rationem ionicam edoctum, et moribus insti-
 tutum cultioribus quam qui apud Thracas obtine-
 rent, ut qui cum Graecis habuisset consuetudinem,
 et cum Pythagora, viro inter Graecos ingenii cultura
 eminente, exstruendam sibi curasse exhedram, in qua
 primarios quosque popularium excipere consuesset,

γινόμενοι ἀποθάνονται, ἀλλ' ἔξουσιν εἰς χῶρον τοῦτον 15
 ἵνα αἰεὶ περιεόντες ἔξουσιν τὰ πάντα ἀγαθὰ. ἐν ᾧ δὲ
 ἐποίεε τὰ καταλεχθέντα, καὶ ἔλεγε ταῦτα, ἐν τούτῳ
 κατάγαιον οἶκημα ἐποιέετο. ὥς δὲ οἱ παντελέως εἶχε
 τὸ οἶκημα, ἐκ μὲν τῶν Θρηίκων ἠΦανίσθη καταβάς
 δὲ κάτω εἰς τὸ κατάγαιον οἶκημα, διατᾶτο ἐπ' ἔτεα 20
 τρία. οἱ δὲ μιν ἐπόθεόν τε, καὶ ἐπένθεον ὥς τεθνεῶτα·
 τετάρτῳ δὲ ἔτει ἐΦάνη τοῖσι Θρηῖξι. καὶ οὕτω πιθανά
 σφι ἐγένετο τὰ ἔλεγε ὁ Ζάλμοξις. ταῦτά Φασί μιν
 96 ποιῆσαι. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτου καὶ τοῦ καταγαίου
 οἰκήματος οὔτε ἀπιστέω, οὔτε ὧν πιστεύω τι λήν· δο-
 κέω δὲ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τὸν Ζάλμοξιν τοῦτον
 γενέσθαι Πυθαγόρῳ. Εἴ τε δὲ ἐγένετό τις Ζάλμοξις

et inter epulandum illos docuisset, *neque se, neque*
convivas suos, nec horum posteros, morituros; sed
venturos in locum quempiam, ubi perpetuo viven-
tes omnibus bonis sint fruituri. In eadem vero
 exhedra, ubi haec faciebat dicebatque, construendam
 sibi interim parasse, aiunt, cameram subterraneam;
 quae postquam perfecta esset, evanuisse eum e Thra-
 cum conspectu: scilicet in subterraneam cameram
 descendisse, ibique per triennium esse moratum; et
 Thracas illum, ut mortuum, desiderasse luctuque
 esse prosecutos; quarto vero anno Thracibus eum
 rursus adparuisse: atque ita persuasos hos fuisse,
 vera esse quae ille dixisset. Haec ab eo facta esse
 perhibent. (96.) Ego vero, quod de subterranea
 camera aiunt, neque negare velim, neque fidem ad-
 modum his adhibeo: puto vero multis ante Pytha-
 goram annis hunc *Zalmoxin* vixisse. Sive autem

5 ἄνθρωπος, εἴτ' ἐστὶ δαίμων τις Γέτησι οὗτος ἐπιχώριος,
χαιρέτω. Οὗτοι μὲν δὴ, τρόπῳ τοιούτῳ χρεώμενοι, ὥς
ἐχειρώθησαν ὑπὸ Περσέων, εἶποντο τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

Δαρεῖος δὲ ὡς ἀπίκετο, καὶ ὁ πεζὸς ἅμ' αὐτῷ στρα- 97
τὸς, ἐπὶ τὸν Ἰστρον ἐνθαῦτα διαβάντων πάντων, Δα-
ρεῖος ἐκέλευσε τοὺς Ἴωνας, τὴν σχεδὴν λύσαντας ἐπε-
σθαι κατ' ἡπειρον ἑωυτῷ, καὶ τὸν ἐκ τῶν νεῶν στρατόν.
5 Μελλόντων δὲ τῶν Ἰώνων λύειν, καὶ ποιεῖν τὰ κελευό-
μενα, Κῶης ὁ Ἐρξάνδρου, στρατηγὸς ἑὼν Μιτυλη-
ναίων, ἔλεξε Δαρείῳ τάδε, πυθόμενος πρότερον εἴ οἱ Φί-
λον εἴη γνώμην ἀποδέκεσθαι παρὰ τοῦ βουλομένου ἀπο-
δείκνυσθαι. „ὦ βασιλεῦ, ἐπὶ γῆν γὰρ μέλλεις στρα-
10 „τεύεσθαι, τῆς οὔτε ἀσπυρόμενον φανήσεται οὐδέν, οὔτε
„πόλις οἰκεομένη· σὺ νῦν γέφυραν ταύτην ἕα κατὰ

homo quispiam fuerit hic Zalmoxis, sive indigena
Getarum deus, valeat ille. Getae vero, qui eo quo
dixi instituto utuntur, postquam a Persis subacti
erant, reliquum exercitum sunt secuti.

(97.) Ubi ad Istrum Darius cum pedestri exer-
citu pervenit, ibi tunc, postquam fluvium omnes tra-
iecissent, Ionas rex solvere pontem iussit, seque et
navales copias pedestri itinere sequi. Iamque in eo
Iones erant, ut exsequerentur mandatum, pontem-
que solverent; quum Coas, Erxandri filius, dux Mi-
tylenaeorum, percunctatus prius a rege, an benigne
accepturus esset consilium, si quis ei dare vellet, haec
ad eum verba fecit. In terram, Rex, expeditionem
suseipis, in qua nec aratum quidpiam, nec oppi-
dum adrarebit habitatum. Tu igitur sine hunc pon-
tem suo loco stare, et custodes eius relinque hos,

Herod. T. II. P. I.

T

„χώρην ἐστάναι, Φυλάκους αὐτῆς λιπῶν τούτους, οἳ περ
 „μιν ἔξευξαν. καὶ ἦν τε κατὰ νόον πρήξωμεν εὐρόντες
 „Σκύθας, ἐστὶ ἄποδος ἡμῖν· ἦν τε καὶ μὴ σφεας εὐ-
 „ρεῖν δυνεώμεθα, ἢ γε ἄποδος ἡμῖν ἀσφαλῆς. οὐ γὰρ 15
 „ἐδεισάκω, μὴ ἐσσωθέωμεν ὑπὸ Σκυθέων μάχῃ· ἀλ-
 „λὰ μᾶλλον, μὴ, οὐ δυνάμενοί σφεας εὐρεῖν, πάθω-
 „μέν τι αἰλώμενοι. Καὶ τὰδε λέγειν Φαίη τις ἂν με
 „ἑωυτοῦ εἶνεκεν, ὥς καταμένω. ἐγὼ δὲ γνώμην μὲν, τὴν
 „εὐρίσκον ἀρίστην σοι, βασιλεῦ, ἐς μέσον φέρω· αὐ- 20
 „τὸς μέντοι ἔψομαί τοι, καὶ οὐκ ἂν λειφθεῖν.“ Κά-
 „τα τε ἦσθη τῇ γνώμῃ Δαρεῖος, καὶ μιν ἡμεῖψατο τοῖς-
 „δε· „Ξεῖνε Λέσβιε, σωθέντος ἐμεῦ ὀπίσω ἐς οἶκον τὸν
 „ἐμὸν ἐπιφάνηβί μοι πάντως, ἵνα σε ἀντὶ χρηστῆς
 98 „συμβουλῆς χρηστοῖσι ἔργοισι ἀμείψωμαι.“ Ταῦτα

qui eum iunxerunt. Ita, sive nobis, Scythas nactis, res ex sententia cesserit, paratus reditus erit; sive reperire eos non potuerimus, vel sic tutus certe reditus est. Nam illud quidem numquam veritus sum, ne praelio a Scythis vincamur; sed hoc potius, ne oberrantes, nec usquam illos reperientes, incommodi quidpiam patiamur. Ac fortasse dixerit aliquis, mei caussa me haec dicere, quo hinc maneam. At equidem tibi, Rex, quae optima mihi videtur sententia, eam in medium propono: caeterum ipse te sequar, neque hinc velim relinqui. Cuius viri consilio valde delectatus Darius, his verbis ei respondit: Hospes Lesbie, postquam salvus domum meam ero reversus, fac omnino mihi praesto sis, ut te pro bono consilio bene factis remunerer. (98.) His dictis, sexaginta nodos in

325, 44.

εἶπας, καὶ ἀπάψας ἄμματα ἐξήκοντα ἐν ἱμάντι, κα-
 λέσας ἐς λόγους τοὺς Ἴωνων τυράννους, ἔλεγε τὰδε·
 „Ἄνδρες Ἴωνες, ἡ μὲν πρότερον γνώμη ἀποδεχθεῖσα ἐς
 5 „τὴν γέφυραν, μετείσθω μοι. ἔχοντες δὲ τὸν ἱμάντα
 „τόνδε, ποιέετε τὰδε. ἐπεὰν με ἴδητε τάχιστα πορευό-
 „μενον ἐπὶ Σκύθας, ἀπὸ τούτου ἀρξάμενοι τοῦ χρό-
 „νου, λύετε ἄμμα ἐν ἐκάστης ἡμέρης. ἦν δὲ ἐν τού-
 „τῳ τῷ χρόνῳ μὴ παρέω, ἀλλὰ διεξέλθωσι ὑμῖν αἱ
 10 „ἡμέραι τῶν ἀμμάτων, ἀποπλέετε ἐς τὴν ὑμετέρεν
 „αὐτέων. μέχρι δὲ τούτου, ἐπεὶ τε οὕτω μετέδοξε, φυ-
 „λάσσετε τὴν σχεδὴν, πᾶσαν προθυμίην σωτηρίας τε
 „καὶ φυλακῆς παρεχόμενοι. ταῦτα δὲ ποιεῦντες, ἐμοὶ
 „μεγάλως χαριεῖσθε.“ Δαρεῖος μὲν ταῦτα εἶπας, ἐς
 15 τὸ πρόσω ἐπείγετο.

loro nexuit; eoque facto, ad colloquium convocatos
 Ionum tyrannos in hunc modum est adlocutus: *Viri
 Iones, sententiam prius dictam, quod ad pontem
 adtinet, missam facio. Ecce vobis hoc lorum; quo
 sumto, facite quae vobis edico. Ex quo me videri-
 tis hinc adversus Scythas profectum, ab illo tem-
 pore incipientes, quotidie unum nodum huius
 lori solvite. Sin intra hoc tempus non adfuero,
 sed elapsi erunt tot dies quot sunt nodi, tum qui-
 dem vestram in patriam navigate. Usque ad id
 tempus vero, quoniam in hanc partem mutavi sen-
 tentiam, custodite pontem, omne studium in illo
 conservando custodiendoque ponentes. Hoc facien-
 tes, gratissimum mihi feceritis. Haec locutus Da-
 rius, nullâ interpositâ morâ in ulteriora perrex-
 it.*

99 ΤΗΣ ΔΕ Σκυθικῆς γῆς ἡ Θρηίκη τὸ ἐς θάλασσαν πρόκειται· κόλπου δὲ ἀγομένου τῆς γῆς ταύτης, ἡ Σκυθική τε ἐκδέκεται, καὶ ὁ Ἴστρος ἐκδιδοῖ ἐς αὐτήν, πρὸς εὖρον ἄνεμον τὸ στόμα τετραμμένος. Τὸ δὲ ἀπὸ Ἰστρου, ἔρχομαι σημανέων τὸ πρὸς θάλασσαν 5 αὐτῆς τῆς Σκυθικῆς χώρης ἐς μέτρησιν. Ἀπὸ Ἰστρου αὕτη ἤδη ἀρχαίη Σκυθική ἐστι, πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον κειμένη, μέχρι πόλιος καλεομένης Καρκινίτιδος. τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, τὴν μὲν ἐπὶ θάλασσαν τὴν αὐτὴν φέρουσιν, εὐῶσαν ὀρεινὴν τε χώραν καὶ 10 προκειμένην τὸ ἐς Πόντον, νέμεται τὸ Ταυρικὸν ἔθνος, μέχρι Χερσονήσου τῆς Τρηχέης καλεομένης· αὕτη δὲ ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον κατήκει. Ἔστι γὰρ τῆς Σκυθικῆς τὰ δύο μέρη αὐτῶν οὐραν ἐς θάλασσαν φέροντα, τὴν τε πρὸς μεσαμβρίην, καὶ τὴν πρὸς 15

(99.) ANTE Scythicam terram sita Thracia est, ad mare pertinens. Inde, in sinum ducta hac regione, incipit *Scythia*, per quam Ister in mare influit, orificio orientem versus tendente. Iam Scythiae inde ab Istro eam partem, quae secundum mare porrigitur, ad mensuram declarare adgredior. Protinus ab Istro haec est *vetus Scythia*, versus meridiem sita, usque ad oppidum cui *Carcinitis* nomen. Tum contiguam hinc regionem, ad idem mare pertinentem, quae montana est et in Pontum prominens, incolit *Taurica* gens, ad *Ghersonesum* usque *Asperam* quae vocatur. Haec vero ad illud mare pertinet quod est orientem versus. Scythiae enim fines duabus a partibus ad mare pertinent, tam a meridie, quam ab oriente, quemadmodum Atticae fines. Et similiter hanc

τὴν ἡῶ, κατὰ περ τῆς Ἀττικῆς χώρας· καὶ παραπλή-
σια ταύτῃ καὶ οἱ Ταῦροι νέμονται τῆς Σκυθικῆς, ὡς εἰ
τῆς Ἀττικῆς ἄλλο ἔθνος καὶ μὴ Ἀθηναῖοι νεμοῖατο τὸν
γουνὸν τὸν Σουνιακὸν, μᾶλλον ἐς τὸν πόντον τὴν ἄκρην
20 ἀνέχοντα, τὸν ἀπὸ Θορικοῦ μέχρι Ἀναφλύστου δή-
μου. λέγω δὲ, ὡς εἶναι ταῦτα σμικρὰ μεγάλοισι
συμβαλέειν. τοιοῦτον ἡ Ταυρικὴ ἐστὶ. ὅς δὲ τῆς Ἀτ-
τικῆς ταῦτα μὴ παραπέπλωκε, ἐγὼ δὲ ἄλλως δηλώ-
σω· ὡς εἰ τῆς Ἰηπυγίης ἄλλο ἔθνος, καὶ μὴ Ἰήπυ-
25 γες, ἀρξάμενοι ἐκ Βρεντεσίου λιμένος, ἀποταμοῖατο
μέχρι Τάραντος, καὶ νεμοῖατο τὴν ἄκρην. δύο δὲ λέ-
γων ταῦτα, πολλὰ λέγω παρόμοια, τοῖσι ἄλλοις
ἔοικε ἡ Ταυρικὴ. Τὸ δ' ἀπὸ τῆς Ταυρικῆς, ἥδη Σκύ- 100
θαι τὸ κατύπερθε τῶν Ταύρων καὶ τὰ πρὸς θαλάσ-
σης τῆς ἡοῖης νέμονται, τοῦ τε Βασπόρου τοῦ Κιμμε-

Scythiae partem *Tauri* incolunt, ac si Atticae angu-
lum Suniacum, promontorium illud magis in mare
excurrens a Thorico usque ad Anaphlystum pagum,
alius incoletet populus, non Athenienses. Dico hoc,
parva haec cum magnis conferens. Talis igitur *Tau-
rica* est. Quod si quis hanc Atticae partem non prae-
ternavigavit, huic ego alia ratione rem declarabo:
perinde est ac si Iapygiae promontorium non Apuli
habitarent, sed alius populus, a Brundusio portu inci-
piens, et usque ad Tarentum ab illis praecisus. Atque
haec duo quum dico, multa alia similia dico, qui-
buscūm conferri *Taurica* potest. (100.) Iam inde a
Taurica terra, quae sunt supra Tauros, et quae ad mare
quod ad orientem est pertinent, ea rursus *Scythae*
incolunt, quae ab occidente Bospori Cimmerii et Pa-

ρίου τὰ πρὸς ἐσπέρης, καὶ τῆς λίμνης τῆς Μαίητιδος, 5
μέχρι Ταναΐδος ποταμοῦ, ὃς ἐκδίδοι ἐς μυχὸν τῆς
λίμνης ταύτης. Ἦδη ὦν ἀπὸ μὲν Ἰστρου, τὰ κατύ-
περθε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα, ἀποκληΐεται ἡ Σκυ-
θικὴ ὑπὸ πρώτων Ἀγαθύρσων· μετὰ δὲ, Νευρῶν·
ἔπειτα δὲ, Ἀνδροφάγων· τελευταίων δὲ, Μελαγχλαί-
101 νων. Ἔστι ὦν τῆς Σκυθικῆς, ὡς εὐούσης τετραγώνου,
τῶν δύο μερέων κατηκόντων ἐς θάλασσαν, πάντη ἴσον
τό τε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρον, καὶ τὸ παρὰ τὴν θά-
λασσαν. ἀπὸ γὰρ Ἰστρου ἐπὶ Βορυσθέnea δέκα ἡμε-
ρέων ὁδός· ἀπὸ Βορυσθέneός τ' ἐπὶ τὴν λίμνην τὴν Μαίη- 5
τιν, ἑτέρων δέκα· καὶ τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσό-
γαιαν ἐς τοὺς Μελαγχλαίνους τοὺς κατύπερθε Σκυ-
θέων οἰκημένους, εἴκοσι ἡμερέων ὁδός. ἡ δὲ ὁδὸς ἡ ἡμε-
ρησίη ἀνὰ διηκόσια στάδια συμβέβληται μοι. οὕτω αὖ

Iudis Moeotidis sunt usque ad Tanaim fluvium, qui
in intimum Moeotidis huius recessum se exonerat.
Iam igitur inde ab Istro [usque ad Tanain] superne
mediterranea versus disternitur Scythia primum
ab Agathyrsis, deinde a Neuris, post hos ab Andro-
phagis, postremo a Melanchlaenis. (101.) *Scythiae*
igitur, formam fere quadratam habentis, duae sunt
partes ad mare pertinentes; quarum utraque alteri
quaquaversum aequalis est, tum qua in mediterranea
porrigitur, tum secundum mare. Etenim ab Istro
ad Borysthenem iter est decem dierum, rursusque a
Borysthene ad Maeotin paludem decem dierum iter:
a mari vero versus mediterranea ad Melanchlaenos,
qui supra Scythas incolunt, iter est viginti dierum.
Iter autem diurnum mihi aequiparatur ducenis

10 εἰς τῆς Σκυθικῆς τὰ ἐπικάρσια, τετρακισχιλίων σταδίων· καὶ τὰ ὄρβια, τὰ ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα, ἑτέρων τοσούτων σταδίων. ἡ μὲν νυν γῆ αὕτη ἐστὶ μέγαθος τοσαύτη.

Οἱ ΔΕ Σκύθαι δόντες σφίσι λόγον, ὥς οὐκ οἶσι 102
τέ εἰσι τὸν Δαρείου στρατὸν ἰθυμαχίῃ διώσασθαι μού-
νοι, ἐπεμπον ἐς τοὺς πλησιοχώρους ἀγγέλους· τῶν δὲ
καὶ δὴ οἱ βασιλῆες συνελθόντες ἐβουλεύοντο, ὥς στρα-
5 τοῦ ἐπελαύνοντος μεγάλου. ἔσαν δὲ οἱ συνελθόντες βα-
σιλῆες, Ταύρων, καὶ Ἀγαθύρσων, καὶ Νευρῶν, καὶ
Ἀνδροφάγων, καὶ Μελαγχλαίων, καὶ Γελωνῶν, καὶ
Βουδίνων, καὶ Σαυροματέων. Τούτων Ταῦροι μὲν νό- 103
μοισι τοιοισίδε χρέωνται. θύουσι μὲν τῇ Παρθένῳ τοὺς
τε ναυηγούς, καὶ τοὺς ἀν λείβωσι Ἑλλήνων ἐπαναχ-
θέντας, τρόπῳ τοιῷδὲ καταρξάμενοι, ῥοπάλῳ παίουσιν

stadiis. Ita Scythica terra, in transversum, patebit quater mille stadia; in rectum vero, mediterranea versus, totidem stadia. Haec igitur huius terrae amplitudo est.

(102.) SCYTHAE secum reputantes, solos se impares esse Darii copiis iusto praelio repellendis, nuncios miserunt ad finitimos: quorum reges etiam convenere deliberaturi, utpote ingenti invadente exercitu. Erant autem reges, qui convenere, Tauro-
rum, et Agathyrsorum, et Neurorum, et Androphagorum, et Gelonorum, et Budinorum, et Sauromatarum. (103.) Ex his *Tauri* institutis utuntur huiusmodi. Naufragos, et quoscumque ceperunt Graecos illuc delatos, immolant Virgini hoc modo. Postquam sacra auspicati sunt, clavâ feriunt hominis ca-

τὴν κεφαλὴν· οἱ μὲν δὲ λέγουσι, ὡς τὸ σῶμα ἀπὸ 5
τοῦ κρημνοῦ διαθέουσι κάτω, (ἐπὶ γὰρ κρημνοῦ ἴδρυ-
ται τὸ ἱρόν·) τὴν δὲ κεφαλὴν ἀνασταυροῦσι· οἱ δὲ,
κατὰ μὲν τὴν κεφαλὴν ὁμολογέουσι, τὸ μέντοι σῶμα
οὐκ ᾠθέεσθαι ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ λέγουσι, ἀλλὰ γῇ κρύ-
πτεσθαι. τὴν δὲ δαίμονα ταύτην, τῇ θύουσι, λέγουσι 10
αὐτοὶ Ταῦροι Ἰφιγένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος εἶναι. Πο-
λεμίους δὲ ἄνδρας, τοὺς ἂν χειρώσωνται, ποιεῦσι τὰδε·
ἀποταμὼν ἕκαστος κεφαλὴν, ἀποφέρεται εἰς τὰ οἰκία·
ἔπειτα ἐπὶ ξύλου μεγάλου ἀναπείρας ἰστᾶ ὑπὲρ τῆς
οἰκίης ὑπερέχουσιν πολλόν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τῆς κα- 15
πνοδόκης. Φασὶ δὲ τούτους φυλάκους τῆς οἰκίης πάσης
ὑπεραιωρέεσθαι. ζῶσι δὲ ἀπὸ ληΐης τε καὶ πολέμου.
104 Ἀγᾶθυρσοι δὲ, ἀβρότατοι ἄνδρες εἰσὶ, καὶ χρυσοφό-
ροι τὰ μάλιστα. ἐπὶκοινον δὲ τῶν γυναικῶν τὴν μίξιν

put: et corpus quidem, ut alii dicunt, de praecipitio
deiciunt, (in praerupta enim rupe exstructum tem-
plum est) caput vero in cruce erigunt: alii vero de
capite quidem consentiunt, corpus autem non de
praecipitio deiici aiunt, sed terrâ condi. Deam au-
tem, cui has victimas immolant, ipsi Tauri aiunt
Iphigeniam esse, Agamemnonis filiam. Hostibus,
quos bello ceperunt, hoc faciunt. Qui captivum fe-
cit, is ei caput praecidit, domumque suam relatum,
praealto infixum palo, erigit ita ut multo supra do-
mum, certe supra fumarium, emineat; dicuntque,
hos tamquam custodes aedium ita sublime eminere.
Vivunt autem ex praeda et bello. (104.) *Agathyr-
si* lautissimi homines sunt, maximamque par-
tem aurum gestant. Cum mulieribus in commune con-

328, 33.

ποιεῦνται, ἵνα κασίγνητοὶ τε ἀλλήλων ἔωσι, καὶ οἰκήιοι
 ἔοντες πάντες, μήτε φθόνῳ, μήτ' ἔχθει χρέωνται ἐς
 5 ἀλλήλους. τὰ δ' ἄλλα νόμαια Θρηϊξὶ προσκεχωρή-
 κασι. Νευροὶ δὲ νόμοισι μὲν χρέωνται Σκυθικοῖσι. 105
 γενεῇ δὲ μῆ πρότερόν σφεας τῆς Δαρείου στρατηλα-
 σίης κατέλαβε ἐκλιπεῖν τὴν χώραν πᾶσαν ὑπὸ ὀφίων.
 ὀφίας γὰρ σφι πολλοὺς μὲν ἡ χώρα ἀνέφαινε, οἱ δὲ
 5 πλεῦνες ἀνωθέν σφι ἐκ τῶν ἐρήμων ἐπέπεσον· ἐς ὃ,
 πιεζόμενοι, οἴκησαν μετὰ Βουδίνων, τὴν ἑαυτῶν ἐκλι-
 πόντες. κινδυνεύουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι γόητες εἶναι·
 λέγονται γὰρ ὑπὸ Σκυθέων καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐν τῇ
 Σκυθικῇ κατοικημένων, ὥς ἕτεος ἐκάστου ἀπαξ τῶν
 10 Νευρῶν ἕκαστος, λύκος γίνεται ἡμέρας ὀλίγας, καὶ
 αὐτὶς ὀπίσω ἐς ταῦτα κατίσταται. ἐμὲ μὲν νυν ταῦτα

suetudinem habent, quo sint inter se fratres et con-
 sanguinei, eoque nec invidiam nec inimicitias invicem
 exerceant. Quod ad alia adtinet instituta, ad Thraces
 accedunt. (105.) *Neuri* Scythicis utuntur institu-
 tis. Proxima ante Darii expeditionem generatione ac-
 cidit his, ut terram suam desererent propter serpentes.
 Ingentem enim serpentum multitudinem ediderat
 haec regio, quorum, quidem maior pars ex superio-
 ribus regionibus, quae desertae sunt, invaserant. Ad
 extremum, malis pressi, relictâ suâ terrâ, cum Bu-
 dinis habitatum concesserunt. Videntur autem prae-
 stigiatores esse hi homines: narrant certe Scythae
 et Graeci Scythiam incolentes, semel quotannis Neu-
 rorum quemque per aliquot dies in lupum mutari,
 deinde vero rursus formae suae reddi. Mihi quidem
 haec narrantes non persuadent; narrant vero nihilo

- λέγοντες οὐ πείθουσι· λέγουσι δὲ οὐδὲν ἥσσον, καὶ ὁμνί-
 106 οὖσι δὲ λέγοντες. Ἀνδροφάγοι δὲ ἀγριώτατα πάν-
 των ἀνθρώπων ἔχουσι ἡθεα· οὔτε δίκην νομίζοντες, οὔτε
 νόμῳ οὐδενὶ χρεώμενοι. νομάδες δὲ εἰσι· ἐσθῆτα δὲ φο-
 ρέουσι τῇ Σκυθικῇ ὁμοίην· γλῶσσαν δὲ ἰδίην ἔχουσι·
 107 ἀνθρωποφαγέουσι δὲ μοῦνοι τούτων. Μελάγχλαινοι 5
 δὲ εἴματα μὲν μέλανα φορέουσι πάντες, ἐπ' ὧν καὶ
 τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι· νόμοισι δὲ Σκυθικοῖσι χρέων-
 108 ται. Βουδῖνοι δὲ, ἔθνος ἐὼν μέγα καὶ πολλόν, γλαυ-
 κόν τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστὶ καὶ πυρρόν. πόλις δὲ ἐν αὐ-
 τοῖσι πεπόλισται ξυλίνη, οὐνομα δὲ τῇ πόλει ἐστὶ Γε-
 λωνός· τοῦ δὲ τείχεος μέγαθος κῶλον ἕκαστον, τριή-
 κοντα σταδίων ἐστὶ, ὑψηλὸν δὲ, καὶ πᾶν ξύλινον· καὶ 5
 οἰκίαι αὐτῶν ξύλιναι, καὶ τὰ ἱρά. ἐστὶ γὰρ δὴ αὐτόθι
 Ἑλληνικῶν θεῶν ἱρά, Ἑλληνικῶς κατεσκευασμένα

minus, atque etiam interposito iureiurando adfirmant.
 (106.) *Androphagi* ferocissimos omnium homi-
 num mores habent; neque ius colentes ullum, neque
 lege ulla utentes. Nomades sunt: vestem gestant Scy-
 thicae similem; lingua vero utuntur propria. Soli
 autem ex illis populis humana carne vescuntur.
 (107.) *Melanchlaeni* vestimenta nigra gestant; a
 quibus etiam nomen est eis impositum: institutis au-
 tem utuntur Scythicis. (108.) *Budini*, magnus po-
 pulus et numerosus, glauci admodum sunt omnes, et
 rubicundi. Urbem hi in sua ditione conditam habent
 ligneam: *Gelonus* oppido nomen est: cuius muri latus
 quodque triginta stadia in longitudinem patet; altus
 vero murus, totusque lignus: aedes item et templa
 lignea sunt. Sunt enim ibi Graecanicorum deorum

329, 63.

ἀγάλμασί τε καὶ βωμοῖσι καὶ νηοῖσι ξυλίνουσι. καὶ
 τῷ Διονύσῳ τριετηρίδας ἀνάγουσι, καὶ βακχεύουσι.
 10 Εἰσὶ γὰρ οἱ Γελωνοὶ τὸ ἀρχαῖον Ἑλλήνες· ἐκ τῶν δὲ
 ἐμπορίων ἐξαναστάντες, οἴκησαν ἐν τοῖσι Βουδίνουσι· καὶ
 γλώσση τὰ μὲν Σκυθικῇ, τὰ δὲ Ἑλληνικῇ χρέωνται.
 Βουδῖνοι δὲ οὐ τῇ αὐτῇ γλώσση χρέωνται καὶ Γελωνοί· 109
 ἀλλ' οὐδὲ δίαιτα ἢ αὐτή. οἱ μὲν γὰρ Βουδῖνοι, ἔοντες
 αὐτόχθονες, νομάδες τέ εἰσι, καὶ Φθειροτραγέουσι μοῦ-
 νοι τῶν ταύτῃ Γελωνοὶ δὲ, γῆς τε ἐργάται, καὶ σιτο-
 5 Φάγοι, καὶ κήπους ἐκτημένοι, οὐδὲν τὴν ἰδέην ὁμοῖοι,
 οὐδὲ τὸ χρῶμα. ὑπὸ μέντοι Ἑλλήνων καλεόνται καὶ
 οἱ Βουδῖνοι, Γελωνοὶ, οὐκ ὀρθῶς καλεόμενοι. Ἡ δὲ
 χώρα σφέων, πᾶσα ἐστὶ δασέη ἰδίῃσι παντοίοις· ἐν δὲ
 τῇ ἰδίῃ τῇ πλείστῃ ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλή,

templa, Graeco more instructa imaginibus et aris et
 delubris ligneis. Iidem Baccho triennalia festa agunt,
 et bacchanalia celebrant. Sunt enim *Geloni* origine
 Graeci: qui ex emporiis pulsi, in *Budinos* habitatum
 concesserunt: linguaque utuntur partim Scythica,
 partim vero Graeca. (109.) *Budini* vero non eâdem
 linguâ, atque *Geloni*, utuntur: nec eadem utrisque
 vitae ratio est. *Budini* enim, indigena gens, noma-
 des (pastores) sunt; solique hi ex omnibus istarum
 regionum incolis pediculos comedunt. *Geloni* vero
 terram colunt, panem comedunt, hortos habent; ni-
 hil istis nec forma similes, nec colore. Verumtamen
 a Graecis *Budini* etiam *Geloni* nominantur; parum
 recte id quidem. Est autem universa illorum terra
 sylvis frequens, omni genere arborum refertis. In
 densissima sylva lacus est ingens et altus, et circum-

καὶ ἔλος καὶ κάλαμος περὶ αὐτήν· ἐν δὲ ταύτῃ ἐνύδριές 10
αἰλίσκονται, καὶ κάστορες, καὶ ἄλλα θηρία τετραγω-
νοπρόσωπα, τῶν τὰ δέρματα περὶ τὰς σισύρας παραρ-
ράπτεται· καὶ οἱ ὄρχιες αὐτοῖσί εἰσι χρήσιμοι ἐς ὕστε-
ρέων ἄκεσιν.

- 110 Σαυροματέων δὲ πέρι ᾧδε λέγεται. Ὅτε Ἕλληνες
Ἀμαζόσι ἐμαχέσαντο, (τὰς δὲ Ἀμαζόνας καλέουσι οἱ
Σκύθαι Οἰόρπατα· δύναται δὲ τὸ οὐνομα τοῦτο κατὰ
Ἑλλάδα γλῶσσαν ἀνδροκτόνοι· Οἶορ γὰρ καλέουσι
τὸν ἄνδρα, τὸ δὲ Πατά, κτείνειν·) τότε λόγος, τοὺς 5
Ἕλληνας, νικήσαντας τῇ ἐπὶ Θερμώδοντι μάχῃ, ἀπο-
πλέειν ἄγοντας τρισὶ πλοίοισι τῶν Ἀμαζόνων ὅσας ἥδυ-
νέατο ζωγρῆσαι· τὰς δὲ ἐν τῷ πελάγει ἐπιθεμένας,
ἐκκόψαι τοὺς ἄνδρας. πλοῖα δὲ οὐ γινώσκειν αὐτάς,
οὐδὲ πηδαλίοισι χρῆσθαι, οὐδὲ ἰστίοισι, οὐδὲ εἰρεσίῃ· 10

circa palus arundine frequens. In eo lacu lutrae sunt,
et castores, et aliae quadrato fronte ferae, quarum
pelles penulis praetexuntur, testiculi vero ad utero-
rum curationem sunt utiles.

(110.) De *Sauromatis* haec fama est. Postquam
Graeci cum *Amazonibus* pugnarunt, (*Amazonas*
autem Scythae *Oiorpata* nominant, quod voca-
bulum Graeco sermone *viricidas* significat: *oior*
enim *virum* dicunt; *pata* vero, *occidere*.) tunc igitur
Graeci perhibentur, victoriâ apud Thermodon-
tem relatâ, tribus navibus domum repetiisse; tot
Amazonas, quot vivas capere potuerant, secum ve-
hentes. At illas in medio mari invasisse viros, cun-
ctosque interfecisse. Easdem vero, quum navigandi
essent imperitae, et nec gubernaculorum usum nos-

ἀλλ' ἐπεὶ ἐξέκαψαν τοὺς ἄνδρας, ἐφέροντο κατὰ κύ-
μα καὶ ἄνεμον· καὶ ἀπικνέονται τῆς λίμνης τῆς Μαιή-
τιδος ἐπὶ Κρημνοῦς. οἱ δὲ Κρημνοὶ, εἰσὶ γῆς τῆς Σκυ-
θέων τῶν ἐλευθέρων. ἐνθαῦτα ἀποβαῖσαι ἀπὸ τῶν
15 πλοίων αἱ Ἀμαζόνες, ὥδοιπόρεον εἰς τὴν οἰκεομένην. ἐν-
τυχοῦσαι δὲ πρώτῳ ἵπποφορβίῳ, τοῦτο διήρπασαν· καὶ
ἐπὶ τούτων ἵππαζόμεναι, ἐληίζοντο τὰ τῶν Σκυθέων.
Οἱ δὲ Σκύθαι οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα. 111
οὔτε γὰρ Φωνήν, οὔτε ἐσθῆτα, οὔτε τὸ ἔθνος ἐγίνωσκον,
ἀλλ' ἐν θώματι ἔσαν ὁκόθεν ἔλθοιεν. ἐδόκεον δ' αὐτάς
εἶναι ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχοντας, μάχην τε δὴ
5 πρὸς αὐτάς ἐποιεῦντο· ἐκ δὲ τῆς μάχης τῶν νεκρῶν
ἐκράτησαν οἱ Σκύθαι, καὶ οὕτω ἐγνώσαν ἐούσας γυ-
ναῖκας. βουλευομένοισι ὧν αὐτοῖσι ἔδοξε κτείνειν μὲν
οὐδενὶ τρόπῳ ἔτι αὐτάς, ἐωυτῶν δὲ τοὺς νεωτάτους ἀπο-

sent, nec velorum, nec remorum, occisis viris, de-
latas quo fluctus ventique pellerent, Cremnos ad
Maeotidem paludem pervenisse: sunt autem *Cremni*
locus, in liberorum Scytharum regione. Ibi post-
quam e navibus exscenderunt *Amazones*, pedibus
in habitata loca profectae, quod primum offenderunt
equorum armentum, hoc direpto obequitantes, res
Scytharum praedabantur. (111.) *Scythae* vero,
quum nec linguam earum, nec vestimentum, nec
gentem nossent, coniectare non potuerant quid hoc
rei esset, demirabanturque unde adessent. Quum ve-
ro viros esse eiusdem staturae aetatisque existima-
rent, praelium cum illis commiserunt: ex pugna au-
tem potiti mortuis, cognoverunt foeminas esse. De-
liberantibus igitur visum est, neutiquam illas dehinc

- πέμψαι ἐς αὐτάς, πλήθος εικάσαντας ὅσαι περ ἐκεῖ-
 ναι ἔσαν· τούτους δὲ στρατοπεδεύεσθαι πλησίον ἐκεῖ- 10
 νέων, καὶ ποιεῖν τὰ περ ἂν καὶ ἐκεῖναι ποιέωσι· ἣν δὲ
 αὐτοὺς διώκωσι, μάχεσθαι μὲν μὴ, ὑποφεύγειν δέ·
 ἑπεὰν δὲ παύσωνται, ἐλθόντας αὐτοὺς πλησίον στρα-
 τοπεδεύεσθαι. ταῦτα ἐβουλεύσαντο οἱ Σκύθαι, βου-
 112 λόμενοι ἐξ αὐτέων παῖδας ἐγγενήσεσθαι. Ἀποπεμφ- 15
 θέντες δὲ οἱ νεηνίσκοι, ἐποίουν τὰ ἐντεταλμένα. ἐπεὶ δὲ
 ἔμαθον αὐτοὺς αἱ Ἀμαζόνες ἐπ' οὐδεμιᾷ δηλήσει ἀπι-
 γμένους, ἔων χαίρειν· προσεχώρεον δὲ πλησιαιτέρῳ τὸ
 στρατόπεδον τῷ στρατοπέδῳ ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη. εἶχον
 δὲ οὐδὲν οὐδ' οἱ νεηνίσκοι, ὥσπερ οὐδὲ αἱ Ἀμαζόνες, εἰ 5
 μὴ τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἵππους· ἀλλὰ ζῶν ἐζων τὴν
 113 αὐτὴν ἐκείνησι, θηρεύοντές τε καὶ ληϊζόμενοι. Ἐποίουν

occidere, sed e suis qui maxime iuvenes essent ad-
 versus eas mittere, numero (quantum coniiicere po-
 terant) pares illarum numero. Hos iusserunt in ea-
 rumdem vicinia habere castra, facereque eadem quae
 illas viderent facientes: sin illae ipsos persequeren-
 tur, non pugnam cum eis inire, sed sese recipere;
 quando vero persequi desinerent illae, tum rursus
 adpropinquare eisdem, et castra propius ponere. Hoc
 consilium *Scythae* ceperunt, cupientes ex illis liberos
 sibi progigni. (112.) Missi iuvenes mandata sunt
 exsecuti. Quos ubi viderunt *Amazones* non laedendi
 consilio advenisse, valere sinebant: et quotidie pro-
 prius castra castris admovebantur. Nihil autem aliud
 habebant hi iuvenes, quemadmodum etiam *Amazo-
 nes*, nisi arma et equos: vitam autem sustentabant
 perinde atque illae, venando et praedam agendo.

δὲ αἱ Ἀμαζόνες εἰς τὴν μεσαμβρίην τοιόνδε· ἐγίνοντο
 σποράδες, κατὰ μῆν τε καὶ δύο, πρόσω δὲ ἀπ' ἀλ-
 ληλέων, εἰς εὐμαρίην ἀποσκιδνάμεναι. μαθόντες δὲ καὶ
 5 οἱ Σκύθαι, ἐποίουν τὸ αὐτὸ τοῦτο· καὶ τις μουνωθεισέων
 τῶν αὐτέων ἐνεχρίμπετο, καὶ ἡ Ἀμαζὼν οὐκ ἀπω-
 θεέτο, ἀλλὰ περιεῖδε χρῆσασθαι. καὶ Φωνῆσαι μὲν
 οὐκ εἶχε, οὐ γὰρ συνίεσαν ἀλλήλων, τῇ δὲ χειρὶ
 ἔφραζε εἰς τὴν ὑστεραίην ἔλθεῖν εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον, καὶ
 10 ἕτερον ἄγειν· σημαίνουσα δύο γενέσθαι, καὶ αὐτὴ ἐτέ-
 ρην ἄξειν. ὁ δὲ νεηνίσκος ἐπεὶ ἀπῆλθε, ἔλεξε ταῦτα
 πρὸς τοὺς λοιπούς. τῇ δὲ δευτεραίῃ ἦλθε εἰς τὸ χωρίον
 αὐτὸς τε οὗτος, καὶ ἕτερον ἦγε, καὶ τὴν Ἀμαζόνα
 εὔρε, δευτέρην αὐτὴν ὑπομένουσαν. οἱ δὲ λοιποὶ νεηνί-
 15 σκοι ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, καὶ αὐτοὶ ἐκτιλώσαντο τὰς

(113.) Sub meridiem hoc agere *Amazones* consue-
 verant: sparsim singulae aut binae, seorsim ab invicem,
 levandi ventris caussa vagabantur. Qua re anim-
 adversa, *Scythae* perinde fecerunt: et eorum unus
 ad aliquam ex illis, quae longius a caeteris sola versa-
 batur, propius accessit: nec illa eum repudiavit, sed
 sese frui passa est. Et colloqui quidem cum illo non
 potuit, nec enim sermonem suum invicem intellige-
 bant: sed signo manu dato invitavit eum, ut postri-
 die eundem in locum adducto comite veniret; sig-
 nificans, duas adfuturas; se nempe adducturam aliam.
 Juvenis, ad suos reversus, sociis haec nunciavit: et
 insequente die rediit et ipse in constitutum locum,
 et alterum secum adduxit; reperitque *Amazonem*,
 cum socia sese exspectantem. Id ubi compererunt
 reliqui iuvenes, etiam ipsi reliquas *Amazonas* cicu-

114 λοιπαὶς τῶν Ἀμαζόνων. Μετὰ δὲ, συμμίζαντες τὰ
στρατόπεδα, οἴκεον ὁμοῦ, γυναῖκα ἔχων ἕκαστος ταύ-
την τῇ τὸ πρῶτον συνεμίχθη. τὴν δὲ Φωνὴν τὴν μὲν τῶν
γυναικῶν, οἱ ἄνδρες οὐκ ἐδυνέατο μαθεῖν, τὴν δὲ τῶν
ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες συνέλαβον. Ἐπεὶ δὲ συνῆκαν ἀλ- 5
λήλων, ἔλεξαν πρὸς τὰς Ἀμαζόνας τὰδε οἱ ἄνδρες·
,, Ἡμῖν εἰσὶ μὲν τοκέες, εἰσὶ δὲ κτήσεις. νῦν ὦν μηκέτι
,, πλεῦνα χρόνον ζῶν τοιήνδε ἔχωμεν· ἀλλ' ἀπελθόντες
,, ἐς τὸ πλῆθος διαιτώμεθα. γυναῖκας δὲ ἔξομεν ὑμέας,
,, καὶ οὐδαμείας ἄλλας.“ Αἱ δὲ πρὸς ταῦτα ἔλεξαν 10
τάδε· ,, Ἡμεῖς οὐκ ἂν δυναίμεθα οἰκέειν μετὰ τῶν ὑμέ-
,, τέρων γυναικῶν· οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ νόμαια ἡμῖν τε καὶ
,, κείνησί ἐστι. ἡμεῖς μὲν τοξεύομεν τε καὶ ἀκοντίζομεν,
,, καὶ ἵππαζόμεθα, ἔργα δὲ γυναικῆϊα οὐκ ἐμάθομεν·
,, αἱ δὲ ὑμέτεραι γυναῖκες, τούτων μὲν οὐδὲν τῶν ἡμεῖς 15

rarunt. (114.) Posthaec iunctis castris unâ habita-
runt: et quisque eam habuit uxorem, cum qua pri-
mum consuetudinem habuerat. Et linguam quidem
mulierum addiscere viri non potuerunt, sed virorum
sermonem didicerunt mulieres. Ubi se invicem in-
telligebant, *Amazonas* his verbis compellarunt viri:
Sunt nobis parentes, sunt etiam possessiones.
Nunc igitur non amplius talem vivamus vitam;
sed ad nostros redeamus, cum illisque vitam aga-
mus. Et vos habebimus uxores, nec ullas alias. At
illae ad haec responderunt: *Nos vero non poterimus*
cum vestris vivere mulieribus: nec enim eadem
nobis atque illis instituta sunt. Nos arcu utimur,
et sagittis, et equis; muliebria vero non didicimus
opera. Vestrae autem mulieres nihil horum, quae

„κατελέξαμεν ποιεῦσι, ἔργα δὲ γυναικῆϊα ἐργάζον-
 „ται, μένουσαι ἐν τῇσι ἀμάξεσι, οὐτ' ἐπὶ θήρην ἰοῦ-
 „σαι, οὔτε ἄλλη οὐδαμῇ. οὐκ ἂν ὧν δυνάίμεθα ἐκεί-
 „νησι συμφέρεσθαι. Ἄλλ' εἰ βούλεσθε γυναῖκας ἔχειν
 20 „ἡμέας, καὶ δοκέειν εἶναι δικαιοτάτοι, ἐλθόντες παρὰ
 „τοὺς τοκέας, ἀπολάχετε τῶν κτημάτων τὸ μέρος·
 „καὶ ἔπειτα ἐλθόντες, οἰκέωμεν ἐπὶ ἡμέων αὐτέων,“
 Ἐπείθοντο καὶ ἐποίησαν ταῦτα οἱ νεηνίσκοι. ἐπεὶ τε δὲ 115
 ἀπολαχόντες τῶν κτημάτων τὸ ἐπιβάλλον, ἦλθον ὀπί-
 σω παρὰ τὰς Ἀμαζόνας, ἔλεξαν αἱ γυναῖκες πρὸς
 αὐτοὺς τάδε· „Ἡμέας ἔχει φόβος τε καὶ δέος, ὅπως
 5 „χρὴ οἰκέειν ἐν τῷδε τῷ χώρῳ· τοῦτο μὲν, ὑμέας ἀπο-
 „στερησάσας πατέρων· τοῦτο δὲ, τὴν γῆν τὴν ὑμετέ-
 „ρην δηλησαμένας πολλά. ἀλλ' ἐπεὶ τε ἀξιοῦτε ἡμέας
 „γυναῖκας ἔχειν, τάδε ποίετε ἅμα ἡμῖν· Φέρετε, ἕξα-

*diximus, agunt; opera vero faciunt muliebria, in
 plaustris sedentes, nec venatum exeuntes, neque
 alio usquam. Itaque cum illis non poterimus con-
 suescere. Sed si nos habere vultis uxores, et videri
 vultis aequissime agere; abite ad parentes vestros,
 et facultatum partem ab eis sortiti, ad nos redi-
 te; ac deinde seorsim ab illis habitemus. (115.)*

*Paruerunt iuvenes, et, quod illae postulaverant, fe-
 cerunt. Postquam vero facultatum ratam partem ac-
 cepērunt, et ad Amazonas sunt reversi, haec eis di-
 xere uxores: Timor nos atque metus tenet, quo
 pacto hoc in loco habitare possimus; quum et pa-
 tribus vos privaverimus, et terram vexaverimus
 vestram. Sed, si cupitis porro nos habere uxores,
 haecce facite nobiscum. Agite, hac ex terra ex-*

- „ναστέωμεν ἐκ τῆς γῆς τῇσδε, καὶ περήσαντες Τάναϊν
 116 „ποταμὸν οἰκέωμεν.“ Ἐπεΐθοντο καὶ ταῦτα οἱ νεη-
 νίσκοι. διαβάντες δὲ τὸν Τάναϊν, ὁδοιπόρεον πρὸς ἥλιον
 ἀνίσχοντα τριῶν μὲν ἡμερέων ἀπὸ τοῦ Ταναΐδος ὁδόν,
 τριῶν δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος πρὸς βορῇν
 ἄνεμον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, ἐν τῷ νῦν 5
 κατοίκηνται, οἰκήσαν τοῦτον. καὶ διαίτη ἀπὸ τούτου
 χρέωνται τῇ παλαιῇ τῶν Σαυροματέων αἱ γυναῖκες,
 καὶ ἐπὶ θήρην ἐπὶ ἵππων ἐκφοιτῶσαι ἅμα τοῖσι ἀν-
 δράσι, καὶ χωρὶς τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐς πόλεμον φοι-
 τῶσαι, καὶ στολὴν τὴν αὐτὴν τοῖσι ἀνδράσι φορέουσai. 10
 117 Φωνῇ δὲ οἱ Σαυρομάται νομίζουσι Σκυθικῇ, σολοικί-
 ζοντες αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου, ἐπεὶ οὐ χρηστῶς ἐξέ-
 μαθον αὐτὴν αἱ Ἀμαζόνες. Τὰ περὶ γάμων δὲ ᾧδὲ σφι
 διακέεται· οὐ γαμέεται παρθένος οὐδεμίη, πρὶν ἂν τῶν

cedamus; et traiecto Tanai fluvio, ibi habitemus.

(116.) In hanc quoque conditionem consensere iu-
 venes. Traiecto Tanai, tridui viam a Tanai versus
 orientem progressi sunt, et tridui item viam a Maeo-
 tide palude versus septemtrionem; et postquam in
 eum locum venerunt, ubi etiam nunc habitant, ibi
 sedes ceperunt. Atque ab illo tempore vetustam vi-
 tae rationem *mulieres Sauromatarum* conservarunt;
 simul cum maritis venatum exeuntes, et in bellum
 proficiscentes, eandemque cum viris vestem gestan-
 tes. (117.) Sermone *Sauromatae* utuntur Scythico,
 soloece quidem illo utentes inde ab antiquis tempo-
 ribus, quoniam eum non recte didicerant *Amazones*.
 Quod ad nuptias spectat, hoc apud illos institutum
 obtinet. Nulla virgo viro nubit, quin prius ex hosti-

5 πόλεμιών ἄνδρα ἀποκτείνῃ. αἱ δὲ τινες αὐτέων καὶ τε-
λευτῶσι γηραιαὶ πρὶν γήμασθαι, οὐ δυνάμεναι τὸν νό-
μον ἐκπλῆσαι.

Ἐπὶ ταύτων ὧν τῶν καταλεχθέντων ἐθνέων τοὺς βα- 118
σιλῆας ἀλυσμένους ἀπικόμενοι τῶν Σκυθέων οἱ ἄγγε-
λοι, ἔλεγον ἐκδιδάσκοντες ὡς ὁ Πέρσης, ἐπειδὴ οἱ τὰ
ἐν τῇ ἡπείρῳ τῇ ἐτέρῃ πάντα κατέστραπται, γέφυραν
5 ζεύξας ἐπὶ τῷ αὐχένι τοῦ Βοσπόρου, διαβέβηκε ἐς τήν-
δε τὴν ἡπειρόν· διαβὰς δὲ, καὶ καταστρεψάμενος Θρή-
κας, γεφυροῖ ποταμὸν Ἰστρόν, βουλόμενος καὶ τὰδε
πάντα ὑπ' ἐαυτῷ ποιήσασθαι. „Ἰμεῖς ὧν μηδενὶ τρέ-
10 „πῶ, ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι, περιϊώητε ἡμέας δια-
„Φθαρέντας· ἀλλὰ ταῦτ' οὐ νοήσαντες, ἀντιάζωμεν τὸν
„ἐπιόντα. οὐκ ὦν ποιήσετε ταῦτα, ἡμεῖς μὲν πιεζόμε-
„νοι, ἢ ἐκλείψομεν τὴν χώραν, ἢ μένοντες, ὁμολογίῃ

bus virum quempiam occiderit: suntque apud eos
quae senes moriuntur priusquam nupserint, quoniam
satisfacere legi non potuerunt.

(118.) Ad horum igitur, quos commemoravi, po-
pulorum congregatos reges ubi venere *Scytharum*
legati, edocuerunt eos, Persarum regem, postquam
in altera continente omnia armis suis subiecisset,
ponte in collo Bospori posito in hanc traiecisse con-
tinentem; et, subactis Thracibus, Istrum fluvium
ponte iungere, hoc consilio ut et haec omnia suam
sub potestatem redigat. *Vos igitur nequaquam, res*
vestras a nostris rebus separantes, disperdi nos
sinite; sed communi consilio obviam eamus inva-
denti! Id nisi feceritis; nos, ab illis pressi, aut
regione excedemus; aut, manentes, deditionem fa-

„χρησόμεθα. τί γὰρ πάθωμεν, μὴ βουλομένων ὑμῶν
 „τιμωρέειν; Ὑμῖν δὲ οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ ἔσται ἐλαφρό-
 „τερον. ἥκει γὰρ ὁ Πέρσης οὐδὲν τι μᾶλλον ἐπ' ἡμέας 15
 „ἢ οὐ καὶ ἐπὶ ὑμέας· οὐδέ οἱ καταχρήσει ἡμέας κα-
 „ταστρεψαμένῳ, ὑμῶν ἀπέχεσθαι. μέγα δὲ ὑμῖν
 „λόγων τῶνδε μαρτύριον ἐρέομεν· εἰ γὰρ ἐπ' ἡμέας
 „μούνους ἐστρατηλάττει ὁ Πέρσης, τίσασθαι τῆς πρόσθε
 „δουλοσύνης βουλόμενος, χρῆν αὐτὸν πάντων τῶν ἄλ- 20
 „λων ἀπεχόμενον, οὕτω ἰέναι ἐπὶ τὴν ἡμετέραν· καὶ
 „ἂν ἐδήλου πᾶσι, ὥς ἐπὶ Σκύθας ἐλαύνει, καὶ οὐκ
 „ἐπὶ τοὺς ἄλλους. νῦν δὲ ἐπεὶ τε τάχιστα διέβη τήν-
 „δε τὴν ἥπειρον, τοὺς αἰεὶ ἐμποδῶν γινομένους ἡμεροῦ-
 „ται πάντας· τοὺς τε δὴ ἄλλους ἔχει ὑπ' ἐωυτῷ Θρήϊ- 25
 „κας, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἡμῖν ἐόντας πλησιοχώρους Γέ-
 119 „τας.“ Ταῦτα Σκυθέων ἐπαγγελλομένων, ἐβου-

*ciemus. Quid enim aliud facere possimus, si vos
 opem nobis ferre nolueritis? At non idcirco me-
 lius vobiscum agetur: venit enim Persa non ma-
 gis contra nos, quam contra vos; nec nobis sub-
 actis contentus, a vobis abstinebit. Magnum vero
 huius rei testimonium proferimus: nam, si adversus
 nos solos arma movisset Persa, ulciscendae su-
 perioris servitutis caussâ, oportebat illum ita no-
 stram invadere terram, ut ab aliis populis absti-
 neret; cunctisque declaraturus erat, adversus Scy-
 thas se ducere exercitum, non adversus alios. Nunc
 vero, ex quo in hanc continentem traiecit, conti-
 nuo, quoscumque obviam habet, perdomat om-
 nes. Sane quidem et reliquos suae potestati subie-
 cit Thracas, et nostros finitimos Getas. (119.)*

λεύοντο οἱ βασιλῆες οἱ ἀπὸ τῶν ἔθνέων ἥκοντες. καὶ
 σφεῶν ἐσχίσθησαν αἱ γνώμαι· ὁ μὲν γὰρ Γελωνός,
 καὶ ὁ Βουδῖνος, καὶ ὁ Σαυρομάτης, κατὰ τὸ αὐτὸ γε-
 5 νόμενοι, ὑπέδέκοντο Σκύθησι τιμωρήσειν· ὁ δὲ Ἀγά-
 θυρσος, καὶ Νευρός, καὶ ἈνδροΦάγος, καὶ οἱ τῶν Με-
 λαγχλαίνων καὶ Ταύρων, τὰδε Σκύθησι ὑπεκρίναντο·
 „Εἰ μὲν μὴ ὑμεῖς ἔατε οἱ πρότερον ἀδικήσαντες Πέρ-
 „σας, καὶ ἄρξαντες πολέμου, τούτων δεόμενοι τῶν νῦν
 10 „ῥέεσθε, λέγειν τε ἂν ἐφαινεσθε ἡμῖν ὄρθα, καὶ ἡμεῖς
 „ὑπακούσαντες, τὸ αὐτὸ ἂν ὑμῖν ἐπρήσσομεν. νῦν δὲ
 „ὑμεῖς τε ἐς τὴν ἐκείνων ἐσβαλόντες γῆν, ἄνευ ἡμέων,
 „ἐπεκράτετε Περσέων, ὅσον χρόνον ὑμῖν ὁ θεὸς πα-
 „ρεδίδου· καὶ ἐκεῖνοι, ἐπεὶ σφεας αὐτὸς θεὸς ἐγείρει,
 15 „τὴν ὁμοίην ὑμῖν ἀποδιδούσι. ἡμεῖς δὲ οὔτε τι τότε ἡδι-

Haec quum *Scythae* exposuissent, deliberarunt reges
 qui ex praedictis populis convenerant. *Divisae* au-
 tem fuerunt eorum sententiae: nam *Gelonus* quidem,
 et *Budinus*, et *Sauromata*, idem sentientes, opem fe-
 rendam *Scythis* receperunt; *Agathyrsus* vero, et *Neu-*
rus, et *Androphagus*, et *Melanchlaenorum* *Tauro-*
rumque reges, haecce *Scythis* responderunt. *Nisi*
vos priores iniuriâ adfecissetis Persas, bellique
fecissetis initium, recte utique videremini precari
quae precamini, dicereque quae dixistis; et nos
precibus vestris morem gerentes, eadem (quae hi
vobis recipiunt) praestituri vobis eramus. Nunc
vero vos, absque nobis, illorum terram invasistis,
et imperium in Persas, quamdiu Deus vobis per-
misit, obtinuistis: et illi nunc, ab eodem Deo ex-
citati, paria vobis reddunt. At nos neque tunc

„κῆσαμεν τοὺς ἄνδρας τούτους οὐδέν, οὔτε νῦν πρότε-
 „ροι πειρησόμεθα ἀδικέειν. Ἦν μέντοι ἐπὶ καὶ ἐπὶ τὴν
 „ἡμετέραν, ἄρξῃ τε ἀδικέων, καὶ ἡμεῖς οὐ παυσόμεθα.
 „μέχρι δὲ τοῦτο ἴδωμεν, μενέομεν παρ' ἡμῖν αὐτοῖσι.
 „ἤκειν γὰρ δοκέομεν οὐκ ἐπ' ἡμέας Πέρσας, ἀλλ' 20
 „ἐπὶ τοὺς αἰτίους τῆς ἀδικίης γενομένους.“

120 Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἐπύθοντο οἱ Σκύθαι, ἐβου-
 λεύοντο ἰθυμαχίην μὲν μηδεμίην ποιεέσθαι ἐκ τοῦ ἐμ-
 Φανέος, ὅτι δὴ σφι οὗτοί γε σύμμαχοι οὐ προσεγί-
 νοντο· ὑπεξιόντες δὲ, καὶ ὑπεξελαύνοντες, τὰ Φρέα-
 τα, τὰ παρεξίοικεν αὐτοῖ, καὶ τὰς κρήνας συγχοῦν, τὴν 5
 ποίην τε ἐκ τῆς γῆς ἐκτρίβειν, διχοῦ σφέας διελόντες.
 καὶ πρὸς μὲν τὴν μίην τῶν μοιρέων, τῆς ἐβασίλευε

CXIX. 18. παυσόμεθα nostra de coniect. Alii vulgo πεισόμεθα:
 unus cod. αἰσόμεθα.

*iniuriâ ullâ adfecimus hos viros, neque nunc prio-
 res iniuriâ illos lacessere conabimur. Quod si ta-
 men nostram etiam terram invadere hostis volue-
 rit, et iniuriarum fecerit initium, ne nos quidem
 otiosi sedebimus: donec autem hoc viderimus, do-
 mi manebimus: nec enim contra nos venisse Per-
 sas existimamus, sed contra eos qui iniuriarum
 fuere auctores.*

(120.) Haec ubi ad se relata *Scythae* audiere, de-
 creverunt iustam quidem ex aperto pugnam nullam
 conserere, quoniam hi sibi armorum socii non acce-
 derent; sed, recedentes et armenta retro agentes,
 puteos qua praeterirent et fontes obstruere, herbam-
 que e terra natam adterere, bifariam sese partientes.
 Et alteram quidem partem, quam duceret rex *Scopa-*

Σκώπασις, προσχωρέειν Σαυρομάτας· τούτους μὲν δὴ
ὑπάγειν, ἣν ἐπὶ τοῦτο τράπηται ὁ Πέρσης, ἰθὺ Τα-
10 ναΐδος ποταμοῦ παρὰ τὴν Μαιῆτιν λίμνην ὑποφεύγον-
τας· ἀπελαύνοντός τε τοῦ Πέρσεω, ἐπιόντας διώκειν.
αὕτη μὲν σφι μίη ἦν μοίρη τῆς βασιληΐης, τεταγμένη
ταύτην τὴν ὁδὸν ἥπερ εἴρηται. τὰς δὲ δύο τῶν βασι-
ληϊῶν, τὴν τε μεγάλην, τῆς ἥρχε Ἰδάνθυρσος, καὶ τὴν
15 τρίτην τῆς ἐβασίλευε Τάξακις, συνελθούσας ἐς ταῦτό,
καὶ Γελωνῶν τε καὶ Βουδίνων προσγινομένων, ἡμέρης
καὶ τούτους ὁδῶ προέχοντας τῶν Περσέων, ὑπεξάγειν,
ὑπιόντας τε καὶ ποιεῦντας τὰ βεβουλευμένα. πρῶτα
μὲν νυν ὑπάγειν σφέας ἰθὺ τῶν χωρέων τῶν ἀπειπα-
20 μένων τὴν σφετέρην συμμαχίην, ἵνα καὶ τούτους ἐκπο-
λεμώσωσι· εἰ δὲ μὴ ἐκόντες γε ὑπέδυσαν τὸν πόλεμον
τὸν πρὸς Πέρσας, ἀλλ' ἄκοντας ἐκπολεμῶσαι. μετὰ

sis, iunctis Sauromatis, recta versus Tanain fluvium
ad Maeotin paludem, si huc se converteret Persa,
debere retrogredi; et, quando retro duceret rex,
illum persequi atque invadere. Haec igitur una pars
regni [*id est*, regionum Scytharum] hac via, qua
dixi, collocata erat. Duas autem reliquas Scytharum
regionum partes, maiorem, cui Idanthysus impera-
bat, tertiamque cui praeerat rex Taxacis, iunctas
inter se et cum Gelonis atque Budinis, similiter, unius
diei itinere inter se et Persis interiecto, debere retro-
gredi, et ea facere quae decreta essent. Hos igitur
primum recta versus eorum ditionem recipere sese
debere, qui societatem ipsis negassent, quo hos etiam
bello implicarent; (ut, qui noluissent sponte fortunam
belli subire, invitī bellare cogerentur:) deinde vero

- δὲ τοῦτο, ὑποστρέφειν. ἐς τὴν σφετέρην, καὶ ἐπιχει-
 121 ρεῖν, ἣν δὴ βουλευομένοισι δοκέη. Ταῦτα οἱ Σκύθαι
 βουλευσάμενοι, ὑπηντίαζον τὴν Δαρείου στρατιὴν, προ-
 δρόμους ἀποστείλαντες τῶν ἱππέων τοὺς ἀρίστους. τὰς
 δὲ ἀμάξας, ἐν τῇσι σφι διαιτᾶτο τὰ τέκνα τε καὶ αἱ
 γυναῖκες πᾶσαι, καὶ τὰ πρόβατα πάντα, πλὴν, ὅσα 5
 σφι ἐς Φορβὴν ἱκανὰ ἦν, τοσαῦτα ὑπολιπόμενοι, τὰ
 ἄλλα ἅμα τῇσι ἀμάξῃσι προέπεμψαν, ἐντειλάμενοι
 αἰεὶ τὸ πρὸς βορῶν ἐλαύνειν. ταῦτα μὲν δὴ προεκομίζετο.
 122 Τῶν δὲ Σκυθέων οἱ πρόδρομοι ὥς εὗρον τοὺς Πέρ-
 σας ὅσον τε τριῶν ἡμερέων ὁδὸν ἀπέχοντας ἀπὸ τοῦ
 Ἰστροῦ, οὗτοι μὲν τούτους εὐρόντες, ἡμέρης ὁδῶ προέ-
 χοντες, ἐστρατοπεδεύοντο, τὰ ἐκ τῆς γῆς Φυόμενα
 λεαίνοντες. οἱ δὲ Πέρσαι ὥς εἶδον ἐπιφανεῖσαν τῶν 5
 Σκυθέων τὴν ἵππον, ἐπήϊσαν κατὰ στίβον αἰεὶ ὑπα-

in suam ditionem sese convertere, et adgredi hostem, si deliberantibus ita videretur. (121.) His ita deliberatis, *Scythae* exercitui *Darii* obviam sunt progressi, praecursoribus praemissis equitibus praestantissimis. Plaustra vero, in quibus vitam agebant liberi eorum uxoresque, et pecora omnia, praeterquam quot ad victum sufficebant, tot relictis, caetera simul cum plaustris dimiserunt, dato mandato, ut versus septemtrionem continuo agerent. Haec igitur ita in tuto collocabant.

(122.) Antecursores *Scytharum* postquam *Persas* repererunt tridui itinere ab Istro progressos, unius diei itinere ab illis distantes castra posuerunt; et, quidquid progignit terra, id omne comminuerunt. *Persae* vero, ut *Scytharum* equitatum viderunt sibi comparentem, vestigia eorum legentes progressi sunt,

γόντων· καὶ ἔπειτα, πρὸς γὰρ τὴν μίην τῶν μοιρέων
 ἔβυσαν, οἱ Πέρσαι ἐδίωκον πρὸς ἡῶ τε καὶ τοῦ Τά-
 ναΐδος· διαβάντων δὲ τούτων τὸν Τάναϊν ποταμὸν, οἱ
 10 Πέρσαι ἐπιδιαβάντες ἐδίωκον· ἐς τὸ τῶν Σαυροματέων
 τὴν χώραν διεξελθόντες, ἀπίκοντο ἐς τὴν τῶν Βουδίνων.
 Ὅσον μὲν δὴ χρόνον οἱ Πέρσαι ἦσαν διὰ τῆς Σκυθι- 123
 κῆς καὶ τῆς Σαυροματίδος χώρας, οἱ δὲ εἶχον οὐδὲν
 σινέεσθαι, ἄτε τῆς χώρας εὐούσης χέρσου. ἐπεὶ τε δὲ
 ἐς τὴν τῶν Βουδίνων χώραν ἐσέβαλον, ἐνθαῦτα δὴ ἐν-
 5 τυχόντες τῷ ξυλίνῳ τείχεϊ, ἐκλελοιπότεν τῶν Βουδί-
 νων, καὶ κεκενωμένου τοῦ τείχεος πάντων, ἐνέπρησαν
 αὐτό. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, εἶποντο αἰεὶ τὸ πρόσω κα-
 τὰ στίβον· ἐς δὲ διεξελθόντες ταύτην, ἐς τὴν ἐρῆμον ἀπί-
 κοντο. ἡ δὲ ἐρῆμος αὕτη ὑπὸ οὐδαμῶν νέμεται ἀνδρῶν,

quum quidem illi continuo retro cederent. Erant
 autem hi, contra quos iter suum Persae dirigebant,
 una illa Scytharum pars, quam supra commemoravi;
 itaque eosdem deinde orientem versus, et versus *Ta-
 nain*, sunt persecuti. Et postquam Tanain fluvium
 hi traiecerunt, Persae item traiecto fluvio eos sunt
 persecuti; donec, peragrata *Sauromatarum* ditione,
 in *Budinorum* regionem pervenerunt. (123.) Quam-
 diu igitur per Scythicam et Sauromatidem terram iter
Persae faciebant; nihil quod vastare possent repere-
 runt, quippe in arida et inculta terra. Postquam vero
Budinorum ingressi sunt regionem, lineam ibi ur-
 bem offendentes, a Budinis desertam, et omnibus
 rebus vacuam, incenderunt. Dum vero hoc agebant,
 continuo per tritam viam ulterius progrediebantur,
 donec in terram prorsus desertam pervenerunt. Si-

κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Βουδίνων χώσης, ἐοῦσα πλῆθος 10
 ἑπτὰ ἡμερέων ὁδοῦ. ὑπὲρ δὲ τῆς ἐρήμου Θυσσαγέται
 οἰκέουσι· ποταμοὶ δὲ ἐξ αὐτέων τέσσερες μεγάλοι ρέον-
 τες διὰ Μαιητέων ἐκδιδοῦσι εἰς τὴν λίμνην τὴν καλεο-
 μένην Μαιῆτιν· τοῖσι οὐνόματα κέεται τάδε, Λύκος,
 124 Ὀαρος, Τάναϊς, Σύργις. Ἐπεὶ ὧν ὁ Δαρεῖος ἦλθε 15
 εἰς τὴν ἐρήμον, παυσάμενος τοῦ δρόμου, ἵδρυσεν τὴν στρα-
 τὴν ἐπὶ ποταμῷ Ὀάρῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας, ὀκτὼ τεί-
 χεα ἐτείχεε μεγάλα, ἴσον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα,
 σταδίους ὡς ἐξήκοντα μάλιστα καὶ τῶν ἔτι εἰς ἐμὲ τὰ 5
 ἐρείπια σῶα ἦν. Ἐν ᾧ δὲ οὗτος πρὸς ταῦτα ἐτράπετο,
 οἱ διακόμενοι Σκύθαι περιελθόντες τὰ κατύπερθε, ὑπέ-
 στρεφον εἰς τὴν Σκυθικὴν. ἀφανισθέντων δὲ τούτων τὸ

CXXIII. 15. Σύργις. *Alibi apud Nostrum Ὑργις, et sic h. l.*
ed. Schaeff.

tum est autem hoc desertum, a nullis prorsus homi-
 nibus habitatum, supra Budinorum regionem, patet-
 que in septem dierum iter. Super eo deserto habitant
Thyssagetae: quorum ex terra quatuor exeunt mag-
 na flumina, quae postquam per Maeotas fluxere, in
 Maeotin paludem, quae vocatur, sese exonerant: no-
 mina horum fluminum sunt *Lycus*, *Oarus*, *Tanaïs*,
Syrgis. [sive, *Hyrgis*.] (124.) *Darius*, postquam
 in desertum pervenit, omisso cursu, ad flumen *Oa-*
rum stativa habuit: ac per id tempus octo magna
 castella munivit, paribus intervallis a se invicem
 distantia, sexaginta circiter stadia; quorum mea etiam
 nunc aetate superfuerunt ruinae. Dum ille in his
 erat occupatus, interim *Scythae*, quos erat persecu-
 tus, circumitis locis superioribus, in Scythiam sunt

παράπαν, ὡς οὐκέτι ἐφ' αὐτὰ ἔλθοντο σφί, οὕτω δὲ ὁ Δα-
 10 ρεῖος τείχεα μὲν ἐκεῖνα ἡμέρῃα μετῆκε· αὐτὸς δὲ ὑπο-
 στρέψας ἤϊε πρὸς ἐσπέρην· δοκέων τούτους τε πάντας
 τοὺς Σκύθας εἶναι, καὶ πρὸς ἐσπέρην σφέας φεύγειν.

Ἐλαύνων δὲ τὴν ταχίστην τὸν στρατὸν, ὡς ἐς τὴν 125
 Σκυθικὴν ἀπίκετο, ἐνέκυρσε ἀμφοτέρῃσι τῇσι μοίρῃσι
 τῶν Σκυθέων· ἐντυχὼν δὲ, ἐδίωκε ὑπεκφέροντας ἡμέ-
 ρης ὁδῷ. καί, οὐ γὰρ ἀνίει ἐπιὼν ὁ Δαρεῖος, οἱ Σκύ-
 5 θαι κατὰ τὰ βεβουλευμένα ὑπέφευγον ἐς τῶν ἀπει-
 παμένων τὴν σφετέρην συμμαχίην· πρώτην δὲ, ἐς τῶν
 Μελαγχλαίων τὴν γῆν. ὡς δὲ ἐσβαλόντες τούτους
 ἐτάραξαν οἱ τε Σκύθαι καὶ οἱ Πέρσαι, κατηγέοντο οἱ
 Σκύθαι ἐς τῶν Ἀνδροφάγων τοὺς χώρους. ταραχθέν-

reversi. Qui quum prorsus ex conspectu essent re-
 moti, nec usquam amplius comparerent, ita *Darius*,
 castellis illis imperfectis relictis, retrogressus est, iti-
 nere ad occidentem converso. Putabat enim, hos esse
 universos *Scythas*, et occidentem versus profugere.

(125.) Magnis itineribus cum exercitu profectus
Darius, ut in Scythicam terram pervenit, incidit in
 iunctas duas alteras *Scytharum* partes: quas ibi na-
 ctus, persecutus est ita, ut illi, sese recipientes, sem-
 per unius diei itinere ipsum antecederent. Quumque
 instare eis *Darius* non intermitteret, *Scythae*, ut ini-
 tio decreverant, in illorum regum ditionem se rece-
 perunt, qui armorum societatem illis negaverant; et
 primum quidem in Melanchlaenorum terram. Quos
 quum tumultu replissent et *Scythae* et *Persae*, ter-
 ram illorum ingressi; mox in *Androphagorum* regio-
 nem *Scythae* illis praeiverunt: et horum quoque

των δὲ καὶ τούτων, ὑπῆγον ἐπὶ τὴν Νευρίδα. ταρασ- 10
 σομένων δὲ καὶ τούτων, ἦσαν ὑποφεύγοντες οἱ Σκύ-
 θαι εἰς τοὺς Ἀγαθύρσους. Ἀγαθύρσοι δὲ ὀρέοντες καὶ
 τοὺς ὁμούρους φεύγοντας ὑπὸ Σκυθέων, καὶ τεταρα-
 γμένους, πρὶν ἢ σφί ἐμβαλέειν τοὺς Σκύθας, πέμ-
 ψαντες κήρυκα, ἀπηγόρευον Σκύθησι μὴ ἐπιβαίνειν 15
 τῶν σφετέρων οὖρων· προλέγοντες ὥς, εἰ πειρήσονται
 ἐσβαλόντες, σφίσι πρῶτα διαμαχήσονται. Ἀγαθύρ-
 σοι μὲν προείπαντες ταῦτα, ἐβοήθεον ἐπὶ τοὺς οὖρους,
 ἐρύκειν ἐν νῶ ἔχοντες τοὺς ἐπιόντας. Μελάγχλαινοι δὲ
 καὶ Ἀνδροφάγοι καὶ Νευροὶ, ἐσβαλόντων τῶν Περ- 20
 σέων ἅμα Σκύθησι, οὔτε πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο, ἐπι-
 λαθόμενοί τε τῆς ἀπειλῆς, ἔφευγον αἰεὶ τὸ πρὸς βορέῳ
 εἰς τὴν ἔρημον τεταραγμένοι· οἱ δὲ Σκύθαι εἰς μὲν τοὺς
 Ἀγαθύρσους οὐκέτι, ἀπείπαντας, ἀπικνέοντο· οἱ δὲ ἐκ

rebus perturbatis, in Neuridem terram se receperunt:
 denique, his concussis, Agathyrsos Scythae subter-
 fugientes petivere. *Agathyrsi*, finitimos fugere vi-
 dentes et exagitatos a Scythis, praecone misso, prius-
 quam suam ditionem *Scythae* invaderent, edixerunt
 illis, intra fines suos ne pedem ponerent: praedixe-
 runtque, si invadere conarentur, secum prius fore
 armis decertandum. His per praeconem praedictis,
 ad fines suae ditionis praesto fuerunt, constitutum
 habentes prohibere invadentes. Melanchlaeni vero et
 Androphagi et Neuri, Persis simul cum Scythis ir-
 rumpentibus, ne fortunâ quidem armorum tentatâ,
 obliti minarum, continuo ulterius in desertum ter-
 riti turbatique profugerant. *Scythae* vero, ab Aga-
 thyrsis prohibiti, horum ditionem iam non sunt in-

25 τῆς Νευρίδος χώρας εἰς τὴν σφετέρην κατηγέοντο τοῖσι
Πέρσῃσι.

Ὡς δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγένετο, καὶ οὐκ ἐπαύετο, 126
πέμψας Δαρεῖος ἱππέα παρὰ τὸν Σκυθέων βασιλῆα
Ἰδάνθυρσον, ἔλεγε τάδε· „Δαιμόνιε ἀνδρῶν, τί Φεύ-
„γεις αἰεὶ, ἐξόν τοι τῶνδε τὰ ἕτερα ποιεῖν; εἰ μὲν
5 „γὰρ ἀξιοχρεὸς δοκέεις εἶναι σεαυτῷ, τοῖσι ἐμοῖσι πρή-
„γμασι ἀντιωθῆναι, σὺ δὲ στάς τε καὶ παυσάμενος
„πλάνης μάχεσθαι· εἰ δὲ συγγινώσκειαι εἶναι ἥσων,
„σὺ δὲ καὶ οὕτω παυσάμενος τοῦ δρόμου, δεσπότη
„τῷ σῷ δῶρα φέρων γῆν τε καὶ ὕδωρ, ἐλθὲ εἰς λό-
„γους.“ Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθέων βασιλεὺς Ἰδάνθυρ- 127
σος ἔλεγε τάδε· „Οὕτω τὸ ἐμὸν ἔχει, ὦ Πέρσα· ἐγὼ
„οὐδένα κω ἀνθρώπων δείσας ἔφυγον, οὔτε πρότερον,
„οὔτε νῦν σε Φεύγω· οὐδέ τι νεώτερόν εἰμι ποιήσας νῦν

gressi, sed ex Neuride terra in suam Persis praei-
verunt.

(126.) Ita quum tempus extraheretur, neque finis
ullus adpareret, *Darius*, misso ad Idanthyrsum *Scy-
tharum* regem equite, haec ei dixit: *Male feriate
homo, cur fugis semper, cum tibi liceat duorum
utrum libuerit facere? Quod si enim satis virium
tibi videris habere ad resistendum meis rebus, siste
gradum, et desinens vagari pugnam committe. Sin
tibi conscius es esse inferior, etiam sic vagari de-
sine; et domino tuo dona ferens terram et aquam,
in colloquium veni.* (127.) Ad haec *Scytharum*
rex Idanthyrsus haec respondit: *Ita mihi res habet,
Persa: equidem nullum umquam hominem me-
tuens fugi, nec ante hoc tempus, nec nunc te fu-*

„ἢ καὶ ἐν εἰρήνῃ ἐάθεα ποιεῖν. ὅ τι δὲ οὐκ αὐτίκα μά- 5
 „χομαί τοι, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω. ἡμῖν οὔτε ἄστεα,
 „οὔτε γῆ πῦφουτευμένη ἐστὶ, τῶν πέρι δείσαντες μὴ
 „ἀλώῃ ἢ καρῇ, ταχύτερον συμμίσγοιμεν ἂν ἐς μάχην
 „ὑμῖν. Εἰ δὲ θεοὶ πάντως ἐς τοῦτο κατὰ τάχος ἀπι-
 „κνέεσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τάφοι πατρῴοι, 10
 „φέρετε, τούτους ἀνευρόντες, συγχέειν πειράσθε αὐτούς·
 „καὶ γνώσεσθε τότε, εἴτε ὑμῖν μάχηςόμεθα περὶ τῶν
 „τάφων, εἴτε καὶ οὐ μαχηςόμεθα. πρότερον δὲ, ἢν μὴ
 „ἡμέας λόγος αἰρή, οὐ συμμίζομέν τοι. ἀμφὶ μὲν
 „μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω. Δεσπότας δὲ ἐμούς Δία τε 15
 „ἐγὼ νομίζω, τὸν ἐμὸν πρόγονον, καὶ Ἰστίην τὴν Σκυ-
 „θέων βασίλειαν, μούνοὺς εἶναι. Σοὶ δὲ ἀντὶ μὲν δώ-
 „ρων γῆς τε καὶ ὕδατος, δῶρα πέμψω τοιαῦτα οἷά

gio. Neque nunc novum quidpiam facio, aut aliud, quam quod in pace facere adsuevi. Quid sit vero quod non continuo pugnam tecum committam, id quoque tibi declarabo. Nec oppida sunt nobis, nec culta arva, quibus metuentes ne capiantur aut vastentur, properemus pugnam vobiscum conserere. Sin cupis quamprimum eo venire; sunt nobis patria sepulcra: agite, haec indagate, et reperta disturbare tentate; tunc cognoscetis, utrum pro sepulcris pugnaturi simus vobiscum, an non pugnaturi. Prius vero, quam nobis ratio suaserit, pugnam tecum non conseremus. Et haec quidem de pugna dicta sunt. Dominos autem meos solos duco esse Iovem, meum progenitorem, et Vestam, Scytharum reginam. Tibi autem, loco terrae et aquae quae tu dona postulas, ea dona mittam quae

20 „σοι πρέπει ελθεῖν· ἀντὶ δὲ τοῦ ὅτι δεσπότης ἔφησας
„εἶναι ἐμὸς, κλαίειν λέγω.“ (Τοῦτό ἐστι ἡ ἀπὸ Σκυ-
θέων ῥῆσις.) Ὁ μὲν δὴ κῆρυξ οἰχώκεε ἀγγελέων ταῦ-
τα Δαρεῖα.

Οἱ δὲ Σκυθέων βασιλῆες, ἀκούσαντες τῆς δουλο- 128
σύνης τὸ οὐνομα, ὀργῆς ἐπλήσθησαν. τὴν μὲν δὴ μετὰ
Σαυροματέων μοίρην ταχθεῖσαν, τῆς ἥρχε Σκώπασις,
πέμπουσι, Ἴωσι κελεύοντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι τού-
5 τοῖσι, οἱ τὸν Ἴστρον ἐξευγμένον ἐφρούρου· αὐτῶν δὲ τοῖσι
ὑπολειπομένοισι ἔδοξε πλανᾶν μὲν μηκέτι Πέρσας, σῖ-
τα δὲ ἐκάστοτε ἀναιρεομένοισι ἐπιτίθεσθαι. νωμῶντες
ὦν σῖτα ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου, ἐποίευν τὰ βεβου-
λευμένα. ἡ μὲν δὴ ἵππος τὴν ἵππον αἰεὶ τρέπεσκε ἡ τῶν
10 Σκυθέων· οἱ δὲ τῶν Περσέων ἱππόται Φεύγοντες ἐσέ-

*ad te mitti decet. Pro eo vero, quod dominum te
meum esse dixisti, in malam rem te iubeo abi-
re. (Hoc est, quod vulgo dicunt, Scythicum dictum.)*
Istud igitur responsum praeco ad *Darium* retulit.

(128.) Reges vero *Scytharum*, audito servitutis
nomine, iram non tenuere. Igitur illud suorum ag-
men, cui iuncti Sauromatae erant, quod sub Sco-
pasis erat imperio, ad Istrum mittunt, dato man-
dato ut Ionibus in colloquium veniant his, qui pon-
tem in Istro positum custodiebant. Eis vero qui re-
linquebantur placuit, non amplius circumducere Per-
sas; sed, quoties cibum caperent, de improvise in eos
impetum facere. Observantes igitur illos cibum ca-
pientes, quae decreverant, exsequebantur. Et equi-
tatum quidem constanter in fugam vertebat *Scytha-*
rum equitatus; et Persarum equites fugâ in pedites in-

πιπτον ἐς τὸν πεζόν. ὁ δὲ πεζὸς ἂν ἐπεκούρει· οἱ δὲ
 Σκύθαι ἐσαραζάντες τὴν ἵππον, ὑπέστρεφον, τὸν πε-
 ζὸν φοβεόμενοι. ἐποιεῦντο δὲ καὶ τὰς νύκτας παραπλη-
 129 σίας προσβολὰς οἱ Σκύθαι. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι τε
 ἦν σύμμαχον, καὶ τοῖσι Σκύθῃσι ἀντίξωον, ἐπιτιθεμέ-
 νοις τῷ Δαρείου στρατοπέδῳ, θῶμα μέγιστον ἐρέω
 τῶν τε ὄνων ἢ Φωνῇ, καὶ τῶν ἡμίονων τὸ εἶδος. οὔτε γὰρ
 ὄνον οὔτε ἡμίονον γῇ ἢ Σκυθικῇ φέρει, ὥς καὶ πρότερόν 5
 μοι δεδήλωται· οὐδὲ ἔστι ἐν τῇ Σκυθικῇ πάσῃ χώρῃ τὸ
 παράπαν οὔτε ὄνος, οὔτε ἡμίονος, διὰ τὰ ψύχρα. ὑβρί-
 ζοντες ὦν οἱ ὄνοι ἐτάρασσον τὴν ἵππον τῶν Σκυθέων·
 πολλάκις δὲ, ἐπελαυνόντων ἐπὶ τοὺς Πέρσας, μεταξὺ
 ὅπως ἀκούσειαν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τῆς Φωνῆς, ἐταράσ- 10
 σοντό τε ὑποστρεφόμενοι, καὶ ἐν θῶματι ἔσκον, ὀρθὰ
 ἰστάντες τὰ ὦτα· ἅτε οὔτε ἀκούσαντες πρότερον Φωνῆς

cidebant. Tum vero suppetias veniebat peditatus: et
 Scythae, postquam equites hostium in pedites reiece-
 rant, recedebant, peditatum metuentes. Similes vero
 impressiones noctu etiam Scythae faciebant. (129.)
 Erat tunc Persis utilis, Scythis vero inimica, Darii
 castra adgredientibus, res dictu mira admodum; nem-
 pe *vox asinorum, et mulorum species*. Etenim nec
 asinum nec mulum fert Scythica terra, quemadmo-
 dum supra etiam demonstratum est: nec est om-
 nino in universa Scythica regione aut asinus aut mu-
 lus, propter frigora. Igitur lascivientes asini terri-
 tabant equitatum Scytharum: saepeque, dum in Per-
 sas impetum faciebant Scythae, equi audientes in-
 terim vocem asinorum, consternati avertabantur, et
 mirabundi erigebant aures, ut qui numquam antea

τοιαύτης, οὔτε ἰδόντες τὸ εἶδος. ταῦτα μὲν νῦν ἐπὶ σμικρὸν τι ἐφέροντο τοῦ πολέμου.

Οἱ δὲ Σκύθαι, ὅπως τοὺς Πέρσας ἴδοιεν τεθόρυβη- 130
μένους, ἵνα παραμένονέν τε ἐπὶ πλέω χρόνον ἐν τῇ Σκυ-
θικῇ, καὶ παραμένοντες ἀνιῶατο, τῶν πάντων ἐπιδευέες
έόντες, ἐποίησαν τοιαύδε. ὅπως τῶν προβάτων τῶν σφετέ-
δρων αὐτῶν καταλίποισιν μετὰ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἀν-
ὑπεξήλαυνον εἰς ἄλλον χῶρον· οἱ δὲ ἀν Πέρσαι ἐπελ-
θόντες ἐλάβεσκον τὰ πρόβατα, καὶ λαβόντες, ἐπή-
γοντο ἀν τῷ πεποιημένῳ. Πολλάκις δὲ τοιούτου γινο- 131
μένου, τέλος Δαρειὸς τε ἐν ἀπορίῃσι εἶχετο· καὶ οἱ Σκυ-
θέων βασιλεῖς μαθόντες τοῦτο, ἔπεμπον κήρυκα, δῶ-
ρα Δαρείῳ φέροντα, ὄρνιθά τε, καὶ μῦν, καὶ βάτρα-
χον, καὶ οἷστους πέντε. Πέρσαι δὲ τὸν φέροντα τὰ δῶ-

vel vocem talem audivissent, vel speciem vidissent.
Et haec quidem res pauxillum quidpiam ad belli
fortunam conferebat.

(130.) *Scythae* quum subinde magnos motus fieri
in castris Persarum [veluti reditum parantium] ob-
servarent; quo illi diutius in Scythia manerent, ibi-
que manentes penuriâ rerum omnium premerentur,
hocce fecerunt. De pecoribus suis idemtidem non-
nulla cum pastoribus relinquebant, et ipsi se retro in
alium locum paulisper recipiebant. Tum *Persae*, im-
petu facto, capiebant pecora, et praedâ factâ exsulta-
bant. (131.) Id quum saepius fieret, ad extremum
Darius, quid consilii caperet, incertus haerebat. Quod
ubi animadverterunt *Scytharum* reges, praeconem
ad eum miserunt dona ferentem, avem et murem et
ranam et quinque sagittas. Haec adferentem dona

ρα ἐπειρώτεον τὸν νόον τῶν διδομένων· ὁ δὲ οὐδὲν εἶπεν οἱ ἐπεστάλθαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτοὺς δὲ τοὺς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοί εἰσι, γινῶναι τὸ ἐθέλει τὰ δῶρα λέγειν. ταῦτα ἀκούσαντες

132 οἱ Πέρσαι, ἐβουλεύοντο. Δαρείου μὲν νυν ἡ γνώμη ἦν, Σκύθας ἐαυτῷ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· εἰκάζων τῇδε, ὥς μῦς μὲν ἐν γῇ γίνεται, καρπὸν τὸν αὐτὸν ἀνθρώπῳ σιτεόμενος· βάτραχος δὲ ἐν ὕδατι· ὄρνις δὲ μάλιστα ἔοικε ἵππῳ· τοὺς δὲ οἰστοὺς, 5 ὥς τὴν ἐαυτῶν ἀλκὴν παραδιδούσι. αὕτη μὲν Δαρείῳ ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο. Συνεστήκεε δὲ ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἡ Γοβρύεω, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἑπτὰ ἐνός, τῶν τὸν Μάγον κατελόντων, εἰκάζοντος τὰ δῶρα λέγειν· „Ἦν μὲν „ὄρνιθες γενόμενοι ἀναπτῆσθε εἰς τὸν οὐρανόν, ὦ Πέρ- 10

interrogarunt *Persae*, quaenam esset mens mittentium; et ille respondit, *nihil aliud sibi mandatum fuisse, nisi ut his datis quamprimum abiret: ipsos autem Persas, si sapientes essent, cognoscere iussit, quidnam ista dona significarent.* Quo audito responso, consultabant inter se *Persae*. (132.) Et *Darii* quidem sententia erat, Scythas sese et terram et aquam ipsi tradere: id quod inde colligebat, quod mus in terra viveret, eodem fructu atque homo vescens, rana vero in aqua viveret, avis autem similis admodum esset equo; denique tela illos tradere, tamquam suam fortitudinem. Hanc *Darius* sententiam dixerat. Cui opposita erat *Gobriae* sententia, unius e septem viris qui Magos oppresserant. Is coniectabat, dona illa haec significare: *Nisi aves facti, o Persae, in coelum evolaveritis, aut in mures con-*

„σαι, ἢ μῦες γινόμενοι κατὰ τῆς γῆς καταδύητε, ἢ
 „βάτραχοι γινόμενοι ἐς τὰς λίμνας ἐσπηδήσητε, οὐκ
 „ἀπονοστήσετε ὀπίσω, ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων βαλ-
 „λόμενοι.“ Πέρσαι μὲν δὴ οὕτω τὰ δῶρα εἵκαζον.

Ἡ δὲ Σκυθέων μίη μοῖρῃ ἢ ταχθεῖσα πρότερον μὲν 133
 παρὰ τὴν Μαιῆτιν λίμνην Φρουρέειν, τότε δὲ ἐπὶ τὸν
 Ἴστρον Ἴωσι ἐς λόγους ἐλθεῖν, ὥς ἀπῆκετο ἐπὶ τὴν γέ-
 Φυραν, ἔλεγε τάδε· „Ἄνδρες Ἴωνες, ἐλευθερίην ὑμῖν
 5 „ἤκομεν φέροντες, ἥνπερ γε ἐβέλητε ἐσακοῦειν. πυν-
 „θανόμεθα γὰρ, Δαρεῖον ἐντείλασθαι ὑμῖν, ἐξήκοντα
 „ἡμέρας μούνας Φρουρήσαντας τὴν γέφυραν, αὐτοῦ
 „μὴ παραγινόμενου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἀπαλλάσ-
 „σεσθαι ἐς τὴν ὑμετέρην. νῦν ὦν ὑμεῖς τάδε ποιεῦντες,
 10 „ἐκτὸς μὲν ἔσεσθε πρὸς ἐκείνου αἰτίας, ἐκτὸς δὲ πρὸς
 „ἡμέων τὰς προκειμένας ἡμέρας παραμείναντες, τὸ

*versi subeatis terram, aut ut ranæ in paludes in-
 silieritis, salvi hinc non revertemini, hisce sagit-
 tis confixi. In hunc igitur modum dona illa Persæ
 interpretabantur.*

(133.) Interim una illa *Scytharum* pars, cui antea
 mandatum fuerat, ut ad *Mæotidem* paludem custo-
 diam agerent, nunc vero, ut *Ionibus ad Istrum* in
 colloquium venirent, ubi ad pontem pervenere, hæc
 ad eos verba fecerunt: *Viri Iones, venimus liberta-
 tem vobis adferentes, si quidem audire nos volue-
 ritis. Cognovimus enim, mandasse vobis Darium,
 non nisi sexaginta dies custodire pontem, hisque
 elapsis, si intra id tempus ille non adfuerit, in
 patriam vestram abire. Nunc igitur, si hoc quod
 vobis edicimus feceritis, extra culpam et apud*

„ἀπὸ τούτου ἀπαλλάσσεσθε.“ Οὗτοι μὲν νυν, ὑποδεξαμένων Ἰώνων ποιήσιν ταῦτα, ὀπίσω τὴν ταχίστην ἐπείγοντο.

- 134 Πέρσῃσι δὲ, μετὰ τὰ δῶρα τὰ ἐλθόντα Δαρείῳ, ἀντετάχθησαν οἱ ὑπολειφθέντες Σκύθαι πεζῶ καὶ ἵπποισι, ὡς συμβαλέοντες. τεταγμένοισι δὲ τοῖσι Σκύθῃσι λαγὸς εἰς τὸ μέσον διῆξε· τῶν δὲ ὡς ἕκαστοι ὥρεον τὸν λαγόν, ἐδίωκον. ταραχθέντων δὲ τῶν Σκυθῶν, καὶ 5 βοῇ χρεωμένων, εἶρετο ὁ Δαρεῖος τῶν ἀντιπαλεμίων τὸν Θόρυβον· πυθόμενος δὲ σφεας τὸν λαγὸν διώκοντας, εἶπε ἄρα πρὸς τοὺς περ ἐώθεε καὶ τὰ ἄλλα λέγειν· „Οὗτοι ἄνδρες ἡμέων πολλὸν καταφρονέουσιν· καὶ μοι „νῦν φαίνεται Γοβρύης εἶπαι περὶ τῶν Σκυθικῶν δῶ- 10 „ρων ὀρθῶς. ὡς ὦν οὕτως ἤδη δοκεόντων καὶ αὐτῷ μοι

illum eritis, et apud nos: ad constitutum diem manete, eoque elapso discedite. Haec quum se facturos Iones essent polliciti, ocyus illi retro se proripuerunt.

(134.) Reliqui *Scythae*, postquam dona, quae diximus, ad *Darium* miserant, instructis peditibus equitibusque in aciem sunt progressi, tamquam praelium commissuri. Quibus iam in acie stantibus, quum forte lepus in medium prosiluisset, ut quisque leporem conspexit, ita eum persequi coepit. Turbatis itaque illorum ordinibus, et orto clamore, caussam *Darius* quaesivit huius tumultus, qui apud hostes ortus esset. Quos ubi comperit leporem persequi, dixit ad hos cum quibus et alias communicare sermones consueverat: *Nimum nos hi viri contem-
nunt: ac mihi nunc plane videtur, de Scythiis*

„ἔχειν, βουλῆς ἀγαθῆς δεῖ, ὅπως ἀσφαλέως ἡ κομ-
 „δὴ ἡμῶν ἔσται τὸ ὀπίσω.“ Πρὸς ταῦτα Γοβρύης εἶπε·
 „ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ σχεδὸν μὲν καὶ λόγῳ ἠπιστάμην
 15 „ταύτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀπορίην· ἐλθὼν δὲ, μᾶλλον
 „ἐξέμαθον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπαίζοντας ἡμῖν. Νῦν ὦν
 „μοι δοκεῖ, ἐπὴν τάχιστα νύξ ἐπέλθῃ, ἐκκαύσαντας
 „τὰ πυρὰ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐάθαμεν ποιεῖν, τῶν στρα-
 „τιωτέων τοὺς ἀσθενεστάτους ἐς τὰς ταλαιπωρίας ἐξα-
 20 „πατήσαντας, καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσαντας,
 „ἀπαλλάσσεσθαι, πρὶν ἢ καὶ ἐπὶ τὸν Ἴστρον ἰθῦσαι
 „Σκύθας λύσοντας τὴν γέφυραν, ἢ καὶ τι Ἴωσι δό-
 „ξαι τὸ ἡμέας οἷόν τε ἔσται ἐξεργάσασθαι.“ Γοβρύης
 μὲν ταῦτα συνεβούλευε. Μετὰ δὲ, νύξ τε ἐγένετο, 135
 καὶ Δαρεῖος ἐχρᾶτο τῇ γνώμῃ ταύτῃ. τοὺς μὲν καμα-

*donis recte Gobryam iudicasse. Quoniam igitur
 me quoque iudice haec ita se habent, bono consi-
 lio opus est, quo tutus nobis hinc sit receptus.
 Ad haec Gobryas: Rex, inquit, mihi quidem satis
 etiam auditu cognita erat horum hominum pau-
 pertas: nunc vero, postquam in eorum terram ad-
 veni, magis etiam cognovi, videns quo pacto nos
 ludibrio habeant. Itaque mihi sic faciendum vide-
 tur: quamprimum nox aderit, incensis ignibus
 sicut aliàs facere consuevimus, deceptis eis ex mi-
 litibus qui ad tolerandos labores nimis infirmi
 sunt, et adligatis asinis omnibus, hinc abeundum,
 priusquam aut Scythae ad Istrum pergant pontem
 rescissuri, aut Iones etiam consilium aliquod,
 quod nos perdat, capiant. Haec Gobryas suasit.
 (135.) Deinde, ut nox adfuit, eodem consilio Da-*

τηρούς τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἦν ἐλάχιστος ἀπολλυμέ-
 νων λόγος, καὶ τοὺς ὄνους πάντα καταδήσας, κατέ-
 λιπε αὐτοῦ ταύτη ἐν τῷ στρατοπέδῳ. κατέλιπε δὲ 5
 τοὺς τε ἄνους καὶ τοὺς ἀσθενέας τῆς στρατιῆς, τῶνδὲ
 εἵνεκεν ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν παρέχωνται· οἱ δὲ ἄνθρω-
 ποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν κατελείποντο, προφάσιος δὲ
 τῆσδε δηλαδὴ, αὐτὸς μὲν σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ
 ἐπιθήσεσθαι μέλλοι τοῖσι Σκύθῃσι, οὗτοι δὲ τὸ στρα- 10
 τόπεδον τοῦτον τὸν χρόνον ῥυοίατο. ταῦτα τοῖσι ὑπολει-
 πομένοισι ὑποθέμενος ὁ Δαρεῖος, καὶ πυρὰ ἐκκαύσας,
 τὴν ταχίστην ἐπέειπε ἐπὶ τὸν Ἰστρον. οἱ δὲ ὄνοι, ἐρη-
 μωθέντες τοῦ ὁμίλου, οὕτω μὲν δὴ μᾶλλον πολλῶ
 ἔσαν τῆς Φωνῆς· ἀκούσαντες δὲ οἱ Σκύθαι τῶν ὄνων, 15
 136 πάγχυ κατὰ χώρην ἤλπιζον τοὺς Πέρσας εἶναι. Ἡμέ-

CXXXV. 9. αὐτὸς μὲν. ὡς αὐτὸς μὲν ed. Reiz. ex probabili
 coniect.

rius usus est. Morbosos ex militibus, et quorum ia-
 cturam minimi faciebat, asinos item omnes religa-
 tos, in castris quo loco erant reliquit. Reliquit autem
 et asinos et infirmos milites hac caussa, ut asini cla-
 morem tollerent: homines autem, infirmitatis qui-
 dem caussa relinquebantur; sed species nempé prae-
 tendebatur, regem cum flore exercitus de impro-
 viso adgressurum esse *Scythas*, et hos interim debere
 castra tueri. Hoc postquam eos qui relinquebantur
 monuit *Darius*, incensis ignibus, quamprimum ad
Istrum redire properavit. Tum vero asini, procul
 a coetu cui adsueverant relictī, multo tumultuosiore
 rudium edebant; quo audito *Scythae* prorsus existi-
 marunt, suo loco mansisse Persas. (136.) Orta luce,

ρης δὲ γενομένης, γνόντες οἱ ὑπολειφθέντες ὡς προδεδο-
μένοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χεῖράς τε προτείνοντο τοῖσι
Σκύθησι, καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα. οἱ δὲ ὡς ἤκου-
5 σαν ταῦτα, τὴν ταχίστην συστραφέντες, αἱ τε δύο
μοῖραι τῶν Σκυθέων καὶ ἡ μὴ, Σαυρομάται τε καὶ
Βουδῖνοι καὶ Γελωνοὶ, ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἰθὺ τοῦ
Ἰστρου. ἄτε δὲ τοῦ Περσικοῦ μὲν τοῦ πολλοῦ ἐόντος
πεζοῦ στρατοῦ, καὶ τὰς ὁδοὺς οὐκ ἐπισταμένου, ὥστε
10 οὐ τετμημένων τῶν ὁδῶν· τοῦ δὲ Σκυθικοῦ, ἱππότεω,
καὶ τὰ σύντομα τῆς ὁδοῦ ἐπισταμένου· ἀμαρτόντες
ἀλλήλων, ἐφθησαν πολλῶ οἱ Σκύθαι τοὺς Πέρσας
ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀπικόμενοι. Μαθόντες δὲ τοὺς Πέρ-
σας οὐκ ἂν ἀπιγμένους, ἔλεγον πρὸς τοὺς Ἴωνας ἐόν-
15 τας ἐν τῇσι νηυσὶ „ Ἄνδρες Ἴωνες, αἱ τε ἡμέραι ὑμῶν
„ τοῦ ἀριθμοῦ διόιχονται· καὶ οὐ ποιεέτε γε δίκαια, ἔτι

qui relictī erant, proditos se esse intelligentes a *Dario*, manus ad *Scythas* tendebant, ea quae par erat dicentes. Quibus illi auditis, propere collectis copiis omnibus, et duo illa quae diximus iuncta Scytharum agmina, et unum tertium, et Sauromatae et Budini et Geloni, simul omnes persecuti sunt Persas, recta versus Istrum directo itinere. At, quum maior pars Persici exercitus pedestris esset, nec itinerum esset peritus, utpote viis non tritis, Scythicus autem exercitus esset equestris, et compendiorum itineris gnarus; accidit, ut a se invicem aberrarent, et multo prius *Scythae*, quam Persae, ad pontem pervenirent. Quī ubi cognoverunt, nondum advenisse Persas, Ionibus, qui in navibus erant, haecce dixere: *Viri Iones, dierum numerus vobis praeteriit: itaque*

„παραμένοντες. ἀλλ', ἐπεὶ πρότερον δειμαίνοντες ἐμ-
 νετε, νῦν λύσαντες τὸν πόρον, τὴν ταχίστην ἄπιτε
 „χαίροντες ἐλεύθεροι, θεοῖσί τε καὶ Σκύθησι εἰδότες
 „χαίριν. τὸν δὲ πρότερον ἔοντα ὑμέων δεσπότην ἡμεῖς 20
 „παρασθησόμεθα οὕτω, ὥστε ἐπὶ μηδαμῶς ἔτι ἀνθρώ-
 „πους αὐτὸν στρατεύσασθαι.“

- 137 Πρὸς ταῦτα οἱ Ἴωνες ἐβουλευόντο. Μιλτιάδεω μὲν
 τοῦ Ἀθηναίου, στρατηγέοντος καὶ τυραννεύοντος Χερσο-
 νησιτέων τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἣν γνώμη, πείβεσθαι
 Σκύθησι, καὶ ἐλευθεροῦν Ἰωνίην· Ἰστιαίου δὲ τοῦ Μι-
 λησίου ἐναντίη ταύτῃ, λέγοντος „ὥς νῦν μὲν διὰ Δα- 5
 ρεῖον ἕκαστος αὐτέων τυραννεύει πόλιος· τῆς Δαρείου δὲ
 δυνάμιος κατατρεβείσης, οὔτε αὐτὸς Μιλησίων οἶός τε
 ἔσται ἄρχειν, οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν βουλήσε-

*male facitis, quod adhuc manetis. At, quoniam
 huc usque metu mansistis, nunc quidem solvite
 pontem, et ocyus abite, recuperata libertate gau-
 dentes, et diis atque Scythis habentes gratiam. Cum
 illo autem, qui adhuc vester fuit dominus, ita nos
 agemus, ut adversus nullum populum posthac ar-
 ma sit moturus.*

(137.) Super his itaque deliberarunt Iones. Et Mil-
 tiadis quidem Atheniensis, qui dux et tyrannus erat
 Chersonitarum ad Hellespontum, haec erat sententia,
 parerent Scythis, et Ioniam liberarent. Cui opposita
 erat Histiaei sententia Milesii, dicentis, nunc quidem
 unumquemque ipsorum in sua civitate regnare; Da-
 rii vero eversâ potentiâ, nec se Mileti, neque alium
 quemquam ullius civitatis imperium porro posse

341, 4.

σθαι γὰρ ἐκάστην τῶν πολίων δημοκρατέεσθαι μᾶλ-
 10 λον ἢ τυραννέεσθαι. Ἰστιαίου δὲ γνώμην ταύτην ἀπο-
 δεικνυμένου, αὐτίκα πάντες ἦσαν τετραμμένοι πρὸς ταύ-
 την τὴν γνώμην, πρότερον τὴν Μιλτιάδεω αἰρεόμενοι.
 Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ διαφέροντές τε τὴν ψῆφον, καὶ ἑόν- 138
 τες λόγου πρὸς βασιλῆος Ἑλλησποντίων μὲν τύραν-
 νοί· Δάφνις τε Ἀβυδηνός, καὶ Ἴπποκλος Λαμψακη-
 νός, καὶ Ἡρόφαντος Παριηνός, καὶ Μητρόδωρος Προ-
 5 κωνήσιος, καὶ Ἀρισταγόρης Κυζικηνός, καὶ Ἀρίστων
 Βυζάντιος· οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ ἐξ Ἑλλησπόντου. ἀπ’
 Ἰωνίης δὲ, Στράττις τε Χῖος, καὶ Αἰάκης Σάμιος,
 καὶ Λαοδάμας Φωκαεύς, καὶ Ἰστιαῖος Μιλήσιος, τοῦ
 ἦν γνώμη ἡ προκειμένη ἐναντίῃ τῇ Μιλτιάδεω. Αἰολέων
 10 δὲ παρῆν λόγιμος μούνος Ἀρισταγόρης Κυμαῖος.

*obtinere: fore enim ut quaeque civitas populari uti
 imperio malit, quam uni parere. Hanc sententiam
 postquam Histiaeus dixit protinus omnes huic sunt
 adsensī, quum prius Miltiadis probassent consilium.
 (138.) Fuere autem hi, qui in illa deliberatione
 suffragia ferebant, et gratiā valebant apud Regem:
 Hellespontiorum quidem tyranni: Daphnis, Aby-
 denus; Hippocleus, Lampsacenus; Herophantus, Pa-
 rienus; Metrodorus, Proconnesius; Aristagoras, Cy-
 zicenus; et Ariston, Byzantius: hi ex Hellesponto
 adfuere. Ex Ionia vero: Strattis, Chius; Aeaces, Sa-
 mius; Laodamas, Phocaecensis; et Histiaeus, Mile-
 sius; cuius erat in medium proposita sententia, Mil-
 tiadi contraria. Ex Aeolensibus unus aderat vir, Ari-
 stagoras Cumaeus.*

139. Οὗτοι ὧν ἐπεὶ τε τὴν Ἰστιαίου αἰρέοντο γνώμην, ἔδοξε σφι πρὸς ταύτῃ τὰδ' ἔργα τε καὶ ἔπεα προσθεῖναι· τῆς μὲν γεφύρης λύειν τὰ κατὰ τοὺς Σκύθας ἑόντα, λύειν δὲ ὅσον τόξευμα ἐξικνέεται· ἵνα καὶ ποιέειν τι δοκέωσι, ποιεῦντες μηδὲν, καὶ οἱ Σκύθαι μὴ πειρώατο βιώμενοι καὶ βουλόμενοι διαβῆναι τὸν Ἰστρον κατὰ τὴν γεφυραν· εἰπεῖν τε, λύοντας τῆς γεφύρης τὸ ἐς τὴν Σκυδικὴν ἔχον, ὥς πάντα ποιήσουσι τὰ Σκύθησί ἐστι ἐν ἡδονῇ. ταῦτα μὲν προσέθηκαν τῇ γνώμῃ. Μετὰ δὲ, ἐκ πάντων ὑπεκρίνατο Ἰστιαῖος, τὰδ' ἐλέγων· „ Ἄνδρες Σκύθαι, χρηστὰ ἤκετε φέροντες, καὶ ἐς καιρὸν „ ἐπείγεσθε· καὶ τὰ τε ἀπ' ὑμέων ἡμῖν χρηστῶς ὁδοῦ- „ ται, καὶ τὰ ἀπ' ἡμέων ἐς ὑμέας ἐπιτηδέως ὑπηρε- „ τέεται. ὥς γὰρ ὁρᾶτε, καὶ λύομεν τὸν πόντον, καὶ „ προθυμίην πᾶσαν ἔχομεν, θέλοντες εἶναι ἐλεύθεροι. 15

(139.) Hi igitur postquam Histiaei probaverant sententiam, haec praeterea et facienda et dicenda decreverunt: pontis quidem partem solvendam, quae Scytharum ripam spectaret, solvendam autem ad teli iactum; quo et facere aliquid viderentur, nihil licet facientes, et ne Scythae tentarent vim adferre et Istrum ponte transire: dicendumque, dum pontis partem ad Scythas spectantem solverent, se omnia facturos quae Scythis grata essent factura. Has condiciones Histiaei sententiae adiecerunt. Deinde nomine omnium *Histiaeus* Scythis haec respondit: *Viri Scythae, utilia et benigna adtulistis, et opportune properastis. Ut autem, quae a vobis proficiscuntur, benigna sunt; sic et nos vobis studiose morem gerimus. Ut enim videtis, solvimus*

841, 34.

„Ἐν ᾧ δὲ ἡμέες τάδε λύομεν, ὑμέας καιρός ἐστι δίζη-
 „σθαι ἐκείνους· εὐρόντας δὲ, ὑπὲρ τε ἡμέων καὶ ὑμέων
 „αὐτέων τίσασθαι οὕτως ὥς κείνους πρέπει.“ Σκύθαι 140
 μὲν τὸ δεύτερον Ἴωσι πιστεύσαντες λέγειν ἀληθέα, ὑπέ-
 στρεφον ἐπὶ ζήτησιν τῶν Περσέων, καὶ ἡμάρτανον πά-
 σης τῆς ἐκείνων διεξόδου. αἵτιοι δὲ τούτου αὐτοὶ οἱ Σκύ-
 5 θαι ἐγένοντο, τὰς νομάς τῶν ἵππων τὰς ταύτῃ δια-
 φθείραντες, καὶ τὰ ὕδατα συγχώσαντες. εἰ γὰρ ταῦτα
 μὴ ἐποίησαν, παρεῖχε ἂν σφι, εἰ ἐβούλοντο, εὐπετέως
 ἐξευρέειν τοὺς Πέρσας· νῦν δὲ, τὰ σφι ἐδόκεε ἀρίστα
 βεβουλευθῆναι, κατὰ ταῦτα ἐσφάλησαν. Σκύθαι μὲν
 10 νυν τῆς σφετέρης χώρας τῇ χιλός τε τοῖσι ἵπποισι καὶ
 ὕδατα ἦν, ταύτῃ διεξιόντες, ἐδίζηντο τοὺς ἀντιπολεμίους,
 δοκέοντες καὶ ἐκείνους διὰ τοιούτων τὴν ἀπόδρῃσιν ποιέει-

*pontem; et omne studium adhibebimus, quo liber-
 tatem recuperemus. Dum vero nos in hoc solvendo
 occupamur, interim commodum fuerit, ut vos
 istos quaeratis; et, postquam repperitis, eam ab
 illis, quam par est, poenam et vestro et nostro
 nomine sumatis. (140.) Tum Scythae, fidem ite-
 rum adhibentes Ionibus, vera eos dicere persuasi,
 reversi sunt; Persas inquisituri; sed iterum tota via,
 qua illi transire, aberrarunt. Cuius erroris ipsi Scy-
 thae caussa fuere, eo quod pascua omnia in illa re-
 gione corruperant, aquasque obstruxerant. Id enim
 ni fecissent; facile, si voluissent, Persas inventuri
 erant: nunc per id ipsum consilium, quod optime a
 se initum putabant, decepti sunt. Scythae igitur per
 ea terrae suae loca proficiscentes quaerebant Persas,
 ubi et pabulum erat equis et aqua, rati per eadem*

σθαι. οἱ δὲ δὴ Πέρσαι τὸν πρότερον ἐωυτῶν γεόμενον
 στίβον, τοῦτον φυλάσσοντες ἦϊσαν· καὶ οὕτω μόγῃς
 εὖρον τὸν πόρον. Οἷα δὲ νυκτός τε ἀπικόμενοι, καὶ λε- 15
 λυμένης τῆς γεφύρης ἐντυχόντες, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην
 141 ἀπῆκοντο μή σφεας οἱ Ἴωνες ἕωσι ἀπολελοιπότες. Ἦν
 δὲ περὶ Δαρεῖον ἀνὴρ Αἰγύπτιος, Φωνέων μέγιστον ἀν-
 θρώπων· τοῦτον δὲ τὸν ἄνδρα καταστάντα ἐπὶ τοῦ χεί-
 λεος τοῦ Ἰστρου, ἐκέλευε Δαρεῖος καλέειν Ἰστιαῖον Μι-
 λήσιον. ὁ μὲν δὲ ἐποίεε ταῦτα· Ἰστιαῖος δὲ, ἐπακού- 5
 σας τῷ πρώτῳ κελεύσματι, τὰς τε νέας ἀπάσας πα-
 ρεῖχε διαπορθμεύειν τὴν στρατιὴν, καὶ τὴν γέφυραν
 142 ἐξέυξε. Πέρσαι μὲν ὧν οὕτω ἐκφεύγουσι· Σκύθαι δὲ
 διζήμενοι, καὶ τὸ δεύτερον ἡμέρτον τῶν Περσέων. καὶ
 τοῦτο μὲν, ὡς ἑόντας Ἴωνας ἐλευθέρους, κακίστους τε
 καὶ ἀνανδροτάτους κρίνουσι εἶναι ἀπάντων ἀνθρώπων·

loca Persas se recipere: at illi eandem viam tenen-
 tes retrogressi sunt, qua prius erant profecti; atque
 ita aegre tandem locum traiectus repererunt. Quum
 vero noctu advenirent, solutumque offenderent pon-
 tem; gravis eos metus incessit, ne Iones sese dese-
 ruissent. (141.) Erat tunc apud Darium vir Aegyp-
 tius, omnium hominum vocalissimus. Hunc *Darius*
 iussit, in ripa Istri stantem, vocare *Histiaeum Mi-*
lesium. Quod ubi ille fecit, exaudita prima compel-
 latione Histiaeus naves omnes ad traiiciendum exer-
 citum expedit, pontemque iunxit. (142.) Atque
 ita Persae effugerunt: Scythae vero, illos inquiren-
 tes, iterum ab eis aberrarunt. Et exinde Scythae *Io-*
nas, quatenus liberi sunt, *mollissimos et effoemi-*
natissimos cuniorum hominum esse iudicant; qua-

5 ταῦτο δὲ, ὡς δούλων Ἰωνῶν τὸν λόγον ποιούμενοι, ἀνδράποδα φιλοδέσποτά φασι εἶναι, καὶ ἄδρηστα μάλιστα· ταῦτα μὲν δὴ Σκύθησι ἐς Ἴωνας ἀπέρριπται.

Δαρεῖος δὲ διὰ τῆς Θρηίκης πορευόμενος, ἀπῆκετο ¹⁴³ ἐς Σηστόν τῆς Χερσονήσου· ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸς μὲν διέβη τῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀσίην, λείπει δὲ στρατηγὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μεγάβαζον, ἄνδρα Πέρσῃ· τῷ Δαρεῖος κοτε 5 ἔδωκε γέρας, τοιόνδε εἶπας ἐν Πέρσῃσι ἔπος. ὠρμημένου Δαρείου ροιάς τρώγειν, ὡς ἀνοιξε τάχιστα τὴν πρῶτην τῶν ροιῶν, εἶρετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς Ἀρτάβανος, ὅτι βούλοιτ' ἂν οἱ τοσοῦτο πλῆθος γενέσθαι, ὅσοι ἐν τῇ ροίῃ κόκκοι. Δαρεῖος δὲ εἶπε, Μεγαβάζους ¹⁰ ἂν οἱ τοσούτους ἀριθμὸν γενέσθαι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ τὴν Ἑλλάδα ὑπήκοον. ἐν μὲν δὴ Πέρσῃσι ταῦτά μιν

tenus vero de eisdam ut servis verba faciunt, *mancipia aiunt esse dominis quam maxime dedita et fidelissima*. Haec dicteria in Ionas iactant Scythae.

(143.) *Darius*, per Thraciam profectus, Sestum in Chersonneso pervenit: unde ipse quidem navibus in Asiam traiecit, ducem vero exercitus in Europa reliquit *Megabazum*, virum Persam: cui rex olim singularem habuerat honorem, hoc in eum verbo coram Persis dicto. Mala Punica comedere cupiverat *Darius*: qui postquam primum aperuit malum, quae-sivit ex eo frater Artabanus, *quidnam esset, cuius tantum sibi numerum esse cuperet, quantus numerus granorum in Punico malo?* Cui *Darius* respondit: *Malle se tot numero Artabazos habere, quam Graeciam suae potestati subiectam*. Haec in Persis dicens, illum honoraverat; tunc vero eum-

εἶπας ἐτίμα· τότε δὲ αὐτὸν ὑπέλιπε στρατηγὸν, ἔχον-
 144 τα τῆς στρατιῆς τῆς ἑαυτοῦ ὀκτὼ μυριάδας. Οὗτος
 δὲ ὁ Μεγάβαζος, εἶπας τόδε τὸ ἔπος, ἐλείπετο αἰθά-
 νατον μνήμην πρὸς Ἑλλησποντίων. γενόμενος γὰρ ἐν
 Βυζαντίῳ, ἐπύθετο ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον Καλ-
 χηδονίους κτίσαντας τὴν χώραν Βυζαντίων· πυθόμενος δὲ, 5
 ἔφη Καλχηδονίους τοῦτον τὸν χρόνον τυγχάνειν ἑόντας
 τυφλοὺς· οὐ γὰρ ἂν τοῦ καλλίονος παρέοντος κτίζειν
 • χώραν, τὸν αἰσχίονα ἐλέσθαι, εἰ μὴ ἦσαν τυφλοί. οὗ-
 τος δὴ ὢν τότε ὁ Μεγάβαζος στρατηγὸς λειφθεὶς ἐν
 τῇ χώρῃ Ἑλλησποντίων, τοὺς μὴ μηδίζοντας κατεστρέ- 10
 φετο. οὗτος μὲν νυν ταῦτα ἔπραττε.

145 Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον χρόνον ἐγένετο ἐπὶ Λι-
 βύην ἄλλος στρατιῆς μέγας στόλος, διὰ πρόφασιν

dem imperatorem reliquit cum octo myriadibus de
 suo exercitu. (144.) Idem *Megabazus*, quum By-
 zantii agens audiret, *Calchedonios* septemdecim an-
 nis ante Byzantios urbem suam in ea regione, ubi sita
 est, condidisse, verbum dixit, quo dicto immortalem
 apud Hellespontios memoriam sui reliquit: istud
 enim de Calchedoniis ubi audivit, *caecos eo tem-*
pore fuisse, ait, *Calchedonios: etenim, quum pul-*
crior fuisset locus condendae urbi, turpiorem non
elegissent, ni caeci fuissent. Idem igitur Megaba-
 zus, imperator tunc relictus in Hellespontiorum re-
 gione, armis subegit civitates, quae cum Medis non
 sentiebant.

(145.) Dum haec ille agebat, per idem tempus alia
 ingens *expeditio in Libyam suscepta* est; cuius caus-
 sam exponam, postquam haecce prius commemoravero.

τὴν ἐγὼ ἀπηγήσομαι, προδιηγησάμενος πρότερον ταῦδε.
 Τῶν ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπιβατέων παίδων παῖδες, ἐξε-
 5 λασθέντες ὑπὸ Πελασγῶν τῶν ἐκ Βραυρῶνος ληϊσαμέ-
 νων τὰς Ἀθηναίων γυναῖκας, ὑπὸ τούτων ἐξελασθέν-
 τες ἐκ Λήμνου, οἰχόντο πλείοντες ἐς Λακεδαιμόνα· ἰζό-
 μενοι δὲ ἐν τῷ Τηϋγέτῳ, πῦρ ἀνέκαιον. Λακεδαιμό-
 νιοι δὲ ἰδόντες, ἄγγελον ἐπεμπον, πευσόμενοι τίνες τε
 10 καὶ ὅκοθεν εἰσί. οἱ δὲ τῷ ἀγγέλῳ εἰρωτέρῃτι ἔλεγον,
 ὥς „εἴησαν μὲν Μινύαι, παῖδες δὲ εἶεν τῶν ἐν τῇ Ἀρ-
 γοῖ πλεόντων ἡρώων· προσσχόντας δὲ τούτους ἐς Λῆμνον,
 φυτεῦσαί σφεας.“ Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἀκηκοότες
 τὸν λόγον τῆς γενεῆς τῶν Μινυέων, πέμψαντες τὸ
 15 δεύτερον, εἰρώτεον τί θέλοντες· ἤκοιέν τε ἐς τὴν χώραν,
 καὶ πῦρ αἴθιοιεν. οἱ δὲ ἔφασαν, ὑπὸ Πελασγῶν ἐκ-
 βληθέντες, ἤκειν ἐς τοὺς πατέρας· δικαιοτάτον γὰρ εἶναι
 οὕτω τοῦτο γίγνεσθαι· δέεσθαι τε οἰκέειν ἅμα τούτοισι.

*Argonautarum nepotes, a Pelasgis eis, qui Athenien-
 sium mulieres Braurone rapuerant, Lemno eiecti,
 navigarant Lacedaemonem; et sedibus in Taygeto
 captis, ignem incenderant. Id conspicati Lacedaemo-
 nii, misso nuncio sciscitabantur, quina[m] essent, et
 unde? Nuncio hi respondent, Minyas se esse, he-
 roum illorum filios, qui in Argo navi navigassent:
 ab illis, postquam Lemnum adpulissent, esse se
 procreatos. Lacedaemonii, accepto hoc nuncio de
 genere Minyarum, iterum miserunt qui ex illis quae-
 rerent, quo consilio in ipsorum venissent ter-
 ram, et ignem accenderent? Dixerunt, a Pelasgis
 eiectos, ad parentes venire: aequissimum enim esse
 ita fieri; cupereque cum illis habitare, honorum*

μοῖραν τε τιμῶν μετέχοντες, καὶ τῆς γῆς ἀπολαχόν-
 τες. Λακεδαιμονίοισι δὲ ἑαδὲ δέκεσθαι τοὺς Μινύας 20
 ἐπ' οἷσι θέλουσι αὐτοί· μάλιστα δὲ ἐνῆγέ σΦεας ὥστε
 ποιεῖν ταῦτα, τῶν Τυνδαριδῶν ἡ ναυτιλίη ἐν τῇ Ἀρ-
 γοῖ. δεξάμενοι δὲ τοὺς Μινύας, γῆς τε μετέδωκαν, καὶ
 εἰς Φυλας διεδάσαντο. οἱ δὲ αὐτίκα μὲν γάμους ἔγη-
 मान, τὰς δὲ ἐκ Λήμνου ἤγοντο, ἐξέδωσαν ἄλλοισι. 25
 146 Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διεξελθόντος, αὐτίκα οἱ Μινύαι
 ἐξύβρισαν, τῆς τε βασιλείης μεταιτέοντες, καὶ ἄλλα
 ποιεῦντες οὐκ ὅσια. τοῖσι ὧν Λακεδαιμονίοισι ἔδοξε αὐ-
 τοὺς ἀποκτεῖναι· συλλαβόντες δὲ σΦεας κατέβαλον εἰς
 ἐρκτήν. κτείνουσι δὲ τοὺς ἂν κτείνωσι Λακεδαιμόνιοι, 5
 νυκτός· μετ' ἡμέρην δὲ, οὐδένα. ἐπεὶ ὧν ἔμελλον σΦεας
 καταχρήσεσθαι, παραιτήσαντο αἱ γυναῖκες τῶν Μι-

participes, et terrae portionem sortitos. Placuit
tunc Lacedaemoniis, Minyas recipere eis conditio-
nibus, quas ipsi proposuerant: maxime vero, ut hoc
facerent, movit eos hoc, quod Tyndaridae partici-
pes fuerant expeditionis Argonautarum. Itaque re-
ceptis Minyis et terrae portionem adsignarunt, et per
tribus eosdem distribuerunt. Et illi statim matrimo-
nia contraxerunt; uxoresque, quas Lemni duxerant,
aliis elocarunt. (146.) Haud multo vero inter-
iecto tempore, inolescere Minyae coeperunt, regni
participes fieri postulantes, et alia patrantes nefaria.
Itaque interimere eos decrevere Lacedaemonii; et
prehensos in custodiam misere. Supplicio autem ad-
ficiunt Lacedaemonii, si quos morte plectunt, noctur-
no tempore, interdium vero neminem. Quum igitur in
 30 *essent ut supplicio eos adficerent, uxores Minya-*

344, 27.

νυέων, εἶναι αἰσταιί τε, καὶ τῶν πρώτων Σπαρτιη-
 τέων θυγατέρες, ἐσελθεῖν τε εἰς τὴν ἐρκτὴν, καὶ εἰς λό-
 10 γους ἐλθεῖν ἐκάστη τῷ ἐαυτῆς ἀνδρί. οἱ δὲ σφεας πα-
 ρῆκαν, οὐδένα δόλον δοκέοντες ἐξ αὐτέων ἐσεσθαι. αἱ
 δὲ ἐπεὶ τε ἐσῆλθον, ποιεῦσι τοιαύδε· πᾶσαν τὴν εἶχον
 ἐσθῆτα παραδοῦσαι τοῖσι ἀνδράσι, αὐταὶ τὴν τῶν ἀν-
 δρῶν ἔλαβον. οἱ δὲ Μινύαι, ἐνδύντες τὴν γυναικῆν
 15 ἐσθῆτα, ἅτε γυναῖκες, ἐξήϊσαν ἔξω. ἐκφυγόντες δὲ
 τρόπῳ τοιούτῳ, ἵζοντο αὐτὶς ἐς τὸ Τηϋγετον.

Τὸν δὲ αὐτὸν τοῦτον χρόνον Θήρας ὁ Αὐτεσίωνος, 147
 τοῦ Τισαμενοῦ, τοῦ Θερσάνδρου, τοῦ Πολυνείκεος,
 ἐστελλε εἰς ἀποικίην ἐκ Λακεδαίμονος. ἦν δὲ ὁ Θήρας
 οὗτος, γένος ἐὼν Καδμεῖος, τῆς μητρὸς ἀδελφεὸς τοῖσι
 5 Ἀριστοδήμου παισὶ, Εὐρυσθένει καὶ Προκλείῃ ἐόντων
 δ' ἐτι τῶν παίδων τούτων νηπίων, ἐπιτροπαίην εἶχε ὁ

rum, quae cives erant, et primariorum Spartanorum
 filiae, precatæ sunt ut ipsis liceret in carcerem in-
 trare, et cum suo cuiusque marito colloqui. Et hi illis
 hanc veniam dederunt, nullum dolum suspicati. At
 illae, carcerem ingressae, hoc instituunt facere: quid-
 quid habebant vestium, id maritis dabant: ipsae ma-
 ritorum vestes induebant. Ita *Minyae*, muliebri ve-
 stitu induti, quasi mulieres, egrediebantur: eoque
 modo postquam evasere, iterum in Taygeto sedes
 ceperunt.

(147.) Per idem vero tempus *Theras*, filius Aute-
 sionis, Tisamini, Thersandri, Polynicis, colonos du-
 xit Lacædaemone. Erat hic Theras, genere Cadmeus,
 avunculus filiorum Aristodemi, Eurysthenis et Pro-
 clis: qui quoad minores fuerant ætate, Theras illo-

Θήρας τὴν ἐν Σπάρτῃ βασιληίην. αὐξηθέντων δὲ τῶν ἀδελφιδέων, καὶ παραλαβόντων τὴν ἀρχὴν, οὕτω δὴ ὁ Θήρας δεινὸν ποιούμενος ἀρχεσθαι ὑπ' ἄλλων, ἐπεὶ τε ἐγεύσατο ἀρχῆς, οὐκ ἔφη μένειν ἐν τῇ Λακεδαί- 10
μονι, ἀλλ' ἀποπλεύσεσθαι ἐς τοὺς συγγενέας. ἦσαν δὲ ἐν τῇ νῦν Θήρῃ καλεσμένη νήσῳ, πρότερον δὲ Καλλίστῃ τῇ αὐτῇ ταύτῃ, ἀπόγονοι Μεμβλιάρεω τοῦ Ποικίλειω, ἀνδρὸς Φοίνικος. Κάδμος γάρ ὁ Ἀγήνορος, Εὐρώπην διζήμενος, προσέσχε ἐς τὴν νῦν Θήρην καλεσμένην· 15
προσσχόντι δὲ εἴτε δὴ οἱ ἡ χώρα ἤρεσε, εἴτε καὶ ἄλλως ἠθέλησε ποιῆσαι τοῦτο, καταλείπει γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἄλλους τε τῶν Φοινίκων, καὶ δὴ καὶ τῶν ἐαυτοῦ συγγενέων Μεμβλίारον· οὗτοι ἐνέμοντα τὴν Καλλίστην καλεσμένην ἐπὶ γενεάς, πρὶν ἢ Θήραν ἐλ- 20
148 θεῖν ἐκ Λακεδαίμονος, ὀκτὼ ἀνδρῶν. Ἐπὶ τούτους δὴ

rum nomine regnum Spartae administraverat. Postquam autem adoleverunt sororis filii, regnumque cesserunt, graviter ferens Theras ab aliis regi, qui regnum ipse gustasset; negavit Lacedaemone se mansurum, sed ad cognatos suos ait navigaturum. Erant autem in *insula*, quae *Thera* nunc vocatur, cui olim *Calliste* nomen fuerat, Membliari posteri, Poecilis filii, natione Phoenicis. *Cadmus* enim, Agenoris filius, Europam quaerens, ad Thera quae nunc vocatur adpulerat; ibique, sive quod ei placeret illa regio, sive alia quapiam caussa permotus, reliquit quum alios Phoenices, tum cognatum suum Membliarum: atque hi Callistam quae tunc vocabatur habitabant per octo hominum generationes, priusquam Theras Lacedaemone eo advenisset. (148.) Ad hos igitur

345, 58.

ὦν ὁ Θήρας, λαὸν ἔχων ἀπὸ τῶν Φυλέων, ἔστελλε,
 συνοικήσαν τούτοις, καὶ οὐδαμῶς ἐξελῶν αὐτούς, ἀλ-
 λὰ κατὰ οἰκηιέμενος. Ἐπεὶ τε δὲ καὶ οἱ Μινύαι ἐκ-
 5 δρᾶντες ἐκ τῆς ἐρκτῆς ἴζοντο ἐς τὸ Τηύγετον, τῶν Λα-
 κεδαιμονίων βουλευομένων σφέας ἀπολλύναι, παραι-
 τέταται ὁ Θήρας ὅπως μήτε Φόνος γένηται, αὐτός τε
 ὑπεδέκετό σφεας ἐξάξειν ἐκ τῆς χώρας. συγχωρησάν-
 των δὲ τῇ γνώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, τρισὶ τριηκοντέ-
 10 ροισι ἐς τοὺς Μεμβλιάρεω ἀπογόνους ἐπλωσε· οὔτι
 πάντας ἄγων τοὺς Μινύας, ἀλλ' ὀλίγους τινάς. οἱ
 γὰρ πλεῖνες αὐτῶν ἐτράποντο ἐς τοὺς Παρωρεάτας
 καὶ Καύκωνας· τούτους δ' ἐξελάσαντες ἐκ τῆς χώρας,
 σφέας αὐτοὺς ἐξ μοίρας διεῖλον· καὶ ἔπειτα ἐκτίσαν
 15 πόλιας τάσδε ἐν αὐτοῖσι, Λέπρεον, Μάκιστον, Φρι-

Theras cum multitudine quadam e Spartanorum tri-
 bubus profectus est, una cum illis habiturus, et neu-
 tiquam insulâ eos eiecturus, sed admodum sibi eo-
 rum animos concilians. Iam, quum *Minyae* ex car-
 cere profugi in *Taygeto* consedissent, et de eis in-
 terficiendis deliberarent *Lacedaemonii*, deprecatus
 est *Theras* ne fieret caedes, pollicitus se illos ex ipso-
 rum finibus educturum. Cui sententiae quum cedis-
 sent *Lacedaemonii*, tribus navibus trigenta remo-
 rum *Theras* ad *Memblari* posteros navigavit; non
 utique omnes secum *Minyas* ducens, sed exiguum
 eorum numerum. Nam maior pars in *Paroreata-*
rum et *Cauconum* fines se contulit: hisque terra
 sua eiectis in sex partes sese partiti sunt, et deinde
 in eadem regione sex haec oppida condiderunt, *Le-*
preum, *Macistum*, *Phrixas*, *Pyrgum*, *Epium*, *Nu-*

ξας, Πύργον, Ἐπίον, Νούδιον· τούτων δὲ τὰς πλεῖ-
 νας, ἐπ' ἐμέο Ἡλεῖοι ἐπόρθησαν. Τῇ δὲ νήσῳ ἐπὶ τοῦ
 149 οἰκιστέω Θήρα ἢ ἐπωνυμῇ ἐγένετο. Ὁ δὲ παῖς, οὗ
 γὰρ ἔφη οἱ συμπλεύσεσθαι, τοιγαρῶν ἔφη αὐτὸν κα-
 ταλείπειν οἷν ἐν λύκοις· ἐπὶ τοῦ ἔπεος τούτου οὐνομα-
 τῶ νενήσκω τούτῳ Ὀϊόλυκος ἐγένετο· καὶ κως τὸ οὐνο-
 μα τοῦτο ἐπεκράτησε. Ὀϊολύκου δὲ γίνεται Αἰγεύς· 5
 ἀπὸ τοῦ Αἰγεῖδαι καλεῦνται, Φυλὴ μεγάλη ἐν Σπάρ-
 τη. τοῖσι δὲ ἐν τῇ Φυλῇ ταύτῃ ἀνδράσι, οὐ γὰρ ὑπέ-
 μειναν τὰ τέκνα, ἰδρύσαντο ἐκ Θεοπροπίου Ἐρινύων
 τῶν Λαΐου τε καὶ Οἰδιπόδεω ἱρόν· καὶ μετὰ τοῦτο ὑπέ-
 μεινε. τῷτὸ τοῦτο [συνέβη] καὶ ἐν Θήρῃ τοῖσι ἀπὸ 10
 τῶν ἀνδρῶν τούτων γεγονόσι.

CXLIX. 10. Verbum συνέβη ex Reiskii coniect. adieci. Lun-
 gunt vulgo ὑπέμεινε τῷτὸ τοῦτο, et συνέβη ignorant omnes.

dium; quorum quidem pleraque ab Eleis mea aetate
 eversa sunt. Insula autem, quam dixi, a conditoris
 nomine *Thera* est adpellata. (149.) Filius Therae
 enavigare cum patre noluerat: itaque dixerat pater,
se eum relinquere tamquam ovem inter lupos: (οἷς ἐν
 λύκοις.) a quo dicto nomen huic adolescenti *Oioly-*
cus (*Ovilupus*) inditum est, idque nomen dein in-
 valuit. Huius Oiolyci filius fuit *Aegeus*; a quo *Ae-*
gidae nomen habent, magna tribus Spartaе. Qua ex
 tribu viris quum in vita non manerent liberi, ex
 oraculi edicto statuerunt templum Furiis Laii et
 Oedipodis dedicatum: et ex eo tempore mansere illis
 liberi. Idemque etiam in Thera insula accidit eis qui
 ex his viris progeniti sunt.

Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ λόγου Λακεδαιμόνιοι Θη- 150
 ραίοισι κατὰ ταῦτα λέγουσι· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου μου-
 νοι Θηραῖοι ᾧδε γενέσθαι λέγουσι. Γρίνος ὁ Αἰσανίου,
 ἑὼν Θήρα τούτου ἀπόγονος, καὶ βασιλεύων Θήρης τῆς
 5 κῆσου, ἀπῆκετο εἰς Δελφοὺς, ἄγων ἀπὸ τῆς πόλιος
 ἑκατόμβην· εἶπαντο δὲ οἱ καὶ ἄλλοι τῶν πολιτῶν, καὶ
 δὴ καὶ Βάττος ὁ Πολυμνήστου, ἑὼν γένος Εὐφημίδης
 τῶν Μινυέων. Χρεωμένῳ δὲ τῷ Γρίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν
 Θηραίων περὶ ἄλλων, χρεᾶ ἢ Πυθίῃ „κτίζειν ἐν Λι-
 10 βύῃ πόλιν.“ ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· „Ἐγὼ μὲν, ὦναξ,
 „πρεσβύτερός τε ἤδη εἰμὶ, καὶ βαρὺς αἰρέσθαι· σὺ
 „δέ τινα τῶνδε τῶν νεωτέρων κέλευε ταῦτα ποιεῖν.“
 ἅμα τε ἔλεγε ταῦτα, καὶ ἐδείκνυε εἰς τὸν Βάττον. τότε
 μὲν τσαῦτα. μετὰ δὲ ἀπελθόντες, ἀλογίην εἶχον τοῦ

CL. 7. Εὐφημίδης. Vulgo Εὐθυμίδης.

(150.) Hactenus Lacedaemoniorum narratio et
 Theracorum consentit: quae his subiungam, ea soli
 Theracii memorant ita accidisse. Grinus, Aesanii
 filius, unus ex posteris huius Therac, quum rex The-
 racorum esset, Delphos venit, hecatomben offerens
 nomine civitatis: sequebanturque eum et alii ex ci-
 vibus, atque etiam Battus, Polymnesti filius, de
 Euphemi genere, unius ex Minyis. Grino vero, regi
 Theracorum, quum de aliis rebus consuleret oracu-
 lum, edixit Pythia, civitatem debere eum in Libya
 condere. Tum ille respondit: At equidem, ὁ Rex,
 aetate iam sum provector, et gravis ad maius
 quidpiam moliendum. Quin tu aliquem ex iunio-
 ribus hisce id facere iube. Ista dicens, Battum di-
 gito monstravit. Et haec quidem tunc. Deinde vero,

χρηστηρίου, οὔτε Λιβύην εἰδότες ὅκου γῆς εἴη, οὔτε 15
 τολμῶντες εἰς ἀφανὲς χρῆμα ἀποστέλλειν ἀποικίην.
 151 Ἑπτὰ δὲ ἑτέων μετὰ ταῦτα οὐκ ὕε τὴν Θήρην· ἐν ταῖ-
 σι τὰ δένδρεα πάντα σφι τὰ ἐν τῇ νήσῳ, πλὴν ἑνὸς,
 ἐξαυάνθη. χρεωμένοισι δὲ τοῖσι Θηραίοισι προέφερε ἡ
 Πυθίη τὴν εἰς Λιβύην ἀποικίην. ἐπεὶ τε δὲ κακοῦ οὐδὲν
 ἦν σφι μῆχος, πέμπουσι εἰς Κρήτην ἀγγέλους, διζη- 5
 μένους εἴ τις Κρητῶν ἢ μετοίκων ἀπιγμένος εἴη εἰς Λι-
 βύην. περιπλανώμενοι δὲ αὐτὴν οὔτοι, ἀπίκοντο καὶ εἰς
 Ἴτανον πόλιν· ἐν ταύτῃ δὲ συμμίσγουσι ἀνδρὶ πορφυ-
 ρεῖ, τῷ οὐνομα ἦν Κορώβιος· ὃς ἔφη ὑπ' ἀνέμων ἀπε-
 νειχθεὶς ἀπικέσθαι εἰς Λιβύην, καὶ Λιβύης εἰς Πλα- 10
 τέαν νήσον. μισθῷ δὲ τοῦτον πείσαντες ἤγον εἰς Θήρην.
 ἐκ δὲ Θήρης ἐπλεον κατὰσκοποι ἄνδρες, τὰ πρῶτα

postquam abierant, neglexerunt oraculi effatum;
 quum nec Libya ubi esset nossent, nec auderent co-
 loniam mittere obscuram in rem. (151.) Post haec
 vero per septem annos non pluit *Therae*; arboresque
 in insula omnes, una excepta, exaruerant. Consulen-
 tibus igitur oraculum Theracis, obiecit Pythia colo-
 biam in Libyam deducendam. Itaque, quum nullum
 aliud esset mali remedium, in Cretam nuncios mittunt,
 qui quaererent, *an Cretensium aliquis, aut inquilini-
 norum, in Libyam umquam pervenisset.* Nuncii per
 Cretam oberrantes, quum in alia oppida, tum Itanum
 venerunt; ubi cum purpurario quodam, cui nomen
 erat Corobius, sermones miscent, qui eis ait, *ventis
 se in Libyam fuisse delatum, et quidem in Plateam
 insulam Libyae venisse.* Hunc igitur hominem, pro-
 posita mercede, Theram ducunt. Et ex Thera mit-

αὐ πολλοί. κατηγησαμένου δὲ τοῦ Κορωβίου εἰς τὴν νῆ-
 σον ταύτην ὃν τὴν Πλατέαν, τὸν μὲν Κορωβίον λεί-
 15 πουςι, σιτία καταλιπόντες ὅσων δὴ μηνῶν αὐτοὶ δὲ
 ἔπλεον τὴν ταχίστην ἀπαγγελέοντες Θηραίοισι περὶ τῆς
 νήσου, Ἀποδημεόντων δὲ τούτων πλέω χρόνον τοῦ συγ- 152
 κειμένου, τὸν Κορωβίον ἐπέλιπε τὰ πάντα. μετὰ δὲ
 κῆς Σαμίη, τῆς ναύκληρος ἦν Κωλαῖος, πλεύουσα
 ἐπ' Αἰγύπτου, ἀπηνείχθη εἰς τὴν Πλατέαν ταύτην. πυ-
 5 θόμενοι δὲ οἱ Σάμιοι παρὰ τοῦ Κορωβίου τὸν πάντα
 λόγον, σιτία οἱ ἐνιαυτοῦ καταλείπουσι· αὐτοὶ δὲ ἀναχ-
 θέντες ἐκ τῆς νήσου, καὶ γλιχόμενοι Αἰγύπτου, ἔπλεον,
 ἀποφερόμενοι ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ· καὶ, οὐ γὰρ ἀνίει τὸ
 πνεῦμα, Ἡρακλέας στήλας διεκπερήσαντες, ἀπίκοντο
 10 εἰς Ταρτησσὸν, θεῇ πομπῇ χρεώμενοι. τὸ δὲ ἐμπόριον

tuntur primum exploratores, haud multi numero :
 quibus quum viam in Plateam hanc insulam Coro-
 bium monstrasset, relinquunt ibi Corobium cum ne-
 scio quot mensium cibariis, et ipsi ocyus domum na-
 vigarunt, nuncium Theracis de illa insula relaturi.
 (152.) Quibus ultra constitutum tempus redire dif-
 ferentibus, Corobium omnia defecerunt. Deinde
 vero Samia navis, Aegyptum petens, cuius nauclerus
 Colaeus erat, ad *Plateam* hanc delata est: et *Samii*,
 postquam a Corobio rem omnem cognoverunt, unius
 anni cibaria ei reliquerunt. Tum hi, ex insula pro-
 fecti, quum Aegyptum petentes navigarent, subsola-
 no vento sunt abrepti, et, non intermittente vi venti,
 per Herculis columnas transvecti, *Tartessum* per-
 venire, divino quodam numine eos deducente. Erat
 ea tempestate intactum hoc emporium: itaque iidem

τοῦτο ἦν ἀκήρατον τοῦτον τὸν χρόνον· ὥστε ἀπονοστή-
 σαντες οὗτοι ὀπίσω, μέγιστα δὴ Ἑλλήνων πάντων, τῶν
 ἡμεῖς ἀτρεκίην ἴδμεν, ἐκ Φορτίων ἐκέρδησαν, μετὰ γε
 Σώστρατον τὸν Λαοδάμαντος, Αἰγινήτην· τούτῳ γὰρ
 οὐκ οἶά τέ ἐστι ἐρίσαι ἄλλον. οἱ δὲ Σάμιοι τὴν δεκά- 15
 την τῶν ἐπικερδίων ἐξελόντες, ἐξ τάλαντα, ἐποίησαντο
 χαλκῆϊον, κρητῆρος Ἀργολικοῦ τρύπον· πέριξ δὲ αὐ-
 τοῦ γρυπῶν κεφαλᾷ πρόκροσσοί εἰσι· καὶ ἀνέθηκαν
 ἐς τὸ Ἡραῖον, ὑποστήσαντες αὐτῷ τρεῖς χαλκέους κο-
 λουσσούς ἐπταπῆχεας, τοῖσι γούνασι ἐρηρυσμένους. Κυ- 20
 ρηναίοισι δὲ καὶ Θηραίοισι ἐς Σαμίους ἀπὸ τούτου τοῦ
 153 ἔργου πρῶτα Φιλίαι μεγάλαι συνεκρήθησαν. Οἱ δὲ
 Θηραῖοι, ἐπεὶ τε τὸν Κορώβιον λιπόντες ἐν τῇ νήσῳ,
 ἀπίκοντο ἐς τὴν Θῆρην, ἀπήγγελλον ὥς σφι εἴη νῆσος
 ἐπὶ Λιβύῃ ἐκτισμένη. Θηραίοισι δὲ ἑαδὲ ἀδελφεόν τε

inde redeunt, maximum Graecorum omnium, quo-
 rum certior quaedam ad nos notitia pervenit, ex mer-
 cibus lucrum fecerunt; post *Sostratum* utique, *Lao-*
damantis filium, *Aeginetam*: cum hoc enim nemo
 alius contendere potest. *Samii* vero decimam lucri
 partem eximentes, sex talenta, ahenum faciendum
 curarunt, ad crateris Argolici modum, circa quod
 sunt grypum capita in quincuncem disposita: hoc
 ahenum in Iunonis templo dedicarunt, impositum
 tribus aeneis colossis septenorum cubitorum, qui
 genubus innituntur. Ab illo tempore primum ingens
 amicitia Cyrenaeis Theracisque cum Samiis contracta
 est. (153.) *Theraei* vero, postquam, relicto in in-
 sula Corobio, Theram redierant, renunciarunt, *esse*
a se insulam in Libyae ora conditam. Placuit igi-

5 ἀπ' ἀδελφεοῦ πέμπειν, πάλω λαχόντα· καὶ ἀπὸ τῶν
χωρῶν ἀπάντων, ἑπτὰ ἐόντων, ἀνδρας· εἶναι δέ σφρων
καὶ ἡγεμόνα καὶ βασιλέα Βάττον. οὕτω δὲ στέλλουσι
δύο πεντηκοντέρους εἰς τὴν Πλατέαν.

Ταῦτα δὲ Θηραῖοι λέγουσι· τὰ δ' ἐπίλοιπα τοῦ 154
λόγου, συμφέρονται ἤδη Θηραῖοι Κυρηναίοισι. Κυρη-
ναῖοι γὰρ τὰ περὶ Βάττον οὐδαμῶς ὁμολογέουσι Θη-
ραίοισι. λέγουσι γὰρ οὕτω· ἐστὶ τῆς Κρήτης Ἀξὸς πό-
5 λης, ἐν τῇ ἐγένετο Ἐτέαρχος βασιλεύς· ὃς ἐπὶ θυγα-
τρὶ ἀμήτορι, τῇ οὐνομα ἦν Φρονίμη, ἐπὶ ταύτῃ ἔγημε
ἄλλην γυναῖκα. ἡ δὲ ἐπεσελθοῦσα ἐδικαίει εἶναι καὶ
τῷ ἔργῳ μητρικῇ τῇ Φρονίμῃ, παρέχουσα τε κακὰ, καὶ
πᾶν ἐπ' αὐτῇ μηχανωμένη· καὶ τέλος, μαχλοσύνην
10 ἐπενείκασά οἱ, πείθει τὸν ἄνδρα ταῦτα ἔχειν οὕτω. ὁ

tur Theracis, ut e singulis ditionis suae locis, quae numero septem erant, viri mitterentur, ita quidem ut frater cum fratre sorte contenderet uter in coloniam abiret: ducemque eorum atque regem *Battum* designarunt. Ita igitur duas naves quinquaginta remorum in *Plateam* miserunt.

(154.) Haec *Theracis* memorant: in reliqua narratione Theracis cum Cyrenaeis convenit. Nam, quod ad *Battum* spectat, neutiquam cum Theracis *Cyrenaeis* consentiunt. Rem enim hi ita narrant. Est Cretae urbs Axus, cuius rex fuit Etearchus. Is quum filiam haberet matre orbam, nomine Phronimam, aliam duxit uxorem. Haec post illius matrem domum ducta, voluit etiam re ipsâ *noverca* esse Phronimae, multis eam malis adficiendo, et quidlibet adversus eam moliendo: ad extremum, impudicitiae crimen

δὲ, ἀναγνωσθεῖς ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἔργον οὐκ ὅσιον
 ἐμηχανᾶτο ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. ἦν γὰρ δὴ Θεμισίων, ἀνὴρ
 Θηραῖος ἔμπορος, ἐν τῇ Ἀξῶ· τοῦτον ὁ Ἐτεάρχος πα-
 ραλαβὼν ἐπὶ ξείνια, ἐξόρκῳ, ἧ μὲν οἱ διηκονήσῃν ὅτι
 αὐτὸν δεσφῇ. ἐπεὶ τε δὲ ἐξόρκωσε, ἀγαγὼν οἱ παραδίδοι 15
 τὴν ἑωυτοῦ θυγατέρα, καὶ ταύτην ἐκέλευε καταπον-
 τῶσαι ἀπαγαγόντα. ὁ δὲ Θεμισίων, περιημεκτήσας
 τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὅρκου, καὶ διαλυσάμενος τὴν ξεινίην,
 ἐποίεε τοιαύδε. παραλαβὼν τὴν παῖδα ἀπέπλεε· ὡς δὲ
 ἐγένετο ἐν τῷ πελάγῃ, ἀποσιεύμενος τὴν ἐξόρκωσιν τοῦ 20
 Ἐτεάρχου, σχοινίοισι αὐτὴν διαδήσας κατῆκε ἐς τὸ πέ-
 155 λαγος, ἀνασπάσας δὲ ἀπῖκετο ἐς τὴν Θῆρην. Ἐνθεῦτεν
 δὲ τὴν Φρονίμην παραλαβὼν Πολύμνηστος, ἑὼν τῶν
 Θηραίων ἀνὴρ δόκιμος, ἐπαλλακεύετο· χρόνου δὲ πε-

ei inferens, persuasit marito rem ita esse. Et ille,
 persuasus ab uxore, nefarium in filiam facinus ma-
 chinatur. Aderat tunc Axi Themison, civis Theracus,
 mercaturam faciens. Hunc, hospitio exceptum, iure-
 iurando adstringit ad operam sibi in ea re, quam ab
 illo petiturus esset, navandam. Qui quum interposito
 iuramento fidem suam dedisset, adductam ei tradidit
 filiam suam, iubens ut abductam in alto mari demer-
 geret. Themison, fraudem iurisiurandi indigne fe-
 rens, soluto hospitio, haecce fecit. Accepta puella,
 navi profectus est: ubi vero in alto fuit, quo se ex-
 solveret iurisiurandi religione ab Etearcho sibi ob-
 lata, funibus religatam puellam in mare demisit,
 rursusque extractam secum Theram duxit. (155.)
 Inde Phronimam domum suam sumpsit Polymnestus,
 spectatus vir apud Theracos, eaque pro pellice usus

349, 76.

- ριόντος ἐξεγένετό οἱ παῖς ἰσχνόφωνος καὶ τραυλός, τῷ
 5 οὖνομα ἐτέθη Βάττος, ὡς Θηραῖοί τε καὶ Κυρηναῖοι λέ-
 γουσι· ὡς μέντοι ἐγὼ δοκέω, ἄλλο τι· Βάττος δὲ με-
 τουνομάσθη ἐπεὶ τε ἐς Λιβύην ἀπῆκετο, ἀπὸ τε τοῦ
 χρηστηρίου τοῦ γενομένου ἐν Δελφοῖσι αὐτῷ, καὶ ἀπὸ
 τῆς τιμῆς τὴν ἔσχε, τὴν ἐπωνυμίην ποιούμενος. Λίβυες
 10 γὰρ βασιλέα Βάττον καλέουσι, καὶ τούτου ἕνεκα δο-
 κέω θεσπίζουσιν τὴν Πυθίην καλέσαι μιν Λιβυκῇ
 γλώσσῃ, εἰδυῖαν ὡς βασιλεὺς ἔσται ἐν Λιβύῃ. ἐπεὶ
 τε γὰρ ἠνδρώθη οὗτος, ἦλθε ἐς Δελφούς περὶ τῆς Φω-
 νῆς· ἐπειρωτέοντι δὲ οἱ χρᾶ ἡ Πυθίη τάδε·
 15 Βάττι', ἐπὶ Φωνὴν ἦλθες· ἀναξ δέ σε Φοῖβος
 Ἀπόλλων

CLV. 4. ἰσχνόφωνος. ἰσχόφωνος probant viri docti.

est. Circumacto tempore natus est huic ex illa filius, exili [*sive potius*, haesitante] voce et balbutiente; cui nomen impositum est *Battus*, ut quidem Theraei et Cyrenaei aiunt: ut vero mihi videtur, aliud statim impositum ei nomen erat; *Battus* vero deinde de-
 mum, postquam in Libyam pervenit, nominatus est, nomine sumto ab oraculo quod ei Delphis editum erat, et a dignitate quam inter suos habuit: *regem* enim Libyes *Battum* vocant; eaque de caussa puto Pythiam, oraculum edentem, Libycâ illum linguâ adpellasse, quum sciret regem eum fore in Libyâ. Nam postquam ille ad virilem pervenit aetatem, Delphos profectus est, de voce sua consulturus; consulenti autem haec respondit Pythia:

Batte, vocis caussa venisti: at te rex Apollo

Ἐς Λιβύην πέμπει μηλοτρόφον οἰκιστῆρα.
 ὥσπερ εἰ εἶποι Ἑλλάδι γλώσση χρεωμένη· „ὦ βα-
 „σιλεῦ, ἐπὶ Φωνὴν ἦλθες.“ Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε·
 „ὦ ἴναξ, ἐγὼ μὲν ἦλθον παρὰ σέ χρησόμενος περὶ 20
 „τῆς Φωνῆς· σὺ δέ μοι ἄλλα ἀδύνατα χαῖς, κε-
 „λεύων Λιβύην ἀποικίζειν· τέω δυνάμει; κοίῃ χειρί;“
 Ταῦτα λέγων, οὐκ ἐπειθε ἄλλα οἱ χαῖν. ὥς δὲ κα-
 τὰ ταῦτα ἐθέσπιζε οἱ καὶ πρότερον, οἶχετο μεταξὺ
 156 ἀπολιπὼν ὁ Βάττος ἐς τὴν Θήρην. Μετὰ δὲ, αὐτῷ 25
 τε τούτῳ καὶ τοῖσι ἄλλοισι Θηραίοισι συνεφέρετο πα-
 λιγκότως. ἀγνοοῦντες δὲ τὰς συμφορὰς οἱ Θηραῖοι,
 ἐπεμπον ἐς Δελφοὺς περὶ τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ δὲ
 Πυθίη σφι ἔχρησε· „συγκτίζουσι Βάττῳ Κυρήνην τῆς 5
 „Λιβύης ἀμεινον πρήξειν.“ Ἀπέστελλον μετὰ ταῦτα

*in Libyam mittit ovibus divitem, coloniae con-
 ditorem.*

quasi Graeco sermone dixisset, *Rex, vocis caussa venisti.* Tum vero ille respondit: *O Rex, equidem veni, vocis meae caussa te consulturus; tu vero mihi alia respondes impossibilia, iubens me coloniam in Libya condere: quam tandem vi? qua hominum manu?* Quae ille dicens, non persuasit Pythiae ut aliud sibi responsum daret. Quum igitur eadem, quae antea, ei responderet: interim *Battus*, illâ relictâ, Theram rediit. (156.) Post haec et in hunc ipsum et in reliquos Theraeos ira dei incubuit. Et Theraei caussam ignorantes calamitatum, Delphos miserunt qui de praesentibus malis consulerent. Quibus Pythia respondit, *si cum Battō Cyrenen in Libyu coloniam conderent, melius*

350, 5.

τὸν Βάττον οἱ Θηραῖοι δύο πεντηκοντέροισι. πλώσαντες
 δὲ εἰς τὴν Λιβύην οὗτοι, οὐ γὰρ εἶχον ὅ τι ποιέωσι ἄλ-
 λο, ὀπίσω ἀπαλλάσσοντο εἰς τὴν Θήρην. οἱ δὲ Θη-
 10 ραῖοι καταγομένους ἔβαλλον, καὶ οὐκ ἔων τῇ γῇ προσ-
 ἰσχεῖν, ἀλλ' ὀπίσω πλῶειν ἐκέλευον. οἱ δὲ, ἀναγκα-
 ζόμενοι, ὀπίσω ἀπέπλων· καὶ ἔκτισαν νῆσον ἐπὶ Λι-
 βύῃ κειμένην, τῇ οὐνομα, ὡς καὶ πρότερον εἰρέθη, ἐστὶ
 Πλάτεια. λέγεται δὲ ἴση εἶναι ἢ νήσος τῇ νῦν Κυρη-
 ναίων πόλι.

Ταύτην οἰκέοντες δύο ἔτεα, οὐδὲν γὰρ σφι χρηστὸν 157
 συνεφέρετο, ἓνα αὐτῶν καταλιπόντες, οἱ λοιποὶ πάν-
 τες ἀπέπλεον εἰς Δελφούς. ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τὸ χρη-
 στήριον, ἐχρέωντο, φάμενοι οἰκέειν τε τὴν Λιβύην, καὶ
 5 οὐδὲν ἄμεινον πρήσσειν οἰκεῦντες. ἢ δὲ Πυθίῃ σφι πρὸς
 ταῦτα χρᾶ τάδε·

cum ipsis actum iri. Miserunt posthaec Theraei
Battum cum duabus navibus quinquaginta remorum:
 sed hi, postquam in Libyam navigarunt, quoniam
 caeteroquin quod agerent non habebant, Theram
 sunt reversi. At redeuntes telis repulerunt Theraei,
 nec adpellere ad terram passi sunt, sed retro navigare
 iusserunt. Illi igitur, necessitate coacti, navibus re-
 tro abierunt: et insulam condiderunt ad oram *Li-
 byae* sitam, cui nomen (ut supra dictum) *Platea*.
 Dicitur autem haec insula pari esse magnitudine, at-
 que nunc est urbs Cyrenaeorum.

(157.) Hanc insulam postquam per biennium ha-
 bitassent, quum nihil illis prospere cederet, uno viro
 ibi relicto, reliqui omnes Delphos navigarunt: ora-
 culumque adeuntes, responsum petiere, dicentes,
Libyam se habitare, nec idcirco melius secum agi.
 Quibus hoc responsum Pythia dedit:

Αἰ τὸ ἐμεῦ Λιβύην μηλοτρόφον οἶδας ἄμεινον,
μὴ ἔλθων, ἐλθόντος· ἄγαν ἄγαμαι σοφίην σευ.

Ἀκούσαντες δὲ τούτων οἱ ἄμφω τὸν Βάττον, ἀπέπλων
ὀπίσω· οὐ γὰρ δὴ σφεας ἀπίει ὁ θεὸς τῆς ἀποικίης, 10
πρὶν δὴ ἀπίκωνται ἐς αὐτὴν τὴν Λιβύην. Ἀπικόμενοι
δὲ ἐς τὴν νῆσον, καὶ ἀναλαβόντες τὸν ἔλιπον, ἐκτίσαν
αὐτῆς τῆς Λιβύης χῶρον ἀντίον τῆς νήσου, τῷ οὐνόμα
ῇν Ἀζιρις, τὸν νάπαι τε κάλλισται ἐπ' ἄμφοτερα συγ-
κληίουσι, καὶ ποταμὸς τὰ ἐπὶ θάτερα παραῤῥέει. 15
158 Τοῦτον οἶκεον τὸν χῶρον ἐξ ἑτα· ἐβδόμῳ δὲ σφεας
ἔτει παραιτησάμενοι οἱ Λίβυες, ὡς ἐς ἀμείνονα χῶρον
ἄξουσι, ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν. ἦγον δὲ σφεας ἐνθεῦτεν
οἱ Λίβυες ἀναστήσαντες πρὸς ἐσπέρην καὶ τὸν κάλλι-
στον τῶν χῶρων, ἵνα διεξίεντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδωιν, 5

*Si tu Libyam ovium nutricem melius nosti,
qui non adiisti, quam ego qui adii; valde miror
tuam sapientiam.*

Quae Battus cum suis ubi audivit, retro navigavit:
nec enim illos condendae coloniae caussa, quasi
mandato satisfacissent, prius absolvit deus, quam in
ipsam Libyam pervenissent. Igitur postquam in
insulam pervenerunt, recepto eo quem ibi relinqui-
erant, in ipsa Libya locum eum condiderunt cui no-
men Aziris; quem amoenissimi colles utrimque in-
cludunt, et ab altero latere amnis praeterfluit. (158.)
Hunc locum quum per sex annos incoluissent, septi-
mo anno, precantibus indigenis, et meliorem in lo-
cum sese illos perducturos esse pollicentibus, per-
suasi sunt hunc relinquere. Duxeruntque eos Libyes
inde moventes occidentem versus: per pulcerrimam

συμμετρησάμενοι τὴν ὥρην τῆς ἡμέρας, νυκτὸς παρῆ-
γον· ἔστι δὲ τῷ χώρῳ τούτῳ ὄνομα Ἰρασα. ἀγαγόν-
τες δὲ σφεας ἐπὶ κρήνην λεγομένην εἶναι Ἀπόλλωνος,
εἶπαν· „Ἄνδρες Ἕλληνες, ἐνθαῦτα ὑμῶν ἐπιτήδεον οἷ-
10 „κέειν· ἐνθαῦτα γὰρ ὁ οὐρανὸς τέτρηται.“ Ἐπὶ μὲν 159
νυν Βάττεω τε τοῦ οἰκιστέω τῆς ζόης, ἄρξαντος ἐπὶ
τεσσεράκοντα ἔτεα, καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ἀρκεσίλειω,
ἄρξαντος ἐκκαίδεκα ἔτεα, οἴκεον οἱ Κυρηναῖοι, ἔόντες
5 τοσούτοι, ὅσοι ἀρχὴν ἐς τὴν ἀποικίην ἐστάλησαν. ἐπὶ
δὲ τοῦ τρίτου, Βάττεω τοῦ Εὐδαίμονος καλεομένου,
Ἕλληνας πάντας ὥρμησε χρήσασα ἡ Πυθίη πλέειν
συνοικήσοντας Κυρηναίοισι Λιβύην· ἐπεκαλέοντο γὰρ οἱ
Κυρηναῖοι ἐπὶ γῆς ἀναδασμῶ. ἔχρησε δὲ ὧδε ἔχοντα·

autem regionem, ne eam transeuntes Graeci viderent, noctu eos transduxerunt, diei horam ita commensi: nomen huic regioni *Irasa* est. Deinde eos ad fontem duxerunt, qui Apollini sacer perhibetur, dixeruntque: *Viri Graeci, hic vobis commodum est habitare: hic enim perforatum est coelum.* (159.) Iam, quousque et *Battus* vixit, coloniae conditor, qui annos regnavit quadraginta, et huius filius *Arcesilaus*, qui sedecim annos regnavit, habitarunt hanc regionem *Cyrenaei* tot numero, quot initio in coloniam fuerant missi. Tertio vero regnante, *Batto* cognomine *Felice*, Graecos omnes Pythia edito oraculo induxit, ut in Africam navigarent, cum *Cyrenaeis* eam frequentaturi: invitaverant enim illos *Cyrenaei*, agrorum partitionem polliciti. Oraculum Pythiae tale erat:

Ὅς δὲ κεν εἰς Λιβύην πολυήρατον ὕστερον ἔλθῃ 10
 γὰς ἀναδαιομένας, μετὰ οἱ ποκά Φαμι μελήσειν.
 Συλληχθέντος δὲ ὁμίλου πολλοῦ εἰς τὴν Κυρήνην, περι-
 ταμνόμενοι γῆν πολλὴν οἱ περίοικοι Λίβυες καὶ ὁ βα-
 σιλεὺς αὐτῶν, τῷ οὐνομα ἦν Ἀδικράν, οἷα τῆς τε χώ-
 ρης στερισκόμενοι, καὶ περιῦβριζόμενοι ὑπὸ τῶν Κυρη- 15
 ναίων, πέμψαντες εἰς Αἴγυπτον ἔδσαν σφέας αὐτοὺς
 Ἀπρίῃ, τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ. ὁ δὲ, συλλέξας στρα-
 τὸν Αἰγυπτίων πολλόν, ἔπεμπε ἐπὶ τὴν Κυρήνην· οἱ δὲ
 Κυρηναῖοι ἐκστρατευσάμενοι εἰς Ἰρασά χώρον, καὶ ἐπὶ
 κρήνην Θέστην, συνέβαλόν τε τοῖσι Αἰγυπτίοισι, καὶ 20
 ἐνίκησαν τῇ συμβολῇ. ἅτε γὰρ οὐ πεπειρημένοι πρό-
 τερον οἱ Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων, καὶ παραχρεώμενοι, διε-
 φθάρησαν οὕτω, ὥστε ὀλίγοι τινὲς αὐτέων ἀπενόστησαν

*Senior in Libyen quisquis pervenerit aliam
 post discretum agrum, mox hunc, affirmo, pi-
 gebit.*

Postquam igitur magna hominum multitudo Cyre-
 nen confluit, finitimi Libyes, magna regionis parte
 spoliati, rexque eorum, cui nomen erat Adicran,
 quippe agris exuti et contumeliose habiti a Cyre-
 naeis, missis in Aegyptum legatis, *Apriae* regi Ae-
 gypti sese tradiderunt. Et ille ingentem Aegyptiorum
 contractum exercitum contra Cyrenen misit, Cui *Cy-
 renaei* cum suis copiis in regionem cui *Irassa* nomen et
 ad fontem Thesten obviam progressi, praelio cum Ae-
 gyptiis commisso victoriam reportarunt. Aegyptii
 enim, Graecorum arma prius non experti, illosque
 aspernati, ita caesi sunt, ut eorum pauci in Aegyptum

ἐς Αἴγυπτον. ἀντὶ τούτων Αἰγύπτιοι κατὰ ταῦτα, ἐπι-
#5 μεμφόμενοι Ἀπρίῃ, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ.

Τούτου δὲ τοῦ Βάττεω γίνεται παῖς Ἀρκεσίλεως· ὃς 160
βασιλεύσας, πρῶτα τοῖσι ἑαυτοῦ ἀδελφεοῖσι ἐστασία-
σε, ἐς ὃ μιν οὗτοι ἀπολιπόντες οἴχοντο ἐς ἄλλον χῶ-
ρον τῆς Λιβύης· καὶ ἐπ' ἑαυτῶν βαλλόμενοι, ἔκτισαν
5 πόλιν ταύτην, ἣ τότε καὶ νῦν Βάρκη καλεῖται· κτί-
ζοντες δ' ἅμα αὐτὴν, ἀπιστᾶσι ἀπὸ τῶν Κυρηναίων
τοὺς Λίβυας. Μετὰ δὲ, Ἀρκεσίλεως ἐς τοὺς ὑποδε-
ξαμένους τε τῶν Λιβύων, καὶ ἀποστάντας τοὺς αὐτοὺς
τούτους, ἐστρατεύετο· οἱ δὲ Λίβυες δέισαντες αὐτὸν,
10 οἴχοντο Φεύγοντες πρὸς τοὺς ἡοίους τῶν Λιβύων. ὁ δὲ
Ἀρκεσίλεως εἶπετο Φεύγουσι· ἐς οὗ ἐν Λεύκωνί τε τῆς
Λιβύης ἐγένετο ἐπιδιώκων, καὶ ἔδοξε τοῖσι Λίβυσι ἐπι-
θῆσθαι οἱ. συμβαλόντες δὲ ἐνίκησαν τοὺς Κυρηναίους το-

redierint. Cuius cladis culpam ipsi *Apriae* tribuentes
Aegyptii, protinus ab eo defecerunt.

(160.) Batti huius filius fuit *Arcesilaus*; qui post-
quam regnum suscepit, primum cum fratribus suis
discordias exercuit; donec hi, illo relicto, in alium
Libyae locum concesserunt, inter seque inito consilio
urbem hanc condiderunt, cui nomen inditum, quod
etiam nunc obtinet, *Barca*; simulque *Afris*, ut a *Cy-*
renaeis deficerent, persuaserunt. Post haec *Arcesilaus*
adversus hos *Afros*, qui fratres suos receperant, et ab
ipso defecerant, arma movit. *Afri* vero, illum me-
tuentes, ad *Libyes* versus orientem incolentes confu-
gerunt: et *Arcesilaus*, fugientes secutus, et *Leuconem*
usque, *Libyae* oppidum, persecutus, ibi adgredi *Li-*
bys statuit. Sed praelio commisso tam insignem vi-

σοῦτο, ὥστε ἑπτακισχιλίους ὀπλίτας Κυρηναίων ἐνθαῦ-
 τα πεσέειν. μετὰ δὲ τὸ τῷμα τοῦτο, Ἀρκεσίλεω μὲν 15
 κάμνοντά τε καὶ Φάρμακον πεπωκότα, ὁ ἀδελφεὸς
 Λέαρχος ἀποπνίγει. Λέαρχον δὲ ἡ γυνὴ ἡ Ἀρκεσίλεω
 161 δόλῳ κτείνει, τῇ οὐνομα ἦν Ἐρυξώ. Διεδέξατο δὲ τὴν
 βασιληίην τοῦ Ἀρκεσίλεω ὁ παῖς Βάττος, χλωὸς τε
 ἔων, καὶ οὐκ ἀρτίπους. οἱ δὲ Κυρηναῖοι πρὸς τὴν κατα-
 λαβοῦσαν συμφορὴν, ἔπεμπον εἰς Δελφοὺς, ἐπειρησο-
 μένους ὅν τινα τρόπον καταστησάμενοι, κάλλιστα αὖ 5
 οἰκίοιεν. ἡ δὲ Πυθίη ἐκέλευε ἐκ Μαντινέης τῆς Ἀρκά-
 δων καταρτιστῆρα ἀγαγέσθαι. αἴτεον αὖ οἱ Κυρηναῖοι,
 καὶ οἱ Μαντινέες ἔδοσαν ἄνδρα τῶν ἀστῶν δοκιμώτα-
 τον, τῷ οὐνομα ἦν Δημῶναξ. Οὗτος αὖ ἀνὴρ ἀπικόμε-
 νος εἰς τὴν Κυρήνην, καὶ μαβῶν ἕκαστα, τοῦτο μὲν, 10
 τριφύλους ἐποίησέ σφεας, τῇδε διαθείς· Θηραίων μὲν

ctoriam reportarunt Libyes, ut eo loci ex Cyrenaeis
 septem millia armatorum ceciderint. Post eam cla-
 dem aegrotans Arcesilaus, quum medicamentum
 sumsisset, a fratre Learcho strangulatus est. Lear-
 chum vero uxor Arcesilae, cui nomen erat Eryxo, per
 dolum occidit. (161.) Arcesilao in regnum successit
 filius *Battus*, pede claudus. *Cyrenaei* vero, ob tri-
 stem rerum suarum statum, Delphos miserunt qui
 Deum consulerent, qua inrita ratione optime res suas
 administrarent. Quos Pythia iussit ex *Mantineia Ar-
 cadiae moderatorem arcessere*. Petierunt igitur
 Cyrenaei a Mantinensibus: hique illis dederunt vi-
 rum inter cives probatissimum, cui nomen erat *De-
 monax*. Hic vir igitur postquam Cyrenen pervenit,
 cognitis rebus singulis, primum in tres tribus di-

γὰρ καὶ τῶν περιόικων μίαν μοῖρην ἐποίησε· ἄλλην δὲ,
 Πελοποννησίων καὶ Κρητῶν· τρίτην δὲ, νησιωτέων πάν-
 των· τοῦτο δὲ, τῷ βασιλεῖ Βάττω τεμένεα ἐξελών,
 25 καὶ ἱερῶνάς, τὰ ἄλλα πάντα, τὰ πρότερον εἶχον οἱ
 βασιλῆες, ἐς μέσον τῷ δήμῳ ἔθηκε.

Ἐπὶ μὲν δὴ τούτου τοῦ Βάττω, οὕτω διετελέεε ὄντα· 162
 ἐπὶ δὲ τοῦ τούτου παιδὸς Ἀρκεσίλειω πολλὴ ταραχὴ
 περὶ τῶν τιμῶν ἐγένετο. Ἀρκεσίλειος γὰρ, ὁ Βάττου
 τε τοῦ χωλοῦ καὶ Φερετίμης, οὐκ ἔφη ἀνέξεσθαι κα-
 5 τὰ τὰ ὁ Μαντινεὺς Δημῶναξ ἔταξε, ἀλλὰ ἀπαίττει τὰ
 τῶν προγόνων γέρεα. ἐνθεῦτεν στασιάζων ἐσώθη, καὶ
 ἔφυγε εἰς Σάμον· ἡ δὲ μήτηρ οἱ εἰς Σαλαμῖνα τῆς Κύ-
 πρου ἔφυγε. Τῆς δὲ Σαλαμῖνος τοῦτον τὸν χρόνον

stribuit Cyrenaeos, partitione in hunc modum in-
stituta: Theraeorum, eorumque qui ex illorum vici-
nia erant oriundi, unam partem constituit: alteram
partem Lacedaemoniorum et Cretensium; tertiam re-
liquorum insularium: deinde, exceptis agris sacris
et sacerdotiis, quae regi Batto tribuit, reliqua om-
nia, quae antea regum fuerant, populo in medium
proposuit.

(162.) Iam, regnante quidem hoc Batto, iste re-
 rum status duravit. Sub huius autem filio *Arcesilao*
 multae turbae de honoribus sunt exortae. *Arcesilaus*
 enim, *Batti claudi filius* et *Pheretimae*, negavit se
 toleraturum rerum statum a *Mantinensi Demonacte*
 ordinatum, verum honores et privilegia repetiit suo-
 rum maiorum. Inde excitatâ seditione victus, *Samum*
 profugit: mater vero *Pheretima*, et ipsa fugiens, *Sa-*
laminem Cypri se recepit. *Salaminem* per id tempus

ἐπεκράτεε Εὐέλθων, ὃς τὸ ἐν Δελφοῖσι θυμιατήριον, ἔον ἀξιοθέητον, ἀνέθηκε, τὸ ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ 10
 κέεται. ἀπικομένη δὲ παρὰ τοῦτον ἡ Φερετίμη, ἐδέετο
 στρατῆς, ἢ κατάξει σφέας εἰς τὴν Κυρήνην. ὁ δὲ γε
 Εὐέλθων πᾶν μᾶλλον ἢ στρατὴν οἱ ἐδίδου. ἡ δὲ, λαμ-
 βάνουσα τὸ διδόμενον „καλὸν μὲν, ἔφη, καὶ τοῦτο
 εἶναι, κάλλιον δὲ ἐκεῖνο, τὸ δοῦναί οἱ δεομένη στρατὴν.“ 15
 τοῦτο γὰρ ἐπὶ παντὶ τῷ διδομένῳ ἔλεγε. Τελευταῖόν οἱ
 ἐξέπεμψε δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρύσειον καὶ ἡλα-
 κάτην, προσῆν δὲ καὶ εἶριον. εἰπάσης δὲ αὐτῆς τῆς Φε-
 ρετίμης τῷτὸ ἔπος, ὁ Εὐέλθων ἔφη, „τοιούτοις γυ-
 163 ναῖκας δωρέεσθαι, ἀλλ' οὐ στρατῇ.“ Ὁ δὲ Ἄρκε- 20
 σίλεως, τοῦτον τὸν χρόνον ἑὸν ἐν Σάμῳ, συτήγειρε
 πάντα ἄνδρα ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ. συλλεγομένου δὲ
 στρατοῦ πολλοῦ, ἐστάλη εἰς Δελφοὺς Ἄρκεσίλεως, χρη-

tenuit *Euelthon*, is qui thuribulum illud spectatu dignum Delphis dedicavit, quod est in Corinthiorum thesauro depositum. Hunc adiens *Pheretima*, exercitum ab eo petiit, qui se et filium Cyrenen reduceret. At ei Euelthon quidlibet magis, quam exercitum, dedit. Et illa accipiens dona, *bonum quidem*, ait, *et hoc esse; melius vero illud fore, si petenti sibi daret exercitum*. His verbis, quoties donum aliquod accepit, usa est. Postremo Euelthon dono ei misit fusum aureum et colum, cui lana etiam circumdata. Quumque idem dictum Pheretima repeteret, respondit Euelthon, *talia munera dari mulieribus, non exercitum*. (163.) Per idem tempus *Arkesilaus*, Sami moratus, unumquemque excitabat spe dividendorum agrorum propositâ. Quumque iam ma-

5 σόμενος τῷ χρηστηρίῳ περὶ κατόδου. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρεᾶ
 τάδε· „Ἐπὶ μὲν τέσσερας Βάττους, καὶ Ἀρκεσίλειως
 „τέσσερας, ὀκτὼ ἀνδρῶν γενεάς, δίδοι ὑμῖν Λοξίης βα-
 „σιλεύειν Κυρήνης· πλεόν μέντοι τούτου οὐδὲ πειραῖσθαι
 „παραινέει. Σὺ μέντοι ἥσυχος εἶναι, κατελθὼν ἐς τὴν
 10 „σεωυτοῦ. ἦν δὲ τὴν κάμινον εὖρης πλέην ἀμφορέων, μὴ
 „ἐξοπτήσης τοὺς ἀμφορέας, ἀλλ' ἀπόπεμπε κατ' οὐ-
 „ρον. εἰ δὲ ἐξοπτήσεις τὴν κάμινον, μὴ ἐσέλθης ἐς τὴν
 „ἀμφίρρυτον· εἰ δὲ μὴ, ἀποθανέαι καὶ αὐτὸς, καὶ
 „ταῦρος ὁ καλλιστεύων.“ Ταῦτα ἡ Πυθίη Ἀρκεσί- 164
 λεῷ χρεᾶ. ὁ δὲ, παραλαβὼν τοὺς ἐκ τῆς Σάμου, κα-
 τήλθε ἐς τὴν Κυρήνην· καὶ ἐπικρατήσας τῶν πρηγμα-
 των, τοῦ μαντηίου οὐκ ἐμέμνητο, ἀλλὰ δίκας τοὺς ἀν-
 5 τίστασιώτας αἵτεε τῆς ἐαυτοῦ Φυγῆς. τῶν δὲ οἱ μὲν τὸ
 παράπαν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάσσοντο, τοὺς δὲ τι-

gnam manum contraxisset, Delphos est profectus, de
 reditu consulturus oraculum; cui Pythia hoc dedit
 responsum: *Quatuor Battis et quatuor Arcesilais,*
per octo hominum generationes, dat Loxias reg-
num obtinere Cyrenae: ulterius vero ut ne cone-
mini quidem hortatur. Tu tamen, quum domum
redieris, quietus esto: et quando fornacem repe-
reris plenum amphoris, ne excoque amphoras, sed
ad auram illas emitte. Sin excoxeris fornacem,
ne in circumfluam intres: alioqui peribis tu et
pulcerrimus taurus. (164.) Hoc a Pythia accepto
 responso *Arcesilaus*, sumtis secum Samiis, Cyre-
 nen rediit. Et ibi rerum potitus, immemor editi ora-
 culi, poenas repetivit ab exsilii sui auctoribus. Ho-
 rum autem alij regione prorsus excesserunt: alios

νας χειρωσάμενος ὁ Ἀρκεσίλεως ἐς Κύπρον ἀπέστειλε
 ἐπὶ διαφθορῇ. τούτους μὲν νυν Κνίδιοι ἀπενειχθέντας
 πρὸς τὴν σφετέρην, ἐρρύσαντο, καὶ ἐς Θήρην ἀπέστει-
 λαν. ἑτέρους δὲ τινὰς τῶν Κυρηναίων, ἐς πύργον μέ- 10
 γαν Ἀγλωμάχου καταφυγόντας ἰδιωτικόν, ὕλην πε-
 ριήσας ὁ Ἀρκεσίλεως ἐνέπρησε. Μαθὼν δὲ ἐπ' ἐξερ-
 γασμένοισι τὸ μαντήϊον εἶναι τοῦτο, ὅτι μιν ἡ Πυθίη οὐκ
 ἔα εὐρόντα ἐν τῇ καμίνῳ τοὺς ἀμφορέας ἐξοπτῆσαι,
 ἔργετο ἐκὼν τῆς τῶν Κυρηναίων πόλιος, δειμαίνων τε τὸν 15
 κεχορημένον θάνατον, καὶ δοκέων ἀμφίρρυτον τὴν Κυ-
 ρήνην εἶναι. Εἶχε δὲ γυναῖκα συγγενέα ἑαυτοῦ, θυγα-
 τέρα δὲ τοῦ τῶν Βαρκαίων βασιλῆος, τῷ οὐνομα ἦν
 Ἀλαζίρ· παρὰ τοῦτον ἀπικνέεται. καὶ μιν Βαρκαῖοί τε
 ἄνδρες, καὶ τῶν ἐκ Κυρήνης φυγάντων τινες, καταμα- 20
 θόντες ἀγοράζοντα, κτείνουσι· πρὸς δὲ, καὶ τὸν πεν-

vero, in potestatem suam redactos, Cyprum misit,
 ibi interficiendos. At hos quidem Cnidii, suam ad
 oram delatos, servarunt, et Theram miserunt. Alios
 vero Cyrenaeorum nonnullos, qui in privatam Aglo-
 machi magnam turrin confugerant, circumdatâ ma-
 teriâ *Arcesilaus* cremavit. Quo patrato facinore, anim-
 advertens hanc esse oraculi sententiam, quod noluis-
 set Pythia ut repertas in fornace amphoras excoque-
 ret, Cyrenaeorum urbe ultro abstinuit, mortem ti-
 mens oraculo significatam, et *circumfluam* illam
 existimans esse Cyrenen. Habuit uxorem, cognatam
 suâ, filiam regis Barcaeorum, cui nomen erat Alizir:
 ad hunc se recepit. At ibi conspicati eum cives Bar-
 caei et Cyrenaeorum exsulum nonnulli in foro ver-
 santem interfecerunt, simulque cum illo socerum

Φερὸν αὐτοῦ Ἀλαζῖρα. Ἀρκεσίλεως μὲν νυν, εἴτε ἐκὼν
εἴτε ἄκων ἀμαρτῶν τοῦ χρησμοῦ, ἐξέπλησε μοῖρην τὴν
ἑαυτοῦ.

Ἡ δὲ μήτηρ Φερετίμη, τέως μὲν ὁ Ἀρκεσίλεως ἐν 165
τῇ Βάρκῃ διαιτᾷτο ἐξεργασμένος ἑαυτῷ κακὸν, ἡ δὲ
εἶχε αὐτὴ τοῦ παιδὸς τὰ γέρεα ἐν Κυρήνῃ, καὶ τάλ-
λα νεμομένη, καὶ ἐν βουλῇ παρίζουσα· ἐπεὶ τε δὲ
5 ἔμαθε ἐν τῇ Βάρκῃ ἀποθανόντα οἱ τὸν παῖδα, Φεύγου-
σα οἰχώκεε ἐς Αἴγυπτον. ἦσαν γάρ οἱ ἐκ τοῦ Ἀρκεσί-
λεω εὐεργεσίαι ἐς Καμβύσεα τὸν Κύρου πεποιημέναι·
οὗτος γὰρ ἦν ὁ Ἀρκεσίλεως, ὃς Κυρήνην Καμβύσῃ ἔδο-
κε, καὶ Φόρον ἐτάξατο. Ἀπικομένη δὲ ἐς Αἴγυπτον ἡ
10 Φερετίμη, Ἀρυάνδεω ἰκέτις ἔζετο, τιμωρῆσαι ἑαυτῇ
κελεύουσα· προῖσχομένη πρόφασιν, ὡς διὰ τὸν μηδισ-
μὸν ὁ παῖς οἱ τέθηκε. Ὁ δὲ Ἀρυάνδης ἦν οὗτος τῆς 166

*Alazirem. Ita Arcesilaus, oraculi responso sive vo-
lens sive praeter suam voluntatem non obsecutus, fa-
tum suum implevit.*

(165.) Dum Arcesilaus, mali sui sibi auctor, Bar-
cae versabatur, interim mater eius *Pheretima* ho-
noribus filii Cyrenae fungebatur, quum alia admini-
strans, tum in senatu adsidens: postquam vero eum
cognovit Barcae periisse, relictâ Cyrene in Aegyp-
tum profugit. Exstabant enim merita ab Arcesilao in
Cambysen Cyri filium collata: erat quippe hic Ar-
cesilaus, qui Cyrenen Cambysi tradiderat, et tribu-
tum ei pactus erat pendendum. In Aegyptum ubi
pervenit Pheretima, supplex adiit Aryanden, suppe-
tias sibi ferre rogans; caussam interserens, *periisse*
filium suum eo quod Medorum favisset partibus.

Αἰγύπτου ὑπαρχος ὑπὸ Καμβύσει κατεστεῶς· ὃς
 ὑστέρῳ χρόνῳ τούτων παρισεύμενος Δαρείῳ διεφθάρη·
 πυθόμενος γὰρ καὶ ἰδὼν Δαρεῖον ἐπιθυμέοντα μνημόσυ-
 νον ἑαυτοῦ λιπέσθαι, τοῦτο τὸ μὴ ἄλλω εἴη βασιλεῖ 5
 κατεργασμένον, ἐμιμέετο τοῦτον· ἐς οὗ ἔλαβε τὸν μι-
 σθόν. Δαρεῖος μὲν γὰρ χρυσίον καθαρῶτατον ἀπειρήσας
 ἐς τὸ δυνατώτατον, νόμισμα ἐκόψατο· Ἀρυάνδης δέ,
 ἄρχων Αἰγύπτου, ἀργύριον τὰντὸ τοῦτο ἐποίηε· καὶ νῦν
 ἐστὶ ἀργύριον καθαρῶτατατον τὸ Ἀρυανδικόν. μαθὼν 10
 δὲ Δαρεῖος μιν ταῦτα ποιεῦντα, αἰτίην οἱ ἄλλην ἐπέ-
 167 νείκας, ὥς οἱ ἐπανιστέαιτο, ἀπέκτεινε. Τότε δὲ οὗτος
 ὁ Ἀρυάνδης κατοικτεῖρας Φερετίμην, διδοῖ αὐτῇ στρα-
 τὸν τὸν ἐξ Αἰγύπτου ἅπαντα, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὸν

(166.) Erat hic *Aryandes* praefectus Aegypti, a Cambyse constitutus; idem qui postea, quum se parem gereret Dario, interfectus est. Postquam enim cognovit viditque Darium cupere monumentum relinquere sui, quale nemo ante illum rex reliquisset, aemulatus est eum; donec tandem mercedem retulit. Etenim Darius aurum ita excoquendum curaverat, ut, quoad maxime fieri posset, esset purgatissimum; quo ex auro monetam procudit. Aryandes vero, Aegypti praefectus, idem ipsum argento fecit: atque etiam nunc purgatissimum *argentum* est *Aryan-dicum*. Id ubi eum facere cognovit Darius, aliâ in eum culpâ collatâ, quasi adversus ipsum rebellasset, interficiendum curavit. (167.) Tunc vero *Aryandes* hic, miseratus *Pheretimam*, pollicetur ei universum qui in Aegypto erat exercitum, pedestrem et

ναυτικόν· στρατηγὸν δὲ τοῦ μὲν πεζοῦ, Ἀμασιν ἀπέ-
 5 δεξε, ἄνδρα Μαράφριον· τοῦ δὲ ναυτικοῦ Βάδρην, ἔοντα
 Πασαργάδην γένος. πρὶν δὲ ἢ ἀποστεῖλαι τὴν στρα-
 την, ὁ Ἀρυάνδης πέμψας ἐς τὴν Βάρκην κήρυκα, ἐπυν-
 θάνετο τίς εἴη ὁ Ἀρκεσίλεων ἀποκτείνας. οἱ δὲ Βαρ-
 καῖοι αὐτοὶ ὑποδέκασθαι πάντες· πολλά τε γὰρ καὶ κα-
 10 καὶ πάσχειν ὑπ' αὐτοῦ. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ἀρυάν-
 δης, οὕτω δὴ τὴν στρατιὴν ἀπέστειλε ἅμα τῇ Φερετίμῃ.
 Αὕτη μὲν νυν αἰτίη πρόσχημα τοῦ λόγου ἐγίνετα· ἀπε-
 πέμπετο δὲ ἡ στρατιή, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ἐπὶ Λιβύων
 καταστροφῇ. Λιβύων γὰρ δὴ ἔθνεα πολλὰ καὶ παν-
 15 τοῖά ἐστι· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ὀλίγα, βασιλέος ἦν ὑπή-
 κος, τὰ δὲ πλέω ἐφρόντιζε Δαρείου οὐδέν.

ΟΙΚΕΟΥΣΙ δὲ κατὰ τὰδε ΛΙΒΥΕΣ. Ἀπ' Αἰγύ- 168

classiarium; duce nominato pedestrium copiarum
 Amasi, de Maraphiorum genere; navalium vero Ba-
 dra, de genere Pasargadarum. Priusquam autem mit-
 teret exercitum, praeconem in urbem *Barcam* misit,
quaesitum quis esset qui Arcesilaum interfecis-
set. Barcaei vero universi in se culpam receperunt,
multa ab illo mala passos se esse dicentes. Qua re
 cognitâ, tum demum exercitum cum Pheretima misit.
 Et haec quidem caussa verbo tenus praetendebatur:
 missus autem, ut mihi quidem videtur, est exercitus
 hoc consilio, ut *Libyes* sub Persarum redigerentur
 potestatem. Sunt enim Libyum (sive Afrorum) multi
 atque varii populi: quorum pauci nonnulli regis
 imperio parebant, plerique autem nullam Darii
 habebant rationem.

(168.) HABITANT autem LIBYES hoc modo. In-

πτου ἀρξάμενοι, πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι Λιβύων κα-
ταίκηνται· οἱ νόμοισι μὲν τὰ πλέω Αἰγυπτίοισι χρέων-
ται, ἐσθῆτα δὲ Φορέουσι οἷον περ οἱ ἄλλοι Λίβυες. αἱ
δὲ γυναῖκες αὐτῶν, ψέλιον περὶ ἑκατέρῃ τῶν κνημέων 5
Φορέουσι χάλκεον· τὰς κεφαλὰς δὲ κομᾶσαι, τοὺς
Φθειῖρας ἐπεὰν λάβωσι τοὺς ἑαυτῆς ἑκάστη ἀντιδάκνει,
καὶ οὕτω ρίπτει. οὗτοι δὲ μῦνοι Λιβύων τοῦτο ἐργά-
ζονται· καὶ τῷ βασιλεῖ μῦνοι τὰς παρθένους μελλού-
σας συνοικέειν ἐπιδεικνύουσι· ἢ δὲ ἂν τῷ βασιλεῖ ἀρε- 10
στὴ γένηται, ὑπὸ τούτου διαπαρθενεύεται. παρήκουσι
δὲ οὗτοι οἱ Ἀδυρμαχίδαι ἀπ' Αἰγύπτου μέχρι λιμένος·
169 τῷ οὐνόμα Πλυνός ἐστι. Τούτων δὲ ἔχονται Γίλι-
γάμμαι, νεμόμενοι τὴν πρὸς ἐσπέρην χώραν, μέχρι
Ἀφροδισιάδος νήσου. ἐν δὲ τῷ μεταξύ τούτου χώρῳ ἢ
τε Πλατέα νήσος ἐπικέεται, τὴν ἐκτίσαν Κυρηναῖοι·

cupiendo ab Aegypto, primi Afrorum sedes habent
Adyrmachidae: qui institutis quidem maximam par-
tem utuntur Aegyptiis, vestem vero gestant, qualem
et alii Libyes. Mulieres in utraque tibia armillam
gestant aeneam: comam alunt; et pediculos, quos
quaeque capit, vicissim mordet, atque ita abiicit. Hi
soli ex cunctis Afris hoc faciunt: iidemque soli vir-
gines, quum in eo sunt ut nubant, regi ostendunt;
quarum quaecumque illi placet, eam rex devirginat.
Pertinent hi Adyrmachidae ab Aegypto usque ad
portum cui nomen est *Plynus*. (169.) His contigui
sunt *Giligammae*, terram incolentes occidentem ver-
sus, usque ad Aphrodisiadem insulam. In huius re-
gionis medio ad oram sita est *Platea* insula, in quam
Cyrenaei duxerant coloniam; in continente vero est

5 καὶ ἐν τῇ ἡπείρῳ Μενελαΐος λιμὴν ἐστὶ, καὶ Ἀζιρίς,
 τὴν οἱ Κυρηναῖοι οἰκεῖον καὶ τὸ σίλφιον ἀρχεται ἀπὸ
 τούτου. παρῆκει δὲ ἀπὸ Πλατέης νήσου, μέχρι τοῦ στό-
 ματος τῆς Σύρτιος τὸ σίλφιον. νόμοισι δὲ χρέωνται
 οὗτοι παραπλησίοισι τοῖσι ἑτέροισι. Γιλγαμμέων δὲ 170
 ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Ἀσβύσται. οὗτοι τὸ ὑπὲρ
 Κυρήνης οἰκεῖουσιν, ἐπὶ θάλασσαν δὲ οὐ κατήκουσιν Ἀσ-
 βύσται· τὸ γὰρ παρὰ θάλασσαν Κυρηναῖοι νέμον-
 5 ται. τεθριπποβάται δὲ οὐκ ἦκιστα, ἀλλὰ μάλιστα
 Λιβύων εἰσὶ. νόμους δὲ τοὺς πλεῦνας μιμῆσθαι ἐπι-
 τηδεύουσι τοὺς Κυρηναίων. Ἀσβυστέων δὲ ἔχονται τὸ 171
 πρὸς ἐσπέρης Αὐσχίσαι. οὗτοι ὑπὲρ Βάρκης οἰκεῖου-
 σιν, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν κατ' Εὐεσπερίδας. Αὐ-
 σχισέων δὲ κατὰ μέσον τῆς χώρας οἰκεῖουσιν Κάβα-
 5 λες, ὀλίγον ἔθνος, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν κατὰ

Menelaius portus, et *Aziris* oppidum, quod habi-
 tant Cyrenaei; unde incipit *silphium*, pertinet au-
 tem *silphium* a Platea insula usque ad ostium Syrtis.
 Instituti hi utuntur iisdem fere atque ii de quibus
 ante dictum. (170.) Giligammarum, occidentem
 versus, finitimi sunt *Asbystae*. Hi supra Cyrenen
 habitant: nec ad mare pertinent; oram enim ma-
 ritimam Cyrenaei incolunt. In regendis quadrigis
 non postremi sunt, sed vel maxime inter Afros om-
 nes eminent. Instituta autem pleraque aemulantur
 Cyrenaeorum. (171.) Asbystis ab occidente conter-
 mini sunt *Auschisae*. Hi super Barcam habitant,
 pertinentque ad mare circa Euesperides. In media
Auschisarum dititione habitant *Cabales*, exiguus po-
 pulus, ad mare pertinentes prope Taucheira, oppi-

Ταύχειρα πόλιν τῆς Βαρκαίης· νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι
 172 χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ ὑπὲρ Κυρήνης. Αὐσχισέων δὲ
 τούτων τὸ πρὸς ἐσπέρας ἔχονται Νασαμῶνες, ἔθνος
 εὐὸν πολλόν· οἱ τὸ θέρους καταλείποντες ἐπὶ τῇ θαλάσ-
 σῃ τὰ πρόβατα, ἀναβαίνουνσι ἐς Αὐγίλα χῶρον, ὅπω-
 ριεύντες τοὺς Φοίνικας· οἱ δὲ, πολλοὶ καὶ ἀμφιλαφεές 5
 πεφύκασι, πάντες εὐόντες καρποφόροι. τοὺς δὲ ἀττελέ-
 βους ἐπεὰν θηρεύσωσι, αὐήναντες πρὸς τὸν ἥλιον, κα-
 ταλέουσι, καὶ ἔπειτα ἐπὶ γάλα ἐπιπάσσοντες, πίνου-
 σι. γυναῖκας δὲ νομίζοντες πολλὰς ἔχειν ἕκαστος, ἐπί-
 κοινον αὐτέων τὴν μίξιν ποιεῦνται· τρόπῳ παραπλησίῳ 10
 τῷ καὶ Μασσαγέται, ἐπεὰν σκίπωνα προστήσωνται,
 μίσγονται. πρῶτον δὲ γαμέοντος Νασαμῶνος ἀνδρὸς,
 νόμος ἐστὶ τὴν νύμφην νυκτὶ τῇ πρώτῃ διὰ πάντων δι-
 ἐξελθεῖν τῶν διαιτυμόνων μισγομένην· τῶν δὲ ὡς ἕκα-

dum ditionis Barcaeae. Iisdem institutis hi utuntur
 atque illi qui supra Cyrenen habitant. (172.) Au-
 schisarum horum, versus occidentem, finitimi sunt
Nasamones, numerosus populus; qui aestate, re-
 lictis ad mare pecoribus, ad locum cui *Augila* nomen,
 adscendunt, palmulas collecturi: nascuntur enim ibi
 frequentes palmae arbores, insigni magnitudine, et
 frugiferae omnes. Iidem locustas venantur, quas ad
 solem siccatas molunt, et deinde lacti inspersas una
 cum lacte bibunt. Uxores quidem quisque complu-
 res solet habere, sed promiscue cum quibuslibet
 coeunt: simili modo, atque Massagetae, scipione
 prius in terram defixo concumbunt. Quando primum
 uxorem ducit vir Nasamon, moris est ut prima nocte
 sponsa cum singulis deinceps convivis concumbat: et

45 στός οἱ μιχθῇ, ὁποῖ δῶρον τὸ ἂν ἔχη Φερόμενος ἐξ οἴκου. Ὀρκίοισι δὲ καὶ μαντικῇ χρέωνται τοιῷδε. ὁμύουσιν μὲν ταῦς παρὰ σφίσι ἀνδρας δικαιοτάτους καὶ ἀρίστους λεγομένους γενέσθαι, τούτους, τῶν τύμβων ἀπτόμενοι. Μαντεύονται δὲ ἐπὶ τῶν προγόνων Φαιτέον-
20 τες τὰ σήματα, καὶ κατευξάμενοι ἐπικατακοιμούνται· τὰ δ' ἂν ἴδῃ ἐν τῇ ὄψει ἐνύπνιον, τούτῳ χράται. Πίστισι δὲ τοιησίδε χρέωνται. ἐκ τῆς χειρὸς διδοῖ πιεῖν, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς τοῦ ἐτέρου πίνει· ἣν δὲ μὴ ἔχῃσι ὑγρὸν μηδὲν, οἱ δὲ τῆς χαμάθεν σποδοῦ λαβόντες λείχουσι.

Νασαμῶσι δὲ προσόμουροί εἰσι Ψύλλοι. οὗτοι ἐξ- 173
πολώλασι τρόπῳ τοιῷδε. ὁ νότος σφι πνέων ἄνεμος τὰ ἑλυτρα τῶν ὑδάτων ἐξηύηνε· ἡ δὲ χώρα σφι πᾶσα ἐν-
τὸς ἐοῦσα τῆς Σύρτιος, ἣν ἀνδρος. οἱ δὲ, βουλευσά-

quilibet, postquam coit, donum dat quod domo secum adtulit. Iurisiurandi et divinationis apud eos hi ritus sunt. Iurant per viros qui inter ipsos iustissimi et fortissimi dicuntur fuisse; per hos iurant, sepulcra eorum tangentes. Divinaturi, ad sepulcra accedunt maiorum, et peractis precibus ibidem indormiunt: quodcumque dein visum quisque per somnum vidit, eo utitur. Fidem sibi mutuo dant hoc modo: alter alteri ex sua manu praebet bibendum, vicissimque ex alterius bibit manu: quod si liquoris nihil adest, pulverem humo sublatam lingunt.

«(173.) Nasamonibus contermini sunt *Psylli*. Hi tali modo interierunt. Notus ventus exsiccaverat receptacula, quae habuerant, aquarum: est enim regio intra Syrtes omnis aquarum inops. Tum illi, re deliberata, communi consilio adversus notum expe-

- μενοι, κοινῷ λόγῳ ἐστρατεύοντο ἐπὶ τὸν νότον· (λέγω 5
 δὲ ταῦτα τὰ λέγουσι Λίβυες·) καὶ ἐπεὶ τε ἐγίνοντο ἐν
 τῇ ψάμμῳ, πνεύσας ὁ νότος κατέχωσέ σφεας. ἐξαπο-
 λεμένων δὲ τουτέων, ἔχουσι τὴν χώραν οἱ Νασαμώνες.
 174 Τουτέων δὲ κατύπερθε, πρὸς νότον ἄνεμον, ἐν τῇ θηριώ-
 δεϊ οἰκέουσι Γαράμαντες· οἱ πάντα ἄνθρωπον φεύ-
 γουσι, καὶ παντὸς ὁμιλίην· καὶ οὔτε ὄπλον ἐκτέαται
 175 ἀρήϊον οὐδὲν, οὔτε ἀμύνεσθαι ἐπιστέαται. Οὗται μὲν
 δὴ κατύπερθε οἰκέουσι Νασαμώνων· τὸ δὲ παρὰ τὴν
 θάλασσαν ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Μάκαι· οἱ λό-
 φους κείρονται, τὸ μὲν μέσον τῶν τριχῶν ἀνιέντες αὐξε-
 σθαι, τὰ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κείροντες ἐν χορῇ· ἐς δὲ τὸν 5
 πόλεμον, στρουθῶν καταγαίῳν δορὰς φορέουσι προβλή-
 ματα. διὰ δὲ αὐτῶν Κύνυς ποταμὸς ῥέων ἐκ λόφου
 καλυμένου Χαρίτων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδόι. ὁ δὲ λό-

ditionem susceperunt: (refero autem haec, quae Li-
 byes narrant:) et, postquam in arenas pervenerunt, co-
 ortus notus eos obruit. Quibus extinctis, regionem
 eorum Nasamones occuparunt. (174.) Supra hos, me-
 ridiem versus, in regione feris frequente, habitant
Garamantes; qui quemcumque hominem fugiunt,
 et cuiuscumque commercium: nec arma ulla ad belli
 usum hi habent, nec pugnare norunt. (175.) Hi
 igitur supra Nasamones habitant: iuxta mare vero,
 et ab occidente, finitimi eorundem *Macae* sunt.
 Hi in medio capillos crescere sinentes, hinc vero
 atque illinc in cute tondentes, cristas gerunt. In
 bellum proficiscentes, struthionum pelles pro scutis
 gestant. Per eorundem ditionem *Cinyps* fluvius, ex
 colle profluens cui nomen *Charitón*, (id est, *Gra-*

Φος οὗτος ὁ Χαρίτων δασὺς ἴσησί ἐστι, εὐούσης τῆς ἄλ-
 10 λης τῆς προκαταλεχθείσης Λιβύης ψιλῆς. ἀπὸ θα-
 λάσσης δὲ ἐς αὐτὸν στάδιοι διηκόσιοί εἰσι. Μακέων 176
 δὲ ταυτέων ἐχόμενοι Γίνδανές εἰσι. τῶν αἱ γυναῖκες
 περισφύρα δερμάτων πολλὰ ἐκάστη φορέει, κατὰ τοίον-
 δε τι, ὡς λέγεται· κατ' ἄνδρα ἕκαστον μιχθέντα πε-
 5 ρισφύριον περιδέεται· ἢ δ' ἂν πλείστα ἔχη, αὕτη ἀρί-
 στη δέδοκται εἶναι, ὡς ὑπὸ πλείστων ἀνδρῶν φιληθεῖ-
 σα. Ἀκτὴν δὲ προέχουσαν ἐς τὸν πόντον τούτων τῶν 177
 Γινδάνων νέμονται Λωτοφάγοι· οἱ τὸν καρπὸν μού-
 ρον τοῦ λωτοῦ τρώγοντες ζῶουσι. ὁ δὲ τοῦ λωτοῦ καρ-
 πός, ἐστὶ μέγας ὅσον τε τῆς σχίνου· γλυκύτητα δέ,
 5 τοῦ Φοίνικος τῷ καρπῷ προσείκελος. ποιεῦνται δὲ ἐκ τοῦ
 καρποῦ τούτου οἱ Λωτοφάγοι καὶ οἶνον.

tiarum collis) in mare provolvitur. Hic collis Cha-
 ritōn nemoribus frequens est, quum reliqua Libya,
 quam adhuc commemoravi, arboribus nuda sit. A
 mari ad illum stadia sunt ducenta. (176.) Macis
 his proximi sunt *Gindanes*: quorum mulieres fas-
 cias ex pellibus ad pedum malleolos gestant unaquae-
 que multas; idque hac de caussa fieri aiunt: ut cum
 quoque viro concubuit mulier, ita fasciam circum-
 ligat; et, quae plurimas gestat, ea praestantissima
 esse iudicatur, quippe a plurimis viris amata. (177.)
 Oram horum Gindanum, quae in mare prominet,
Lotophagi habitant; qui nullo alio cibo, nisi loti
 fractu, vitam sustentant. Est autem *loti fructus* mag-
 nitudine baccae lentisci, dulcedine vero similis fru-
 ctui palmae arboris. Parant vero Lotophagi etiam
 vinum ex eodem fructu.

- 178 Λωτοφάγων δὲ τὸ παρὰ θάλασσαν ἔχονταί Μάχ-
 λυες, τῷ λωτῷ μὲν καὶ οὗτοι χρεώμενοι, ἀτὰρ ἦσ-
 σόν γε τῶν πρότερον λεχθέντων. κατήκουσι δὲ ἐπὶ ποτα-
 μὸν μέγαν, τῷ οὐνομα Τρίτων ἐστί. ἐκδιδού δὲ οὗτος
 εἰς λίμνην μεγάλην Τριτωνίδα· ἐν δὲ αὐτῇ νῆσος ἐνι, 5
 τῇ οὐνομα Φλά. ταύτην δὲ τὴν νῆσον Λακεδαιμονίοισι
 179 Φασι λόγιον εἶναι κτίσαι. Ἔστι δὲ καὶ ὁδε λόγος λε-
 γόμενος· Ἰήσωνα, ἐπεὶ τέ οἱ ἐξεργάσθη ὑπὸ τῷ Πηλῖῳ
 ἢ Ἀργῷ, ἐσθόμενον εἰς αὐτὴν ἄλλην τε ἑκατόμβην, καὶ
 δὴ καὶ τρίποδα χάλκεον, περιπλᾶειν Πελοπόννησον,
 βουλόμενον εἰς Δελφοὺς ἀπικέσθαι· καὶ μιν, ὥς πλέον- 5
 τα γενέσθαι κατὰ Μαλέην, ὑπολαβεῖν ἄνεμον βορρῇν,
 καὶ ἀποφέρειν πρὸς τὴν Λιβύην· πρὶν δὲ κατιδέσθαι
 γῆν, ἐν τοῖσι βράχεσι γενέσθαι λίμνης τῆς Τριτωνί-
 δος. καὶ οἱ ἀπορέοντι τὴν ἐξαγωγὴν λόγος ἐστὶ Φανῆ-

(178.) Lotophagos, secundum mare, excipiunt. *Machlyes*; qui et ipsi quidem loto utuntur, verum-
 tamen minus quam praedicti. Pertinent hi ad flumen
 magnum, cui nomen *Triton*: infunditurque is fluvi-
 us in magnum lacum *Tritonidem*, in quo est insula cui
 nomen *Phla*. Hanc insulam, aiunt, Lacedaemonios ex
 oraculi effato colonis debuisse frequentare. (179.)
 Narratur vero etiam haec historia. *Iasonem*, post-
 quam sub Pelio navem *Argo* construxisset, quum
 alia hecatombe, tunc et tripode aeneo in navem im-
 posito, Peloponnesum esse circumvectum, Delphos
 profecturum; sed quum circa Maleam navigaret,
 vento borea abreptum et ad Libyam fuisse adpul-
 sum; priusquam autem terram conspexisset, haesisse
 in brevibus Tritonidis lacus. Ibi tunc inopi consilii,

- 10 καὶ Τρίτωνα, καὶ καλεῦειν τὸν Ἰήσονα ἑαυτῷ δοῦναι
τὸν τρίποδα· φάμενόν σφι καὶ τὸν πόρον δέξειν, καὶ
ἀπήμονας ἀποστελέειν. πειθομένου δὲ τοῦ Ἰήσονος, οὐ-
τω δὴ τὸν τε διέκπλοον τῶν βραχέων δεικνύναι τὸν Τρί-
τωνα σφι, καὶ τὸν τρίποδα φεῖναι ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἱερῷ·
15 ἐπιθεσπίσαντά τε τῷ τρίποδι, καὶ τοῖσι σὺν Ἰήσωνι ση-
μῆναντα τὸν πάντα λόγον, ὡς „ἐπεὰν τὸν τρίποδα κο-
μίσῃται τῶν ἐκγόνων τις τῶν ἐν τῇ Ἀργοῖ συμπλεόν-
των, τότε ἑκατὸν πόλιας οἰκῆσαι περὶ τὴν Τριτωνίδα
λίμνην Ἑλληνίδας, πᾶσαν εἶναι ἀνάγκην.“ ταῦτα
20 ἀκούσαντας τοὺς ἐπιχωρίους τῶν Λιβύων, κρύψαι τὸν
τρίποδα. Τούτων δὲ ἔχονται τῶν Μαχλύων Αὐσεῖς. 180
οὗτοι δὲ, καὶ οἱ Μάχλυες, πέριξ τὴν Τριτωνίδα λίμνην
οἰκέουσι· τὸ μέσον δὲ σφι οὐρίζει ὁ Τρίτων. καὶ οἱ μὲν

nescientique quo pacto educeret navem, adparuisse
aiunt *Tritonem*, iussisseque *Iasonem*, ut sibi daret
tripodem illum; dicentem, *se illis monstraturum*
exitum, et incolumes emissurum. Cui postquam
morem gessisset *Iason*, tum *Tritonem* illis tutum per
brevia exitum monstrasse, et tripodem in suo templo
deposuisse; ex eodem vero tripode oraculo edito rem
omnem *Iasoni* eiusque sociis praedixisse; nempe, *si*
quis ex Argonautarum posteris tripodem illum ab-
stulisset, tunc inevitabili necessitate centum urbes
Graecas circa Tritonidem lacum esse condendas.
Quae ubi cognovissent *Libyes* hanc regionem incolen-
tes, tripodem illos occultasse. (180.) *Machlyum* ho-
rum finitimi sunt *Ausenses*; qui pariter atque illi
Tritonidem lacum adcolunt, sed interfluente *Tritone*
ab illis dirimuntur. Et *Machlyes* quidem in postica ca-
Herod. T. II. P. I. A a

Μάχλυνες τὰ ὀπίσω κομέουσι τῆς κεφαλῆς· οἱ δὲ Αὐ-
 σεῖς, τὰ ἔμπροσθε. Ὅρτῃ δὲ ἐνιαυσίῃ Ἀθηναίης αἱ παρ- 5
 θένοι αὐτῶν δίχα διαστᾶσαι, μάχονται πρὸς ἀλλή-
 λας λίθοισι τε καὶ ξύλοισι, τῇ αὐθιγενεῖ θεῶ λέγου-
 σαι τὰ πάτρια ἀποτελέειν, τὴν Ἀθηναίην καλέομεν. τὰς
 δὲ ἀποθνησκούσας τῶν παρθένων ἐκ τῶν τραμάτων, ψευ-
 δοπαρθένους καλέουσι. πρὶν δὲ ἀνεῖναι αὐτὰς μάχε- 10
 σθαι, τὰδε ποιεῦσι· κοινῇ παρθένον τὴν καλλιστεύου-
 σαν ἐκάστοτε κοσμήσαντες κυνῇ τε Κορινθίῃ καὶ πανο-
 πλίῃ Ἑλληνικῇ, καὶ ἐπ' ἄρμα ἀναβιβάσαντες, πε-
 ριάγουσι τὴν λίμνην κύκλῳ. ὅτεοισι δὲ τὸ πάλαι ἐκόσ-
 μεον τὰς παρθένους, πρὶν ἢ σφι Ἕλληνας παροικισθῇ- 15
 ναι, οὐκ ἔχω εἶπαι· δοκέω δ' ὦν Αἰγυπτίοισι ὅπλοισι
 κοσμέεσθαι αὐτάς. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου καὶ τὴν ἀσπί-
 δα καὶ τὸ κράνος Φημὶ ἀπῖχθαι ἐς τοὺς Ἕλληνας.

pitis parte comam alunt; Ausenses vero in anteriore.
 Annuo *Minervae festo* virgines horum duabus a par-
 tibus stantes pugnant invicem lapidibus atque fusti-
 bus, dicentes, *indigenae deae* (quam *Minervam* nos
 vocamus) *se patrio ritu officium praestare*. Si quae
 virgines ex vulneribus moriuntur, has falso nomina-
 tas virgines dicunt. Priusquam vero illas ad pugnan-
 dum committant, hoc faciunt. Pulcerrimam virgi-
 num publice exornant galea Corinthia reliquaue
 armatura Graecanica, et curruī impositam circa la-
 cum circumvehunt. Quonam vero cultu virgines or-
 naverint priusquam Graeci in eorum vicinia habita-
 runt, non habeo dicere: videntur mihi autem Aegyp-
 tiis armis eas instruxisse. Nam ab Aegypto et scutum

Τὴν δὲ Ἀθηναίην Φασὶ Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καὶ
 20 τῆς Τριτωνίδος λίμνης· καὶ μὴ μεμφθεῖσάν τι τῷ πα-
 τρι, δοῦναι ἑαυτὴν τῷ Δίῳ· τὸν δὲ Δία ἑαυτοῦ μὴ
 ποιήσασθαι θυγατέρα. ταῦτα μὲν λέγουσι. Μίξιν δὲ
 ἐπίκοιλον τῶν γυναικῶν ποιεῖνται, οὔτε συνοικέοντες, κτη-
 νηδὸν τε μισγόμενοι. ἔπειτ' ἀνδρὶ τὸ παιδίον ἀδρὸν
 25 γένηται, συμφοιτέουσι ἐς τὸ αὐτὸ οἱ ἄνδρες τρίτου μηνός,
 καὶ τῷ ἀνδρὶ οἴκη τῶν ἀνδρῶν τὸ παιδίον, ταύτου παῖς
 νομίζεται.

Οὗτοι μὲν οἱ παραθαλάσσιοι τῶν Νομάδων Λιβύων 181
 εἰρέεσσι. Ὑπὲρ δὲ τούτων ἐς μεσόγαιαν ἡ Θηριώδης
 ἐστὶ Λιβύη· ὑπὲρ δὲ τῆς Θηριώδεος, Ὀφρυή ψάμμης κα-
 τήκει, παρατείνουσα ἀπὸ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίῶν ἐπὶ
 5 Ἡρακλεΐας στήλας. ἐν δὲ τῇ Ὀφρυῇ ταύτῃ μάλιστα

et galeam autumo ad Graecos pervenisse. *Minervam*
 autem perhibent esse *Neptuni* filiam et *Tritonidis*
paludis: dedisse autem se ipsam *Iovi*, quum nescio
 quid haberet quod de patre conquereretur: *Iovem*-
 que eam pro filia adoptasse. Haec quidem ita nar-
 rant. Caeterum promiscue cum mulieribus pecu-
 dum more coeunt, non unâ habitantes. Tertio quo-
 que mense conveniunt viri: quo in conventu, post-
 quam adultus est puer quem mulier peperit, cui viro
 similis reperitur puer, is eius pater esse censetur.

(181.) Quos adhuc recensui, hi sunt *Nomades Li-
 byes*, mare adcolentes. Supra hos vero, mediterranea
 versus, *fera* (feris frequens) *Libya* est. Tum
 supra hanc supercilium est arenosum, a Thebis Ae-
 gyptiis usque versus Herculeas pertinens columnas.
 In eo supercilio per decem fere dierum iter sunt in

διαὶ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, ἀλὸς ἐστὶ τρύφεα κατὰ χόν-
 δρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι· καὶ ἐν κορυφῇσι ἐκάστου
 τοῦ κολωνοῦ ἀνακοντίζει ἐκ μέσου τοῦ ἀλὸς ὕδωρ ψυ-
 χρὸν καὶ γλυκύ. περὶ δὲ αὐτὸ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἔσχα-
 τοι πρὸς τῆς ἐρήμου, καὶ ὑπὲρ τῆς Θηριώδεος. Πρώτοι 10
 μὲν, ἀπὸ Θηβέων διαὶ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, Ἀμμώνιοι,
 ἔχοντες τὸ ἱερὸν ἀπὸ τοῦ Θηβαιέος Διός· καὶ γὰρ τὸ
 ἐν Θήβησι, ὥς καὶ πρότερον εἴρηται μοι, κριοπρόσωπον
 τοῦ Διὸς τῷ γαλμά ἐστι. τυγχάνει δὲ καὶ ἄλλο σφι
 ὕδωρ κρηναῖον ἓν· τὸ τὸν μὲν ὄρεον γίνεται χλιαρὸν, 15
 ἀγορῆς δὲ πληθυούσης ψυχρότερον· μεσαμβρίῃ τέ ἐστι,
 καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρόν· τηνικαῦτα δὲ ἄρδουσι
 τοὺς κήπους· ἀποκλινομένης δὲ τῆς ἡμέρης ὑπίεται τοῦ
 ψυχροῦ, ἐς οὗ δύεται τε ὁ ἥλιος, καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται
 χλιαρὸν· ἐπὶ δὲ μᾶλλον ἰὸν ἐς τὸ θερμὸν ἐς μέσας 20

collibus *frusta salis*, ingentibus grumis; et in cuius-
 libet collis vertice e medio sale exsilit aqua frigida
 ac dulcis: circaque illas aquas habitant extremi ho-
 mines versus *desertam Libyam*, ultra *ferinam*. Et
 primi quidem, a Thebis decem dierum itinere di-
 stantes, habitant *Ammoni*, qui templum Iovis ha-
 bent, a Thebano templo derivatum: nam etiam The-
 bis, ut ante dictum est, arietina facie est Iovis simula-
 crum. Est autem ibi alia etiam aqua fontana: quae
 mane tepida est, versus meridiem autem frigidior,
 ipso vero medio die admodum fit frigida, quo tempore
 hortos illi irrigant: tum inclinante die minuitur pau-
 latim frigus usque ad solem occidentem, ubi rursus
 tepida fit aqua: dein paulatim calescit, donec media
 nox adest; tunc vero fervens exaestuat: post mediam

361, 66.

νύκτας πελάζει· τηνικαῦτα δὲ ζέει ἀμβολάδην· παρέρ-
χονται τε μέσαι νύκτες, καὶ ψύχεται μέχρι ἐς ἡῶ.
ἐπὶ κλησὴν δὲ αὕτη ἡ κρήνη καλεῖται Ἡλίου. Μετὰ 182
δὲ Ἀμμωνίους, διὰ τῆς ὀφρύης τῆς ψάμμου, δι' ἀλ-
λέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, κολωνός τε αἰλός ἐστι ὁμοῖος
τῷ Ἀμμωνίῳ, καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἱ
5 κέουσι· τῷ δὲ χώρῳ τούτῳ ὄνομα Αὐγίλα ἐστὶ. ἐς
τοῦτον τὸν χώρον οἱ Νασαμῶνες ὀπωριεῦντες τοὺς Φοί-
νικας φοιτέουσι. Ἀπὸ δὲ Αὐγίλων, διὰ δέκα ἡμερέων 183
ἀλλέων ὁδοῦ, ἕτερος αἰλός κολωνός, καὶ ὕδωρ, καὶ
Φοίνικες καρποφόροι πολλοὶ, κατὰ περ καὶ ἐν τοῖσι ἐτέ-
ροισι· καὶ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἐν αὐτῷ, τοῖσι ὄνομα Γα-
5 ράμαντές ἐστι, ἔθνος μέγα ἰσχυρῶς· οἱ ἐπὶ τὸν ἄλλα
γῆν ἐπιφορέοντες, οὕτω σπεύρουσι. συντομώτατον δ' ἐστὶ
ἐς τοὺς Λωτοφάγους, ἐκ τῶν τριήκοντα ἡμερέων ἐς αὐ-
τοὺς ὁδός ἐστι. ἐν τοῖσι καὶ οἱ ὀπισθονόμοι βόες γίνον-

noctem rursus refrigescit usque ad auroram. Nomen
fontis est *Solis fons*. (182.) Post Ammonios in eo-
dem arenoso supercilio, post decem iterum dierum
iter, *tumulus salis* est, similis Ammonio, item aqua;
ibique rursus homines habitant: nomen loci *Augila*
est. Hic est locus, quo proficisci consueverunt Nasa-
mones, palmulas collecturi. (183.) Ab Augilis, rur-
sus post decem dierum iter, alius est *salis tumulus*,
et aqua, et *frequentes palmae arbores* frugiferae,
quemadmodum et in caeteris tumulis. Ibi habitant
homines, quibus nomen *Garamantes*, magnus ad-
modum populus: qui humum in salem ingerunt, at-
que ita sementem faciunt. Brevissima ab his via ad
Lotophagos, iter est triginta dierum. In horum

ται. ὀπισθονόμοι δὲ διὰ τόδε εἰσὶ· τὰ κέρα ἔχουσι κε- 10
 κυφότα ἐς τὸ ἔμπροσθε. διὰ τοῦτο ὀπίσω ἀναχωρέον-
 τες, νέμονται· ἐς γὰρ τὸ ἔμπροσθε οὐκ οἶοί τέ εἰσι,
 προεμβαλλόντων ἐς τὴν γῆν τῶν κερέων. ἄλλο δὲ οὐδὲν
 διαφέρεισι τῶν ἄλλων βοῶν ὅτι μὴ τοῦτο, καὶ τὸ δέρ-
 μα ἐς παχύτητα τε καὶ τρίψιν. Οἱ Γαράμαντες δὲ 15
 οὔτοι τοὺς Τρωγλοδύτας Αἰθίοπας θηρεύουσι τοῖσι τε-
 θρίπποισι. οἱ γὰρ Τρωγλοδύται Αἰθίοπες πόδας τάχι-
 στοὶ ἀνθρώπων πάντων εἰσὶ, τῶν ἡμεῖς πέρι λόγους
 ἀποφερομένους ἀκούομεν. σιτέονται δὲ οἱ Τρωγλοδύται
 ὄφεις καὶ σαύρους, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἐρπετῶν. γλῶσ- 20
 σαν δὲ οὐδεμιῇ ἄλλῃ παρομοίῃν νενομίκασι, ἀλλὰ τε-
 τρίγασι, κατὰπερ αἱ νυκτερίδες.

184 Ἀπὸ δὲ Γαράμαντων δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ,

terra nascuntur etiam boves qui *opisthonomi* (*retro pascentes*) vocantur. Sunt autem opisthonomi hanc ob causam, quod cornua habent antrosum curvata; qua de causa retro gradientes pascuntur: nam antrosum progredientes pasci non possunt, quoniam, priusquam progredi possint, cornua in terram impinguntur. Caeterum ab aliis bobus nil differunt, nisi hoc ipso, et corii crassitie duritieque. Idem Garamantes quadrigis venantur *Troglodytas Aethiopes*. Sunt enim hi *Troglodytae Aethiopes* pedibus perniciosissimi omnium hominum, de quibus fando audivimus. Vescuntur autem *Troglodytae* serpentibus atque lacertis, et id genus reptilibus: sermone vero utuntur nulli alii simili; sed strident veluti noctuae.

(184.) Post Garamantes, interiecto iterum dierum

ἄλλος αἶλος τε κολωνός, καὶ ὕδωρ· καὶ ἄνθρωποι περὶ
αὐτὸν οἰκέουσι, τοῖσι οὐνομά ἐστι Ἀτάραντες· οἱ
ἀνώνυμοί εἰσι μῦθοι ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. αἰέσι
5 μὲν γάρ σφί ἐστι Ἀτάραντες οὐνομα, ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ
αὐτέων οὐνομα οὐδὲν κέεται. οὔτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλ-
λῃσι καταρέωνται, καὶ πρὸς τούτοισι πάντα τὰ αἰσχροῦ
λοιδορέονται, ὅτι σφέας καίων ἐπιτρίβει, αὐτοὺς τε τοὺς
ἀνθρώπους, καὶ τὴν χώραν αὐτέων. Μετὰ δὲ, δι' αἰ-
10 λέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, ἄλλος κολωνός αἶλος, καὶ
ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι. ἔχεται δὲ τοῦ
αἶλος τούτου οὐρος, τῷ οὐνομά ἐστι Ἀτλας· ἔστι δὲ
στεινὴν καὶ κυκλοτερεὲς πάντῃ· ὑψηλὸν δὲ οὕτω δὴ τι λέ-
γεται, ὥς τὰς κορυφὰς αὐτοῦ οὐκ οἶά τε εἶναι ἰδέσθαι·
15 οὐδέποτε γὰρ αὐτὰς ἀπολείπειν νέφεα, οὔτε θέρεος,
οὔτε χειμῶνος. τοῦτο τὸν κίονα τοῦ οὐρανοῦ λέγουσι οἱ

decem itinere, alius est salis tumulus, et aqua: quo
loco homines habitant, qui *Atarantes* vocantur.
Hi soli omnium, quos novimus, *innominati* sunt:
nam cuncti quidem in universum *Atarantes* nomi-
nantur, unicuique autem per se nullum nomen imposi-
tum est. Idem solem capitibus ipsorum imminentem
exsecrantur, et foedis quibusque conviciis incessunt,
eo quod et ipsos homines et ipsorum terram exurat.
Deinde, post aliorum decem dierum iter, est alius *sa-
lis tumulus*, et aqua, et circum habitantes homines:
cui tumulo proximus est mons, cui nomen *Atlas*;
angustus, et circumcirca rotundus; idem ea esse alti-
tudine perhibetur, ut vertices eius conspici non pos-
sint; numquam enim nubibus vacare, nec aestate,
nec hyeme. Hunc montem *coeli fulcrum* esse aiunt
indigenae. Ab hoc monte homines isti nomen inve-

ἐπιχώριοι εἶναι. ἐπὶ τούτου τοῦ οὔρεος οἱ ἄνθρωποι οὗτοι
 ἐπώνυμοι ἐγένοντο· καλέονται γὰρ δὴ Ἀτλαντες. λέ-
 γονται δὲ οὔτε ἐμψυχον οὐδὲν σιτέεσθαι, οὔτε ἐνύπνια
 185 ὁρᾶν. Μέχρι μὲν δὴ τῶν Ἀτλάντων τούτων, ἔχω τὰ
 οὐνόματα τῶν ἐν τῇ Ὀφρύῃ κατοικημένων καταλέξαι·
 τὸ δ' ἀπὸ τούτων, οὐκέτι. διήκει δ' ὧν ἡ Ὀφρύη μέχρι
 Ἡρακλήων στηλέων, καὶ τὸ ἔξω τούτων· ἔστι δὲ αἰλός
 τε μέταλλον ἐν αὐτῇ διὰ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, καὶ ἄν- 5
 θρωποι οἰκέοντες. τὰ δὲ οἰκία τούτοις πᾶσι ἐκ τῶν
 αἰλίνων χόνδρων οἰκοδομέαται. ταῦτα γὰρ ἤδη τῆς Λι-
 βύης ἀνομβρά· ἔστι· οὐ γὰρ ἂν ἡδυνέατο μένειν οἱ τοῖχοι
 εὐόντες αἰλινοί, εἰ ὕε. ὁ δὲ αἰλὸς αὐτόθι καὶ λευκὸς καὶ
 πορφύρεος τὸ εἶδος ὀρύσσεται. Ὑπὲρ δὲ τῆς Ὀφρύης ταύ- 10
 τῆς, τὸ πρὸς νότον καὶ μεσόγαιαν τῆς Λιβύης, ἐρη-
 μος καὶ ἀνυδρος καὶ ἄθηρος καὶ ἀνομβρος καὶ ἄξυλός
 ἔστι ἡ χώρα· καὶ ἱκμάδος ἔστι ἐν αὐτῇ οὐδέν.

nere: *Atlantes* enim vocantur. Dicuntur autem hi
 nec animatum quidquam comedere, nec insomnia vi-
 dere. (185.) Ad hunc igitur usque Atlantem nomina
 edere possum populorum, supercilium illud habitan-
 tium; ulterius vero non possum. Porrigitur autem
 idem supercilium usque ad Herculeas columnas, atque
 etiam extra eas. Suntque in illo ex denorum dierum
 itineris intervallo salis fodinae, et homines ibi habi-
 tantes, quorum omnium domus ex salis grumis sunt
 exstructae: nam iste iam Libyae tractus pluviâ caret;
 nec vero durare muri aedium possent, si plueret. Effo-
 ditur autem ibi sal et albus colore, et purpureus. Ultra
 istud vero supercilium, versus meridiem et mediter-
 ranca Libyae, deserta est terra, et aquis, feris, pluviâ,
 lignis vacua, omnique humore prorsus destituta.

Οὕτω μὲν μέχρι τῆς Τριτωνίδος λίμνης ἀπ' Αἰγύ- 186
πτου νομάδες εἰσὶ, κρεοφάγοι τε καὶ γαλακτοπόται, Λί-
βυες· καὶ θηλέων τε βοῶν οὐ τι γεύομενοι, διότι περ
οὐδὲ Αἰγύπτιοι, καὶ ὕς οὐ τρέφοντες. βοῶν μὲν νυν θη-
5 λέων οὐδ' αἱ Κυρηναίων γυναῖκες δικαιοῦσι πατέεσθαι,
διὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἴσιν, ἀλλὰ καὶ νηστείας αὐτῇ καὶ
ἄρτας ἐπιτελέουσι· αἱ δὲ τῶν Βαρκαίων γυναῖκες οὐδὲ
ῥῶν πρὸς τῇσι βουσί γεύονται. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἔχει.
Τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρης τῆς Τριτωνίδος λίμνης οὐκέτι νομά- 187
δες εἰσὶ Λίβυες, οὐδὲ νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρεώμενοι,
οὐδὲ κατὰ τὰ παιδία ποιεῦντες, οἷόν τι καὶ οἱ νομάδες
ἐώθασι ποιεῖν. οἱ γὰρ δὴ τῶν Λιβύων νομάδες, εἰ μὲν
5 πάντες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως τοῦτο εἶπαι· ποιεῦσι δὲ αὐ-
τῶν συχνοὶ τοιαύδε· τῶν παιδίων τῶν σφετέρων, ἐπεὰν
τετραέτεα γένηται, οἷσπῃ προβάτων καίουσι τὰς ἐν τῇ-

(186.) Itaque inde ab Aegypto usque ad Tritoni-
dem quidem lacum sunt *Nomades Libyes*, carnum
esu et lactis potu viventes. Vaccarum vero carnem
hi non gustant, eandem ob causam propter quam
nec Aegyptii: nec vero porcos alunt. Vaccarum carne
vesci Cyrenaeorum etiam mulieres nefas ducunt pro-
pter Aegyptiam Isin, cuius in honorem etiam ieiu-
nia agunt et festos dies celebrant: Barcaeorum vero
mulieres non modo vaccas, sed ne porcos quidem
gustant. Et haec quidem ita se habent. (187.) Qui
vero ab occidente Tritonidis lacus habitant Libyes,
hi nec eisdem utuntur institutis, nec pueris id faciunt
quod *Nomades* facere consuerunt. Nomades enim
Libyae, haud satis scio an omnes, multi certe eorum
hoc faciunt: quando pueri eorum quartum annum

σι κορυφῇσι Φλέβας· μετεξέτεροι δὲ αὐτέων, τὰς ἐν
 τοῖσι κροτάφοισι· τοῦδε εἵνεκα, ὥς μὴ σΦεας εἰς τὸν
 πάντα χρόνον καταρρέον Φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς δη- 10
 λῆται. καὶ διὰ τοῦτό σΦεας λέγουσι εἶναι ὑγιηροτά-
 τους. εἰσὶ γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάν-
 τῶν ὑγιηρότατοι, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· εἰ μὲν διὰ τοῦτο,
 οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἶπαι, ὑγιηρότατοι δ' ὦν εἰσὶ. ἦν δὲ
 καίουσι τὰ παιδία σπασμὸς ἐπιγένηται, ἐξεύρηται σΦι 15
 ἄκος· τράγου οὖρον σπείσαντες ρύονται σΦεα. λέγω δὲ
 188 τὰ λέγουσι αὐτοὶ Λίβυες. Θυσίαι δὲ τοῖσι νομάσι εἰσὶ
 αἰδε. ἐπεὰν τοῦ ὠτός ἀπάρξωνται τοῦ κτήνεος, ριπτέου-
 σι ὑπὲρ τὸν δόμον· τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἀποστρέφουσι
 τὸν αὐχένα αὐτοῦ. θύουσι δὲ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ μού-
 νοις. τούτοις μὲν νυν πάντες Λίβυες θύουσι· ἀτὰρ οἱ 5

compleverunt, tunc illis *venas* in vertice capitis lanā
 ovium succida *urunt*, nonnulli etiam *venas* tempo-
 rum; idque hac caussa faciunt, ne insequente tem-
 pore umquam ex pituita laborent e capite defluente:
 et hanc ob caussam aiunt optima se frui valetudine.
 Re vera enim Libyes prae omnibus hominibus, quos
 novimus, firmissima utuntur valetudine; an hac ipsa
 de caussa, equidem pro certo haud dixerim: sunt
 autem utique firmissima valetudine. Quod si pueros,
 dum inuruntur, convulsio corripit, inventa est ab
 eis medicina: inspersa hirci urinā eis medentur. Re-
 fero autem quae ab ipsis Afris narrantur. (188.)
Sacrificiorum ritus apud Nomades hi sunt. Ab aure
 pecudis auspicantur, quam praecisam supra domum
 proiiciunt: hoc facto, cervicem victimae retro ver-
 tunt. Non autem immolant nisi *Soli* et *Lunae*. His

περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην νέμοντες, τῇ Ἀθηναίῃ μά-
λιστα, μετὰ δὲ, τῷ Τρίτῳ καὶ τῷ Ποσειδέωνι. Τὴν 189
δὲ ἄρα ἐσθῆτα καὶ τὰς αἰγίδας τῶν ἀγαλμάτων τῆς
Ἀθηναίης ἐκ τῶν Λιβυσσέων ἐποίησαντο οἱ Ἕλληνες.
πλὴν γὰρ ἢ ὅτι σκυτίνη ἢ ἐσθῆς τῶν Λιβυσσέων ἐστὶ,
5 καὶ οἱ Θύσανοι οἱ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῇσι οὐκ ὀφίēs
εἰσι, ἀλλὰ ἱμάντινοι· τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ ταῦτὸ
ἐσταλται. καὶ δὴ καὶ τὸ οὐνομα κατηγορεῖ, ὅτι ἐκ
Λιβύης ἤκει ἡ στολή τῶν Παλλαδίων· αἰγέας γὰρ
περιβάλλονται ψιλὰς περὶ τὴν ἐσθῆτα θυσανωτὰς αἱ
10 Λίβυσσαι, κεχριμέναις ἐρευθεδάνῳ· ἐκ δὲ τῶν αἰγέων
τουτέων αἰγίδας οἱ Ἕλληνες μετωνόμασαν. Δοκέει δ'
ἐμοί γε καὶ ἡ ὀλολυγὴ ἐν ἱροῖσι ἐμβαῦτα πρῶτον γενέ-
σθαι· κάρτα γὰρ ταύτῃ χρέωνται αἱ Λίβυσσαι, καὶ

Libyes cuncti sacra faciunt: sed, qui circa Tritoni-
dem lacum sedes habent, hi *Minervae* maxime, et
post hanc *Tritoni* et *Neptuno* sacrificant. (189.)
Vestem vero et *aegides*, quibus instruuntur *Minervae*
imagines, a *Libyssis* adoptarunt *Graeci*: praeterquam
enim quod pellicea est *Libyssarum* vestis, et quod
fimbriae, ex illarum *aegidibus* (thoracibus caprinis)
pendentes, non serpentes sunt, sed ex loris factae,
reliqua omnia eodem modo instructa sunt. Atque
etiam nomen declarat, ex *Libya* venisse cultum quo
instruuntur *Palladia*. Quippe *Libyssae* mulieres vesti
suae circumiiciunt nudas *aegeas* (thoraces ex pelle
caprina) fimbriatas, rubia tinctas: ex his vero *aegeis*
Graeci aegidas denominarunt. Videturque mihi etiam
ululatus in sacris hīc primum exstitisse: utuntur
hoc enim maxime mulieres *Libycae*, et belle utuntur.

- χρέωνται καλῶς. Καὶ τέσσαρας ἵππους συζευγνύναι
 190 παρὰ Λιβύων οἱ Ἕλληνες μεμαθήκασι. Θάπτουσι
 δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας οἱ νομάδες κατάπερ οἱ Ἕλληνες,
 πλὴν Νασαμώνων. οὗτοι δὲ κατημένους θάπτουσι· φυ-
 λάσσοντες, ἐπεὰν ἀπὴν τὴν ψυχὴν, ὅπως μιν κατίσου-
 σι, μὴδὲ ὑπτίος ἀποθανέεται. Οἰκήματα δὲ σύμπη- 5
 κτα ἐξ ἀνθερίκων ἐνεργμένων περὶ σχοίνους ἐστὶ, καὶ
 ταῦτα περιφορητά. νόμοισι μὲν τοιούτοις οὗτοι χρέωνται.
 191 Τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρης τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, Αὐ-
 σέων ἔχονται ἀροτῆρες ἡδὴ Λίβυες, καὶ οἰκίας νομίζον-
 τες ἐκτῆσθαι, τοῖσι οὐνομα κέεται Μάξυες· οἱ τὰ
 ἐπὶ δεξιὰ τῶν κεφαλῶν κομῶσι, τὰ δ' ἐπ' ἀριστερὰ
 κείρουσι· τὸ δὲ σῶμα χρίονται μίλτῳ. Φασὶ δὲ οὗτοι 5
 εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν. Ἡ δὲ χώρα αὕτη τε καὶ ἡ
 λοιπὴ τῆς Λιβύης ἢ πρὸς ἐσπέρην, πολλῶν θηριωδεστέ-

Etiam quadriiugos equos iungere ab Afris didice-
 runt *Graeci*. (190.) Mortuos sepeliunt *Nomades*
 eodem modo atque *Graeci*, exceptis *Nasamonibus*.
 Hi enim *sedentes sepeliunt*: eoque curant, ut aeger,
 quum in eo est ut animam efflet, sedeat, nec supi-
 nus moriatur. *Domus* illorum ex asphodelorum cau-
 libus compactae sunt, intertextis iuncis; suntque por-
 tatiles. Haec istorum sunt instituta.

(191.) Ab occasu Tritonis fluvii Ausensibus iam
 finitimi sunt *agricolae Libyes*, et stabilibus domibus
 utentes; quorum nomen est *Maxyes*. Hi in dex-
 tra capitis parte comam alunt, sinistram tondent:
 corpus vero minio tingunt: aiuntque se hi ex Troia-
 nis viris esse oriundos. Regio haec autem, et reliqua

ρη τε καὶ δασυτέρη ἐστὶ τῆς τῶν νομαδῶν χώρης. ἡ μὲν
γὰρ δὴ πρὸς τὴν ἡῶ τῆς Λιβύης, τὴν οἱ νομάδες νέμου-
10 σι, ἐστὶ ταπεινὴ τε καὶ ψαμμώδης, μέχρι τοῦ Τρί-
τωνος ποταμοῦ· ἡ δὲ ἀπὸ τούτου τὸ πρὸς ἐσπέρας, ἡ
τῶν ἀροτήρων, ὄρεινὴ τε κάστα καὶ δασέα καὶ θηριώ-
δης. καὶ γὰρ οἱ ὄφεις οἱ ὑπερμεγάλεις, καὶ οἱ λέοντες
κατὰ τούτους εἰσὶ, καὶ οἱ ἐλέφαντές τε καὶ ἄρκτοι,
15 καὶ ἀσπίδες τε καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρα ἔχοντες· καὶ οἱ κυ-
νοκέφαλοι, καὶ οἱ ἀκέφαλοι οἱ ἐν τοῖσι στήθεσι τοὺς
ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, ὡς δὴ λέγονταί γε ὑπὸ Λιβύων,
καὶ οἱ ἄγριοι ἄνδρες, καὶ γυναῖκες ἄγριαι, καὶ ἄλλα
πλήθει πολλὰ θηρία ἀκατάψευστα. Κατὰ τοὺς Νο- 192
μάδας δὲ ἐστὶ τούτων οὐδὲν, ἀλλ' ἄλλα τοιαῦδε· πυ-
γαργοί, καὶ ζορκάδες, καὶ βουβάλιες, καὶ ὄνοι, οὐκ
οἱ τὰ κέρα ἔχοντες, ἀλλὰ ἄλλοι ἀποτοί· οὐ γὰρ δὴ

pars Libyae occidentem spectans, multo *frequentior*
est *feris sylvisque* quam Nomadum regio. Nam orien-
talis Libyae tractus, quem Nomades incolunt, humi-
lis est et arenosus, usque ad Tritonem fluvium: qui
vero hinc ad occidentem vergit, qui agricolarum est, is
montanus admodum, et nemorosus, et feris bestiis fre-
quens. Sunt enim ibi immani magnitudine serpentes,
sunt ibidem leones, et elephanti, et ursi, et aspides,
et asini cornuti: sunt item cynocephali, et acephali
oculos in pectore habentes, ut quidem Libyes per-
hibent, et feri viri, foeminaeque ferae; denique mag-
nus numerus aliarum bestiarum, quae non sunt fa-
bulosae. (192.) In Nomadum vero regione nihil
horum, sed alia *bestiarum genera* haecce: pygargi,
[de genere antiloparum.] dorcades, bubali, asini,

πίνουσι· καὶ ὄρυες, τῶν τὰ κέρα τοῖσι Φοίνιξι οἱ πῆ- 5
 χεες ποιεῦνται· μέγας δὲ τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βουῖν
 ἐστὶ καὶ βασσάρια, καὶ ὕαιαι, καὶ ὕστριχες, καὶ
 κριοὶ ἄγριοι, καὶ δίκτυες, καὶ θῶες, καὶ πάνθηρες,
 καὶ βόρυες, καὶ κροκόδειλοι ὅσον τε τριπλήχεες χερσαῖοι,
 τῇσι σαύρησι ἐμφερέστατοι· καὶ στρουθοὶ κατάγαιοι, 10
 καὶ ὄφεις σμικροὶ, κέρας ἐν ἑκάστος ἔχοντες. ταῦτά
 τε δὴ αὐτόθι ἐστὶ θηρία, καὶ ἄπερ τῇ ἄλλῃ, πλὴν
 ἐλάφου τε καὶ ὕος ἀγρίου· ἐλάφος δὲ καὶ ὕς ἄγριος
 ἐν Λιβύῃ πάμπαν οὐκ ἐστὶ. μυῶν δὲ γέ·εα τριζὰ αὐ-
 τόθι ἐστὶ· οἱ μὲν, δίποδες καλέονται· οἱ δὲ, ζεγέριες· 15
 τὸ δὲ οὖνομα τοῦτό ἐστι μὲν Λιβυκόν, δύναται δὲ κα-
 τὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν, βουνοί· οἱ δὲ, ἐχινέες. εἰσὶ δὲ
 καὶ γαλαῖ ἐν τῷ σιλφίῳ γινόμεναι, τῇσι Ταρτησσίησι
 ὁμοιόταται. Τοσαῦτα μὲν νυν θηρία ἢ τῶν Νομάδων

non cornuti illi, sed alii impoti, nempe qui non bi-
 bunt: tum oryes, quorum ex cornibus conficiuntur
 Punicarum cithararum brachia; bovis fere magnitu-
 dine bestia; sunt item bassaria, [de vulpium genere,]
 hyaenae, hystrices, feri arictes, dictyes, thoës, pan-
 theres, boryes, crocodili terrestres tricubitales, la-
 certis simillimi, struthiones, serpentes pusilli singu-
 lis cornibus instructi. Et hae ibi bestiae sunt, et aliae
 quae item alibi, cervo et apro exceptis: cervus enim
 et aper in Africa omnino nullus reperitur. Sunt au-
 tem ibidem murium tria genera; unum earum quae
bipedes vocantur: aliae *zegeries*, Libyco nomine
 quod Graeca lingua *colles* significat: tertium genus,
echinees. Sunt etiam mustelae, quae in silphio na-
 scuntur, Tartessiis simillimae. Tot bestiarum genera

20 Λιβύων γῇ ἔχει, ὅσον ἡμεῖς ἰσχυρότεροι ἐπὶ μακρότατον οἰοί τε ἐγγερόμεθα ἐξικέσθαι.

Μαξύων δὲ Λιβύων Ζαύηκες ἔχονται, τοῖσι αἰ 193
 γυναῖκες ἡνιοχεῦσι τὰ ἄρματα ἐς τὸν πόλεμον. Τού- 194
 των δὲ Γύζαντες ἔχονται, ἐν τοῖσι μέλι μὲν πολλὸν
 μέλισσαι κατεργάζονται, πολλῶ δ' ἔτι πλεον λέγε-
 5 ται δημιουργοὺς ἀνδρας ποιεῖν. μιλιτοῦνται δ' ὧν πάν-
 5 τες οὗτοι, καὶ πιθηκοφαγέουσιν· οἱ δὲ σφι ἄφθονοι ὅσοι
 ἐν τοῖσι οὔρεσι γίνονται. Κατὰ τούτους δὲ λέγουσι 195
 Καρχηδόνιοι κέεσθαι νῆσον τῇ οὐνομα εἶναι Κύραυνιν·
 μήκος μὲν διηκοσίων σταδίων, πλάτος δὲ, στενὴν, δια-
 βατὸν ἐκ τῆς ἡπείρου· ἐλαιέων τε μεστήν καὶ ἀμπέλων.
 5 λίμνην δὲ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἐκ τῆς αἰ παρθένου τῶν ἐπι-
 χωρίων, πτεροῖσι ὀρνίθων κεχρημένοισι πίσση, ἐκ τῆς
 ἰλῦος ψῆγμα ἀναφέρουσι χρυσοῦ. Ταῦτα εἰ μὲν ἔστι

habet haec Nomadum Libycorum regio, quoad nos
 longissime percunctando comperire potuimus.

(193.) Maxyum Afrorum finitimi *Zaueces* sunt:
 quibus mulieres plaustra aurigantur, in bellum pro-
 ficiscentibus. (194.) His contigui sunt *Gyzantes*:
 apud quos plurimum mellis parant apes: multo vero
 maior copia paratur hominum artificio. Hi omnes
 minio pinguntur; vescunturque similiis, quarum in-
 credibilis copia in eorum montibus nascitur. (195.)
 Prope horum regionem, aiunt *Carthaginienses*, in-
 sulam esse, cui nomen Ceraunis, ducentorum stadio-
 rum longitudine, latitudine arctam, in quam transiri
 e continenti possit: esse autem eam oleis et vitibus
 refertam. Esse in eadem lacum, e quo virgines indi-
 genae pennis volucrum pice illitis ramenta auri ex

ἀληθέως, οὐκ οἶδα, τὰ δὲ λέγεται γράφω. εἴη δ' αὖ
 πᾶν ὅκου καὶ ἐν Ζακύνθῳ ἐκ λίμνης καὶ ὕδατος πίσ-
 σαν ἀναφερομένην αὐτὸς ἐγὼ ὤρεον. εἰσὶ μὲν καὶ πλεῖ- 10
 νες αἱ λίμναι αὐτόθι, ἡ δὲ ὦν μεγίστη αὐτέων ἐβδο-
 μήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ διόργυιός ἐστι· ἐς ταύ-
 την κοντὰν κατιεῖσι, ἐπ' ἄκρῳ μυρσίνην προσδήσαντες,
 καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίνῃ πίσσαν, ὁδμὴν μὲν
 ἔχουσιν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα τῆς Πιερικῆς πίσσης 15
 ἀμείνω. ἐσχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὀρωρυγμένον ἀγχοῦ τῆς
 λίμνης· ἐπεὰν δὲ ἀθροίσωσι συκηνήν, οὕτω ἐς τοὺς ἀμ-
 φορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι. ὅτι δ' αὖ ἐσπέσῃ
 ἐς τὴν λίμνην, ὑπὸ γῆν ἰὸν, ἀναφαίνεται ἐν τῇ θαλάσ-
 σῃ· ἡ δὲ ἀπέχει ὡς τέσσερα στάδια ἀπὸ τῆς λίμνης. 20
 οὕτω ὦν καὶ τὰ ἀπὸ τῆς νήσου τῆς ἐπὶ Λιβύῃ κειμέ-
 196 νης οἰκότα ἐστὶ ἀληθινή. Λέγουσι δὲ καὶ τὰδε Καρ-

limo referant. Hoc quidem an vere ita sit nescio:
 scribo autem quae narrantur. Fuerit autem omnino
 verum; quandoquidem etiam Zacynthi e lacu et ex
 aqua colligi picem ipse vidi. Sunt ibi lacus quidem
 plures, quorum maximus est septuaginta pedum qua-
 quaversum, duodecim pedum altitudine: in hunc
 demittunt contum, cuius in extremo myrtus alligata
 est; hac myrto educunt picem, quae odorem habet
 asphalti, caeterum Pieriae praestat pici. Hanc in-
 fundunt in scrobem prope lacum effossam: et post-
 quam probabilem picis copiam collegerunt, ex fovea
 illam in amphoras infundunt. Quidquid in lacum
 incidit, id terram subit, et in mari rursus com-
 paret; abest autem mare a lacu quatuor stadia. Ita
 igitur etiam, quae de insula illa narrantur ad Afri-

367, 52.

χηδόνιοι· εἶναι τῆς Λιβύης χῶρόν τε καὶ ἀνθρώπους
 ἔξω Ἑράκλειών στηλέων κατοικημένους, ἐς τοὺς ἐπεὰν
 ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπε-
 5 ξῆς παρὰ τὴν κυματωγὴν, ἐσβάντες ἐς τὰ πλοῖα, τύ-
 φειν καπνόν· τοὺς δ' ἐπιχωρίους, ἰδομένους τὸν καπνόν,
 ἰέναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν· καὶ ἔπειτα ἀντὶ τῶν φορτίων
 χρυσὸν τιθέναι, καὶ ἐξαναχωρεῖν πρόσω ἀπὸ τῶν φορ-
 τίων. τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκβάντας, σκέπτεσθαι· καὶ
 10 ἥν μὲν φαίνεται σφι ἄξιός ὁ χρυσὸς τῶν φορτίων, ἀπε-
 λόμενοι ἀπαλλάσσονται· ἥν δὲ μὴ ἄξιός, ἐσβάντες
 ὀπίσω ἐς τὰ πλοῖα κατέαται· οἱ δὲ, προσελθόντες, ἄλ-
 λον πρὸς ὧν ἔθηκαν χρυσόν, ἐς οὗ ἂν πείθωσι. ἀδικεῖν
 δὲ οὐδετέρους· οὔτε γὰρ αὐτοὺς τοῦ χρυσοῦ ἀπτεσθαι
 15 πρὶν ἂν σφι ἀπισωθῇ τῇ ἀξίῃ τῶν φορτίων, οὔτ' ἐκεί-

cam sita, non dissimilia vero sunt. (196.) Narrant
 iidem *Carthaginienses* haecce: esse locum Libyae
 extra Herculeas columnas, hominesque ibi habitan-
 tes, quos quando ipsi mercandi caussa adeant, ex-
 positas e navi merces in ipso maris litore a se ordi-
 ne disponi: tunc se, consensis rursus navibus, ex-
 citare fumum. Indigenas, conspecto fumo, accedere
 ad mare, et deposito pro mercibus auro rursus pro-
 cul a litore discedere. Tum Carthaginienses, navibus
 egressos, rem inspicere: et, quod si aequivalentem
 mercibus auri copiam repererint, ablato auro abire;
 sin minus, redire itidem in naves, ibique residere.
 Tum denuo accedentes illos, aliud aurum ad prius
 adiicere, donec ipsis ut satis habeant persuaserint.
 Nec vero alteros alteris facere iniuriam: nam nec
 sese aurum tangere priusquam sibi pretium aequiva-

νους τῶν Φορτίων ἀπτεσθαι πρότερον ἢ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι.

- 197 Οὗτοι μὲν εἰσι τοὺς ἡμεῖς ἔχομεν Λιβύων ὀνομάσαι· καὶ τούτων οἱ πολλοὶ βασιλῆος τοῦ Μήδων οὔτε τι νῦν οὔτε τότε ἐφρόντιζον οὐδέν. Τόσον δὲ ἔτι ἔχω εἰπεῖν περὶ τῆς χώρας ταύτης, ὅτι τέσσερα ἔθνεα νέμεται αὐτὴν, καὶ οὐ πλέω τούτων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν· καὶ τὰ μὲν 5 δύο, αὐτόχθονα τῶν ἐθνέων, τὰ δὲ δύο, οὐ. Λίβυες μὲν καὶ Αἰθίοπες, αὐτόχθονες· οἱ μὲν, τὰ πρὸς βορέῳ, οἱ δὲ, τὰ πρὸς νότου τῆς Λιβύης οἰκέοντες· Φοίνικες δὲ 198 καὶ Ἕλληνες, ἐπήλυδες. Δοκέει δέ μοι οὐδ' ἀρετὴν εἶναί τις ἢ Λιβύῃ σπουδαίῃ, ὥστε ἢ Ἀσίῃ ἢ Εὐρώπῃ παραβληθῆναι, πλὴν Κίνυπος μούνης· τὸ γὰρ δὴ αὐτὸ τὸ οὐνομα ἢ γῇ τῷ ποταμῷ ἔχει. αὕτη δὲ ὁμοίῃ τῇ

lens mercibus fuerit visum; nec illos mercibus prius imponere manus quam ipsi accepissent aurum.

(197.) Hi sunt *Africae* populi, quos potui commemorare: et horum quidem plerique Medorum regem neque nunc curant, neque tunc ullam eius habuerunt rationem. Hoc vero solum adhuc de hac terra dicendum habeo, *quatuor nationes* illam incolere, nec plures, quoad nos novimus: quarum duae indigenae sunt; duae vero non sunt. *Libyes* et *Aethiopes*, indigenae; illi ad septemtrionem, hi ad meridiem habitantes. *Phoenices* vero et *Graeci*, advenae sunt. (198.) Videtur mihi autem bonitate soli neutiquam praestare Libya, ut cum Asia aut cum Europa possit conferri; excepta sola *Cinype*; nam idem regioni nomen est atque fluvio. Haec vero regio fructuum cerealium proventu par est optimae

5 ἀρίστη γεῶν Δήμητρος καρπὸν ἐκφέρειν· οὐδὲ οἶκε οὐδὲν
 τῇ ἄλλῃ Λιβύῃ. μελάγγαιός τε γὰρ ἐστὶ, καὶ ἔπυ-
 δρος πίδαξι· καὶ οὔτε αὐχμοῦ Φροντίζουσα οὐδὲν, οὔτε
 ὄμβρον πλέω πιούσα, δεδήληται· ὕεται γὰρ δὴ ταῦτα
 τῆς Λιβύης. τῶν δὲ ἐκφορίων τοῦ καρποῦ ταῦτα μέτρα
 10 τῇ Βαβυλωνίῃ γῇ κατίσταται. ἀγαθὴ δὲ γῇ καὶ τὴν Εὐε-
 σπερίται νέμονται· ἐπ' ἑκατοστὰ γὰρ, ἔπεαν αὐτῇ
 ἐωυτῆς ἀρίστα ἐνείκη, ἐκφέρει· ἡ δὲ ἐν τῇ Κίνυπι, ἐπὶ
 τριηκόσια. Ἐχει δὲ καὶ ἡ Κυρηναίη χώρα, ἐρῶσα ὑψη- 199
 λοτάτη ταύτης τῆς Λιβύης τὴν οἱ Νομάδες νέμονται,
 τρεῖς ἄρας ἐν ἐωυτῇ, ἀξίας θώματος. πρῶτα μὲν γὰρ
 τὰ παραβαλάσσια τῶν καρπῶν ὀργᾶ ἀμαῖσθαί τε καὶ
 5 τρυγᾶσθαι· πούτεων δὲ δὴ συγκεκομισμένων, τῶν ὑπερ-
 θαλασσιδίων χώρων τὰ μέσα ὀργᾶ συγκομίζεσθαι, τὰ
 βουνούς καλέουσι· συγκεκόμισται τε οὗτος ὁ μέσος καρ-

terrarum omnium; et reliquae Libyae prorsus dissi-
 milis. Habet enim nigrum solum; frequentibus riga-
 tur fontibus: et nec siccitatem timet, nec a nimii im-
 bribus inundata laeditur; pluit enim in hac Libyae
 parte. Proventuum frumenti eadem ratio est, atque
 in Babylonica terra. Est vero etiam bona terra quam
Euesperitae colunt; nam, quando ubertate praestat
 messis, fert terra horum centuplum; sed *Cinyps*
 trecentuplum. (199.) *Cyrenaica* regio, quae altis-
 sima est huius tractus Libyae, quem Nomades tenent,
 tres in se tempestates continet, miratu dignas. Pri-
 mum maritimus tractus fructibus turget, et ad mes-
 sem vindemiamque maturus est. His collectis fructi-
 bus, medius tractus, supra maritimum porrectus,
 quem *colles* vocant, maturescit. Denique comporta-

πὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ κατυπερτάτῃ τῆς γῆς πεπαίνεται τε καὶ ὀργᾶ. ὥστε ἐκπέποταί τε καὶ καταβέβρωται ὁ πρῶτος καρπὸς, καὶ ὁ τελευταῖος συμπαραγίνεται. οὐ- 10
τω ἐπ' ὀκτὼ μῆνας Κυρηναίους ὁπώρα ἐπέχει. Ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω.

200 Οἱ ΔΕ Φερετίμης τιμωροὶ Πέρσαι, ἐπεὶ τε ἐκ τῆς Αἰγύπτου σταλέντες ὑπὸ τοῦ Ἀρυάνδεω ἄπικατο εἰς τὴν Βάρκην, ἐπολιόρκεον τὴν πόλιν, ἐπαγγελλόμενοι ἐκ-
διδόναι τοὺς αἰτίους τοῦ Φόνου τοῦ Ἀρκεσίλειω· τῶν δὲ πᾶν γὰρ ἦν τὸ πλῆθος μεταίτιον, οὐκ ἐδέκοντο τοὺς λό- 5
γους. ἐνθαῦτα δὴ ἐπολιόρκεον τὴν Βάρκην ἐπὶ μῆνας ἐννέα, ὀρύσσοντές τε ὀρύγματα ὑπόγαια, φέροντα εἰς τὸ τεῖχος, καὶ προσβολὰς καρτεράς ποιούμενοι. τὰ μὲν νυν ὀρύγματα ἀνὴρ χαλκεὺς ἀνεῦρε ἐπιχάλκῳ ἀσπίδι, ᾧδε ἐπιφρασθεῖς· περιφέρων αὐτὴν ἐντὸς τοῦ τεύχεος, 10

tis ex hoc medio tractu fructibus, turgescunt etiam et ad maturitatem pervenerunt illi, qui in altissimo terrae tractu nascuntur. Ita quando epotus comestus-
que est primus fructus, tunc opportune adest extre-
mus: adeoque per octo menses collectio fructuum Cyrenaeos occupat. Sed haec quidem hactenus.

(200.) PERSAE ab Aryande ex Aegypto auxilio missi *Pheretimae*, postquam *Barcam* venere, obsi-
dione cinxerunt urbem, postulantes ut traderentur caedis *Arcesilai* auctores. Sed conditionem non ac-
cepere oppidani, quippe quorum universa multitudo particeps erat culpae. Itaque oppugnarunt *Barcam* Persae novem continuos menses, et cuniculos agen-
tes quibus in urbem intrarent, et validas in murum impressiones facientes. Sed cuniculos indagavit repe-

369, 13.

προσίσχε πρὸς τὸ δάπεδον τῆς πόλιος. τὰ μὲν δὴ ἄλ-
 λα ἔσκε κωφὰ πρὸς ἃ προσίσχε, κατὰ δὲ τὰ ὀρυς-
 σόμενα ἤχεσκε ὁ χαλκὸς τῆς ἀσπίδος. ἀντορύσσοντες
 δ' ἂν ταύτῃ οἱ Βαρκαῖοι ἐκτείναν τῶν Περσέων τοὺς γεω-
 15 ρυχέοντας. τοῦτο μὲν δὴ οὕτω ἐξευρέθη· τὰς δὲ προσ-
 βολὰς ἀπεκρούοντο οἱ Βαρκαῖοι. Χρόνων δὲ δὴ πολ- 201
 λῶν τριβομένων, καὶ πιπτόντων ἀμφοτέρων πολλῶν,
 καὶ οὐκ ἦσσαν τῶν Περσέων, Ἀμασις, ὁ στρατηγὸς τοῦ
 πεζοῦ, μηχανᾶται τοιαῦδε. μαθὼν τοὺς Βαρκαίους, ὡς
 5 κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν οὐκ αἵρετοὶ εἶεν, δόλῳ δὲ αἵρετοί,
 ποιεῖ τοιαῦδε. νυκτὸς τὰ Φρην ὀρύξας εὐρέην, ἐπέτεινε
 ξύλα ἀσθενέα ὑπὲρ αὐτῆς· κατύπερθε δὲ ἐπιπολῆς τῶν
 ξύλων χοῦν γῆς ἐπεφόρησε, ποιέων τῇ ἄλλῃ γῇ ἰσό-
 πεδον. ἅμα ἡμέρῃ δὲ εἰς λόγους προεκαλέετο τοὺς Βαρ-

ritque faber aerarius aeneo scuto. Re enim secum
 perpensa, circumtulit scutum intra murum, et pavim-
 ento urbis admovit. Iam alia loca, ubi illud admo-
 vebat, surda erant; qua parte vero erant cuniculi, ibi
 sonum edebat aes scuti. Itaque ibidem ex adverso
 cuniculum agentes *Barcaei* interficiebant *Persas* ter-
 ram fodientes. Ita indagati cuniculi sunt. Impressio-
 nes vero in murum factas valide repellebant oppida-
 ni. (201.) His rebus quum multum tereretur tem-
 poris, multique ex utrisque caderent, nec pauciores
 ex Persarum numero quam ex oppidanorum, dux
 pedestrium copiarum *Amasis* hoc consilium capit.
 Intelligens vi capi *Barcaeos* non posse, dolo vero
 posse, haec facere instituit. Noctu latam fodit fossam,
 cui ligna parum valida instravit, superque ligna hu-
 mum ingessit, ita ut superficies reliquae terrae esset

καίους· οἱ δὲ ἀσπαστῶς ὑπήκουσαν, ἐς ὃ σφι ἑάδε 10
 ὁμολογίῃ χρήσασθαι. τὴν δὲ ὁμολογίην ἐποιεῦντο τοιή-
 δε τινὰ, ἐπὶ τῆς κρυπτῆς τάφρου τάμνοντες ὄρκια· „ἐς
 τ' ἂν ἡ γῆ αὕτη οὕτω ἔχῃ, μένειν τὸ ὄρκιον κατὰ χώ-
 ρην· καὶ Βαρκαίους τε ὑποτελέειν Φάναι ἀξίην βασιλεῖ,
 καὶ Πέρσας μηδὲν ἄλλο νεοχμοῦν κατὰ Βαρκαίων.“ 15
 Μετὰ δὲ τὸ ὄρκιον, Βαρκαῖοι μὲν πιστεύσαντες τούτοις,
 αὐτοὶ τε ἐξῆϊσαν ἐκ τοῦ ἄστεος, καὶ τῶν πολεμίων ἔων
 παριέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸν βουλόμενον, τὰς πύλας πά-
 σας ἀνοίξαντες. οἱ δὲ Πέρσαι καταρρήξαντες τὴν κρυ-
 πτήν γέφυραν, ἔθεον ἔσω ἐς τὸ τεῖχος. κατέρρῃξαν δὲ 20
 τοῦδε εἵνεκα τὴν ἐποίησαν γέφυραν, ἵνα ἐμπεδορκέοιεν,
 ταμόντες τοῖσι Βαρκαίοισι χρόνον μένειν αἰεὶ τὸ ὄρκιον,
 ὅσον ἂν ἡ γῆ μένῃ κατὰ τὰ τότε εἶχε· καταρρήξασι δὲ,
 οὐκέτι ἔμενε τὸ ὄρκιον κατὰ χώραν.

aequalis. Ut illuxit, Barcaeos ad colloquium invita-
 vit; cui lubentes illi morem gesserunt: et ad extre-
 mum placuit compositionem invicem inire. Compo-
 sitionem autem fecerunt, super occulta fossa sacrifi-
 cantes, in has conditiones: *quousque haec terra ita*
maneret, firmum manere iusiurandum: et Barcaeos
promittere mulctam se regi soluturos; Persas ve-
ro, nihil porro se contra Barcaeos novaturos.
 Peracto foedere, Barcaei his fidem adhibentes, et
 ipsi egrediebantur urbe, et hostium quisquis vellet
 intra muros ingredi patiebantur, omnibus apertis
 portis. At Persae, disrupto occulto ponte, in urbem
 irruebant. Pontem autem, quem fecerant, hac caussa
 ruperunt, ut starent iuramento, quo pacti erant cum
 Barcaeis, *tamdiu ratum fore foedus, quamdiu terra*
haec in eo statu, quo tunc esset, maneret. Rupto
 autem ponte, non amplius ratum manebat foedus.

Τοὺς μὲν γυν αἰτιωτάτους τῶν Βαρκαίων ἡ Φερετίμη, 202
 ἐπεὶ τέ οἱ ἐκ τῶν Περσέων παρεδόθησαν, ἀνεσκολόπισε
 κύκλῳ τοῦ τείχεος· τῶν δέ σφι γυναικῶν τοὺς μαζοὺς
 ἀποσταμοῦσα, περιέστιξε καὶ τούτοισι τὸ τείχος. τοὺς δὲ
 5 λοιποὺς τῶν Βαρκαίων λήϊν ἐκέλευσε θέσθαι τοὺς Πέρ-
 σας, πλὴν ὅσοι αὐτέων ἔσαν Βαττιάδαι τε καὶ τοῦ
 Φόνου οὐ μεταίτιοι· τούτοις δὲ τὴν πόλιν ἐπέτραπε ἡ
 Φερετίμη. Τοὺς ὧν δὴ λοιποὺς τῶν Βαρκαίων οἱ Πέρ- 203
 σαι ἀνδραποδισάμενοι ἀπήεσαν ὀπίσω· καὶ ἐπεὶ τε ἐπὶ
 τῇ Κυρηναίων πόλει ἐπέστησαν, οἱ Κυρηναῖοι λόγιόν τι
 ἀποσιεύμενοι διεξῆκαν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἄστεος. διεξιούσης
 5 δὲ τῆς στρατῆς, Βάρης μὲν ὁ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ
 στρατηγὸς ἐκέλευε αἰρέειν τὴν πόλιν, Ἀμασις δὲ ὁ τοῦ
 πεζοῦ, οὐκ ἔα· „ἐπὶ Βάρην γὰρ ἀποσταλῆναι μούνην
 Ἑλληνίδα πόλιν.“ εἰς ὃ διεξελθοῦσι, καὶ ἰζομένοις ἐπὶ

(202.) Iam igitur *Pheretima* eos, qui caedis faciendae maxime fuerant auctores, deditos sibi a Persis, circa murum crucibus suffixit, et uxorū eorūdem praesectas mammas pariter circa murum suspendit. Reliquos vero *Barcaeos* Persis praedae loco permisit, exceptis *Battiadis* et eis qui caedis non fuissent participes: his vero urbem *Pheretima* tradidit. (203.) Reliquos igitur *Barcaeos* captivos abducentes *Persae* redierunt: qui quum ad *Cyrenaeorum* urbem accesserunt, *Cyrenaei*, oraculi cuiusdam regione se soluturi, per ipsam urbem illos passi sunt transire. Per quam dum transivit exercitus, *Bares*, navalibus copiis praefectus, capi urbem iussit: at *Amasis*, pedestris dux exercitus, ne id fieret prohibuit; contra solam *Barcam*, dicens, nec contra

Διὸς Λυκαίου ὄχθον, μετεμέλυσέ σφι οὐ σχοῦσι τὴν
 Κυρήνην, καὶ ἐπειρῶντο τὸ δεύτερον παριέναι ἐς αὐτήν· 10
 οἱ δὲ Κυρηναῖοι οὐ περιώρεον. τοῖσι δὲ Πέρσησι, οὐδενὸς
 μαχομένου, Φόβος ἐνέπεσε· ἀποδραμόντες τε ὅσων ἐξή-
 κοντα στάδια, ἴζοντο. ἰδρυθέντι δὲ τῷ στρατοπέδῳ ταύ-
 τη ἦλθε παρὰ Ἀρυάνδεω ἄγγελος, ἀποκαλέων αὐτούς.
 οἱ δὲ Πέρσαι, Κυρηναίων δεηθέντες ἐπόδιά σφι δοῦναι, 15
 ἔτυχον· λαβόντες δὲ ταῦτα, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν
 Αἴγυπτον. παραλαβόντες δὲ τὸ ἐνθεῦτεν αὐτοὺς Λί-
 βυες, τῆς τε ἐσθῆτος εἵνεκα καὶ τῆς σκευῆς τοὺς ὑπα-
 λειπομένους αὐτέων καὶ ἐπελκομένους ἐφόνευσαν, ἐς ὃ
 204 ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπικέατο. Οὗτος ὁ Περσέων στρατὸς 20
 τῆς Λιβύης ἐκαστάτῳ ἐς Εὐεσπερίδας ἦλθε. τοὺς δὲ
 ἡνδραποδίσαντο τῶν Βαρκαίων, τούτους δὲ ἐκ τῆς Αἰγύ-

aliam Graecam urbem se esse missum. Deinde vero,
 postquam transiissent et in colle resedissent Iovis Ly-
 cei, poenituit eos Cyrenen non tenuisse, iterumque in-
 gredi urbem tentarunt; sed portas clausere Cyrenaei.
 Tum Persas, nemine licet repugnante, metus inces-
 sit: et cursu se inde ad sexaginta fere stadia rece-
 perunt, ibique resederunt. Uhi dum stativa habuit
 exercitus, advenit ab Aryande nuncius, qui illos re-
 vocaret. Et Persae, commeatum sibi praeberi precati
 a Cyrenaeis, accepto ab eisdem commeatu in Aegyp-
 tum abierunt. At inde excipientes illos Libyes, ut
 quisque tardabat morabaturque, ita eum interficie-
 bant, quo vestitu eius reliquoque adparatu potiren-
 tur: donec reliqui in Aegyptum pervenerunt. (204.)
 Hic Persarum exercitus longissime in Africa usque
 ad Euesperidas pervenerat. Quos vero ex Barcaeis

πτου ἀνασπάστους ἐποίησαν παρὰ βασιλῆα· βασιλεὺς
5 δέ σφι Δαρεῖος ἔδωκε τῆς Βακτρίας χώρας κώμην ἐγκα-
τοικῆσαι. οἱ δὲ τῇ κώμῃ ταύτῃ ὄνομα ἔθεντο Βάρκην,
ἥ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν οἰκευμένη ἐν τῇ γῇ τῇ Βακτρίᾳ.
Οὐ μὲν οὐδὲ ἡ Φερετίμη εὖ τὴν ζόην κατέπλεξε. ὥς γὰρ 205
δὴ τάχιστα ἐκ τῆς Λιβύης, τισαμένη τοὺς Βαρκαίους,
ἀπενόστησε ἐς τὴν Αἴγυπτον, ἀπέθανε κακῶς· ζῶσα
γὰρ εὐλέων ἐξέζεσε. ὥς ἄρα ἀνθρώποισι αἱ λήν ισχυ-
5 ραὶ τιμωρίαι πρὸς θεῶν ἐπίφθονοι γίνονται. ἡ μὲν δὲ
Φερετίμης τῆς Βάττεω τοιαύτη τε καὶ τοσαύτη τιμωρίη
ἐγένετο ἐς Βαρκαίους.

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ Δ'.

captivos abduxerant, hos ex Aegypto procul a patria
amandatos ad regem miserunt: rexque Darius vicum
illis Bactrianæ regionis habitandum concessit. Et illi
vico huic nomen imposuere *Barcam*, quæ Barca ad
meam usque aetatem in Bactriana habitata erat.
(205.) Nec vero *Pheretima* bono vitæ fine usa est.
Etenim simul atque, capta de Barcaeis ultione, ex
Libya in Aegyptum redierat, misere obiit: vivens
quippe vermibus scatuit e cute enatis. Ita nempe ho-
minibus vindictæ nimis atroces invidiosæ sunt apud
deos. Talis igitur et tanta vindicta fuit, quam de
Barcaeis cepit Pheretima, Batti filia.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΊΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ.

ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

ΟΙ ΔΕ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέν-
τες ὑπὸ Δαρείου, τῶν ὁ Μεγάβαζος ἦρχε, πρώτους
μὲν Περινθίους Ἑλλησποντίων, οὐ βουλομένους ὑπηκόους
εἶναι Δαρείου, κατεστρέψαντο, περιεφθέντας πρότερον
καὶ ὑπὸ Παίωνων τρηχέως. Οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυμόνος 5
Παῖονες, χρήσαντος τοῦ Θεοῦ στρατεύεσθαι ἐπὶ Περιν-

HERODOTI HISTORIARUM LIBER QUINTUS.

TERPSICHORE.

(1.) **P**ERSAE, quos in Europa Darius reliquerat,
quibus praeerat *Megabazus*, primos ex Hellespon-
tiis *Perinthios*, parere nolentes regis imperio, sube-
gerunt. Iidem Perinthii superiori tempore a Paeoni-
bus quoque male fuerant mulctati. *Paeones*, Strymo-
nem adcolentes, oraculi responso moniti erant ut

Θίους, καὶ ἢ μὲν ἀντικατιζόμενοι ἐπικαλέσωνται σΦεας
οἱ Περίνθιοι, ὀνομαστὶ βῶσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχειρέειν·
ἢ δὲ μὴ ἐπιβῶσωνται, μὴ ἐπιχειρέειν· ἐποίευν οἱ Παίο-
10 νες ταῦτα. ἀντικατιζομένων δὲ τῶν Περωνθίων ἐν τῷ προα-
στήϊ, ἐνθαῦτα μονομαχίῃ τριφασίῃ ἐκ προκλήσιός
σφι. ἐγένετο· καὶ γὰρ ἄνδρα ἀνδρὶ, καὶ ἵππον ἵππῳ συνέ-
βαλον, καὶ κύνα κυνί. νικῶντων δὲ τὰ δύο τῶν Περιν-
θίων, ὡς ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες, συνεβάλοντο οἱ Παίο-
15 νες τὸ χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο εἶναι· καὶ εἶπ᾽ ἅν κού παρὰ
σφίσι αὐτοῖσι· „Νῦν ἂν εἴη ὁ χρησμὸς ἐπιτελεόμενος
„ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον.“ οὕτω τῷσι Περωνθίοισι
παιωνίσασι ἐπιχειρέουσι οἱ Παίονες, καὶ πολλόν τε ἐκρά-
τησαν, καὶ ἔλιπόν σΦεων ὀλίγους. Τὰ μὲν δὲ ἀπὸ 2
Παιόνων πρότερον γεγόμενα, ὧδε ἐγένετο· τότε δὲ ἀν-

arma aduersus Perinthios moverent, et, si quidem
Perinthii oppositis castris ipsos invocassent, nomina-
tim compellāntes, tum hos invaderent; sin non incla-
massent, non invaderent. Idque fecerunt *Pæones*.
Quibus quum castra *Perinthii* opposuissent in sub-
urbio, ex provocatione triplex instituebatur certa-
men singulare; etenim virum cum viro, et equum
cum equo committebant, et canem cum cane: et
duobus certaminibus vicerunt *Perinthii*. Qui quum
prae gaudio paeanam canerent, tum coniectantes
Pæones hoc esse quod significasset oraculum, dixe-
runt inter se: *nunc impletum nobis oraculum fue-
rit, nunc nostrum opus est.* Et cantantes *Perin-
thios* adgressi *Pæones*, ingentem reportarunt victo-
riam, paucosque ex illis reliquos fecerunt. (2.)
Haec olim a *Pæonibus* in hunc modum gesta erant.

δρῶν ἀγαθῶν περὶ τῆς ἐλευθερίας γινομένων τῶν Περινθίων, οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτησαν πλήθει. ὡς δὲ ἐχειρώθη ἡ Πέρινθος, ἤλαυνε τὸν στρατὸν ὁ Μεγά- 5
 βαζος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκημένων ἡμερούμενος βασιλεῖ· ταῦτα γὰρ οἱ ἐντέταλτο ἐκ Δαρείου, Θρηίκην καταστρέφειν.

- 3 ΘΡΗΪΚΩΝ δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι, μετὰ γε Ἰνδοὺς, πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἀρχοίτο, ἢ Φρονέοι κατὰ ταῦτό, ἅμαχόν τ' ἂν εἴη, καὶ πολλῶ κρά-
 τιστον πάντων ἐθνέων, κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἀπορόν σφι, καὶ ἀμήχανον, μὴ κοτε ἐγγέ- 5
 νηται· εἰσὶ δὲ κατὰ τοῦτο ἀσθενέες. Οὐνόματα δὲ πολλὰ ἔχουσι κατὰ χώρας ἕκαστοι· νόμοισι δὲ οὗτοι παρὰ πηλείοις πάντες χρέωνται κατὰ πάντα, πλὴν Γε-
 τέων, καὶ Τραυσῶν, καὶ τῶν κατύπερθε Κρηστωναίων

At tunc fortiter pro libertate pugnantes *Perinthii*, multitudine victi sunt a Persis et Megabazo. Subacta Perintho, per Thraciam exercitum circumducens Megabazus, cuncta oppida, cunctosque populos inibi habitantes, sub regis imperium redegit: hoc enim illi mandatum erat, *subigere Thraciam*.

(3.) THRACUM natio, post Indos utique, maxima est nationum omnium: qui si sub unius essent imperio, aut concordēs inter se essent, invicti forent, et longe omnium, ut mihi quidem videtur, potentissimi. At hoc ipsum difficile est illis, atque impossibile, ut fiat umquam: eam ob causam infirmi sunt. Habent autem, pro regionum diversitate, multa ac varia nomina: sed eisdem moribus institutisque utuntur omnes, exceptis Getis, et Trausis, et qui ultra

οἰκεόντων. Ταυτέων δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζον- 4
τες ποιεῦσι, εἴρηται μοι. Τραυσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα
πάντα κατὰ ταῦτὰ τοῖσι ἄλλοις. Θρηξὶ ἐπιτελέουσιν,
κατὰ δὲ τὸν γινόμενον σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι
5 τοιαῦδε. τὸν μὲν γενόμενον περιϊζόμενοι οἱ προσήκοντες
ὀλοφύρονται, ὅσα μιν δεῖ, ἐπεὶ τε ἐγένετο, ἀναπλή-
σαι κακὰ, ἀνηγεόμενοι τὰ ἀνθρωπήϊα πάντα πάβει-
τὸν δ' ἀπογενόμενον, παίζοντές τε καὶ ἡδόμενοι γῇ κρύ-
πτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων κακῶν ἐξαπαλλαχθεῖς, ἔστι
ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. Οἱ δὲ κατ' ὑπερθε Κρηστω- 5
ναίων, ποιεῦσι τοιαῦδε. ἔχει γυναῖκας ἕκαστος πολ-
λὰς· ἐπεὰν ὧν τις αὐτέων ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται με-
γάλη τῶν γυναικῶν, καὶ Φίλων σπουδαὶ ἰσχυραὶ περὶ
5 τοῦδε, ἥ τις αὐτέων ἐφιλέετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός.
ἡ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα ὑπὸ τε ἀν-

Crestonaeos habitant. (4.) Et *Getarum* quidem in-
stituta, qui immortales se esse praedicant, supra ex-
posui. *Trausi* vero, aliis quidem in rebus, reliquis
Thracibus nil differunt; sed recens natis ac denatis
hoc faciunt. Natum circumsident cognati, et miseran-
tur, quot quantaque mala oporteat eum, ex quo
natus sit, perpeti, omnia quae homines manent
mala commemorantes. Denatum vero iocantes laetan-
tesque terrâ condunt, commemorantes quot quan-
tisque malis sit liberatus, quamque omni parte
beatus. (5.) Apud eos qui supra *Crestonaeos* ha-
bitant, hic mos obtinet. Uxores quilibet vir plures
habet: iam, quando vir moritur, magna fit inter ux-
ores disceptatio et acris amicorum contentio super hac
quaestione, quanam ex uxoribus carissima fuerit

δραὼν καὶ γυναικῶν, σφάζεται εἰς τὸν τάφον ὑπὸ τοῦ
οἰκηϊοτάτου ἑωυτῆς· σφαχθεῖσα δὲ, συνθάπτεται τῷ
ἀνδρί. αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται· ὅνει-
6 δος γάρ σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται. Τῶν δὲ δὴ ἄλ- 10
λων Θρηίκων ἐστὶ ὁδε ὁ νόμος. πωλεῦσι τὰ τέκνα
ἐπ' ἐξαγωγῇ. τὰς δὲ παρθένους οὐ φυλάσσουσι, ἀλλ'
ἐῷσι οἷσι αὐταὶ βούλονται ἀνδράσι μίσγεσθαι. τὰς δὲ
γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουσι· καὶ ὠνέονται τὰς γυ- 5
ναῖκας παρὰ τῶν γονέων χρημάτων μεγάλων. καὶ τὸ
μὲν ἐστίχθαι, εὐγενὲς κέκριται· τὸ δ' ἄστικτον, ἀγεν-
νές. ἀργὸν εἶναι, κάλλιστον· γῆς δὲ ἐργάτην, ἀτιμό-
τατον. τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ ληϊστύος, κάλλιστον.
7 οὗτοι μὲν σφεων οἱ ἐπιφανέστατοι νόμοι εἰσὶ. Θεοὺς 10

marito. Dein, quae talis iudicata est, et cui hic ho-
nos habetur, illa, a viris atque mulieribus collauda-
ta, iugulatur super tumulum ab his qui eam proxime
cognitione attingunt, et iugulata unâ cum marito
sepelitur: reliquae vero magnae sibi calamitati id du-
cunt, namque maximum hoc eis probrum censetur.
(6.) Reliqui *Thracēs* hisce utuntur *institutis*.
Vendunt liberos suos, in alias terras abducendos. Vir-
gines non custodiunt, sed congregi cum quibusque
voluerint viris patiuntur: uxores vero severe custo-
diunt; emunt autem uxores a parentibus ingenti
pretio. Punctam notis habere cutem, nobile iudica-
tur: impressa non habere stigmata, ignobile. Otio-
sum esse, honestissimum habetur: terram colere,
quam maxime inhonestum. Ex bello et praeda vi-
vere, laudatissimum. Hi sunt praecipui illorum mo-
res. (7.) Deos autem solos colunt hosce: Martem,

375, 70.

δὲ σέβονται μούρους τοῦσδε Ἄρεα, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἄρτεμιν. οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτέων, πάρεξ τῶν ἄλλων πολητέων, σέβονται Ἑρμῆν μάλιστα θεῶν καὶ ὁμ-
5 νύουσι μῦθον τοῦτον, καὶ λέγουσι γεγονέναι ἀπὸ Ἑρ-
μῆω ἑαυτούς. Ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτέων εἰσὶ 8
αἷδε. τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθέασι τὸν νεκρὸν καὶ παν-
τὰ σφάζαντες ἱρήϊα, εὐχέονται, προκλαύσαντες πρῶ-
τον ἔπειτα δὲ θάπτουσι κατακαύσαντες, ἢ ἄλλως γῇ
5 κρύψαντες. χῶμα δὲ χέαντες, ἀγῶνα τιθέσι παντοῖον,
ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἀεθλα τίθεται κατὰ λόγον μουν-
μαχίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηίκων εἰσὶ αὗται.

Τὸ δὲ πρὸς βορέω τῆς χώρας ἔτι ταύτης οὐδεὶς ἔχει 9
φράσαι τὸ ἀτρεκές, οἷτινές εἰσι ἀνθρώπων οἱ οἰκέοντες
αὐτήν· ἀλλὰ τὰ πέραν ἤδη τοῦ Ἰστρου ἐρῆμος χώρα
φαίνεται εὐῶσα καὶ ἀπειρος. μούρους δὲ δύναμαι πυ-

et Bacchum, et Dianam. Reges vero eorum, praeter
privatos cives, Mercurium maxime colunt deorum,
et per hunc iurant; dicuntque a Mercurio se esse
prognatos. (8.) Sepulturae apud divites haec ratio
est. Per triduum exponunt mortuum, prius illum
deplorantes, sed mox victimarum omne genus ma-
ctantes, lautaeque celebrantes convivia. Deinde sepe-
liunt combustum, aut etiam non combustum terrâ
condunt. Postquam tumulum adgesserunt, certami-
num varia proponunt genera, in quibus maxima pre-
tia proposita sunt his qui singulari certamine vin-
cunt. Haec est sepulturae apud Thracas ratio.

(9.) A septemtrione huius regionis quinam habi-
tent homines, pro certo dicere nemo potest. Illud
quidem adparet, esse trans Istrum desertam terram

θέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἰστροῦ ἀνθρώπους, τοῖσι 5
 οὐνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χρεωμένους Μηδικῇ.
 τοὺς δὲ ἵππους αὐτέων εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶ-
 μα, ἐπὶ πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν· μικροὺς
 δὲ, καὶ σιμοὺς, καὶ ἀδυνάτους ἀνδρας φέρειν· ζευγνυ-
 μένους δὲ ὑπ' ἄρματα, εἶναι ὀξύτατους· ἄρματηλατέειν 10
 δὲ πρὸς ταῦτα τοὺς ἐπιχωρίους. κατήκειν δὲ τούτέων
 τοὺς οὖρους ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῷ Ἀδρίῃ. εἶναι δὲ
 Μήδων σφέας ἀποίκους λέγουσι. ὅπως δὲ οὗτοι Μήδων
 ἀποίκοι γεγόνασι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἐπιφράσασθαι·
 γένοιτο δ' ἂν πᾶν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. Σιγύννας δ' 15
 ὧν καλέουσι Λίγυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλίας οἰκόν-
 10 τες, τοὺς καπήλους· Κύπριοι δὲ, τὰ δόρατα. Ὡς δὲ

IX. 15 seqq. σιγύννας δ' ὧν etc. Haec et seqq. usque ad fin.
 cap. adulterina censent viri docti.

et infinitam. Solos tantum resciscere potui trans
 Istrum habitantes homines, quibus nomen perhibetur
 esse *Sigynnae*, Medica veste utentes: quorum
 equos aiunt esse toto corpore hirsutos, pilis ad quin-
 que digitos longis; exiguos illos, et simos, et parum
 validos ad viros vehendos; plaustis autem iunctos,
 esse velocissimos; eam ob causam plaustis vehi in-
 digenas. Pertinere autem horum fines fere usque ad
Enetos, qui ad Adriam habitant. A *Medis* autem sese
 ortos dicunt. Quonam vero pacto Medorum hi fue-
 rint coloni, exputare equidem non queo: sed longo
 temporis tractu fieri utique multa possunt. Cacterum
Sigynnae apud Ligures super Massiliam habitantes,
institores vocantur; apud Cyprios vero, *hastae*.
 (10.) Narrant quidem Thraces, *apes* occupare terras

375, 100.

Θρηῖκες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσαι τὰ πέρην τοῦ Ἰστρου εἰσὶ καὶ ὑπὸ τούτέων οὐκ εἶναι διελθεῖν τὸ πρῶ-
 σωτέρω. ἐμοὶ μὲν νυν, ταῦτα λέγοντες, δοκέουσι λέ-
 5 γειν οὐκ οἰκότα· τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα φαίνεται εἶναι
 δύσργα. ἀλλὰ μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον ἀοίκητα δοκέ-
 ει εἶναι διὰ τὰ ψύχρα. Ταῦτα μὲν νυν τῆς χώρας ταύ-
 της πέρι λέγεται. τὰ παραβαλάσσια δ' ὧν αὐτῆς Με-
 γάβαζος Περσέων κατήκοα ἐποίεε.

ΔΑΡΕΙΟΣ δὲ, ὡς διαβάς τὰ χίιστα τὸν Ἑλλήσ- 11
 ποντον ἀπῖκετο εἰς Σάρδεις, ἐμνήσθη τῆς ἐξ Ἰστιαίου
 τε τοῦ Μιλησίου εὐεργεσίης, καὶ τῆς παραινέσιος τοῦ
 Μιτυληναίου Κῶεω. μεταπεμψάμενος δέ σφεας εἰς Σάρ-
 5 δεις, ἐδίδου αὐτοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὲ Ἰστιαῖος, ἅτε τυ-
 ραννεύων τῆς Μιλήτου, τυραννίδος μὲν οὐδεμιῆς προσέ-
 χρηζε· αἰτέει δὲ Μύρκινον τὴν Ἡδωνίδα, βουλόμενος

trans Istrum, eâque caussâ non posse homines ulte-
 rius progredi. Quae mihi parum probabiliter ab his
 dici videntur; quoniam constat frigoris inpatientes
 esse istas bestiolas: sed propter frigus inhabitatae
 mihi videntur esse regiones sub septemtrionibus si-
 tae. Haec sunt igitur quae de hae regione memoran-
 tur. Caeterum maritimum illius tractum, ut supra
 dixi, *Megabazus* sub Persarum redegit potestatem.

(11.) DARIUS simulatque traiecto Hellesponto Sar-
 des pervenit, recordatus est beneficii ab Histiaeo Mi-
 lesio in se collati, et consilii a Mitylenaeo Coë dati.
 Itaque his Sardes arcessitis optionem dedit. Et *Hi-*
stiaeus quidem, utpote Mileti tyrannus, nullam sibi
 insuper tyrannidem postulavit: petiit vero Myrci-
 num Edonidem, cupiens in ea urbem condere. Hanc

ἐν αὐτῇ πόλιν κτίσαι. οὗτος μὲν δὴ ταύτην αἰρέεται. ὁ δὲ Κῶης, οἷά τε οὐ τύραννος, δημότης τε ἑὼν, αἰτέει Μιτυλήνης τυραννεῦσαι. τελεωθέντων δὲ ἀμφοτέροισι, 10
 12 οὗτοι μὲν κατὰ τὰ εἶλοντο ἐτράποντο. Δαρεῖον δὲ συνήνευκε, πρῆγμα τοιόνδε ἰδόμενον, ἐπιθυμῆσαι ἐντείλασθαι Μεγαβάζῳ, Παίονας ἐλόντα ἀνασπάστους ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίην. Ἦν Πίγρης καὶ Μαντύης, ἄνδρες Παῖονες· οἱ, ἐπεὶ τε Δαρεῖος διέβη 5
 εἰς τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ ἐθέλοντες Παίωνων τυραννεύειν, ἀπικνέονται εἰς Σάρδις, ἅμα ἀγόμενοι ἀδελφεὴν, μεγάλην τε καὶ εὐεidéα. Φυλάξαντες δὲ Δαρεῖον προκατιζόμενον εἰς τὸ προάστειον τὸ τῶν Λυδῶν, ἐποίησαν τοιόνδε. Σκευάσαντες τὴν ἀδελφεὴν ὥς εἶχον ἄριστα, 10
 ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον, ἄγγος ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσιν, καὶ ἐκ τοῦ βραχίονος ἵππον ἐπέλκουσιν, καὶ κλώθου-

igitur hic optavit. *Coës* verò, ut qui non tyrannus, sed privatus esset, petiit Mitylenae tyrannidem. Impetrato uterque quod optaverat, eo se contulit. (12.) Posthaec oblata *Dario* est res quaedam, qua conspecta incessit eum cupido mandandi Megabazo, ut *Paeonas* subigeret, et ex *Europa* in *Asiam* abstractos mitteret. Res ea huiusmodi fuit. Erant *Pigres* et *Mantyas*, viri *Paeones*: qui, postquam *Darius* in *Asiam* traiecerat, cupientes ipsi tyrannidem occupare *Paeoniae*, *Sardes* venire, secum ducentes sororem, magnam staturâ, et formâ praestantem. Hi observato tempore quum *Darius* in *Lydorum* suburbio in publico sederet, hocce instituerunt. Sororem, quam poterant optime instructam, aquandum miserunt, vas in capite gestantem, ex brachio post se du-

376, 29.

σαν λῶον. ὥς δὲ παρεξήϊε ἡ γυνή, ἐπιμελὲς τῷ Δα-
 ρείῳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ Περσικὰ ἦν, οὔτε Λύδια, τὰ
 15 ποιεύμενα ἐκ τῆς γυναικὸς, οὔτε πρὸς τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας
 οὐδαμῶν. ἐπιμελὲς δὲ ὥς οἱ ἐγένετο, τῶν δορυφόρων
 τινὰς πέμπει, κελεύων φυλάσσειν ὅτι χρησέται τῷ ἵπ-
 πῳ ἡ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὀπίσθε εἶποντο. ἡ δὲ ἐπεὶ τε ἀπί-
 κето ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἤρσε τὸν ἵππον ἄρσασα δέ,
 20 καὶ τὸ ἄγγος τοῦ ὕδατος ἐμπλησαμένη, τὴν αὐτὴν
 ὁδὸν παρεξήϊε, φέρουσα τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς,
 καὶ ἐπέλκουσα ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν ἵππον, καὶ στρέ-
 φουσα τὸν ἄτρακτον. Θωμάζων δὲ ὁ Δαρεῖος τὰ τε 13
 ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκοπῶν, καὶ τὰ αὐτὸς ὥρα, ἄγειν
 αὐτὴν ἐκέλευε ἐωυτῷ ἐς ὄψιν. ὥς δὲ ἄχθη, παρῆσαν
 καὶ οἱ ἀδελφεοὶ αὐτῆς, οὗ κη πρόσω σκοπιὴν ἔχοντες
 5 τούτων. εἰρωτέωντος δὲ τοῦ Δαρείου ὁποδαπὴ εἴη, ἔφα-

centem equum, simulque linum nentem. Ut praeteri-
 bat mulier, advertit regis animum: etenim nec ex Per-
 sarum more nec ex Lydorum hoc erat, quod illa fa-
 ciebat, nec ullius Asiatici populi moribus conveniens.
 Igitur quum ea res animum regis advertisset, misit
 satellitum nonnullos, iussos observare quid equo
 faceret haec mulier. Itaque hi pone sequebantur:
 illa vero, ubi ad fluvium pervenit, aquavit equum,
 deinde vase aqua repleto eadem viâ praeteriit, aquam
 super capite gestans, equum ex brachio post se tra-
 hens, et manu fusum torquens. (13.) Miratus Da-
 rius quae partim ex speculatoribus audivit, partim
 ipse vidit, iussit coram se adduci mulierem. Ea ut
 adducebatur, aderant simul fratres eius, qui haud pro-
 cul alicubi, quid ageretur, speculati erant. Interro-

- σαν οἱ νεηνίσκοι εἶναι Παῖονες, καὶ ἐκείνην εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο· „τίνες δὲ οἱ Παῖονες ἄνθρωποι εἰσι; καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι, καὶ τί κεῖνοι ἐθέλοντες ἔλθοιεν εἰς Σάρδεις.“ οἱ δὲ οἱ ἔφραζον, ὥς „ἐλθοιεν μὲν ἐκείνῳ δώσοντες σφέας αὐτούς· εἴη δὲ ἡ Παιονίη ἐπὶ τῷ 10 Στρυμόνι ποταμῷ πεπολισμένη· ὁ δὲ Στρυμὼν οὐ πρόσω τοῦ Ἑλλησπόντου· εἶησαν δὲ Τευκρῶν τῶν ἐκ Τροίης ἀποικοι.“ Οἱ μὲν δὴ αὐτὰ ἕκαστα ἔλεγον. ὁ δὲ εἰρώτα „εἰ καὶ πᾶσαι εἶησαν αὐτόθι αἱ γυναῖκες οὕτω ἐργάτιδες.“ οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἔφασαν προθύμως οὕτω ἔχειν· 15 αὐτοῦ γὰρ ὧν τούτου εἵνεκα καὶ ἐποιέετο.
- 14 Ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράφει γράμματα πρὸς Μεγάβασον, τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρατηγόν· ἐντελλόμενος ἐξαναστῆσαι ἐξ ἡθέων Παῖονας, καὶ παρ' ἐωυ-

gante Dario, cuius illa esset, responderunt iuvenes, esse se Paeones, illamque suam esse sororem. Denuo interrogat rex: quoniam vero homines Paeones sint, et ubi terrarum habitent; denique quid illi sibi vellent quod Sardes venissent? Responderunt illi, venisse ut traderent se regi; esse autem Paeoniam regionem ad Strymonem fluvium; Strymonem vero haud procul abesse ab Hellesponto; esse autem Paeones Teucrorum ex Troia colonos. Quae quum illi singula ex rei veritate dixissent, rogavit rex, an etiam omnes ibi mulieres ita essent laboriosae? Cui illi, rem ita habere, promte responderunt: nam ea ipsa causa haec ita instituerant.

(14.) Ibi tum ad Megabazum, quem in Thracia copiarum ducem reliquerat, literas scripsit Darius, iubens eum Paeonas e sedibus suis abstrahere,

377, 59.

τὸν ἀγαγεῖν καὶ αὐτοὺς καὶ τέκνα τε καὶ γυναῖκας
 5 αὐτέων. αὐτίκα δὲ ἰππεὺς ἔθεε φέρων τὴν ἀγγελίην
 ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον· περαιωθεὶς δὲ, δίδοι τὸ βιβλίον
 τῷ Μεγαβάζῳ. ὁ δὲ, ἐπιλεξάμενος, καὶ λαβὼν ἡγε-
 μόναις ἐκ τῆς Θρηίκης, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιονίην.
 Πυθόμενοι δὲ οἱ Παῖονες τοὺς Πέρσας ἐπὶ σφέας ἵεναι, 15
 αἰσθέντες ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης· δοκέοντες
 ταύτῃ ἐπιχειρήσειν τοὺς Πέρσας ἐμβάλλοντας. οἱ μὲν
 δὴ Παῖονες ἦσαν ἐτοῖμοι τὸν Μεγαβάζου στρατὸν ἐπιόν-
 5 τα ἐρύκειν. οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι συναλίσθαι τοὺς
 Παῖονας, καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσ-
 сонτας, ἔχοντες ἡγεμόνας, τὴν ἄνω ὁδὸν τράπονται·
 λαθόντες δὲ τοὺς Παῖονας, ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλιας
 αὐτέων, εὐσας ἀνδρῶν ἐρήμους· οἷα δὲ κεινῇσι ἐπιπε-
 10 σόντες, εὐπετέως κατέσχον. οἱ δὲ Παῖονες ὡς ἐπύθοντο

ad seque adducere, et ipsos et liberos eorum et uxores. Protinusque eques, nuncium delaturus, cucurrit ad Hellespontum; eoque traiecto, literas Megabazo reddidit. Quibus ille perlectis, viae ducibus ex Thracia sumtis, bellum intulit Paeonibus. (15.) Qui ubi resciverunt adversus se proficisci Persas, iunctis copiis obviam illis progressi sunt versus mare, existimantes ab hac parte conaturos esse Persas terram suam invadere. Sic igitur exercitum Megabazi, adversus se proficiscentem, prohibere parati Paeones erant. At Persae, certiores facti coniunctis copiis Paeones aditum terrae suae a parte maris custodire, secuti viae duces, per superiora loca iter fecerunt: itaque, insciis Paeonibus, oppida illorum invadunt, viris vacua; illaque facile, utpote defensoribus nu-

ἐχομένας τὰς πόλεις, αὐτίκα διασκεδασθέντες, κατ'
 ἑαυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο, καὶ παρεδίδουσιν σφέας αὐ-
 τοὺς τοῖσι Πέρσησι. Οὕτω δὴ Παιόνων Σιροπαῖονες τε,
 καὶ Παιόπλαι, καὶ οἱ μέχρι τῆς Πρασιάδος λίμνης,
 16 ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες, ἤγοντο εἰς τὴν Ἀσίην. Οἱ δὲ
 περὶ τὸ Πάγγαιον οὖρος, καὶ Δόβηρας, καὶ Ἀγριαῖ-
 νας, καὶ Ὀδομάντους, καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρα-
 σιάδα, οὐκ ἐχειρώθησαν ἀρχὴν ὑπὸ Μεγαβάζου. ἐπει-
 ρήθη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ κατοικημένους ἐξαίρειν 5
 ᾧδε. ἱκρία ἐπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐξευγμένα ἐν μέσῃ
 ἔστηκε τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἐκ τῆς ἡπείρου στενὴν ἔχοντα
 μὴ γεφύρῃ. τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑπεστεῶτας τοῖσι
 ἱκρίοισι τὸ μὲν κου ἀρχαῖον ἔστησαν κοινῇ πάντες οἱ πο-
 λιῆται· μετὰ δὲ, νόμῳ χρεώμενοι ἰστᾶσι ταῦδε. κομί- 10

data, ceperunt. Deinde Pacones, postquam rescive-
 runt capta sua esse oppida, continuo dispersi, ad
 suos quique lares sese contulerunt, Persisque se de-
 diderunt. Atque ita Paeonum hi qui *Siropaéones*
 vocantur, et qui *Paeoplae*, et qui usque ad Prasiadem
 lacum habitabant, e sedibus suis abstracti, in Asiam
 sunt abducti. (16.) Sed qui circa *Pangaeum* mon-
 tem habitant, et *Doberes*, et *Agrianes*, et *Odomanti*,
 item qui ipsum *lacum Prasiadem* incolunt, hi nul-
 latenus subacti sunt a Megabazo; quamquam et hos,
 qui hunc lacum incolunt, conatus erat sub potesta-
 tem redigere Persarum. Lacum autem hi incolunt
 tali modo. Stant in medio lacu tabulata, altis palis
 instrata, quae angustum habent ex continente adi-
 tum uno ponte. Palos, super quibus strata sunt tabu-
 lata, olim cives universi publico nomine statuerant.

ζοντες ἐξ οὐρεος, τῷ ὀνόμαί ἐστι Ὀρβηλος, κατὰ γυναιῖκα ἐκάστην ὃ γαμέων τρεῖς σταυροὺς ὑπίστησι ἄγεται δὲ ἕκαστος συχναὺς γυναῖκας. οἰκεῦσι δὲ τοιοῦτον τρόπον. κρατέων ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἱκρίων καλύβης τε ἐν
 15 ἢ διατᾶται, καὶ θύρης καταπακτῆς διὰ τῶν ἱκρίων κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην. τὰ δὲ νήπια παιδία δέουσι τοῦ ποδὸς σπάρτω, μὴ κατακυλισθῇ δειμαίνοντες. τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποζυγίοις παρέχουσι χόρτον ἰχθύς. τῶν δὲ πλῆθος ἐστὶ τοσοῦτον, ὥστε, ὅταν τὴν
 20 θύρην τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατίει σχοίνῳ σπυρίδα κεινὴν ἐς τὴν λίμνην· καὶ οὐ πολλόν τινα χρόνον ἐπισχῶν, ἀνασπᾷ πλήρεα ἰχθύων. τῶν δὲ ἰχθύων ἐστὶ γένεα δύο, τοὺς καλέουσι πάπρακας τε καὶ τίλωνας. Παιόνων μὲν δὴ οἱ χειρωθέντες ἤγοντα ἐς τὴν Ἀσίην.

Deinde vero invaluit usus, ut iidem hoc modo statuantur: ut quisque uxorem ducit, quas quidem per multas unusquisque ducit, ita pro quaque uxore tres palos statuit, ex monte adductos, cui nomen *Orbelus*. Habitant hīc autem tali modo. Unusquisque super tabulatis illis tugurium habet, in quo vitam agit, et ianuam plicatilem, quae per tabulatum deorsum fert ad paludem. Parvulos autem pueros puellasque sparto ex pede adligant, metuentes ne imprudentes decidant. Equis et iumentis pro pabulo pisces praebent. Est autem horum tanta copia, ut, quando quis plicatilem ianuam reclinavit, et vacuum corbem ex fune in aquam demisit, brevi interpositā morā plenam piscibus extrahat. Sunt autem *piscium* illorum duo genera, quos *papraces* et *tilones* adpellant. Ex Paeonibus igitur ii qui subacti erant, in Asiam sunt abducti.

- 17 Μεγάβαζος δὲ ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμ-
πει ἀγγέλους εἰς Μακεδονίην, ἄνδρας ἑπτὰ Πέρσας,
οἱ μετ' αὐτὸν κεῖνον ἔσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέ-
δῳ. ἐπέμποντο δὲ οὗτοι παρ' Ἀμύντην, αἰτήσοντες γῆν
τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. Ἔστι δὲ ἐκ τῆς Πρασιά- 5
δος λίμνης σύντομος κάρτα εἰς τὴν Μακεδονίην. πρῶτα
μὲν γὰρ ἔχεται τῆς λίμνης τὸ μέταλλον, ἐξ οὗ ὕστε-
ρον τούτέων τάλαντον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἐκά-
στης ἐφοῖτα· μετὰ δὲ τὸ μέταλλον, Δύσῳρον καλεό-
18 μενον οὗρος ὑπερβάντα εἶναι ἐν Μακεδονίᾳ. Οἱ οὖν
Πέρσαι οἱ πεμφθέντες οὗτοι παρὰ τὸν Ἀμύντην ὡς ἀπί-
κοντο, αἴτεον, ἐλθόντες εἰς ὅψιν τὴν Ἀμύντεω, Δαρείῳ
βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδίδου, καί
σφεας ἐπὶ ξείνια καλέει· παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον. 5
μεγαλοπρεπές, ἐδέκετο τοὺς Πέρσας Φιλοφρόνως. ὡς
δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγένοντο, διαπίνοντες εἶπαν οἱ Πέρσαι

(17.) *Megabazus*, subactis Paeonibus, legatos misit in *Macedoniam*, septem viros Persas, qui post illum spectatissimi erant in exercitu. Missi hi sunt ad *Amyntam*, terram et aquam ab illo postulaturi nomine *Darii* regis. Est autem a Prasiade palude via brevis admodum in *Macedoniam*. Primum enim, proxima ab hac palude est metalli fodina, ex qua postero tempore talentum argenti quotidie rediit *Alexandro*: post hoc metallum si montem superaveris cui *Dysorus* nomen, in *Macedonia* eris. (18.) *Persae* igitur hi legati, ubi ad *Amyntam* pervenere, petierunt ab eo regi *Dario* terram et aquam: et ille haec dedit, et ad hospitium illos vocavit, magnificeque instructâ coenâ peramice Persas accepit. Post

379, 20.

τάδε „Ξεῖνε Μακεδῶν, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρ-
 „σῃσι, ἐπεὰν δεῖπνον προτιθῶμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς
 10 „παλλακὰς καὶ τὰς κουριδίας γυναῖκας ἐσάγεσθαι
 „παρέδρους. σύ νυν, ἐπεὶ περ προθύμως μὲν ἐδέξαιο,
 „μεγάλως δὲ ξεινίζεις, δίδοῖς τε βασιλεῖ Δαρείῳ γῆν
 „τε καὶ ὕδωρ, ἔπεο νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ.“ Εἶπε πρὸς
 ταῦτα Ἀμύντης „ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι
 15 „οὐκ οὗτος, ἀλλὰ κεχωρίσθαι ἀνδρας γυναικῶν ἐπεὶ
 „τε δὲ ὑμεῖς, ἔόντες δεσπόται, προσχρῆζετε τούτων,
 „παρέσται ὑμῖν καὶ ταῦτα.“ Εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύν-
 της μετεπέμπετο τὰς γυναῖκας. αἱ δ' ἐπεὶ τε καλεσ-
 μεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀντίαι ἴζοντο τοῖσι Πέρσῃσι. ἐν-
 20 ταῦτα οἱ Πέρσαι ἰδόμενοι γυναῖκας εὐμόρφους, ἔλε-
 γον πρὸς Ἀμύντην. Φάμενοι „τὸ ποιηθὲν τοῦτο οὐδὲν
 εἶναι σοφόν· κρέσσον γὰρ εἶναι ἀρχῆθεν μὴ ἐλθεῖν τὰς

coenam, inter potandum, haec dixere Persae: HO-
 SPES MACEDO, nobis Persis mos est, quando lau-
 tam celebramus coenam, tunc etiam pellices et
 legitimas uxores adducere, et sedes illis inter nos
 tribuere. Tu igitur, quoniam benevole nos excepisti,
 et magnificam adposuisti coenam, tradisque
 regi Dario terram et aquam, nostrum sequere mo-
 rem. Ad haec Amyntas: Persae, inquit, nobis qui-
 dem neutiquam hic mos est, sed separantur viri
 a mulieribus. Sed quoniam vos, qui estis domi-
 ni, hoc insuper postulatis, etiam hoc vobis ade-
 rit. His dictis, mulieres arcessivit Amyntas. Quae
 ubi adfuerunt, ordine consederunt ex adverso Persa-
 rum. Tum vero Persae, formosas conspicientes mu-
 lieres, Amyntae dixere, parum prudenter hoc esse

γυναῖκας, ἣ ἐλθούσας καὶ μὴ παριζομένας, ἀντίας ἔξε-
 σθαι, ἀλγηδόνας σφι ὀφθαλμῶν.“ ἀναγκαζόμενος δὲ
 ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρίζειν· πειθομενέων δὲ τῶν γυναι- 25
 κῶν, αὐτίκα οἱ Πέρσαι μαστῶν τε ἄπτοντο, οἷα πλεύ-
 19 νως οἰνωμένοι, καὶ κου τις καὶ Φιλέειν ἐπειράτο. Ἀμύν-
 τῃς μὲν δὴ ταῦτα ὀρέων, ἀτρέμας εἶχε, καὶ περ δυσ-
 φορέων, οἷα ὑπερδαιμάινων τοὺς Πέρσας. Ἀλέξανδρος
 δὲ ὁ Ἀμύντεω, παρεών τε καὶ ὀρέων ταῦτα, ἄτε νέος
 τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθὴς, οὐδαμῶς ἔτι κατέχειν οἷός 5
 τε ἦν· ὥστε δὲ βαρέως φέρων, εἶπε πρὸς Ἀμύντεα τά-
 δε· „Σὺ μὲν, ὦ πάτερ, εἶκε τῇ ἡλικίῃ, ἀπιών τε ἀνα-
 „παύεο, μὴδὲ λιπάρει τῇ πόσει. ἐγὼ δὲ προσμένων
 „αὐτοῦ τῇδε, πάντα τὰ ἐπιτήδεα παρέξω τοῖσι ξείνοι-
 „σι.“ Πρὸς ταῦτα συνιείς ὁ Ἀμύντης, ὅτι νεώτερα 10
 πρήγματα πρήξειν μέλλει Ἀλέξανδρος, λέγει· „Ω

*factum: satius enim fuisse futurum, prorsus non
 advenire mulieres, quam, postquam venissent, non
 adsidere, sed ex adverso sedere, oculorum ipsis
 dolorem. Coactus igitur Amyntas, adsidere eas iussit.
 Quod ubi fecerunt mulieres, protinus mammas illa-
 rum contrectare, quippe gnaviter adpoti, non nemo
 etiam osculari conabatur. (19.) Et Amyntas qui-
 dem haec videns, quamvis iniquo ferens animo, ni-
 hil movebat, supra modum metuens Persas. At Ale-
 xander, Amyntae filius, praesens vidensque haec,
 utpote iuvenis et malorum inexpertus, continere se
 nequaquam amplius potuit. Igitur indigne rem ferens,
 dixit ad patrem: Tu quidem, pater, concede aetati,
 abi hinc, et da te quieti, nec ulterius adside com-
 potationi: ego vero hinc manebo, omniaque necessa-
 ria hospitibus praebebo. Ad haec Amyntas, intelli-*

„παῖ, σχεδὸν γὰρ σευ ἀνακακιομένου συνήμι τοὺς λό-
„γους, ὅτι ἐβέλεις ἐμὲ ἐκπέμψας ποιεῖν τι νεώτερον.
„ἐγὼ ὦν σευ χρηρίζω μηδὲν νεοχμᾶσαι κατ' ἀνδρας τού-
15 „τους, ἵνα μὴ ἐξεργάσῃ ἡμέας· ἀλλὰ ἀνέχου ὁρέων
„τὰ ποιούμενα. ἀμφὶ δὲ ἀπόδω τῇ ἐμῇ πείσομαί τοι.“
Ὡς δὲ ὁ Ἀμύντης χρήσας τούτων οἰχώκεε, λέγει ὁ 20
Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας· „Γυναικῶν τούτων,
„ὦ ξεῖνοι, πολλή ἐστι ὑμῖν εὐπετεία, καὶ εἰ πάσῃσι
„βούλεσθε μίτγυσθαι, καὶ ὁκόσῃσι ὦν αὐτέων· τούτου
5 „μὲν περὶ αὐτοὶ ἀποσημανέετε. νῦν δὲ, σχεδὸν γὰρ ἤδη
„τῆς κοίτης ὥρῃ προσέρχεται ὑμῖν, καὶ καλῶς ἔχον-
„τας ὑμέας ὁρέω μέθης, γυναῖκας ταύτας, εἰ ὑμῖν
„Φίλον ἐστὶ, ἄφετε λούσασθαι· λουταμένας δὲ, ὅπ-
„σω προσδέκεσθε.“ Εἰπας ταῦτα, συνέπαινοι γὰρ ἔσαν

gens novi quiddam moliri Alexandrum: *Intelligo fere, fili, inquit, sermonem tuum hominis esse ex-
candescantis; et velle te, me dimisso, novum quidpiam
moliri. Atqui oro te, nihil novi adversus hos viros
moliaris, ne nos disperdas: sed patere fieri, quae
hic agi vides. Quod autem me, ut hinc abeam,
mones, tibi obsequar.* (20.) Postquam Amyntas,
haec precatus, abiit; tum vero Persas Alexander
his verbis est adlocutus: *Harum mulierum, hospi-
tes, facilis vobis usus patet; sive cum omnibus
velitis concumbere, sive quibuscum ex illis volue-
ritis: de hoc vos ipsi, quid vobis videatur, signi-
ficate. Nunc vero, quum fere adpropinquet tem-
pus cubitum eundi, et pulcre vos videam adpotos,
mulieres has, si placet vobis, sinite lavari; et ex-
spectate lotas redituras.* Haec dicta quum collau-

οἱ Πέρσαι, γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε εἰς τὴν 10
 γυναικίην· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ
 ἀριθμὸν ἄνδρας λειογενεῖους τῇ τῶν γυναικῶν ἐσθῆτι
 σκευάσας, καὶ ἐγχειρίδια δούς, παρῆγε ἔσω. παρά-
 γων δὲ τούτους, ἔλεγε τοῖσι Πέρσησι τάδε· „ὦ Πέρ-
 „σαι, οἴκατε πάνδαισίν τελέῃ εἰστιῆσθαι. τὰ τε γὰρ 15
 „ἄλλα, ὅσα εἶχομεν, καὶ πρὸς, τὰ οἶά τε ἦν ἐξευρόν-
 „τας παρέχειν, πάντα ὑμῖν πάρεστι. καὶ δὴ καὶ τόδε,
 „τὸ πάντων μέγιστον, τὰς τε ἐωυτῶν μητέρας καὶ τὰς
 „ἀδελφεὰς ἐπιδάφιλευόμεθα ὑμῖν· ὥς παντελέως μά-
 „θητε τιμεώμενοι πρὸς ἡμέων τῶν πέρ ἐστε ἄξιοι, πρὸς 20
 „δὲ καὶ βασιλεῖ τῷ πέμψαντι ἀπαγγείλητε, ὥς ἀνὴρ
 „Ἕλλην, Μακεδόνων ὑπαρχος, εὖ ὑμέας ἐδέξατο καὶ
 „τραπέζῃ καὶ κοίτῃ.“ Ταῦτα εἶπας Ἀλέξανδρος, πα-

dassent Persae, mulieres abeuntes dimisit in gynae-
 ceum: ipse vero *Alexander* viros laevi mento, tot
 numero quot erant foeminae, muliebri cultu orna-
 tos, pugionibusque instructos, introduxit. Quos
 producens, sic Persas adloquitur: *Videmini, Per-
 sae, convivio a nobis omni munificentia instructo
 fuisse excepti: nam et quaecumque in promptu ha-
 buimus, et quae insuper vobis praebebenda potuimus
 reperire, ea vobis omnia adposita sunt. Et nunc
 ecce hoc etiam, quod omnium maximum est, ma-
 tres nostras et sorores, veluti postremas laetitias
 vobis insuper offerimus; quo cognoscatis, nos
 omni honorum genere, quibus digni estis, vos esse
 prosequutos; utque etiam Regi, qui vos misit, re-
 nuncietis, virum Graecum, Macedoniae sub Re-
 gis auspiciis praefectum, laute vos et mensa et*

ῥίξει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἄνδρα Μακεδόνα, ὡς γυναῖκα τῷ
 25 λόγῳ. οἱ δὲ, ἐπεὶ τέ σφεων οἱ Πέρσαι ψαύειν ἐπειρῶν-
 το, διεργάζοντο αὐτούς. Καὶ οὗτοι μὲν τούτῳ τῷ μό- 21
 ρῳ διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ Θερραπήϊη αὐτέων
 εἶπετο γὰρ δὴ σφι καὶ ὀχήματα, καὶ Θεράποντες, καὶ
 ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή· πάντα δὲ ταῦτα, ἅμα
 5 πᾶσι κείνοισι ἠφάνιστο. Μετὰ δὲ, χρόνῳ οὐ πολλῷ
 ὕστερον, ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλη ἐκ τῶν
 Περσέων ἐγένετο· καὶ σφεας Ἀλέξανδρος κατέλαβε σο-
 Φίῃ, χρήματά τε δούς πολλὰ, καὶ τὴν ἑωυτοῦ ἀδελ-
 Φεὴν, τῇ οὐνομα ἦν Γυγαίῃ· δούς δὲ ταῦτα κατέλαβε
 10 ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρῃ, ἀνδρὶ Πέρσῃ, τῶν διζημένων
 τοὺς ἀπολομένους τῷ στρατηγῷ. ὁ μὲν νυν τῶν Περ-
 σέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθεὶς ἐσιγήθη.
 Ἕλληνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περδίκκεω γεγονό- 22

lecto excepisse. Haec locutus *Alexander*, iuxta quem-
 que Persam virum Macedonem, quasi mulierem nem-
 pe, adsidere iussit: qui mox Persas, contrectare illos
 conantes, interfecerunt. (21.) Hoc igitur modo hi
 perierunt, et ipsi, et illorum famulitium: nam et
 plaustra, et famuli, et multa adparatum genera illos
 secuta erant; quae omnia simul cum ipsis evanue-
 runt. Haud multo post vero acris inquisito horum
 virorum caussa a Persis instituta est: sed inquirentes
Alexander inhibuit continuitque astu, et multâ pe-
 cuniâ, et sorore sua, cui nomen erat Gygaea, in
 matrimonium datâ Bubarae, viro Persae, duci eorum
 quibus inquisitio horum qui perierant mandata erat.
 Ita Persarum istorum caedes silentio compressa est.
 (22.) Fuisse hos a Perdicca oriundos (*Amyntam* et

τας, κατὰ περ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτὸς τε οὕτω τυγχάνων ἐπιστάμενος, καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὅπισθε λόγοισι ἀποδέξω ὥς εἰσι Ἕλληνες· πρὸς δὲ, καὶ οἱ τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα Ἑλλήνων οὕτω ἔγνωσαν εἶναι. 5
Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου, καταβάντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων ἐξεῖργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος δὲ, ἐπειδὴ ἀπέδεξε ὥς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλην, καὶ ἀγωνιζόμενος στά- 10
διον συνεχέεπιπτε τῷ πρώτῳ. ταῦτα μὲν νυν οὕτω κη ἐγένετο.

- 23 ΜΕΓΑΒΑΖΟΣ δὲ ἄγων τοὺς Παιόνας, ἀπίκετο ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον· ἐνθεῦτεν δὲ διαπεραιωθεὶς, ἀπίκετο ἐς Σάρδις. ἄτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἰστιάιου τοῦ Μιλησίου τὴν παρὰ Δαρείου αἰτήσας ἔτυχε μισθὸν δω-

Alexandrum) origine, ut ipsi aiunt, *Graecos*, et ego verum esse scio, et in sequentibus historiis demonstrabo *Graecos* fuisse. Agnoverunt vero etiam hi, qui Olympiae certamina Graecorum administrant, ita se rem habere. Etenim quum Alexander solennibus ludis cuperet certare, et ob id ipsum Olympiam esset profectus, Graeci, quibuscum concursurus erat, excludere eum voluerunt; dicentes, *Barbarorum non esse hoc certamen, sed Graecorum*. At *Alexander*, postquam se origine esse Argivum demonstravit, *Graecus* esse iudicatus est; et, quum stadio esset certaturus, sors ei cum primo excidit. Et haec quidem ita gesta sunt.

(23.) ΜΕΓΑΒΑΖΟΣ, *Paeonas* ducens, ad Hellespontum pervenerat; indeque, eo traiecto, Sardes pervenit. Quumque per id tempus *Histiæus Milesius* iam

5 ρεὴν Φυλακῆς τῆς σχεδῆς· ἐόντος δὲ τοῦ χώρου τούτου
 παρὰ Στρυμόνα ποταμὸν, τῷ οὐνομά ἐστι Μύρκινος·
 μαθὼν ὁ Μεγάβαζος τὸ παιεύμενον ἐκ τοῦ Ἰστιαίου,
 ὡς ἦλθε τάχιστα εἰς τὰς Σάρδεις ἄγων τοὺς Παίονας,
 ἔλεγε Δαρείῳ τάδε· „ὦ βασιλεῦ, κοῖον τι χρῆμα
 10 „ἐποίησας, ἀνδρὶ Ἑλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δούς ἐγ-
 „κτῆσασθαι πόλιν ἐν Θρηάκῃ; ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσι-
 „μός ἐστι ἄφθονος, καὶ πολλοὶ κωπέες, καὶ μέταλ-
 „λα ἀργύρεα· ὁμίλος τε πολλὸς μὲν Ἕλλην περιτοι-
 „κέει, πολλὸς δὲ βάρβαρος· οἱ προστάτεω ἐπιλαβό-
 15 „μενοι, ποιήσουσι τοῦτο τὸ ἂν κείνος ἐξηγέηται καὶ ἡμέ-
 „ρης καὶ νυκτός. Σὺ νυν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦ-
 „τα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκῆίῳ πολέμῳ συνέχῃαι· τρόπῳ
 „δὲ ἡπίῳ μεταπεμψάμενος, παῦσον. ἐπεὰν δὲ αὐτὸν

muro muniret locum eum, quem dono ei dederat
 Darius, mercedem custoditi pontis; qui locus ad
 Strymonem fluvium est, et Myrcinus vocatur; Me-
 gabazus, cognito quod agebat Histiaeus, simulatque
 cum Paeonibus, quos regi adducebat, Sardes perve-
 nit, haec ad Darium verba fecit: O rex, quamnam
 tu rem fecisti? Homini Graeco, acri et callido
 urbem possidendam dedisti in Thracia, ubi copio-
 sa ad construendas naves est materia, et multi
 sunt remiges, et argenti metalla; et frequentes
 circum habitant Graeci, frequentesque barbari,
 qui hunc ducem nacti, facient quidquid ille iusse-
 rit sive die sive nocte. Tu igitur hunc virum ista
 agentem inhibe; ne domestico premaris bello; leni
 vero modo inhibe ad te arcessitum. Postquam au-
 tem in potestate eum habueris, danda opera ne.

„περιλάβης· ποιέειν ὅκως μηκέτι κείνος ἐς Ἑλλήνας
 24 „ἀπίξεται.“ Ταῦτα λέγων ὁ Μεγάβαζος, εὐπετέως
 ἔπειθε Δαρεῖον, ὡς εὖ προορέων τὸ μέλλον γίνεσθαι.
 μετὰ δὲ, ἄγγελον πέμψας ὁ Δαρεῖος ἐς τὴν Μύρκινον,
 ἔλεγε τάδε· „Ἰστιαῖε, βασιλεὺς Δαρεῖος τάδε λέγει·
 „Ἐγὼ Φροντίζων εὐρίσκω ἐμοί τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρῆ- 5
 „γμασι οὐδένα εἶναι σεῦ ἄνδρα εὐνόστερον· τοῦτο δὲ
 „οὐ λόγοισι, ἀλλ' ἔργοισι οἶδα μαθῶν. νῦν ὦν, ἐπι-
 „νοέω γὰρ πρῆγματα μεγάλα κατεργάσασθαι, ἀπι-
 „κνέο μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερθέωμαι.“ Τού-
 τοισι τοῖσι ἔπεσι πιστεύσας ὁ Ἰστιαῖος, καὶ ἅμα μέ- 10
 γα ποιούμενος βασιλῆος σύμβουλος γενέσθαι, ἀπίκητο
 ἐς τὰς Σάρδεις. ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε Δαρεῖος τάδε·
 „Ἰστιαῖε, ἐγὼ σε μετεπεμφάμην τῶνδε εἵνεκεν. ἐπεὶ
 „τε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ Σκυθῶν, καὶ σὺ μοι ἐγέ-

amplius ille ad Graecos perveniat. (24.) Haec lo-
 cutus Magabazus facile Dario persuasit, intelligenti
 recte illum futura prospicere. Deinde ad Histiaeum
 Myrcini versantem nuncium misit Darius, qui haec
 ei diceret: *Histiaeae, rex Darius haec ait: Ego,*
studiose quaerens, neminem reperio, qui mihi meis-
que rebus magis, quam tu, saveat: idque non ver-
bis, sed factis, habeo compertum. Nunc igitur,
quum magnas res gerendas animo volvam, fac om-
nino me convenias, ut eas tecum communicem.
 His verbis fidem habens *Histiaeus*, magnique faciens
 regis esse consiliarius, Sardes pervenit. Qui ubi in
 regis venit conspectum, his verbis eum rex est ad-
 locutus: *Histiaeae, ego te hac caussa arcessivi. Si-*
mul atque e Scythia redii, tuque mihi fuisti ex-

15 „ἀλλ' ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδὲν καὶ ἄλλο χρῆμα οὕτω ἐν
 „ῥαχέϊ ἐπεζήτησα ὡς σὲ ἰδέειν τε καὶ ἐς λόγους μοι
 „ἀπικέσθαι· ἐγνώκως ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τι
 „μειώτατον ἀνὴρ Φίλος, συνετός τε καὶ εὖνοος· τὰ τοι
 „ἐγὼ καὶ ἀμφοτέρω συνειδὼς ἔχω μαρτυρέειν ἐς πρή-
 20 „γματα τὰ ἐμέ. νῦν ὦν, εὖ γὰρ ἐποίησας ἀπικόμε-
 „νος, τὰδε τοι ἐγὼ προτείνομαι. Μίλητον μὲν ἔα, καὶ
 „τὴν νεόκτιστον ἐν Θρηίκῃ πόλιν· σὺ δ' ἐμοὶ ἐπόμενος
 „ἐς Σοῦσα, ἔχε τὰ περ' ἂν ἐγὼ ἔχω, ἐμός τε σύσσι-
 „τος ἔων καὶ σύμβουλος.“ Ταῦτα Δαρεῖος εἶπας, 25
 καὶ καταστήσας Ἀρταφέρνηα, ἀδελφεὸν ἑαυτοῦ ὁμο-
 πάτριον, ὑπαρχὸν εἶναι Σαρδίων, ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα,
 ἅμα ἀγόμενος Ἰστιαῖον· Ὀτάνεα δὲ ἀποδέξας στρα-
 5 τηγὸν εἶναι τῶν παραθαλασσίων ἀνδρῶν, τοῦ τὸν πα-

oculis, protinus nullius alius rei tantum me desi-
derium cepit, quam tui videndi, et tecum sermo-
nes miscendi; quippe gnarus, omnium bonorum
pretiosissimum esse virum amicum, qui tam in-
telligens sit, quam benevolus: quae duo ego in te
adversus res meas cognovi, inesseque tibi possum
testari. Quare bene fecisti quod ad me adveneris,
tibique ego haec propono. Missam fac Miletum,
et recens conditam in Thracia urbem: me vero
sequere Susa euntem, et habe quae ego habeo, meus-
que esto commensalis et consiliarius. (25.) His
dictis Darius, postquam Artaphernem, fratrem suum
eodem patre natum, praefectum nominavit Sardium,
Susa est profectus, Histiaeum secum ducens. Copiis
vero maritimae orae praesidentibus ducem nomina-
vit Otanem; cuius patrem Sisamnem, unum ex iu-
Herod. T. II. P. I.

τέρα Σισάμνην βασιλεὺς Καμβύσης, γεγόμενον τῶν βασιλείων δικαστέων, ὅτι ἐπὶ χρήμασι δίκην ἀδίκων ἐδίκασε, σφάζας, ἀπέδειρε πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην σπαδίξας δὲ αὐτοῦ τὸ δέρμα, ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔταμε, καὶ ἐνέτεινε τὸν θρόνον ἐς τὸν ἴζων ἐδίκασε· ἐντανύσας 10 δὲ ὁ Καμβύσης ἀπέδεξε δικαστὴν εἶναι ἀντὶ τοῦ Σισάμνῳ, τὸν ἀποκτείνας ἀπέδειρε, τὸν παῖδα τοῦ Σισάμνῳ, ἐντειλάμενός οἱ μεμνήσθαι ἐν τῷ κατίζων θρόνῳ 26 δικάζει. Οὗτος ὦν ὁ Ὀτάνης ὁ ἐγκατιζόμενος ἐς τοῦτον τὸν θρόνον, τότε διάδοχος γεγόμενος Μεγαβάζῳ τῆς στρατηγίης, Βυζαντίους τε εἶλε καὶ Καλχηδονίους· εἶλε δὲ Ἀντανδρον, τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ· εἶλε δὲ Λαμπώνιον· λαβὼν δὲ παρὰ Λεσβίων νέας, εἶλε Λῆμνόν 5 τε καὶ Ἴμβρον, ἀμφοτέρας ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν 27 οἰκομένους. (Οἱ μὲν δὲ Λῆμνιοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ,

dicibus regiis, Cambyses rex, quod acceptâ pecuniâ iniustam pronunciasset sententiam, interfecerat, interfectoque totam detraxerat pellem, et scissis ex detracta pelle loris intenderat sellam, in qua ille sedens ius dixerat: quo facto rex filium eiusdem Sisamnis, quem interfectum excoriaverat, in patris locum nominaverat iudicem, monitum ut recordaretur *quanam in sella ius dicens sederet*. (26.) Hic igitur *Otanes*, qui in illa sedere sella iussus erat, nunc successor imperii datus *Megabazo*, Byzantios cepit et Calchedonios: Antandrum item expugnavit in Troade terra, et Lamponium: deinde, acceptis a Lesbiis navibus, Lemnum cepit et Imbrum, utramque per id tempus adhuc a Pelasgis habitatam. (27.) (*Lemnii* igitur, fortiter quidem pugnantes resistentesque, ad extre-

384, 74.

καὶ ἀμυνόμενοι ἀνὰ χρόνον ἐκακώθησαν. τοῖσι δὲ περιεοῦσι αὐτέων οἱ Πέρσαι ὑπαρχον ἐπιστάσι Λυκάρητον, τὸν Μαιανδρίου τοῦ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελ-
 5 Φεόν. οὗτος ὁ Λυκάρητος ἄρχων ἐν Λήμνῳ, τελευτᾷ.) Αἰτίη δὲ τούτου ἦδε· πάντας ἠνδραποδίζετο καὶ κατεστρέφετο· τοὺς μὲν, λειποστρατίης ἐπὶ Σκύθας αἰτιώμενος, τοὺς δὲ, σίνεσθαι τὸν Δαρείου στρατὸν ἀπὸ Σκυθῶν ὀπίσω ἀποκομιζόμενον. οὗτος μὲν νυν τοσαῦτα ἐξεργάσατο στρατηγήσας.

ΜΕΤΑ ΔΕ, οὐ πολλὸν χρόνον ἄνεσις κακῶν ἦν, 28
 καὶ ἤρχετο τὸ δεύτερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι γίνεσθαι κακά. τοῦτο μὲν γάρ, ἡ Νάξος εὐδαιμονίῃ τῶν νήσων πρέφερε· τοῦτο δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
 5 ἡ Μίλητος αὐτὴ τε ἐωυτῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσα-

XXVIII. 1. ἄνεσις ex virorum doctorum coniect. Vulgo alii omnes ἀνεως (vel ἀνεος) κακῶν.

mum male sunt adfecti. Qui ex his reliqui fuere, iis Lycaretus, Maeandrii frater, regis Sami, a Persis est praefectus. Is Lycaretus, Lemno imperans, mortuus est.) Omnes istos [quos supra dixi] in servitutum redegit evertitque [*Otanes*], in alios culpam conferens quod desertores fuissent Scythicae expeditionis; in alios, quod exercitum vexassent Darii e Scythia revertentem. Has ille res gessit, dum hoc ducatu functus est.

(28.) BREVIS deinde malorum fuit intermissio; sed mox ex Naxo et Mileto exorta rursus mala sunt *Ionibus*. *Naxus* per id tempus omnes insulas opulentiâ superabat. Eademque tempestate *Miletus* et per se ipsa magis, quam unquam, florebat, et universae

σα, καὶ δὴ καὶ Ἰωνίης ἦν πρόσχημα· κατύπερθε δὲ
 τούτων, ἐπὶ δύο γενεὰς ἀνδρῶν νοσήσασα ἐς τὰ μά-
 λιστα στάσι, μέχρι οὗ μιν Πάριοι κατήρτισαν. τού-
 τους γὰρ καταρτιστῆρας ἐκ πάντων Ἑλλήνων εἵλοντο
 29 οἱ Μιλήσιοι. Κατήλλαξαν δὲ σφεας ὧδε οἱ Πάριοι.
 ὥς ἀπίκοντο αὐτέων ἄνδρες οἱ ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον,
 ὥρεον γὰρ δὴ σφεας δεινῶς οἰκοφθορημένους, ἔφασαν
 αὐτέων βούλεσθαι διεξελθεῖν τὴν χώραν. ποιεῦντες δὲ
 ταῦτα, καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην, ὅπως τινὰ 5
 ἴδοιεν ἐν ἀνεστηκυίῃ τῇ χώρῃ ἀγρὸν εὖ ἐξεργασμένον,
 ἀπεγραφέατο τὸ οὐνομα τοῦ δεσπότεω τοῦ ἀγροῦ. διεξ-
 ελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν, καὶ σπανίους εὐρόν-
 1 τες τούτους, ὥς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ,
 αἰλὴν ποιησάμενοι, ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν 10

*Ioniae princeps habebatur. Superioribus vero tem-
 poribus eadem civitas per duas hominum generatio-
 nes seditionibus quam maxime fuerat adflicta, donec
 res eius composuerunt Parii: hos enim ex omnibus
 Graecis conciliatores elegerant Milesii. (29.) Conci-
 liarunt eos autem Parii hoc modo. Postquam cives ex
 his nobilissimi Miletum pervenerunt, quum pessime
 apud illos administratam viderent rem domesticam,
 dixerunt peragrarare se velle illorum regionem. Quod
 ubi fecerunt, totamque peragrarunt Milesiorum di-
 tionem; ubicumque in superiore regione viderunt
 agrum bene cultum, nomen eius qui erat agri dominus
 scripto consignabant. Percursa universa regione, in
 qua quidem raros hos invenerant; simulatque in
 urbem descenderunt, concione convocata, hos ipsos
 designarunt qui civitatem administrarent, quorum*

νέμειν, τῶν εὐρὸν τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους· δο-
κέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφεας
ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων. τοὺς δὲ ἄλλους
Μιλησίους, τοὺς πρὶν στασιάζοντας, τούτων ἔταξαν
15 πείθεσθαι. Πάριοι μὲν νυν οὕτω Μιλησίους κατήρτισαν.
Τότε δὲ ἐκ τούτων τῶν πολιῶν ὧδε ἤρχετο κακὰ γί- 30
νέσθαι τῇ Ἰωνίῃ. Ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν πα-
χέων ὑπὸ τοῦ δήμου· φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλη-
τον. τῆς δὲ Μιλήτου ἐτύγχανε ἐπίτροπος ἑὼν Ἀριστα-
5 γόρης ὁ Μολπαγόρεω, γαμβρός τε ἑὼν καὶ ἀνεψιὸς
Ἰστιαίου τοῦ Λυσαγόρεω, τὸν ὁ Δαρεῖος ἐν Σούσοισι
κατεῖχε. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος τύραννος ἦν Μιλήτου, καὶ
ἐτύγχανε τοῦτον τὸν χρόνον ἑὼν ἐν Σούσοισι, ὅτε οἱ
Νάξιοι ἦλθον, ξεῖνοι πρὶν ἑόντες τῷ Ἰστιαίῳ. ἀπικόμε-
10 νοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν Μίλητον, ἐδέοντο τοῦ Ἀριστα-

agros bene cultos repererant: *videri enim*, aiebant,
eisdem rem etiam publicam eadem diligentia admi-
nistraturos, qua privatam rem suam administras-
sent. Reliquos vero Milesios, qui prius dissensionibus
inter se concertaverant, hisce parere iusserunt. In
hunc modum Parii res composuerunt Milesiorum.
(30.) Tunc vero ex his, quas dixi, civitatibus *mala* coe-
perunt *Ioniae* oriri hoc modo. E *Naxo* cives nonnulli
opulenti in exsilium acti erant a populo, qui patriâ
pulsi, *Miletum* venerunt. Administrabat tunc Histiaei
nomine *Miletum* *Aristagoras* Molpagorae filius, ge-
ner et consobrinus Histiaei, Lysagorae filii, quem per
id tempus Susis Darius detinebat. Fuit enim Histiaeus
Mileti tyrannus, fuitque tunc Susis quum *Naxii* ad-
venerunt, qui prius hospites fuerant Histiaei. Hi ubi

γόρεω, εἴ πως αὐτοῖσι παράσχοι δύναμιν τινα, καὶ κατέλθοιεν εἰς τὴν ἐωυτῶν. ὁ δὲ, ἐπιλεξάμενος ὡς ἦν δι' ἐωυτοῦ κατέλθωσι εἰς τὴν πόλιν, ἄρξει τῆς Νάξου· σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινὴν τὴν Ἰστιαίου, τόνδε σφι λόγον προσέφερε· „Αὐτὸς μὲν ὑμῖν οὐ Φερέγγυός εἰμι 15 „δύναμιν τοσαύτην παρασχεῖν, ὥστε κατὰγειν ἀεκόντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Νάξίων· πυνθάνομαι γὰρ „ὀκτακισχιλὴν ἀσπίδα Νάξίοισι εἶναι, καὶ πλοῖα „μακρὰ πολλά. μηχανήσομαι δὲ, πᾶσαν σπουδὴν „ποιεύμενος· ἐπιπλέω δὲ τῇδε. ἌρταΦέρνης μοι τυγχά- 20 „νει ἐὼν φίλος· ὁ δὲ, Ὑστάσπεω μὲν ἐστὶ παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλῆος ἀδελφεός, τῶν δ' ἐπιβαλασσίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων, ἔχων στρατιήν „τε πολλήν καὶ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν δοκέω τὸν ἄνδρα ποιήσειν τῶν ἂν χρηρίζωμεν.“ Ταῦτα ἀκούσαν- 25

Miletum venerunt, rogarunt Aristagoram, ut militum manum sibi praeberet, qua adiuti in patriam redirent. Et ille, secum reputans, si ipsius operâ in patriam hi rediissent, dominum se fore Naxi; praetendens Histiaei hospitium, his verbis cum eis egit: Ego quidem, inquit, non tantam hominum manum polliceri vobis possum, quae sufficiat ad vos, invitatis his qui Naxum nunc tenent, in patriam reducendos: audio enim octo millia cetratorum esse Naxiis, et longarum navium magnum numerum. Operam vero dabo omni adhibito studio: in hunc autem modum rem perficere cogito. Est mihi amicus Artaphernes, Hystaspis filius, Darii regis frater, qui universae praeest orae Asiae, et numerosum habet exercitum, navesque multas: hunc

τες οἱ Νάξιοι, προσέθεσαν τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήσσειν ἢ δύναίτο ἄριστα· καὶ ὑπίσχεσθαι δῶρα ἐκέλευον, καὶ δαπάνην τῇ στρατιῇ, ὥς αὐτοὶ διαλύσοντες· ἐλπίδας πολλὰς ἔχοντες, ὅταν ἐπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάν-
30 τα ποιήσιν τοὺς Ναξίους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι, ὥς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας. τῶν γὰρ νήσων τουτέων τῶν Κυκλάδων οὐδεμίῃ κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ.

Ἀπικόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδεις, λέ- 31
γει πρὸς τὸν Ἀρταφέρνηα, ὥς Νάξος εἴη νῆσος μεγά-
θεϊ μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως δὲ καλὴ τε καὶ ἀγαθὴ,
καὶ ἀγχοῦ Ἰωνίης· χρήματα δὲ ἐνὶ πολλὰ, καὶ ἀν-
5 δράποδα. „Σὺ ὦν ἐπὶ ταύτην τὴν χώραν στρατηλάτεις,
„κατάγων ἐς αὐτὴν τοὺς Φυγάδας ἐξ αὐτῆς. καὶ τοὶ
„ταῦτα ποιήσαντι, τοῦτο μὲν ἐστὶ ἐτόῖμα παρ' ἐμοὶ

virum puto, quod cupimus, esse effecturum. His auditis, Naxii mandatum dant Aristagorae, ut quam posset optime hanc rem perficiat, et dona polliceatur. Artapherni, et stipendium militibus ab ipsis persolvendum: magnas quippe spes habebant, quando Naxi adparuissent, omnia facturos Naxios quae ipsi iussissent, pariterque insulanos omnes: nulla dum enim ex Cycladibus his insulis per id tempus in Darii erat potestate.

(31.) *Aristagoras* ubi Sardes pervenit, cum *Artapherne* egit, memorans, esse *Naxum* insulam, non ita quidem amplam, alioqui vero pulcram bonamque, et *Ioniae* vicinam: esseque in ea et opes magnas et multa mancipia. Tu igitur, inquit, in hanc mitte exercitum, qui exsules in eam reducat. Id si feceris, partim, magnae tibi a me prae-

„χρήματα μεγάλα πάρεξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῇ στρα-
 „τιῇ· ταῦτα μὲν γὰρ δίκαια ἡμέας τοὺς ἄγοντας πα-
 „ρέχειν· τοῦτο δὲ, νήσους προσκτήσεται βασιλεῖ, αὐ- 10
 „τὴν τε Νάξον, καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἡρτημένας, Πάρον
 „τε, καὶ Ἄνδρον, καὶ ἄλλας, τὰς Κυκλάδας καλευμέ-
 „νας. ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεώμενος, εὐπετέως ἐπιθήσεται Εὐ-
 „βοίῃ, νήσῳ μεγάλη τε καὶ εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι
 „Κύπρου, καὶ κάρτα εὐπετεῖ χειρωθῆναι. ἀποχωρῶσι 15
 „δὲ ἑκατὸν νέες ταύτας πᾶσας χειρώσασθαι.“ Ὁ δὲ
 ἀμείβετο αὐτὸν τοῖσδε· „Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλῆος ἐξ-
 „γητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγαθῶν, καὶ ταῦτα εὖ πα-
 „ραίνεις πάντα, πλὴν τῶν νεῶν τοῦ ἀριθμοῦ. ἀντὶ δὲ
 „ἑκατὸν νεῶν, διηκόσιαί τοι ἐτοῖμοι ἔσονται ἅμα τῷ 20
 „ἔαρι. δεῖ δὲ τούτοισι καὶ αὐτὸν βασιλῆα συνέπαινον
 32 „γίνεσθαι.“ Ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης ὡς ταῦτα ἤκου-

*sto sunt pecuniae, praeter sumtus belli, quos
 aequum est ut nos, qui exercitum petimus, per-
 solvamus: partim vero, insulas adquies Regi, et
 ipsam Naxum, et ex illa pendentes Parum et An-
 drum, aliasque quae Cyclades vocantur. Inde vero
 impetu facto facile adgredieris Euboeam, amplam
 et opulentam insulam, Cypro haud minorem; et
 subactu admodum facilem. Centum naves sufficient
 ad has omnes in Regis redigendas potestatem. Re-
 spondet Artaphernes his verbis: Tu vero, quae ex
 utilitate sunt regiae domus proponis, et recte haec
 omnia mones, praeterquam quod ad numerum spe-
 ctat navium. Nam loco centum navium, paratae
 tibi erunt primo vere ducentae. Oportet vero hisce
 rebus auctoritatem quoque Regis accedere. (32.)*

σε, περιχαρὴς ἑὼν, ἀπήϊε εἰς Μίλητον. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης, ὡς οἱ πέμψαντι εἰς Σοῦσα, καὶ ὑπερβέντι τὰ ἐκ τοῦ Ἀρισταγόρεω λεγόμενα, συνέπαινος καὶ αὐτὸς Δαρείῳ ἐγένετο, παρεσκευάσατο μὲν διηκοσίας τριήρεας, πολλὸν δὲ κάρτα ὄμιλον Περσέων τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων· στρατηγὸν δὲ τούτων ἀπέδεξε Μεγαβάτην, ἄνδρα Πέρσῃν τῶν Ἀχαιμενιδέων, ἑωυτοῦ τε καὶ Δαρείου ἀνεψιόν· τοῦ Πausanίης ὁ Κλεομβρότεω Λακεδαιμόνιος, εἰ δὴ ἀληθὴς γε ἐστὶ ὁ λόγος, ὑστέρῳ χρόνῳ τούτων ἡρόσατο θυγατέρα, ἔρωτα σχὼν τῆς Ἑλλάδος τύραννος γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτην στρατηγὸν Ἀρταφέρνης, ἀπέστειλε τὸν στρατὸν παρὰ τὸν Ἀρισταγόρεα.

Παραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν 33
τε Ἀρισταγόρεα καὶ τὴν Ἰάδα στρατιὴν καὶ τοὺς Να-

His auditis, Aristagoras laetus Miletum rediit. Artaphernes vero, misso Susa nuncio, postulatisque Aristagorae cum rege communicatis, postquam probavit rem Darius, ducentas instruxit triremes, magnamque admodum multitudinem et Persarum et sociorum contraxit, ducemque horum constituit *Megabatem*, virum Persam de genere Achamenidarum, suum et Darii consobrinum; eundem cuius filiam Pausanias Lacedaemonius Cleombroti filius, si vera fama est, postero tempore in matrimonium sibi desponsavit, cupiens tyrannus fieri Graeciae. Megabate duce constituto, exercitum istum ad Aristagoram misit Artaphernes.

(33.) *Megabates*, adsumtis ex Mileto Aristagora, et Ionico exercitu, et exsulibus Naxiis, navibus pro-

ξίους, ἔπλεε πρόφασιν ἐπ' Ἑλλησπόντου. ἐπεὶ τε δὲ
 ἐγένετο ἐν Χίῳ, ἔσχε τὰς νέας ἐς Καύκασα, ὡς ἐν-
 θεῦτεν βορρὴ ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβάλοι· καὶ, οὐ 5
 γὰρ ἔδεε τούτῳ τῷ στόλῳ Ναξίους ἀπολέσθαι, πρῆ-
 γμα τοιόνδε συνηνείχθη γενέσθαι. περιϊόντος Μεγαβά-
 τω τὰς ἐπὶ τῶν νεῶν φυλακὰς, ἐπὶ νεὸς Μυνδίας ἔτυ-
 χε οὐδεὶς φυλάσσων· ὁ δὲ, δεινὸν τι ποιησάμενος, ἐκέ-
 λευσε τοὺς δορυφόρους ἐξευρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης 10
 τῆς νεὸς, τῷ οὐνομα ἦν Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι, διὰ
 θαλαμίας διελόντας τῆς νεὸς κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κε-
 φαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ σῶμα. δεθέντος δὲ τοῦ
 Σκύλακος, ἐξαγγέλλει τις τῷ Ἀρισταγόρῃ, ὅτι τὸν
 ξειῶν οἱ τὸν Μύνδιον Μεγαβάτης δῆσας λυμαίνοιτο. ὁ 15
 δ' ἐλθὼν παραιτέτο τὸν Πέρσῃν· τυγχάνων δὲ οὐδενὸς

fectus est quasi in Hellespontum navigaturus. Ubi
 vero prope Chium fuit, ad Caucasa continuit naves,
 inde vento borea in Naxum traiecturus. Ibi, quum
 non esset in fatis ut hac classe Naxii perderentur,
 res accidit huiusmodi. Dum custodias navium obit
 Megabates, forte in nave Myndia nemo erat qui cu-
 stodiam ageret. Qua re ille indignatus, iussit satel-
 lites quaerere huius navis praefectum, cui nomen
 erat Scylax, repertumque ita vincere, ut per thala-
 miam (per foramen per quod infimi remi exstant)
 traiceretur, capite extrorsum eminente, corpore ver-
 sus interiora porrecto. In hunc modum vincto Scyla-
 ce, renunciaf aliquis Aristagorae, hospitem Myndium
 a Megabate ita vinctum contumelioseque habitum
 esse. Et abit ille ad Persam, veniam pro illo precans:
 a quo quum nihil impetrasset, ipse Myndiam navem

387, 92.

τῶν ἐδέετο, αὐτὸς ἐλθὼν ἔλυσε. πυθόμενος δὲ, κάρτα
 δεινὸν ἐποιήσατο ὁ Μεγαβάτης, καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀρι-
 σταγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε, „Σοὶ δὲ καὶ τούτοισι τοῖσι πρήγ-
 20 „μασι τί ἐστι; οὐ σὲ ἀπέστειλε ἌρταΦέρνης ἐμέο πεί-
 „θεσθαι, καὶ πλέειν τῇ ἂν ἐγὼ κελεύω; τί πολλὰ
 πρήσσεις;“ Ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ δὲ, θυμωθεὶς
 τούτοις, ὡς νύξ ἐγένετο, ἔπεμπε ἐς Νάξον πλοῖον ἄν-
 δρας φράσσοντας τοῖσι Ναξίοις πάντα τὰ παρεόντα σφι
 πρήγματα. Οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως προσε- 34
 δέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὀρμήσεσθαι. ἐπεὶ
 μὲν τοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἐσενείκοντο τὰ ἐκ τῶν
 ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ ὡς πολιορκη-
 5 σόμενοι, καὶ σῖτα καὶ ποτὰ τὸ τεῖχος ἐσάξαντο. Καὶ
 οὔτοι μὲν παρεσκευάδατο ὡς παρεσομένου σφι πολέ-
 μου· οἱ δ' ἐπεὶ τε διέβαλον ἐκ τῆς Χίου τὰς νέας ἐς

adit, illumque solvit. Quo cognito indignatus Mega-
 bates, cum illo expostulavit. Cui Aristagoras: *Ad*
te vero, inquit, *quid hae res pertinent? Nonne te*
Artaphernes misit qui mihi pareas, navigesque
quo ego iussero? Rebus alienis quid te immisces?
 Haec postquam dixit Aristagoras, iratus Megabates,
 ut nox advenit, navigio Naxum misit nonnullos, qui
 Naxiis omnia quae ipsis imminerent significarent.
 (34.) Neutiquam enim expectaverant *Naxii*, adver-
 sus se illam dirigi expeditionem. Postquam vero in-
 tellexerunt, continuo ad tolerandam obsidionem sese
 compararunt, rebus suis ex agris intra muros com-
 portatis, urbeque et cibariis et potulentis instructa.
 Qui postquam ad sustinendum bellum erant instru-
 cti, hostes, ex Chio Naxum traicientes, bene muni-

τὴν Νάξον, πρὸς πεφραγμένους προσεφέροντο, καὶ ἐπολιόρκεον μῆνας τέσσαρας. ὥς δὲ, τὰ τε ἔχοντες ἦλθον χρήματα οἱ Πέρσαι, ταῦτα καταδεδαπάνητό σφι, 10 καὶ αὐτῶ τῷ Ἀρισταγόρῃ προσαναισίμωτο πολλὰ, τοῦ πλεῦνός τε ἐδέετο ἡ πολιορκία, ἐνθαῦτα τείχεα τοῖσι Φυγάσι τῶν Ναξίων οἰκοδομήσαντες, ἀπαλλάσσοντο εἰς τὴν ἡπειρον, κακῶς πρήσσοντες.

- 35 Ἀρισταγόρης δὲ οὐκ εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν τῷ Ἀρταφέρνηϊ ἐκπληρῶσαι· ἅμα δὲ ἐπέζε' μιν ἡ δαπάνη τῆς στρατιῆς ἀπαιτεομένη, ἀρρώδεέ τε, τοῦ στρατοῦ πρήξαντος κακῶς, καὶ Μεγαβάτῃ διαβεβλημένος· ἐδόκεέ τε τὴν βασιλιήν τῆς Μιλήτου ἀπαιρήσεσθαι. ἀρρώδεων 5 δὲ τουτέων ἕκαστα, ἐβουλευέτο ἀπόστασιν. συνέπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπῆχθαι ἐκ Σου-

tos sunt adgressi, et per quatuor menses obsederunt. Sed absumtis pecuniis omnibus quas secum Persae adtulerant, multisque etiam insuper ab Aristagora insumtis, quum ad continuandam obsidionem pluribus adhuc esset opus, exsulibus Naxiis castella exstruxerunt, et male adfecti in continentem se receperunt.

(35.) Iam vero *Aristagoras*, quum promissa implere Artapherni non posset, simulque premeretur stipendio persolvendo, quod exercitus repetebat; timensque quod et exercitus male esset adfectus, et ipse odium incurrisset Megabatis; denique existimans Mileti tyrannidem sibi iri ereptum: haec singula timens, defectionem coepit meditari. Acciderat enim forte per idem tempus, ut *servus, cui caput punctis erat notatum*, Susis ab Histiaeo adveniret,

σέων παρὰ Ἰστιαίου, σημαίνοντα ἀπίσταςθαι Ἀριστα-
γόρῃ ἀπὸ βασιλῆος. Ὁ γὰρ Ἰστιαῖος, βουλόμενος τῷ
10 Ἀρισταγόρῃ σήμῃναι ἀποστήναι, ἄλλως μὲν οὐδαμῶς
εἶχε ἀσφαλέως σήμῃναι, ὥστε φυλασσομενέων τῶν
οἰδῶν· ὁ δὲ, τῶν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν
κεφαλὴν, ἔστιξε, καὶ ἀνέμεινε ἀναφῦναι τὰς τρίχας.
ὥς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἀπέπεμπε εἰς Μίλητον, ἐν-
15 τειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν· ἔπεαν δὲ ἀπίκηται εἰς
Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρῃν ξυρήσαντά μιν τὰς τρί-
χας, κατιδέσθαι εἰς τὴν κεφαλὴν. τὰ δὲ στίγματα ἐσή-
μαινε, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀπόστασιν. Ταῦτα
δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐποίεε, συμφορὴν ποιεύμενος μεγάλῃν τὴν
20 ἐωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι· ἀποστάσιος ὧν γινο-
μένης, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι ἐπὶ θάλασ-
σαν· μὴ δὲ νεώτερόν τι ποιεύσης τῆς Μιλήτου, οὐδαμᾶ

monens Aristagoram ut a Rege deficeret. *Histiaeus* enim, quum monere Aristagoram vellet ut defectionem moliretur, nec vero aliam ullam, qua id ei significaret, haberet rationem, quum viae omnes essent interceptae; servi caput, quem habuit fidelissimum, totondit, punctisque notavit; deinde exspectavit donec succrevissent capilli. Hunc, simulatque capilli succreverant, Miletum misit, nil aliud monitum, nisi ut, quam primum Miletum venisset, iuberet Aristagoram capillos ipsius tondere, caputque inspicere. Significabant autem notae, quemadmodum ante a me dictum est, *defectionem esse moliendam*. Id Histiaeus fecit, aegerrime ferens Susis sese detineri: nam, defectio si exstisset, magnam spem habebat, ad mare se demissum iri; nihil autem novi

36 εἰς αὐτὴν ἤξειν ἔτι ἐλογίζετο. Ἰστιαῖος μὲν νυν ταῦτα
 διανοεύμενος, ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον· Ἀρισταγόρῃ δὲ
 συνέπιπτε τοῦ αὐτοῦ χρόνου πάντα ταῦτα συνελθόντα.
 ἐβουλευέτο ὦν μετὰ τῶν στασιωτέων, ἐκΦήνας τὴν τε
 ἑαυτοῦ γνώμην καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰστιαίου ἀπιγμένα. 5
 οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ ταῦτο ἐξεφέρον-
 το, κελεύοντες ἀπίστασθαι. Ἐκαταῖος δὲ, ὁ λογοποιὸς,
 πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλεμον βασιλείῃ τῶν Περσέων ἀναι-
 ρέεσθαι, καταλέγων τὰ τε ἔθνηα πάντα τῶν ἤρχε Δα-
 ρεῖος, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ. ἐπεὶ τε δὲ οὐκ ἔπειθε, 10
 δευτέρα συνεβούλευε „ποιέειν ὅκως ναυκράτεες τῆς θα-
 λάσσης ἔσονται. ἄλλως μὲν νυν οὐδαμῶς, ἔφη λέγων,
 ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο· ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν

moliente Mileto, numquam se in illam rediturum existimaverat. (36.) Hoc igitur machinatus Histiaeus quum servum illum misisset, eodem tempore haec omnia, eodem tendentia, *Aristagorae* acciderunt. Deliberavit itaque cum suarum partium hominibus, hisque et sententiam suam, et quae ei ab Histiaeo advenerant, exposuit. Ac caeteri quidem omnes in eamdem ivere sententiam, defectionem probantes. *Hecataeus* vero, *Historiarum scriptor*, statim quidem censuit, *neutiquam bellum cum rege Persarum esse suscipiendum*; populos omnes commemorans quibus imperaret Darius, potentiamque regis. Deinde vero, ubi hoc eis non persuasit, secundo loco hortatus illos est, *operam darent ut navibus maris tenerent imperium*. Quum autem intelligat, (sic verba facere perrexit) *quam sint tenues Milesiorum vires, nullam se aliam perspicere viam qua eo*

Μιλησίων εοῦσαν ἀσθενέα· εἰ δὲ τὰ χρήματα κατα-
 15 ρεβείη τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροῖσος
 ὁ Λυδὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ἐπικρατῆσαι
 τῆς θαλάσσης· καὶ οὕτω αὐτοὺς τε ἔξειν χρήμασι
 χρᾶσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους οὐ συλήσειν αὐτά.“ τὰ
 δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μεγάλα, ὥς δεδήλωταί μοι ἐν
 20 τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. Αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκᾳ ἡ γνώ-
 μῃ. ἐδόκει δὲ ὅμως ἀπίσταςθαι· ἕνα τε αὐτέων πλώ-
 σαντα εἰς Μυοῦντα εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νά-
 ξου ἀπελθόν, ἐὼν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν πειραῖσθαι
 τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιπλέοντας στρατηγούς. Ἀποπεμ- 37
 φθέντος δὲ Ἰητραγόρεω κατ’ αὐτὸ τοῦτο, καὶ συλλα-
 βόντος δόλῳ Ὀλιάτον Ἰβανώλιος Μυλασσεία, καὶ

possint pervenire, nisi si pecuniae auferantur e templo quod est in Branchidis, quas Croesus Lydus ibi deposuisset: id si fecissent, magnam se spem habere, posse ipsos maris obtinere imperium; atque ita et ipsos pecunias habituros, quibus utantur, et hostes illas non direpturos. Ingentes autem illae pecuniae erant, quemadmodum in primo harum Historiarum libro demonstravimus. At haec quidem non vicit sententia, nihilo minus vero placuit deficere: simulque decreverunt, unum e suorum numero navi Myuntem mittere ad exercitum, qui, ex quo Naxum reliquerat, eo loci versabatur: ibi legatus ille operam daret, ut duces eorum qui in navibus essent prehenderet. (37.) Missus est ad hoc ipsum perficiendum Iatragoras: isque dolo comprehendit Oliatum Ibanolis filium, Mylassensem, et

Ἰστιαῖον Τύμνεω Τερμερέα, καὶ Κώην Ἐρξάνδρεω, τῷ
 Δαρεῖος Μιτυλήνην ἔδωκ' ἑσθ' αὖτε, καὶ Ἀρισταγόρην Ἡρα- 5
 κλείδew Κυμαῖον, καὶ ἄλλους συχνοὺς· οὕτω δὲ ἐκ τοῦ
 ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκεε, πᾶν ἐπὶ Δαρεῖω
 μηχανώμενος. Καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετεῖς τὴν τυραν-
 νίδα, ἰσονομίην ἐποίησε τῇ Μιλήτῳ, ὡς ἂν ἐκόντες αὐτῷ
 οἱ Μιλήσιοι συναπισταίητο. μετὰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ 10
 Ἰωνίῃ τὰ αὐτὰ τοῦτο ἐποίησε, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν τυ-
 ράννων· τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμ-
 πλευσασέων ἐπὶ Νάξῳ, τούτους δὲ Φίλα βουλόμενος
 ποιέεσθαι τῇσι πόλεσι, ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πό-
 38 λιν παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κώην μὲν νυν Μι-
 τυληναῖοι, ἐπεὶ τε τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες
 κατέλευσαν. Κυμαῖοι δὲ τὸν σφῆτερον αὐτέων ἀπῆκ' αὖτε
 ὡς δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῖντες ἀπῆσαν. τυράννων μὲν νυν

Histiaeum Tymnae filium Termerensem, et Coën Er-
 xandri, cui Darius Mitylenen dono dederat, et Ari-
 stagoram Heraclidæ filium Cumaeum, multosque item
 alios. Atque ita ex professo *defecit Aristagoras*, quid-
 libet moliens adversus Darium. Ac statim quidem,
 verbo certe, abdicavit tyrannidem, et iuris aequali-
 tatem proposuit civibus, quo libentius Milesii cum
 ipso deficerent. Deinde in reliqua Ionia idem fecit,
 tyrannos civitatibus expellens: quos vero ex navibus
 prehenderat quae expeditionis sociae fuerant in Na-
 xum susceptae, hos, gratum facturum civitatibus, suae
 cuiusque civitatis civibus tradidit. (38.) Et Coëm
 quidem Mitylenæi, simul atque illius compotes sunt
 facti, ex urbe eductum lapidibus obruerunt. Cymæi
 vero suum dimiserunt incolumem: pariterque alii

5 κατάπαυσις ἐγένετο ἀνὰ τὰς πόλιας. Ἀρισταγόρης δὲ ὁ Μιλήσιος ὡς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγούς ἐν ἐκάστῃ τῶν πόλεων κελεύσας ἐκάστους καταστήσαι, δεύτερα αὐτὸς ἐς Λακεδαιμόνα τριήρεϊ ἀποστολος ἐγένετο· ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινὸς οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι.

ΤΗΣ ΔΕ ΣΠΑΡΤΗΣ Ἀναξανδρίδης μὲν ὁ Λέοντος 39 οὐκέτι περιεὼν ἐβασίλευε, ἀλλὰ ἐτετελευτήκει· Κλεομένης δὲ ὁ Ἀναξανδρίδew εἶχε τὴν βασιληίην, οὐ κατὰ ἀνδραγαθίην σχὼν, ἀλλὰ κατὰ γένος. Ἀναξανδρίδῃ 5 γὰρ, ἔχοντι γυναῖκα ἀδελφεῆς ἐαυτοῦ θυγατέρα, καὶ ἐούσης ταύτης οἱ καταδυμῆς, παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τοῦτου δὲ τοιοῦτου ἐόντος, οἱ ἔφοροι εἶπαν, ἐπικαλεσάμενοι αὐτόν· „Εἰ τοι σύ γε σεαυτοῦ μὴ προοῤῃς, ἀλλ’ ἡμῖν „τοῦτό ἐστι οὐ περιοπτέον, γένος τὸ Εὐρύσθενος γενέ-

etiam plerique suos dimiserunt. Atque ita tyrannis liberatae sunt Ioniae civitates. Quibus submotis, Aristagoras Milesius in unaquaque civitate iussit praetorem constitui; ipse vero mox *Lacedaemonem* suscepit legationem, triremi profectus: opus enim ei erat magnam aliquam comparare armorum societatem.

(39.) SPARTAE per id tempus non amplius in vivis erat rex Anaxandrides, Leontis filius: sed, hoc mortuo, *Cleomenes*, Anaxandridae filius, regnum tenebat; non virtutis aliquo specimine, sed nativitatis sorte illud consecutus. Habuerat *Anaxandrides* in matrimonio fratris sui filiam, quae cara ei erat, sed liberos nullos pepererat. Quod quum ita esset, ephori ei ad se vocato dixerunt: *Quandoquidem tu tibi ipse*

„σθαι ἐξίτηλον. σύ νυν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπεὶ 10
 „τε τοι οὐ τίκτει, ἔξο, ἄλλην δὲ γῆμον· καὶ ποιέων
 „ταῦτα, Σπαρτιήτησι ἀθήσεις.“ Ὁ δ' ἀμείβετο Φᾶς
 „τουτέων οὐδέτερα ποιήσιν· ἐκείνους τε οὐ καλῶς συμ-
 βουλευεῖν, παραινέοντας, τὴν ἔχει γυναῖκα, ἐοῦσαν
 ἀναμάρτητον ἐωυτῷ, ταύτην ἀπέντα, ἄλλην ἐσαγα- 15
 40 γέσθαι· οὐδὲ σφι πείσεσθαι.“ Πρὸς ταῦτα οἱ ἔφοροι
 καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι, προσέφερον Ἀναξαν-
 δρίῳ τάδε· „Ἐπεὶ τοίνυν τοι περιεχόμενόν σε ὀρέομεν
 „τῆς ἔχεις γυναῖκος, σύ δὲ ταῦτα ποίεε, καὶ μὴ ἀν-
 „τίβαινε τούτοισι, ἵνα μὴ τι ἄλλοῖον περὶ σεῦ οἱ Σπαρ- 5
 „τῆται βουλευσάνται. γυναῖκος μὲν τῆς ἔχεις οὐ προσ-
 „δεόμεθά σευ τῆς ἐξέσιος· σύ δὲ ταύτῃ τε πάντα ὅσα
 „νῦν παρέχεις πάρεχε, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐσα-

*non prospicis, nostri est officii, genus Eurysthe-
 nis non pati interire. Tu igitur hanc quam habes
 uxorem, quoniam tibi liberos non parit, dimitte,
 et duc aliam: id si feceris, Spartiatis gratum fe-
 ceris. At ille respondens ait, neutrum se facturum:
 nec enim recte illos consulere, sese hortantes ut
 dimissâ, quam habeat, uxore innoxia, aliam du-
 cat; itaque se illis non pariturum. (40.) Ad haec
 ephori et seniores, re deliberata, haec Anaxandri-
 dae proposuerunt. Quoniam igitur, inquiunt, vi-
 demus te amore uxoris tuae captum, at tu hoc
 fac, nec huic te oppone conditioni, ne aliud quid-
 piam de te decernant Spartani. Non amplius po-
 stulamus, ut uxorem, quam habes, dimittas: prae-
 sta vero huic porro quae adhuc ei praestitisti;
 sed aliam, praeter hanc, domum duc uxorem,*

„γαγε γυναῖκα πεκναποιόν.“ Ταῦτά κη λεγόντων,
 10 συνεχώρησε ὁ Ἀναξανδρίδης· μετὰ δέ, γυναῖκας ἔχων
 δύο, διζὰς ἰστίας οἶκεε, ποιέων οὐδαμῶς Σπαρτιήτι-
 κά. Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἡ ἐσύστερον 41
 ἐπελθοῦσα γυνή τίκτει τὸν δὴ Κλεομένεα τοῦτον. καὶ
 αὕτη τε ἔΦεδρον βασιλέα Σπαρτιήτησι ἀπέφαινε· καὶ
 ἡ προτέρη γυνή, τὸν πρότερον χρόνον ἄτοκος ἐοῦσα, τό-
 5 τε κως ἐκύησε, συντυχίῃ ταύτῃ χρησαμένη. ἔχουσαν δὲ
 αὐτὴν ἀληθείᾳ λόγῳ, οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκῆϊος
 πυθόμενοι ὥχλεον, φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως,
 βουλομένην ὑποβαλέσθαι. δεινὰ δὲ ποιούντων αὐτέων,
 τοῦ χρόνου συντάμνοντος, ὑπ’ ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτου-
 10 σαν τὴν γυναῖκα περιιζόμενοι ἐΦύλαξαν. ἡ δὲ ὡς ἔτεκε
 Δωριέα, ἰθέως ἴσχει Λεωνίδην, καὶ μετὰ τοῦτον ἰθέως
 ἴσχει Κλεόμβροτον· οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμ-

quæe liberos tibi pariat. His fere ab illis dictis
 adsensus est *Anaxandrides*; et aliquanto post, aliâ
 insuper ductâ uxore, duas habitavit domos, nequa-
 quam ex more Spartanorum. (41.) Haud multo in-
 teriecto tempore, uxor postmodum ducta peperit
 hunc *Cleomenem*. At, dum haec futurum regni suc-
 cessorem Spartanis in lucem edit, forte fortunâ conti-
 git, ut prior uxor, quæe adhuc sterilis fuerat, gravida
 esset. Huic, quum reverâ praeagnans esset, re cognitâ,
 turbas ciebant cognati posterioris uxoris, dicentes
frustra illam gloriari, velleque supponere sobolem.
 Itaque his indigne rem ferentibus, instante partus tem-
 pore, increduli ephori parientem mulierem circum-
 sedentes observabant. At illa peperit *Dorieum*; mox-
 que iteram *Leonidam*; moxque rursus *Cleombrotum*:

βροτόν τε καὶ Λεωνίδην γενέσθαι. ἡ δὲ Κλεομένηα τε-
κοῦσα καὶ τὸ δεύτερον ἐπελθοῦσα γυνή, εὐῦσα θυγάτηρ
Πρινητάδεω τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔτικτε τὸ δεύτερον. 15

42 Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης, ὡς λέγεται, ἦν τε οὐ φρε-
νῆρης, ἀκρομανῆς τε. ὁ δὲ Δωριεὺς ἦν τῶν ἡλίκων πάν-
των πρῶτος· εὖ τε ἐπίστατο κατ' ἀνδραγαθίην αὐτὸς
σχίσων τὴν βασιλίην. ὥστε ὧν οὕτω φρονέων, ἐπειδὴ ὁ
τε Ἀναξανδρίδης ἀπέθανε, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεώ- 5
μενοι τῷ νόμῳ, ἐστήσαντο βασιλῆα τὸν πρεσβύτατον
Κλεομένηα, ὁ Δωριεὺς δεινὸν τε ποιούμενος, καὶ οὐκ
ἀξιῶν ὑπὸ Κλεομένεος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας ληὸν
Σπαρτιήτας, ἄγε ἐς ἀποικίην· οὔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι
χρηστηρίῳ χρησάμενος, ἐς ἥντινα γῆν κτίσων ἦ, οὔτε 10
ποιήσας οὐδὲν τῶν νομιζομένων. οἷα δὲ βαρέως φέρων,

dicunt etiam nonnulli, gemellos fuisse Cleombro-
tum et Leonidam. At posterius ducta uxor, mater
Cleomenis, quae Prinetae filia erat, Demarmeni
neptis, post Cleomenem nullos alios liberos peperit.

(42.) Et *Cleomenes* quidem, ut narrant, mentis
haud satis erat compos, ac fere furiosus. *Dorieus*
vero inter aequales primus erat; satisque speraverat,
pro sua virtute regnum se adepturum. Hanc spem
alens, quum mortuo Anaxandride Spartani ex lege
regem constituissent maiorem natu *Cleomenem*, in-
digne rem ferens *Dorieus*, et sub Cleomenis vivere
nolens imperio, postulata a Spartanis multitudine
quadam ex plebe, colonos hos eduxit, non consulto
Delphis oraculo quamnam in terram iret conditurus
coloniam, neque aliud quidquam ex civitatis insti-
tuto ante exsecutus. Sed, indignatus ut erat, ad Afri-

39a, 44.

ἀπείει ἐς τὴν Λιβύην τὰ πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δ' ἐς Κίνυπα, οἴκισε χῶρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παρὰ ποταμόν· ἐξελαθεὶς δὲ
 15 ἐνθεῦτεν τρίτῳ ἔτει ὑπὸ Μακέων τε καὶ Λιβύων καὶ Καρχηδονίων, ἀπίκητο ἐς Πελοπόννησον. Ἐνθαῦτα δὲ 43
 οἱ Ἀντιχάρης, ἀνὴρ Ἐλεώνιος, συνεβούλευσε ἐκ τῶν Λαίου χρησμῶν, Ἡρακλήϊν τὴν ἐν Σικελίᾳ κτίζειν, Φᾶς τὴν Ἐρυκος χώραν πᾶσαν εἶναι Ἡρακληδέων, αὐ-
 5 τοῦ Ἡρακλέος κτησαμένου. Ὁ δὲ, ἀκούσας ταῦτα, ἐς Δελφοὺς οἶχeto χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αἰρέει ἐπ' ἣν στέλλεται χώραν· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἰρήσειν. παραλαβὼν δὲ ὁ Δωριεὺς τὸν στόλον, τὸν καὶ ἐς Λι-
 βύην ἦγε, ἐκομίζετο παρὰ τὴν Ἰταλίην. Τὸν χρόνον 44
 δὲ τοῦτον, ὡς λέγουσι Συβαρίται, σφέας τε αὐτοὺς καὶ Τῆλυν τὸν ἐαυτῶν βασιλῆα ἐπὶ Κρότωνα μέλ-

cam dirigit naves, ducibus usus civibus nonnullis Theracis. Ubi ad Cinypem pervenit, condidit locum Libyaе pulcerrimum iuxta flumen. Inde vero eiectus tertio anno a Macis et Libybus et Carthaginensibus, in Peloponnesum rediit. (43.) Ibi Antichares, civis Eleonius, ex Laii oraculis consilium ei dedit, ut Herculeam in Sicilia conderet; dicens *universam Erycis regionem Heraclidarum esse, quippe ab ipso Hercule adquisitam*. Quo audito, Delphos profectus, *Dorieus*, quaerit ex oraculo, *an potiturus sit terrâ quam adire cogitaret?* et Pythia, *potiturum eâ*, respondit. Sumta itaque classe et multitudine, quam eandem in Africam duxerat, Italiam est praetervectus. (44.) Per id tempus, ut memorant Sybaritae ipsi et rex ipsorum Telys in eo erant ut adversus

λειν στρατεύεσθαι· τοὺς δὲ Κροτωνιήτας περιδεέας γε-
 νομένους, δεηθῆναι Δωριέος σφί τιμωρῆσαι, καὶ τυχεῖν 5
 δεθθέντας· συστρατεύεσθαι τε δὴ ἐπὶ Σύβαριν Δωριέα,
 καὶ συνελεῖν τὴν Σύβαριν. ταῦτα μὲν νυν Συβαρίται
 λέγουσι ποιῆσαι Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ. Κρο-
 τωνιῆται δὲ οὐδένα σφίσι φασὶ ξεῖνον προσεπιλαβέ-
 σθαι τοῦ πρὸς Συβαρίτας πολέμου, εἰ μὴ Καλλίην 10
 τῶν Ἰαμιδέων μάντιν Ἠλεῖον μῦνον· καὶ τρίτον τρόπον
 τοιῶδε. παρὰ Τήλυος τοῦ Συβαριτέων τυράννου ἀπο-
 δράντα ἀπικέσθαι παρὰ σφέας, ἐπεὶ τε οἱ τὰ ἱρὰ οὐ
 προεχώρει χρηστὰ θυομένων ἐπὶ Κρότωνα. ταῦτα δὲ ὧν
 45 οὔτοι λέγουσι. Μαρτύρια δὲ τούτων ἐκάτεροι ἀποδεί-
 κνύουσι τάδε. Συβαρίται μὲν, τέμενός τε καὶ νηὸν ἔοντα

XLIV. 14 seq. ὧν οὔτοι ex coniect. pro οὐκ οὔτοι, quod ha-
 bent libri omnes.

Crotonem arma moverent: et *Crotoniatae*, metu
 perculsi, rogarunt Dorieum ut opem sibi ferret, id-
 que ab illo impetrarunt. Nam cum illis adversus Sy-
 barin est profectus, et unà cum illis *Sybarin* cepit.
 Hoc igitur a Dorieo, et his qui cum eo erant, gestum
 esse aiunt Sybaritae. Crotoniatae vero adfirmant, ne-
 minem peregrinum belli contra Sybaritas suscepti so-
 cium sibi fuisse, nisi unum Calliam, vatem Eleum, ex
 Iamidarum familia; eumque hac ratione, quod a Tely,
 Sybaritarum tyranno ad se profugisset, quum sacri-
 ficanti adversus Crotonem sacra parum prospera eve-
 nissent. Hoc quidem hi dicunt. (45.) Testimonia
 autem dictorum haec adferunt utrique. Sybaritae qui-
 dem, partim testantur agrum sacrum atque templum

393, 74.

παρὰ τὸν ξηρὸν Κράστιν, τὸν ἰδρύσασθαι συνελόντα τὴν πόλιν Δωριέα λέγουσι Ἀθηναίη ἐπωνύμῳ Κραστή· τοῦ-
 5 το δὲ, αὐτοῦ Δωριέος τὸν θάνατον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται, ὅτι παρὰ τὰ μεμαντευμένα ποιέων διεφθάρη, εἰ γὰρ δὴ μὴ παρέπρηξε μηδὲν, ἐπ' ᾧ δὲ ἐστάλη ἐποίηε, εἴλε ἂν τὴν Ἑρυσκίην χώραν, καὶ ἑλὼν κατέσχε, οὐδ' ἂν αὐτὸς τε καὶ ἡ στρατιὴ διεφθάρη. Οἱ δ' αὖ Κροτω-
 10 νῆται ἀποδεικνῦσι Καλλίη μὲν τῷ Ἡλείῳ ἐξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κροτωνιήτιδι πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἐτι ἐνέμοντο οἱ Καλλίεω ἀπόγονοι· Δωριεῖ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος ἀπογόνοισι, οὐδέν· καί τοι, εἰ συνεπελάβετό γε τοῦ Συβαριτικοῦ πολέμου Δωριεὺς, δοθῆναι ἂν οἱ πολ-
 15 λαπλήσια ἢ Καλλίη. ταῦτα μὲν νυν ἑκάτεροι αὐτέων

XLV. 3 seq. Κράστιν. Κρ ᾧ θιν ed. Schaeff. et Borh. ex coniect. et dein Κραθή pro Κραστή.

prope siccum Crastin; quae Minervae, cognomine Crastiae, dedicata esse aiunt a Dorico, postquam consociatis armis cum Crotoniatis Sybarin cepisset; partim ipsius Dorici mortem ut maximum adferunt argumentum, quippe quem periisse aiunt eo quod contra vaticinia fecisset: qui si nihil deliquisset, sed id fecisset ad quod missus erat, cepisset Erycinam terram, et captam obtinuisset, neque ipse cum suo exercitu fuisset interemtus. Contra Crotoniatae multa monstrant in Crotoniensi agro eximie donata Calliae Eleo, quae ad meam usque aetatem posteris Calliae possederunt: Dorico vero eiusque posteris nihil esse donatum; cui tamen, si socius fuisset Sybaritici belli, multo plura quam Calliae fuissent donata. Haec utrique profertur testimonia; quorum utris accedere quisque ma-

μαρτύρια ἀποφαίνονται· καὶ πάρεστι ὁκοτέροισί τις
 46 πείθεται αὐτέων, τούτοισι προσχωρεῖν. Συνέπλεον δὲ
 Δωριεῖ καὶ ἄλλοι συγκτίσται Σπαρτιητέων, Θεσσα-
 λὸς καὶ Παραιβάτης καὶ Κελέης καὶ Εὐρυλέων. οἱ
 ἐπεὶ τε ἀπίκοντο παντὶ στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέ-
 θανον μάχῃ ἐσσωθέντες ὑπὸ τε Φοινίκων καὶ Ἑγε- 5
 σταίων· μούνος δὲ γε Εὐρυλέων τῶν συγκτιστέων πε-
 ριεγένετο τούτου τοῦ πάθεος. συλλαβῶν δὲ οὗτος τῆς
 στρατιῆς τοὺς περιγενομένους, ἔσχε Μινώην τὴν Σελί-
 νουσίῳ ἀποικίῃ· καὶ συνελευθέρου Σελινουσίου τοῦ μου-
 νάρχου Πειθαγόρεω. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτον κατέϊλε, αὐ- 10
 τὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σελινούντος, καὶ ἐμονάρχησε
 χρόνον ἐπ' ὀλίγον· οἱ γὰρ μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάν-
 τες ἀπέκτειναν, καταφυγόντα ἐπὶ Διὸς ἀγοραίου βα-
 47 μόν. Συνέσπετο δὲ Δωριεῖ καὶ συναπέθανε Φίλιππος
 ὁ Βουτακίδεω, Κροτωνιήτης ἀνὴρ· ὃς ἀρμοσάμενος Τή-

Iuerit, his accedat licet. (46.) Navigarunt autem cum
Dorieo alii Spartani, condendae coloniae socii, Thes-
 salus, et Paraebates, et Celeas et Euryleon. Qui post-
 quam cum universo adparatu in Siciliam pervene-
 runt, periere praelio superati a Poenis et Egestanis.
 Unus illorum huic cladi superstes fuit *Euryleon*. Is,
 collectis copiarum reliquiis, Minoam tenuit, Selinu-
 siorum coloniam, et *Selinusiis* operam suam contu-
 lit, ut Peithagora monarcho liberarentur. Postea vero,
 hoc sublato, tyrannidem Selinuntis ipse invasit, eam-
 que per breve tempus obtinuit: nam insurrectione
 facta interfecerunt eum Selinusii, tametsi ad foren-
 sis Iovis aram profugerat. (47.) Secutus etiam Do-
 rium erat et cum eo periit *Philippus*, Butacidae

394, 5.

λυος τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα, ἔφυγε ἐκ Κρότωνος·
 ψευθεὶς δὲ τοῦ γάμου, οἶχετο πλέων εἰς Κυρήνην· ἐκ
 5 ταύτης δὲ ὀρμεώμενος συνέσπετο οἰκῇ τε τριήρεϊ καὶ
 οἰκῇ ἀνδρῶν δαπάνῃ, ἐὼν τε Ὀλυμπιονίκης καὶ κάλ-
 λιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἐαυτόν. διὰ δὲ τὸ ἐαυτοῦ
 κάλλος ἐνείκατο παρὰ Ἐγεσταίων τὰ οὐδεὶς ἄλλος·
 ἐπὶ γὰρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἡρώϊον ἰδρυσάμενοι, θυσίησι
 10 αὐτὸν ἱλάσκονται. Δωριεὺς μὲν νυν τρόπῳ τοιούτῳ ἔτε- 48
 λεύτησε· εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ Κλεομένεος,
 καὶ κατέμενε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευε ἂν Λακεδαιμόνος.
 οὐ γὰρ τινα πολλὸν χρόνον ἤρξε ὁ Κλεομένης, ἀλλ'
 5 ἀπέθανε ἅπαις, θυγατέρα μούνην λιπὼν τῇ οὐνομα
 ἦν Γοργώ.

ΑΠΙΚΝΕΕΤΑΙ δ' ὧν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύ- 49

filius, civis Crotoniata. Is quum sibi desponsasset Te-
 lyis filiam, Sybaritarum regis, Crotone profugerat:
 frustratus autem nuptiis, relicta Italia Cyrenen naviga-
 verat. Inde profectus, secutus erat Dorieum propria
 triremi, suo sumtu militibus instructa: vir qui in
 Olympicis certaminibus victoriam reportaverat, et
 formosissimus omnium suae aetatis Graecorum. Hic
 ob formae praestantiam ab Egestanis consecutus est,
 quod nemo alius: hi enim super eius sepulcro He-
 roum erexerunt, et sacrificiis eum placant. (48.)
 Hunc finem habuit *Dorieus*: qui si sustinisset sub
 Cleomenis vivere imperio, et Spartaе manere, ipse
 rex evasisset Lacedaemonis. Neque enim diu admo-
 dum regnavit *Cleomenes*, sed mortuus est nulla prole
 relicta, nisi una filia, cui nomen erat Gorgo.

(49.) Hoc igitur regnante *Cleomene* Spartam

ραννος ἐς τὴν Σπάρτην, Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν.
 τῷ δὲ ἐς λόγους ἦϊε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων
 χάλκεον πίνακα, ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδου ἐνετέμνη-
 το, καὶ θάλασσά τε πᾶσα, καὶ ποταμοὶ πάντες. 5
 ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης, ἔλεγε πρὸς
 αὐτὸν τάδε· „Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ
 „θωμάσης τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξις· τὰ γὰρ κατήκοντά
 „ἐστὶ τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευ-
 „θέρων, ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῶν, 10
 „ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῶν, ὅσῳ προεστέατε τῆς Ἑλλά-
 „δος. νῦν ὦν, πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων, ῥύσασθε Ἰω-
 „νας ἐκ δουλοσύνης, ἀνδρας ὁμαίμονας. Εὐπετέως δὲ
 „ὑμῶν ταῦτα οἶά τε χωρέειν ἐστί. οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι
 „ἀλκιμοὶ εἰσὶ· ὑμεῖς τε, τὰ ἐς τὸν πόλεμον, ἐς τὰ μέ- 15
 „γιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἢ τε μάχη αὐτέων ἐστί

venit *Aristagoras*, Mileti tyrannus. Is regem con-
 veniens, secum adferebat, ut narrant Lacedaemonii,
 aeneam tabulam, in qua totius terrae circuitus erat
 incisus, et mare universum, fluviique omnes. Ubi in
 colloquium venit regis, haec ad eum verba fecit.
Cleomenes, ne meum studium te conveniendi mi-
 raris; talia enim sunt tempora. Servos esse Ionum
 filios, qui liberi esse debebant, probum et dolor
 maxime quidem est nobis ipsis, verum etiam, prae-
 ter caeteros Graecos, tanto magis vobis, quoniam
 principes estis Graeciae. Nunc igitur, per Deos
 te oro Graeciae praesides, e servitute vindicate Io-
 nas, consanguineos vestros. Facile autem est vobis
 hoc exsequi. Nec enim fortes viri sunt Barbari;
 vos vero bellica virtute praeter omnes populos

394, 35.

„τοιήδε, τόξα, καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ
 „ἔχοντες ἔρχονται εἰς τὰς μάχας, καὶ κυρβασίας ἐπὶ
 „τῇσι κεφαλῇσι· οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναί εἰσι. Ἔστι
 20 „δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νερομένοισι,
 „ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι· ἀπὸ χρυσοῦ ἀρ-
 „ξαμένοισι, ἄργυρος, καὶ χαλκός, καὶ ἐσθῆς ποικίλη,
 „καὶ ὑποζύγια τε καὶ ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλό-
 „μενοι, αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. Καταΐκηνται δὲ ἀλλήλων ἐχό-
 25 „μενοι, ὡς ἐγὼ Φράσω. Ἰώνων μὲν τῶνδε οἶδε Λυδοί,
 „οἰκέοντές τε χώραν ἀγαθὴν, καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόν-
 „τες.“ δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα εἰς τῆς γῆς τὴν περίοδον,
 τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην. „Λυδῶν δέ,“ ἔφη
 λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, „οἶδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς
 30 „τὴν ἡῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἐόντες ἀπάντων τῶν

eminetis. Pugnae genus autem illorum hoc est, arcus et breve spiculum. Braccis induti [non scutis tecti] in praelium eunt; tiaras [pro galeis] in capite gestant: ita superatu sunt faciles. Sunt autem continentem illam habitantibus bona, quanta non sunt aliis omnibus hominibus simul sumtis: aurum statim, tum argentum, et aes, et vestis pretiosa, et iumenta, et mancipia: quibus vos, si modo libuerit, potiemini. Habitant autem, alius populus alterum adtingens sic, quemadmodum ego dicam. Iuxta Ionas hosce habitant hi Lydi, terram tenentes bonam et argento abundantem. (Haec dicens, digito monstravit regionem in illo terrae circuitu, quem aeri incisum secum adtulcrat.) Lydis vero (sic dicere perrexit) contigui sunt versus orientem Phryges hi, et armentis et terrae frugi-

„ ἐγὼ οἶδα καὶ πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται
 „ Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοις
 „ δὲ πρόσσυροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήν-
 „ δε, ἐν ἣ ἡδε Κύπρος νῆσος κέεται· οἱ πεντακόσια τὰ-
 „ λαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέτειον Φόρον ἐπιτελεῦσι. Κιλί- 35
 „ κων δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οὔδε, καὶ οὗτοι ἐόντες
 „ πολυπρόβατοι. Ἀρμενίων δὲ, Ματιηνοί, χώραν τήνδε
 „ ἔχοντες. ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἡδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ
 „ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦ-
 „ σα ταῦτα, ἐνθα βασιλεύς τε μέγας δίαιταν ποιεῖται, 40
 „ καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαῦτά εἰσι. Ἐλόντες
 „ δὲ ταύτην τὴν πόλιν, θαρσέοντες ἡδὴ τῷ Διὶ πλούτου
 „ πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ περὶ μὲν χώρας ἄρα οὐ πολλῆς,
 „ οὐδὲ οὕτω χρηστῆς, καὶ οὕρων σμικρῶν, χρεόν ἐστι
 „ ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους, 45

XLIX. 45. ἀναβάλλεσθαι. Fors. ἀναλαβέσθαι.

bus opulentissimi omnium, quos equidem novi, populorum. Phrygibus proximi sunt Cappadoces, quos Syrios nos vocamus: hisque finitimi Cilices, ad mare hocce pertinentes, in quo Cyprus haec insula est; qui quingenta talenta annum tributum pendunt regi. Cilices adtingunt hi Armenii, et ipsi armentis opulenti. Armeniis finitimi Matieni hancce possident regionem. Horum regionem adtingit Cissia haec, in qua iuxta fluvium huncce Choaspen sita hic sunt Susa, ubi Rex magnus vitam agit, suntque pecuniarum illius thesauri. Hanc urbem quum ceperitis, tum fidenter cum Iove de divitiis contendetis. At nunc de exiguo terrae tractu, neque illo ita bono, et de arctis finibus opus est vobis pugnare cum Messeniis, qui vobis pares

„έόντας ἰσοπαλέας, καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους·
 „τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστι οὐδὲν, οὔτε ἀργύρου,
 „τῶν πέρι καὶ τίνα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνή-
 „σκειν. παρέχον δὲ τῆς Ἀσίας πάσης ἄρχειν εὐπετέως,
 50 „ἄλλο τι αἰρήσεσθε;“ Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε.
 Κλεομένης δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, „ὦ ξεῖνε Μιλήσιε,
 „ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ἀποκρινέεσθαι.“
 Τότε μὲν ἐς τοσοῦτον ἤλασαν. ἐπεὶ τε δὲ ἡ κυρίη ἡμέρη 50
 ἐγένετο τῆς ἀποκρίσιος, καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκεείμενον,
 εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, ὁκοσέων ἡμερέων
 ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλῆα. ὁ
 5 δὲ Ἀρισταγόρης, τᾶλλα ἐὼν σοφός, καὶ διαβάλλων
 ἐκεῖνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὸν γάρ μιν μὴ λέγειν
 τὸ ἐόν, βουλούμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν

sunt armis, et cum Arcadibus et Argivis, qui ni-
hil possident quod sit auri aut argenti simile,
cuius studio aliquis ad pugnandum cum vitae pe-
riculo commoveatur. Quare quum facile sit vobis
universae Asiae potiri imperio, aliud-ne quid-
piam praeoptabitis? Haec Aristagoras dixit; cui
Cleomenes: Hospes Milesie, ait, in tertium diem
differo tibi respondere. (50.) Tunc quidem in tan-
 tum progressi sunt: ubi vero adfuit constitutus respon-
 sioni dies, et ad locum ventum est de quo conve-
 nerant, ex Aristagora Cleomenes quaesivit, *quot*
dierum iter esset a mari Ioniam adluente usque
ad regem? Et Aristagoras, alioquin callidus homo,
 et pulcre illum circumveniens, in hoc quidem offen-
 dit. Nam quum non id quod res est dicere debuisset,
 ut qui Spartanos in Asiam cuperet evocare, ex

Ἀσίνην, λέγει δ' ὦν, τριῶν μηνῶν Φὰς εἶναι τὴν ἀνοδὸν.
 Ὁ δὲ, ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, τὸν ὁ Ἀρι-
 σταγόρης ὤρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· „ὦ 10
 „ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος
 „ἡλίου· σὺδέν᾽ γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμό-
 „νίοισι, ἐβέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν
 „ἀγαγεῖν.“ ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας, ἥϊε
 51 εἰς τὰ οἰκία. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, λαβὼν ἱκετηρίην,
 ἥϊε εἰς τοῦ Κλεομένεος· ἐσελθὼν δὲ εἴσω, ἀτὲ ἱκετεῦων,
 ἐπακουῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα, ἀποπέμψαντα τὸ
 παιδίον· προσεστήκει γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγά-
 τηρ, τῇ οὐνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μόνον τέκνον 5
 ἐτύγχανε ἔὸν ἐτέων ὀκτῶ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης
 δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ
 παιδίου εἵνεκα. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἄρχετο ἐκ

L. 12. εὐεπέα. εὐπετέα ed. Wess. et seqq.

veritate respondit, dicens *trium mensium esse ad-
 scensum*. Tum vero *Cleomenes*, praecidens reli-
 quum sermonem quem de itinere illo facturus erat
Aristagoras, ait: *Hospes Milesie, excede Spartā
 ante solis occasum: nec enim sermonem dicis au-
 diendum Spartanis, qui eos cupis trium mensium
 viam abducere a mari*. His dictis, *Cleomenes* do-
 mum abiit. (51.) Tum vero *Aristagoras* sumto oleae
 ramo domum adiit *Cleomenis*, et introgressus sup-
 plex illum precatus est, ut, dimissā filioli, sese au-
 diret: adstabat enim forte *Cleomeni* filia, cui nomen
 erat *Gorgo*, unica illius proles, annorum octo aut
 novem puella. Iussit illum *Cleomenes* dicere quae
 vellet, nec cessare puellae causā. Ibi *Aristagoras* a

396,95.

δέκα τάλαντων ὑπισχνέομενος, ἣν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν
 10 ἐδέετο. ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος, προέβαινε τοῖσι
 χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς οὗ πεντήκον-
 τὰ τε τάλαντα ὑποδέδεκτο· καὶ τὸ παιδίον ἠυδάξατο,
 „Πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξείνος, ἢ μὴ ἀποστάς ἴης.“
 ὅ τε δὴ Κλεομένης, ἡσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ παραίνεσει,
 15 ἦν ἐς ἕτερον οἶκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο
 τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ἐπι-
 πλεόν ἐτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρα βασιλῆα.

Ἔχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύτῃ ὧδε. Σταθμοὶ τε παν- 52
 ταχῇ εἰσι βασιλῆϊοι, καὶ καταλύσεις κάλλισται· διὰ
 οἰκεομένης τε ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλές· διὰ μὲν γε
 Λυδίας καὶ Φρυγίας σταθμοὶ τείνοντες εἴκοσὶ εἰσι, πα-
 5 ρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἐννενήκοντα καὶ ἥμισυ. Ἐκ-

decem incepit talentis quae illi pollicebatur, si ea,
 quae petiisset, effecta sibi dedisset: abnuenteque Cleo-
 mene, progressus est augendo subinde pecuniae sum-
 mam; donec postremo, quum quinquaginta ei ta-
 lenta reciperet, exclamavit puella: *Pater, corrup-*
pet te hic hospes, ni ocyus hinc abscesseris. Et
 delectatus *Cleomenes* puellae monito, in aliud con-
 clave abiit, et *Aristagoras* Spartâ omnino excessit,
 neque ei licuerat *de itinere ad Regem* plura com-
 memorare.

(52.) Est autem illius *itineris ratio* huiusmodi.
Stationes (sive *mansiones*) ubique sunt regiae, et
diversoria pulcerrima: totumque iter per culta ac
 tuta instituitur loca. Per *Lydiam* et *Phrygiam* viginti
 sunt mansiones, parasangae vero nonaginta quatuor
 cum dimidia. *Phrygiam* excipit *Halys* fluvius, ad

δέκεται δ' ἐκ τῆς Φρυγίης ὁ Ἄλυς ποταμός· ἐπ' αὐτὴν
 πύλαι τε ἐπέσι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη, καὶ
 οὕτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν· καὶ Φυλακτήριον μέγα
 ἐπ' αὐτῷ. Διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην, καὶ ταύ-
 τη πορευομένῳ μέχρ' οὕρων τῶν Κιλικίων, σταθμοὶ δυῶν 10
 δέοντες εἰσὶ τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ
 ἑκατόν. ἐπὶ δὲ τοῖσι τούτων οὖροισι διξᾶς τε πύλας διε-
 ξελαῖς, καὶ διξὰ Φυλακτήρια παραμεΐψαι. Ταῦτα
 δὲ διεξελάσαντι, καὶ διὰ τῆς Κιλικίης ὁδὸν ποιευμένῳ,
 τρεῖς εἰσι σταθμοὶ, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα καὶ 15
 ἥμισυ. οὗρος δὲ Κιλικίης καὶ τῆς Ἀρμενίης ἐστὶ ποτα-
 μὸς νηυσὶ περητός, τῷ οὐνόμα Εὐφράτης. Ἐν δὲ τῇ Ἀρ-
 μενίῃ σταθμοὶ μὲν εἰσι καταγωγέων πεντεκαίδεκα, πα-
 ρασάγγαι δὲ ἑξ καὶ πεντήκοντα καὶ ἥμισυ· καὶ Φυλα-
 κτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσὶ περητοὶ τέσσερες 20
 διὰ ταύτης ῥέουσι, τοὺς πᾶσα ἀνάγκη διαπορθμεῦσαι

quem est porta, per quam omnino transire oportet
 priusquam fluvium traicias: estque ibidem magna
 custodia. Transgresso in Cappadociam, atque per
 eam pergenti usque ad Ciliciae fines, mansiones sunt
 viginti octo, parasangae vero centum et quatuor: in
 his confinibus autem duae sunt portae transeundae,
 et duae custodiae. Has postquam praeterieris, per
 Ciliciam iter facienti tres sunt mansiones, parasangae
 vero quindecim cum dimidia. Terminus Ciliciae et
 Armeniae flumen est navibus transmittendum, cui
 nomen Euphrates. In Armenia vero mansiones sunt
 diversoriorum quindecim, et parasangae quinquaginta
 sex cum dimidia: estque in his etiam custodiae
 statio. Perfluunt autem Armeniam quatuor fluvii,

397, 27.

ἐστὶ. πρῶτος μὲν, Τίγρις· μετὰ δὲ, δεύτερός τε καὶ
 τρίτος αὐτὸς οὐνομαζόμενος, οὐκ αὐτὸς ἐὼν ποταμὸς,
 οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥέων· ὁ μὲν γὰρ πρότερος αὐτέων κα-
 25 ταλεχθεὶς, ἐξ Ἀρμενίων ῥέει· ὁ δ' ὕστερον, ἐκ Ματι-
 νῶν. ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν οὐνομα ἔχει Γύνδης,
 τὸν Κύρος διέλαβέ· κοτε ἐς διώρυχας ἐξήκοντα καὶ τριη-
 κσίας. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλλοντι ἐς τὴν
 Ματινην γῆν, σταθμοὶ εἰσι τέσσερες. ἐκ δὲ ταύτης ἐς
 30 τὴν Κισσίην χώραν μεταβαίνοντι, ἑνδεκα σταθμοὶ, πα-
 ρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσεράκοντα καὶ ἡμισὺ ἐστὶ ἐπὶ
 ποταμὸν Χοάσπην, ἔοντα καὶ τοῦτον νηυσὶ περητόν· ἐπ'
 ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται. Οὗτοι οἱ πάντες σταθμοὶ
 εἰσι ἑνδεκα καὶ ἑκατόν. καταγωγὰὶ μὲν νυν σταθμῶν
 35 τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα ἀναβαίνοντι. Εἰ 53
 δὲ ὀρθῶς μεμέτρηται ἢ ὁδὸς ἢ βασιλὴν τοῖσι παρὰσάγ-

quos navibus necessario oportet traicere. Primus est
 Tigris: deinde secundus et tertius idem nomen habent,
 quamvis non idem sit fluvius, nec eodem ex loco
 fluens; prior enim ex Armeniis fluit, posterior vero
 ex Matienis. Quarto fluvio nomen est Gyndes, is
 quem Cyrus in trecentos et sexaginta alveos diduxit.
 Ex hac Armenia ubi in Matienen regionem transieris,
 stationes sunt quatuor: tum ex hac in Cissiam trans-
 gredienti, stationes undecim, parasangae vero quadra-
 ginta duae cum dimidia, usque ad Choaspen fluvium,
 navibus itidem traiciendum; ad quem Susa urbs con-
 dita est. Harum omnium mansionum summa est cen-
 tum et undecim: totque sunt *stationes* atque diver-
 soria *Sardibus Susa* iter facienti. (53.) Quod si vero
 recte parasangis dimensa est regia via, et parasanga si

γησι, καὶ ὁ παρασάγγης δύναται τριήκοντα στάδια,
 ὥσπερ οὗτος γε δύναται ταῦτα, ἐκ Σαρδίων στάδια
 ἐστὶ ἐς τὰ βασιλῆα τὰ Μεμνόνια καλεόμενα, πεντα- 5
 κόσια καὶ τρισχίλια καὶ μυρία, παρασαγγέων ἑόντων
 πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων. πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκα-
 τὸν στάδια ἐπ' ἡμέρη ἑκάστη διεξιούσι, ἀναισιμουῦνται
 54 ἡμέραι ἀπαρτὶ ἐννενήκοντα. Οὕτω τῷ Μιλησίῳ Ἀρι-
 σταγόρῃ, εἶπαντι πρὸς Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον,
 εἶναι τριῶν μηνῶν τὴν ἄνοδον τὴν παρὰ βασιλῆα, ὀρθῶς
 εἴρητο. εἰ δέ τις τὸ ἀτρεκέστερον τούτων ἐτι δίζηται,
 ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω· τὴν γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρ- 5
 δις ὁδὸν δεῖ προσλογίσασθαι ταύτη. καὶ δὴ λέγω στα-
 δίους εἶναι τοὺς πάντας ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἑλληνικῆς
 μέχρι Σούσων, τοῦτο γὰρ Μεμνόνιον ἄστνυ καλέεται,
 τεσσεράκοντα καὶ τετρακισχιλίους καὶ μυρίους· οἱ γὰρ
 ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδις εἰσὶ τεσσεράκοντα καὶ πεντακό- 10

valet triginta stadia, (uti revera valet) erunt *Sardibus*
 usque ad regiam, quae *Memnonia* vocatur, stadio-
 rum tredecim millia et quingenta, quum sint para-
 sangae quadringentae et quinquaginta. Iam singulis
 diebus centena et quinquagena stadia conficiendo,
 consumuntur adcurate dies nonaginta. (54.) Itaque
 Milesius Aristagoras, quando Cleomeni Lacedaemo-
 nio dixit, *trium mensium iter esse quo ad Regem*
adscenditur, recte ille dixit. Si quis vero curatius
 etiam de his quaerat, ei ego hoc etiam declarabo;
 namque adiici debet iter Epheso Sardes faciendum.
 Dico igitur, a Graeco mari usque *Susa*, nam haec
Memnonia urbs vocatur, stadiorum omnium sum-
 mam esse quatuordecim millia et quadraginta. Nam

σιοι στάδιοι· καὶ οὕτω τρισὶ ἡμέρησι μῆκνεται ἡ τρί-
μηνος ὁδός.

Ἀπελαυνόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης, 55
ἦε εἰς τὰς Ἀθήνας, γενομένης τυράννων ὧδε ἐλευθέρως.

ἘΠΕΙ Ἰππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἰππῖω δὲ τοῦ
τυράννου ἀδελφεὸν, ἰδόντα ὅψιν ἐνυπνίου τῷ ἑαυτοῦ πά-
5 θεὶ ἐναργεστάτην, κτείνουσι Ἀριστογείτων καὶ Ἀρμό-
διος, γένος ἑόντες τὰ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μετὰ ταῦ-
τα ἐτυραννεύοντο Ἀθηναῖοι ἐπ' ἕτεα τέσσερα οὐδὲν ἥσσον,
ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, ἢ προτοῦ. Ἡ μὲν νυν ὅψις τοῦ 56
Ἰππάρχου ἐνυπνίου ἦν ἡδε. ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν
Παναθηναίων ἐδόκεε ὁ Ἰππαρχος, ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα
μέγαν καὶ εὐεϊδέα, αἰνίσσεσθαι τὰδε τὰ ἔπεα·

ab Epheso ad Sardes sunt stadia quingenta et quadra-
ginta: itaque tribus diebus longius fit trimestre iter.

(55.) Spartâ pulsus Aristagoras, *Athenas* inde se
contulit: quae civitas [haud multo ante] *tyrannis*
liberata erat, idque hoc modo.

POSTQUAM *Hipparchum*, Pisistrati filium, Hippiae
tyranni fratrem, cui per somnum visum erat oblatum
imminentem calamitatem perspicue significans, inter-
fecerunt *Aristogiton* et *Harmodius*, generis origine
Gephyraei; post haec *Athenae* per quatuor etiam nunc
annos nihilo minus, immo magis etiam quam antea,
tyrannide premebantur. (56.) Insomnium Hipparcho
oblatum huiusmodi erat. Nocte quae praecedebat Pa-
nathenaeorum solennia, visum erat Hipparcho ad-
stare ipsi virum grandem formosumque, aenigmati-
cis his verbis ipsum adloquentem :

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετλήετι θυμῷ·
οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.
ταῦτα δέ, ὡς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, Φανερός ἦν ὑπερ-
τιθέμενος ὄνειροπόλοισι· μετὰ δέ, ἀπειπάμενος τὴν ὄψιν,
ἔπεμπε τὴν πομπήν, ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ.

57 Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἔσαν οἱ Φονέες οἱ Ἰππάρχου,
ὡς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγεγόνεσαν ἐξ Ἐρετρίης τὴν ἀρ-
χήν· ὡς δὲ ἐγὼ ἀναπυνθανόμενος εὐρίσκω, ἔσαν Φοίνι-
κες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικομένων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν νῦν
Βοιωτὴν καλεομένην· οἶκεον δὲ τῆς χώρης ταύτης ἀπο-
λαχόντες τὴν Ταναγρικὴν μοῖρην. ἐνθεῦτεν δὲ Καδμείων
πρότερον ἐξαναστάντων ὑπ' Ἀργείων, οἱ Γεφυραῖοι οὗ-
τοι δεύτερα ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες ἐτράποντο ἐπ'

Intoleranda, leo, patiens, forti tolera animo!

*Nemo hominum iniustus non solvit tempore
poenam.*

Hanc visionem ille, simulatque illuxit, palam ad
somnia coniectores retulit: deinde vero, sacris
averruncandi caussa factis, pompam illam duxit, in
qua interfectus est.

(57.) *Gephyraei*, quorum de genere erant Hip-
parchi percussores, principio, ut ipsi aiunt, ex Ere-
triâ fuerunt oriundi; ut vero ego rem percontatus
reperio, Phoenices fuerunt ex illorum numero Phoe-
nicum, qui cum Cadmo in hanc regionem, quæ
nunc Boeotia vocatur, venerant; et Tanagricum eius-
dem regionis tractum, sorte acceptum, habitave-
runt. Inde postquam Cadmei prius ab Argivis fuis-
sent pulsi, deinde Gephyraei hi a Boeotis eiekti,
Athenas se converterunt. Et illos receperunt Athe-

Ἀθηνέων. Ἀθηναῖοι δὲ σφεας ἐπὶ ῥητοῖσι ἐδέξαντο σφέων
 10 αὐτῶν εἶναι πολιήτας, πολλῶν τέων καὶ οὐκ ἀξιαπη-
 γήτων ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι. Οἱ δὲ Φοίνικες οὗτοι οἱ 58
 σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἔσαν οἱ Γεφυραῖοι, ἄλ-
 λα τε πολλὰ, οἰκήσαντες ταύτην τὴν χώραν, ἐσήγαγον
 διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ γράμματα
 5 οὐκ ἔοντα πρὶν Ἑλλήσι, ὥς ἐμοὶ δοκέειν· πρῶτα μὲν,
 τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετὰ δὲ, χρόνου
 προβαίνοντος, ἅμα τῇ Φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸν ῥυθμὸν
 τῶν γραμμάτων. Περιόικεον δὲ σφεας τὰ πολλὰ τῶν
 10 χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες· οἱ παραλα-
 βόντες διδαχὴν παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, με-
 ταρρυθμίσαντές σφεων ὀλίγα, ἐχρέωντο· χρεώμενοι δὲ
 ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε, ἐσαγαγόντων

nienses hac conditione, ut cives essent Athenienses, at compluribus tamen nonnullis iuribus, nec vero dignis quae hîc commemorentur, essent exclusi. (58.) *Phoenices* autem hi, qui cum Cadmo adven-
 nerant, quorum de numero fuerunt *Gephyraei*, quum alias res multas ad doctrinam spectantes ad-
 tulerunt Hellenibus, tum *litteras*; quarum usus nul-
 lus antea, ut mihi videtur, apud *Hellenas* fuerat. Ac primum quidem tales adtulerant, qualibus omnes
 utuntur *Phoenices*: procedente vero tempore, simul
 cum sermone, literarum etiam ductus immutarunt. Pleraque per id tempus loca circum illos habitabant
Hellenes Iones: qui literas edocti a *Phoenicibus*, usi
 sunt eis formâ paululum mutatâ; a quorum usu mos in-
 valuit, ut, quemadmodum aequitas etiam postulabat,
 quoniam a *Phoenicibus* in *Graeciam* introductae sunt,

Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικήϊα κεκληῖσθαι. καὶ
 τὰς βύβλους διφθέρας καλέουσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ οἱ
 Ἴωνες, ὅτι ποτὲ ἐν σπάνι βύβλων ἐχρέωντο διφθέρησι 15
 αἰγέησί τε καὶ οἰῆσι· ἔτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ πολλοὶ
 59 τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι. Ἴδον
 δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήϊα γράμματα, ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἀπόλ-
 λωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβησι τῇσι Βοιωτῶν, ἐπὶ τρί-
 ποσί τισι ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ὄντα τοῖς
 Ἰωνικοῖσι. ὁ μὲν δὴ εἰς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα 5
 ἔχει,

Ἀμφιτρυὼν μ' ἀνέθηκε νέων ἀπὸ Τηλεβοάων.
 ταῦτα ἡλικίην ἂν εἴη κατὰ Λαίϊον τὸν Λαβδάκου τοῦ
 60 Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. Ἄτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξαμέ-
 τρῳ τόνῳ λέγει,

Σκαῖος πυγμαχέων με ἐκηβόλω Ἀπόλλωνι

Phoeniciae literae nominarentur. Atque byblos etiam (id est, *libros papyraceos*) antiquitus *diphtheras* (*membranas*) Iones vocant, quoniam in papyri inopia membranis (s. pellibus) caprinis et ovillis utebantur. Atque etiam nunc mea aetate multi barbarorum talibus in pellibus scribunt. (59.) Vidi vero etiam ipse *litteras Cadmeas* in templo Apollinis Tsmenii Thebis Boeotiae, tripodibus nonnullis insculptas, maximam partem similes *Ionicis literis*. Unus ex illis tripodibus hanc habet inscriptionem:

Dedicavit me Amphitryon, rediens ex Telebois. Haec igitur scripta fuerint Laii aetate, filii Labdaci, nepotis Polydori, filii Cadmi. (60.) Alius tripus hexametro modulo haec dicit:

Scaeus, in adsueto pugilum certamine victor,

νικήσας ἀνέθηκε τειν περικαλλές ἄγαλμα.

5 Σκαῖος δ' ἂν εἴη ὁ Ἴπποκόωντος· εἰ δὴ οὗτος γ' ἐστὶ ὁ ἀναβείς, καὶ μὴ ἄλλος τῷτὸ οὐνομα ἔχων τῷ Ἴπποκόωντος· ἡλικίην κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λαίου. Τρίτος δὲ 61
τρίπους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ·

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸν εὐσκόπων· Ἀπόλλωνι

μουναρχέων ἀνέθηκε τειν περικαλλές ἄγαλμα.

5 Ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέος μουναρχέοντος ἑξανιστέαται Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων, καὶ τρέπονται ἐς τοὺς Ἐγχέλεας. οἱ δὲ Γεφυραῖοι, ὑπολειφθέντες, ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν ἀναχωροῦσι ἐς Ἀθήνας· καὶ σφι ἰρὰ ἐστὶ ἐν Ἀθήνῃσι ἰδρυμένα, τῶν οὐδὲν μετὰ τοῖσι
10 λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα τῶν ἄλλων ἰρῶν, καὶ δὴ καὶ Ἀχαιΐης Δήμητρος ἰρὸν τε καὶ ὄργια.

me tibi sacravit, speciosum munus, Apollo.

Scaeus autem ille fuerit Hippocoontis filius: si modo hic fuit qui munus illud dedicavit, nec alius idem nomen gerens cum Hippocoontis filio: vixit hic autem Oedipi aetate, Laii filii. (61.) Tertius tripus, hexametro pariter modulo, haec inscripta habet:

Laodamas istum tripodem, sua in urbe monarchus,

hoc insigne decus tibi magne dicavit Apollo.

Hic est ille *Laodamas*, Eteoclis filius, quo regnante *Cadmei*, ab Argivis sedibus suis eiectioni, ad Encheleas se receperunt. *Gephyraei* vero, tunc relictii, postea a Boeotis coacti sunt Athenas concedere. Et habent hi templa Athenis exstructa, quae ad reliquos Athenienses nil pertinent, quum alia, quibus nihil commune cum caeteris templis est, tum Achaicae Cereris templum et sacra.

62 Ἡ μὲν δὴ ὄψις τοῦ Ἱππάρχου ἐνυπνίου, καὶ οἱ Γεφυραῖοι ὅθεν ἐγεγόνεσαν, τῶν ἔσαν οἱ Ἱππάρχου Φονέες, ἀπήγηταί μοι· δεῖ δὲ πρὸς τούτοις ἐτι ἀναλαβεῖν τὸν κατ' ἀρχαὸς ἥϊα λέξων λόγον, ὡς τυράννων ἐλευθερώθησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἱππίεω τυραννεύοντος καὶ ἐμπικραينوμένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἱππάρχου θάνατον, Ἀλκμαιωνίδαι, γένος ἔόντες Ἀθηναῖοι, καὶ Φεύγοντες Πεισιστρατίδας, ἐπεὶ τε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοις Ἀθηναίων Φυγᾶσι πειρωμένοις κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐ προεχώρει κάτοδος, ἀλλὰ προσέπταιον μεγάλως, πειρωμένοι κατιέναι τε καὶ ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, Λειψύδριον τὸ ὑπὲρ Παιονίης τειχίσαντες· ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμαιωνίδαι πᾶν ἐπὶ τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανώμενοι, παρ' Ἀμφικτυόνων τὸν νηὸν μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν

(62.) Quale fuerit visum Hipparcho oblatum, et unde oriundi Gephyraei, quorum de genere fuere Hipparchi percussores, est a me expositum. Superest ut post haec redeam ad narrationem quam initio instituturus eram, dicamque *qua ratione tyrannis liberatae sint Athenae*. Quo tempore *Hippias* tyrannidem obtinuit, et Athenienses ob Hipparchi caedem acerbius vexabat; per id tempus *Alcmaeonidae*, genere Athenienses, ob Pisistratidas vero patriā profugi, postquam cum aliis Atheniensium exsulibus per vim reditum sibi parare conantes nihil profecissent, sed ad *Leipsydrion* supra Paeoniam, quem locum tentandi reditus caussâ et liberandae civitatis consilio muniverant, ingentem accepissent cladem; deinde, omnia adversus Pisistratidas molientes, ab Amphictyonibus *templum Delphicum* hoc, quod nunc

15 νῦν ἔοντα, τότε δὲ οὐκω, τοῦτον ἐξοικοδομῆσαι. οἶα δὲ
 χρημάτων εὖ ἤκοντες, καὶ ἔοντες ἄνδρες δόκιμοι ἀνέκα-
 θεν ἔτι, τὸν τε νηὸν ἐξεργάσαντο τοῦ παραδείγματος
 κάλλιον, τὰ τε ἄλλα, καὶ, συγκειμένου σφι πωρίνου
 λίθου ποιεῖν τὸν νηὸν, Παρίου τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐξε-
 ποίησαν. Ὡς ὧν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, οὗτοι οἱ 63
 ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον τὴν Πυθίην χρη-
 μασι, ὅπως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες, εἴ τε ἰδίῳ στό-
 λῳ εἴ τε δημοσίῳ χρησόμενοι, προφέρειν σφι τὰς Ἀθή-
 5 νας ἐλευθεροῦν. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὥς σφι αἰεὶ ταῦτὸ
 πρόφαντον ἐγένετο, πέμπουσι Ἀγχιμόλιον τὸν Ἀστέρος,
 ἔοντα τῶν ἀστῶν ἄνδρα δόκιμον, σὺν στρατῷ, ἐξελῶντα
 Πεισιστρατίδας ἐξ Ἀθηνέων, ὅμως καὶ ξεινίους σφι ἔον-
 τας τὰ μάλιστα· τὰ γὰρ τοῦ θεοῦ πρεσβύτερα ἐποιεῦν-

est, et tunc nondum erat, aedificandum conduxe-
 runt. Quumque divitiis abundarent, et inde a ma-
 ioribus spectati essent viri, exaedificarunt templum
 quum aliàs pulcrius quam ferebat exemplar, tum
 frontem eius ex Pario marmore effecerunt, quam-
 quam conventum esset ut totum templum ex porino
 lapide construeretur. (63.) Hi igitur *Alcmaeonidae*,
 ut Athenienses narrant, dum *Delphis* morabantur,
 pecuniâ persuaserunt Pythiae, ut, quoties Spartani
 cives Delphos venirent, sive privato nomine sive
 publico oraculum consulturi, constanter illos mo-
 neret, ut *liberarent Athenas*. Proinde Lacedaemonii,
 quum idem ipsis semper effatum ederetur, mittunt
 Anchimolium, Asteris filium, cum exercitu, specta-
 tum inter cives virum, qui Pisistratidas Athenis pel-
 leret, quamquam hospitii iure cum ipsis in primis

το ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν. πέμπουσι δὲ τούτους κατὰ θά- 10
 λασσαν πλοίοισι. ὁ μὲν δὴ προσσχὼν ἐς Φάληρον, τὴν
 στρατιὴν ἀπέβησε· οἱ δὲ Πεισιστρατίδαι προπυθανόμε-
 νοι ταῦτα, ἐπεκαλέοντο ἐκ Θεσσαλίας ἐπικουρίην· ἐπε-
 ποίητο γὰρ σφι συμμαχίη πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δὲ
 σφι δεομένοισι ἀπέπεμψαν, κοινῇ γνώμῃ χρεώμενοι, 15
 χιλίην τε ἵππον, καὶ τὸν βασιλῆα τὸν σφέτερον Κινέην,
 ἄνδρα Κονιαῖον· τοὺς ἐπεὶ τε ἔσχον συμμαχούς οἱ Πει-
 σιστρατίδαι, ἐμηχανέατο τοιάδε. κείραντες τῶν Φαλη-
 ρέων τὸ πεδίον, καὶ ἱππάσιμον ποιήσαντες τοῦτον τὸν
 χῶρον, ἐπῆκαν τῷ στρατοπέδῳ τὴν ἵππον· ἐμπεσοῦσα 20
 δὲ διέφθειρε ἄλλους τε πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων,
 καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀγχιμόλιον· τοὺς δὲ περιγενομένους αὐ-
 τέων ἐς τὰς νέας κατέρξαν. Ὁ μὲν δὴ πρῶτος στόλος
 ἐκ Λακεδαίμονος οὕτω ἀπῆλλαξε· καὶ Ἀγχιμολίου

coniunctos : nam, quae diis debentur, antiquiora du-
 xerunt quam quae hominibus. Hunc exercitum, mari
 navibus missum, Anchimolius, portum tenens Pha-
 lerum, ibi in terra deposuit. Qua re ante cognita,
Pisistratidae, quum esset eis foedus cum Thessalis,
 auxilia e Thessalia acciverant. Et precantibus Thes-
 sali, publico decreto, mille equites miserant, et
 regem suum Cineam Coniaeum. Quos auxiliares na-
 cti Pisistratidae, hocce instituerunt facere. Detonsa
 planitie Phalereorum, et loco hoc equitibus habili
 reddito, equitatum adversus hostium castra mittunt:
 qui in hos incidens, quum alios multos interfecit La-
 cedaemoniorum, tum et ducem Anchimolium, reli-
 quos vero in naves compulerunt. Hic finis fuit pri-
 mae expeditionis Lacedaemoniorum: estque sepul-

25 εἰς τὰ Φαῖ τῆς Ἀττικῆς Ἀλωπεκῆσι, ἀγχοῦ τοῦ Ἡρα-
 κληίου τοῦ ἐν Κυνοσάργεϊ. Μετὰ δὲ, Λακεδαιμόνιοι 64
 μέζω στόλον στείλαντες, ἀπέπεμψαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας,
 στρατηγὸν τῆς στρατῆς ἀποδέξαντες βασιλῆα Κλεομέ-
 νεα τὸν Ἀναξανδρίδῃ, οὐκέτι κατὰ θάλασσαν στεί-
 5 λαντες, ἀλλὰ κατ' ἡπειρον. τοῖσι δὲ ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν
 Ἀττικὴν χώραν ἢ τῶν Θεσσαλέων ἵππος πρώτη προσέ-
 μιξε, καὶ οὐ μετὰ πολὺ ἐτράπετο· καὶ σφῶν ἐπεσον
 ὑπὲρ τεσσεράκοντα ἀνδρας, οἱ δὲ περιγεγόμενοι ἀπαλ-
 λάσσοντο ὡς εἶχον ἰθὺς ἐπὶ Θεσσαλίας. Κλεομένης δὲ
 10 ἀπικόμενος ἐς τὸ ἄστυ ἅμα Ἀθηναίων τοῖσι βουλομέ-
 νοις εἶναι ἐλευθέροις, ἐπολιόρκει τοὺς τυράννους, ἀπερ-
 γμένους ἐν τῷ Πελασγικῷ τείχεϊ. Καὶ οὐδέν τι πάν- 65
 τως ἂν ἐξείλον τοὺς Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι·
 οὔτε γὰρ ἐπέδρην ἐπενόεον ποιήσασθαι, οἱ τε Πεισιστρα-

crum Anchimolii in Attico pago, cui Alopecae no-
 men, prope Herculis templum quod in Cynosarge.
 (64.) Post haec maiores copias adversus *Athenas* mi-
 serunt *Lacedaemonii*, duce Cleomene rege, Anaxan-
 dridae filio: has vero non iam mari miserunt, sed
 per continentem. Cum his, ut in Atticam invaserunt,
 primum congressi Thessali equites, brevi tempore in fu-
 gam sunt versi; cecideruntque ex eisdem amplius qua-
 draginta, reliqui vero e vestigio recta versus Thessa-
 liam abierunt. *Cleomenes*, ut ad urbem pervenit,
 unā cum his ex Atheniensibus, qui liberi vivere cu-
 piebant, tyrannos obsedit, muro Pelasgico inclusos.
 (65.) Nequaquam vero expugnaturi *Pisistratidas*
 erant *Lacedaemonii*: nec enim iustam obsidionem
 instituere cogitaverant, et cibariis ac potulentis bene

τίδαι σίτοιςι καὶ ποτοῖςι εὖ παρεσκευάδατο· πολιορκή-
 σαντές τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν 5
 Σπάρτην. νῦν δὲ συντυχίῃ τοῖςι μὲν κακὴ ἐπεγένετο,
 τοῖςι δὲ, ἣ αὐτὴ αὐτὴ σύμμαχος· ὑπεκτιθέμενοι γὰρ
 ἔξω τῆς χώρας οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδῶν ἤλωσαν.
 τοῦτο δὲ ὥς ἐγένετο, πάντα αὐτέων τὰ πρῆγματα συνε-
 τετάρακτο. παρέστησαν δὲ, ἐπὶ μισθῶ τοῖςι τέκνοισι, 10
 ἐπ' οἷςι ἐβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρησι
 ἐκχωρῆσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. Μετὰ δὲ, ἐξεχώρησαν ἐς
 Σίγειον τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ· ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων
 ἐπ' ἕτεα ἔξ τε καὶ τριήκοντα, ἑόντες δὲ καὶ οὗτοι ἀνέ-
 καθεν Πύλιοι τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτέων γεγεγό- 15
 τες καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον, οἱ πρότερον
 ἐπήλυδες ἑόντες, ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλεῖς. ἐπὶ τού-
 του δὲ καὶ τῶντ' οὐνομα ἀπεμνημόνευσε Ἴπποκράτης

instructi Pisistratidae erant: post paucorumque die-
 rum obsidionem Spartam erant illi abituri. Nunc vero
 supervenit casus, istis infaustus, his vero peroppor-
 tunus: capti enim sunt Pisistratidarum liberi, quum
 in eo essent, ut extra Atticam in tuto collocarentur.
 Quae res postquam accidit, turbatae sunt omnes eo-
 rumdem rationes. Itaque deditionem fecerunt eis
 conditionibus, quae Atheniensibus placuerunt, ut,
receptis liberis suis, intra quinque dies Atticā ex-
cederent. Atque ita relictâ Atticâ *Pisistratidae* Si-
 geum ad Scamandrum migrarunt, postquam Athenis
 sex et triginta annos regnassent. Fuerunt autem hi
 origine Pylii et Neleidae, eisdem maioribus prognati
 atque *Codrus* et *Melanthus*; qui et ipsi olim, quum
 advenae essent, reges fuerunt Atheniensium. Cuius

τῷ παιδὶ θέσθαι, τὸν Πεισίστρατον, ἐπὶ τοῦ Νέστο-
 20 ρος Πεισιστράτου ποιούμενος τὴν ἐπωνυμίην. Οὕτω μὲν
 Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπαλλάχθησαν· ὅσα δὲ ἐλευθερω-
 θέντες ἔρξαν ἢ ἔπαθον ἀξιοχρεα ἀπηγήσιος, πρὶν ἢ Ἰω-
 νίην τε ἀποστῆναι ἀπὸ Δαρείου, καὶ Ἀρισταγόρεα τὸν
 Μιλήσιον ἀπικόμενον εἰς Ἀθήνας χρῆσαι σφέων βοή-
 θείην, ταῦτα πρῶτα φράσω.

Ἀθῆναι, εὐῶσαι καὶ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλαχ- 66
 θείσαι τυράννων, ἐγένοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐτῇσι δύο
 ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε, ἀνὴρ Ἀλκμαιωνί-
 δης, ὅσπερ δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι, καὶ
 5 Ἰσαγόρης ὁ Τισάνδρου, οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ
 τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι. θύουσι δὲ οἱ συγγενεῖς
 αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ δυ-

in originis memoriam Hippocrates filio suo nomen
Pisistrati imposuerat, de Pisistrato Nestoris filio.
 Hoc modo tyrannis suis liberati sunt Athenienses:
 quas vero res post receptam libertatem memoratu
 dignas vel gesserint vel passi sint, priusquam Ionia
 a Dario defecit, et Aristagoras Milesius Athenas venit
 opem illorum implorans, primum exponam.

(66.) *Athenae*, quum iam ante magnae fuissent,
 nunc, postquam tyrannis liberatae erant, maiores
 evaserunt. Dominabantur autem in illis duo viri,
Clisthenes, de familia Alcmaeonidarum, is quem
 fama fert corrupisse Pythiam, et *Isagoras*, Tisan-
 dri filius, spectata quidem familia natum; caeterum,
 quibus maioribus antiquitus fuerit oriundus, dicere
 nequeo, nisi quod cognati eius Iovi Cario sacra fa-
 ciunt. Hi viri inter se de principatu contendebant.

νάμιος. ἐστούμενος δὲ ὁ Κλεισθένης, τὸν δῆμον προσε-
 ταιριζέται. μετὰ δὲ, τετραφύλους ἔοντας Ἀθηναίους,
 δεκαφύλους ἐποίησε· τῶν Ἴωνος παίδων, Γελέοντος καὶ 10
 Αἰγικόρεος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὀπλητος, ἀπαλλάξας
 τὰς ἐπωνυμίας· ἐπιχωρίων δ' ἑτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας
 ἐξευρών, πάρεξ Αἴαντος· τοῦτον δὲ, ἅτε ἀστυγείτονα
 67 καὶ σύμμαχον ξεῖνον ἔοντα, προσέθετο. Ταῦτα δὲ,
 δοκέειν ἐμοὶ, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης οὗτος τὸν ἑαυτοῦ
 μητροπάτορα, Κλεισθέnea τὸν Σικυῶνος τύραννον. Κλει-
 σθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας, τοῦτο μὲν, ραψω-
 δούς ἔπαυσε ἐν Σικυῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὀμηρείων 5
 ἐπέων εἵνεκα, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ πολλὰ
 πάντα ὑμνέεται· τοῦτο δὲ, ἡρώων γὰρ ἦν καὶ ἔστι ἐν
 αὐτῇ τῇ ἀγορῇ τῶν Σικυωνίων Ἀδρήστου τοῦ Ταλαοῦ,
 τοῦτον ἐπεβύμησε ὁ Κλεισθένης, ἔοντα Ἀργεῖον, ἐμβα-

Superatus ab aemulo *Clisthenes*, plebis favorem sibi conciliavit: et deinde, quum in *quatuor tribus* distributi fuissent Athenienses, *decem tribus* constituit; mutatisque nominibus, quae ab Ionis filiis, Geleonte et Aegicore et Argada et Hoplete, erant desumpta, ab indigenis heroibus eas denominavit, uno Aiaice excepto; quem, ut vicinum et socium atque hospitem, adiecit. (67.) Qua in re, ut mihi videtur, Clisthenes hic avum suum maternum imitatus est, *Clisthenem Sicyonis tyrannum*. Ille enim, quum bellum gereret cum Argivis, primum *Rhapsodos* vetuit Sicyone carminibus Homericis decertare, quoniam in illis ubique fere nonnisi Argivi et Argos celebrantur: deinde, quum esset in foro Sicyoniorum aedes *Adrasto*, Talai filio, tamquam Heroi, conse-

10 λείν ἐκ τῆς χώρας. ἐλθὼν δὲ εἰς Δελφοὺς, ἐχρησθηριάζετο εἰ ἐκβάλοι τὸν Ἄδρηστον· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χαρᾷ Φᾶσα, „ Ἄδρηστον μὲν εἶναι Σικυωνίων βασιλῆα, ἐκεῖνον δὲ λευστήρα.“ ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ παρεδίδου, ἀπελθὼν ὁπίσσω, ἐφρόντιζε μηχανὴν τῇ αὐτὸς ὁ Ἄδρηστος ἀπαλ-
15 λάξεται. ὥς δὲ οἱ ἐξευρῆσθαι ἐδόκεε, πέμψας εἰς Θήβας τὰς Βοιωτίας, ἔφη θέλειν ἐπαγαγέσθαι Μελάνιππον τὸν Ἀστακοῦ· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπαγαγόμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν Μελάνιππον, τέμενός οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ τῷ πρυτανείῳ, καὶ μιν ἴδρυσεν ἐνθαῦ-
20 τα ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ. ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάνιππον ὁ Κλεισθένης, καὶ γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγῆσθαι, ὥς ἐχθιστον ἔοντα Ἄδρηστῳ· ὃς τὸν τε ἀδελφεόν οἱ Μηκιστέα ἀπεκτόνεε, καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεὶ τε δὲ

erata, hunc Clisthenes, quippe Argivum, sede sua eiectum cupiebat. Itaque Delphos profectus, consuluit oraculum, *an eiiceret Adrastum*. Cui Pythia respondit, *Adrastum regem esse Sicyoniorum, ipsum vero lapidatorem*. Postquam Deus ei hanc potestatem non fecit, domum reversus excogitavit rationem qua Adrastus ipse demigraret. Quam rationem ubi reperisse sibi visus est, Thebas Boeotias misit, dicens *velle se Melanippum, Astaci filium, deducere Sicyonem*: et permiserunt Thebani. Tum Clisthenes Melanippo Sicyonem deducto fanum dedicavit in ipso prytaneo, illudque ibi in loco munitissimo statuit. Melanippum autem arcessiverat Clisthenes, (nam et hoc me declarare oportet) ut qui inimicissimus fuisset Adrasto, quippe cuius fratrem interfecisset Mecistem, et Tydeum generum. Huic postquam

οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυσίας τε καὶ ὄρτας Ἀδρήστου
 ἀπελόμενος, ἔδωκε τῷ Μελανίππῳ. Οἱ δὲ Σικυῶνιοι 25
 ἐώθεσαν μεγαλῶστί κάρτα τιμᾶν τὸν Ἀδρήστον. ἡ γὰρ
 χώρα ἦν αὕτη Πολύβου· ὁ δὲ Ἀδρήστος ἦν Πολύβου θυ-
 γατριδῆος· ἅπαις δὲ Πόλυβος τελευτῶν διδοῖ Ἀδρήστῳ
 τὴν ἀρχήν. τὰ τε δὴ ἄλλα οἱ Σικυῶνιοι ἐτίμων τὸν Ἀδρή-
 στον, καὶ δὴ πρὸς, τὰ πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι 30
 ἐγέραιρον· τὸν μὲν Διόνυσον οὐ τιμῶντες, τὸν δὲ Ἀδρή-
 στον. Κλεισθένης δὲ χοροὺς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε,
 τὴν δὲ ἄλλην θυσίην τῷ Μελανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς
 68 Ἀδρήστον οἱ πεποίητο. Φυλας δὲ τὰς Δωριέων, ἵνα δὴ
 μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικυωνίοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι,
 μετέβαλε ἐς ἄλλα οὐνόματα. ἔνθα καὶ πλεῖστον κατε-
 γέλασε τῶν Σικυωνίων· ἐπὶ γὰρ υἱός τε καὶ ὄνου τὰς

LXVIII. 4. υἱός τε καὶ ὄνου. *Ex coniect. in ed. Schaeff. et Borh.*
adiicitur καὶ χοίρου.

templum dedicavit, sacrificia et solennia Adrasto
 ademta eidem Melanippo adtribuit. Consueverant
 autem Sicyonii magnifice admodum honorare *Adra-*
stum. Fuerat enim haec regio Polybi, Adrastus
 autem Polybi ex filia nepos fuit: qui quum sine li-
 beris decederet, tradidit Adrasto regnum. Adrastum
 autem quum aliis honoribus colebant Sicyonii, tum
 calamitates eius tragicis choris celebrabant: non
 Bacchum, sed Adrastum colentes. Clisthenes vero
 choros Baccho tribuit, reliquam vero solennitatem
 Melanippo. Hoc modo cum Adrasto egit *Clisthe-*
nes. (68.) Idem vero *tribuum* Doriensium *nomi-*
na mutavit, ne scilicet eadem Sicyoniis atque Ar-
 givis tribus essent. Atque id agens, maxime deri-
 sui habuit Sicyonios: quippe nova nomina a *sue* et

ἑπωνυμίας μετατιθεῖς, αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε,
 πλὴν τῆς ἑωυτοῦ Φυλῆς· ταύτῃ δὲ τὸ οὐνομα ἀπὸ τῆς
 ἑωυτοῦ ἀρχῆς ἔβητο. οὗτοι μὲν δὴ Ἀρχέλαοι ἐκαλέοντο·
 ἕτεροι δὲ, Τᾶται· ἄλλοι δὲ, Ὀνεᾶται· ἕτεροι δὲ, Χοι-
 ρεᾶται. Τούτοις τοῖσι οὐνόμασι τῶν Φυλέων ἐχρέωντο
 10 οἱ Σικυῶνιοι, καὶ ἐπὶ Κλεισθένης ἀρχόντος, καὶ ἐκείνου
 τελευτῶτος, ἔτι ἐπ' ἕτεα ἐξήκοντα· μετέπειτα μέντοι
 λόγον σφίσι δόντες, μετέβαλον ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ
 Παμφύλους καὶ Δυμανάτας· τετάρτους δὲ αὐτοῖσι
 προσέθεντο ἐπὶ τοῦ Ἀδρήστου παιδὸς Αἰγιαλέος, τὴν
 15 ἑπωνυμίην ποιούμενοι κεκληῆσθαι Αἰγιαλέας.

Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυῶνιος Κλεισθένης ἐπεποιήκεε. 69
 ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης, ἐὼν τοῦ Σικυωνίου τού-
 του θυγατρίδεος, καὶ τὸ οὐνομα ἐπὶ τούτου ἔχων, δο-
 κεῖν ἐμοί, καὶ οὗτος ὑπεριδὼν Ἴωνας, ἵνα μὴ σφισι

asino desumens, terminationem solam pristinarum
 tribuum adiecit, sua tribu excepta, cui de suo imperio
 nomen imposuit: hos enim *Archelaos* nominavit; re-
 liquorum autem alios *Hyatas*, alios *Onatas*, alios
Choireatas. Quibus nominibus tribuum usi sunt Si-
 cyonii non solum quoad regnavit Clisthenes, verum
 etiam post illius obitum sexaginta adhuc annis: deinde
 tamen, re deliberata, mutarunt ea, et alios *Hyllaeos*,
 alios *Pamphylos*, alios *Dymanatas* nominarunt:
 quartae vero tribus nomen ab Aegialeo desumserunt,
 Adrasti filio, tribulesque *Aegialeas* adpellarunt.

(69.) Haec Sicyonius Clisthenes fecerat. *Athe-
 niensis* autem *Clisthenes*, Sicyonii ex filia nepos,
 qui nomen etiam ab illo erat nactus, hic itidem per
 contemptum (ut mihi videtur) Ionum, ne eadem Athe-

αἱ αὐταὶ ἔωσι φυλαὶ καὶ Ἴωσι, τὸν ὁμώνυμον Κλει- 5
 σθένεα ἐμιμήσατο. ὥς γὰρ δὴ τὸν Ἀθηναίων δῆμον, πρό-
 τερον ἀπωσμένον, τότε πάντα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μοῖρην
 προσεθήκατο, τὰς φυλαὶς μετωνόμασε, καὶ ἐποίησε
 πλεῦνας ἐξ ἐλασσόνων· δέκα τε δὴ φυλάρχους ἀντι-
 τεσσέρων ἐποίησε, δέκα δὲ καὶ τοὺς δῆμους κατένεμε ἐς 10
 τὰς φυλαίς. ἦν τε, τὸν δῆμον προσθέμενος, πολλῶ κα-
 70 τύπερθε τῶν ἀντιστασιωτέων. Ἐν τῷ μέρει δὲ ἐσσού-
 μενος ὁ Ἰσαγόρης, ἀντιτεχνᾷται τάδε. ἐπικαλέεται
 Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, γενόμενον ἑαυτῷ ξείνων
 ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδέων πολιορκίης. τὸν δὲ Κλεομέ-
 νεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν παρὰ τοῦ Ἰσαγόρεω τὴν γυναῖ- 5
 κα. Τὰ μὲν δὴ πρῶτα πέμπων ὁ Κλεομένης ἐς τὰς
 Ἀθήνας κήρυκα, ἐξέβαλλε Κλεισθένεα, καὶ μετ' αὐ-

niensibus atque Ionibus tribuum nomina essent, co-
 gnominem Clisthenem est imitatus. Postquam enim
 plebem omnem Atheniensium, prius a se alienatam,
 suas ad partes traduxisset, tribuum tunc mutavit no-
 mina, et numerum illarum auxit: decem enim, quum
 quatuor fuissent, constituit phylarchas, et per *decem*
tribus distribuit *demos* (sive *curias*) omnes Athe-
 niensium. Eratque, plebe suis partibus adiectâ, longe
 potentior quam adversarii. (70.) Vicissim igitur ab
 illo superatus *Isagoras*, haec contra molitur. Cleo-
 menem advocat Lacedaemonium, qui hospes ipsi
 factus erat inde ab obsidione Pisistratidarum: quem
 quidem fama ferebat consuetudinem tunc habuisse
 cum uxore *Isagorae*. Primum igitur *Cleomenes*, prae-
 cone Athenas misso, Clisthenem urbe eiecit, multos-
 que cum eo alios Athenienses, hos dicens qui *ena-*

τοῦ ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων „τοὺς ἐναγέας“ ἐπιλέ-
γων. ταῦτα δὲ πέμπων ἔλεγε ἐκ διδαχῆς τοῦ Ἰσα-
10 γόρεω. οἱ μὲν γὰρ Ἀλκμαιωνίδαι καὶ οἱ συστασιῶται
αὐτέων εἶχον αἰτίην τοῦ φόνου τούτου· αὐτοὺς δὲ οὐ με-
τείχε, οὐδ' οἱ φίλοι αὐτοῦ. Οἱ δ' ἐναγέες Ἀθηναίων 71
ᾧδε φηνομάσθησαν. ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμ-
πικῆς· οὗτος ἐπὶ τυραννίδι ἐκόμησε. προσποισάμενος
δὲ ἐταιρήθη τῶν ἡλικιωτέων, καταλαβεῖν τὴν ἀκρόπο-
5 λιν ἐπειρήθη· οὐ δυνάμενος δὲ ἐπικρατῆσαι, ἰκέτης ἕξτεο
πρὸς τῷγαλμα. τούτους ἀνιστέασι μὲν οἱ πρυτάνεις τῶν
Ναυκράρων, οἵπερ ἐνέμον τότε τὰς Ἀθήνας, ὑπεγγύους
πλὴν θανάτου· φονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔχει Ἀλκμαι-
ωνίδας. ταῦτα πρὸ τῆς Πεισιστράτου ἡλικίης ἐγένετο.

gees essent. (id est, piaculo contaminati.) Haec au-
tem per nuncium edixit, ab Isagora edoctus: habe-
bant enim quidem Alcmaeonidae, et hi qui eorum-
dem erant partium, culpam commissae caedis; at
ipse Clisthenes eiusque amici non fuerant caedis par-
ticipes. (71.) *Enagees* autem dicti sunt nonnulli ex
Atheniensibus hac de caussa. Fuit *Cylon*, civis Athe-
niensis, olympicorum certaminum victor. Is cristas
tollens, consilium inierat occupandae tyrannidis.
Comparatis sibi sociis ex aequalium numero, arcem
occupare conatus est: quam quum obtinere non pos-
set, supplex ad deae imaginem consedit. Hos homi-
nes igitur surgere inde iusserunt prytanes Naucraro-
rum, qui tunc civitatem administrabant, fide data
punitum eos iri citra mortem: attamen occisi hi sunt
culpâ Alcmaeonidarum. Sed haec gesta sunt ante Pi-
sistrati aetatem.

72. Κλεομένης δὲ ὡς πέμπων ἐξέβαλε Κλεισθέnea καὶ τοὺς ἐναγῆας, Κλεισθένης μὲν αὐτὸς ὑπεξέσχε. μετὰ δὲ οὐδὲν ἤσσον παρῆν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεομένης, οὐ σὺν μεγάλῃ χειρὶ· ἀπικόμενος δὲ ἀγῆλατείε ἐπτακόσια ἐπίστια Ἀθηναίων, τὰ οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσαγόρης. ταῦτα 5 δὲ ποιήσας, δεύτερα τὴν βουλὴν καταλύειν ἐπειράτο· τριηκοσίοισι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρῳ στασιώτῃσι τὰς ἀρχὰς ἐνεχειρίζε. ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς, καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι, ὅτε Κλεομένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ στασιῶται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. 10 Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ, τὰ αὐτὰ φρονήσαντες, ἐπολιόρκειον αὐτοὺς ἡμέρας δύο· τῇ δὲ τρίτῃ ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρας, ὅσοι ἔσαν αὐτέων Λακεδαιμόνιοι. Ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεομένει ἡ Φήμη· ὥς γὰρ ἀνέβη

(72.) Postquam Cleomenes, misso praecone, eiciendos urbe Clisthenem et piaculo contaminatos edixit, unus Clisthenes ultro excessit. Deinde vero nihilo minus *Athenas* venit *Cleomenes*, non quidem cum magna manu: quo ubi pervenit, septingentas familias urbe eiecit, quas ei *Aristagoras* indicaverat. Quo facto, deinde senatum conatus est dissolvere, et trecentis civibus de Isagorae factione tradidit magistratus. Quum vero resisteret senatus, et imperio nollet parere, Cleomenes et Isagoras cum suarum partium civibus arcem occupant. Et caeteri Athenienses, cum senatu sentientes, per biduum illos obsederunt: tertio vero die, deditione factâ, Atticâ excessere quotquot eorum Lacedaemonii erant. Atque ita implebatur Cleomeni ominosum quod acceperat dictum: nam quum in arcem, occupaturus illam, ad-

15 ἐς τὴν ἀκρόπολιν, μέλλων δὴ αὐτὴν κατασχῆσιν, ἥϊε
 ἐς τὸ ἄδυτον τῆς θεοῦ, ὡς προσερέων· ἡ δὲ ἱρηΐη ἐξα-
 ναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου, πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμει-
 ψαι, εἶπε· „ὦ ξεῖνε Λακεδαιμόνιε, πάλιν χῶρει,
 „μηδ' ἔσιθι ἐς τὸ ἱρόν· σὺ γὰρ θεμιτὸν Δωριεῦσι πα-
 20 „ριέναι ἐνθαῦτα.“ ὁ δὲ εἶπε· „ὦ γύναι, ἀλλ' οὐ Δω-
 „ριεύς εἰμι, ἀλλ' Ἀχαιῖς.“ Ὁ μὲν δὴ τῇ κληδόνι οὐ-
 δὲν χρεώμενος, ἐπεχείρησέ τε, καὶ τότε πάλιν ἐξέπιπτε
 μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Τοὺς δὲ ἄλλους Ἀθηναῖοι κα-
 τέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ· ἐν δὲ αὐτοῖσι, καὶ Τιμησί-
 25 θεον τὸν Δελφόν, τοῦ ἔργα χειρῶν τε καὶ λήματος
 ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καταλέξαι. οὗτοι μὲν νυν δεδεμένοι
 ἐτελεύτησαν. Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα Κλεισθέnea καὶ 73
 τὰ ἑπτακόσια ἐπίστια τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεομένεος
 μεταπεμψάμενοι, πέμπουσι ἀγγέλους ἐς Σάρδεις, συμ-

scendisset, ad penetrale accesserat, deam consulturus:
 at sacerdos de sella surgens, priusquam ille per ianuam
 intrasset, dixit: *Retrogredere, hospes Lacedaemonie,*
nec in hoc templum pedem pone: nefas est enim
Doriensibus huc intrare. Cui ille respondit: *At non*
Doriensis sum, o mulier, sed Achaeus. Igitur,
 quum spreto omine exsequi consilium esset adgres-
 sus, tunc rursus excidit cum Lacedaemoniis. Reli-
 quos vero in vincula coniecerunt Athenienses, morti
 destinatos: et in his Timesitheum Delphensem, cuius
 viri opera manuum fortisque animi maxima possem
 commemorare. Et hi quidem in vinculis mortui sunt.
 (73.) Post hacc *Athenienses*, revocato *Clisthene* et
 septingentis illis familiis, quae a Cleomene patriâ erant
 pulsae, Sardes legatos miserunt, cupientes cum *Per-*

μαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι πρὸς Πέρσας· ἥπιστέα-
το γάρ σφι Λακεδαιμονίους τε καὶ Κλεομένεα ἐκπε- 5
παλεμῶσθαι. ἀπικομένων δὲ τῶν ἀγγέλων ἐς τὰς Σάρ-
δεις, καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα, Ἀρταφέρνης ὁ
Ὑστάσπεος, Σαρδίων ὕπαρχος, ἐπειρώτα τίνες εἶντες
ἄνθρωποι, καὶ πῇ γῆς οἰκημένοι, δεοῖατο Περσέων σύμ-
μαχοι γενέσθαι. πυθόμενος δὲ πρὸς τῶν ἀγγέλων, ἀπε- 10
κορύφου σφι τάδε· εἰ μὲν διδοῦσι βασιλεῖ Δαρεῖῳ Ἀθη-
ναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην σφι συνετίθετο·
εἰ δὲ μὴ διδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς ἐκέλευε. Οἱ
δὲ ἄγγελοι ἐπὶ σφέων αὐτέων βαλόμενοι, διδόναι ἔφα-
σαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσασθαι. οὗτοι μὲν 15
δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἐσωτῶν, αἰτίας μεγάλας ἔχον.

74 Κλεομένης δὲ, ἐπιστάμενος περιῦβρίσθαι ἔπεισι καὶ

LXXIII. 5. Vulgo omnes γὰρ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους.

*sis contrahere societatem: intellexerant enim, bel-
lum sibi imminere cum Lacedaemoniis et Cleomene.
Postquam Sardes advenere legati, et mandata expo-
suere, quaesivit Artaphernes, Hystaspis filius, prae-
fectus Sardium, quoniam homines essent, et ubi ter-
rarum habitarent, qui Persarum peterent societa-
tem? Quod ubi ex legatis cognovit, brevibus verbis
eos expedit. Si regi Dario Athenienses terram
traderent et aquam, societatem illis pollicitus est: si
non traderent, abire illos iussit. Tum legati, re pri-
vatim inter se deliberata, tradere se, dixerunt; sci-
licet cupientes contrahi societatem. At hi, quum do-
mum rediissent, gravem culpam sustinuerunt.*

(74.) *Cleomenes, quum se et verbis et factis con-
tumeliose ab Atheniensibus acceptum existimaret, ex*

ἔργουσι ὑπ' Ἀθηναίων, συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοποννή-
 σου στρατὸν, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει· τίσασθαι τε
 ἐβέλων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ Ἰσαγόρεα βουλό-
 5 μενος τύραννον καταστήσαι· συνεξῆλθε γάρ οἱ οὗτος ἐκ
 τῆς ἀκροπόλεως. Κλεομένης τε δὴ στόλῳ μεγάλῳ ἐπέ-
 βαλε ἐς τὴν Ἐλευσίνα, καὶ οἱ Βοιωτοὶ ἀπὸ συνθήματος
 Οἰνόην αἰρέουσι, καὶ Ὑσιας, δῆμους τοὺς ἐσχάτους τῆς
 Ἀττικῆς· Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο ἐπίοντες
 10 χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ περ ἀμφιβολίῃ
 ἐχόμενοι, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ἐς ὕστερον ἐμελ-
 λον μνήμην ποιήσεσθαι· Πελοποννησίοισι δὲ, εὐοῦσι ἐν
 Ἐλευσίνι, ἀντία ἔθεντο τὰ ὅπλα. Μελλόντων δὲ συνά- 75
 ψειν τὰ στρατόπεδα ἐς μάχην, Κορίνθιοι μὲν πρῶτοι
 σφὶ αὐτοῖσι δόντες λόγον ὡς οὐ ποιοῖεν τὰ δίκαια, με-
 τεβάλλοντό τε καὶ ἀπαλλάσσοντο· μετὰ δὲ Δημάρχη-

universa Peloponneso contraxit exercitum, quo con-
 silio contrahat non dicens; sed poenas sumere de po-
 pulo Atheniensium cupiens, et Isagoram constituere
 tyrannum: hic enim cum illo ex arce Athenarum erat
 egressus. Dum igitur ingenti cum exercitu Cleome-
 nes Eleusinem invadit, per idem tempus Boeoti ex
 composito capiunt Oenoën et Hysias, extremos Atticae
 pagos; et Chalcidenses ab alia parte Atticam ingressi
 vastabant. Tum Athenienses, quamquam ancipite
 pressi periculo, Boeotorum et Chalcidensium ultione
 in aliud tempus dilata, Peloponnesiis, quippe qui iam
 Eleusine erant, arma opposuerunt. (75.) Quum vero
 iam in eo essent utrimque exercitus ut ad manus ve-
 nirent, ibi primum Corinthii, reputantes secum in-
 iuste se facere, retro conversi abscesserunt: deinde

τος, ὃ Ἀρίστωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς Σπαρτι- 5
 τέων, καὶ συνέξαγαγὼν τε τὴν στρατιὴν ἐκ Λακεδαί-
 μονος, καὶ οὐκ ἐὼν διάφορος ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ Κλεο-
 μένει. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης ἐτέθη νόμος ἐν
 Σπάρτῃ, μὴ ἐξεῖναι ἐπεσθαι ἀμφοτέρους τοὺς βασι-
 λῆας, ἐξιούσης τῆς στρατιῆς· τέως γὰρ ἀμφοτέροι ἐῖπον 10
 τοῦ παραλυομένου δὲ τουτέων τοῦ ἑτέρου, καταλείπε-
 σθαι καὶ τῶν Τυνδαριδέων τὸν ἕτερον· πρὸ τοῦ γὰρ δὴ
 καὶ οὗτοι ἀμφοτέροι, ἐπὶ κλητοῖ σφί ἐόντες, εἶποντο.
 Τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσίνι ὀρέωντες οἱ λοιποὶ τῶν συμμά-
 χων τοὺς τε βασιλῆας τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἔμολο- 15
 γέοντας, καὶ Κορινθίους ἐκλιπόντας τὴν τάξιν, οἶχοντο
 76 καὶ αὐτοὶ ἀπαλλασσόμενοι. Τέταρτον δὴ τοῦτο ἐπὶ
 τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Δωριεῖς, δῖς τε ἐπὶ πολέμῳ
 ἐσβαλόντες, καὶ δῖς ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλήθους τοῦ Ἀθη-

idem fecit *Demaratus*, *Aristonis filius*, qui et ipse
 rex erat *Lacedaemoniorum*, et unà cum *Cleomene*
 exercitum eduxerat *Lacedaemone*, neque superiore
 tempore cum illo discordaverat. Ab hoc vero dissi-
 dio facta lex est *Spartae*, *ne ambo reges, exeunte*
exercitu, castra sequerentur: (adhuc enim ambo
 sequi consueverant:) *altero autem vacante a mili-*
tia, alterum etiam Tyndaridarum domi relinqui;
 nam ante id tempus hi ambo, tamquam auxiliares,
 secuti erant. Tunc igitur reliqui socii, qui *Eleusine*
 erant, reges dissidere videntes, et *Corinthios* relin-
 quere stationem, etiam ipsi converso agmine disces-
 sere. (76.) Quarta haec est expeditio, quam *in At-*
ticam suscepere *Dorienses*: his enim hostiliter eam
 sunt ingressi, bis vero commodi caussa populi *Athe-*

καίων. πρῶτον μὲν, ὅτε καὶ Μέγαρα κατοίκησαν, οὗ-
5 τος ὁ στόλος, ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων, ὁρῶς
αὐτὸν καλέοιτο· δεύτερον δὲ καὶ τρίτον, ὅτε ἐπὶ Πεισιστρα-
τιδέων ἐξέλασιν ὁρμηθέντες ἐκ Σπάρτης ἀπίκοντο· τέ-
ταρτον δὲ τότε, ὅτε ἐς Ἐλευσῖνα Κλεομένης ἄγων Πε-
λοποννησίους ἐσέβαλε. οὕτω τέταρτον τότε Δωριεῖς ἐσέ-
βαλον ἐς Ἀθήνας.

Διαλυθέντος αὖν τοῦ στόλου τούτου ἀκλεῶς, ἐνθαῦτα 77
Ἀθηναῖοι τίνυσθαι βουλόμενοι, πρῶτα στρατηγὴν ποιεῦν-
ται ἐπὶ Χαλκιδέας· Βοιωτοὶ δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦσι βοη-
θέουσι ἐπὶ τὸν Εὐρίπον. Ἀθηναίοισι δὲ ἰδοῦσι τοὺς βοη-
5 θούς, ἔδοξε πρότερον τοῖσι Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι
ἐπιχειρεῖν. συμβάλλουσί τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθη-
ναῖοι, καὶ πολλῶ ἐκράτησαν· καὶ δὲ πολλοὺς Φο-
νεύσαντες, ἐπτακοσίους αὐτέων ἐζώγρησαν. Τῆς δὲ αὐ-

niensis. Primo quidem loco illa expeditio, qua Me-
gara colonis frequentarunt Codro regnante Athenis,
merito nominabitur: iterum vero, atque tertio, quan-
do ad eiiciendos Pisistratidas ex Sparta advenerunt:
quarto tunc, quum Peloponnesios ducens Cleomenes,
Eleusinē invasit. Ita tunc quarta vice Dorienses
Athenas invaserunt.

(77.) Postquam inglorium hunc exitum habuit ista
expeditio, tunc Athenienses, poenas de *Chalciden-
sibus* sumturi, primum adversus hos arma moverunt:
Chalcidensibus vero *Boeoti* opem laturo ad Euripum
properarunt. Quos ubi conspicati sunt Athenienses,
Boeotos prius quam Chalcidenses adgredi placuit.
Pugnā cum Boeotis commissā, insignem victoriam
Athenienses reportarunt, plurimis eorum occisis, et

τῆς ταύτης ἡμέρης οἱ Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὐβοίαν, συμβάλλουσι καὶ τοῖσι Χαλκιδεῦσι· νικήσαν- 10
 τες δὲ καὶ τούτους, τετρακισχιλίους κληρούχους ἐπὶ τῶν
 ἵπποβοτέων τῇ χώρῃ λείπουσι· οἱ δὲ ἵπποβοταὶ ἐκα-
 λέοντο οἱ παχέες τῶν Χαλκιδέων. ὅσους δὲ καὶ του-
 τέων ἐζώγησαν, ἅμα τοῖσι Βοιωτῶν ἐζωγρημένοισι εἵ-
 χον ἐν Φυλακῇ, ἐς πέδας δῆσαντες· χρόνῳ δὲ ἔλυσάν 15
 σφεας, διμνέως ἀποτιμησάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτέων,
 ἐν τῇσι ἐδεδέατο, ἀνεκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν· αἵπερ
 ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἔσαν περιεοῦσαι, κρεμάμεναι ἐκ τειχέων
 περιπεφλευσμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ τοῦ
 μεγάρου τοῦ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένου. καὶ τῶν λύ- 20
 τρων τὴν δεκάτην ἀνέθηκαν, ποιησάμενοι τέβριππον χάλ-
 κεον· τὸ δὲ ἀριστερῆς χειρὸς ἔστηκε πρῶτον ἐσίοντι ἐς τὰ

septingentis captis. Deinde eodem die in Euboeam transgressi, cum Chalcidensibus etiam pugnam committunt: quibus et ipsis praelio victis, quater mille colonos in hippobotarum praediis relinquunt: *hippobotae* autem (id est, qui equos alunt) vocantur apud Chalcidenses homines locupletes. Quotquot ex Chalcidensibus vivos ceperant Athenienses, perinde atque Boeotos, in custodia habuerunt, compedibus vinctos. Interiecto vero tempore eosdem manumiserunt, binis minis aestimatos: compedes autem, quibus isti vincti fuerant, suspenderunt in acropoli; quae ad meam usque aetatem ibi superfuerunt, e muro pendentes a Medis ambusto, qui est ex adverso aedis occidentem spectantis. Pretii autem redemptionis decimam consecrarunt, ex illaque quadrigam conficiendam curarunt aeneam, quae a sinistra stat

411, 27.

προϋλαία τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἐπιγέγραπται δὲ οἱ
ταῦδε·

25 Ἴθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες
παῖδες Ἀθηναίων ἔργασιν ἐν πολέμου,
δεσμῶ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρέῳ ἔσβεσαν ὕβριν·
τῶν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

Ἀθηναῖοι μὲν νυν ἠΰξηντο. δηλοῖ δὲ οὐ κατ' ἐν μούνον, 78
ἀλλὰ πανταχῇ, ἣ ἰσηγορίῃ ὥς ἔστι χρεῖμα σπουδαῖον·
εἰ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννεύμενοι μὲν, οὐδαμῶν τῶν σφέας
περιοικεόντων ἔσαν τὰ πολέμια ἀμείνους, ἀπαλλαχθέν-
5 τες δὲ τυράννων, μακροῦ πρώτοι ἐγένοντο. δηλοῖ ὧν ταῦ-
τα, ὅτι κατεχόμενοι μὲν, ἐθελοκάκεον, ὥς δεσπότη
ἐργαζόμενοι ἐλευθερωθέντων δὲ, αὐτὸς ἕκαστος ἐου-

primum ingredienti in propylaea quae sunt in acro-
poli. Est autem in illa inscriptio haec:

Attica perdomitis acri sub Marte iuventus

Boeotis populis Chalcidicaque manu,

damna rependerunt vinclis et carcere caeco,

quorum hae de decima stant tibi, Pallur, equae.

(78.) Auctae igitur erant Athenarum opes. Adparet
autem, non hoc uno exemplo, sed ubique, quam
praeclara res sit iuris aequalitas. Nam et Athēnien-
ses, quamdiu sub tyrannis erant, nullis ex finitimis
populis bello fuerunt superiores; tyrannis autem li-
berati, longe primi evaserunt. Quae res declarat,
quoad tyrannide fuerunt pressi, ultro illos minus
fortiter rem gessisse, quippe pro domino laborantes:
postquam vero in libertatem sunt restituti, unusquis-

τῷ προθυμέετο κατεργάζεσθαι. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔπρηνον.

- 79 Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα εἰς θεὸν ἔπεμπον, βουλό-
μενοι τίσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ Πυθίη „ἀπὸ σφέων
μὲν αὐτέων οὐκ, ἔφη, αὐτοῖσι εἶναι τίσιν, εἰς πολύφη-
μον δὲ ἐξενείκοντας ἐκέλευε τῶν ἄγχιστα δέεσθαι.“
ἀπελθόντων ὧν θεοπρόπων, ἐξέφερον τὸ χρηστήριον, 5
αἰλὴν ποιησάμενοι. ὡς ἐπυνθάνοντο δὲ λεγόντων αὐτέων
τῶν ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι ἀκουσάντες
τουτέων „Οὐκ ὧν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι Τανα-
„γραῖοί τε καὶ Κορωναῖοι καὶ Θεσπιέες, καὶ οὗτοι γε
„ἅμα ἡμῶν αἰεὶ μαχόμενοι, προθύμως συνδιαφέρουσι 10
„τὸν πόλεμον; τί δεῖ τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλ-
80 „λον μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ χρηστήριον.“ Τοιαῦτα δὲ ἐπι-
λεγόμενων, εἶπε δὴ κοτε μαθὼν τις „Ἐγὼ μοι δοκέω

que pro se ipse studiose dabat operam ut recte rem gereret. In hoc igitur statu res Atheniensium erat.

(79.) *Thebani* vero, ultionem sumturi de Atheniensibus, Delphos miserunt qui deum consulerent. Quibus Pythia respondit, *per se non posse illos ultionem capere; sed rem ad clamosum (populum) referre iussit, et proximos rogare*. Legati domum reversi, convocata populi concione, renunciant oraculi responsum. Tum Thebani, ubi ex his audiverunt *proximos debere rogari*, dixere: *Nonne proximi a nobis habitant Tanagraei et Coronaei et Tespienses? Atqui hi constanter nobiscum pugnant, strenueque arma nobiscum sociant. Quid opus est hos rogare? Immo haec non fuerit oraculi sententia.* (80.) Ita dum hi inter se disceptant, postremo aliquis, re audita, ait: *Ego mihi videor intelligere quid ve-*

412, 57.

- „συνιέναι τὸ ἐθέλει λέγειν ἡμῖν τὸ μαντήϊον. Ἀσωποῦ
 „λέγονται γενέσθαι θυγατέρες Θήβη τε καὶ Αἴγινα·
 5 „τούτέων ἀδελφεῶν ἐουσέων, δοκέω ἡμῖν Αἰγινήτεων
 „δέεσθαι τὸν θεὸν χρῆσαι τιμωρητῆρων γενέσθαι.“ καὶ,
 οὐ γάρ τις ταύτης ἀμείνων γνώμη ἐδόκεε φαίνεσθαι,
 αὐτίκα πέμψαντες ἐδέοντο Αἰγινήτεων, ἐπικαλεόμενοι
 κατὰ τὸ χρηστήριόν σφι βοηθέειν, ὡς ἔόντων ἀγχιστέων.
 10 οἱ δέ σφι αἰτέουσι ἐπικουρίην τοὺς Αἰακίδας συμπέμπειν
 ἔφασαν. Πειρησαμένων δὲ τῶν Θηβαίων κατὰ τὴν 81
 συμμαχίην τῶν Αἰακιδέων, καὶ τρηχέως περιεφθέντων
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, αὐτίς οἱ Θηβαῖοι πέμψαντες, τοὺς
 μὲν Αἰακίδας σφι ἀπεδίδουσιν, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἐδέοντο.
 5 Αἰγινήται δὲ, εὐδαιμονίῃ τε μεγάλη ἐπαρθέντες, καὶ
 ἔχθρης παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐχούσης ἐς Ἀθηναίους,
 τότε, Θηβαίων δεηθέντων, πόλεμον ἀκήρυκτον Ἀθηναίοισι

*lit oraculum. Asopi dicuntur filiae fuisse Thebe
 et Aegina: hae quum sint sorores, puto iubere
 nos Deum ab Aeginetis auxilia petere. Et Thebani,
 quum nulla ex sententiis, quae dicebantur, hac po-
 tior esse videretur, protinus ad Aeginetas miserunt,
 ex oraculi mandato auxilia ab illis petentes, ut qui
 sibi essent proximi. Petentibus Aeginetae tradentes
 Aeacidarum imagines, responderunt, se eis Aeaci-
 das auxilio mittere. (81.) Thebani vero, Aeaci-
 darum auxilio freti, quum bello lacesissent Athe-
 nienses, aspere ab illis sunt accepti. Itaque iterum
 ad Aeginetas miserunt, Aeacidas illis reddentes, et
 virorum petentes auxilia. Tum Aeginetae, opum
 magnitudine elati, et veteris memores inimicitiae,
 quam cum Atheniensibus gessissent, precibus The-*

ἐπέφερων. ἐπικειμένων γὰρ αὐτέων Βοιωτοῖσι, ἐπιπλώσαντες μακροῖσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν, κατὰ μὲν ἔσυραν Φάληρον, κατὰ δὲ τῆς ἄλλης παραλίας πολλοὺς δῆμους ποιεῦντες δὲ ταῦτα, μεγάλως Ἀθηναίους ἐσπνέοντο. 10

- 82 Ἡ δὲ ἔχθη ἡ προοφειλομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ τῶν Αἰγινητέων, ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε. Ἐπιδαυρίοισι ἡ γῆ καρπὸν οὐδένα ἀνεδίδου. περὶ ταύτης ὦν τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδαυριοὶ ἐχρέωντο ἐν Δελφοῖσι· ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Δαμίας τε καὶ ΑὐξΗΣΙΣ ἀγάλματα 5 ἰδρῦσασθαι· καὶ σφι ἰδρυσαμένοισι ἄμεινον συναΐσθαι· ἐπειρώτεον ὦν οἱ Ἐπιδαυριοὶ κότερα χαλκοῦ ποιεόνται τὰ ἀγάλματα, ἢ λίθου· ἡ δὲ Πυθίη οὐδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. Ἐδέοντο ὦν οἱ Ἐπιδαυριοὶ Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι ταμέσθαι, ἰρωτά- 10

banorum adnuentes, bellum Atheniensibus non ante denuntiaturum intulerunt. Nam dum hi Boeotis instabant, interim Aeginetae longis navibus in Atticam profecti, Phalerum diripiebant, multosque alios maritimos pagos; et ingens Atheniensibus damnum inferebant.

(82.) *Vetustum*, quod dixi, *Aeginetarum* adversus *Athenienses odium*, hanc habuit originem. Epidauriorum terra fructum nullum ediderat. Quam ob calamitatem quum oraculum consulerent *Epidaurii*, iussit eos *Pythia Damiae et Auxesia* imagines statuere: id si fecissent, melius cum illis actum iri. Sciscitabantur igitur *Epidaurii*, *utrum aeneas faciendas curarent statuas, an ligneas?* Responditque *Pythia, neutrum horum; sed ex sativae oleae ligno.* Igitur *Epidaurii* ab *Atheniensibus* veniam pe-

τας δὴ κείνας νομίζοντες εἶναι· λέγεται δὲ καὶ ὡς ἐλαῖαι
 ἔσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἢ
 Ἀθήνησι. οἱ δὲ ἐπὶ τοῖσδε δώσειν ἔφασαν, ἐπ' ᾧ ἀπά-
 ξουσι ἕτερος ἐκάστου τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Πολιάδι ἱρά, καὶ
 15 τῷ Ἐρεχθεΐ. κατανέσαντες δ' ἐπὶ τούτοις οἱ Ἐπιδάυ-
 ριοι, τῶν τε ἐδέοντο ἔτυχον, καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν
 ἐλαίων τουτέων ποιησάμενοι ἰδρύσαντο· καὶ ἡ τε γῆ σφι
 ἔφερε, καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλλεον τὰ συνέθεντο. Τοῦ- 83
 τον δ' ἔτι τὸν χρόνον, καὶ πρὸ τοῦ, Αἰγινῆται Ἐπιδάυ-
 ρίων ἤκουον, τὰ τε ἄλλα, καὶ δίκας, διαβαίνοντες ἐς
 Ἐπίδαυρον, ἐδίδοσαν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων
 5 οἱ Αἰγινῆται. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε, νῆας τε πηξάμενοι, καὶ
 ἀγνωμοσύνη χρησάμενοι, ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἐπιδάυ-
 ρίων. ἄτε δὲ ἔόντες διάφοροι, δηλέοντο αὐτοὺς, ὥστε δὴ

tunt oleam arborem caedendi, quod sanctissimas ex-
 istimassent Atticas oleas: sunt etiam qui dicant, per
 id tempus nullibi terrarum oleas exstitisse, nisi Athe-
 nis. Athenienses se illis potestatem facere dixerunt ea
 conditione, ut illi quotannis Minervae urbis praesidi
 et Erechtheo victimas adferrent. In hanc conditio-
 nem consentientes Epidaurii, nacti sunt quod petie-
 rant, et statuas ex his oleis confectas posuerunt. Ac
 dehinc illis terra fructum ferebat, et ipsi Athenien-
 sibus id, de quo convenerant, persolvebant. (83.)
 Erant per illud adhuc tempus Aeginetae Epidaurio-
 rum imperio subiecti, quum aliis in rebus, tum lites
 suas coram iudice disceptaturi Epidaurum traicere
 tenebantur. Deinde vero, constructis navibus, virium
 fiducia ferocientes, ab Epidauriis defecerunt. Iam-
 que ut hostes, et qui mari essent potentes, vexarunt

θαλασσοκράτορες ἔοντες· καὶ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα
 ταῦτα τῆς τε Δαμίας καὶ τῆς Αὐξησίης ὑπαιρέονται
 αὐτέων, καὶ σφρα ἐκόμισάν τε καὶ ἰδρύσαντο τῆς σφε- 10
 τέρης χώρης ἐς τὴν μεσόγαιαν, τῇ Οἷῃ μὲν ἐστὶ ὄνο-
 μα, στάδια δὲ μάλιστα κη ἀπὸ τῆς πόλιος ὡς εἴκοσι
 ἀπέχει. ἰδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ, θυσιήσιν τε
 σφρα καὶ χοροῖσι γυναικῆϊοισι κερτόμοισι ἱλάσκοντο,
 χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἑκατέρῃ τῶν δαιμόνων δέκα ἀν- 15
 δρῶν· κακῶς δὲ ἡγόρευον οἱ χοροὶ ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς
 δὲ ἐπιχωρίας γυναῖκας. ἔσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι
 αἱ τοιαῦται ἱερογῆαι. εἰσὶ δὲ σφι καὶ ἄρρητοι ἱερογῆαι.
 84 Κλεφθέντων δὲ τῶνδε τῶν ἀγαλμάτων, οἱ Ἐπιδαυριοὶ
 τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ συνέθεντο οὐκ ἐπετέλεον. πέμψαν-
 τες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμήνιον τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι· οἱ δὲ ἀπέ-
 φαινον λόγῳ ὡς οὐκ ἀδικοῖεν· ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἰ-

illos: atque etiam statuas hasce Damiae et Auxesiae
 illis subriperunt, easque oblatas in mediterraneo
 suae insulae loco collocarunt, cui Oea nomen, qui
 viginti fere ab urbe stadiis abest. Hoc in loco erectas
 sacrificiis et iocularibus mulierum choris placabant,
 constitutis utrique dearum denis viris qui essent cho-
 ragi. Dictieriis autem chori illi neminem virum la-
 cessebant, sed mulieres indigenas. Eaedem caerimo-
 niae apud Epidauros obtinuerant: qui arcanis etiam
 sacris utuntur. (84.) *Epidaurii*, ex quo eis sub-
 reptae hae statuae sunt, iam Atheniensibus ea, de
 quibus convenerant, non solvebant. Qua de re per
 legatos secum expostulantibus *Atheniensibus* demon-
 strarunt Epidaurii, *nullam se iniuriam facere: quo-*
ad enim in sua terra habuissent illas statuas, quod

5 χον τὰ ἀγάλματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπιτελέειν τὰ συνέθεντο·
 ἐπεὶ δὲ ἐστερηθῆναι αὐτέων, οὐ δίκαιον εἶναι ἀποφέρειν
 ἔτι, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσεσθαι
 ἐκέλευον. Πρὸς ταῦτα Ἀθηναῖοι, ἐς Αἶγιναν πέμψαν-
 10 τες, ἀπαίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινήται ἔφασαν,
 σφίσι τε καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι οὐδὲν πρῆγμα. Ἀθη- 85
 ναῖοι μὲν νυν λέγουσι, μετὰ τὴν ἀπαίτησιν ἀποσταλῆ-
 ναι τριήρεϊ μιῇ τῶν ἀστῶν τούτους, οἱ ἀποπεμφθέντες
 ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἶγιναν, τὰ ἀγάλ-
 5 ματα ταῦτα, ὡς σφετέρων ξύλων ἔόντα, ἐπειρῶντο
 ἐκ τῶν βάθρων ἐξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται.
 οὐ δυναμένους δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτέων κρατῆσαι,
 περιβαλόντας σχοινία ἔλκειν τὰ ἀγάλματα. καὶ σφι
 ἔλκουσι, βροντὴν τε, καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπι-

*pacti erant exsolvisse; quibus sibi subreptis iam
 non aequum esse ut porro solvant, sed ab Aeginetis,
 qui illas habeant, esse hoc exigendum. Hoc
 accepto responso, Athenienses, Aeginam missis lega-
 tis, statuas ab Aeginetis repetiverunt: quibus illi
 responderunt; nihil sibi cum Atheniensibus esse
 negotii. (85.)* Iam porro aiunt *Athenienses*, post-
 quam frustra repetitae fuissent statuae, profectos esse
Athenis una triremi cives illos, qui publico nomine
 missi, quum *Aeginam* pervenissent, statuas has, ut
 quae ex ipsorum ligno fuissent confectae, de basi-
 bus suis conati sunt abstrahere, *Athenas* transferen-
 das. Hos vero, quum isto modo compotes illarum
 fieri non potuissent, circumiectis funibus statuas tra-
 xisse. Sed dum trahebant, tonitru et cum tonitru ex-
 stitisse terrae motum: eaque re territos trahentes,

γενέσθαι· τοὺς δὲ τριηρίτας τοὺς ἔλκοντας, ὑπὸ τούτων 10
 ἄλλοφρονῆσαι· παθόντας δὲ τοῦτο, κτείνειν ἀλλήλους
 ἅτε πολεμίους, ἐς ὃ ἐκ πάντων ἓνα λειφθέντα ἀνακο-
 86 μισθῆναι αὐτὸν ἐς Φάληρον. Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω
 λέγουσι γενέσθαι. Αἰγινῆται δὲ, εὐ νηὶ μὴ ἀπικέσθαι
 Ἀθηναίους· μίην μὲν γάρ, καὶ ὀλίγα πλεῦνας μῆς,
 καὶ εἴ σφι μὴ ἔτυχον εἶναι νέες, ἀπαμύνασθαι ἂν
 εὐπετέως· ἀλλὰ πολλῇσι νηυσὶ ἐπιπλέειν σφι ἐπὶ τὴν 5
 χώραν· αὐτοὶ δὲ σφι εἶξαι, καὶ οὐ διανauμαχῆσαι. οὐκ
 ἔχουσι δὲ τοῦτο διασημῆναι ἀτρεκέως, οὔτε εἰ ἔσσαντες
 συγγινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίῃ, κατὰ τοῦτο εἶξαν,
 οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἷόν τι καὶ ἐποίησαν. Ἀθη-
 ναίους μὲν νυν, ἐπεὶ τέ σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατίστα- 10
 το, ἀποβάοντας ἀπὸ τῶν νεῶν, τράπεσθαι πρὸς τὰ

mente fuisse alienatos; in furoremque actos, mutuo sese invicem, veluti hostes, interfecisse; donec ex omnibus, qui triremi illa advenerant, unus superfuisset, solusque Phalerum rediisset. (86.) Athenienses igitur, rem ita gestam esse, aiunt. *Aeginetae* vero contendunt, non unâ navî advenisse Athenienses: unam enim navem, atque etiam paulo plures unâ, etiamsi sibi nullae naves fuissent, facile a se repelli potuisse: sed pluribus navibus terram suam adgressos esse Athenienses; *Aeginetas* vero his ultro cesserisse, nec pugnae navalis adiisse discrimen. Illud vero liquido definire non possunt, utrum eâ causâ cesserint, quod se impares esse committendo praelio intellexissent, an quod in animo habuissent facere id ipsum quod fecerunt. Aiunt igitur, Athenienses, quum nemo ad pugnam paratus se illis opponeret,

415, 49.

ἀγάλματα· οὐ δυναμένους δὲ ἀνασπᾶσαι ἐκ τῶν βά-
 θρων αὐτὰ, οὕτω δὴ περιβαλλομένους σχοινία, ἔλ-
 κειν, ἐς οὗ ἐλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφοτέρω τούτῳ
 15 ποιῆσαι· ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλω δέ τινι
 ἐς γούνατα γὰρ σφι αὐτὰ πεσέειν, καὶ τὸν ἀπὸ τού-
 του χρόνον διατελέειν οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ
 ταῦτα ποιεῖν· σφέας δὲ, Αἰγινῆται λέγουσι, πυθόμε-
 νους τοὺς Ἀθηναίους ὥς μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύε-
 20 σθαι, ἐταίρους Ἀργεῖους ποιεῖσθαι. τοὺς τε δὴ Ἀθηναίους
 ἀποβεβάναι ἐς τὴν Αἰγινάην, καὶ παρεῖναι βοηθόντας
 σφι τοὺς Ἀργεῖους· καὶ λαβεῖν τε ἐξ Ἐπιδαύρου δια-
 βάντας ἐς τὴν νῆσον, καὶ οὐ προακηκούσι τοῖσι Ἀθη-
 ναίοισι ἐπιπεσέειν ὑποταγομένους τὸ ἀπὸ τῶν νεῶν· ἅμα
 25 τε ἐν τούτῳ τὴν βροντὴν τε γενέσθαι καὶ τὸν σεισμόν

e. navibus exscendisse, atque iter versus statuas esse
 ingressos: quas ubi e basibus suis non potuissent
 auferre, ita circumiectis funibus illas traxisse, donec
 utraque statua, dum ita trahebatur, eandem rem fece-
 rit: rem narrantes mihi quidem non credibilem, sed
 fortasse alii cuipiam: dicunt enim, in genua illas
 coram trahentibus procubuisse, atque ex illo tem-
 pore in hoc statu mansisse. Haec igitur ab Athenien-
 sibus gesta esse aiunt *Aeginetae*; se vero, postquam
 de expeditione, quam Athenienses adversus Aeginam
 erant suscepturi, certiores fuissent facti, *Argivos* ut
 sibi praesto essent rogasse: hosque, quo tempore
 Athenienses in Aeginam exscendissent, eodem tem-
 pore suppetias sibi ferentes adfuisse; et, quum clam
 ex Epidaurο in insulam traiecissent, in inscios
 Athenienses, itinere a navibus intercluso, fecisse

87 αὐτοῖσι. Λέγεται μὲν νυν ὑπ' Ἀργείων τε καὶ Αἰγι-
 νητέων τάδε. ὁμολογέεται δὲ καὶ ὑπ' Ἀθηναίων, ἕνα
 μῦθον τὸν ἀποσωθέντα αὐτέων ἐς τὴν Ἀττικὴν γενέ-
 σθαι· πλὴν Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι, αὐτέων τὸ Ἀττικὸν
 στρατόπεδον διαφθειράντων, τὸν ἕνα τοῦτον περιγενέσθαι. 5
 Ἀθηναῖοι δὲ, τοῦ δαιμονίου· περιγενέσθαι μέντοι οὐδὲ
 τοῦτον τὸν ἕνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε. κομι-
 σθεῖς γὰρ ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπήγγειλε τὸ πάθος· πυθο-
 μένας δὲ τὰς γυναῖκας τῶν ἐπ' Αἰγίναν στρατευσαμέ-
 νων ἀνδρῶν, δεινὸν τι ποιησαμένας κεῖνον μῦθον ἐξ 10
 πάντων σωθῆναι, πέριξ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον λαβού-
 σας, καὶ κεντεύσας τῇσι περόνησι τῶν ἱματίων, εἰρω-
 τᾶν ἑκάστην αὐτέων ὅκη εἶη ὃ ἐωυτῆς ἀνὴρ· καὶ τοῦ-
 τον μὲν οὕτω διαφθαρήναι. Ἀθηναίοισι δὲ ἐτι τοῦ πά-

impetum: eodemque simul tempore tonitru et terrae
 motum illis exstitisse. (87.) Haec Argivi atque Ae-
 ginetae memorant. Caeterum *Athenienses* etiam fa-
 tentur, unum solummodo e suis salvum Athenas re-
 diisse: sed Argivi aiunt, e clade, quam ipsi intulis-
 sent Attico exercitui, unum illum superstitem fuisse;
 Athenienses vero aiunt, e clade quam Deus ipsis im-
 misisset. Verumtamen ne hunc quidem, aiunt, cala-
 mitati supervixisse; sed periisse tali modo. Athenas
 ut rediit, nunciavit calamitatem: quo divulgato nun-
 cio, uxores virorum qui expeditionis in Aeginam
 susceptae fuerant socii, indigne ferentes solum hunc
 ex omnibus salvum rediisse, circa hominem circum-
 fusas, fibulis vestium suarum fodicasse hominem,
 quaesisseque ex eo unamquamque, *ubinam suus es-
 set maritus?* atque ita illum periisse. Atheniensibus

15 Θεὸς δεινότερόν τι δοῦναι εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν ἔργον.
 ἄλλο μὲν δὴ οὐκ ἔχειν ὅτεω ζημιώσωσι τὰς γυναῖκας,
 τὴν δὲ ἐσθῆτα μετέβαλλον αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα· ἐφό-
 ρεον γὰρ δὴ πρὸ τοῦ αἰ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἐσθῆτα
 Δωρίδα, τῇ Κορινθίῃ παραπλησιωτάτην· μετέβαλλον
 20 ὧν ἐς τὸν λίνεον κιθῶνα, ἵνα δὴ περόνησι μὴ χρέωνται.
 ἔστι δὲ, ἀληθεῖ λόγῳ χρεωμένοισι, οὐκ ἴας αὕτη ἡ
 ἐσθῆς τὸ παλαιόν, ἀλλὰ Κάειρα· ἐπεὶ ἡ γε Ἑλληνικὴ
 ἐσθῆς πᾶσα ἡ ἀρχαίη τῶν γυναικῶν, ἡ αὕτη ἦν τὴν
 νῦν Δωρίδα καλούμεν. Τοῖσι δὲ Ἀργείοισι καὶ ταῖσι 88
 Αἰγινήτησι καὶ πρὸς ταῦτα ἔτι τόδε ποιῆσαι νόμον εἶναι
 παρὰ σφί ἐκατέροισι· τὰς περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι
 τοῦ τότε κατεστεῶτος μέτρου, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν Θεῶν
 5 τούτων περόνας μάλιστα ἀνατιθέναι τὰς γυναῖκας·
 Ἀττικὸν δὲ μήτε τι ἄλλο προσφέρειν πρὸς τὸ ἱρὸν, μή-

autem hoc mulierum factum ipsa clade tristius fuisse visum. In quas quum alia ratione animadvertere non possent, vestem illarum in Ionicam mutarunt. Prius enim Doricam vestem gestaverant Atticae mulieres, Corinthiacae vesti simillimam: hanc igitur lineâ tunicâ permutarunt. Est autem, verum si quaerimus, non *Ionicum* hoc *vestimentum*, sed *Caricum*: nam omnium mulierum Graecarum vestimentum olim idem fuerat quod nunc *Doricum* nominamus. (88.) Aiunt autem, apud Argivos et Aeginetas ex occasione illius facti invaluisse morem, qui etiam nunc apud utrosque obtinet, ut fibulas faciant dimidio quam ad id tempus maiores, utque in templo harum dearum fibulas maxime dedicent mulieres; tum lege apud illos cautum fuisse, ut nec aliud quidquam quod ex

τε κέραμον, ἀλλ' ἐκ χυτροῖδων ἐπιχωριέων νόμον τὸ λοιπὸν αὐτόθι εἶναι πίνειν. Ἀργείων μὲν νυν καὶ Αἰγινήτων αἱ γυναῖκες ἐκ τε τόσου κατ' ἔριν τῶν Ἀθηναίων, περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐφόρεον μέζοντας ἢ πρὸ τοῦ. 10

- 89 Τῆς δὲ ἔχθρης τῆς πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναίοισι γενομένης ἀρχὴ κατὰ τὰ εἴρηται ἐγένετο. Τότε δὲ Θεβαίων ἐπικαλεομένων, προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γενομένων ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβοήθεον τοῖσι Βοιωτοῖσι. Αἰγινῆταί τε δὴ ἐδήευν τῆς Ἀττικῆς τὰ πα- 5
ραβαλάσσια· καὶ Ἀθηναίοισι ὀρμεωμένοισι ἐπ' Αἰγινήτας στρατεύεσθαι, ἦλθε μαντήϊον ἐκ Δελφῶν „ἐπισχόντας ἀπὸ τοῦ Αἰγινητέων ἀδικίου τριήκοντα ἔτεα, τῷ ἐνὶ καὶ τριηκοστῷ, Αἰακῷ τέμενος ἀποδέξαντας, ἀρχεσθαι τοῦ

Attica profectum sit, in templum inferatur, nec fictile Atticum, sed ex indigenis ollulis posthac bibatur. Certe Argivorum et Aeginetarum mulieres ab illo inde tempore ex contentione cum Atheniensibus, ad meam usque aetatem, maiores quam antea fibulas gestabant.

(89.) Inimicitiae Atheniensium adversus Aeginetas isto, quod exposui, principio ortum ceperant. Nunc igitur *Aeginetae* a Thebanis auxilio vocati, memores rerum circa statuas gestarum, libenter suppettias vendere Thebanis. Itaque maritima Atticae ora ab Aeginetis diripiebatur. *Atheniensibus* vero, expeditionem in Aeginam parantibus, adlatum est Delphis oraculum, iubens, ut *triginta annos, ex quo iniuriae initium fecissent Aeginetae, abstinerent bello; primo autem et trigesimo anno belli adversus Aeginetas initium facerent, postquam Aeaco tem-*

10 πρὸς Αἰγινήτας πολέμου· καὶ σφι χωρήσειν τὰ βού-
 λονται. ἦν δὲ αὐτίκα ἐπιστρατεύωνται, πολλὰ μὲν
 σφεας ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ χρόνου πείσσεσθαι, πολλὰ δὲ
 καὶ ποιήσειν· τέλος μέντοι καταστρέψεσθαι.“ Ταῦτα
 ὡς ἀπεκειχθέντα ἄκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν Αἰακῷ
 15 τέμενος ἀπέδεξαν τοῦτο τὸ νῦν ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἴδρυται·
 τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο ἀκούσαντες ὅπως χρεῶν
 εἴη ἐπισχεῖν, πεπονθότας πρὸς Αἰγινιτέων ἀνάρσια. Ἐς 90
 τιμωρίην δὲ παρασκευαζομένοισι αὐτοῖσι, ἐκ Λακεδαι-
 μονίων πρῆγμα ἐχειρόμενον, ἐμπόδιον ἐγένετο. πυθόμε-
 νοι γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῶν Ἀλκμαιωνιδέων ἐς
 5 τὴν Πυθίην μεμηχανημένα, καὶ τὰ ἐκ τῆς Πυθίης ἐπὶ
 σφεας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας, συμφορὴν ἐποιεῦν-
 το διπλῆν, ὅτι τε ἀνδρας ξείνους σφι ἐόντας ἐξεληλά-

*plum statuissent. Id si fecissent, rem eis ex volun-
 tate cessuram. Sin protinus susciperent bellum,
 multa medio tempore passuros, multa vero etiam
 facturos; verumtamen ad extremum subacturos
 Aeginam.* Haec renunciata ubi audivere Athenienses,
 Aeaco templum decreverunt, quod etiam nunc in
 foro exstructum conspicitur: illud vero audire non
 sustinuerunt, triginta annos bello sibi esse abstinен-
 dum, quí tam indigna ab Aeginetis essent passi. (90.)
 Sed dum ad ultionem capiendam sese comparant,
 obicitur illis impedimentum a Lacedaemoniis susci-
 tatum. Quum enim dolum cognovissent *Lacedaemo-
 nií*, quem Alemaeonidae cum Pythia adversus se et
 adversus Pisistratidas erant machinati, duplici dolore
 adfecti sunt; quod et viros, qui hospites ipsorum
 fuerant, patriâ pepulissent, et quod nullam sibi ob

κέσαν ἐκ τῆς ἐκείνων, καὶ ὅτι ταῦτα ποιήσασι χάρις
 αὐδεμὴν ἐφαίνετο πρὸς τῶν Ἀθηναίων. Ἔτι τε πρὸς τού-
 τοις ἐνήγον σφεας οἱ χρησμοὶ, λέγοντες πολλά τε καὶ 10
 ἀνάρτια ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων τῶν πρότερον
 μὲν ἔσαν ἀδᾶές, τότε δὲ, Κλεομένεος κομίσαντος ἐς
 Σπάρτην, ἐξέμαθον. ἐκτῆσατο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τῆς
 Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμούς, τοὺς ἐκτῆντο μὲν
 πρότερον οἱ Πεισιστρατιδαί. ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν 15
 τῷ ἱερῷ καταλειφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης ἀνέλαβε.
 91 Τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμούς,
 καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐώρεον αὐξομένους, καὶ οὐδαμῶς
 ἐτοίμους ἔοντας πείθεσθαι σφί, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύ-
 θερον μὲν εἶναι τὸ γένος τὸ Ἀττικόν, ἰσόρροπον τῷ ἑω-
 τῶν ἂν γίνοιτο. κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος, ἀσθε- 5
 νές καὶ πειθαρχέεσθαι ἐτοῖμον· μαθόντες δὲ τουτέων

id factum gratiam ab Atheniensibus haberi viderent.
 Praeter haec moverunt eos oracula, quae *multa sibi
 indigna ab Atheniensibus imminere* praedicebant:
 quae oracula, quum antea ignorassent, per id tem-
 pus illis innotuere, a Cleomene Spartam delata. Na-
 ctus enim Cleomenes erat ex arce Athenarum ora-
 cula, quae olim Pisistratidae habuerant, eaque, quum
 Athenis pellerentur, in templo reliquerant. Haec ibi
 relicta Cleomenes acceperat. (91.) Tum igitur La-
 cedaemonii, cognitis his oraculis, quum Athenienses
 viderent augeri opibus, et neutiquam paratos Lace-
 daemoniis parere, reputarunt secum, populum Athe-
 niensem, si libertate uteretur, sibi viribus fore pa-
 rem; sin tyrannide premeretur, infirmum fore et
 ad parendum paratum. Haec singula perpendentes,

418, 39.

ἑκάστα, μετεπέμποντο Ἰππίην τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ
 Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐς ὃ καταφεύγουσι οἱ
 Πεισιστρατίδαι. Ἐπεὶ τε δὲ σφι Ἰππίης καλεόμενος
 10 ἦκε, μεταπεμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμαχῶν ἀγ-
 γέλους, ἔλεγον σφι Σπαρτιῆται τάδε· „Ἄνδρες σύμ-
 „μαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὄρ-
 „θῶς. ἐπαρθέντες γὰρ κιβδήλοισι μαντήίοισι, ἄνδρας
 „ξείνους ἑόντας ἡμῖν τὰ μάλιστα, καὶ ἀναδεκομένους
 15 „ὑποχειρίας παρέξειν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πα-
 „τρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἔπειτα, ποιήσαντες ταῦτα,
 „δῆμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν· ὃς ἐπεὶ τε
 „δὶ ἡμέας ἐλευθερωθεὶς ἀνέκυψε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν
 „βασιλῆα ἡμέων περιῦβρίσας ἐξέβαλε, δόξαν δὲ Φύ-
 20 „σας αὐξάνεται· ὥστε ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ

XCI. 8 seq. ἐς ὃ καταφ. οἱ Πεισιστ. *uncinis circumdedit* Schaeff.
ut suspecta et spuria.

Hippiam Pisistrati filium a Sigeo ad Hellespontum,
 quo confugerant Pisistratidae, arcessiverunt. Qui
 postquam vocatus advenit, convocatis etiam aliorum
 sociorum legatis, haec ad eos verba *Spartani* fece-
 runt. *Viri socii, agnovimus fatemurque non recte*
nos fecisse. Ementitis enim oraculis inducti, viros
hospitii iure in primis nobiscum coniunctos, qui-
que Athenas nobis obnoxias reddere receperant,
patriā eiecimus, et post hoc peractum ingrato po-
pulo urbem et rempublicam restituimus: qui post-
quam per nos liberatus vires recepit, nos et regem
nostrum contumeliose urbe eiecit, et maiores quo-
tidie sibi spiritus sumit: quod experti sunt ma-
xime finitimi illorum Boeoti et Chalcidenses, brevi

„περίοικοι αὐτέων Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδέες, τάχα δέ τις
 „καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἀμαρτάν. ἐπεὶ τε δὲ ἐκεῖνα
 „ποιήσαντες ἡμάρτομεν, νῦν πειρησόμεθα σφεας ἄμα
 „ὑμῖν ἀκεόμενοι τίσασθαι. αὐτοῦ γὰρ τούτου εἵνεκεν
 „τόνδε τε τὸν Ἰππὶν μετεπεμψάμεθα, καὶ ὑμέας ἀπὸ 25
 „τῶν πολιῶν, ἵνα κοινῶ τε λόγῳ καὶ κοινῶ στόλῳ ἔσα-
 „γαγόντες αὐτὸν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀποδῶμεν τὰ καὶ
 „ἀπελόμεθα.“

- 92 Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον· τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος
 οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους. οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἡσυχίην
 (1) ἤγον, Κορίνθιος δὲ Σωσικλῆς ἔλεξε τάδε· „Ἡ δὴ ὅτε
 „οὐρανὸς ἔσται ἐνερθε τῆς γῆς, καὶ ἡ γῆ μετέωρος
 „ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἄνθρωποι νομὸν ἐν θαλάσῃ 5
 „ἔξουσιν, καὶ οἱ ἰχθύες τὸν πρότερον ἄνθρωποι, ὅτε γε
 „ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσκρατίας καταλύοντες,

*vero etiam alii experientur, qui recta non inie-
 rint consilia. Quoniam igitur nos, ista faciendo,
 peccavimus, nunc operam dabimus, ut malo me-
 dentes vobiscum illos puniamus. Hanc enim ip-
 sam ob causam et Hippiam hunc arcessivimus,
 et vos e civitatibus convocavimus, ut communi
 consilio et consociatis armis illum Athenas redu-
 camus, eique quae ademimus restituamus.*

(92.) Haec Spartani. Quae quum plerisque socio-
 rum displicuissent, alii quidem silentium tenere,
 sed Corinthius Sosicles in hunc modum est locutus.

(92. 1.) Profecto nimirum coelum sub terram sub-
 ibit, et terra supra coelum erit sublimis, homi-
 nesque habitabunt in mari, et pisces domicilium
 occupabunt hominum, quando vos quidem, Lace-

419, 68.

- „τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατὰγειν παρασκευάζεσθε·
 „τοῦ οὔτε ἀδικώτερον οὐδὲν ἐστὶ κατ' ἀνθρώπους, οὔτε
 10 „μιασφονώτερον. Εἰ γὰρ δὴ τοῦτό γε δακέει ὑμῖν εἶναι
 „χρηστὸν, ὥστε τυραννέεσθαι τὰς πόλεις, αὐτοὶ πρῶτοι
 „τύραννον καταστησάμενοι παρὰ σφίσι αὐτοῖσι, οὕτω
 „καὶ τοῖσι ἄλλοισι δίζησθε κατιστάναι. νῦν δέ, αὐτοὶ
 „ἄπειροι ἔοντες τυράννων, καὶ φυλάσσοντες δεινότατα
 15 „τοῦτο ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέσθαι, παραχρᾶσθε ἐς
 „τοὺς συμμάχους. εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπειροι ἔατε, κατὰ-
 „περ ἡμεῖς, εἴχετε ἂν περὶ αὐτοῦ γνώμας ἀμείνονας
 „συμβάλλεσθαι ἢ περ νῦν. Κορινθίοισι γὰρ ἦν πόλιος 92
 „κατάστασις τοιήδε. ἦν ὀλιγαρχία, καὶ οὗτοι Βακχιά- (3)
 20 „δαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν· ἐδίδοσαν δὲ καὶ ἡγον-
 „το ἐξ ἀλλήλων. Ἀμφίωνι δέ, ἔοντι τούτων τῶν ἀν-
 „δρῶν, γίνεται θυγάτης χολή· οὐνομα δέ οἱ ἦν Λάβ-

*daemonii, iuris aequabilitate sublata, tyrannides
 in civitates reducere paratis: quo nihil est inter
 homines iniquius, nihil sceleratius. Etenim, si
 vobis bonum hoc videtur, ut a tyrannis regatur
 civitas, ipsi primum apud vos ipsos tyrannum
 constituite et sic deinde apud alios constituere
 tentate! Nunc, qui tyrannos numquam estis ex-
 perti, diligentissimeque cavetis ne quis Spartaе
 exoriatur, indigne cum sociis agitis. Quod si vos
 experti essetis, quemadmodum nos; rectius de hac
 re, quam nunc, iudicare possetis. (92. 2.) Apud
 Corinthios olim status civitatis huiusmodi fuit.
 Erat oligarchia; et hi qui Bacchiadae nomina-
 bantur administrabant civitatem. Qui quum non
 nisi inter se matrimonia inirent, fuit Amphioni;*

„δα. ταύτην, Βακχιαδέων γὰρ οὐδεὶς ἠέλε γῆμαι,
 „ἴσχει Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτεος, δήμου μὲν ἐκ Πέτρης
 „ἑὼν, αἰτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καινίδης· ἐκ 25
 „δὲ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐξ ἄλλης, παῖδες
 „ἐγίνοντο. ἐστάλη ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐσιόντα
 „δὲ αὐτὸν ἰθέως ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι
 „ἔπεσι·

„Ἡετίων, οὔτις σε τίει πολύτιτον εἶοντα.

36

„Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοῖτροχον· ἐν δὲ πεσέϊται

„ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαίῳσει δὲ Κόρινθον.

„ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι, ἐξαγγέλλεται καὶ

„τοῖσι Βακχιαδέῃσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γεγνημένον

„χρηστήριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον, Φέρον τε ἐς ταῦτόν 35

„καὶ τὸ τοῦ Ἡετίωνος, καὶ λέγον ὥδε·

uni ex hac familia, filia pede clauda, cui nomen erat Labda: quam quum nemo Bacchiadarum ducere vellet uxorem, duxit eam Aëtion, [Eetionem Herodotus ionico idiomate nominat.] Echecratis filius, homo ex pago Petra, caeterum generis origine Lapitha et Caenides. Cui quum nec ex hac, nec ex alia uxore, liberi essent nati; proficiscitur ille Delphos, de sobole consulturus. Et intrantem protinus Pythia his verbis est adlocuta:

„Aëtion, nemo te honorat, cum sis valde honoratus.

„Gravida est Labda, saxumque pariet, quod incidet

„in viros monarchos, et castigabit Corinthum.

Responsum hoc Aetioni datum renuntiatur forte Bacchiadis, quibus obscurum fuerat responsum aliud Corinthum spectans, quod prius editum erat eandem in sententiam cum hoc quod nunc Aëtioni datum est. Istud oraculum huiusmodi fuerat:

- „Αἰετός ἐν πέτρῃσι κύει· τέξει δὲ λέοντα
 „καρτερόν, ὠμῆσπιν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.
 „Ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε Κορίνθιοι, οἱ περὶ καλὴν
 40 „Πειρήνην οἰκεῖτε καὶ ὄφρυόεντα Κόρινθον.
 „Τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδῃσι, πρότερον γενόμενον, 92
 „ἣν ἀτέκμαρτον· τότε δὲ, τὸ Ἡετίωνι γενόμενον ὡς (3)
 „ἐπύθοντο, αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν, εὐὸν συνω-
 „δὸν τῷ Ἡετίωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο, εἶχον ἐν ἡσυ-
 45 „χίῃ, ἐθέλοντες τὸν μέλλοντα Ἡετίωνι γενέσθαι γόνον
 „διαφθεῖραι. ὡς δ' ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι
 „σφέων αὐτέων δέκα ἐς τὸν δῆμον ἐν τῷ κατοίκητο
 „Ἡετίων, ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι δὲ οὐ-
 „τοι ἐς τὴν Πέτρην, καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν τοῦ
 50 „Ἡετίωνος, αἶτεον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα, εἰδυῖα

„Aquila in petris gravida est, parietque leonem
 „validum, carnivorum, qui multorum genua sol-
 vet.

„Hoc bene nunc in animis versate, Corinthii, qui
 circa pulcram

„Pirenem habitatis, et superciliosam Corinthum.

(92. 3.) Hoc igitur responsum, prius redditum, obscurum fuerat Bacchiadis: nunc vero, ubi cognoverunt istud quod Aëtioni datum est, etiam prius illud, quod congruebat Aëtionis responso, intellexerunt. Hoc igitur quum intelligerent, preserunt silentio, prolemque Aëtioni nascituram interficere decreverunt. Postquam peperit mulier, mittunt protinus decem de suis in pagum quem habitabat Aëtion, qui interimerent puerum. Hi ubi Petram venerunt, aulamque intrarunt Aëtio-

„τε οὐδὲν τῶν εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικοίατο, καὶ δοκέουσά
 „σφεας ΦιλοΦροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν, Φέ-
 „ρουσα ἐνεχείρισε αὐτέων ἐνί. τοῖσι δὲ ἄρα ἐβεβούλευτο
 „κατ' ὁδόν, τὸν πρῶτον αὐτέων λαβόντα τὸ παιδίον
 „προσουδίσαι. ἐπεὶ τε ὦν ἔδωκε Φέρουσα ἡ Λάβδα, 55
 „τὸν λαβόντα τῶν ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ
 „παιδίον· καὶ τὸν, Φρασθέντα τοῦτο, οἷκτός τις ἴσχει
 „ἀποκτεῖναι· κατοικτεῖρας δὲ παραδιδόι τῷ δευτέρῳ·
 „ὃ δὲ, τῷ τρίτῳ· οὕτω δὴ διεξῆλθε διὰ πάντων τῶν δέ-
 „κα παραδιδόμενον, οὐδενὸς βουλομένου διεργάσασθαι. 60
 „Ἀποδόντες ὦν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ τὸ παιδίον, καὶ ἐξελ-
 „θόντες ἔξω, ἐστεῶτες ἐπὶ τῶν θυρέων, ἀλλήλων ἄπτον-
 „το καταιτιώμενοι· καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου λαβόν-

nis, puerum postulant: et mater, ignara quo con-
silio advenissent, existimansque benevolentiae caus-
sa in patrem cupere illos infantem videre, adfert
illum, et uni horum in manus tradit. In itinere
autem hi inter se constituerant, ut, qui puerulum
primus in manus accepisset, is eum humo adlide-
ret. Iam vero divina quadam fortuna accidit, ut
infans, dum tradebat eum mater, arrideret eum
cui tradebatur: et hunc, ubi id animadvertit, mi-
sericordia retinuit ne occideret. Miseratus igitur
puerum tradit alteri; et ille tradidit tertio: atque
ita per cunctos decem transiit, ab altero alteri
traditus; nemine interimere eum volente. Post-
quam igitur matri puerum reddiderant, et domo
erant egressi, stantes pro foribus, conviciabantur
alter alterum accusabantque, et eum maxime qui
primus acceperat infantem, quod non fecisset

125 τος, ὅτι οὐκ ἐποίησε κατὰ τὰ δεδογμένα· ἐς ὃ δὴ σφι,
 65 „ χρόνου ἐγγινομένου, ἔδοξε αὐτίς παρελθόντας πάντας
 „ τοῦ Φόνου μετίσχειν. Ἔδει δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γό- 92
 „ νου Κορίνθω κακὰ ἀναβλαστῆν. ἡ Λάβδα γὰρ πάν- (4)
 „ τα ταῦτα ἤκουε ἐστεῶσα πρὸς αὐτῇσι τῇσι θύρῃσι·
 „ δείσασα δὲ, μή σφι μεταδόξη, καὶ τὸ δεύτερον λα-
 70 „ βόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατακρύπτει
 „ ἐς τὸ ἀφραστότατόν οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς κυψέλην·
 „ ἐπισταμένη ὥς εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικοί-
 „ το, πάντα ἐρευνήσκειν μέλλοιεν· τὰ δὴ καὶ ἐγίνετο.
 „ ἐλθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι ὥς οὐκ ἐφαίνετο,
 75 „ ἔδόκεε ἀπαλλάσσεσθαι, καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀπο-
 „ πέμψαντας, ὥς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι ἐνετεί-
 „ λαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες, ἔλεγον ταῦτα. Ἡετίωνι 92
 (5)

*quemadmodum inter ipsos constitutum fuisset. Ad extremum, interiecto tempore, placuit iterum intrare, et cunctos participare caedem. (92. 4.) Sed voluere fata, ut ex Aëtionis prole malum existeret Corintho. Labda, stans ad ipsas fores, omnia ista exaudiverat. Itaque verita, ne mutato consilio puerum iterum acceptum interimerent, asportatum occultavit in loco, de quo minime cogitatu-
 ros illos existimavit, in arca: noverat enim si reversi denuo requirerent puerum, omnia illos pervestigatu-
 ros: idque illi fecerunt. Sed postquam redeuntibus quaerentibusque nusquam comparuit infans; placuit abire, renunciareque his qui ipsos miserant, omnia a se peracta esse quae mandata fuissent. Illi igitur abierunt, idque renun-
 ciarunt. (92. 5.) Posthaec crevit Aëtionis filius:*

„δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς αὐξάνετο· καὶ οἱ, διαφυγόντι
 „τοῦτον τὸν κίνδυνον, ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύ-
 „ψελος οὐνομα ἐτέθη. Ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντευομένῳ 80
 „Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφοδέξιον χρηστήριον ἐν Δελφοῖσι,
 „τῶν πίσυνος γενόμενος, ἐπεχείρησέ τε καὶ ἔσχε Κό-
 „ρινθον. ὁ δὲ χρησμός ὁδε ἦν·

„Ὀλβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,

„Κύψελος Ἡετίδης, βασιλεὺς κλεινοῦ Κορίνθου· 85

„αὐτὸς, καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

„Τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο ἦν· τυραννέουσας δὲ ὁ Κύ-

„ψελος, τοιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς μὲν Κο-

„ρινθίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε,

92 „πολλῶ δ' ἔτι πλείστους τῆς ψυχῆς. Ἀρξάντος δὲ 90

(6) „τούτου ἐπὶ τριήκοντα ἔτεα, καὶ διαπλέξαντος τὴν βίον

„εὖ, διάδοχος οἱ τῆς τυραννίδος ὁ παῖς Περίανδρος γί-

*et, quoniam periculum hoc effugerat, ab arca illa
 [arcam Graeci κυψέλην dicunt] impositum ei nomen
 est Cypselus. Qui postquam virilem aetatem est
 ingressus, oraculumque Delphis consuluit, ambi-
 guum accepit responsum, quo fretus adgressus est
 tenuitque Corinthum. Responsum hoc erat:*

„Felix vir nostras hic qui descendit ad aedes,

„Cypselus Aëtides, clarae rex ille Corinthi,

„ipse, et eo nati, sed nulli deinde nepotes.

Hoc accepto responso postquam tyrannide potitus est Cypselus, vir fuit huiusmodi: multos Corinthiorum in exsilium eiecit, multis bona eripuit, sed longe plurimis vitam. (92. 6.) Huic, quum triginta regnasset annos, et prospera in fortuna vitam finisset, successor tyrannidis fuit

„νεται. Ὁ ταῖνον Περιάνδρος κατ' ἀρχαῖς μὲν ἦν ἡπιώ-
 „τερος τοῦ πατρός. ἐπεὶ τε δὲ ᾤμίλησε δι' ἀγγέλων
 95 „Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυράννῳ, πολλῶ ἔτι ἐγέ-
 „νετο Κυψέλου μισοφονώτερος. πέμψας γὰρ παρὰ
 „Θρασύβουλον κήρυκα, ἐπυνθάνετο ὄντινα ἂν τρόπον
 „ἀσφαλέστατον καταστησάμενος τῶν πρηγμάτων,
 „κάλλιστα τὴν πόλιν ἐπιτροπεύοι. Θρασύβουλος δὲ
 100 „τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ
 „ἄστεος· ἐσβὰς δὲ ἐς ἄρουραν ἐσπαρμένην, ἅμα τε
 „διεξῆγε τὸ λήϊον, ἐπειρωτῶν τε καὶ ἀναποδίζων τὸν κή-
 „ρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ Κορίνθου ἀπίζιν, καὶ ἐκόλουε αἰεὶ
 „ὅπως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσταχύων ὑπερέχοντα· κολούων δὲ,
 105 „ἔρριπτε· ἐς ὃ τοῦ λήϊου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτα-
 „τον διέφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ· διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον,

*filius Periander. Et Periander quidem initio
 mitior erat quam Cypselus: sed, ex quo per nun-
 cios commercium habuit cum Thrasybulo, Mi-
 lesiorum tyranno, multo etiam sanguinolentior
 evasit patre. Misso ad Thrasybulum praecone quae-
 sivit ex illo, quo pacto, rebus omnibus firmissime
 constitutis, optime praecesset civitati? Thrasybulus,
 homine qui a Periandro missus erat extra urbem
 educto, ingressus est arvum quoddam satum, cum
 illoque per segetem ambulans, sciscitansque ex eo
 et repetere iubens causam cur ad se Corintho
 missus esset, detruncabat interim ut quamque vi-
 dit spicam super alias eminentem, praecisamque
 abiiciebat, donec pulcerrimam et pinguis-
 simam segetis partem tali modo corrupit: denique, post-
 quam agrum ita pervagatus est, dimisit legatum,
 Herod. T. II. P. I.*

„καὶ ὑποθέμενος ἔπος οὐδέν, ἀποπέμπει τὸν κήρυκα.
 „Νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος εἰς τὴν Κόρινθον, ἦν πρόθυ-
 „μός πυκνᾶνεσθαι τὴν ὑποθήκην ὁ Περίανδρος. ὁ δὲ,
 „οὐδέν οἱ, ἔφη, Θρασύβουλον ὑποθέσθαι· θωμάζειν τε 110
 „αὐτοῦ, παρ' οἷόν μιν ἄνδρα ἀποπέμψει, ὥς παρα-
 „πλήγῃ τε καὶ τῶν ἐαυτοῦ σινάμεων ἀπηγεόμενος
 92 „τά περ πρὸς Θρασυβούλου ὁπώπее. Περίανδρος δὲ,
 (7) „συνιείς τὸ ποιηθὲν, καὶ νόῳ ἰσχων ὥς οἱ ὑπετίθετο Θρα-
 „σύβουλος τοὺς ὑπειρόχους τῶν ἀστῶν φονεύειν, ἐνθαῦ- 115
 „τα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε εἰς τοὺς πολίτας.
 „ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ δίκων,
 „Περίανδρός σφεα ἀπετέλεσε. Μιῇ δὲ ἡμέρῃ ἀπέδυσε
 „πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας, διὰ τὴν ἐαυτοῦ γυναῖ-
 „κα Μέλισσαν. πέμψαντι γὰρ οἱ εἰς Θεσπρωτοὺς ἐπ' 120

*nullum verbum ei praecipiens. Ubi Corinthum
 rediit legatus, cupidus erat Periander cognoscendi
 Thrasybuli praecepta. At ille, nihil, ait, sibi man-
 dasset Thrasybulum: mirari se vero qualem ad ho-
 minem a Periandro missus esset, vesanum quippe,
 et qui sua ipse destrueret. His dictis renunciavit,
 quid agentem Thrasybulum vidisset. (92. 7.) At
 Periander, intelligens factum, reputansque mo-
 neri se a Thrasybulo ut eminentiores quosque cives
 interimeret, tum vero omnem adversus cives ne-
 quitiam coepit exercere. Nam quidquid Cypselus
 occidendo et in exsilium mittendo reliquerat, id
 Periander consummavit. Atque etiam uno die
 universas mulieres Corinthias vestibibus exuit, ux-
 oris suae gratiâ Melissae. Etenim quum in The-
 sprotiam ad Acherontem fluvium legatos misisset,*

423, 95.

„Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νεκυομαντήϊον
 „παρακαταθήκης πέρι ξεινικῆς, οὔτε σημανέειν ἔφη ἡ
 „Μελίσσα ἐπιφανέϊσα, οὔτε κατερέειν ἐν τῷ κέεται
 „χώρῳ ἢ παρακαταθήκη· ῥίγοῦν τε γὰρ, καὶ εἶναι
 125 „γυμνή· τῶν γὰρ οἱ συγκατέβαψε εἰμάτων ὄφελος εἶ-
 „ναι οὐδὲν, οὐ κατακαυθέντων. μαρτύριον δὲ οἱ εἶναι ὥς
 „ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν τὸν ἰπνὸν Πε-
 „ρίανδρος τοὺς ἄρτους ἐπέβαλε. Ταῦτα δὲ ὥς ὑπίσω
 „ἀπηγγέλθη τῷ Περιάνδρῳ, πιστὸν γὰρ οἱ ἦν τὸ συμ-
 130 „βόλαιον, ὃς νεκρῷ εὐόση Μελίσσῃ ἐμίγη, ἰθέως δὴ
 „μετὰ τὴν ἀγγελίην κήρυγμα ἐποίησατο, ἐς τὸ Ἡραῖον
 „ἐξιέναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ,
 „ὥς ἐς ὀρτὴν, ἥσαν κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεώμεναι·

qui oraculum, quod ibi per mortuorum evocationem responsa dat, consulerent de hospitis alicuius deposito, evocata Melissa respondit „se nec signi-
ficaturam, nec edicturam quo loco esset illud de-
positum: algere enim se, et esse nudam; nam quae
sepulta secum fuissent vestimenta, nihil sibi pro-
desse, quum non fuerint combusta. Argumentum
autem, quo cognoscere Periander possit vere haec
a se dici, hoc esse, quod ille in frigidum furnum
panes ingessisset.“ Haec postquam Periandro sunt
renunciata, quum satis certum ipsi esset illud
veritatis argumentum, quippe qui cum mortua
coiisset Melissa; statim post acceptum nuncium
praeconio edixit, ut omnes Corinthiorum mulieres
in Iunonis templum convenirent. Et illae, tamquam
ad solennitatem, pulcerrimo ornatu instructae
convenerunt. Ille vero constitutis ad hoc satelliti-

„ὁ δ' ὑποστήσας τοὺς δορυφόρους, ἀπέδυσέ σφεας;
 „πάσας ὁμοίως τὰς τ' ἐλευθέρας καὶ τὰς ἀμφιπόλους¹³⁵
 „συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα, Μελίσση ἐπευχόμενος
 „κατέκαιε. ταῦτα δὲ οἱ ποιήσαντι, καὶ τὸ δεύτερον
 „πέμψαντι, ἔφρασε τὸ εἶδωλον τὸ Μελίσσης ἐς τὸν
 „κατέβηκε χῶρον τοῦ ξείνου τὴν παρακαταθήκην. Τοιοῦ-
 „το μὲν ἐστὶ ὑμῖν ἡ τυραννὶς, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ¹⁴⁰
 „τοιούτων ἔργων. ἡμέας δὲ τοὺς Κορινθίους τότε αὐτίκα
 „Θῶμα μέγα εἶχε, ὅτε ὑμέας εἶδομεν μεταπεμπομέ-
 „νους Ἰππὶν· νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως Θωμάζομεν λέ-
 „γοντας ταῦτα· ἐπιμαρτυρόμεθά τε, ἐπικαλεόμενοι
 „ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους, μὴ κατιστάναι τυραννίδας¹⁴⁵
 „ἐς τὰς πόλεις. οὐκῶν, ἣν μὴ παύσησθε, ἀλλὰ πειρή-
 „σεσθε παρὰ τὸ δίκαιον κατὰγοντες Ἰππὶν, ἵστε ὑμῖν
 „Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας.“

*bus, vestimentis cunctas exuit, liberas perinde mu-
 lieres, et illarum famulas: collatasque in fossam
 vestes, invocatis Melissae manibus, cremavit. Quo
 facto, ubi iterum ad necromantium misit, demon-
 stravit ei Melissae idolum, quo in loco deposi-
 tum hospitis collocasset. Huiusmodi vobis est ty-
 rannis, ὁ Lacedaemonii, et talia sunt illius facta!
 Nos vero tunc statim mirabamur, quum a vobis
 Hippiam arcessiri cognovimus; nunc vero etiam
 magis miramur haec a vobis verba fieri; vosque
 obtestamur, Deos invocantes Graeciae praesides,
 ne tyrannides in civitatibus constituatis. Itaque
 si ab incēpto non abstinueritis, sed conaturi estis
 praeter id quod iustum est reducere Hippiam,
 scitote Corinthios quidem non probaturos esse
 factum.*

Σωσικλῆς μὲν ἀπὸ Κορίνθου πρεσβεύων ἔλεξε τάδε. 93
 Ἰππίης δὲ αὐτὸν ἀμείβετο, τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας
 θεοὺς κείνῳ, ἧ μὲν Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπιπο-
 θήσῃν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφί ἤκωσι ἡμέραι αἱ κύ-
 5 ραι ἀνιᾶσθαι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἰππίης μὲν τούτοισι ἀμεί-
 ψατο, οἷά τε τοὺς χρησμούς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξε-
 πιστάμενος. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων τέως μὲν εἶ-
 χον ἐν ἡσυχίῃ σφέας αὐτούς· ἐπεὶ τε δὲ Σωσικλέος
 ἤκουσαν εἶπαντος ἐλευθέρως, ἅπας τις αὐτέων Φωνὴν
 10 ῥήξας, αἰρέετο τοῦ Κορινθίου τὴν γνώμην· Λακεδαιμο-
 νίοισι τε ἐπεμαρτυρέοντο, μὴ ποιεῖν μηδὲν νεώτερον περὶ
 πόλιν Ἑλλάδα. οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύσθη. Ἰππίῃ δὲ 94
 ἐνθεῦτεν ἀπελαυνομένῳ, ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μακε-
 δῶν Ἀνθεμόντα, ἐδίδουσαν δὲ Θεσσαλοὶ Ἰωλκόν. ὁ δὲ
 τούτων μὲν οὐδέτερα αἰρέετο, ἀνεχώρησε δὲ ὀπίσω εἰς Σί-

(93.) Haec quum locutus esset Sosicles, Corinthio-
 rum legatus; respondit *Hippias*, eosdem quos ille
 Deos testes invocans, certe *Corinthios maxime de-*
sideraturos Pisistratidas, quando adfuerint illis
statuti dies, quibus illos vexaturi sint Athenien-
ses. Haec illi Hippias respondit, ut qui omnium ad-
 curatissime cognita haberet oraculorum effata. Reli-
 qui ex sociis silentium adhuc tenuerant: postquam
 vero Sosiclem audiverunt libere verba facientem,
 pro se quisque vocem rumpens, accedebant senten-
 tiaē Corinthii, obtestabanturque Lacedaemonios, ne
 quid adversus Graecam civitatem novi molirentur.
 Atque ita haec res finem habuit. (94.) *Hippias*
 vero Lacedaemone profecto Amyntas Macedo An-
 themunta oppidum obtulit, Thessali vero Iolcon. At

γειον, τὸ εἶλε Πεισίστρατος αἰχμῇ παρὰ Μιτυληναίων· 5
 κρατήσας δὲ αὐτοῦ, κατέστησε τύραννον εἶναι παῖδα
 τὸν ἐαυτοῦ νόθον Ἡγησίστρατον, γεγονότα ἐξ Ἀργείης
 γυναικός. ὃς οὐκ ἀμαχητὶ εἶχε τὰ παρέλαβε παρὰ
 Πεισιστράτου. ἐπολέμεον γὰρ, ἐκ τε Ἀχιλλεΐου πό-
 λιος ὀρμεώμενοι καὶ Σιγείου, χρόνον ἐπὶ συχνόν, Μι- 10
 τυληναῖοι τε καὶ Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν, ἀπαιτέοντες τὴν χώ-
 ρην· Ἀθηναῖοι δὲ, οὔτε συγγινωσκόμενοι, ἀποδεικνύντες
 τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεὸν τῆς Ἰλιάδος χώ-
 ρης, ἢ οὐ καὶ σφὶ καὶ τοῖσι ἄλλοισι, ὅσοι Ἑλλήνων
 95 συνεπρήξαντο Μενέλεω τὰς Ἑλένης ἀρπαγὰς. Πολε- 15
 μέοντων δὲ σφεων, παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγένετο ἐν τῇσι
 μάχησι· ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητής, συμβολῆς
 γενομένης, καὶ νικῶντων Ἀθηναίων, αὐτὸς μὲν Φεύγων

ille, neutrum accipiens, *Sigeum* rediit; quod oppi-
 dum armis Pisistratus Mitylenaeis eripuerat, et ty-
 rannum ibi constituerat filium suum nothum Hege-
 sistratum, ex Argiva muliere natum. Nec vero citra
 belli discrimen tenuerat ille regionem a Pisistrato
 acceptam. Diu enim inter se Mitylenaei et Athenien-
 ses armis decertarunt, illi ex Achilleo oppido crum-
 pentes, hi e Sigeo; et illi quidem suam repetentes
 ditionem, Athenienses vero negantes illorum esse,
 et rationibus arguentes, nihilo magis ad Aeolenses
 pertinere Iliados ditionem, quam ad se et ad alios,
 qui cum Menelao uli essent Helenae raptum. (95.)
 Dum hi inter se bellum gerebant, quum alia multa
 atque varia in praeliis gesta erant, tum *Alcaeus*
 poëta, praelio facto, in quo victores erant Athenien-
 ses, fuga quidem ipse evaserat, sed armorum ipsius

5 ἐκφεύγει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἴσχουσι Ἀθηναῖοι, καὶ σφρα
 ἀνεκρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ. ταῦτα δὲ
 Ἀλκαῖος ἐν μέλει ποιήσας, ἐπιτιθεῖ ἐς Μιτυλήνην, ἐξαγ-
 γελλόμενος τὸ ἑωυτοῦ πάθος Μελανίππῳ ἀνδρὶ ἐτάρῳ.
 Μιτυληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε, Περίανδρος
 10 ὁ Κυψέλου· τούτῳ γὰρ διαιτητῇ ἐπετράποντο· κατήλ-
 λαξε δὲ ᾧδε· νέμεσθαι ἑκατέρους τὴν ἔχουσι. Σίγειον
 μὲν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι. Ἰππίης δὲ ἐπεὶ 96
 τε ἀπῖκετο ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν
 χρήμα ἐκίνεε, διαβάλλων τε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τὸν
 Ἀρταφέρνηα, καὶ ποιέων ἅπαντα ὅπως αἱ Ἀθῆναι γε-
 5 νοίατο ὑπ' ἑωυτῷ τε καὶ Δαρείῳ. Ἰππίης τε δὴ ταῦτα
 ἐπρησσε, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι ταῦτα, πέμπουσι
 ἐς Σάρδεις ἀγγέλους, οὐκ ἐῶντες τοὺς Πέρσας πείβε-

Athenienses erant potiti, qui ea in Minervae templo
 Sigei suspenderunt. Quam rem Alcaeus, carmine de-
 scriptam, Mitylenen nunciavit, certiolem faciens de
 calamitate sua Melanippum, unum de suis amicis.
 Mitylenaeos vero et Athenienses reconciliavit deinde
 Periander, Cypseli filius, quem suarum contentio-
 num arbitrum utrique constituerant: conciliavit autem
 hac conditione, ut utrique eam tenerent regionem,
 quam possiderent. Ita *Sigeum* sub Atheniensium ve-
 nerat potestatem. (96.) *Hippias* vero, ut Lacedae-
 mone in Asiam pervenit, omnia movebat, insimulan-
 do Athenienses apud Persas, omniaque moliebatur
 quibus efficeret, ut Athenae in suam et Darii venirent
 potestatem. Dum haec Hippias agebat, re cognita,
Athenienses Sardes miserunt legatos, qui Persas hor-
 tarentur, ne morem gererent exsulibus Atheniensium.

σθαι Ἀθηναίων τοῖσι Φυγάσι. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ἐκέ-
 λευέ σφεας, εἰ βουλοίατο σόοι εἶναι, καταδέκεσθαι
 ὀπίσω Ἰππίνην. οὐκὼν δὴ ἐνεδέκοντο τοὺς λόγους ἀπο- 10
 Φερόμενους Ἀθηναῖοι· οὐκ ἐνδεκομένοισι δέ σφι, δέδοκτο
 ἐκ τοῦ Φανεροῦ τοῖσι Πέρσησι πολεμίους εἶναι.

- 97 ΝΟΜΙΖΟΥΣΙ δὴ ταῦτα, καὶ διαβεβλημένοισι ἐς
 τοὺς Πέρσας, ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρι-
 σταγόρης, ὑπὸ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελα-
 σθεὶς ἐκ τῆς Σπάρτης, ἀπίκητο ἐς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ
 ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστα. ἐπελθὼν δὲ 5
 ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης, ταῦτα ἔλεγε τὰ καὶ ἐν
 τῇ Σπάρτῃ, περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ
 τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ
 νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴσαν. ταῦτά τε δὴ
 ἔλεγε, καὶ πρὸς τοῖσι τὰδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθη- 10
 ναίων εἰσὶ ἀποικοί, καὶ οἶκός σφεας εἶη ρύεσθαι δυνα-

At eos *Artaphernes*, si salvi esse vellent, iussit Hip-
 piam recipere. Quam conditionem ad se relatam
 quum neutiquam admitterent Athenienses, decreve-
 runt ex professo hostes esse Persarum.

(97.) PER idem tempus, quo id decreverant Athe-
 nienses, et odium incurrerant Persarum, Milesius
Aristagoras, a Cleomene Lacedaemonio Spartâ pul-
 sus, venit *Athenas*: haec enim civitas inter caeteras
 potentiâ eminebat. In concionem igitur populi pro-
 gressus *Aristagoras*, eadem quae Spartae verba fecit,
 de *Asiae bonis*, et de bello cum *Persis*, quam fa-
 ciles hi essent superatu, qui nec scuto nec hasta
 uterentur. Praeter haec commemorabat, *Athenien-*
sium colonos esse Milesios, et aequum esse ut ab

426, 89.

μένους μέγα· καὶ οὐδὲν ὅτι οὐκ ὑπίσχεται, οἷα κάρτα
 δεόμενος· ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφας. Πολλοὺς γὰρ οἶκε εἶναι
 εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν
 15 Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἶός τε ἐγένετο διαβάλλειν,
 τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι
 μὲν δὴ ἀναπεισθέντες, ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀποστεῖ-
 λαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτέων εἶναι
 Μελάνθιον, ἀνδρα τῶν ἀστῶν, ἐόντα τὰ πάντα δόκι-
 20 μον. Αὗται δὲ αἱ νέες, ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί-
 98 τε καὶ βαρβάροισι. Ἀρισταγόρης δὲ προπλώσας, καὶ 98
 ἀπικόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξευρὼν βούλευμα ἀπ' οὗ
 Ἴωσι μὲν ἐμελλε οὐδεμίᾳ ὠφελίᾳ ἔσεσθαι· οὐ δ' ὦν οὐ-
 δὲ τούτου εἵνεκα ἐποίησε, ἀλλ' ὅπως βασιλῆα Δαρεῖον
 5 λυπήσειε· ἐπεμψε ἐς τὴν Φρυγίην ἀνδρα ἐπὶ τοὺς Παίο-

*illis servarentur qui potentiâ praestarent. Deni-
 que nihil non pollicebatur, impense rogans: donec
 eis persuasit. Videtur enim facilius esse decipere
 multitudinem, quam unum hominem: nam unum
 quidem Cleomenem Lacedaemonium non potuerat
 decipere, sed triginta Atheniensium millia facile po-
 tuit. Athenienses igitur oratione illius persuasi, de-
 creverunt viginti naves auxilio mittere Ionibus,
 quarum ducem nominarunt Melanthium, civem quo-
 vis nomine probatum. Hae naves et Graecis et Bar-
 baris principium fuere malorum. (98.) Aristagoras
 ante illarum egressum domum revectus, postquam
 Miletum pervenit, consilium cepit, ex quo nihil qui-
 dem utilitatis rediturum ad Ionas erat; nec enim
 hac caussa id fecit, sed quo regi Dario crearet mole-
 stiam: hominem misit in Phrygiam ad Paeones illos,*

ναίς, τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους γε-
 νομένους ὑπὸ Μεγαβάζου, οἰκέοντας δὲ τῆς Φρυγίης
 χῶρόν τε καὶ κώμην ἐπ' ἐωυτῶν. ὃς ἐπεὶ τε ἀπῖκετο ἐς
 τοὺς Παίονας, ἔλεγε τάδε: „ Ἄνδρες Παίονες, ἔπεμψε
 „ με Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος, σωτηρίην ὑμῖν 10
 „ ὑποθησόμενον, ἥνπερ βούλησθε πείθεσθαι. νῦν γὰρ
 „ Ἰωνίη πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλῆος, καὶ ὑμῖν πα-
 „ ρέχει σῶζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέραν αὐτέων. μέχρι μὲν
 „ θαλάσσης, αὐτοῖσι ὑμῖν, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἡμῖν
 „ ἤδη μελήσει.“ Ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παίονες, κάρ- 15
 τα τε ἀσπαστὸν ἐποίησαντο, καὶ ἀναλαβόντες παῖδας
 τε καὶ γυναῖκας, ἀπεδίδρυσκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δὲ
 τινες αὐτέων καὶ κατέμειναν ἀρρώδησαντες αὐτοῦ. ἐπεὶ
 τε δὲ οἱ Παίονες ἀπικέατο ἐπὶ θάλασσαν, ἐνθεῦτεν ἐς
 Χίον διέβησαν. ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ, κατὰ πόδας ἐλη- 20

qui a Strymone fluvio captivi abducti a Megabazo,
 regionem vicumque Phrygiae seorsim habitabant.
 Ad quos ubi pervenit legatus, his verbis cum eis
 egit: *Paeones!* inquit, *misit me Aristagoras Mileti*
tyrannus, ut salutis viam, si obtemperare volue-
ritis, vobis ostendam. Etenim Ionia nunc uni-
versa descivit a rege, licetque vobis salvis in pa-
triam redire vestram. Ad mare quidem ut perve-
niatis, vos ipsi curabitis: reliqua nobis curae
erunt. His auditis, laetati admodum Paeones, cum
 liberis et uxoribus ad mare se fugâ receperunt: non-
 nulli tamen ex cisdem, metu retenti, loco se non
 moverunt. Postquam ad mare pervenere Paeones,
 Chium inde traiecere. Quumque iam in Chio essent,
 e vestigio venit Persarum equitum magna manus,

427, 19.

λύθεε Περσέων ἔππος πολλή, διώκουσα τοὺς Παίονας.
 ὡς δὲ οὐ κατέλαβον, ἐπηγγέλλοντο ἐς τὴν Χίον τοῖσι
 Παίοσι, ὅπως αὖ ὀπίσω ἀπέλθοιεν. οἱ δὲ Παίονες τοὺς
 λόγους οὐκ ἐνεδέκοντο· ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χιοὶ σφεας
 25 ἐς Λέσβον ἤγαγον, Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν·
 ἐνθεῦτεν δὲ περὶ κομιζόμενοι ἀπικέατο ἐς Παιονίην.

Ἀρισταγόρης δὲ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπικέατο 99
 εἰκοσι νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρας,
 οἱ οὐ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστρατεύοντο, ἀλλὰ τὴν αὐ-
 τῶν Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδιδόντες· οἱ γὰρ
 5 δὴ Μιλήσιοι πρότερον τοῖσι Ἐρετρίεῦσι τὸν πρὸς Χαλ-
 κιδέας πόλεμον συνδιένεικαν, ὅτε περ καὶ Χαλκιδεῦσι
 ἀντία Ἐρετριέων καὶ Μιλησίων Σάμιοι ἐβοήθεον· οὗτοι
 ὦν ἐπεὶ τέ σφι ἀπικέατο, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι πα-

illos prosequentium: qui ubi Paeones non sunt con-
 secuti, Chium miserunt, ab illisque ut redirent po-
 stularunt. Sed illi, propositam aspernati conditio-
 nem, a Chiis Lesbum sunt transducti, Lesbiique eos
 Doriscum traiecerunt: inde pedibus redeuntēs, in
 Paeoniam pervenerunt.

(99.) Interim *Athenienses* cum viginti navibus
Miletum advenerunt, quas sequebantur quinque
 triremes Eretriensium. Et *Eretrienses* quidem non
 Atheniensium gratiā huic se adiunxerant expeditioni,
 sed ipsis Milesiis gratum facturi, beneficiumque ab
 illis acceptum rependentes. Namque Milesii prius so-
 ciam Eretriensibus operam in bello cum Chalciden-
 sibus praestiterant, quo tempore Samii Chalciden-
 sibus adversus Eretrienses et Milesios miserant auxilia.
 Athenienses igitur postquam advenere cum Eretriensi-

- ρῆσαν, ἐποιέετο στρατήϊν ὁ Ἀρισταγόρης εἰς Σάρδεις. αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ 10
στρατηγούς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν
ἑωυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον, καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν,
100 Ἑρμόφαντον. Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες
εἰς Ἐφεσον, πλοῖα μὲν κατέλιπον ἐν Κορήσσῳ τῆς Ἐφε-
σίης· αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιούμενοι Ἐφε-
σίους ἡγεμόνας. πορευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καύ-
στριον, ἐνθεῦτεν ἐπεὶ τε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπί- 5
κοντο, αἰρέουσι Σάρδεις, οὐδενός σφι ἀντιθέντος· αἰ-
ρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τὰλλα πάντα· τὴν δὲ
ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἀρταφέρνης, ἔχων δύναμιν
101 ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην. Τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας
σφέας τὴν πόλιν, ἔσχε τόδε. ἔσαν ἐν τῇσι Σάρδισι
οἰκίαι, αἱ μὲν πλεῦνες, καλάμιναι· ὅσαι δ' αὐτέων καὶ

bus, quum et reliqui adessent socii, expeditionem ad-
versus *Sardes* suscepit Aristagoras: ita quidem ut in
bellum ipse non proficisceretur, sed Miletii maneret,
constitutis aliis copiarum ducibus, fratre suo Charo-
pino, et ex reliquorum numero civium Hermophan-
to. (100.) Hac classe quum Ephesum pervenissent
Iones, relictis navibus Coressi in finibus Ephesio-
rum, ipsi magna manu ascenderunt, viae ducibus
utentes Ephesiis. Secundum Caystrium flumen pro-
gressi, inde superato Tmolo *Sardes* pervenere; et
urbem capiunt, nemine contra prodeunte: nempe
reliqua omnia occuparunt praeter arcem; arcem vero
ipse *Artaphernes* cum haud exigua vi militum tuta-
batur. (101.) Quo minus vero captam diripere po-
sent urbem, haec res fuit impedimento. Erant *Sar-*

428, 49.

πλίνθιναι ἔσαν, καλάμου εἶχον τὰς ὀροφάς. τούτέων
 5 δὴ μίην τῶν τις στρατιωτέων ὥς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ'
 οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὸν τὸ πῦρ, ἐπένεμετο τὸ ἄστρῳ ἅπαν.
 καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος, οἱ Λυδοὶ τε καὶ ὅσοι Περ-
 σέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν,
 ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρός, καὶ οὐκ
 10 ἔχοντος ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἐς τε τὴν ἀγο-
 ρὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν ὅς σφι ψῆγμα
 χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμώλου, διὰ μέσης τῆς
 ἀγορῆς ῥέει, καὶ ἔπειτα ἐς τὸν Ἑρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ,
 ὃ δὲ, ἐς θάλασσαν. ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ
 15 ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροίζόμενοι οἱ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι,
 ἠναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. οἱ δὲ Ἴωνες, ὀρέοντες τοὺς μὲν
 ἀμυνομένους τῶν πολεμίων, τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολλῶ

CI. 4. καλάμου. καλάμους alii, fortasse rectius, eodem qui-
 dem sensu. 10. ἔχοντος) ἔχοντες maluerant viri docti.

dibus pleraeque domus ex arundine constructae;
 quaecumque vero etiam ex lateribus, earum tecta arun-
 dineae erant. Harum unam quum incendisset quidam
 ex militibus, continuo de domo in domum grassa-
 tus ignis, universam urbem depascebat. Ardente urbe,
 Lydi et quicumque Persae in urbe erant, undique
 interclusi, utpote extrema absumente incendio, in
 forum confluerunt ad *Pactolum* fluvium: qui flu-
 vius auri ramenta illis ex Tmolō deferens, per me-
 dium forum labitur, et deinde Hermo fluvio misce-
 tur, qui in mare influit. Ad hunc igitur Pactolum
 et in forum congregati Lydi atque Persae, defen-
 dere sese coacti sunt. At Iones, ubi viderunt alios
 ex hostibus fortiter pugnantes, alios vero magno

προσφερομένους, ἐξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ οὖρος,
 τὸν Τρῳῶλον καλεόμενον· ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλ-
 102 λάσσοντο ἐπὶ τὰς νέας. Καὶ Σάρδεις μὲν ἐνεπρήσθησαν,
 ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης· τὸ
 σκηπτόμενοι οἱ Πέρσαι, ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ
 ἐν Ἑλλησι ἱρά. Τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἄλυος πο-
 ταμοῦ νομοὺς ἔχοντες, προπυνθανόμενοι ταῦτα, συνηλί- 5
 ζοντο καὶ ἐβοήθεον τοῖσι Λυδοῖσι. καὶ κως ἐν μὲν Σάρ-
 δισι οὐκέτι ἑόντας τοὺς Ἴωνας εὐρίσκουσι· ἐπόμενοι δὲ
 κατὰ στίβον, αἰρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντετά-
 χθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ, πολλὸν ἐσώθη-
 σαν· καὶ πολλοὺς αὐτέων οἱ Πέρσαι φονεύουσι, ἄλλους 10
 τε οὐνομαστοὺς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδα στρατηγέοντα
 Ἐρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιοκότα,

numero ingruentes, trepidi cedentes ad Tmolum, qui vocatur, montem se receperunt: atque inde sub noctem versus naves suas abierunt. (102.) Ita incendio consumtae sunt Sardes, in eisque indigenae deae Cybeles templum: quam caussam postea praetexentes Persae templa vicissim in Graecia cremarunt. Tunc vero Persae qui intra Halyn fluvium sedes habebant, certiores facti quid ageretur, iunctis viribus auxilio Lydis venerunt. Qui quum Ionas non amplius Sardibus essent nacti, e vestigio subsecuti, Ephesi illos deprehenderunt. Et Iones quidem in aciem adversus eos progressi sunt, sed praelio commisso ingenti clade sunt adfecti: magnumque eorum numerum Persae interfecerunt, quum alios spectatos viros, tum Eualcidem, Eretriensium ducem, virum qui in ludorum solennibus coronas reportave-

καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηίου πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ αὐτέων ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς

15 πόλεις.

Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο. μετὰ δὲ, Ἀθηναῖοι μὲν 103
τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας, ἐπικαλεομένου
σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω, οὐκ ἔφασαν
τιμωρῆσειν σφίσι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης
5 στερηθέντες, (οὕτω γάρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δα-
ρεῖον) οὐδὲν δὴ ᾔσπον τὸν πρὸς τὸν βασιλῆα πόλεμον
ἐσκευάζοντο. Πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, Βυ-
ζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀπάσας τὰς ταύτη
ὑπ' ἐαυτοῖσι ἐποίησαντο. ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλ-
10 λήσποντον, Καρίας τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι
σύμμαχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον, πρότερον οὐ βου-
λομένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδεις· τότε

rat, multumque a Simonide Ceo erat laudatus. Qui
vero ex pugna evaserunt, per civitates sunt dis-
sipati.

(103.) Tali igitur modo tunc pugnatum est. Post-
haec vero Athenienses prorsus deseruerunt Ionas; et
saepe multumque ab Aristagora per nuncios sollicitati,
constanter negarunt se auxilio illis futuros. Sed *Iones*,
Atheniensium auxilio privati, nihilo minus ad *bellum*
adversus Darium, quod post ea quae adversus illum
patraverant evitari non posse intelligebant, sese com-
parabant. In Hellespontum navibus profecti, Byzan-
tium et alias omnes eo loci civitates suum sub ob-
sequium redegerunt. Dein extra Hellespontum re-
vecti, maiorem Cariae partem societati suae adiece-
runt: nam et Caunus, quae prius, quando Sardes

104 σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθέλονταί σφε
 πάντες προσεγένοντο, πλὴν Ἀμαθουσίαν. ἀπέστησαν
 γὰρ καὶ οὗτοι ᾧδε ἀπὸ Μήδων. Ἦν Ὀνήσιλος, Γόργου
 μὲν τοῦ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρ-
 σιδος δὲ τοῦ Σιρώμου τοῦ Εὐέλθοντος παῖς. οὗτος ὦν ἦρ 5
 πολλάκις μὲν καὶ πρότερον τὸν Γόργον παρηγορέετο
 ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλῆος· τότε δ', ὥς καὶ τοὺς Ἴω-
 νας ἐπύθετο ἀπεστάναι, πάγχυ ἐπικείμενος ἐνῆγε. ὥς
 δὲ οὐκ ἔπειθε τὸν Γόργον, ἐνθαῦτά μιν Φυλάξας ἐξελ-
 θόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Ὀνήσιλος, ἅμα τοῖσι 10
 ἐωυτοῦ στασιώτησι, ἀπεκλήϊσε τῶν πυλέων. Γόργος
 μὲν δὴ στερηθεὶς τῆς πόλιος, ἔφευγε εἰς Μήδους· Ὀνή-
 σιλος δὲ ἦρχε Σαλαμῖνος, καὶ ἀνέπειθε πάντας Κυ-
 πρίους συναπίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεισε.

cremarunt, societatem illorum recusaverat, nunc eis accessit. (104.) *Cyprii* vero universi, *Amathusiis* exceptis, ultro se illis adiunxerunt. Nam et hi a *Medis* desciverant tali occasione. *Onesilus* erat, *Gorgi* *Salaminiorum* regis frater natus minor, *Chersidis* filius, *Siromi* nepos, pronepos *Euelthontis*. Hic vir, postquam saepius antea *Gorgum*, ut a rege deficeret, esset hortatus; tunc, ubi *Ionas* etiam cognovit descivisse, vehementius illum instigare conatus est. Cui quum morem non gereret *Gorgus*, tempus observans *Onesilus*, quo extra urbem *Salamin* ille erat egressus, fratrem eiusque sectatores portis exclusit. Itaque *Gorgus*, urbe spoliatus, ad *Medos* profugit: *Onesilus* vero *Salaminis* tenuit imperium; omnibusque *Cypriis*, ut secum desciscerent, persuasit. Caeteris

Ἀμαθουσίους δὲ, οὐ βουλομένους οἱ πείθεσθαι, ἐπολιόρ-
κεε προσκατήμενος.

Ὀνήσιλος μὲν νυν ἐπολιόρκεε Ἀμαθοῦντα. βασιλεῖ 105
δὲ Δαρείῳ ὡς ἐξαγγέλθη Σάρδις αἰλούσας ἐμπεπρῆ-
σθαι ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γε-
νέσθαι τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὰν
5 Μιλήσιον Ἀρισταγόρην· πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς
ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ
εἰδότα ὡς οὗτοί γε οὐ καταπροΐζονται ἀποστάντες, εἴρε-
σθαι οἵτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι· μετὰ δὲ, πυθόμενον, αἰτῆ-
σαι τὸ τέξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα εἴστον, ἄνω ἐς
10 τὸν οὐρανὸν ἀπείναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἥερα βάλλοντα
εἰπεῖν· „ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τίσασθαι.“
εἶπαντα δὲ ταῦτα, προστάζει ἐνὶ τῶν θεραπόντων, δει-
πνου προκειμένου αὐτῷ, ἐς τρεῖς ἐκάστοτε εἰπεῖν· „Δέ-

quidem persuasit cunctis; Amathusios vero, morem
gerere nolentes, obsidione cinxit.

(105.) Dum Amathunta Onesilus obsidet, interim
Dario nunciatur, Sardes captas esse incensasque ab
Atheniensibus atque Ionibus, illiusque tumultus au-
ctorem, cuius consilio haec suscepta sint, Aristago-
ram esse Milesium. Quo accepto nuncio, dicitur rex,
nulla ratione habitâ Ionum, quippe quos bene no-
verat non impune laturos quod defecissent, quae-
sisse *quinam essent Athenienses?* deinde, postquam
audivit, poposcisse arcum, et sagittam arcui imposi-
tam emisisse in coelum, utque illa in aërem evola-
vit, exclamasse, *Proh Iupiter, contingat mihi poe-
nas sumere ab Atheniensibus!* hisque dictis, man-
dasse uni e ministris, ut, quoties coena ipsi adpone-

106 „σποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων.“ Προστάξας δὲ ταῦ-
 τα, εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν Μιλήσιον, τὸν
 ὁ Δαρεῖος κατεῖχε χρόνον ἤδη πολλόν· „Πυνθάνομαι,
 „Ἰστιαῖε, ἐπίτροπον τὸν σὸν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρε-
 „ψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα. ἄνδρας 5
 „γάρ μοι ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου ἐπαγαγὼν, καὶ Ἰω-
 „νας σὺν αὐτοῖσι, τοὺς δάσοντας ἐμοὶ δίκην τῶν ἐποίη-
 „σαν· τούτους ἀναγνώσας ἅμα ἐκείνοισι ἐπεσθαι, Σαρ-
 „δίῳ με ἀπεστέρηκε. νῦν ὧν κῶς τοι φαίνεται ταῦτα
 „ἔχειν καλῶς; κῶς δ' ἄνευ τῶν σῶν βουλευμάτων 10
 „τοιούτῳ τι ἐπρήχθη; ὅρα μὴ ἐξ ὑστέρης σεωυτὸν ἐν
 „αἰτῇ σχῆς.“ Εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ἰστιαῖος· „Βασι-
 „λεῦ, κοῖον ἐφθέγγξαι ἐπος; ἐμὲ βουλευσάι πρήγμα,
 „ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἐμελλε λυπηρὸν

retur, ter ipsi diceret, *Domine, memento Athenien-
 sium!* (106.) Hoc dato mandato, vocato in conspe-
 ctum suum *Histiæo* Milesio, quem iam multo ab-
 hinc tempore apud se *Darius* retinuerat: *Histiæe*,
 inquit, *tuum procuratorem, cuius fidei Miletum*
commisisti, audio res novas adversus me esse mo-
litum. Homines enim ex altera continente adver-
sus me duxit, et Ionas cum illis, factorum poe-
nas mihi daturus: his persuasit ut illos sequeren-
tur, et Sardes mihi eripuit. Nunc igitur, quo pa-
cto tibi hoc bene habere videtur? quove pacto tale
quidpiam absque tuo consilio factum est? Vide
ne deinde tu ipse hac culpa tenearis. Ad hæc
Histiæus respondit: *Quale verbum, Rex, pronun-*
ciasti? me-ne agitare consilium, ex quo tibi ulla
molestia, sive magna, sive exigua, existat? Quid

- 15 „ἀνασχῆσιν; τί δ' ἂν ἐπιδιζήμενος ποιέοιμι ταῦτα;
 „τεῦ δὲ ἐνδεῆς ἐών; τῷ πάρα μὲν πάντα ὅσα περ σοὶ,
 „πάντων δὲ πρὸς σέο βουλευμάτων ἐπακούειν ἀξιεῦμαι.
 „Ἄλλ' εἴ περ τι τοιοῦτον, οἷον σὺ εἴρηκας, πρήσσει ὁ
 „ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωυτοῦ βαλλόμενον
 20 „πεπρηχέναι. ἀρχὴν δὲ ἔγωγε οὐδὲ ἐνδέχομαι τὸν λό-
 „γον; ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτε-
 „ρον πρήσσουσι περὶ πρήγματα τὰ σά. Εἰ δ' ἄρα τι
 „τοιοῦτο ποιεῦσι, καὶ σὺ τὸ ἐὸν ἀκήκοας, ὦ βασιλεῦ,
 „μάθε οἷον πρῆγμα ἐργάσασθαι, ἐμὲ ἀπὸ θαλάσσης
 25 „ἀνάσπαστον ποιήσας. Ἴωνες γὰρ οἴκασιν, ἐμεῦ ἐξ
 „ὀφθαλμῶν σοφὶ γενομένου, ποιῆσαι τῶν πάλαι ἡμε-
 „ρον εἶχον· ἐμέο δ' ἂν ἐόντος ἐν Ἰωνίῃ, οὐδεμίᾳ πόλιν
 „ὑπεκίνησε. Νῦν ὧν ὡς τάχος με ἄφες πορευθῆναι ἐς
 „Ἰωνίην, ἵνα τοι κεῖνά τε πάντα καταρτίσω ἐς τὴν αὐτήν,

quaerens equidem, tale quidpiam facerem? Cuius rei indigeo? cui eadem, quae tibi, praesto sunt; quicum tu omnia tua communicare consilia dignaris. Immo, si quid tale, quale tu ais, meus agitat procurator, scito id eum suo fecisse arbitratu. At mihi statim ne persuaderi quidem potest, Milesios et meum procuratorem novas res adversus te moliri. Sin utique tale quid agunt, tibiue si vera relata sunt, vide, Rex, quid sit quod tu feceris, dum me a mari abstraxisti. Videntur enim Iones, ex quo ego ex illorum conspectu remotus sum, agitare id, cuius olim desiderium habuerunt. Sin ego in Ionia adessem, nulla civitas se vel pauxillum motura erat. Nunc igitur quam primum dimitte me, ut in Ioniam profisciscar, tibiue

- „καὶ τὸν Μιλήτου ἐπίτροπον τοῦτον, τὸν ταῦτα μη- 30
 „χάνησάμενον, ἐγχειρίθητον παραδῶ. ταῦτα δὲ κατὰ
 „νόον τὸν σὸν ποιήσας, θεοὺς ἐπόμνυμι τοὺς βασιλείους,
 „μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσασθαι τὸν ἔχων κιβῶνα κατα-
 „βήσομαι ἐς Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδῶ, νῆσον τὴν με-
 107 „γίστην, δασμοφόρον ποιήσω.“ Ἰστιαῖος μὲν δὴ, λέ-
 γων ταῦτα, διέβαλλε. Δαρεῖος δὲ ἐπέιθετο, καὶ μιν
 ἀπίει, ἐντειλάμενος, ἑπεὰν τὰ ὑπέσχετό οἱ ἐπιτελέα
 ποιήσῃ, παραγίνεσθαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα.
 108 Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἀγγελίη τε περὶ τῶν Σαρδίων παρὰ βα-
 σιλῆα ἀνῆϊε, καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ τὸ τόξον ποιήσας,
 Ἰστιαίῳ ἐς λόγους ἦλθε, καὶ Ἰστιαῖος μεμετιμένος ὑπὸ
 Δαρείου, ἐκομίζετο ἐπὶ θάλασσαν· ἐν τούτῳ παντὶ τῷ
 χρόνῳ ἐγένετο τὰδε. Πολιορκέοντι τῷ Σαλαμινίῳ Ὀνη- 5
 σίλῳ Ἀμαθουσίους ἐξαγγέλλεται, νηυσὶ στρατιὴν πολ-

omnia ibi in integrum restituum, et procurato-
rem hunc Mileti, qui haec machinatus est, vin-
ctum tradam. Haec quum ex animi tui sententia
perfecero, deos iuro regios, non prius tunicam
exuturum qua indutus Ioniam intravero, quam
tibi Sardiniam, maximam insulam, tributariam
reddidero. (107.) His *Histiaei* verbis deceptus *Da-*
rius morem ei gessit, dimisitque eum adiecto man-
 dato, ut, postquam quae pollicitus esset effecta dedis-
 set, ad se Susa rediret.

(108.) Per idem tempus, quo nuncius de incensis
 Sardibus ad Darium missus est, et Darius sagittâ in
 coelum emissâ cum Histiaeo sermonem contulit,
 Histiaeusque a rege dimissus ad mare est profectus;
 interim in *Cypro* haec gesta sunt. Onesilo Sala-

λήν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρτύβιον, ἄνδρα Πέρσῃν, προσ-
 δόκιμον εἰς τὴν Κύπρον εἶναι. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀνή-
 σιλος, κήρυκας διέπεμπε εἰς τὴν Ἰωνίην, ἐπικαλούμε-
 10 α νός σφεας. Ἴωνες δὲ οὐκ εἰς μακρὴν βουλευσάμενοι, ἤκον
 πολλῶ στολῶ. Ἴωνές τε δὴ παρῆσαν εἰς τὴν Κύπρον,
 καὶ οἱ Πέρσαι νηυσὶ διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίης, ἤϊσαν
 ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα πεζῇ· τῇσι δὲ νηυσὶ οἱ Φοίνικες πε-
 ριέπλων τὴν ἄκρην, αἱ καλεῦνται Κληϊδες τῆς Κύ-
 πρου. Τούτου δὲ τοιούτου γινομένου, ἔλεξαν οἱ τύραννοι 109
 τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες τῶν Ἰώνων τοὺς στρατη-
 γούς· „Ἄνδρες Ἴωνες, αἵρεσιν ὑμῖν δίδομεν ἡμεῖς οἱ
 „Κύπριοι, ὁποτέροισι βούλεσθε προσφέρεισθαι, ἢ Πέρ-
 5 „σῃσι, ἢ Φοίνιξι. εἰ μὲν γὰρ πεζῇ βούλεσθε ταχθέντες
 „Περσέων διαπειραῖσθαι, ὥρῃ ἂν εἴη ὑμῖν, ἐκβάντας
 „ἐκ τῶν νεῶν, τάσσεσθαι πεζῇ, ἡμέας δὲ εἰς τὰς νέας

minio Amathusios obsidenti nunciatur, Artybium
 Persam cum classe et ingenti Persarum exercitu ad-
 futurum esse in Cyprum. Quo cognito Onesilus prae-
 cones dimisit per Ioniam, auxilio Ionas advocans:
 nec diu re deliberata, adfuerunt *Iones* cum ma-
 gna classe. Eodemque tempore quo Iones advenere,
Persae etiam, quum navibus e Cilicia traiecissent,
 pedestri itinere *Salaminem* contenderunt: navibus
 autem Phoenices circumnavigarunt promontorium,
 quae *Claves Cypri* vocantur. (109.) Quae quum
 ita essent, Cyprii tyranni convocatis Ionum duci-
 bus dixere: *Vobis, Iones, nos Cyprii damus op-*
tionem cum utris velitis confligere; cum Persis,
an cum Phoenicibus. Quod si pedestri pugnâ cum
Persis vultis congredi, nullâ interpositâ morâ

„ἐμβαίνειν τὰς ὑμετέρας, Φοίνιξι ἀνταγωνιευμένους· εἴ
 „δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπειρᾶσθαι, ποιέειν
 „χρεόν ἐστὶ ὑμέας, ἐκότερα ἂν δὴ τούτων ἔλησθε, 10
 „ὅπως τὸ κατὰ ὑμέας ἔσται ἢ τε Ἰωνίη καὶ ἡ Κύπρος
 „ἐλευθέρη.“ Εἶπαν οἱ Ἴωνες πρὸς ταῦτα· „Ἡμέας
 „ἀπέπεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων φυλάζοντας τὴν θά-
 „λασσαν, ἀλλ’ οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παραδόν-
 „τες, αὐτοὶ Πέρσησι περὶ προσφερώμεθα. ἡμεῖς μὲν 15
 „νυν ἐπ’ οὗ ἐτάχθημεν, ταύτῃ πειρησόμεθα εἶναι χρη-
 „στοί· ὑμέας δὲ χρεόν ἐστὶ, ἀνάμνησθέντας οἷα ἐπά-
 „σχετε δουλεύοντες πρὸς τῶν Μήδων, γίνεσθαι ἀνδρας
 110 „ἀγαθούς.“ Ἴωνες μὲν τούτοις ἀμείψαντο. Μετὰ δὲ,
 ἡκόντων ἐς τὸ πεδίον τὸ Σαλαμινίων τῶν Περσέων, διέ-
 τασσον οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων, τοὺς μὲν ἄλλους

*oportet vos, navibus egressos, pedestrem instruere
 aciem; nos vero, conscensis navibus vestris, Phoe-
 nicibus nos opponere. Sin cum Phoenicibus ten-
 tare fortunam mavultis; utrumlibet horum elege-
 ritis, operam dare necesse est, ut, quoad est situm
 in vobis, liberae sint et Ionia et Cyprus. Ad haec
 Iones responderunt. Nos commune Ionum misit,
 ut mare custodiremus; non ut naves nostras tra-
 dentes Cypriis, ipsi cum Persis pedestri acie con-
 fligamus. Nos igitur, qua parte locati sumus, in
 ea utilem praestare operam conabimur: vos au-
 tem, memores qualia Persis servientes passi ab
 illis sitis, fortes viros esse oportet. Hoc illis re-
 sponsum Iones dederunt. (120.) Post haec, quum
 Persae in Salaminiorum advenissent campum, aciem
 instruxerunt reges Cypriorum; ita quidem, ut cae-*

433, 2.

Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀντιτάσσοντες·
 5 Σαλαμινίων δὲ καὶ Σολίων ἀπολέξαντες τὸ ἄριστον,
 ἀντέτασσον Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ τῶν
 Περσέων ἐβελοντῆς ἀντετάσσετο Ὀνήσιλος. Ἦλαυνε 111
 δὲ ἵππον ὃ Ἀρτύβιος δεδιδαγμένον πρὸς ὀπλίτην ἵστα-
 σθαι ὀρθόν. πυθόμενος ὦν ταῦτα ὃ Ὀνήσιλος, ἦν γάρ
 οἱ ὑπασπιστῆς γένος μὲν Κάρ, τὰ δὲ πολέμια κάρτα
 5 δόκιμος, καὶ ἄλλως λήματος πλέος, εἶπε πρὸς τοῦτον·
 „Πυνθάνομαι τὸν Ἀρτυβίου ἵππον ἱστάμενον ὀρθόν, καὶ
 „ποσὶ καὶ στόματι κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἄν προσε-
 „νεχθῇ. σὺ ὦν βουλευσάμενος αὐτίκα εἶπε ὁκότερον
 „βούλει φυλάξας πλῆξαι, εἴ τε τὸν ἵππον, εἴ τε αὐ-
 10 „τὸν Ἀρτύβιον.“ Εἶπε πρὸς ταῦτα ὃ ὀπάων αὐτοῦ·
 „ὦ βασιλεῦ, ἐτοῖμος μὲν ἐγὼ εἰμι ποιέειν καὶ ἄμ-
 „φότερα, καὶ τὸ ἕτερον αὐτέων, καὶ πάντως τὸ ἄν

teros Cyprios caeteris hostium militibus opponerent,
 Persis autem fortissimos e Salaminiiis et Soliis sele-
 ctos. Contra Artybium vero, ducem Persarum, vo-
 lens lubens stetit Onesilus. (111.) Vehabatur *Ar-*
tybius equo, qui erectus stare adversus armatum mi-
 litem erat edoctus. Qua re cognita *Onesilus*, quum
 esset ei armiger genere Car, arte bellica clarus, et
 animi plenus, dixit huic: *Artybii equum audio*
erectum stare, et pedibus atque ore pugnare con-
tra adversarium. Tu igitur ocyus delibera tecum,
mihique ede, utrum observare ferireque velis,
equum, an ipsum Artybium? Ad haec famulus re-
 spondit: *Paratus equidem sum, Rex, et utrumque*
facere, et alterutrum, et omnino quidquid tu ius-
seris: dicam tamen id quod tuis rebus conducibilius

- „ἐπιτάσσης σύ· ὡς μέντοι ἔμοιγε δοκέει εἶναι τοῖσι σοῖσι
 „πρῆγμασι προσφερέστερον, Φράσω. βασιλῆα μὲν καὶ
 „στρατηγὸν χρεὸν εἶναί Φημι βασιλεῖ· τε καὶ στρατη- 15
 „γῶ προσφέρεσθαι· ἦν τε γὰρ κατέλῃς ἄνδρα στρατη-
 „γόν, μέγα τοι γίνεται· καὶ δεύτερα, ἦν σὲ ἐκείνος,
 „τὸ μὴ γένοιτο, ὑπὸ ἀξιοχρεῶ καὶ ἀποθανεῖν ἡμίσεα
 „συμφορῇ· ἡμέας δὲ τοὺς ὑπηρέτας ἐτέροισί τε ὑπηρε-
 „τησι προσφέρεσθαι, καὶ πρὸς ἵππον· τοῦ σύ τὰς μη- 20
 „χανὰς μηδὲν φοβηθῆς· ἐγὼ γὰρ δὴ τοι ὑποδέκομαι
 „μή μιν ἀνδρὸς ἔτι γε μηδενὸς στήσεσθαι ἐναντίον.“
 112 Ταῦτα εἶπε, καὶ μεταυτίκα συνέμισγε τὰ στρατόπε-
 „δα πεζῇ, καὶ νηυσί. Νηυσὶ μὲν νυν Ἴωνες, ἄκροι γενό-
 „μενοι ταύτην τὴν ἡμέρην, ὑπερεβάλλοντο τοὺς Φοίνικας·
 „καὶ τούτων Σάμιοι ἡρίστευσαν. Πεζῇ δὲ, ὡς συνῆλθε
 „τὰ στρατόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο. κατὰ δὲ τοὺς 5

mihi videtur. Regem ducemque aio oportere cum rege duceque congregi: nam, sive tu virum ducem interfeceris, magnum hoc tibi erit: sive, quod dii prohibeant, te ille; ab digno etiam occidi, dimidiata calamitas est. Nos vero famulos aio oportere cum famulis congregi, et cum equo; cuius tu artes noli timere: ego enim tibi recipio, adversus nullum porro hominem illum se erecturum. (112.) Haec postquam ille dixit, mox deinde commissa pugna est, et terrâ, et mari. Et navibus quidem Iones, acriter illo die pugnantes, superaverunt Phoenices: et inter Ionas Samiorum prae caeteris virtus eminuit. Pedestres vero ubi congressae sunt copiae, magno impetu invicem irruentes pugnarunt. Circa imperatores autem utrimque haec gesta sunt.

στρατηγούς ἀμφοτέρους τάδε ἐγίνετο. ὥς προσεφέρετο
 πρὸς τὸν Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ τοῦ ἵππου κατήμε-
 νος, ὁ Ὀνήσιλος, κατὰ τὰ συνεθήκατο τῷ ὑπασπιστῇ,
 παίει προσφερόμενον αὐτὸν τὸν Ἀρτύβιον· ἐπιβαλόντος
 10 δὲ τοῦ ἵππου τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα,
 ἐνθαῦτα ὁ Κάρ δρεπάνῳ πλήξας, ἀπαράσσει τοῦ ἵπ-
 που τοὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ στρατηγὸς τῶν
 Περσέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτη. Μαχο- 113
 μένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων, Στησήνωρ, τύραννος ἐὼν Κου-
 ρίου, προδοῖ ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν περὶ ἑαυτὸν οὐ σμί-
 κρην· οἱ δὲ Κουριέες οὗτοι λέγονται εἶναι Ἀργείων ἀποι-
 5 κοι. προδόντων δὲ τῶν Κουριέων, αὐτίκα καὶ τὰ Σα-
 λαμινίων πολεμιστήρια ἄρματα τῷτὸ τοῖσι Κουριεῦσι
 ἐποίηε. γινομένων δὲ τούτων, κατυπέρτεροι ἔσαν οἱ Πέρ-
 σαι τῶν Κυπρίων. Τετραμμένου δὲ τοῦ στρατοπέδου,
 ἄλλοι τε ἔπεσον πολλοὶ, καὶ δὴ καὶ Ὀνήσιλός τε, ὁ

Ubi *Artybius*, equo quem dixi vectus, adversus
Onesilum impetum fecit, *Onesilus*, quemadmodum
 ei cum armigero convenerat, ferit ipsum irruentem
Artybium: quumque equus scuto *Onesili* pedes ini-
 eeret, Car falce feriens pedes praecidit equi. Ita
Artybius dux Persarum, unâ cum equo, ibidem
 cecidit. (113.) Dum vero caeteri etiam acie pu-
 gnant, deserit Cyprios Stesenor, Curii tyrannus, cum
 non exigua militum manu, quos secum habebat:
 dicuntur autem *Curientes* hi Argivorum esse coloni.
 Postquam Curienses deseruere socios, protinus Sala-
 miniorum quoque currus bellici idem fecerunt. Quo
 facto, superiores Cyprii Persae fuerunt. Quorum
 exercitu in fugam verso, ceciderunt et alii multi, et

- Χέρσιος, ὅς περ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν ἐπρῆξε, καὶ 10
 ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος, ὁ Φιλοκύπρου Φι-
 λοκύπρου δὲ τούτου, τὸν Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, ἀπικό-
 μενος εἰς Κύπρον, ἐν ἔπεσι αἶνεσε τυράννων μάλιστα.
 114 Ὀνησίλου μὲν νυν Ἀμαθούσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρησε,
 ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν, ἐκόμισαν εἰς Ἀμαθούντα·
 καὶ μιν ἀνεκρέμασαν ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης
 δὲ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἥδη εὐούσης κοίλης, ἐσμὸς μελισ-
 σέων ἐσθὺς εἰς αὐτὴν, κηρίων μιν ἐνέπλησε. τούτου δὲ 5
 γυνομένου τοιούτου, ἐχρέωντο γὰρ περὶ αὐτῆς οἱ Ἀμα-
 θούσιοι, ἐμαντεύθη σφι „τὴν μὲν κεφαλὴν κατελόν-
 τας θάψαι, Ὀνησίλω δὲ θύειν ὡς ἥρωϊ ἀνὰ πᾶν ἔτος.
 καὶ σφι ποιεῦσι ταῦτα, ἄμεινον συνοίσεσθαι.“ Ἀμα-
 θούσιοι μὲν νυν ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ. 10
 115 Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες, ἐπεὶ τε ἔμαθον

Onesilus Chersidis filius, qui Cypriis auctor fuerat defectionis, et Solensium rex Aristocyprus, Philocypri filius; *Philocypri* illius, quem *Solon* Atheniensis, postquam Cyprum venit, prae omnibus tyrannis carmine celebravit. (114.) *Onesili* caput Amathusii, quos ille obsederat, abscissum Amathunta deportarunt, et super oppidi portam suspenderunt. Postquam cavum fuit caput ita suspensum, apium examen in illud sese insinuans, favis replevit. Quod quum tale accidisset, oraculum consulentibus Amathusiis, *quid capite facerent*, datur responsum, *auferrent caput humarentque*; *Onesilo vero, ut heroi, annua sacra facerent*. Id si fecissent, *melius cum ipsis actum iri*. Idque fecerunt Amathusii, ad meam usque aetatem. (115.) *Iones* qui ad Cyprum

τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα, καὶ τὰς πόλιας τῶν Κυπρίων πολιορκευμένας τὰς ἄλλας, πλὴν Σαλαμῖνος, ταύτην δὲ Γόργῳ τῷ προτέρῳ βασιλεῖ
 5 τοὺς Σαλαμινίους παραδόντας· αὐτίκα, μαθόντες οἱ Ἴωνες ταῦτα, ἀπέπλων ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν Κύπρῳ πολίων ἀντέσχε χρόνον ἐπὶ πλεῖστον πολιορκευμένη Σόλοι· τὴν, πέριξ ὑπορύσσοντες τὸ τεῖχος, ἐμπύον μὲν εἶλον οἱ Πέρσαι.

Κύπριοι μὲν δὴ, ἐνιαυτὸν ἐλεύθεροι γενόμενοι, αὐτοῖς 116 ἐκ νέης κατεδεδούλωντο. Δαυρίσης δὲ, ἔχων Δαρείου θυγατέρα, καὶ Ὑμέης τε καὶ Ὀτάνης, καὶ ἄλλοι Πέρσαι στρατηγοὶ, ἔχοντες καὶ οὗτοι Δαρείου θυγατέρας, 5 ἐπιδιώξαντες τοὺς ἐν Σάρδισι στρατευταμένους Ἴωνων, καὶ ἐσαράζαντες σφεας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ ὡς ἐπεκράτησαν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπιδιελόμενοι τὰς πόλεις ἐπέρ-

praelium fecerant navale, ut intellexere perditas res esse Onesili, et Cypriorum oppida omnia obsideri, excepta Salamine, quam priori regi Gorgo reddiderant Salaminii; his rebus Iones cognitis, nullâ interpositâ morâ in Ioniam renavigarunt. Praeter caeteras *Cypri* civitates diutissime obsidionem sustinuerunt *Soli*; sed et hanc, suffosso circumcirca muro, quinto mense *Persae* ceperunt.

(116.) Ita igitur Cyprii, postquam unum annum liberi fuerant, denuo in servitutem sunt redacti. Interim Daurises, gener Darii, et Hymeas et Otanes, alique duces, qui et ipsi filias Darii in matrimonio habebant, postquam *Ionas*, expeditionis adversus Sardes socios, erant persecuti, eosdemque praelio victos in naves compulerant, deinde divisis inter se vicibus

- 117 Θεον. Δαυρίσης μὲν, τραπόμενος πρὸς τὰς ἐν Ἑλ-
 λησπόντῳ πέλις, εἴλε μὲν Δάρδανον, εἴλε δὲ Ἀβυδὸν
 τε καὶ Περικώτην, καὶ Λάμψακον καὶ Παισὸν· ταύτας
 μὲν ἐπ' ἡμέρης ἐκάστης αἶρεε. ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύ-
 νοντί οἱ ἐπὶ Πάριον πόλιν, ἦλθε ἀγγελίη, τοὺς Κᾶρας 5
 τῷτ' Ἰωσι φρονήσαντας, ἀπεστάναι ἀπὸ Περσέων.
 ἀποστρέψας ὢν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἤλαυνε τὸν στρα-
 118 τὸν ἐπὶ τὴν Καρίην. Καὶ κῶς ταῦτα τοῖσι Καρσὶ ἐξαγ-
 γέλθη πρότερον πρὶν ἢ τὸν Δαυρίσην ἀπικέσθαι. πυθό-
 μενοι δὲ οἱ Κᾶρες, συνελέγοντο ἐπὶ Λευκᾶς τε Στήλας
 καλεομένας, καὶ ποταμὸν Μαρσύην· ὃς ῥέων ἐκ τῆς 5
 Ἰδριάδος χώρας, εἰς τὸν Μαίανδρον ἐκδίδοι. συλληχθέν-
 των δὲ τῶν Καρῶν ἐνθαῖστα, ἐγίνοντο βουλαὶ ἄλλαι τε
 πολλαί, καὶ ἀρίστη γε δοκέουσα εἶναι ἐμοὶ Πιξοδάρου
 τοῦ Μαυσώλου, ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς τοῦ Κιλίκων βα-

civitates diripiebant. (117.) Et *Daurises* quidem, contra *civitates ad Hellespontum* conversus, *Dardanium* cepit, et *Abydum*, et *Percoten*, et *Lampsacum*, et *Paesum*: quarum singulas singulis cepit diebus. A *Paeso* vero adversus *Parium* ducenti adfertur nuncius, *Cares* communicato cum *Ionibus* consilio defecisse a *Persis*: itaque ab *Hellesponto* reversus, adversus *Cariam* duxit exercitum. (118.) Ea res forte renunciata *Caribus* erat priusquam *Daurises* advenisset. Cuius cognito consilio, *Cares* ad *Albas Columnas*, quae vocantur, amnemque *Marsyam* congregabantur, qui ex *Idriade* regione fluens, *Maeandro* miscetur. Eo postquam convenere *Cares*, quum aliae multae dictae sunt sententiae, tum illa, optima quae mihi videtur, *Pixodari*, *Mausoli filii*, civitate

σιλῆος Συεννέσιος εἶχε θυγατέρα. τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἡ
 10 γνῶμη ἔφερε, διαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κᾶρες,
 καὶ κατὰ νώτου ἔχοντας τὸν ποταμὸν, οὕτω συμβάλ-
 λειν· ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω Φεύγειν αἱ Κᾶρες, αὐτοῦ τε
 μένειν ἀναγκαζόμενοι, γενοίατο ἔτι ἀμείνονες τῆς Φύσιος.
 αὕτη μὲν νυν οὐκ ἐνίκᾳ ἡ γνῶμη, ἀλλὰ τοῖσι Πέρσῃσι
 15 κατὰ νώτου γίνεσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον ἢ σφίσι·
 δηλαδὴ, ἣν Φύγῃ τῶν Περσέων γένηται, καὶ ἐσσωθέωσι
 τῇ συμβολῇ, ὥς οὐκ ἀπονοστήσουσι, ἐς τὸν ποταμὸν
 ἐσπίπτοντες. Μετὰ δὲ, παρεόντων καὶ διαβάντων τὸν 119
 Μαίανδρον τῶν Περσέων, ἐνθαῦτα ἐπὶ τῷ Μαρσῷ πο-
 ταμῷ συνέβαλόν τε τοῖσι Πέρσῃσι οἱ Κᾶρες, καὶ μά-
 χην ἐμαχέσαντο ἰσχυρὴν, καὶ ἐπὶ χρόνον πολλόν· τέλος
 5 δὲ ἐσώθησαν διὰ πλῆθος. Περσέων μὲν δὴ ἔπεσον ἄν-
 δρες ἐς δισχιλίους, Καρῶν δὲ ἐς μυρίου. ἐνθεῦτεν δὲ

Cindyens, qui Syennesis filiam, Cilicum regis, in
 matrimonio habebat. Huius viri sententia haec erat,
 Maeandrum transmittere debere Cares, atque ita
 praelium committere ut fluvium a tergo haberent;
 ne scilicet retro fugere possent, sed ibi manere coa-
 acti, fortiores sese quam pro suâ naturâ praestarent.
 At haec non vicit sententia: sed Persis maluerunt a
 tergo esse Maeandrum, quam sibi; scilicet, ut illi, si
 praelio superati in fugam verterentur, receptum non
 haberent, sed in fluvium inciderent. (119.) Deinde,
 ubi adfuerunt *Persae*, Maeandrumque traiecerunt,
 ibi tunc ad *Marsyam* fluvium cum illis congressi
 sunt *Cares*: et acri commisso praelio, postquam diu
 fortiter pugnarunt, ad extremum hostium multitu-
 dine sunt superati. Persarum ad bis mille ceciderunt,

οἱ διαφυγόντες αὐτέων κατειλήθησαν εἰς Λάβρανδα, εἰς
 Διὸς Στρατίου ἱερὸν μέγα τε καὶ ἅγιον ἄλσος πλατα-
 νίστων. μούνοι δὲ, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Κᾶρες εἰσι οἱ Διὶ
 Στρατίῳ θυσίας ἀνάγουσι. κατειληθέντες ὧν οὗτοι ἐν- 10
 θαῦτα, ἐβουλευόντο περὶ σωτηρίας, ὁκότερα ἢ παρα-
 δόντες σφέας αὐτοὺς Πέρσησι, ἢ ἐκλιπόντες τὸ παρά-
 120 παν τὴν Ἀσίην, ἄμεινον πρήξουσι. Βουλευομένοισι δὲ
 σφι ταῦτα παραγίνονται βοηθέοντες Μιλήσιοί τε καὶ
 οἱ σύμμαχοι αὐτέων. ἐνθαῦτα δὲ, τὰ μὲν πρότερον οἱ
 Κᾶρες ἐβουλευόντο, μετήκαν, οἱ δὲ αὐτίς πολεμεῖν ἐξ
 ἀρχῆς ἀρτέοντο· καὶ ἐπιούσιν τε τοῖσι Πέρσησι συμβάλ- 5
 λουσι, καὶ μαχεσάμενοι, ἐπὶ πλεῦν ἢ πρότερον ἐσώ-
 θησαν· πεσόντων δὲ τῶν πάντων πολλῶν, Μιλήσιοι
 121 μάλιστα ἐπλήγησαν. Μετὰ δὲ, τοῦτο τὸ τρῶμα ἀνέ-
 λαβόν τε καὶ ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες. πυθόμενοι γὰρ

Carum vero ad decies mille. Qui ex illorum numero
 cladem effugerunt, hi ad Labranda in amplum
 sanctumque platanetum Iovi Stratio sacratum sunt
 compulsi. Soli autem, quoad nos novimus, *Cares*
 sunt, qui Iovi *Stratio* [*Militari* latine diceret] sacra
 faciant. Ibi conglobati, de salute deliberarunt, utrum
 Persis sese dedere, an Asiam prorsus relinquere sa-
 tius sibi esset. (120.) Dum haec deliberant, auxilio
 eis adveniunt Milesii eorumque socii. Tum vero,
 missa priori deliberatione, ad redintegrandum bel-
 lum sese compararunt. Invadentibus Persis denuo in
 aciem occurrunt: sed, praelio commisso, maiorem
 etiam quam antea cladem acceperunt. Cecidere ple-
 rique omnes; sed Milesiorum prae ceteris maxima
 strages facta est. (121.) Postea vero vulnus hoc re-

ὡς στρατεύεσθαι ὀρμέαται οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλεις
σφέων, ἐλόχησαν τὴν ἐν Πηδάσῳ ὁδὸν· ἐς τὴν ἐμπε-
5 σόντες οἱ Πέρσαι νυκτὸς, διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ, καὶ
οἱ στρατηγοὶ αὐτέων, Δαυρίσης καὶ Ἀμόργης καὶ Σισι-
μάκης· σὺν δέ σφι ἀπέθανε καὶ Μύρσος ὁ Γύγεια.
τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγεμὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἰβανώλιος,
ἀνὴρ Μυλασσεύς. οὗτοι μὲν νυν τῶν Περσέων οὕτω
10 διεφθάρησαν.

Υμέης δὲ, καὶ αὐτὸς ἐὼν τῶν ἐπιδιωξάντων τοὺς ἐς 122
Σάρδεις στρατευσαμένους Ἰώνων, τραπόμενος ἐς τὴν Προ-
ποντίδα, εἶλε Κῖον τὴν Μυσίην. ταύτην δὲ ἐξελὼν, ὡς
ἐπύθετο τὸν Ἑλλήσποντον ἐκλελοιπέναι Δαυρίσιν, καὶ
5 στρατεύεσθαι ἐπὶ Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα,
ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἤγε τὸν στρατὸν· καὶ εἶλε μὲν
Αἰολέας πάντας, ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἶλε δὲ

pararunt sanaveruntque Cares. Postquam enim co-
gnoverunt progredi Persas, oppida sua invasuros, in
via ad Pedasum collocarunt insidias; in quas noctu
incidentes Persae, interfecti sunt et ipsi et eorum
duces, Daurises et Amorges et Sisimaces: cum illis-
que periit etiam Myrsus, Gygis filius. Insidiarum
illarum dux fuerat Heraclides, Ibanolidis filius, My-
lassensis. Ita igitur Persae illi perierunt.

(122.) *Hymeas* vero, alter ex his qui *Ionas* eos
persecutus est qui contra *Sardes* militaverant, ad Pro-
pontidem conversus, *Cion* Mysiam cepit. Qua expu-
gnata, ubi cognovit *Daurisen* relicto *Hellesponto*
versus *Cariam* arma promoveri, ipse *Propontide* re-
licta in *Hellespontum* duxit exercitum: et *Aeolenses*
subegit omnes, quotquot *Iliadem* habitant terram,

- Γέργιθας, τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν
αὐτὸς τε Ὑμέης αἰρέων ταῦτα τὰ ἔθνηα, νοῦσῳ τελευ-
123 τᾷ ἐν τῇ Τρωάδι. Οὗτος μὲν δὴ οὕτῳ ἐτελεύτησε· Ἄρ- 10
ταφέρνης δὲ ὁ Σαρδίων ὑπαρχος, καὶ Ὀτάνης ὁ τρίτος
στρατηγὸς, ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην, καὶ τὴν προσε-
χέα Αἰολίδα στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μὲν νυν, Κλαζομε-
νάς αἰρέουσι· Αἰολέων δὲ, Κῦμν.
- 124 Ἀλισκομενέων δὲ τῶν πολίων, ἦν γὰρ δὴ, ὡς διέδε-
ξε, Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ ἄκρος, ὃς τα-
ράξας τὴν Ἰωνίην, καὶ ἐγκερασάμενος πρῆγματα με-
γάλα, δρησμὸν ἐβούλευε, ὁρέων ταῦτα· πρὸς δὲ οἱ
καὶ ἀδύνατα ἐφάνη, βασιλῆα Δαρεῖον ὑπερβαλέσθαι. 5
πρὸς ταῦτα δὴ ὧν συγκαλέσας τοὺς συστασιώτας,
ἐβουλεύετο, λέγων ὥς „ἄμεινόν σοι εἶη κρησφύγετόν

et *Gergithas* subegit, priscorum *Teucrorum* reliquias. At ipse *Hymeas*, dum hos populos subigit, in morbo moritur in Troade. (123.) Et hic quidem illi finis fuit: *Artapherni* vero, *Sardium* praefecto, et *Otani*, tertio duci Persarum, mandatum erat bellum *Ioniae* et finitimae *Aeolidi* a continente inferendum. Atque hi *Clazomenas* *Ioniae* ceperunt, et *Cymen* *Aeolidis*.

(124.) Ita dum capiuntur oppida, *Aristagoras* Milesius haec videns, homo parum acri (ut adparet) ingenio, qui *Ioniam* concitaverat magnasque miscuerat turbas, fugam agitabat, satis quippe intelligens superari *Darium* regem non posse. Hoc consilio, convocatis suarum partium hominibus, deliberationem proposuit, dicens, *commodum ipsis fore, certum habere refugium, si Mileto pellerentur: quae*

437, 54.

τι ὑπάρχον εἶναι, ἣν ἄρα ἐξωθέωνται ἐκ τῆς Μιλήτου.
 εἴτε δὴ ὦν ἐς Σαρδῶν ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἄγοι ἐς ἀποι-
 10 κίνην, εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἡδωνῶν, τὴν Ἰστιαῖος ἐτεί-
 χεε παρὰ Δαρείου δωρεὴν λαβών;“ ταῦτα ἐπειρώτα ὁ
 Ἀρισταγόρης. Ἐκαταίου μὲν νυν τοῦ Ἡγησάνδρου, 125
 ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τούτέων μὲν ἐς οὐδετέραν στέλλειν
 ἔφερε ἡ γνώμη, ἐν Λέρῳ δὲ τῇ νήσῳ τείχος οἰκοδομη-
 σάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἣν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου.
 5 ἔπειτα δὲ ἐκ ταύτης ὀρμεώμενον, κατελεύσεσθαι ἐς τὴν
 Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ Ἐκαταῖος συνεβούλευε. Αὐ- 126
 τῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πλείστη γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκι-
 νον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ Μίλητον ἐπιτρέπει Πυθα-
 γόρῃ, ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δοκίμῳ· αὐτὸς δὲ παραλαβὼν
 5 πάντα τὸν βουλόμενον, ἔπλεε ἐς τὴν Θρηίκην, καὶ ἔσχε
 τὴν χώραν ἐπ’ ἣν ἐστάλη. ἐκ δὲ ταύτης ὀρμεώμενος,

rere se igitur ex eis, utrum hoc ex loco in Sardi-
niam a se in coloniam vellent duci, an in Myrci-
num Edonorum, Histiaeο a Dario dono datum, et
in oppidum ibi ab Histiaeο munitum. (125.) Iam
Hecataeus quidem, *Hegesandri* filius, *Historiarum*
scriptor, in neutrum horum locorum abeundum cen-
 suit; sed in *Lero* insula debere castellum munire *Ari-*
stagoram, ibique, si *Mileto* excideret, quietum se
 tenere, donec impetu inde facto *Miletum* repetere
 posset. Hoc *Hecataei* fuit consilium. (126.) Ipse
 vero *Aristagoras* eo maxime inclinabat, ut *Myrci-*
num abiret. Itaque *Mileto* *Pythagorae* fidei commis-
 sa, probati inter cives viri, ipse, secum sumto qui-
 cumque voluisset, in *Thraciam* navigavit, regionem-
 que quam petierat tenuit. Inde vero progressus, in-
Herod. T. II. P. I.

ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων αὐτός τε ὁ Ἀρισταγόρης,
καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, πόλιν περικατήμενος, καὶ βου-
λομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξιέναι.

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ Ε΄.

terfectus est a Thracibus et ipse, et exercitus eius,
quum oppidum aliquod obsideret reiectis conditio-
nibus, quibus Thraces excedere oppido voluerant.

FINIS LIBRI QUINTI

HISTORIARUM HERODOTI.

ARGUMENTUM LIBRI TERTII.

CAUSSA belli a *Cambyse* adv. *Aegyptum* suscepti: *Amasis* *Cambysi*, filiam ipsius in matrimonium petenti, *Apriae* filiam pro sua miserat. (Cap. 1-3.) *Phanes* Graecus ab *Amaside* ad *Cambysem* profugus, docet eum rationem qua per *Syriam* (ubi urbs insignis *Cadytis*) et per *Arabiae* fines in *Aegyptum* possit penetrare. (4.5.) *Dolia* testacea post haec in *Arabiae* desertis deposita. (6.) Foedus *Cambysis* cum *Arabum* rege. (7.) Ritus *Arabum*, et numina ab illis culta. (8.) *Aquae* copiâ *Arabs* *Cambysem* instruit in desertis. (9.)

Mortuo *Amaside*, filius eius *Psammenitus*, ad *Pelusium* *Cambysi* occurrens, acri praelio vincitur. (10.11.) *Aegyptiorum* crania robusta, *Persarum* fragilia. (12.) Expugnata *Memphi*, in quam confugerant *Aegyptii*, universa *Aegypto* potitur *Cambyses*; et finitimi *Libyes* et *Cyrenaei* ultro se ei tradunt. (13.) *Psammenitus* humaniter habitus a *Cambyse*, ut solent *Persae* cum rebellantium regum filiis agere: sed dein res novas moliens, necatur taurino sanguine hausto. (14.15.) In *Amasidis* cadaver nefarie saevit *Cambyses*; (16.) qui mox bellum facere statuit *Carthaginiensibus*, *Ammoniiis*, et *Aethiopibus*, apud quos *Solis mensa* famâ celebratur. (17.18.) *Phoenicum* pietate bello liberantur *Carthaginienses*. (19.)

Ichthyophagi ex *Elephantine* urbe ad *Aethiopum* regem legati cum donis; *Aethiops*, vino excepto, spernit dona et victum *Persarum*, arcumque *Aethiopicum* *Cambysi* adferendum legatis tradit. (20-23.) Mortuorum cadavera vitro circumdant *Aethiopes*. (24.) Adversus *Aethiopus* profectus *Cambyses*, fame cogitur reverti. (25.) *Persae* adv. *Ammonios* missi, *Oasin* praetergressi, coorto austro arenâ obruti perierunt. (26.)

Re infecta *Memphin* reversus *Cambyses*, quum ob

reperitum *Apidem* festos dies celebrarent Aegyptii; in urbis praefectos, in ipsum *Apidem*, et in sacerdotes saevit. (27-29.) Mox *Smerdin* fratrem per *Praxaspin* occidendum curat; (30.) ipse sororem germanam eandemque uxorem occidit: (31. 32.) ubi etiam refertur *iudicium regionum* de matrimonio regis cum sorore responsum. Sacro morbo a pueris laborasse dicitur *Cambyses*. (33.) Filio *Praxaspis*, intuentem patre, cor sagittâ transfigit. (34. 35.) *Croesum*, benemontem, interfici iubet; servatum a ministris gaudet, sed hos ipsos morte plectit. (36.) *Vulcani* et *Cabirorum* templis illudit, signaque deorum comburit; non cogitans sua cuique genti instituta optima videri, quamvis contraria aliarum gentium institutis: cuius rei experimentum *Darius* in Graecis et Calatiis Indis fecit. (37. 38.)

Polycratis Samii hospitium cum *Amaside*; huius ad illum epistola; annulus *Polycratis* in mare proiectus, et in alvo piscis rursum repertus; quo facto hospitium solvit *Amasis*. (39-43.) *Polycrates*, quos e *Samiis* suspectos habet, *Cambysi* in Aegyptum auxilio mittit: qui redeuntes, ipsum tyrannum adgrediuntur; victi auxilia petunt a *Lacedaemoniis* ostenso *farinae sacco vacuo*, et impetrant. (44-48.) *Caussam* exsulum adiuvant *Corinthii*, *Corcyraeorum* inimici, *Samiisque* infensi, quod *Corcyraeorum* pueros servassent, quos *Periander* ad *Alyatten* castrandos miserat. (49.) *Periandri* uxor, filii, socer: filius minor a patre domo eiectus; postremo in *Corcyram* ablegatus: *Epidaurus* expugnata, et *Procles* socer *Periandri* captus; (50-52.) *Periander* filium ex *Corcyra* revocat, sed eum interficiunt *Corcyraei*. (53.) *Samum* oppugnant *Lacedaemonii*, sed, re fortiter ab *Archia* et *Lycopa* gesta, irritum tamen conatu domum redeunt. (54-56.) Inde *Samii* exsules *Siphnum* insulam petentes, auri argentique metallis opulentam, centum talenta a *Siphniis* exprimunt: denique, occupata *Sagunto*, ab *Aeginetis* in servitutem redacti sunt. (57-59.) Tria insignia opera in *Samo* insula, aquaeductus, agger, templum. (60.)

Duo *Magi*, *Smerdis* eiusque frater, contra *Cam-*

bysen insurgunt. (61-63.) Sommo deceptus *Cambyses* fratrem suum *Smerdin* occiderat: nunc, Magum persecuturus, suo ipsius gladio forte vulneratus, moritur *Agbatanis*, Syriae urbe. (64-65.) *Smerdis* Magus, auribus olim mutilatus, pro fratre *Cambysis* etiamnum vivo se gerit: sed fraudem detegit *Otanes* per filiam suam, regis concubinam. (67-69.) Septem nobiles Persae adv. Magum coniurant, eoque occiso, *Darius*, *Hystaspis* filius, per equi hinnitum, rex designatur Persarum. (70-87.) Ibi disputationes tyrannicidarum de commodis et incommodis *democratiae*, *aristocratiae* et *monarchiae*. (80-82.) Et festum Persarum, *Magophonia*. (79.)

Darius, regnum auspicatus, universum Persarum imperium in *xxii. Satrapias* distribuit; quibus pro cuiusque viribus tributa imponit. (88-96.) Ibi, de ratione *Euboici talenti* ad *Babylonium*, c. 89. et de *auri* ratione ad argentum, c. 95. Aethiopes, Colchi, et Arabes, statis temporibus dona ferebant. (97.) Indis maximum auri pondus impositum. *Indiae* situs, et populi varii, linguâ dissoni, victu et moribus diversissimi. (98-101.) Fabula de *formicis*, vulpium magnitudine, *auri ramenta* in deserto *effodientibus*; quae dein illis Indi, tribus iunctis camelis vecti, eripiunt. (102-105.) In India animantia quadrupedia et volucra maiora, quam alibi: equi tamen inferiores *Nisaeis*. Arbores lanam ferentes. (106.) *Arabiae* situs, thus, myrrha, casia, cinnamomum, ladanum, oves praelongis caudis, (107-113.) ibi serpentes alati, et observatio de maxima foecunditate animalium utilium, minima ferarum, c. 107-109. immani magnitudine vespertiliones. c. 110. *Aethiopiae* situs, et proventus. (114.) In *Europae* extremitatibus, electrum, stannum, aurum, quod grypes custodire dicuntur. (115. 116.)

Darius (merito *institor* dictus c. 93.) ex intercepta populis quibusdam aqua lucrum captat. (117.) *Intaphernes*, ad regem intrare prohibitus, quum foede mutilasset ministros, supplicio traditus cum filiis et cognatis: uxori eius condonatur frater et unus ex filiis. (118. 119.)

Polyrates Samius, auri spe ab *Oroete*, Darii praefecto, Sardes illectus, foedo supplicio vitam finit; *Democedes* medicus, comes illius, cum aliis in servitutem Susa abducitur. (120-125.) *Oroeten*, propter alia admissa facinora, necandum curat *Darius*. (126-128.) *Democedes*, sanato rege cui pes erat extortus, donis oneratur. (129. 130.) Superiora eiusdem fata, et praesens gratia apud regem. (131-132.) Persanatâ *Atossâ*, ulcere in mamma laborante, *Democedes* cum xv. nobilibus Persis ad speculandas Graeciae oras missus, veniâ impetratâ *Crotonem* patriam revisendi, ad regem se rediturum pollicitus, fidem fallit. (133-137.) Captivos Persas redimit *Gyllus*, Tarentinus exsul; quem *Cnidii* iussu regis in patriam restituere frustra conantur. (138.) *Syloson*, frater Polycratis, Dario olim privato amiculum donaverat; nunc regis iussu per Otanem in *Sami* imperium, quod post Polycratis mortem procurator illius *Maeandrius* obtinuerat, restituitur. (139-149.) *Maeandrius*, Spartam profugus, urbe eiectus est, ne quem auro corrumpere. (148.)

Babylonii a Dario desciscunt; rebus pridem comparatis, et strangulatis plerisque mulieribus, frustra a rege obsidentur; postremo per *Zopyri* dolum urbe rex potitur, eamque muris et portis nudat. (150-160.)

ARGUMENTUM LIBRI QUARTI.

SCYTHAS Darius ulcisci decrevit, qui olim per xxviii. annos Asiae obtinuerant imperium; quorum uxores interim domi cum servis congressae erant. (c. 1.) *Servorum excaecatorum* operâ Scythae ex lacte equino butyrum et caseum conficiunt. (2.) (Servos quidem pretio emptos non habent Scythae. c. 72.) *Iuventus e servis genita* Scythas domum redeuntis prohibet; prostremo flagellis fugatur. (3. 4.) De *Scytharum origine* quid ipsi memorent, quos *Scythas* Graeci, ipsi se *Scolotos* nominant. (5-7.) Graeci Pontici Scythas ab *Hercule* ex *Echidna* procreatos fabulantur. (8-10.) *Scythae* Nomades, a Massagetis olim bello pressi, *Cimmerios* sedibus suis pepulerant, et fugientes persecuti, a via aberrantes in Me-

dicam terram invaserant. *Cimmerii*, qui intestinâ discordiâ perierunt, ad *Tyram* fl. sepulti; reliqui peninsulam, in qua dein *Synope*, occuparunt. (11. 12.)

Aristeas Proconnesius, auctor carminis cui titulus *Arimaspea*, de populis supra *Scythas* habitantibus multa fabulatus est: de ipso *Aristea* mira prodigia narrant *Proconnesii* et *Metapontini*. (13-15.) Ultra *Issedonas* in illa terrarum plaga nemo pervenit. (16.) *Scythici populi*, eorumque *finitimi*, et ultra habitantes. Ab occidente *Borysthenis* ad *Hypanin*, *Callipidae*; supra hos *Alazones*, tum *Scythae aratores*; denique *Neuri*: (17.) ab oriente *Borysth.* proxima a mari terra, *Hylaea*; supra quam *Scythae agricolae*, qui et *Borysthenitae* et *Olbiopolitae* vocantur; dein, post desertum, *Androphagi*. (18.) His ab oriente, inter *Panticapen* fl. et *Gerrhum*, *Scythae Nomades*; (19.) et trans *Gerrhum*, *Regii Scythae*; qui a meridie *Tauros* habent, ab oriente *Tanain*, a septemtrione *Melanchlaenas*. (20.) Trans *Tanain* *Sauromatae*, supra quos *Budini*, tum versus orientem *Thyssagetae*, et *Iyrcae*, æ arboribus insidiantes feris; super hos *Scythicus populus*, qui a Regiis defecit. (21. 22.) Iste omnis terrae tractus planus; supra quem aspera et montana incolunt *Argippaei*, calvi et simi prae-longis mentis, arboris maxime fructu viventes, cui *Ponticum* nomen, fructus *aschy* vocatur; populus sacer habitus a finitimis. (23. 24.) Supra hos dicuntur habitare *homines capripedes*, tum alii *sex mensibus dormientes*. Ab oriente *Argippaeorum* sunt *Issedones*; qui parentum cadavera, aliis carnibus mixta, honoris caussa comedunt. (25. 26.) His a septemtr. habitare feruntur *grypes* auri custodes, et homines *unoculi*, quos *Arimaspos* vocant. (27.) In istis terris acris *hyems*; quam equi quidem tolerant, sed nec asini, nec muli: et ob frigus cornua aut nulla aut exigua habent boves. (28. 29.) Aliam ob causam in *Elide* muli non gignuntur. (30.) *Pennae* quibus oppletus est aër, sunt *nix*. (31. coll. c. 7.) De *Hyperboreis* disputatio, a quibus quotannis duae virgines cum sacris stramini triticeo involutis *Delum* misae perhibentur. (32-34.) *Olen* poëta, carminum au-

ctor quae *Deli* canuntur. (35.) De *Abaride* fabula. (36.) Ridet Herodotus hos, qui velut ex torno rotundam statuunt terram, et undique mari cinctam. (*ib.*)

Universae terrae descriptio ex mente Herodoti. *Asia*, versus occidentem in duas velut peninsulas excurrit, quarum altera *Asia inferior*, (coll. I. 72. II. 34.) altera *Arabia*: reliqua continens a meridie mari australi finitur, a septentrione mari Caspio et Araxe fluvio: quae ab oriente sunt Indiae, deserta sunt et incognita. (37-40.) *Libya*, arcto spatio Asiae contigua est, caeterum undique mari circumluitur; quod *Phoenices* olim a *Necone* missi, ac dein Carthaginenses, experti sunt: Sataspis vero Persae navigatio iubente Dario suscepta quidem est, sed non perfecta. (41-43.) Ab eodem vero *Dario*, qui *Indos* subegit, magna Asiae pars per *Scylacem* detecta est. (44.) *Europa*, super Libyam et Asiam continuo tenore porrecta, (c. 42.) quam late ad septentrionem pateat, et an ibi circumflua sit, incertum. Nec vero debuisse terram, quae una sit, in tres partes dividi, quarum etiam nomina incertae sunt originis. (45. coll. c. 42.)

Ponticae gentes stupidae, exceptâ Scythicâ. (46.) *Scythae*, pecoribus viventes, et domos plaustreis circumvehentes, inventu difficiles et invicti sunt. (46.) Compluribus fluviis irrigatur illorum terra; quorum maximus *Ister*. (47-50.) Dein *Tyras*, (51.) *Hypanis*, (52.) *Borysthenes*, (53.) *Panticapes*, (54.) *Hypacyris*, *Gerrhus*, et *Tanais*, in quem *Hyrgis* influit. (55-57.) Gramen Scythicum, bilem pecoribus auget. (58.)

Instituta Scytharum. Numina ab illis culta: uni *Marti* templa consecrant. (59.) Sacrificandi ritus. (60. 61.) *Martis* templum, ara, signum, et sacrificia, in quaque praefectura. (62.) Sues aversantur. (63.) Caesarum *hostium pellibus* et *craniis* quo pacto utantur. (64. 65.) Honos habitus fortibus viris. (66.) *Divinandi* ritus. *Enarees* (cf. I. 105.) divinandi artem a Venere habent. (67.) *Rex aegrotans*, quo pacto vates consulat. (68. 89.) Ritus *foederis* ferendi. (70.) *Sepultura* regum, inferiae dirissimae, et

miro modo peractae. (71. 72.) Privatorum sepultura, et purgatio eorum qui sepeliverunt. (73.) *Cannabis* et sponte nata et sata; qua et in vestes et semine pro suffimento utuntur. (74. 75.) Scythae alieni a moribus externis. *Anacharsis*, ex peregrinatione reversus, Matri Deum sacra faciens, interfectus est. (76. 77.) Etiam *Scylas* rex, Graecorum mores aemulatus et Baccho initiatus, regno eiectus, et a *Sitalce* Thraciae rege proditus, interfectus est. (78-80.) Scytharum multitudo. Immani mole *aenum*, ex telorum spiculis, quae a singulis Scythis collata erant, confectum. (81.) Vestigium *Herculis* bicubitale, petrae inpressum. (82.)

Dario frater *Artabanus bellum Scythicum* frustra dissuadet. (83.) Tres filios nobilis Persae, quorum pater pro uno vacationem militiae petierat, occidit *Darius*. (84.) Ad Bosporum ponte iunctum ubi rex venit, spectat *Pontum Euxinum*, cuius mensura, ut et *Bospori*, *Propontidis*, et *Hellesponti*, declaratur. (85. 86.) Duae columnae ad pontem erectae, altera Assyriis literis inscripta, altera Graecis. (87.) Architectus pontis magnifice donatus. (88.) Iones navibus in *Istrum* missi, quem ponte iungerent: *Darius* per Thraciam iter fecit. (89.) Inscriptio ad *Tearum* fluvium relicta. (90. 91.) Ingentes acervi lapidum a singulis militibus collatorum. (92.) Alii *Thraeces* se dedunt: vi subacti *Getae*, qui post mortem ad *Zalmoxin* se ire, semperque vivere existimant. (93. 94.) De *Zalmoxi* variae sententiae. (95. 96.) *Darius* *Istrum* transgressus, *Cois* Lesbii monitu non solvit pontem, sed Ionibus custodiendum relinquit. (97. 98.)

Scythia vetus, ab *Istro* ad *Tanain* porrecta, in medio a meridie habet *Tauricam*: superne habitant *Agathyrsi*, *Neuri*, *Androphagi*, *Melanchlaeni*. (99. 100.) Quadrata fere *Scythia*, in xx. dierum iter in longitud. et latitud. patet. (101.) Horum mores: *Taurorum*; (103.) *Agathyrsorum*; (104.) *Neurorum*; (105.) *Androphagorum*; (106.) *Melanchlaenorum*; (107.) *Budinorum*, (cf. c. 21.) quorum in finibus est urbs lignea *Gelonus*, Graecae originis.

(108. 109) *Sauromatae*, (cf. c. 21.) Scythicis patribus, *Amazonibus matribus* oriundi. (110-117.) Geloni, Budini et Sauromatae auxilia promittunt Scythis, caeteri negant. (118. 119.) *Belli cum Dario gesti ratio*. Copiis in tres partes divisis, *Darium*, intra fines eorum ingressum, per miras ambages ita circumduxerunt *Scythae*, ut illos, diurni maxime itineris spatio semper absentes, nusquam adsequi posset. (120-125.) Ab *Idanthyrso* rege aut praelium aut deditionem poscenti *Dario*, simpliciter ac libere respondet *Scytha*; (126. 127.) caeterum *Ionas*, ut pontem rescindant, monendos curat, (cf. c. 135.) et Persas frequentibus incursionibus (in quibus quidem equi ruditu asinorum et mulorum specie terrentur) vexat. (128-130.) *Dona Persis* mittunt *Scythae*, *avem*, *murem*, *ranam*, et *quinque sagittas*. (131. 132.) Denique instructa acie prodeuntes, et persequendo lepori intenti, illudunt *Dario*; qui, detrectans pugnam, domum redire cogitat. (134.) Relictis militibus infirmis et asinis, noctu ad *Istrum* abit *Darius*. (135.) *Scythae* via breviori prius ad *Istrum* pervenientes, denuo *Ionas* ut pontem rescindant monent, adsentiente *Miltiade*, refragantibus caeteris Ionum ducibus. (137-139.) Reversis *Scythis*, aliâ viâ interim *Darius* ad *Istrum* pervenit, et, operam praestante *Histiaeo*, per pontem in *Thraciam* redit. (140. 142.) Inde in *Asiam* traiecit, relicto in *Europa* copiarum duce *Megabazo*. (143. 144.)

Libyca Persarum expeditio. Regni *Cyrenaici* primordia. *Minyae*, Lemno a Pelasgis ciecti, in *Laconiam* migrarunt. (145. 146.) Illorum partem *Theras* in *Callistam* insulam (quae *Thera* dein nominata est; c. 148.) colonos duxit: alia pars in *Triphylia* sex oppida condidit. (147. 148.) *Therae* filius *Oiolycus* *Spartae* mansit, a cuius filio *Aegeo* tribus *Spartana* nomen invenit. (149.) *Grinus* senex, *Therae* rex, cum iuvene *Batto* *Delphos* profectus: iubetur in *Libya urbem* condere. (150.) *Theraei*, duce *Corobio* *Cretensi*, in *Plateam* insulam *Libyae* navigant. (151.) *Corobium*, dum advenirent coloni, solum ibi relictum, fame liberavit *Colaesus Samius*; qui dein per

tempestatem *Tartessum* (cf. I. 163.) abreptus, maximas inde divitias, post *Sostratum* Aeginetam, retulit. (152.) Denique *Theraei* regem *Battum* cum colonis *Plateam* miserunt. (153.) Cyrenaei *Battum* hunc perhibent filium mercatoris *Theraei* et *Phronimae*, reguli Gretensis filiae, quae illi salutem debuerat; fuisse eundem lingua *balbum*, sed ab oraculo designatum qui in Libya Cyrenen coloniam conderet; *Battus* autem Libyco sermone *regem* significat. (154-156.) Coloniam ille primum in *Plateam* deduxit; deinde *Azirin*: postremo *Cyrenen*. (157. 158.) Regnante *Batto II.* cogn. *Felice*, (*Arcesilai I.* filio, *Batti I.* nepote) multis ex omni Graecia advenis auctâ coloniâ, *Libyes* agro exuti regi Aegyptiorum se tradiderunt; sed *Aegyptii* magna clade a *Cyrenaeis* adfecti sunt; quam ob causam ab *Aprie* rege defecerunt. (159.) *Arcesilai II.* frater, dissidio a rege facto, *Barcen* condidit. (160.) Regnante *Batto III.* pede claudo, corrector civitatis *Demonax* Mantinaeâ accitus est; cuius instituta non ferens *Arcesilaus III.* patriâ pulsus *Samum* profugit: mater eius *Pheretima* ab *Euelthone*, Cypri rege, loco exercitus quem petierat, nil nisi *muliebria dona* accepit. (161. 161.) *Arcesilaus*, Samiorum operâ regno recuperato, saevit in adversarios: dein oraculi effatum metuens, *Barcen* se contulit, ibique cum rege *Barcaeorum* interfectus est. (163. 164.) Tum *Pheretima* opem imploravit *Aryandis*, praefecti Aegypti; a quo *Aryandicum argentum*, sicut a *Dario* *Daricum aurum*, nomen invenit. (165. 166.) Is validum exercitum in *Libyam* misit, specie vindicandi *mortem Arcesilai*, revera (ut Herodoto videtur) spe *Libyae* populos sub imperium Persarum redigendi. (167.)

Recensentur diversi *Libyae populi*. Primi ab Aegypto *Adyrmachidae*: (168.) tum *Giligammae*, apud quos incipit *silphium*. (169.) *Asbystae*, supra Cyrenen: (170.) super *Barcam* *Auschisae*, quorum in finibus *Cabales*. (170.) Sequuntur *Nasamones*; (172. cf. II. 32.) *Psylli*; (173.) *Garamantes*; (174.) *Macae*, quorum in finibus *Cinyps* fluvius, et *Gratiarum collis*: (175.) *Gindanes*; (176.) *Lotophagi*;

(177.) *Machlyes*, ubi *Tritonis* palus, Iasonis fabulâ nobilitata; (178. 179.) *Ausenses*, apud quos *Minervae indigenae* annuos ludos virgines celebrant. (180.) Supra hos populos est *Libya feris frequens*; ultra quam *supercilium arenosum* per totam Libyam porrectum, in quo ex denorum dierum itineris intervallo sunt loca sale, aqua dulci, et palmetis frequentia, quae ab hominibus habitantur. (cf. c. 185.) Horum primi a Thebis sunt *Ammonii*, qui templum *Iovis* habent *arietina facie*. (181.) Tum locus, cui nomen *Augila*. (182. cf. c. 172.) Porro *Garamantes*, apud quos boves opisthonomi: illorum finitimi *Troglodytae Aethiopes*, pedibus perniciosissimi. (183.) Tum *Atarantes*, solem exsecrantes, et nominibus hominum propriis non utentes. Post alios decem dies *Atlantes*, ubi mons *Atlas*, coeli fulcrum. (184.) Omnes isti populi *Nomades*, carne et lacte vescentes, esu tamen vaccarum et suum abstinentes. (186.) Iidem longaevi; pueris venas capitis urunt. (187.) *Solem* et *lunam* deos colunt; circa Tridonidem lacum etiam *Tritonem*, *Neptunum* et *Minervam*; cuius deae signa imitantur *Palladia Graecorum*. (188. 189.) Sedentes mortuos sepeliunt Nasamones. (190.) Ab occasu *Tritonis fl.* habitant *Maxyes* et alii *agricolae Libyes*; quorum terra montana, silvosa, et *feris* frequens, partim *veris*, partim *fabulosis*. (191.) Alia bestiarum genera alit Nomadum tractus. (192.) Post *Maxyes* sunt *Zaueces*, (193.) deinde *Gyzantes*, quorum in finibus *Cyraunis* insula cum lacu, e quo auri ramenta piscantur virgines, sicut *Zacynthi* e lacu pix colligitur. (194. 195.) In Libyae ora occidentali est populus, apud quem *Carthaginienses* taciti *merces* suas *auro* permutant. (196.) In Africa duae gentes indigenae; *Libyes* et *Aethiopes*; duae advenae, *Phoenices* et *Graeci*. (197.) Libyae solum minus bonum, excepta *Cinype*, cuius mira fertilitas, et *Euesperitarum* regione. (198. cf. c. 171.) In *Cyrenaica* triplex tempus messis et autumnus. (199.)

Barcen (cf. c. 164 - 166.) frustra oppugnant *Persae*, quorum *cuniculos* explorat *faber aerarius*.

(200.) Tandem dolo ac perfidia capiunt urbem. (201.) In Barcaeos eorumque uxores saevit *Pheretima*. (202.) *Cyrenen* occupare frustra conantur *Persae*; redeuntes carpuntur a *Libybus*. (203.) *Barcaeis* captis vicus in *Bactriana* tribuitur. (202.) *Pheretima* misere obit, vermibus exesa. (204.)

ARGUMENTUM LIBRI QUINTI.

Megabazus, a *Dario* in Europa relictus, primum *Perinthios*, olim a *Paeonibus* afflictos, dein universam *Thraciam* subigit. (Cap. 1. 2.) *Thraces*, numerosa gens, in multos populos divisa; quorum nonnulli propria habent instituta. (3.) De *Getis*, cf. IV. 94. *Trausi* recens natos lugent; beatos praedicant mortuos. (4.) Apud alios, uxorum carissima super mariti tumulo immolatur. (5.) Caeterorum *Thracum* instituta. (6-8.) Populi a septentr. *Thraciae*, parum cogniti; *Sigynnæ* se a *Medis* ortos perhibent. (9.) Regiones trans *Istrum* ob *apium* examina impervias esse fabulantur. (10.)

Coën Lesbium, (cf. IV. 97.) *Mitylenæ* tyrannide donat *Darius*; *Histiæo*, *Mileti* tyranno, (cf. IV. 137.) *Myrcinum* *Edonidem* concedit. (11.) Duorum fratrum astu *Paeones* deduntur *Dario*, et in *Asiam* transducuntur. (12-15.) Vitae ratio incolentium *paludem Prasiadem*; quorum equi piscibus pascuntur. (16.) Ab *Amynta*, *Macedoniae* rege, terram et aquam poscit *Megabazus*; cuius legati ab *Alexandro*, *Amyntæ* filio, decepti trucidantur. (17-21.) *Macedonum* reges, *Argivæ* stirpis fuerunt. (22.) *Histiæum*, *Myrcinum* iam condentem, *Darius* *Sardes* accitum secum *Susa* abducit. (23. 24.) *Artaphernes* *Sardibus* praeficitur, copiis maritimis *Otanes*; cuius patrem, iudicem regium, *Cambyses* excoriaverat. (25.) Is *Byzantium*, *Calchedonem*, *Lemnum* etc. cepit. (27.)

Ex *Naxo* et *Mileto* orta calamitas *Ioniae*. (28.) *Mileti* res, factionibus turbatas, olim *Parii* arbitri composuerant. (29.) Nunc *Naxii* exsules *Aristagoram*, *Histiæi* nomine procuratorem *Mileti*, rogarunt ut ipsos in patriam restitueret; quod ille ope *Arta-*

phernis se facturum pollicetur, sperans se dein Naxo a Persis praefectum iri. (30. 31.) Mittitur cum copiis *Megabates*; inter quem et Aristagoram rixâ in itinere ortâ, Persae frustra oppugnatâ Naxo, re infecta redeunt. (32. 34.) *Aristagoras*, metuens Persarum offensam, simul instigatus ab *Histiæo* per servum Susis missum, *defectionem Ioniae a Persis* meditatur, dissuadente quidem *Hecataeo* historico. (35. 36.) Idem in speciem Milesiis libertatem reddit; aliarumque civitatum tyrannos, dolo captos, civibus in manus tradit; tum ipse *Spartam* abit, auxilia adv. Persas petiturus. (37. 38.)

Spartae rex *Anaxandridas*, iuxta uxorem sterilem, aliam ducere coactus, ex hac genuerat *Cleomenem*: mox vero prior uxor *Dorieum* peperit. Patri successit *Cleomenes*: id aegre ferens *Dorieus*, in Cinypem Africae coloniam duxit; unde eiectus, dum Siciliam petit, Crotoniatis adv. Sybaritas opem tulit, denique in Sicula expeditione periit. (39-48.) *Cleomenem Aristagoras*, monstrato in *tabula geographica* itinere Susa usque, sollicitat ad bellum Persis inferendum, eundemque pecuniâ corrumpere conatur: sed Cleomenes, monitus etiam a filiola, urbe illum excedere iubet. (49-51.) *Iter* ab Epheso usque Susa, per stationes et parasangas, describit Herodotus. (52-54.)

Spartâ *Athenas* se confert *Aristagoras*: hinc *Digressio de Rebus Atticis*. *Hipparchum*, insomnio frustra monitum, interfecerunt *Harmodius* et *Aristogiton*, genere Gephyraei. (55. 56.) *Gephyraei* cum Cadmo e Phoenicia in Graeciam venerant. (57.) Graeci a Phoenicibus *literarum usum*, artemque *in pellibus scribendi*, didicerunt. (58.) *Inscriptiones* in templo Thebano *literis Cadmeis*. (59-61.) Dum *Hippias*, Hipparchi frater, asperius vexat Athenienses, *Alcmaeonidae* exsules dolo reditum in patriam sibi parabant. Conductâ *templi Delphici* (cf. I. 30. II. 180.) instauratione, corruerunt oraculum, ut Lacedaemonios iuberet liberare Athenas; quorum prima expeditio in Atticam infelix; (62. 63.) altera, duce *Cleomene* felicio: *Pisistratidae*, Athenis cie-

sti, Sigeum (cf. c. 94.) se recipiunt. *Pisistratus* unde originem duxerit. (64. 65.) Factionibus dissident *Isagoras*, et *Clisthenes* ex Alcmaeonidarum familia: hic, favorem populi captans, e quatuor *tribubus* Athenarum *decem* fecit. (66.) Eius avus, Sicyoniorum tyrannus, et alia *Sicyone* novaverat, et *rhapsodos* vetuerat HomERICA carmina canere, et tribuum nomina mutaverat, sed ita ut foede illuderet civibus. (67. 68.) Adv. *Clisthenem*, potentiorum factum, *Isagoras* advocavit *Cleomenem* Spartanum, cuius ope *Alcmaeonidas*, ut nefariae caedis olim *culpâ pollutos*, *Athenis* eiecit; sed mox ipse et Spartani eieci sunt. (69-73.) Athenienses, Spartanorum vindictam timentes, Persarum societatem frustra petierunt. (73.) Simul Peloponnesii et Boeoti et Chalcidenses invaserunt Atticam. (74.) Sed, ortâ inter duos reges Spartanorum rixâ, (unde dein *lex Spartaë* lata, *ne ambo simul reges in bellum exirent*;) dilapsi sunt socii Peloponnesii. (75. 76.) Dein a *Boeotiis* et *Chalcidensibus* poenam petierunt Athenienses, (77.) multo iam validiores vicinis populis, quum *iuris aequalitas* plurimum conferat ad civium virtutem. (78.) *Thebani* adv. Athenienses opem petierunt ab *Aeginetis*; qui primum illis *Aeacidæ* miserunt, dein Atticam depopulati sunt. (81. coll. c. 89.) Vetus odium *Aeginetarum* et *Atheniensium* ex occasione simulacrorum *Damiae* et *Auxesiae*; quae simulacra postquam *Aeginetae Epidauriis* rapuerant, *Athenienses* abstrahere *Aeginâ* conantes, divinitus in furorem acti, se ipsi mutuo interemerunt. (82-86.) Unum Athenas reversum mulieres *fibulis* transodiunt. Inde mutatus *mulierum Atticarum vestitus*. (87-89.) *Spartanos*, *Hippiam* Sigeo accitum restituere in tyrannidem cogitantes, acriter increpat *Sosicles* Corinthiorum legatus, longa oratione *mala Corinthiorum sub tyrannis* exponens; primum sub *Cypselo*, qui quum infans in eo esset ut trucidaretur, praeter spem servatus erat; dein sub *Periandro*, qui patrem crudelitate superavit. (90-93.) *Hippias* rediit *Sigeum*, olim a Pisistrato Mitylenaeis ereptum, multorum deinde inter *Athenienses* et *Mitylenaeos*

bellorum caussam, *Alcaei ἠΐψάστιδος* carmine celebratorum. (94. 95.)

Ibi dum *Hippias* sollicitat *Persarum* opem adv. Athenienses, (96.) interim *Aristagoras* (cf. c. 55.) *Athenas* venit, et a populo xx. navium classem impetrat, quae Atheniensibus caussa fuit malorum. (97.) Idem *Paeones* in Phrygiam abductos (c. 15.) ut domum redeant sollicitat. (98.) *Iones* cum Atheniensibus *Sardes* praeter arcem capiunt: urbs incendio deletur. (100. 101.) Regressos Persae praelio ad Ephesum superant. (102.) Atheniensibus domum reversis, *Iones*, in bello perseverantes, Hellesponti urbes et Cariae partem sibi adiungunt. (103.) Etiam *Cyprus*, exceptâ *Amathunte*, auctore *Onesilo* Salaminis rege defecit a Medis, et Ionibus se adiunxit. (104.)

Darius Atheniensibus iratus, *Histiaeum*, ob defectionem *Ionum* obiurgatum, ad sedandas turbas dimittit. (105-107.)

Ionum classis, et *Persarum* exercitus pedestris et navalis, simul *Cyprum* adveniunt: praelio terrâ marique commisso, *Iones* mari, *Persae* terrâ videntur. *Onesilus* ducem Persarum, ex equo docto pugnantem, sua manu occidit: dein quum et ipse occubuisset, primum contumeliose habitus est ab *Amathusiis*, sed postea ut heros cultus. *Cyprus* tota denuo Persis subiecta. (108-116.) Persarum duces, alii alio missi, *Ionas* eorumque socios bello persequuntur. (117.) *Cares* (apud quos solos *Iovis Stratii* templum) iterum magna clade, una cum Milesiis, adfecti sunt; (119. 120.) sed dein Persarum, in insidias delapsorum, ingentem stragem edunt. (121.) Hellesponti, *Ioniae* et *Aeolidis* civitates subiguntur a Persis. (122. 123.) *Aristagoras*, res suas desperans, relicta Mileto, *Myrcinum* Edonidem (cf. c. 11. et 22.) petit; unde bello illato *Thracibus*, ab his interficitur. (124-126.)
